

BOHATÝR

OCELOVĚ ŽEZLO

J. ČERVENÁK

JURAJ ČERVENÁK

BOHATÝR

OCELOVÉ ŽEZLO

**JURAJ ČERVENÁK
BOHATIER:
OCELOVÉ ŽEZLO**

Copyright © 2006 by Juraj Červenák
Czech translation © 2006 by Robert Pilch
Cover, map & illustrations © 2006 by Michal Ivan
Czech Edition © 2006 by Václav Soukup – Wales
All Rights Reserved

ISBN 80-86939-29-4

Distribuce tel./fax: 241 741 952
e-mail: wales@volny.cz
web: <http://www.wales.cz>

Knihu věnuji především Zorce, která se mnou byla každého jednoho dne z těch mnoha, během nichž příběh o bohatýrech vznikl – nejen text, ale i samotný nápad – a to už se počítá na roky. Její láskyplná podpora hlavně ve chvílích autorských krizí, které se docela přirozeně dostávají v určitých fázích psaní každého textu, je neocenitelná.

Zvláštní poděkování patří Robertu Pilchovi za pečlivý překlad a Jiřímu Pilchovi za korektury, a oběma za spousty podnětných připomínek, které mi pomohly vychytat několik faktografických a stylistických chyb. Za podporu a propagaci náleží díky přátelům z mé stránky, hlavně Kate, Palimu (jednomu i druhému), Huncútovi, Jessemu, ale i všem ostatním. Dále děkuji příznivcům jako Marcus nebo Sirius Black alias Martin, stejně jako neustálým »hecovačům« Miloši Ferkovi či Martinu Fajkusovi. No a samozřejmě všem lidem z Pevnosti a Fantazie.

Nakonec, ovšem ne v poslední řadě, patří poděkování celé mé rodině. Hlavně však Alence, se vší láskou, kterou jsem jí nestihl dostatečně projevit.

KNIHA PRVNÍ:

**Uzdravení
Ilji Muromce**

KAPITOLA PRVNÍ

Tři poutníci

O noho večera, kdy se na Karačarovo přihnala ta pohroma, byl Ilja, syn Jahjův, zpitý jako pařez. Na tom by, pravda, nebylo nic mimořádného, vždyť od chvíle, kdy mu před třemi roky zemřela matka – jedna z mála duší v osadě, co se mu ani neposmívala, ani si při pohledu na něj pohrdavě neodplivovala – naléval se skoro každý den. Medovinu už skoro i chcal a na střízlivou mysl si příznačně nedokázal už ani vzpomenout.

Toho večera však nechybělo mnoho k tomu, aby ho chlast zabil. Ne, nepřehnal to s ním tak, že by jeho stonající tělo dočista vypovědělo službu. Ani nikde nezakopl a nepraštil sebou, nerozbil si lebku. Ba ani ve spánku se mu neudělalo zle a neudusil se zvratky. Byla to však právě medovina, co mu našeptalo překousnout zatrpklou a sebelítostivé samotářství, vylézt z odlehlé zemljanky u lesa a vydat se kolébavým krokem ke Karačarovu.

Dnes totiž byla noc letního slunovratu. A podroušený Ilja zatoužil naslouchat zpěvům a zírat na tančící děvčata.

Vysoko šlehající vetry prozářily noc nad Karačarovem tak, že skoro nebyly vidět hvězdy. Vesničané se starých zvyků nedokázali vzdát, přestože už před nějakou dobou přijali novou víru. V časech, kdy místní staří ještě byli

junáky a děvami, bulharský chán Almas, nejmocnější vládce v povodí Itylu, vyslal posly k Arabům, aby mu poslali zvěstovatele mohamedánské víry. Bagdádský kalif vyslal Ahmeda ibn Fadlána, proslulého učenice a cestovatele. Ten přinesl do povodí Itylu svatou knihu Korán a učení proroka Mohameda. Almas přijal muslimské jméno Džafar a nový titul emír, nechal v hlavním městě Bolgaru postavit velkou mešitu z bílého kamene a vyslal věrozvěsty islámu ke všem podrobeným kmenům na řekách Ityl, Kama a Oka. Někde nová víra zapustila silné kořeny, jinde lidé dál obětovali slunečnímu Tangrovi, hromovládnému Kvarovi nebo zlému Erlikovi, který vlácel duše mrtvých do záhrobí.

V zemi Muromců se víra v Alláha překvapivě uchytila – hlavně díky Alvarovi, knížeti sídelního hradiště Murom, oddanému vazalovi bulharského emíra. Když ale nastal slunovrat, vzpomněli si příslušníci kmene na staré bohy plodnosti a hýřivého veselí, přinášeli oběti předkům a lesním duchům, tancovali, zpívali a oddávali se lásce. S rouháním si hlavy nedělali, vždyť ráno rozprostrou koberečky, pokorně se pokloní směrem k Mekce a Bolgaru a všechno bude odpuštěno.

Když se Ilja došoural k ohni ozářené louce nad pozvolna stoupajícím břehem Něpry, byla už slavnost v plném proudu. Mládenci přeskakovali vatry, aby se zbavili chorob a zlých duchů pocházejících ze země a lesních zákoutí, dívky vytvořily chorovod a držíce se za ramena, proplétaly se mezi ohništi, zpívaly a házely po mládencích nedočkavýma očima a úsměvy plnými příslibů. Starší a staří posedávali u nahrubo stlučených stolů, popíjeli, hodovali a vzpomínali na časy, kdy jim samotným za podobných nocí bouřila krev v žilách.

Ilja chvíli nerozhodně postával ve stínu, přece jen zaskočený tím množstvím lidí. Sešla se tu celá osada a on na takový ruch nebyl zvyklý – většinou jen dřepěl v zemljance, nebo se na vlastní pěst toulal po lese. Ostatních Karačarovů se stranil a mnoha z nich se dokonce bál. A teď, taková vřava... Nadechl se,

odzátkoval čutoru, kterou si pro jistotu nesl s sebou, a dopřál si několik vydatných doušků. Medovina byla ostrá, hned ucítil, jak mu vlévá do srdce odvalu. Posilněný a osmělený vkročil do světa.

Všimli si ho hned, hlavně ti starší, jejichž největší zábavou bylo všechno pozorně sledovat a pak šeptem rozebírat, jestli bylo správné, že zrovna ten a ten mládenec odtáhl do tmy to a to rozchichotané děvče. Obraceli za shrbenou, ztěžka kráčející postavou překvapené pohledy a skrz dlaně pozvednuté k ústům rázem začaly plynout k uším dohady a pohoršený šepot. Že byl Ilja kalika, mrzák, co už z matky vyšel neduživý a s křivými kostmi, to by ještě nějak přes srdce přenesli a možná by ho i litovali. Jenže jeho matka byla otrokyně z kmene Vjatičů, pohanská čarodějnice klanící se zlověstnému Perunovi, rohatému Velesovi a nesnášenlivému Divovi. Vladyka Jahja, Iljův otec, věru učinil dobře, když ji krátce po vyvržení toho hnusu vyhnal ze svého domu. Ba, měl být ještě nemilosrdnější a rovnou ji upálit, protože pak ze msty sesílala na osadu kletby a zlá kouzla. Každou chorobu a neštěstí, co do Karačarova zavítaly, bez zaváhání přisoudili její zlovůli. Není se co divit, že když před třemi roky natáhla bačkory, všichni si oddechli. Její mrtvolu navzdory Iljovým nářkům a výpraskem zastaveným pokusům o odpor prokláli dubovým kulem, uřízli jí hlavu a do hrobu na ni ještě pro jistotu svalili balvan.

Jenže po ní zůstal syn. Čarodějnické děcko, rarach, nezvedený a prokletý. Mnozí si mysleli, že zdědil matčinu čarodějnou moc, že si nečistými rituály přivolává na pomoc stejné běsy a pohanská božstva jako ona, že se mstí a škodí jim. A jako by to nestačilo, dnes v sobě našel tu drzost, aby se přišoural na jejich slavnost. Oslavu mládí, síly a plodnosti přišel zneuctít svým odporným, špinavým, slintajícím zjevem!

Ilja si nevlídných pohledů nevšímal. Vnímal jen zpěv. Možná byl mrzák, ale oči a uši mu sloužily dobře, lépe než leckomu v osadě. Její líbezný zpěv zaslechl i v tom

mnohohlasém sboru, štíhlý pas bezpečně rozeznal ve spleti matných postav na pozadí šlehajících vater. Přidal do kroku a křivé nohy ho výjimečně poslechly.

„Dinaro!“ zavolal.

Zpěv rázem zakolísal, chorovod se roztrhl. Bubny ztratily rytmus, kostěné píšťaly falešně zakvičely a ztichly.

Zaskočeně se ohlédl, husté havraní vlasy pod věncem z květů rozcuchané, tváře rozpálené, ňadra prudce se zvedající vzrušeným dechem. Jakmile ho však spatřila, úsměv se jí z tváře vytratil a předtím vyceněné zoubky zmizely za rozpačitě zkřivenými rty.

„Iljo? Co ty tady děláš?“

Usmál se, ale protože svaly na pravé tváři měl ochrnuté, byl z toho jen nehezký úšklebek, který spíš odpuzoval.

„Přišel jsem za tebou, Dinaro...“

„Jsi opilý, Iljo,“ nakrčila nos, když z něj zavanul natrávený chlast. „Jako obvykle. Běž domů. Potřebuješ si lehnout a pořádně se prospat...“

„Chtěl jsem tě vidět tancovat,“ zahuhlal. „A slyšet tvůj zpěv...“

„Jak jsi chtěl poslouchat, když nemáš v pořádku uši?!“

V ramenatém dlouhánovi, který mezi ně náhle vstoupil, Ilja okamžitě poznal Tarika, vladykova podařenějšího syna. Už si všiml, že jeho nevlastní bratr po Dinaře pokukuje, a tady měl jasný důkaz jeho náklonnosti.

„Řekla ti, abys šel domů,“ pokračoval Tarik ibn Jahja ostře. „Tak se otoč a upaluj, jak ti to jen ty tvé křivé hnáty dovolí.“

Ostatní mládenci ocenili Tarikova slova hlasitým řehotem.

„Nerozčiluj se, bratříčku...“

„Nejsem žádný tvůj bratříček,“ vyštěkl Tarik a strčil do mrzáka, že skoro upadl. „Jsi synem prašivé vjatičské čarodějnice. Kdo ví, s kým tě ve skutečnosti zplodila, s

kterým lesním běsem! Z vladykova semene by určitě nevzešla taková obluda!“

„Nech ho na pokoji, Tariku,“ zavěsila se Dinara mladíkovi na ruku. „Nevidíš, že se sotva drží na nohou? Neubližuj tomu chudákovi ještě víc. Vrat' se domů, Iljo, než si uděláš ještě větší ostudu.“

Soucít v Dinařině hlase rozdmýchal v Tarikovi zlost. V očích se mu zlověstně zablesklo.

„Podívejme, Dinara má pro tebe slabost, hrbáči,“ ušklíbl se zlověstně. „Nuže dobrá. Toužíš po ní? Nejdřív si ji ale musíš zasloužit...“

„Tariku, nedělej to,“ vzhledla k němu černovláška prosebně, ale mladík si jí nevšímal. Početné obecnstvo se očividně dobře bavilo, a tak už nemohl couvnout.

„Musíš přeskochit oheň, jako všichni mládenci,“ ustoupil stranou a otevřel tak Iljovi výhled na dost shořelou, ale ještě pořád vysoko šlehající vatra. „Jen tak rozbušíš dívčí srdce. No tak, skoč!“

Ilja s vyvalenýma očima zíral do plamenů. Polena už prohořela, žhavé ohniště sálalo horkem jako dobře rozdmýchaná kovářská výheň.

„Co je, bojíš se? Mám ti to předvést?“ ušklíbl se Tarik. „Tak se dobře dívej!“

„Tariku, prosím...“ zakvílela Dinara, ale vladykův syn setřásl její ruku z ramene, otočil se, rozběhl a svižným skokem se přenesl přes vatra. Plameny mu ani neolízly paty. Děvčata zavzdychala a potěšeně se zasmála, ostatní junáci uznale zahučeli.

„No tak,“ pohlédl Tarik skrz oheň na Ilju, „zkus to taky! Skoč! Ukaž své vyvolené, že jsi kus chlapa!“

Mrzák pořád hleděl do vatra. Nebyl hlupák a zbytky střízlivého vědomí na něj odněkud z hlubin mysli křičely, aby si pohrdavě odplivl, otočil se na patě a se vztyčenou hlavou odešel. Medovina však ten hlas okřikla a zahнала zpátky do kouta. Ilja si olízl vyschlé rty a v duchu poprosil všechny bohy, které ho matka naučila vzývat, aby dali jeho nohám alespoň špetku síly a obratnosti.

Dinara zavrtěla hlavou a natáhla k němu ruku, ale Ilja už se v tu chvíli rozběhl.

Pokud se to vůbec dalo nazvat během. S neobratnými přískoky a neposlušnou levou nohou, kterou za sebou ze všech sil táhl, vypadal jako chromé prase na útěku.

Shromáždění na okamžik ztuhlo a zatajilo dech.

Ilju udeřil do obličeje žár ohniště. Chraplavě, nesrozumitelně vykřikl a ze všech sil se odrazil.

Nestačilo to.

S pevně zavřenýma očima a odvrácenou hlavou prolétl přímo skrz plamenné jazyky a ve víru jisker a kouře se po hlavě zřítil Tarikovi k nohám. Jeho chodidla se zachytila o hořící polena a strhla je za sebou. Nohy uvázly v ohništi.

Ilja zařval. Plátěné kalhoty mu okamžitě vzplanuly, jako by byly napuštěné olejem. Tarik se rozřehtal, ale popadl mrzáka za rubašku za krkem a mocným trhnutím ho odtáhl do bezpečí. Dinara oběhla vatra, strhla si z ramen zdobený šátek a začala jím dusit plameny na Iljových nohách.

Mrzák se plazil a skučel jako zbitý pes. Všichni kolem buráceli smíchem.

„Co je to tu za pozdvižení?“

Hlas práskl jako bič a povyk se roztrhal do jednotlivých kašlavých zasmání. Houf přihlížejících se rozestoupil a před Iljou se ve zdupané trávě zastavilo čtvero nohou – dvě v mužské, dvě v ženské obuvi.

„Co tady dělá *tenhle*?“ štěkl hlas znovu.

„Skáče přes oheň,“ chechtal se tak trochu nuceně Tarik.

„Tebe jsem se neptal!“

Ilja vzhlédl, tvář uslzenou a zkřivenou bolestí. Díval se do prošedivělými vlasy lemovaného obličeje Jahji, vladyky Karačarova.

„Otče...“ zachraptěl.

„Jak se opovažuješ ho takhle oslovit?“ zavřískl ženský hlas a zpoza Jahji vystoupila zhruba čtyřicetiletá, ale pořád ještě pyšně se nesoucí žena. Byla to Jukka,

vladykova druhá žena, Tarikova matka. Ona byla jednou z příčin, proč Jahja odvrhl Iljovu matku. „Jsi jen smradlavý bastard a vyvrhel! Nemáš tu co dělat!“

Ilja se snažil zvednout. Dinara ho uchopila pod paži a pomohla mu, čímž si vysloužila Tarikův i Jahjův zachmuřený pohled.

Bolest z popálenin rozehnala opileckou mlhu a hlas, ten rozumný, se zase ozval z kouta mysli. Jako obyčejně nabádal Ilju k hrdosti a vzdoru. A on poslechl.

„Jsi můj otec,“ pohlédl Jahjovi pevně do očí, „ať už se ti to líbí nebo ne. A měl by ses stydět, že jsi odvrhl ženu a prvorozeného syna...“

Jahjovi zmizela z obličeje všechna krev. „Ty... Že ti huba nezdřevění! Choval jsem se ke tvé matce dobře, z otrokyně a cizinky jsem navzdory nelibosti rodu učinil svou ženu! A jak se mi odvděčila? Za mými zády dál uctívala ty své odporné pohanské modly, po nocích čarovala, čarodějné odvary vařila a o život mi usilovala...“

„To není pravda!“

„Ale je!“ zařval Jahja a zaťal pěsti. „A Alláh ji za to potrestal. Namísto mocného syna, schopného dědice, porodila tohohle...“ vladyka si přeměřil Ilju s nejvyšším opovržením, „... tuhle obludu!“

„To nebyl Boží trest a ty to dobře víš!“ Ilja s každým slovem zvyšoval hlas, až všichni kolem užasle vyvalovali oči. „Matka by porodila zdravé dítě, kdyby ji tahle striga,“ namířil silný prst na Jukku, „nebyla proklela! Jen proto, že se sama chtěla stát tvou hlavní ženou a porodit ti dítě s následnickým právem. To ona je ve skutečnosti čarodějnice, zákeřná bosorka, pekelná...“

Úder Tarikovy pěsti přetrhl hněvivý proud z Iljových úst. Mrzák se se zkrvavenými rty zhroutil Jahjovi k nohám.

„Takhle o mé matce nemluv, hnido, jinak tě zabiju!“ zavrčel statný mládenec.

„Možná by to bylo nejlepší řešení,“ promluvila Jukka do zaraženého ticha jedovatě. „Vyhnat ho i s matkou za osadu zjevně nestačilo...“

„Nebudeme nikoho zabíjet,“ zabručel Jahja na Iljovu obranu, i když mu z tváře pořád sálal hněv.

„Tak je potřeba ho vyštvať jednou provždy a ten jeho smradlavý brloh ohněm očistit od zlých mocností. On ať si běží do lesů, pro mne za mne na západ, k vjatičským pohanům, jejichž zvlčilá krev mu koluje v žilách.“

Jahja zachmuřeně pokýval hlavou. „Asi to tak bude lepší. Pro nás i pro něj. Slyšel jsi, parchante nevděčný? Padej domů. Zítřka si vezmi všechno, co potřebuješ, a táhni pryč. Večer přijdeme spálit tvou chýši. Jestli budeš pořád uvnitř, shoříš s ní.“

„To mu přece nemůžete udělat,“ ozvala se najednou Dinara. „Je popálený a potlučený, potřebuje se dát dohromady. Jestli ho zítra vyženete do lesů, bude to pro něj znamenat jistou smrt. Vlci ho strhnou za prvním stromem.“

„Opatrně, děvče,“ zúžil Jahja oči. „Můj syn si tě vyhlédl, ale jestli nebudeš držet jazyk za zuby, jak se na pořádnou ženu patří, přikážu Tarikovi, aby se poohlédl po jiné. O tohohle zkurvysyna,“ ukázal na Ilju, „už víckrát nezavadiš ani pohledem, rozumíš? Jeho matka uměla kouzly léčit rány i bolest a on po ní ty ďábelské schopnosti zdědil, tak ať se o sebe postará.“

S těmi slovy se vladyka otočil na patě a uličkou v rozestupujícím se davu zamířil k narychlo stlučenému stolu s miskami a džbány. Jukka probodla sténajícího Ilju ještě jedním nevraživým pohledem, opovržlivě si odfrkla a následovala manžela.

Dinara se naklonila k ležícímu chudákovi, ale Tarik ji surově popadl za ruku a strhl ji k sobě. Na její tázavý, vyčítavý pohled rázně zavrtěl hlavou.

„Nech ho být,“ zasyčel, „jinak poslechnu otce a zvážím, jestli zrovna z tebe učiním svou první ženu.“

Ilja se snažil zvednout. Ztichlé shromáždění opět uvolněně zašumělo, ztuhlý dav se zavlnil. Tarik přikázal

muzikantům, aby foukli do píšťal a udeřili do bubnů. Noc byla ještě mladá a bylo potřeba zase rozproudit ztuhlou krev v žilách.

V tu chvíli však Ilja, klečící na čtyřech jako pes a vyplivující lepkavé rudé sliny, prudce zvedl hlavu.

„Poslouchejte!“ zvolal.

Obrátili k němu rozhořčené pohledy.

„Zavři zobák, hrbatče!“ osopil se na něj Tarik. „Už jsi toho dneska nažvanil dost. Na tvé další urážky není nikdo zvědavý!“

„Říkám, abyste ztichli!“ trval na svém Ilja, zvedaje se do kleku a pak na nohy. Účinky medoviny už z něj skoro vyprchaly.

„Jedna do zubů ti nestačila?“ popadl ho Tarik za halenu. „Chceš druhou?“

„Ticho!“ vykřikl Ilja.

Sílící vřava se skutečně zlomila. Překvapeně na něj zírali. Necháпали, kde se v něm vzal ten hromový hlas.

„Co?“ vyhrkla Dinara, která jako jediná postřehla obavy na Iljově chorobou zkrouceném obličejí. „Co jsi zaslechl?“

Tarik ztuhl s pozvednutou pěstí, nejistě zamrkal, ohlédl se a nastražil uši jako rys.

Ted' to konečně zaznamenal i on.

Dunění. Vzdálené, ale rychle sílící. Jako by k nim vichr z dalekých jihovýchodních stepí hnal zuřivou bouři. Jenže na nebi pořád blikaly hvězdy.

Karačarované, mladí i staří, vylekaně otáčeli hlavy. Zvuk se blížil zpoza Něpry, od řídce zalesněných pahorků, co ležely mezi vesnicí a velkou řekou Okou. Ale i když mhouřili oči, bylo kolem příliš mnoho světla a tak nějakou chvíli viděli na druhém břehu jen neproniknutelnou tmou...

Náhle však ve tmě zablikal neklidný plamen. A pak druhý, třetí, čtvrtý, množily se jako světlušky za horké letní noci. Vzápětí se na kamenitou pláž u řeky vyrojily rychlé stíny. Nad Karačarovo a ohni posetou louku se vzneslo divoké vytí.

Vesničané se vyděšeně rozkřičeli.

Ta světla, jejichž tančícími odlesky se vzápětí naplnila zčeřená Něpra, byly pochodně v rukou útočících jezdců.

„Zbraně! Potřebujeme zbraně!“ vykřikl Tarik a vytrhl z polena připraveného na oheň masivní širočinu. „Popadněte všechno, co je po ruce!“

„Při Alláhovi, ne!“ skočil Jahja mezi chlapy a mával rukama, aby je zastavil. „Pobijí nás! Utečme do lesa, skryjme se v houštinách!“

Mladíci však měli mozky zamlžené medovinou, a tak ho odstrčili stranou a kurážně se vrhli ke stolům pro nože, k ohništím pro železné rožně a k hromadám přichystaného dřeva pro delší větve, jež se daly použít jako oštěpy, kopí nebo kyje.

„Je jich jen něco přes tucet, otče!“ křikl Tarik na vladyku. „Zadržíme je a získáme čas pro ženy a děti, aby se stihly schovat! Slyšeli jste?“ postrčil Jukku směrem k černé skvrně lesa nad loukou. „Odved’ je tam, matko! Rozprchněte se ve tmě! Rychle, rychle, pohněte nohama!“

Vladykova žena a duchapřítomná Dinara se otočily a jako když pastýři ženou ovce, aby je zachránili před blížící se vlčí smečkou, i ony popohnaly stádečko vesničanek, dětí a starců vzhůru do mírného svahu k lesu. Chlapi na Tarikův pokyn převrátili stoly na boční hrany a přikrčili se za provizorní hradbou.

Ilja se uprostřed toho zmatku, vystrašeného křiku a sílícího pláče potácivě snažil vstát.

„Rychle, Iljo!“ křikla na něj Dinara a pomohla mu na nohy. „Musíš se schovat!“

„Utíkej, o mě se nestarej,“ odstrčil ji skoro bezohledně a přes hrbaté rameno se chvatně ohlédl k řece. Něpra byla v ohybu kolem Karačarova mělká a na šířku neměla ani deset sáhů – nájezdníci se v gejzírech vody prozářené ohni rychle dostali na druhý břeh, procválali podél domů na okraji vesnice a prudce odbočili na louku. Na

rychlých, nevysokých stepních konících tu budou co nevidět.

„Iljo, no tak! Omrzel tě život?!“

Otočil pohled za Dinarou. Pak pohlédl k lesu. A najednou ho jako ostrý šíp proklála zlá předtucha.

Vzápětí byla potvrzena ponurým, rychle sílícím duněním, které nepřicházelo od řeky a které v tom zmatku a křiku zřejmě zachytil jen on. Pochopil, že Tarik a ostatní chlapi útočníky podcenili.

„Dinaro!“ vykřikl.

„Nestůj tam jako kůl!“ ohlédla se. „Utíkej za ostatními! Ukryjeme se v lese!“

„Ne, Dinaro!“ zamával křivýma rukama. „Neutíkejte tam! Je to past!“

„Cože?!“

Z lesního průseku nad loukou se znenadání vyvalilo hrozivé hřmění a změnilo se v rachot spousty kopyt. Zdánlivě spásonosnou temnotu přímo před houfem žen a dětí roztrhaly mihotající se plameny pochodní. Druhá skupina jezdců, očividně početnější než ta od řeky, se v jediném okamžiku roztáhla podél lesa a odřízla tak vesničanům únikovou cestu. Vyděšený křik se změnil v zoufalý vrískot.

Karačarovští chlapi se ohlédli a pochopili, že se nechali napálit. Jenže už nebylo kdy vymýšlet nové plány – jezdci od řeky právě dorazili.

Říčení koní se smísilo s lomozem, ohlušujícím vytím a posměšným, štěkavým řehotem. Ostruhy nelítostně bodaly do slabin a koně skákali přes převrácené stoly. V záři ohňů se leskly zakřivené kočovnické meče, práskaly biče, vířily vrhané pochodně, táhnoucí za sebou plamenné chvosty. Chlapi z osady padali pokopáni kopyty a zkrvavení dobře nabroušenými čepelemi, a skučeli bolestí. Jednomu z nich se karabáč omotal kolem krku, strhl ho k zemi a jak se jezdec hnal dál po úbočí, chrčícího a na nerovnostech nadskakujícího vesničana táhl za sebou.

Náhle všechen ten vřískot přehlušil bojový pokřik jednoho jediného muže. Ilja vzhlédl a čelist, už tak zakřivená nemocí, mu poklesla ještě víc.

Tenhle útočník nepřicvával na podsaditém kočovnickém koníkovi. Jeho hnědák byl statný, svalnatý, z nejlepšího chovu snad až ze samotného Chazarska. A pevnou stavbu těla věru potřeboval – jeho jezdec byl totiž obrovský. Vyřít se ze tmy jako démon nebo válečné božstvo a pobídl oře přes převrácené stoly. Jeho řev by zahnal na útěk snad i samotného Erlika, obvykle se zjevujícího v podobě mohutného černého medvěda.

Tarika však kupodivu nezastrašil. Mladík vyskočil zpoza prosté hradby, odvážně vykřikl a rozehnal se těžkou dřevorubeckou sekerou.

„Bratře, ne!“ vykřikl Ilja.

Jezdec ve skoku mocně švihl palicí. Obrovitá zbraň zasáhla Tarika do temene.

Mladíkova hlava se rozprskla jako vejce, na které dupne těžká noha. Hnědákův pravý bok, obrovu nohu i všechno kolem zacákala směs krve a mozku. Bezhlavé tělo, s hrdlem na cáry a chrlící krev, padlo k zemi jako podřáté.

„Synu!“ zaječel Jahja a rozběhl se k Tarikovi. Tím se ale připlétl obrovitému jezdci do cesty. Široká, bronzovou puklicí chráněná koňská hrud' ho srazila k zemi jako strašáka ze slámy a starých hadrů. Jezdec škulbl uzdou a prudce koně otočil. Chlapi z Karačarova mu s hrůzou uskakovali z cesty, odhazovali zbraně a padali na zem. Bitva skončila.

Ilja už ani nekřičel, jen skučel a po tvářích se mu kutálely slzy jako hrachy. Za ním zaduněla kopyta. Opět se vyděšeně otočil. Jezdci, útočící od lesa ve zužujícím se půloblouku, snadno sevřeli ženy a děti do houfu, praskajícími biči zahnali rozprchlé uprchlíky zpátky mezi ostatní a teď je hnali dolů ze svahu jako stádo ovcí. Ilju pohltit hlouček naříkajících žen a fňukajících dětí. V panice do sebe vrážely, zakopávaly, tlačence odtrhávala

matky od dětí a ty se pak se zoufalým křikem navzájem hledaly.

„Dinaro!“ prodral se mrzák k dívce. Podepírala starší ženu, obtloustlou a s neposlušajícím nohama, aby ji dav nestrhl na zem a neušlapal. „Dinaro, drž se u mě! Ochráním tě!“

„Jen to ne, Iljo!“ pohlédla na něj uslzenýma očima. „Je po všem. Pochytali nás jako dobytek. Hlavně jim neodporuj, nedráždi je! Ať nás nepobijí ještě víc!“

Nahnali je na dobře osvětlené prostranství mezi slavnostními ohni. Ženy se pokoušely prodrat ke svým posekaným, zraněným mužům, ale jezdci je obklíčili a nelítostně odehnali živé od mrtvých a raněných. Chlapi se už ani nepokoušeli klást odpor – pochopili, že jedinou odměnou za ně je seknutí šavlí, rána kyjem nebo v lepším případě švihnutí karabáčem. Nájezdníci je kopanci a údery koňských hrudí dostrkali k ostatním zajatcům. Ženy vítaly muže a mládence nářkem a hořekováním.

„Na zem!“ křikl na ně jeden z jezdců jazykem Čeremisů, který byl hodně podobný jazyku Muromců. „Sednout a držet huby! A utište ta vaše kňučící štěňata! S děckama je jenom potíže, takže ta, co budou vřískat nejvíc, podřízneme jako kuřata a hodíme do řeky!“

Kvílíci Karačarované se poslušně svezli do zdupané trávy. Matky vši silou konejšily k smrti vyděšené děti, mládenci dívky, synové matky. Jezdci nedočkavě seskakovali z koníků a lačně se vrhali na zbytky hodokvasu rozsypané kolem převrácených stolů. S plnými ústy se smáli a vesele na sebe pokřikovali obhroublé žerty, radovali se z vydařeného lovu.

Ilja se horečnatě rozhlížel. Zahlédl naříkající Jukku, jak se sklání k ležícímu Jahjovi a zvedá ho do sedu. Vladyka otevřel oči, ale tvář měl zkřivenou bolestí a držel se za hrud' – ještě pořád křečovitě, s hlasitým chrčením lapal po dechu.

„Kde je Tarik?“ přisunula se k Iljovi Dinara. „Slyšíš? Zahlédl jsi ho?“

„Ty...“ soukal ze sebe mrzák, „... ty jsi to neviděla?“

„Cože? Mluv, co je s ním?“

Ilja trhaně zavrtěl hlavou, vyhýbaje se Dinařinu naléhavému pohledu. „Už stojí před Alláhem... Zabili ho, rozdrtili mu hlavu jako hroudu tvarohu...“

Mrtvolně zbledla a obrátila pohled k bojišti. „Kde... kde je jeho tělo? Chci vidět jeho tělo!“

„Ne, nedívej se tam,“ popadl ji a přivinul k sobě dřív, než zahlédla ostatky v rudými skvrnami pokryté rubašce. „Nesmíš ho spatřit takhle...“

Něco se v ní zlomilo a s hlasitým vzlykáním se mu zhroutila do náruče. Ilja, sám rozechvělý, dívku objal křivýma rukama a obrátil pohled k útočníkům.

Pomalu poznával, co jsou zač. Většinu tvořili Kypčakové, krutí tmavovlasí zbojníci se šikmýma, jakoby neustále zlověstně přimhouřenýma očima. Pocházeli ze země Kimeků, která se rozkládala pod velkým pohořím Ural daleko na jihovýchodě. V poslední době se ale s ostatními kmeny v chanátu dostali do sporu, a tak houfně odcházeli na západ, do povodí Itylu a Donu, do kyjevského, chazarského a bulharského pohraničí, kde loupili, drancovali a vraždili všechno, co jim přišlo do cesty. Vlastně bylo jen otázkou času, kdy nějaká jejich zbloudilá banda zavítá i dál na sever, k Oce a Něpře.

Celá banda ale nepocházela z dalekých stepí. Zhruba půltucet nájezdníků mezi sebou mluvilo povědomým jazykem Čeremisů. Jejich kmen sídlil v lesích na severu a jejich hlavními sídly byla Kokšaga hluboko v lesích a Suchodol u ústí řeky Vetlugy do Itylu. Byli vzdálenými příbuznými Muromců, ale žili divočeji, živili se zvěřinou a rybami, bojovali převážně zbraněmi ze dřeva, kamene a kostí a chodili oblečení v kožešinách a klkovině, hrubém plátnu. Mohamedánskou víru ostře odmítali a bulharské posly vyhnali, což z nich učinilo nepřátele Bolgaru. Těžkou hlavu si z toho ale nedělali, právě naopak – byli na to hrdí.

Ten, co zabil Tarika, byl jejich vůdce. I on měl na sobě prostý, dratvemi nahrubo sešitý oděv a na hony smrděl špínou a koňským potem. Přece se ale od

ostatních Čeremisů odlišoval, a to hlavně pozoruhodným vzrůstem – měřil sáh a dobré dva palce, takže své podsadité kumpány převyšoval nejméně o hlavu. Lebku měl vyholenou a pokrytou strašidelným tetováním, černý knír měl dlouhý tak, že jeho mastné konce nosil zaháknuté za uši. V dlani svíral tu svoji obrovskou palici – sukovitý, dočerna ztmavlý samorost, na rozšířeném konci okovaný masivními železnými ostny. Z těch bodců ještě odkapávala kaše z krve a mozku, smíchaná s úlomky lebky a zbytky tmavých vlasů. Ubohý, nešťastný Tarik, pomyslel si Ilja, z něhož pod tlakem okolností rychle vyprchal hněv na nevlastního bratra. Zvedl zrak výš, k Čeremisově hrudi.

Mimovolně vyjekl, protože zahlédl něco, co ho vyděsilo ještě víc, než hrozivá zbraň.

Na rozložené hrudi měl obr pobitými řemeny připevněnou širokou bronzovou puklici. A na ní cenil zuby symbol černého hada se široce roztaženými blanitými křídly.

Ilju zamrazilo. Moc dobře věděl, co je to za bytost. Slyšel o ní starší v osadě šeptat hrůzostrašné pověsti. Zilanta, okřídleného hada, prastaré dračí božstvo, uctívali v povodí Itylu před příchodem Mohamedova učení. Mnozí se mu klaněli dodnes – kromě divokých kmenů i odpadlíčtí místní vládcové a kněží v samotném Bulharsku, kteří se nesmířili s tím, že je nová víra obrala o někdejší moc. Ve druhém největším bulharském městě Suwaru se pořád tyčil zlověstný Zilantaw, dračí věž, v níž černokněžníci a šamani krmili okřídleného hada lidskými oběťmi. Útočníci zjevně patřili k jejich přísluhovačům. Když si Ilja tohle uvědomil, najednou se ho zmocnil pocit, že má vnitřnosti plné slizkých, studených, hemžících se červů.

Čeremis seskočil ze statného hnědáka a zamířil k ostatním zbojníkům, kteří se doslova rvali o zbytky slavnostní hostiny. Ustupovali mu z cesty jako vlci vůdci smečky. A nejen jeho soukmenovci, ale i jejich jižanští spojenci. Jeden z Kypčáků, podle bohatšího kování na

řemenech a honosně tepaného jílce meče zřejmě jejich vůdce, mu dokonce nabídl hlt medoviny z horko těžko vybojovaného džbánu.

„Tomu se říká dobrý lov, Styrwite,“ zašklebil se na obra. To, že Kypčak byl ochoten naučit se řeči Čeremisů, také o něčem svědčilo.

„Není to nejhorší,“ zabručel kolohnát a na jeden záťah nádobu vyprázdnil. Pak s jehněčí kýtou v ruce obrátil pohled k zajatcům. Bělma měl žlutavá jako nějaký lesní démon. „Ale vidím tu i spoustu neužitečného masa. Budeme to muset probrat, Kamare. Odhaduju, že nám nakonec zůstane tak dvacet až třicet vhodných kusů. A těch opravdu dobrých, pro mého pána, sotva tucet.“

„Oddělíme starce a nejmenší děti a ostatní vezmeme s sebou. Varjagové nejsou zase tak vybíraví. Dole v Bolgaru zpeněží leccos, v obchodování s otroky se vyznají.“

„Uhm,“ zamumlal Čeremis s ústy plnými pečeného skopového a vykročil. „Ale nejdřív si vyberu svou kořist. S ostatními si dělejte, co uznáte za vhodné.“

Vkročil mezi sedící vesničany, palici v jedné ruce, jehněčí stehno v druhé. Ženy se rozkvílely, děti zase rozplakaly. Dokonce i muži se zdrceně krčili před obrovským pohledem a odvraceli obličej. Ve vzduchu páchly zvratky a strachem vyloučená moč.

„Potřebuju takové, co už krvácejí, ale ještě jsou panny,“ vrčel zabiják. „Třeba támhleta by mohla být dobrá,“ ukázal kyjem na sotva patnáctiletou holčičku, schoulenou mezi svými rodiči a bratry. Dva Čeremisové, následující velitele jako věrní psi, se dívky okamžitě chopili. Nevšímali si jejího nářku, vyrvali ji z rukou rodiny a vyvlekli mimo houf zajatců.

„Tuhle taky,“ ukazoval Styrwit. „A tamtu...“

Jeho poskokové nemilosrdně brali mladé chudinky a bezohledně je táhli pryč od ostatních. Nařikání rvalo uši i srdce.

Ilja odstrčil Dinaru, přesunul se před ni a trochu se nadzvedl. Jeho tělo bylo možná pokřivené a neduživé, ale zato dost rozložené na to, aby dívku spolehlivě zakrylo.

Chyba. Styrwit koutkem oka zachytil pohyb a prudce k Iljovi obrátil podezřívavý pohled.

Mrzák zaťal zuby a zdřevěněl.

Vzápětí obr vykročil jeho směrem. Něco si bručel pod nosem a surově kopal do překážejících vesničanů. Po čtyřech se mu klidili z cesty.

Někde v Iljově nitru se najednou všechno smíchalo – strach, žal i zoufalá snaha ochránit Dinaru. Vír pocitů prudce zahučel a když se zastavil, Ilja se najednou přestal chvět. A vstal. Sám nevěděl, jestli je to záchvat odvahy, nebo pomatení smyslů. Dinara i všichni kolem na něj syčeli, aby to nedělal, ale on je skoro neslyšel. Vnímal jen blížícího se Čeremise.

Očima blýskající obr se zastavil krok před ním. Ilji se na chvíličku, možná jen na jediný úder splašeného srdce, zmocnilo nutkání padnout k zemi a plazit se pryč jako spráskaný pes. Namísto toho se ale nadechl a narovnal se, nakolik mu to nemocné kosti dovolily. A opětoval Čeremisův pohled. Částečně proto, aby mu zrak nepadl na zkrvavenou palici v silné pěsti.

Styrwit na něj hleděl, husté obočí nakrčené, knír naježený, nozdry chvějící se zrychleným, podrážděným dechem. Přeměřil si odvážlivce, jeho křivé nohy, zkroucené ruce, sehnutý hřbet a bledý obličej v houštině plavých vlasů. Pomalu, syčivě se nadechl, až řemeny držící plát se znakem hada zavržaly. Ilja naprázdno polkl. V duchu už viděl, jak se palice zvedá a dopadá mu na hlavu. No, když už nic jiného, aspoň bude mít rychlou smrt...

Styrwit zařval. Tak prudce a hlasitě, že sebou polekaně trhli nejen vesničané, ale i samotní zbojníci. Ilja se skoro sesypal k zemi. Čeremisova hrud' se roztřásla a Ilja překvapeně pochopil, že ten přerývaný zvuk, deroucí se ze sudovité hrudi, není projevem zuřivosti. Byl to smích.

Obr se řehťal, až mu od úst odletovaly sliny.

„Jen se na něj podívejte!“ zakřičel přes rameno na ostatní lupiče. „Na tohohle kaliku a ohavu, na chromého mrzáka! Dívejte se, jak se mi tenhle hrbáč směle staví do cesty, do očí mi hledí, hlavu pozvedá! To jsem ještě nezažil!“

Čeremisové se rozchechtali, i Kypčakové se přidali. „Líbíš se mi, mrzáku,“ nepřestávala dunět Styrwitova hrud'. „Jsi poslední, kdo tady má koule. Ostatní už si jenom serou do kalhot. Jenže,“ smích se začal lámat a pomalu utíchat, „tak jako tak nedovolím, aby mi kdokoli zkřížil cestu. Takže dostaneš výprask. Jenom se musím rozhodnout, jestli tě pošlu k zemi kyjem,“ potěžkal strašlivou palici, „nebo kostí,“ pozvedl okousané jehněčí stehno. Ilja nasucho polkl. Teď to přijde. Maminko, chystej se, brzy se setkáme.

Styrwit přeskakoval očima ze zbraně na kost. Zjevně se skutečně nedokázal rozhodnout.

„Co myslíte, chlapi?“ ohlédl se k rozveseleným zbojníkům. „Mám ho rovnou zabít, nebo mu jen dát za vyučenou, nechat bolest, ať ho naučí pokoře?“

Lotři se hned začali překřikovat. Ti tupější se dožadovali krve, ti chytřejší a tím pádem i krutější chtěli druhou možnost. Čeremis pobaveně vycenil zuby.

A obrátil pohled k Iljovi. Bleskově. Zároveň švihl rukou. Tou levou.

Kost se zbytky pečeného masa zasáhla Ilju do obličeje. Zatmělo se mu před očima, nohy se mu podlomily a on se s krvácejícím nosem svalil mezi vesničany. Tím jeho stín sklouzl z Dinary.

Děvče se přikrčilo před pohledem žlutavých očí a muselo se kousnout do spodního rtu, aby nevykřiklo. Styrwit se zašklebil od ucha k uchu.

„Podívejte se na to,“ pronesl. „Tahle je ze všech nejlepší.“

„Pěkná, opravdu,“ poznamenal blízko stojící druhý Čeremis. „Jen aby byla ještě pořád panna.“

„I kdyby nebyla,“ zachechtal se obr, odhodil kost a mastnou rukou popadl Dinaru za vlasy, „nechám si ji pro sebe! Na pár dní mě potěší.“

Surovým trhnutím zvedl dívku na nohy a postrčil ji do rukou poskoků. Zbytečně se bránila, zmítala a kopala, Čeremisové ji snadno odvěkli pryč.

„To je všechno, Kamare,“ otočil se Styrwit ke kypčackému náčelníkovi. „Ostatní jsou tví.“

„No děkuju pěkně,“ odfrkl si kočovník při pohledu na sedm mladičkových panen, které si Čeremisové vybrali. „Vzal sis tu nejlepší kořist. Za tu poslední krásku by nám Varjagové v Helgardu zaplatili víc, než za všechny ostatní dohromady...“

„Taková byla dohoda, Kamare,“ zavrčel Čeremis a namířil na Kypčaka kyj, až se kolem rozlétly lepkavé rudé krůpěje. „Snad bys nechtěl, abych tě začal podezřívat z toho, že nedržíš slovo?!“

„To ne,“ zabručel si Kamar podnosem a kývl na své chlapy. „Přestaňte se cpát a začněte probírat otroky. Nebudeme tu trčet až do rána.“

„Ty, co nevezmeme s sebou,“ navrhl Styrwit, vracející se kolem vesničanů ke své družině, „zabijte.“

„Proč?“ pohlédl na něj Kypčak. „Zbytečná práce, ne?“

„Jen to udělejte. Dřív nebo později se o našem útoku dozví Alvar-beg z Muromě. Jestli pověsti o něm nelžou, zbucuje družinu a bez váhání vyrazí po naší stopě. Když najde vesnici vypálenou až do základů a nablízku ani jednu jedinou živou duši, pochopí to jako vzkaz, že se nevyplatí si s námi zahrávat. Možná se vyděsí tak, že přikáže otočit koně a odcválat zpátky k Oce.“

Kamar zamyšleně přimhouřil už tak úzké kočovnické oči, takže se změnily v tenoučké štěrby. „Na tom něco je,“ uznal.

„Dej na mě a ukaž, že se ti netřesou ruce. Nech žít jen jednoho, aby muromským psům vyprávěl, jak jsme to tu vyčistili. To jim na odvaze taky zrovna nepřidá. A taky vím, kdo by mohl být ten šťastlivec.“

„Kdo?“

Styrwit se zašklebil. „Hádej.“

„Ten mrzák?“ pochopil Kypčak a opětoval vlčí úsměv. „Samozřejmě. Uvidíme, kolik hrdinství v něm zůstane, až se bude muset sám, bez pomoci postarat o všechny mrtvé.“ Kamar se zachechtal a pokynul vyčkávajícím chlapům. „Poslouchejte! Kromě toho chromého bastarda zabijte všechno, co nebereme s sebou. Starce podřízněte a hodte do řeky. Malé děti tam naházejte jen tak. Utopí se samy. Škoda tupit nože.“

Kypčakové si vyměnili pohledy. Pak se chopili bičů, šavlí a dýk a vykročili proti houfu vesničanů.

Zajatci spustili tak příšerný řev, že ho Ilja slyšel ještě dlouho poté, co poslednímu z nich chladná čepel a ještě chladnější voda vzaly hlas.

Ráno bylo překvapivě chladné a sychravé. Z klidně plynoucí Něpřy stoupala řídká mlha a plazila se přes táhlé břehy do okolních lesů. A z toho přízemního oparu, ze spleti šera a zapomenutých nočních stínů, se krátce po rozbřesku jako duchové vynořili tři jezdcí.

Nebyli to obyčejní poutníci. Jeli na statných, ušlechtilých ořích s nejlepšími sedly a postroji nádherně pobitými mosazí a stříbrem. Nejmladší z trojice, vysoký, šlachovitý třicátník s protáhlou vlčí tváří, havraními vlasy a očima záhadnými a zelenými jako dva tmavé smaragdy, byl ozbrojený lehčeji než jeho druhové – tělo mu halila jen cinkající kroužková suknice a hlavu neměl chráněnou vůbec. Dva starší muži měli navíc i lesklé šupinové pancíře a špičaté přilbice s bohatě tepanými obrubami a barevnými chocholy. A zatímco oni měli křížem přes sedla položena dlouhá kopí, černovlasý jezdec svíral v dlani jen podivnou vyřezávanou hůl, po celé délce umně vykládanou šupinkami z leštěného malachitu.

Jakmile koně vymotali nohy z kapradí a maliní a zařinčeli podkovami na kamenitém břehu, nejmladší jezdec trhl uzdou. Nadzvedl se v třmenech a se zachmuřeným obličejem vtáhl vzduch do nozder.

„Co se děje, Volchu?“ pohlédl na něj znepokojeně prostřední bohatýr, asi pětatřicetiletý, mohutný jako medvěd před zimním spánkem, s krátkým krkem, zdravě ruměnou kulatou tváří a neposlušně se kroutícími ryšavými vlasy. „Co čenichá ten tvůj vlčí nos?“

„Něco špatného, bratře Mikulo,“ odvětil černovlasý s obavou v hlase. „Ta řeka smrdí jako... jako otevřený hrob.“

„Nestraš,“ zakoulel valibuk očima. „Nedostali jsme se přece až k neblaze proslulé Smorodině, za kterou už je jen carství mrtvých. Že ne, Jegore?“ tázavě pohlédl na třetího jezdce.

„Neobtěžujte mé uši těmi vašimi pohanskými bludy,“ zazněla bručivá odpověď. Poslední bohatýr byl o dost starší, než jeho společníci – tmavé vlasy i hustý plnovous splývající až k pasu už byly protkány stříbřitými prameny. Navzdory věku však z něj ještě pořád sálala síla – byl snad ještě robustnější než Mikula. „Pokud jste si toho pořád nevšimli, na krku už mi nevisí zlatá Perunova sekera jako vám dvěma bezbožným psům. Už dávno jsem ji nechal přetavit v Kristův kříž. To znamená, že věřím v království nebeské. A tam určitě nevede cesta přes tu vaši smradlavou Smorodinu.“

„Ale no tak, nedurdi se,“ ušklíbl se na něj dobrácky Mikula. „Ptám se, protože se v těchhle věcech vyznáš. Vždyť předtím, než ses společně s kněžnou Helgou nechal v Cařihradu pokřtít a přijal nové jméno, jsi byl Svjatogor. Žil jsi jako žrec a poustevník na Svaté hoře, kde jsi uctíval staré bohy...“

„Dej s tím pokoj, Seljanoviči, dobře ti radím,“ zavrčel prošedivělý jezdec. „Jméno Jegor jsem přijal na počest svatého Jiřího, vítěze nad drakem. Rozumíš? Tak, jako on zabil pohanskou obludu, i já jsem navždy zavrhl svou kacírskou minulost a přijal Krista za svého pána. Proto mě neprovokuj, čertisko jedno!“

„Takže draky se ti zachtělo zabíjet, hm?“ nedal se Mikula. „I tady o Volchovi se říká, že je gorynič, syn

draka. I jemu vrazíš kopí do chřtánu, jako to udělal tvůj patron lidožroutskému plazovi?“

Jegor se vrčivě nadechl, ale do rozmíšky rázně vstoupil nejmladší bohatýr.

„Nechcete přestat? Říkám, že ve vzduchu visí něco zlého a vy se tu hádáte jako dva sedláci o zrnko na mezi. Nestojíme na prahu záhrobí, Mikulo, neboj se. Tohle je Něpra, která rozřezává kraj Muromců na dvě poloviny a vlévá se do velké Oky. Jsme přesně tam, kde jsme chtěli být.“

Jegor Svjatogor zase hlasitě odffoukl a zadíval se vpřed.

„Uznávám, Vseslajeviči, i já cítím něco nedobrého. Pohlédni támhle po proudu, použij i svůj sokolí zrak. Nevidíš tam něco? Zdá se mi, jako by se něco zachytilo mezi kameny u břehu, ale oči už mi neslouží jako dřív...“

„Máš pravdu,“ přimhouřil černovlasý bohatýr oči. „Leží tam člověk.“

„Cože?“ zadunělo z Mikulovy sudovité hrudi. „Pospěšme mu na pomoc!“

Pobídli neklidně pofrkávající oře podél břehu. Než by horší počtář sečetl prsty na ruce, byli u hromady balvanů.

„Myslel jsem si to,“ zabručel Jegor, sklánějící se nad tělem. „Tohohle už můžeme zachránit tak akorát před mrchožrouty. Pravda, kdybychom na to měli čas. Kníže netrpělivě čeká na naše zvěsti, nemůžeme se tu zdržovat.“

„Aspoň ho zakryjeme kameny,“ namítl Mikula, svižně sklouzl ze strakaté kobylky a obrátil nebožtíka na záda. „Velesovy rohy, podívejte se! Neutopil se – podřízli ho jako ovci. Ale řekněte mi proč? Vlasy bílé, ani jeden zub, tvář svaštělá jako kůže na převařeném mléce. Komu mohl tenhle neduživý stařec překážet?“

„Co je nám po starci, ten už byl stejně jednou nohou v hrobě,“ řekl trochu bezcitně Volch, už zase napřímený v sedle svého hnědáka a zkoumavě se dívající do řídké mlhy dál po proudu. Zelené oči mu zešedivěly. „Támhle jsem zahlédl něco horšího. Mnohem, mnohem horšího.“

Mikula nechal mrtvého starce mrtvým starcem a vykročil po břehu. Zrychloval, až se nakonec rozběhl. Když spatřil, na co ukazoval bystrozraký Volch Vseslajevič, zase přivolal rohatého ochránce stád – jenže tentokrát vyděšeným, ochraptělým šepotem. Husté obočí se ještě víc nakrčilo a oválnou tvář dočista zastřel stín.

Mrtvolka vyvržená vodou na břeh patřila zhruba tříletému dítěti. Nahé a bílé tělíčko leželo na vlhkém písku a kolem se hemžil hmyz a drobní vodní živočichové.

„Kdo...“ vykoktal Mikula, „... kdo mohl... něco takového... A proč?“

„Je vidět, že tě tadyhle Volch přivedl do knížecí družiny teprve předloni,“ zastavil u něj svého statného vraníka Jegor. „Ještě pořád posuzuješ věci selským rozumem, Mikulo Seljanoviči. Selským, ne vojenským. Jinak by ses neptal *proč*. Takové věci se totiž dějí, ba rovnou tě varuju, ve válečných časech jsou na denním pořádku. Jestli chceš s kyjevským vojskem táhnout na dobytvačné výpravy, na takové i horší hrůzy si budeš muset zvyknout. A dej na mě, nebudou se jich dopouštět jen naši nepřátelé.“

„Zvyknout si?“ procedil Mikula skrz zuby. „Na zbabělé, ohavné vraždění nevinátek? To se raději vrátím k pluhu a do smrti budu obracet hroudy země na tom svém bídném blátivém políčku za Vlčincem!“

„Ta tvá naivita ti jednou bude osudná, Seljanoviči...“

„Naivita? Co to znamená? Neohromuj mě slovy, kterým tě naučili nafoukanci v Cařihradu, na mě tím dojem neuděláš! Abys věděl, jsem hrdý na svůj selský rozum...“

„Nehádejte se, bratři!“ houkl na ně Volch. Zrak od mrtvého dítěte dávno odvrátil a díval se dál po proudu. Nozdry se mu opět chvěly jako šelmě na noční číhané. „Mrtvých bude určitě víc. Ve vzduchu cítím spáleninu. Zřejmě se blížíme k dějišti nějaké pohromy. Navlečte si pláště, bratři, zakryju nás před cizími zraky...“

„Jsou ty tvoje goryničské kejkle nutné?“ zavrčel Jegor. „Pochop, Volchu, že jako křesťan tím páchám smrtelný hřích a přibližuju se věčnému zatracení a mukám pekelným...“

„Samožřejmě, že jsou nutné, Jegore. Potkáme-li někoho živého, nesmí nás poznat. Ještě je příliš brzy na to, aby Muromci zjistili, že na jejich půdě dusají kopyta kyjevských koní.“

Jegor zafuněl jako kovářský měch a soustředěně se přežehnal. Mikula, drtící mezi zuby žal i zlost, neochotně nechal nebožátko ležet na břehu a zase nasedl na strakatého koně. Všichni tři si přehodili přes ramena tmavé pláště a přetáhli si kapuce přes hlavy. Pak Volch pozvedl svou hůl.

Samožřejmě, nebyl to ledajaký klacek a Vseslajevič ho nenosil jen pro ozdobu. Ve skutečnosti svíral v dlani čarodějné žezlo. Díky malachitovým šupinkám, kterým bylo po celé délce umně vykládané, vypadalo jako potažené zelenou ještěří kůží. Vyřezávaná hlavice měla podobu dračí hlavy s rozšklebenou tlamou, svírající jakýsi plochý stříbrný úlomek. Při zběžném pohledu se nedalo odhadnout, jestli je z kovu, kamene nebo něčeho jiného, ale určitě v něm byly zaklety divotvorné síly – když se Volch soustředil, úlomek matně zazářil. Mlha kolem bohatýrů zavířila, koně zafrkali a pohodili hřívami. Mikula se otřepal jako mokrý pes – měl pocit, že ho po zádech pohládila ledově studená ruka. Podívali se s Jegorem jeden na druhého.

„Už to je?“ zeptal se Svjatogor. „Nevidím žádný rozdíl.“

„Ty ne. Ale kdokoli, koho potkáme, nás uvidí v úplně jiné podobě. Ani ho nenapadne, že před ním stojí kyjevští bojaři. Pojdme.“

Pobídlí koně. Mlha se před nimi rozestupovala jako párající se bílé záclony, které si kněžna Helga přivezla z dalekého Cařihradu. Za hustým březovým hájem, rostoucím až k vodě a přehrazujícím jim cestu, stoupala k nebi oblaka kouře. Muži si vyměnili významné pohledy,

ale nikdo nic neřekl. Proklusali mezi břízkami, stočili se společně s Něprou k severozápadu a náhle se před nimi objevila osada.

Nebo spíš to, co z ní zbylo.

Namísto dřevěnic čouhaly k nebi jen zuhelnatělé trámy, zemljanky se proměnily v černé, kouřící jámy plné horkého popela. Tu a tam ještě vyskakovaly plameny. I na louce za vesnicí doutnalo pár vyhaslých ohnišť. Volch zdálky rozeznával těla, nehybně ležící ve zdupané trávě.

Jak tak klusali k žárovišti a ve vzduchu sílil pach smrti, najednou zaslechli kašel a trhané vzlyky. Pohlédli vpravo, k řece. Z oparu, z bezútěšné šedi kousek před nimi, se vynořila shrbená postava. Naříkající nešťastník se s čímsi lopotil, ale šlo mu to ztěžka. Když přijeli blíž, pochopili proč – v jeho zkrouceném, napůl chromém těle nemohlo být moc síly, natož šikovnosti. To, co se mrzák snažil vší silou vytáhnout z vody na břeh, byla mrtvola prošedivělého muže. Hrdlo měla, stejně jako stařec dole po proudu, podříznuté od ucha k uchu. Na kamenité pláži kolem se povalovala další těla – povětšinou buď příliš stará, nebo příliš mladá.

Tři vyzvědači zarazili koně. Hrbáč zadýchaně dopadl zadkem na vlhkou zem, prsty pořád zaháknuté do nebožtíkovy zmáčené rubašky.

A pak, jako by příchozí postřehl až teď, pozvedl zrak.

Ovšem, že Ilja zaslechl dusot kopyt už dřív, ale neměl vůli utíkat. Jistě, mohli to být zbabělí mršináři z území sousedních kmenů, Vjatiči nebo Meščerové, přijíždějící posbírat zbytky po nájezdnících, ale bylo mu to jedno. I kdyby ho chtěli zabít, odevzdaně by nastavil hrdlo jejich nožům. Dokonce by to tak asi bylo lepší. Dočista se nechal pohltit zármutkem a vnitřní trýzní, protože mu žádné jiné pocity nezůstaly – jakýkoli hněv, pomstychtivost nebo touha pronásledovat útočníky a pomoci odvěčeným soukmenovcům byly pro něj, nepotřebného chromého člověka, úplně zbytečné. Mohl udělat jen to, že vytáhne z Něpřy co nejvíc podříznutých

a utopených a umožní jim alespoň trochu důstojně, podle zvyklostí odebrat se za temnou Smorodinu, do světa mrtvých. S jeho neohrabanýma, zoufale slabýma rukama bude vršení pohřební hranice trvat možná i několik dní, ale nenechá své blízké napospas liškám a rybám...

Tak jako tak, když se jezdci přiblížili, zjistil, že tihle mu neublíží. Podle rázného dusání kopyt by byl čekal ušlechtilé oře z dobrého chovu, ale z mlhy nad břehem se vynořila trojice vyzáblých mul s vystouplými žebry, řídkými hřívami a zakalenýma očima. Jezdci nevypadali o nic líp – pod špinavými, otrhanými plášti se hrbily vetché, neduživé postavy nějakých žebráků.

Zastavili koně a chvíli na něj hleděli ze stínů pod hluboce staženými kapucemi.

„Co se tu přihodilo, nešťastný člověče?“ přijel jeden z nich ještě o pár koňských kroků blíž. Ilja zbystřil sluch. Ne snad proto, že zaslechl řeč velmi podobnou jazyku Vjatičů, kterému ho naučila matka. Podivil se, protože to nebyl hlas nebožáka, zlomeného roky a bídou. Zněl rázně a mladistvě. Co to...

„Zbojníci,“ odvětil jezdec navzdory bodnutí nedůvěry. „Kypčakové a Čeremisové... Přijeli chytat lidi pro Varjagy, co sídlí v Helgardu nahoře u Itylu a obchodují s otroky... Kdo byl mladý a silný, toho spoutali a odvěkli, ostatní pobili a naházeli do řeky...“

„Nikdo další nepřežil?“ zeptal se jezdec a z toho nepatříčně dunivého hlasu byl slyšet soucit, ba dokonce skoro stejný žal, jaký rozbolavěl i Iljovo nitro.

Mrzák zavrtěl hlavou. „Ani duše... Nechali jen mě, kaliku, k posměchu a aby měl kdo vyřídit Alvar-begoví, že jestli se odváží je pronásledovat, bude s ním zle... A prý se mám postarat o mrtvé...“

„Ty? Ech, brachu nešťastný, ti ničemové zlovůli a krutostí rozhodně nešetřili. Kdybychom tak mohli...“ Trhan se otočil ke svým společníkům. „Pomůžeme mu, bratři, nebo tady sám vypustí duši... Povytaujeme mrtvé z řeky, pohřební hranici navršíme...“

„To od vás nemůžu chtít,“ zvedl Ilja ruku. „Jak vidím, sami nemáte sil nazbyt... Jistě jste doufali, že se tu dočkáte pohoštění, že vás přivítáme krajícem chleba se solí a douškem dobré pálenky, a teď musíte nalačno putovat dál a hledat další obydlí... Na sever raději ani nejezděte, kdo ví, jestli nevydrancovali i další osady směrem k Itylu...“

Jezdec se naklonil v sedle.

„Slyším dobře? Tebe mrzí, že nás nemůžeš pohostit, brachu? Tvůj rod vyvraždili, do otroctví odvěkli, dům ti na popel spálili a tebe trápí, že nemůžeš uctít tři trhany, jak káže zvyk? U bohů, kosti máš možná pokřivené, ale povahu rovnou jako bohatýrské kopí. Tím spíš ti pomůžeme!“

Trhan už přehazoval kostnatou nohu přes sedlo, když druhý jezdec přejel blíž. Jeho mula byla nejubožejší ze všech a sotva pletla nohama.

„Neslibuj, co nemůžeš dát, selský synu!“ Tenhle hlas byl sice o poznání starší, ale přece i v něm duněla síla, která se k vetchému zjevu nijak nehodila. „Na tohle opravdu nemáme čas – sám dobře víš, že ještě před setměním chceme dorazit k Oce, podívat se k Muromi...“

„Tak mu nějak pomoz ty, bratře,“ otočil se první trhan ke třetímu jezdcí. „Určitě existuje způsob, jak mu vlít sílu do žil, pokřiveným údům vrátit obratnost...“

Cizinec s ošoupanou holí v dlani jen zavrtěl hlavou. „Při Gorynových šupinách, rád bych, ale obávám se, že něco takového není v mé moci.“

„Když není, tak není. Ale v tom případě chudákovi pomůžeme. Sesedejte z koní.“

Ilja přimhouřil oči. Podezření, že s těmi třemi není něco tak, jak mu říkají oči, ho naplnilo zvědavostí. Takovou, že na okamžik přehlušila i nesmírný žal. Začal se zvedat, zatínaje zuby, protože klouby ho bolely až mu to vyráželo dech.

„Neberte na sebe mé trápení, dobří pocestní,“ zarazil trojici. „Tenhle velký kovš plný zármutku si musím vypít sám, do poslední kapky. Cením si vaší šlechtnosti, ale

raději pobídněte muly a co nejdřív nechte tohle nešťastné místo za zády. Mému tělu už sílu a obratnost nikdo nevrátí. Macecha, žárlivá a nepřející žena mě proklela, když jsem byl ještě v matčině lůně. Jsem takový už od chvíle, kdy jsem poprvé otevřel oči, a zůstanu mrzákem, dokud mi je Kostroma nepřijde zase zatlačit...”

Odmlčel se, protože poutník s holí k němu v tu chvíli prudce obrátil pohled. Pod kápí dál panovala tma, v níž Ilja nezahlédl ani záblesk oka, ani jediný rys obličeje. A přece cítil, jak ho cizincův pohled propaluje.

„Říkáš, že tě proklela?“ zeptal se ubožák úplně jiným tónem. Zjevně ho to zaujalo.

„No... Ano. Alespoň má matička to vždycky tvrdila, a ona byla vědma, v kouzlech se vyznala...”

„Na co myslíš, brachu?“ zeptal se jezdec s věkovitěji znějícím hlasem.

„Já vím,“ vyhrkl ten, který už stál na zemi. „Napadlo ho, že jestli je tohle chromé, slabé tělo důsledek kletby, možná by se z něj ta pohroma dala odčarovat. A pak by Muromec vyzdravěl a zesílil!“

„Neradujte se předčasně,“ zarazil své druhy muž s holí. „Ta naděje je malá, maličká, jen plamínek svíčky v bezhvězdě noci...”

„Ale vyzkoušet to můžeš, ne? No tak, neváhej!“

Ilja přeskakoval pohledem z jednoho na druhého. Jeho podezření sílilo. Ničemu nerozuměl. Jezdec s holí seskočil z muly – překvapivě křepce – a zamířil k němu. Ani krok neměl šouravý a těžkopádný, pohyboval se svižně. Ilja ucouvl, sotvaže nezakopl o Jahjovu mrtvolu, ale neznámý byl obratnější, vystrčil zpod pláště kostnatou ruku a rychle popadl mrzákovu zpocenou čelo, zaclonil mu dlaní oči a dlouhé prsty přitlačil ke spánkům.

Než se mu Ilja stačil vytrhnout, z cizincových prstů mu do hlavy, rovnou do mozku vytrysklo teplo. Ba co teplo, přímo horko. Trhl sebou, ale muž ho držel pevně. Jeho nehty jako by najednou vyrostly, vysunuly se jako drápy nějaké šelmy nebo snad draka a probodly mu lebku. Ilja vyděšeně zahuhlal a ještě jednou sebou škubl.

V tu chvíli ho žebrák pustil. Muromec potácivě ucouvl a zadkem skoro dopadl do vody na mělčině. Vyvaloval oči, srdce mu bušilo a zdravější rukou se chytal za spánky, jestli tam nenahmatá krvácející rány. Pocit, že se mu nehty noří do hlavy, však byl samozřejmě jen klam.

„Tak co?“ naléhal cizinec, přešlapující za čarodějem.
„Je to opravdu kletba?“

Muž s holí sklonil ruku a zamyšleně pokýval hlavou.
„Je. Hm... Vlastně je to jenom takové jednoduché, venkovské kouzlo, ale kdokoli ho seslal, vdechl do něj tolik nenávisti, až se divím, že to matku i s plodem nezahubilo. Dítě muselo být neobyčejně silné, když to přežilo jen s tělesnou újmou...“

„A uměl bys to odehnat?“

Roztřepená, špinavými skvrnami posetá kapuce neodvětila. Místo toho poutník přistrčil zmatenému Iljovi pod nos svou hůl. Vypadala jako úplně obyčejná, křivá a popraskaná sukovice, ale Muromec zase nebyl takový hlupák a došlo mu, že hledí na čarodějné žezlo.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se stín pod kapuci.

„Jsem Ilja, syn Jahjův...“ vykoktal mrzák zmateně.

„Dobré jméno, křesťanské,“ zabručel ze sedla cizinec se starším hlasem. „Kdo tě pojmenoval podle proroka Eliáše, chlapče?“

„Můj otec. Jenže nebyl křesťan, ale mohamedán. V Koránu se píše o stejných prorocích jako ve Svaté knize křesťanů.“

„Chyt' se hole, Iljo,“ přerušil je trhan stojící přímo před Muromcem. „Oběma rukama. Předem tě varuju, že to bude ukrutně bolet, ale za žádnou cenu se nepouštěj.“

Ilja zaváhal. S otázkami v očích pohlédl na opodál stojícího cizince, i na toho na hřbetě vyzáblé muly. Oba povzbudivě přikývli.

„Poslechni, brachu,“ poradil mu ten, co stál na břehu.
„Řekl bych, že nemáš co ztratit.“

„Taky si myslím,“ přitakal ten v sedle.

Ilja se zhluboka nadechl, pomalu zvedl ruce a dotkl se žezla. Obočí mu překvapením vyskočilo vysoko do čela. Hůl vypadala jako obyčejný kus pokrouceného dřeva, ale to, co sevřel v dlani, bylo rovné jako čepel varjažského meče a pokryté šupinami z chladného kamene. A na hrotu byl ve vyřezávaném dřevě uvězněný kousek plochého kovu nebo kamene...

„Pevněji,“ přikázal čaroděj.

Muromec poslechl a sevřel žezlo tak silně, jak jen jeho nešikovné prsty dokázaly.

„Připraven?“

Ilja váhavě přikývl. V duchu přivolal na pomoc bohy své matky – hromovládného Peruna, rohatého Vesele a slunečního Dažboga, ba dokonce i temného Diva z lesů a Vodjanoje, který vládl Oce a všem řekám...

Začalo to proudem tepla. Tepla, které rychle sílilo. Ilja zaťal zuby. Ruce mu začaly trnout a on musel vynaložit všechnu svou vůli, aby je udržel pod nadvládou mysli a nenechal je ochable klesnout.

Teple se změnilo v žár. Zaťaté zuby zaskřípaly.

„Nepouštěj se!“ vykřikl čaroděj a Ilja pod kapucí poprvé zahlédl záblesk očí. Vypadaly jako oči hada.

Srdce mu bušilo až někde v lebce, ozvěny jeho tepu rozechvívaly sluchy, napínaly ušní bubínky. Brzy byl Ilja přesvědčen, že svírá kus žhavého železa – jen skutečnost, že nevidí kouř a necítí spáleninu ho přesvědčila, že se mu neškvaří maso na dlaních. Bolest se stávala nesnesitelnou. Zaskučel, nohy se mu podlomily, klesl na kolena.

Žezla se ale nepustil.

Něco do něj vstoupilo, vlilo se do žil plných bublajících, vroucí krve. Jako by se mu tělem rozběhly trnové šlahouny, naježené dozadu zahnutými háčky. Naplnily mu lebku, hrud' i břicho, vlétly do rukou i do nohou. A všude se pevně zachytily, zabořily se do nemocného svalstva, do křivých kostí, zamotaly se do cév, kterými proudila řídká krev.

„Teď musíš být silný,“ pronikl do agónie v Muromcově hlavě hlas toho, kdo vypadal jako chudák, ale určitě byl někým jiným. „Zatni zuby.“

Zbytečná rada, už dávno je měl zaťaté tak, že se mu skoro vylamovaly.

Pak to přišlo. Nějaká síla, vyvěrající z žezla, těmi trnovými šlahouny rázně, mocně, nemilosrdně škubla.

Ilja zavyl, příšerně vykřikl, až nad les u Něpřy vzlétli vyplašení ptáci. Naučil se žít s bolestí, ale téhle se nemohla rovnat ani pekelná muka, kterými strašili hříšníky mohamedánští mullahové. Měl pocit, že mu ty tisíce drobných, ale ostrých a pevně zakleslých háčků trhají maso od kostí, drásají vnitřnosti na cáry a párou tepny podél. Zazmítal se, chtěl nechtěl pustil hůl a zřítíl se mezi mrtvé na břehu.

A to ještě netušil, že skutečná bolest teprve přijde.

Jegor to nevydržel, seskočil z oře a přeběhl ke svým společníkům. I Mikula už se ustaraně skláněl nad Muromcem, chvějícím se na břehu.

„Přežije to?“ pohlédl Seljanovič na Volcha.

„To netuším,“ zavrtěl udýchaný Vseslajevič hlavou. „Ale kletbu jsem z něj vysál. Jako hnis ze zanícené rány.“

„Opravdu? Pořád je hrbatý a pokroucený jako borovice rostoucí na skále...“

Seljanovič zaraženě ztichl. Muž u jejich nohou se totiž chvěl čím dál znatelněji. Třesavka se měnila v prudká křečovitá škubání.

„Rychle, strčte mu něco mezi zuby!“ zvolal Volch, zabodl žezlo do země, padl k Muromci na kolena a popadl ho za ruce. „Jinak si ukousne jazyk!“

Mikula pohotově skočil ke své kobylce pro karabáč, rychle si klekl k Iljovi a když mu Volch násilím roztáhl čelisti, strčil mu mezi zuby kůží opletené držadlo. Jegor sevřel v dlaních Muromcovy nohy.

Křeče byly čím dál silnější. Tři bohatýři se na mrzáka svalili celou svou nemalou váhou a veškerou silou, ale i tak s nimi lomcoval jako zubr vlky zakousnutými do

huňaté šíje. Oči se mu obrátily v sloup, kolem rukojeti karabáče prskala od úst pěna.

„Drž ho, Volchu, drž ho!“ řval Mikula.

Zavrzaly kosti. Hlasitě, strašidelně. Volch, klečící na Muromcově pravačce, ucítil, jak se pokřivená končetina nepřírozeně kroutí. Vyměnili si s Mikulou pohledy.

Ta ruka se narovnávala.

A s ní i celé tělo. Zlé kouzlo, které z dítěte vjatičské otrokyně učinilo opovrhovaného, vysmívaného mrzáka, pominulo. Jeho údy se začaly uzdravovat. Narovnávajíc se kosti skřípaly, až z toho Kyjevanům trnuly zuby a běhal mráz po zádech. Záškuhy sílily. Ilja vykopl nohou a Jegor odlétl dobré dva sáhy. Vymrštil pravou ruku a Volch se s kletbou skutálel do mělké vody. Máchl pravačkou a Mikula dopadl zadkem mezi mrtvoly. Muromec vyplivl držadlo karabáče, ohlušivě zavyl a začal sebou mlátit, až kolem létaly kameny a písek. Prostý oděv se trhal ve švech. Bohatýrští koně s vyplašeným říčením uskočili.

„Nechodte k němu!“ okřikl Volch vstávající druhy.

Muromec sebou škubal jako dodělávající zvíře. Ale neumíral, právě naopak – vracel se do něj život. Krev mu zhoustla, chromé svalstvo ožilo, záda se narovnala a hrb se ztratil, jako by ani nikdy neexistoval. Před užasými bojary se už v rozrytém mokřím písku netřásl mrzák, ale urostlý mladý muž.

Křeče ustávaly. Ilja už nekřičel, jen chrčel. Přestal kolem sebe mlátit rukama, jen jedna pata ještě rozrývala písek.

„U Gorynových hlav,“ zaklínal se Volch jménem bájněho draka, nejmocnějšího z dávných zmejů. „Něco takového jsem v životě neviděl...“

„Věděl jsem, že jsi mocný bojovník, ale teď už taky vím, že jsi stejně schopný čaroděj,“ uznale zabručel Mikula a nasadil si upadlou přilbici.

Jegor se několikrát pokřičoval a šeptem přivolal svatého Jiřího a archanděla Michaela, své ochránce.

Konečně Ilja znehybněl, obličej obrácený k nebi, ústa otevřená, oči nechápavě a zmateně vytřeštěné. Hrud', široká a mocná, se mu zvedala zrychleným dechem jako dobře rozdmýchané kovářské měchy. Volch se nad něj sklonil.

„Slyšíš mě, brachu?“

Muromec zamrkal, zaostřil zrak. Pak zavřel ústa, zamlaskal, obrátil hlavu a vyplivl zbytky pěny a zvratků, které mu v záchvatu vyrazily vzhůru hrdlem.

„Slyším...“ zachraptěl.

„Můžeš se hýbat?“

Ilja zvedl jednu ruku a udiveně si ji prohlížel. Pak ohnul druhou a nadzvedl se na lokti. Pokrčil nohy.

„Můžu...“ přisvědčil s užaslým výrazem v obličejí.

„Tak tedy vstaň.“

Ilja poslechl a pomalu, nejistě se zvedl na nohy. Na rovné nohy. Tři cizinci na něj civěli jako tele na nová vrata. Před nimi stál sice bledý, ušpiněný a cáry potřhaných šatů ověšený, ale zato urostlý, vysoký chlap. Nebyl tak mohutný jako Jegor, ale Mikulu o pár palců převyšoval a štíhlého Volcha zase předčil pořádnou svalnatou postavou.

„Řekl bych,“ promluvil do zaraženého ticha Svjatogor, „že teď už si Muromec s pochováváním příbuzných hravě poradí. A my můžeme konečně vyrazit na cestu.“

„Já...“ vysoukal ze sebe Ilja, ještě pořád napůl přesvědčený, že se mu to jen zdá, „... já nevím... co bych... jak vlastně...“

„Neděkuj, brachu,“ usmál se Volch, i když to Muromec pod čarodějnou kápí nemohl vidět. „Možná se ještě někdy setkáme, a pak se nějak vyrovnáme. Teď už ale opravdu musíme vyrazit. Rozlučme se.“

Vselsajevič vystrčil ruku zpod pláště. Ilja ji s jistým váháním stiskl. Místo vyzáblého stařeckého pařátu, který viděl, ale popadl pevnou, silnou dlaň bojovníka. Vřele ji sevřel. Volch odvětil stejně silným stiskem. Ilja přitlačil. Kyjevan také. Muromec ještě víc. Volchovi zaskřípaly

kosti v dlani. Rychle s rukou ucukl a schoval ji zpátky do pláště.

„Člověče,“ zasténal, „nejen, že jsme tě uzdravili, ale je z tebe opravdový silák. Teď můžeš jít rovnou do Muromě a stát se družníkem samotného Alvar-bega.“

„Možná to udělám...“ přikývl Ilja jako omámený.

„Hm... V tom případě přijmi dobrou radu, příteli. Jestli někdy vyrazíš s begem do bitvy proti nepříteli, nikdy se nepopadni do křížku s Volchem Vseslajevičem. Možná nemá tvoji sílu, ale je to lišák a přemůže tě úskokem. A nebojuj ani s Mikulou Seljanovičem, protože ten je oblíbencem samotné bohyně Mokoš, matičky-země, která mu dává sílu. A určitě se nebij ani s Jegorem Svjatogorem, ten je se svým mečem tak obratný, že by tě rozsekal na kousky dřív, než komár mávne křídly. Rozuměl jsi?“

„Rozuměl,“ přikývl Ilja a rty, už ne zkroucené, ale pěkné a pravidelné, plavým vousem lemované, pozvedl letmý úsměv. „Velmi dobře jsem rozuměl. Děkuju vám, bohatýři.“

Trhání se rozchechtali a svižně, že by to do takových ubožáků nikdo neřekl, vyskočili na muly.

„Bůh nechť tě chrání, Iljo,“ řekl ten se starším hlasem. „A pamatuj, že i když jsi byl obdarován velkou silou, ohnivému srdci nesmíš příliš popouštět uzdu.“

„Budu na to pamatovat. Bohové i s vámi, tajemní dobrodinci.“

Pobídlí muly a vyrazili podél Něpřy tak svižně, jak by to do podobných prašivých mršin nikdo neřekl. Zvířená mlha se za nimi zavřela a když ji vzápětí slunce vykukující zpoza lesnatého východního hřebene znovu roztrhalo, už po nich nebylo ani stopy.

Sotva Dažbogův sluneční oř překlusal přes polední polohu, nebe nad Karačarovem opět zatemnila oblaka kouře. Tentokrát se však zlověstný černý sloup valil z velké pohřební hranice, navršené ze zbytků rozbořených srubů na louce. Tam, kde včera sborové písně vzývaly

mocnosti života a plodnosti, byl dnes slyšet jediný hlas, zpívající srdceryvný žalozpěv.

Ilja se vkleče, s tváří špinavou od slz a popela, důkladně pomodlil ke starým muromským bohům, duším předků i zrádným lesním duchům. Jistěže nezapomněl ani na víru své matky, která mu uvázla v duši nejpevněji. Přivolal Kostromu, průvodkyni mrtvých, i Velese, strážce záhrobí, aby se o nebohé dobře postarali.

Když už těla, vlhká od říční vody, začala syčet v čím dál silnějších plamenech, Iljovy vzlyky přehlušilo hlasité zafrkání. Mladík se ohlédl.

Mezi požárem strávenými dřevěnicemi stál kůň. Nevysoký, ale zato dobře stavěný, kaštanové barvy, trochu do ryšava, s dlouhatánskou hřívou a huňatou srstí nad kopyty. Neměl sedlo ani postroj, jen prostou koženou ohlávku s opratěmi, které vlácel po zemi.

„Buruško!“ zvolal Ilja a otřel si slzy, čímž si jen rozmazal černé šmouhy po tvářích. „Kde jsi pobíhal, zrádče jeden? Už jsem si myslel, že jsi zabloudil v lese a tvé kosti skončily v tlamě nějakého medvěda nebo vlčí smečky!“

Koníka koupil před třemi lety od chudého pocestného z kmene Meščerů. To hříbě bylo k smrti vyzábělé, neduživé a prašivé, nestálo ani za jedinou liščí kožku. Meščer ale za ně od Ilji vymámil celý bulharský stříbrňák. Mrzák se o ubohé zvíře dobře staral, vodou z pramene nad vesnicí ho napájel, zrním krmil, na zelenou pastvu ho vodil. Koník zesílil, srst se zaleskla, nohy zpevnily, žebra se obalila svaly. Ilja na něm sice nejezdil, ale koník mu za péči pomáhal tahat dřevo z lesa, nosil vědra s vodou a nádoby s medem divokých včel.

Ryzák se od nočního útoku neobjevil. Oř, určitě vyplašený vytím útočníků a vším tím křikem a lomozem, vyrazil dveře prostého přístřešku za Iljovou zemljankou a utekl do lesa. Mladík už si myslel, že ho nikdy neuvidí, ale teď byl koník zpátky.

Ilja vstal. Trochu zavrávorál – ještě pořád nebyl zvyklý chodit na rovných nohách, vlastní síla a obratnost

ho překvapovaly. Kůň zase zafrkal – nervózně. Sklonil hlavu a jedním tmavým okem nedůvěřivě hleděl na statného muže. Hlas poznával, podobu ne.

„Jen klid, Buruško,“ přibližoval se k němu Ilja opatrně. „To jsem přece já. Tři dobrodinci ze mě sňali zlé kouzlo. Choroba pominula, záda se mi narovnala. Ale toho si nevšímej. Poslouchej můj hlas. Poznáváš ho, vid’?“

Mladý muž přešel o kus blíž. Koník sebou v poslední chvíli přece jen vyděšeně trhl, ale to už opratě uvázly v silné ruce a nedovolily mu utéct, ani vzdorovitě vyhodit na zadní.

„Klid, kamaráde, klid,“ konejšil ho Ilja, hladě ryšavý pysk. „Věř mi, taky jsem ze všeho vystrašený a zmatený. Nezůstaneme na tomhle hrozném místě. Nemá smysl měnit karačarovskou hlínu slzami v bláto. Už nás tu nic nedrží. Zato na severu, tam bude práce habaděj.“

Při tom pomyšlení se Iljovy oči, do této chvíle vždycky vodnaté, mdlé a navíc zakalené pálenkou, zaleskly jako dva opály. Vděčně se nechal zaplavit pocity, na něž předtím neměl nárok. Hněv a touha po pomstě jako by ještě znásobovaly sílu, která mu proudila zpevněnými údy.

Uvázal koně ke zuhelnatělému trámu a začal se chystat na cestu. Halenu, kterou stáhl z jedné mrtvoly, si přepásal širokým, mosazí pobitým opaskem. Za něj zastrčil dlouhý tesák a obrovskou dřevorubeckou sekeru. V napůl shořelém vladykově domě našel luk a toulec plný šípů – teď si je zavěsil na záda. V dlani sevřel těžký oštěp, s kterým Tarik chodíval do lesů lovit vysokou.

Jednoduše vybavený vyskočil na Buruška, osedlaného jen flekatým, štiplavě páchnoucím potníkem. Povzdechl si, plný trpkých myšlenek, pokýval hlavou a pobídl koně přes Něpru. Cákející voda byla příjemně studená, tišila horkost kolující v Iljových žilách.

Na druhém břehu se naposled ohlédl. Právě v tu chvíli Karačarovo zastřel zvířený kouř z pohřební hranice – jako by rodná víska nechtěla, aby si ji zapamatoval v

téhle zpustošené, zmrzačené podobě. Přikývl a obrátil pohled k severu.

Podupaná tráva, stopa po koních Kypčaků a Čeremisů, se před ním táhla jako široká cesta. Buruško po ní s hlasitým zaržáním vyrazil.

KAPITOLA DRUHÁ

První boj

Zneklidných, ošklivými sny protkaných dřímot, do nichž Dinara upadla během krátkého odpočinku po přebrodění řeky Kljazmy, ji probral dotek na noze. Trhla sebou, otevřela oči... a ztuhla – jako myš, ochromená upřeným pohledem zmije. Jenže oči, které na ni chtivě hleděly, nebyly plazí. Ty šikmé, úzké štěrby ve sluncem osmahlé tváři patřily náčelníkovi Kypčaků.

Dinara zaťala zuby a zatajila dech. Kamar se ušklíbl pod černými vousy a jeho ruka se pohnula z útlého kotníku vzhůru po lýtku. Dlaň měl drsnou, mozolnatou, jako všichni, kdo každý den drželi v rukou uzdu a meč.

Dostal se ke koleni. Dinara se neodvážila ani pohnout. I její družky, posedávající a polehávající kolem, jen odvrátily tváře – byly příliš ochromené únavou a hrůzou, než aby ještě dokázaly jakkoli vzdorovat. Kamarova ruka se neodbytně pohnula vzhůru po stehně a vyhrnula sukénku zmáčenou říční vodou. Blízko lůna najednou nahmatal jinou vlhkost, ještě teplou, lepkavou. Usmívat se ale nepřestal. Vytáhl ruku zpod sukně a se zájmem pohlédl na krvavé prsty. Dinara, stejně jako dobrá polovina zajatých děvčat, začala pod tlakem všech těch hrůz a tělesného vypětí předčasně krvácet.

Kamar s výrazem vyhladovělého žebráka, který ucítil čerstvě uvařené jídlo, přivoněl k prstům.

„Sladká,“ ucedil a vzápětí jako pes, kterému pach krve z lůna dočista zastřel mysl, nedočkavě vrazil ruku zpátky pod Dinařiny urousané šaty.

Přidušeně vykřikla.

Něco ostře syкло vzduchem. Dinara vytřeštila oči na černého hada, který se bleskově omotal Kamarovi kolem krku. Úzké kočovnické oči se rozšířily, z přiškrceného hrdla uniklo překvapené zachrčení.

Vzápětí Dinara pochopila, že to není had, ale karabáč. Prudké trhnutí strhlo dřepícího Kamara na záda. Hned se ale vzpamatoval, sevřel bič v pěsti na vzdálenost paže od krku a zatáhl, aby si uvolnil hrdlo. Zároveň se nadzvedl, tasil meč se stříbrem tepaným jílcem a jediným švihnutím kožený šlahoun přesekl.

To už zněl tábořem křik, dupot běžících nohou a řinčení tasených zbraní. Dva Kamarovi pobočníci se se šavlemi v rukou odvážně vrhli na muže, který v dlani svíral držadlo přeseknutého biče.

Styrwit odhodil karabáč a do uvolněné dlaně mu zlevačky přeskočil kyj. Čeremis s divokým zařváním skočil přibíhajícím Kypčákům do cesty. Ostnatá zbraň praštila jednoho z nich rovnou do obličeje. Odlétl nazpět ve spršce krve, vyražených zubů a rozprsklých očí, potrháný obličej promíchaný s rozdrcenou lebkou. Druhý útočník sice stačil švihnout zakřivenou čepelí, ale robustní Čeremis nečekaně svižně uskočil stranou a když Kypčák prolétl kolem něj, udeřil ho palicí do zad. Páteř praskla jako špejle na jitrnici a šikmooký lotr zaryl obličej do země.

Čeremisové i Kypčakové hulákali jako smyslů zbavení. Styrwitovi chlapi se pohotově shlukli kolem svého vůdce, zády k sobě, kyje a sekery odhodlaně pozvednuté. Přesila je okamžitě obklíčila, šavle výhruzně tančily ve vzduchu.

Kamar se mezitím zvedl. Meč s nezvykle širokou arabskou čepelí se mu nedočkavě chvěl v dlani. Na Styrwita se ale zaútočit neodvážil. Už jen proto, že na něj Čeremis výhruzně namířil kyj.

„Měl jsi v uších kozí bobky, když jsem tě varoval, abys nesahal svými špinavými prackami na moji kořist?“ vrčel tetovaný obr. „Ty panny jsou už teď zasvěceny velkému Zilantovi a nesmí se jich dotýkat žádní bezvěrci!“

„Nestraš mě svými hadími pány,“ procedil Kamar skrz zuby, strhl si z krku useknutý konec karabáče a nenávistně ho odhodil. „Chtěl jsem tu muromskou čubičku jen ochutnat. Nebylo by jí – drak přece dostane stejné sousto, ať už je oběť panna nebo ne...“

„Tušil jsem, že se ti nedá věřit,“ zasyčel Styrwit. „Asi bude lepší, když se na tomhle místě naše cesty rozejdou. Vezmeme si svůj podíl z kořisti a dál pojedeme k Itylu na vlastní pěst.“

„To sotva!“ Kamarovy oči se zase stáhly do uzounkých štěrbin. „Tohle není náš první spor, Styrwite. Ale postarám se, aby byl poslední. Už mě omrzelo pořád dokola ti ustupovat. Použil jsi na mě před očima mých chlapů bič jako na nějakého špinavého muromského otroka. Takovou urážku hrdý Kypčak od prašivého Čeremise nestrpí!“

Zbraně obou skupin zalomozily, zařinčely. Kypčakové směle postoupili vpřed, ale když jim obrovitý holohlavý hrdlořez vykročil vstříc, zase se vyděšeně stáhli.

„Toužíš po krvi, Kamare? Tak jen do toho!“ zahřměl čeremiský náčelník. „Nebo kdokoli z vás, šikmoocí psi! Pojd'te, zkuste to! Komu mám vyrazit mozek z lebky jako prvnímu?!“

Kypčakové očividně zkrátli. Viděli, že obrovská palice, i když ji Styrwit už nějakou chvíli drží v napřažené ruce, se ani nezachvěje. Jako by ruka, která ji svírala, byla ze železa. I Kamar jen přešlápl z nohy na nohu a nejistě se rozhlédl.

„Myslel jsem si to,“ ušklíbl se obrovitý Čeremis. „Dobře mě poslouchajte, zbabělí psi! My teď nasedneme na koně a vyrazíme na východ, k Helgardu. Jestli se

kdokoli z vás odváží nás pronásledovat, udělám z něho žrádlo pro vrány! Rozuměli jste?“

Jak jinak, jedinou odpovědí mu byly jen zachmuřené pohledy a zlostně vyceněné zuby. Styrwit odtrhl pohled od kruhu protivníků a pokynul svým chlapům.

„Ke koním, rychle. Každý z vás vezme k sobě do sedla jednu otrokyni.“

Hlouček ostražitých Čeremisů se přesunul ke stádečku koní. Kypčakové se plížili za nimi jako mrchožrouti za dodělávajícím buvolem, ale pořád si drželi odstup. Zatímco je Styrwit dál pozoroval skrz krví potřísněné ostny své zbraně, zbylých šest Čeremisů nasedlo na koně. Každý k sobě vytáhl jednu z panen. Styrwit levačkou surově popadl vzlykající Dinaru za vlasy, zvedl ji na nohy a pomohl jí do sedla. Pak zatočil kyjem, až se kolem rozprskla krev, a taky vyskočil na hnědáka.

„Doufám, že už se nesetkáme,“ vyměnil si poslední nevraživý pohled s Kamarem.

„Já se naopak budu modlit k Tangrovi, aby se tak stalo,“ opáčil kypčacký náčelník zlověstně.

Holohlavý zabiják se zazubil jako vzteklý vlk, obrátil koně a kopl ho do slabin. Čeremisové cvalem vyrazili z tábora. Mířili na východ, k travnatým pahorkům lemujícím Oku.

Kamar šťavnatě zaklel a se zlostně planoucíma očima se otočil k družině. „Vy bando zbabělých stepních potkanů! Na co čekáte? Tucet chlapů okamžitě do sedel! Vyrážíme za nimi! Skolíme je šípy a oštěpy, i kdybychom při tom měli pobít i zajatkyně, je mi to jedno! Vlastnoručně rozseknu Čeremisovi tu jeho vyholenou palici a sežeru jeho usmažený mozek!“

Kypčakové, zahanbení a zároveň rozhněvaní vlastní váhavostí, odhodlaně zahučeli. Nejlepší lukostřelci svižně vyskočili na koně. Kamar se ze sedla otočil k ostatním.

„Nečekejte na nás! Mrtvé naházejte do řeky a pak všichni na koně. Otrokům přetáhněte záda karabáči, ať přidají do kroku! Na noc se nezastavujte! Jed'te pořád na východ, držte se Oky! Počkáme na vás u prahů!“

S těmi slovy plácl koně plochou stranou meče po zadku. Kopyta zarachotila – třináct pronásledovatelů vyrazilo. V záři klesajícího podvečerního slunce před sebou hnali své vlastní prodlužující se stíny.

Sedm Čeremisů s mladičkými karačarovskými otrokyněmi v sedlech hnalo koně podél Oky. Řeka, až do této chvíle tekoucí na sever, se u soutoku s Kljazmou prudce stočila na východ a teď už rychle, přímo mířila k velkému Itylu. Oba břehy lemovaly nízké travnaté pahorky, jen tu a tam ozdobené březovým hájem nebo remízkem bukovo-dubového lesa.

Na jedné z táhlých terénních vln Styrwit zastavil, zatáhnutím za uzdu obrátil hnědáka a širokou dlaní si zaclonil oči před zapadajícím sluncem.

„Myslíš, že se odváží nás pronásledovat?“ zeptal se jeden z jeho družiníků.

„Ptáš se jako hlupák,“ zabručel obr., „Jistě, že se odváží. Urazil jsem Kamara tak, že to může smýt jen krev. Kypčakové půjdou po naší stopě jako hladoví psi. Musíme se co nejdřív dostat do Helgardu.“

„A co pak? Varjagy zajímá jen kořist, takže stejně počkají na Kypčaky a zbytek zajatců. Jen s námi sedmi loď k Suchodolu nevypluje. Tím spíš, že jim teď vlastně nemáme čím zaplatit. Helgard je past...“

„Nekňuč, něco vymyslíme. Pojedme, neztrácejme čas!“

Dinara, schoulená ve Styrwitově širokém, svým způsobem bezpečném náručí, už únavou skoro nevnímala svět. Slunce se dotklo obzoru a na její zmatené, roztřesené myšlenky se taky snášel soumrak.

Čeremisové rychlým klusem sjížděli k Oce.

Slunce, takhle večer rozžhavené doruda, se už daleko na západě pozvolna nořilo do vod Kljazmy, když na rovině jižně od řeky náhle zaduněla kopyta. Spousta kopyt.

Jezdců byly zhruba tři tucty. Na sobě měli pancíře z vařeného kůže pobité železnými nýty, snědé hlavy jim chránily prosté přilbice z kůže a bronzové výztuže, v ruce třímali dlouhá kopí.

Cvalem vjeli do mělké vody a rozmetali tak odraz slunce na hladině na kousíčky. Gejzíry stříkající zpod kopyt vypadaly jako štědře rozhazované hrsti jantarových kamínků.

Na druhém břehu vůdce družiny prudce trhl uzdou a pozvednutou rukou zastavil i ostatní. Zhruba čtyřicetiletý vousatý bojovník byl oděný do kroužkové suknice, šupinového pancíře a honosné přilby s tepaným nánosníkem. To všechno společně se širokým mečem u pasu svědčilo o jeho velmožském postavení.

„Tady odpočívali,“ rozhlédl se po zdupané trávě a pokynul svému pobočníkovi. Ten rychle seskočil a zvedl ze země hnědavou hroudu velikosti pěsti. Byla ještě měkká, sluncem nevysušená. Ale to jim nestačilo – chlap se soustředěným výrazem v obličeji kobylinec důkladně rozmačkal mezi prsty.

„Uvnitř je ještě teplý,“ vzhlédl k velmoži.

„Takže odjeli teprve před chvílí,“ zachmuřil se vojvoda a zalétl pohledem k východu. Krajina tam ale byla zvlněná, a tak pronásledované zbojníky nezahlédli.

„Mají náskok zhruba dvě, nanejvýš tři versty,“ přikývl pobočník, zběžně si otřel ruku do trávy a vyšvihl se zpátky do sedla. „Dostihneme je, ještě než se úplně setmí.“

„A pošleme je nocovat do pekla.“

Vůdce pozvedl ruku a rázně s ní mávl směrem k Oce.

Družina muromského bega Alvara pobídla koně.

Stopy Styrwitovy tlupy vedly Kamara a jeho dvanáct družiníků podél rákosím zarostlého severního břehu Oky. Plašice vodní ptáky, hnali koně vstříc soumraku, který se od východu snášel na kraj.

Před nimi se objevila tmavá skvrna lesa, přelévající se přes pahorky vlevo od řeky a táhnoucí se až těsně ke

břehu. Kamar si to místo pamatoval – blížili se k říčním prahům. V duchu opět proklel Styrwita. Doufal, že Čeremisy dostihne ještě před brodem, ale široko, daleko po nich nebylo ani vidu, ani slechu. Kéž by je hromovládny Kvar rozpáral blesky! A temný Erlik navěky rozžvýkal jejich duše mezi mocnými medvědími tesáky!

Kypčakové dorazili ke stromům a pokračovali dál po široké poutnické stezce mezi tmavnoucím lesem a rákosím na břehu, z něhož se ozývalo kvákání žab. Krajina kolem byla členitější, okolní pahorky zvedaly od řeky čím dál strmější svahy. Jezdci zaslechli zepředu hučení. Brzy se v houstnoucím šeru zaleskla zpěněná voda na skalních prazích.

Zastavili na kamenité stráni nad brodem. Kamar poslal dva muže dolů k řece.

„Břeh je blátivý, prozkoumejte stopy u vody. Chci mít jistotu, že nepřešli na druhou stranu.“

„Proč by to dělali?“

„Aby nás zmátli, hlupáku!“

Dvojice bez dalších otázek sešla níž a u brodu sklouzla ze sedel.

„Stop je tu plno,“ hlásil jeden z nich, v podřepu zkoumající zemi, „ale starých. Kromě jediné, ta vypadá docela čerstvě, ještě se ani nezalila vodou...“

„Kopyta, nebo nohy?“

„Kopyta. Ale je to jen jeden kůň. Přijel z jihu a přebrodl se na tenhle břeh. A musel to udělat teprve před chvilkou. Řekl bych, že nás ještě zahlédl, jak přijíždíme...“

„A upaloval pryč, protože si leknutím podělal sedlo,“ uzavřel Kamar. „Osamělý jezdec nás nezajímá, to bude jen náhodný pocestný. Do sedel! Čeremisové pokračovali dál, musíme...“

Vtom za jejich zády zakřičeli ptáci, zašustilo listí, zapleskala křídla. Kypčakové se bleskově ohlédli a sáhli po zbraních. Z košatých korun na okraji lesa vzlétla hejna vyplašených opeřenců, tucty a tucty černých perutí na

pozadí hasnouceho večerního nebe. Mezi stromy už houstlo šero, stíny zčernaly.

„Polekali se nás,“ zašeptal Kamar a vytáhl z pochvy u boku široký meč, „nebo někoho cizího?“

„Možná,“ sykl mladý lukostřelec po jeho boku, „se Čeremisové ukryli v lese a číhají na nás...“

„Nesmysl,“ zavrtěl vůdce smečky hlavou. „Přece by ne...“

Nedopověděl. Něco se s úsečným syknutím mihlo vzduchem. Jeden z jezdců, právě pozvedající luk, vykřikl a vypustil šíp předčasně, koním svých druhů pod kopyta. Na okamžik zahlédli opeření, které mu trčelo ze stehna – šíp vyslala taková síla, že proklál nejen mužovu nohu, ale i sedlo, potník a koňský bok. Zvíře bolestně zaržálo a rozběhlo se po břehu – jezdec připíchnutý k jeho hřbetu se divoce kymácel v rytmu cvalu.

„Kryjte se!“ vykřikl Kamar.

V lesní temnotě opět zadrnčela tětiva, šerem zabzučel druhý šíp. Pod jedním z Kypčaků se vzepjal kůň, zasažený do zadku. Muž vyletěl ze sedla a s kletbami se svalil do rákosí. Ať už na ně střílel kdokoli, s lukem zacházel mizerně. Až třetí šíp si našel pořádný cíl – mladíkovi vedle Kamara prolétl hrdlem a vzápětí pleskl na úpatí stráně do vody. Náčelník odvrátil tvář, potřísněnou čerstvou krví. Útočník sice neuměl střílet, ale sílu rozhodně měl, to se muselo nechat.

Kypčakové se snažili uklidnit splašené koně a pobídnout je proti lesu. Dvěma nebo třem mužům se i v tomhle zmatku podařilo pozvednout luky a opětovat střelbu. Jejich šípy ale jen neškodně zašustily v houštinách.

Čtvrtý šíp minul Kamara tak těsně, až mu vzduch, zvířený točícím se opeřením, olízl tvář.

„Zabijete ho konečně?!“ zařval a pobídl koně k lesu. Už pochopil, že na ně neútočí Čeremisové.

Kdepak.

Jejich protivníkem byl jeden jediný muž.

Ilja sprostě zaklel a přiložil k tětivě pátý šíp. Ruka se mu chvěla – ne snad slabostí, ale narůstající panikou. Deset Kypčáků už totiž pohánělo oře proti houštinám, v nichž neklidně podupával Buruško.

Napnul luk ještě mocněji než předtím, vší silou. Když už nedokázal nic pořádně trefit – není divu, vždyť nikdy předtím jeho křivé ruce neuměly napnout žádnou tětivu – tak ať mají hroty alespoň pořádnou průbojnost.

Bylo samozřejmě chybou myslet si, že silou nahradí přesné oko. A bohové se rozhodli jej o tom poučit. Jak jinak, v tu nejnevhodnější chvíli – určitě proto, aby si ten jejich káravě pozvednutý prst lépe zapamatoval.

Přetížená tětiva hlasitě, s téměř posměšným zadrnčením praskla. Dřevěné tělo luku se vymrštilo naprázdno. Šíp klepl Buruška mezi uši a dopadl do houští. Koník vyčítavě zaržál.

Ilja zase zanačoval. Pomstychtivě vyjící Kypčakové se rychle blížili. Kopyta malých koníků vířila loňské listí. Muromec popadl oštěp, doposud zasunutý mezi stehno a koňský bok, otočil ho v dlani a rozmáchl se.

Přímo před ním rozhrnul houštinu jeden z jezdců. Kupodivu i on svíral v ruce oštěp. Zahlédl robustní Muromcův stín v lesním šeru, postavil se v třmenech a bleskově pozvedl zbraň nad rameno.

Ilja hodil snad jen o jediný úder srdce dřív.

Bohové mu zjevně chtěli jen dát lekci, ne ho zabít. Bronzový hrot proklál Kypčaka skrz naskrz a nejen, že ho shodil z koně, ale doslova vymrštil chrčícího chlapa ven z lesa, zpátky na stráň nad řekou.

Muromec neměl kdy jásat. Okolo se už s křikem a lomozem vrátili do porostu ostatní zbojníci. Škubnutím uzdy obrátil Buruška; poplašeně řičící hřebec se ochotně dal na útěk. Těsně za jeho zadkem se do bukových kmenů a kypře lesní půdy zabodlo pár šípů.

Skloněný nad Buruškovu šíji tak nízko, že ho povlávající ryšavá hříva švihala do tváře, ujížděl Ilja o překot z boje a v duchu sám sebe proklínal za horkou hlavu, za unáhlenost a nerozvážnost. Jak si mohl myslet,

že bez jakýchkoli válečnických zkušeností může čelit tuctu zjizvených hrdlořezů? Síla souboje nevyhrává, to tedy ne.

Jako by to poznání nestačilo, bohové se ho rozhodli dnes naučit ještě něco.

Například, že hnát koně cvalem napříč smrákajícím se lesem je nebetyčná hloupost.

Ta nízko visící lipová větev nebyla zase tak silná, ale na stržení chlapa z neosedlaného koňského hřbetu bohatě stačila. Prásklo to a Ilja s ulomenou větví v náručí dopadl rovnou na zadek. Nůž, který měl jen tak bez pochvy zastrčený za opaskem, ho bodl do stehna. Naštěstí ne hluboko, ale zbolelo to dost na to, aby si Muromec zapamatoval, že takhle nosit nůž není rozumné. Bohové dnes měli výchovnou náladu.

Dusot Buruškových kopyt se rychle vzdaloval. Naopak z opačného směru se rychle blížilo radostné pokřikování Kypčaků. Slyšeli Iljův pád a byli si jistí, že už jim kořist neunikne.

Ilja vztekle odhodil větev, vyskočil a vyškubl zpoza opasku sekeru. Houštinu poblíž právě rozrazila svalnatá koňská hrud'. Jezdec švihl šavlí, ale Muromec včas pozvedl svou zbraň – zakřivená čepel zajiskřila na masivní hlavici širočiny. Ilja pohotově popadl Kypčaka za ruku a strhl ho z koně. Lovec otroků zařval. Muromec mu mocným kopnutím vyrazil dech a pravděpodobně mu i polámal žebra. Nato se rozmáchl sekerou a obouruč, jako když se štípá tlustý špalek, sekl. Zbojníkovu skučení ztichlo.

Zato ostatní Kypčakové zlostně zavyli. Všude kolem.

Ilja vytrhl sekeru z nepříteleva čela a vyrazil do houstnoucí tmy. Měl náskok jen pár sáhů a i ten kočovníci z dalekého jihu svižně zkracovali – hulákající černé siluety se snadno prodíraly porostem a postupně uprchlíka svíraly v zužujícím se půloblouku. S tím měli Kypčakové bohaté zkušenosti – při chytání otroků často honili štvance rozptýlené všemožně po lesích.

Vlevo od Muromce se zpoza stromů s dupotem a pokřikováním vyřítil jeden z pronásledovatelů. Strhl koně proti Iljovi a pokusil se mu odříznout cestu.

Ilja v plné rychlosti vběhl pod svištěcí kyj a ze strany vrazil ramenem do koňské hrudi, kousek od Kypčakovy nohy. Zvíře zaržalo a zřítilo se do kapradí, bubnujíc kopyty ve vzduchu. Jezdec dopadl pod koně, zapraskaly kosti a lesem prolétlo strašlivé vytí.

Muromec se jen mírně zapotácel a utíkal dál. Něco ho přimělo běžet dolů z mírného svahu. Po levé ruce byl les světlejší. Švihl tam pohledem a za černými kmeny spatřil matně se lesknoucí vodu. Pochopil, že se v oblouku vrací k Oce. Ne, nesmí vyběhnout na volné prostranství mezi lesem a řekou, tam by ho okamžitě dostali. Ohlédl se zpátky do svahu...

Zjevně si uvědomili totéž. Roztáhli se po stráni nad ním a tlačili ho dolů, ven z lesa.

Neměl na vybranou. Běžel k břehu, nad nímž se ještě pořád rozlévalo kalné večerní světlo. Někoho jiného by určitě napadlo co nejrychleji přeběhnout k řece, skočit do hustého rákosí, ukrýt se ve vodě...

Jenže s vodou se Ilja neměl rád. Ani trošičku. Kvůli chromému tělu neuměl plavat, a i kdyby, beztak se vody ukrutně bál. Stojaté, tekoucí, na tom nezáleželo. Když vytahoval mrtvé soukmenovce z Něpřy, skoro se utopil a rozhodně si nic takového nechtěl zopakovat. I kdyby druhou možností bylo seknutí kočovnické šavle.

Kypčakové se blížili. Už slyšel syčení vzduchu v nozdrách koní. Byl v koncích. Vyběhl tedy na cestičku pod lesem, otočil se a pozvedl sekeru, svíraje hladké topůrko v obou dlaních. Zbojníci ve víru listí vyrazili z lesa.

V tom okamžiku Ilja zaslechl rachot kopyt i za sebou. Po cestě, od západu, přijížděla početná skupina jezdců. Ani se neohlédl.

Pochopil, že mužům, na které tak hloupě a bezhlavě zaútočil, přijíždí na pomoc zbytek otrokářské hordy.

Dobře si z Karačarova pamatoval, že jich bylo dohromady nejmíň třicet.

Kypčakové se rozkřičeli. K Iljově údivu však ne vítězoslavně, ale překvapeně. A vyděšeně!

Přece jen se rychle, kratičce ohlédl. Proti večerním červánkům nad vzdáleným západním obzorem viděl přijíždějící jezdce jen jako černé siluety, ale i tak poznal, že tohle nejsou Kypčakové.

Šerem zasvištěly šípy, mihly se stíny oštěpů. Roj ostrých hrotů jen zárazem minul příkrčeného, hlavu mezi ramena schovávajícího Ilju. Zato mezi Kypčaky nadělal pořádnou paseku – otrokáři s řevem padali ze sedel, zasažení koně strašlivě řičeli a káceli se z cesty do vody a rákosí. Praskaly kosti, bublala a chrčela hrdla plnící se krví i vodou. Jeden ze zbojníků ale přece jen s pomstychtivým výkřikem pobídl koně proti Iljovi. Muromec navzdory nedostatku světla poznal kypčackého náčelníka – toho, kterému říkali Kamar.

Kočovník zarazil koně u mladíka. Široká zakřivená čepel sykla směrem k Iljově hlavě. Silák se příkrčil až na poslední chvíli – ostří ho minulo tak těsně, že odseklo pramen plavých vlasů. Muromec se hbitě narovnal a obouruč máchl sekerou. Ostří protřelo řemeny na Kamarově hrudi, rozseklo hrudní kost, rozevřelo žebra. Kočovnický velitel se v dešti krve zhroutil do vlhké trávy.

Neznámí jezdci se přehnali přes zbytek kypčacké smečky jako kosa skrz hustou pšenici. Co ještě žilo, nelítostně srazili k zemi, rozsekali, rozdupali, vykoupali v krvi. I proti Iljově mocné hrudi se sklonilo několik kopí.

„Zadržte!“ okřikl je rozkazovačný hlas. „Ten k nim nepatří, copak to nevidíte?!“

Horliví bojovníci zvedli hroty kopí k nebi a rozestoupili se, aby otevřeli průchod vysokému muži v očividně honosnější zbroji. I díky ní, ale nejen proto, z něj sálala vznešenost a síla.

„Co jsi zač?“ přeměřil si jezdec robustního mladíka s krvavou širočinou v dlaních.

„Muromec jako vy,“ odpověděl zadýchaně. „Ilja, syn Jahjův, z Karačarova...“

„Z Karačarova?“ zachmuřil se vojvoda. „Tam to prý spálili na popel a vladykovi Jahjovi podřízli krk...“

„Přesně tak,“ pronesl Ilja skrz náhle sevřené, horkostí naplněné hrdlo. „A nejmíň polovinu osady odvěkli do otroctví. Snažil jsem se je osvobodit...“

„Osvobodit? Ty? A sám?“

Ilja pokrčil rameny. „Jen já jediný jsem zůstal naživu a bez otrocké smyčky na krku...“

Bojovník udiveně zavrtěl hlavou. „Tak to jsi buď nejodvážnější chlap, o jakém jsem kdy slyšel, nebo máš v hlavě místo zdravého rozumu jen kravské lejno. V každém případě tě bohové milují, chlapče. Přežil jsi a už brzy se setkáš se svými soukmenovci. Před chvílí jsme je osvobodili.“

Ilja skoro nadskočil. „Opravdu?“ vykřikl radostně. „A co ostatní zbojníci?“

„Co asi? Setnuli jsme jim hlavy. U řeky, asi tři versty západně odtud. Pojd', vrátíš se s námi ke svým rodným.“

Ilja s vlhkýma očima padl na kolena. „Děkuju ti, Blahorodí! Stydím se, ale neznám tvé jméno. Za koho se mám pomodlit ke všem bohům?“

Vojvoda se křivě ušklíbl. „Za mě se modli jen k všemocnému Alláhovi, Iljo, protože on je jediný pravý Bůh. Kdyby tě náhodou ve svém nekonečném milosrdenství vyslechl, tak jsem Alvar ibn Mehmed.“

Ilja překvapeně zvedl hlavu a vyvalil oči. Vzápětí se zase rychle poklonil. „Odpusť mi, mocný begu, nevěděl jsem...“

„To nic, Iljo. Už vstaň. Je načase se vrátit.“

Právě když robustní mladík z Karačarova vstával a oprašoval si kolena, přehlušilo údery mečů, oddělujících kypčacké hlavy od těl, povědomé zaržání. Ilja se za ním překvapeně ohlédl. Na kraji lesa stál kaštanový kůň a pohazoval uzdou, visící k zemi.

„Buruško!“ spěchal k němu Ilja.

„To je tvůj kůň?“ zeptal se Alvar.

„Ano, velký begu. Vrátil se ke mně.“

Muromský kníže s úsměvem zavrtěl hlavou. „Tobě dnes Alláh skutečně chce vynahradit všechna příkoří, které jsi v uplynulých dnech zakusil...“

Bystře vyrazili podél Oky zpátky na západ. Mírný stepní větřík pročesával vlasy Kypčakům, jejichž hlavy nesli Muromci nabodnuté na kopích.

„Jahju jsem znal,“ promluvil Alvar k Iljovi. „Vždycky aspoň jednou za rok zavítal do Muromě. Měl i syna, urostlého a silného, jak se jen...“

„Tarik,“ řekl mladý Karačarovan ponuře. „Zabili ho Čeremisové, kteří přijeli s kypčackou tlupou.“

„Škoda ho. Aspoň že ty jsi přežil. Nevěděl jsem, že má Jahja ještě jednoho syna.“

„Jsem synem vjatičské otrokyně, Blahorodí.“

„Ach tak. Rozumím. Proto o tobě nikdy nemluvil... Počkej chvíli,“ zachmuřil se beg náhle. „Říkáš, že s tou bandou byli nějací Čeremisové?“

„Ano, asi sedm mužů.“ Ilja ucítil, jak se mu do hrudi, ještě před chvílí radostně rozehráté, opět noří chladný hrot. „Nepobili jste je snad s Kypčaky?“

„Žádných Čeremisů jsem si nevšiml, chlapče. A to mi věř, že Kypčaka od Čeremise rozeznám...“

„Jejich vůdce byl obrovitý, s tetováním na vyholené hlavě. Na hrudi měl znamení Zilanta, černého draka...“

Alvar beg rázně zavrtěl hlavou. „Nikdo takový s bandou určitě nebyl.“

Ilja se znepokojeně podíval vpřed. Ve tmě před ním právě zablikal oheň, u něhož čekali osvobození Karačarované.

Pobídl Buruška tak silně, až koník bolestně zaržál.

„Dinaro!“ zakřičel Ilja a za jízdy seskočil z koně. „Dinaro, jestli tu jsi, ozvi se mi!“

Vesničané, shluklí okolo ohně, na něj civěli jako na ducha. Na ramenatém mladíkovi, který přicválal s knížecí

družinou, jim bylo něco ďábelsky povědomého – a zároveň si byli jistí, že ho ještě nikdy neviděli.

Ilja prolétl zubožený hlouček pohledem a když nezachytil hledanou tvář, popadl nejbližšího mladíka pod krkem a skoro surově s ním zatřásl.

„Kde je Dinara? Mluv!“

„Dinaru... odvěkli...“ vykřikl junák.

„Kdo? Čeremisové? Ten s černým drakem na hrudi?“

„Ten...“

„Kam měli namířeno?“

„Přece na východ, k Itylu,“ soukal ze sebe mladík. „Čeremisové se pohádali s Kypčaky... Tak vzali sedm děvčat a odcválali... Tucet Kypčaků vyrazil za nimi... Chtěli je zabít a sebrat jim zajatkyně...“

„Co se děje?“ zvolal znepokojeně Alvar, který právě zastavil koně u Ilji.

Silák se ohlédl. Tvář měl bledou, to bylo vidět i v mihotavém světle táboráku. „Na východ odcválaly dvě skupiny, Blahorodí. Zachytili jsme jen tu druhou. Skupina Čeremisů se sedmi otrokyněmi utekla...“

„Nevěděl jsem o dvou tlupách, Iljo,“ zachmuřil se vládce Muromců. „Když jsme vysvobodili tyhle, v tom zmatku nám byli schopni říct jen to, že ostatní zbojníci odcválali na východ...“

„Ilja?“ zachraptěl užasle mladík, kterého valibuk pořád držel pod krkem. „Ilja, Vjatiččin syn? Jsi to opravdu ty?“

„Ano, jsem.“

„Při bozích, jak...“

Otázka zůstala nevyslovena, protože Ilja mladíka netrpělivě odstrčil, vrátil se k Buruškovu a vyšvihl se na potníkem přikrytý hřbet.

„Počkej, Iljo,“ natáhl k němu Alvar-beg ruku. „Necválej do noci. Potřebuješ si oddechnout, ošetřit rány. Chápu, že unesli tvoji milou, ale...“

„Ne, Blahorodí, nesmím otálet,“ zavrtěl mladík hlavou. Tvář měl jako tesanou z kamene, oči jako

vykované z oceli. „Jestli budeme čekat až do rána, Čeremisové zatím dojedou až k Itylu, do Helgardu...“

„Tak jako tak je před Helgardem nedostihneme, chlapče. A s tamějšími Varjagy se nechci dostat do sporu. Murom s nimi uzavřela dohodu...“

„Odpust', Blahorodí, ale tvoje dohody s Varjagy jsou mi ukradené,“ odsekl Ilja tvrdě, neuctivě. „Navíc Čeremisové nechtějí prodat otrokyně Helgardským. Odvlečou je do prokleté věže v bulharském Suwaru, aby tam jimi nakrmili své dračí božstvo. To nedopustím.“

Ilja trhnutím obrátil Buruška čelem k východní tmě. Nedojel ale ani k hromadě useknutých kypčackých hlav.

„Stůj, Iljo! Příkazuje ti to tvůj kníže!“

Ohlédl se na Alvara. „Nemůžu tě poslechnout, begu. Jedu, i kdybych měl jet sám...“

„Já ti to přece nechci vymluvit, horká hlavo. Ale nechej si poradit – jen se sekerou a na neosedlaném koni Helgard nedobudeš.“

Valibuk tázavě povedl obočí. Alvar se obrátil ke svým mužům.

„Nerozuměli jste? Po Kypčacích zbylo plno výstroje. Podejte tuhle Iljovi nějaký dobře kovaný meč. A oštěp. A najděte pořádný luk, nejlépe z rohoviny a s pořádnou třetivou, aby vydržela jeho sílu. A stáhněte z nějakého koně sedlo a dobrý postroj.“

Ilja pohlédl na Alvara nejdříve překvapeně, ale vzápětí s přívalem vděčnosti. Beg opětoval jeho pohled, chápavě pokýval hlavou a ušklíbl se pod vousy.

„A vy,“ otočil se k družiníkům, „si taky doplňte toulce kypčackými šípy. Okamžitě vyrážíme k Helgardu!“

Bragi Halvorsson byl toho rána mrzutý a podrážděný jako stará panna. Včera to přehnal s pitím ještě víc než obvykle; jeho dlouhá, prostorná skalla nad ústím Oky do Itylu se otřásala smíchem a zpěvem družiníků až do hluboké noci. Navzdory tomu se Bragi probudil už za svítání – a hlava mu třesla tak, že ani za nic nedokázal znovu usnout. Pokusil se to zahnat dalším džbánkem

medoviny, ale už po pár hltech se mu udělalo ještě hůř. A břicho mu prokláala bolest, jakou dosud nepoznal.

Jak tak ve světle vycházejícího slunce seděl na zápraží, hltal svěží vzduch vanoucí od Dlouhé řeky a snažil se utišit rozbouřené vnitřnosti, napadlo ho, jestli už není na takové radovánky starý. Měl za sebou sedmáct zim, což na jednu stranu nebylo zase tolik, ale dobrodružně žijící Varjagové se takového věku dožívali jen s přízní všech bohů v Ásgardu. Od chvíle, kdy Bragi v patnácti letech odplul na otcově válečném drakkaru z rodného Hedeby, jeho obličej ošlehaly větry nesčetných krajů, na prstech mu zaschla sůl z mnoha moří a ostří sekery vylámalo tolik bitev, že se mu už všechny slévaly do jedné divoké, krvavé vzpomínky. Nebyl nejvyšší čas usadit se, založit rodinu a začít pít medovinu střídměji?

Koneckonců, helgardským konungem byl už tři roky. Přišel sem jednou na podzim, s ocelí v ruce, jenže drancování a následné oslavy ho zdržely příliš dlouho – najednou přišly vánice a tuhé mrazy, Ityl zamrzl a on tu musel přezimovat. A na jaře už nevyplul. Za jeho panování z obyčejného varjažského tábořiště, jakých byly na Dlouhé řece tucty, vyrostlo na návrší sevřeném dvěma veletoky impozantní hradiště s vysokou palisádou. Helgard se stal nejdůležitějším varjažským přístavištěm na Itylu a jeho pán nejmocnějším Seveřanem v povodí.

Navzdory tomu všemu Bragiho duší zmítal neklid. Cítil, že v těchto končinách nechce ztvrdnout navěky. On, který bojoval v Británii, na Sicílii a v severní Africe, ba dokonce tři roky sloužil v imperiální gardě v samotném Cařihradu, si uprostřed těchto zamlžených lesů, obývaných divokými kmeny, připadal jako ve vyhnanství. Ne, tady nebyla dobrá půda pro zapuštění kořenů. I proto přivítal zprávy o blížící se válce s rozbušeným srdcem. Kyjev se natahoval k Itylu a chystal si podmanit celé jeho povodí až dolů k vnitrozemskému Chvaliskému moři. U něčeho takového Bragi Halvorsson nesměl chybět. Svjatoslav bude na dobytých územích potřebovat správce a místodržitele a komu by důvěřoval

víc než Varjagům, z jejichž krve pocházel? Bragimu se rýsovala příležitost zahnat nudu, shromáždit dobrou kořist a ještě si k tomu urvat kus válečné slávy.

Ano, helgardské drakkary byly připraveny vyplout dolů po Itylu. Už se vlastně čekalo jen na bandu Kypčaků, která měla dovléct otroky z muromských osad. Bragi je koupí, vezme s sebou a dole v Bulharsku prodá za trojnásobnou nebo možná čtyřnásobnou cenu. Válečnou výpravu spojí s obchodem – tak to měli Varjagové nejraději.

„Konungu!“

Od brány obrácené k Oce spěchal ke skalle vzhůru mírným svahem Ratimír, Bragiho dlouholetý pobočník a nejlepší přítel. Pocházel z bájněho ostrova Rujana, na kterém se rodili dobří věštcí a ještě lepší piráti. Halvorsson už podle výrazu jeho větrem ošlehané tváře vytušil, že nenese dobré zprávy.

„Dorazil Styrwit!“ hlásil vzrušeně.

Bragimu se okamžitě přitížilo. Nesnášel už jen zvuk toho jména. Z toho prokletého čeremiského hrdlořeza ho strašily noční můry. Jako by nestačilo, že se se svou zabijáckou tlupou proháněl povodím Itylu a nevybíravě drancoval na území vládců, s kterými se Helgard snažil žít v míru, navíc jeho cílem nebyl poctivý obchod s otroky a kořistí. Všechno, co zajal, odvekl do velkého čeremiského tábora Suchodol u Itylu mnoho verst dolů po proudu. Pokaždé, když tam shromáždil dost panen, naložil je na loď a odvezl svým pánům do Bulharska, do čarodějnické věže ve městě Suwar, kde údajně sídlil velký černý drak jménem Zilant. Bragi slyšel o osudu otroků v tom hadím sídle strašidelné zvěsti...

Ale zároveň se právě kvůli těm pověstem neodvážil Styrwitovi sáhnout na život. Už dávno by byl nechal toho holohlavého zkurvysyna podle místních zvyklostí uvázat mezi čtyři silné koně a utrhnout mu údy, ale nechtěl rozhněvat obávané Zilantovy uctívače. Alespoň zatím.

A tak si jen zhluboka povzdechl, odkašlal si, vyplivl hustou, žlučí chutnající slinu a přikázal Ratimírovi, aby strážě otevřely bránu.

Při pohledu na sedm otrokyň, které Čeremisům sklouzly ze sedel, se Bragiho nálada, už tak se válející po poplivaném, slepicemi zašpiněném dvoře, dočista propadla do země. Dívky sice byly špinavé a polomrtvé únavou, ale konungovo zkušené oko přesto poznalo, že jde o prvotřídní zboží.

„Kde jsou Kypčakové?“ zeptal se bez pozdravu, bez jediného slova na uvítanou.

„Trochu jsme se s Kamarem pohádali,“ odvětil Styrwit lhostejně. „Chtěl víc, než mu patřilo. Musel jsem dát jeho chlapům lekci a rychle se s nimi rozloučit. Dorazí později.“

Bragi přimhouřil oči. Než přivedli Čeremisy, donesl si zevnitř sekeru. Měla dvě proti sobě posazená ostří, což u varjažských seker nebylo obvyklé, ale Bragimu se podobné zbraně zalíbily v Irsku, a tak si nechal jednu taky vykovat. Teď seděl na lavici před dveřmi skally, opíral dvoubřitou obludu dlouhým toporem o zem, dlaně měl na hlavici a bradu na dlaních. Okolo stály jeho strážě, tucet chlapů připravených kdykoli sáhnout po zbraních.

„A budou vás chtít zabít, hm?“ zavrčel.

„To je dost pravděpodobné,“ přikývl Styrwit a ušklíbl se. Bragi nevěděl, jestli to má být výraz opovržení ke Kypčakům, nebo posměch nad tím, do jak těžké situace to Varjaga dostalo. V téhle náladě ale byl náchylný brát všechno z té horší stránky. Navíc nesnášel, když smradlavá havěť z lesů za Itylem používala slova jako »pravděpodobné«.

„Nedovolím, abyste řešili své pře na mé půdě,“ zabručel. „Přinutilo by mě to postavit se na jednu nebo na druhou stranu. A já nemám zájem dostat se do sporu ani s tebou, ani s Kamarem. Dodává mi dobré zboží.“

„Je tu řešení,“ nepřestal se Styřwit šklebit. „Nechej okamžitě spustit na vodu jednu ze svých lodí. Vím, že se chystáš na výpravu do Bulharska, takže už máš čluny určité připravené. Ať nás tví veslaři co nejrychleji dopraví do Suchodolu. Vyhneme se tak boji s Kypčaky a ty nebudeš muset nic řešit.“

Bragimu zahrály svaly na čelistech – díky hustému ryšavému porostu to ale málokdo postřehl.

„Ano, mé drakkary jsou připraveny. Stačí zatroubit na roh a paluby hned budou plné bojovníků a veslařů. Jenže ti připomenu naši dohodu, protože ti ji stepní vítr nejspíš vyfoukal z hlavy. Lodě taky mají naložit všechny otroky, které přivede Kamar. Vás sedm a vaši kořist vyložíme v Suchodolu a se zbývajícím zbožím poplujeme dál, do Bolgaru nebo Balimeru, na některý z trhů s otroky. Ty a tví chlapi se i s vaší kořistí vlastně svezete zadarmo – dostatečnou odměnou mi má být zisk z Kamarova zboží. Ten bude slušný, uznávám, Bulharům prodám otroky za dvojnásobnou cenu, než jakou žádají Kypčakové...“

„Za trojnásobnou,“ přerušil ho Styřwit netrpělivě. „V uších ti asi ještě žbluňká medovina, protože jsi dobře neslyšel, Halvorssone. Nechci přece, abys hned teď vyplul s celou flotilou. Stačí vyslat jedinou loď, která nás dopraví do Suchodolu a tam na vás počká. Ty si tady zatím klidně vyhlížeš Kypčaky a zajaté Muromce.“

Bragi se nadechl, narovnal ramena a zvedl bradu z dlaní položených na hlavici sekery.

„Tak dobrá,“ zabručel. „Proč ne? Začněme vyjednávat o ceně. Co nabízíš za to, že tě moje loď odveze do bezpečí?“

Pod Čeremisovým černým knírem se rozlil úšklebek, který proud krve v Bragiho tepnách okamžitě proměnil v rozběsněné přeje.

„Odměnou ti bude vděk a přízeň Tugarina Drakoviče.“

Halvorsson zamrkal a rozhlédl se. Jeho družiníci, mezi nimiž kromě Varjagů nechyběli ani Vjatiči nebo Merjové, na něj upírali tázavé pohledy. Byli připravení se

k němu připojit, ať už se začne smát, nebo vydá rozkaz Čeremisy na místě pobít.

Bragi neudělal ani jedno, ani druhé.

„Přízeň Zilantova velekněze,“ pronesl. „Hm... Proč bych si měl něčeho takového cenit?“

„Protože,“ vycenil Styrrwit zuby, „už brzy se bude Zilantovi a Tugarinovi klanět celé Bulharsko. A nejen ono, ale i celé povodí Dlouhé řeky.“

„Skutečně?“ podivil se Bragi upřímně. „Prozradíš mi, jak k tomu dojde?“

„Neslyšel jsi snad o povstání v Suvaru?“

„Jen málo. V tom městě se soustřeďují kmeny, které odmítly mohamedánskou víru a povstaly proti Bulharům...“

„Přesně tak. Tamější chán Mutahar sjednotil kmeny Suvarů a Burtasů, připojil k nim žoldnéřské jednotky Kypčáků, Baškirů a Pečeněgů a s celou tou silou se chystá udeřit na sídelní Bolgar. Než přijde podzim, Mutahar zasedne na trůn v hlavním městě a Tugarin svrhne Alláhův minaret do vod Itylu! Povodí zase zastře stín dračích křídel!“

Bragi naslouchal s nakrčeným obočím. Jak přiznal, o rebelii suwarských dračích uctívačů proti mohamedánskému emírovi Ahmedovi už něco zaslechl, ale rozsah, o kterém mluvil Styrrwit, ho zaskočil. Samozřejmě, navenek to nedal znát.

„Myši se chystají prát se žábami,“ procedil skrz zuby. „Tvá víra ve vítězství draka stojí na proutěných nohách, Styrrwite. Protože ten stín, který opravdu už brzy dopadne na krajinu podél Itylu, nebudou vrhat dračí, ale havraní a krkavčí křídla. A víš, na čích mrtvolách budou ti mrchožrouti hodovat? Na Ahmedově, na Mutaharově, na Tugarinově a *pravděpodobně* i na tvé. Všichni totiž padnete do rukou Svjatoslava Ingvarssona z Kyjeva. Jeho vojsko už je na cestě, copak o tom nevíš? Navíc,“ Bragi se zvedl z lavice, vzal sekeru do dlaní a vložil do hlasu tvrdý, kovově zvonící podtón, „to všechno je budoucnost a nic to nemění na tom, že jestli ti nedám loď, dostihnou

tě Kypčakové a Kamar ti ještě dneska podřízne krk. Jen se mi to zdá, nebo mám v rukou tvůj život, Styrwite?“

Čeremis zúžil oči. „Varjažská tvrdohlavost ve své čiré, zdravým rozumem nezřetěně podobě, což?“

„Říkej tomu jak chceš. Jindy bych ti za takovou urážku okamžitě usekl hlavu, ale dnes se vážně cítím pod psa a nemám náladu na zabíjení. Proto jenom zopakuju, co už jsem říkal.“ Bragi zvýšil hlas. „Dokud mi nenabídneš něco cenného, neponoří se do Itylu ani jediné moje veslo!“

Styrwit sebou trhl směrem k palici pověšené na sedle, ale Bragiho družiníci hned udělali krok vpřed, takže ztuhl a ovládl se. Se zlostně zatátými zuby pokýval tetovanou hlavou.

„Dobře. Necháme vám tu naše koně.“

„Sedm koní za čtrnáct životů? Málo, holá lebko. Stáje mám plné a Odin je mi svědkem, že pro koně nemám kdovíjakou slabost. Před sedlem pod zadkem upřednostňuju rozkývanou palubu drakkaru pod nohama. Zkus nabídnout něco jiného.“

„Dobře vím, co chceš,“ zúžil Styrwit oči. „Neuniklo mi, jak po nich pokukuješ. Nech si zajít chuť. Našich otrokyň se ani nedotkneš. Jsou zasvěceny velkému Zilantovi. Budou vhozeny do podzemí suwarské věže, aby se okřídlený had nasytil jejich masem...“

„Nechci všechny,“ vyjednával Bragi. „Támhle ta černovlasá krásko,“ ukázal hlavicí sekery, „mi bude úplně stačit. Kterýkoli bulharský hodnostář mi za ni dá plný měsíc kulaťoučkových zvonících stříbrňáků. Nedávno začali v Bolgaru razit vlastní mince...“

„Ani nápad,“ odstrčil Styrwit zmatenou Muromku za sebe. „Právě kvůli ní jsme se prohádali s Kypčaky. Bez ní se do Suchodolu nevrátím.“

Halvorssonovy dlaně pevněji uchopily kůží omotaný topor.

„V tom případě se do Suchodolu nevrátíš vůbec.“

Styrwit zasyčel jako zmije a bleskově se rozhlédl. „Jestli se pustíme do boje, zemře spousta tvých chlapů. A

dám si záležet, aby mi tvoje lebka pukla pod palicí jako první!“

Čeremisové se mezitím nenápadně semkli do houfu a kryli se za vlastními koňmi. Helgardská družina pozvedla oštěpy a meče. Vzduch, i když profukovaný vánkem od Itylu, zhoustl napětím. Stačilo jediné Bragiho slovo a mohla vytrysknout červená...

„Konungu?“ promluvil najednou Ratimír.

„Co?“ zeptal se Bragi, nespouštěje zrak z čeremiského náčelníka.

„Podívej.“

Halvorsson poslechl. Zjistil, že rujanský bojovník ukazuje na západ, k Oce. Zahleděl se tím směrem a spatřil početnou skupinu jezdců, která se podél řeky svižným klusem blížila k varjažské tvrzi.

„To nejsou Kypčakové,“ zabručel Bragi, mhouře oči.

„Ale jsou,“ zaskřípal Styrwit zuby. „Přinejmenším ty hlavy, nabodnuté na kopích, bezpochyby patří jim.“

„Patřily,“ upřesnil konung a pozorněji si jezdce prohlédl. „Hádám, že se díváme na bojary z Muromě. Možná pod velením samotného Alvar-bega. Očividně dostali Kamara a jeho bandu. Což znamená, že žádné další otroky neuvidím.“

Varjažský a čeremiský náčelník pohlédli jeden na druhého.

„Jsi mrtvý muž, Styrwite,“ řekl Bragi chladně. „Jestli se náhodou probojuješ přes mé stráže, před bránou tě bude čekat družina pomstychtivých Muromců! Jediná věc, která tě může zachránit, je dohoda. Nechej mi tu černovlásku a moji chlapi tě odvedou postranní bránou k řece. Než se naděješ, spustí loď na hladinu a vyplují s tebou k Suchodolu.“

Styrwit přeskakoval pohledem z konunga na blížící se muromskou jízdu a zpátky. Očividně znejistěl. „Varjagům se nedá věřit,“ zavrčel. „Jste lstiví jako lišky. Kde mám jistotu, že mě nezradíš?“

„Nikde. Ber nebo nech být. Rád daruju Muromcům sedm kopí, aby si mohli hrdě odvézt i vaše kebuly – ty, co svírají v dlaních, jsou už viditelně obsazené.“

Čeremis ještě chvíli jen zatínal a rozevíral pěsti. Pak najednou pohlédl Bragimu přímo do očí a přikývl.

„Vyhrál jsi.“

Halvorsson se zešíroka usmál.

„Snad nás nenecháš stát před bránou, Halvorssone?“ zaťal se do helgardské kolové hradby ostrý hlas muromského knížete. Mluvil plynule varjažsky – severští plavci už více než sto let ovládali povodí východních řek a za tu dobu se jejich jazyk stal dorozumívacím prostředkem mezi všemi kmeny. „Kde je tvá pověstná pohostinnost?“

„Promiň, Alvare, ale naučil jsem se, že za pohostinnost se často platí ohněm a podříznutým hrdlem,“ rozhodil konung rukama. Vítal železem zvonící Muromce z věže nad masivní, bronzem okovanou bránou. „Ty ozdoby na vašich kopích svědčí o tom, že jste na válečné výpravě.“

„Moc dobře víš, že na tvé hradiště bych nikdy nezaútočil. Máme přece dohodu!“

Bragi se zachechtal. „Už jsi slyšel o nějaké dohodě, kterou by nakonec někdo neporušil?“

„Neobviňuj mě ze zrady!“ zachmuřil se Alvar. „Tím spíš, že oba víme, že jsi své slovo porušil jako první. Dohodli jsme se, že můžeš vybírat mýto na vodních i pozemních cestách od Muromě k Itylu. Za to jsi mi slíbil, že nikdy nezaútočíš na mé osady!“

„No a? Žádný z mých chlapů nevstoupil na tvou půdu...“

„Ale s kypčackými a čeremiskými zbojníky kupčíš, možná si je na tu špinavou práci dokonce najímáš. A prodej muromských otroků ti plní pokladnici bulharským a chazarským zlatem.“

„A co mám podle tebe dělat?“ pokrčil Bragi rameny. „Bránit těm hrdlořezům jezdit na tvé území? To mi za to

nestojí. A když přijdou a nabízejí mi dobré zboží za slušnou cenu, přece je nepošlu pryč s otiskem své boty na zadcích. Měl bys to chápat. A vůbec, co tě přivádí? Neokolkuj, nebalamut' nás řečmi o pohostinnosti a porušených slovech. Rovnou řekni, co tu pohledáváš!“

„Víš to moc dobře, prohnaný lišáku. Vydej nám ty Čeremisy a hlavně muromská děvčata, která s sebou přivlekli!“

Halvorsson protáhl obličej. „Netuším, o čem mluvíš, příteli.“

„Nelži, prašivý Varjagu!“ zařval najednou jeden z Muromců a pobídl koně, huňatého ryzáka, proti bráně. „Víme, že jsou tady!“

Konung počastoval odvážlivce zlověstným pohledem. „Měl bys své chlapy držet na těsnějších obojcích, Alware,“ procedil skrz zuby. „Nebo by se mohlo stát, že někteří odsud odjedou se šípy v zádech.“

„To je Ilja z Karačarova,“ opáčil beg. „Z vesnice, kterou Kypčakové a Čeremisové vydrancovali, vypálili, uličky v krvavé bláto proměnili. Zabili mu otce a unesli milou.“

„Hm... Pak siláka chápu. A protože jsem dnes ztělesněná trpělivost, odpouštím mu. Ale věř mi, chlapče, nemůžu pro tebe nic udělat. Smiř se s tím, že tvoje vyvolená poputuje po Itylu do domu nějakého bulharského nebo chazarského boháče. Není to špatný osud, věř mi. Bude se tam mít o dost líp, než kdybys ji odvedl zpátky do toho svého vypáleného zapadákova...“

„Zase lžeš!“ vykřikl Ilja. „Dobře víš, kam Čeremisové vozí své zajatce! Víš, co znamená ten černý drak na hrudi jejich vůdce! Posíláš je na smrt!“

„Poslechni, hlupáku,“ nadmul Bragi hrud', „drž ten svůj jazyk za zuby, jinak sejdu dolů, vytrhnu ti ho a udělám si z něho...“

„Podívejte se támhle!“

Muromci překvapeně obrátili pohledy směrem, kterým naznačila natažená ruka Alvarova pobočníka.

Vyvýšenina s helgardským hradištěm jim zakrývala výhled na přístaviště na itylském břehu. Proto nemohli vidět, jak během jejich rozhovoru sklouzává z břehu na hladinu dlouhá, prostorná veslice s nízkým ponorem, určená pro říční plavbu. Neslyšeli sborové mumlání plavců, první zašplouchání třiceti vesel. Všimli si lodi až teď, když se vynořila zpoza svahu helgardského kopce. A to už byla uprostřed proudu a rychle plynoucí řeka ji unášela na jihovýchod.

„To jsou oni!“ vykřikl Ilja. „Ten lživý bastard nás jenom zdržoval, aby stihli vyplout! Rychle, ještě je můžeme zastavit!“

Alvar zvedl hlavu a zabodl do Bragiho vyčítavý pohled. Varjag se jen provinile usmál a pokrčil rameny.

Muromci zůstali na místech. Ilja se zlostně ohlédl.

„Na co čekáte? Utečou nám, a pak...“

Ztichl, protože zjistil, že begova družina se dívá opačným směrem – k Oce. Podél řeky se k nim tryskem blížil jezdec v navlas stejné zbroji, jakou na sobě měli všichni Muromci. Jeho oří odletovala od nozder pěna.

„To je...“ zachraptěl Alvar ve zlé předtuše a pobídl koně vstříc nečekanému příjíždějícímu. „Co se stalo?!“

„Mocný begu!“ křičel jezdec už z dálky. „K Muromi se blíží nepřítel! Obrovské vojsko! Už brzy dorazí k městským hradbám!“

„Cože?!“ vykřikl Alvar a kůže na obličeji jako by mu náhle vyschla a přilepila se k lebce. „Kdo?! Vjatiči?! Nebo snad Mokšové z jihovýchodu?!“

„Kyjevané! Už jsou na území Meščerů a míří do povodí Oky.“

Nad hlavami zaražených, zděšených Muromců přelétl smích. Ohlédli se k věži nad bránou.

„Vy jste o tom ještě neslyšeli?“ posmíval se jim Bragi. „Já už o tom vím několik dnů! Velekníže Svjatoslav, syn Ingvarův, vyrazil s třítisícovým vojskem na východ. Chystá se posunout hranice Kyjeva až k Itylu a podrobit si Bulhary. A cestou samozřejmě zametá se všemi kmeny, které mu stojí v cestě. S Radimiči, Vjatiči,

Meščery. A teď nastal váš čas, Muromci! Spěchejte domů, jinak najdete kyjevské hrdlořezy, jak natřásají zadky mezi stehny vašich žen!“

Alvar se chvíli nezmohl na slovo. Rozhlédl se po tvářích svých družiníků. Byli v sedle už skoro dva dny a určitě doufali, že si před zpáteční cestou odpočinou. Špatné zprávy však rázem vyhnaly únavu z jejich tváří a netrpělivě jim rozechvěly ruce. Jejich koně to budou muset vydržet.

Alvar pohlédl na Ilju. Ten stál opodál a zoufale přeskakoval pohledem z Muromců na varjažskou loď a zpátky. Veslice poháněná patnácti vesly na každém boku letěla vstříc vycházejícímu slunci jako šíp.

„Pojeď, Iljo,“ řekl beg. „Unikli nám. Už je nedostihneme, a i kdyby, z břehu loď nezastavíme. Proud je silný, voda hluboká – až dolů k Suchodolu. A čeremiské hradiště sám nedobudeš. Smiř se s tím a vrať se s námi do Muromě. Tam tvou sílu budeme potřebovat. Teď už nejde jen o přežití několika děvčat, ale o osud celého kmene. Pochop, Alláh to tak chtěl. Je to zkouška, v níž musíš obstát.“

Ilja zavyl jako osamělý vlk v hlubinách lesa a se slzami v očích rázně pobídl Buruška směrem k řece.

„Pojede za nimi,“ zašeptal jeden z Muromců. „Ten hlupák je bude sledovat až k ústí Vetlugy, k Suchodolu. Nechejme ho být a pojedme domů.“

„Ne,“ natáhl beg ruku. „Počkejte ještě chvíli.“

Pod Buruškovými kopyty zachřestil štěrk na říčním břehu. Ilja trhl uzdou, svižně seskočil, vyškubl z úchyty na sedle těžký oštěp a rozběhl se k řece.

„Co to dělá?“ hlesl muž po Alvarově boku. I Bragi a jeho chlapi na palisádě udiveně hleděli za zoufale křičícím Muromcem.

Ilja se v běhu mocně rozmáchl oštěpem. Doběhl až k vodě, skočil a hodil. Vší silou, prohýbaje se do hlubokého předklonu, nohama rozrýváje oblázky.

„Všemocný Alláhu...“ zachraptěl Alvar.

„U Thorova kladiva,“ poklesla Bragimu ryšavá hlava.

Oštěp vzlétl nad řeku, jako by ho ani nevymrštila lidská ruka, ale vystřelil nějaký bojový stroj, jaké Bragi viděl během služby v cařihradském vojsku. Mohutné balisty metaly oštěpy na dvoj a někdy i trojnásobnou vzdálenost, než by dokázal dohodit ten nejsilnější chlap.

Styrwit se zbývajícími šesti Čeremisy právě v tu chvíli vylezli zpod plachtoviny stínící prostřední palubu a přešli na zadní část lodě, aby se vysmáli Muromcům na rychle se vzdalujícím břehu. Styrwit zahlédl běžícího muže, zaslechl jeho výkřik a zašklebil se od ucha k uchu.

„Kdepak, hlupáku, jsme moc daleko. Sem už nedohodíš, ani kdybys...“

Zbytek věty spolkl. Oštěp totiž vzlétl k nebi v tak impozantním oblouku, že se to zdálo být nemožné. A co bylo ještě překvapivější, směřoval přímo k unikající lodi. Rychle dosáhl vrcholu křivky a začal prudce klesat. Zaslechli svištění vzduchu, rozráženého masivním hrotem ve tvaru listu.

„Pozor!“ vykřikl Styrwit a vrhl se stranou.

Jeden z Čeremisů, jemuž náčelníkova obrovská postava částečně zakrývala výhled, už tak pohotový nebyl.

Oštěp ho zasáhl přímo doprostřed hrudi. Rozčísl mu žebra i vnitřnosti, prot'al páteř a vylétl ze zad ve výbuchu krve, úlomků kostí a cárů srdce a plic. A ještě měl dost síly, aby se zapíchl do středové lávky lodi a rozštípl ji dlouhou prasklinou. Veslaři a Čeremisové se s kletbami odvraceli.

Zasažený muž chvíli stál, ústa otevřená, oči vytřeštěné, patka oštěpu trčící z hrudi. Pak se svalil dozadu a dírou v hrudi mlaskavě sklouzl po oštěpu až k hrotu. Ratiště přitom přemaloval na sytě rudou.

Ilja na břehu padl na kolena a hlasitě zakvílel. Málokdo by rozeznal, že to slovo, které pořád dokola drtí mezi zuby, je Dinařino jméno...

Buruško k němu po chvíli přešel a dloubl ho čenichem do ramene. Silák jednou rukou objal koníkovu hlavu a otřel si slzy do jeho srsti.

Nakonec se utišil. Párkrát se zhluboka nadechl, setřel si slzy rukávem, vytáhl se do sedla a zamířil zpátky k Helgardu.

Muromce dohnal zhruba verstu od varjažského hradiště – bez otálení vyrazili po břehu Oky zpátky k rodnému sídlu. Když se k nim připojil, nikdo nic neřekl, jen Alvar na siláka pohlédl a vděčně, s pochopením kývl hlavou.

Pak pobídli koně do rychlejšího klusu.

Dinara, únavou se neustále potácející mezi bděním a mdlobami, pomalu přicházela k sobě. V uších jí hučelo a tak ji napadlo, že to bude určitě šumění řeky, velkého Itylu, k němuž celou dobu mířili. Když navíc zaslechla vrzání těžkých kroků, byla si jistá, že to skřípá loďní paluba.

Pak ale otevřela oči a z mlhy před ní se vynořily vyřezávané sloupy velké, stinné síně.

Ne, nebyla na lodi.

A ten vousatý ryšavec, který si k ní přidřepl, nebyl Čeremis.

„U všech bohů ve Valhalle,“ usmál se Bragi, „ty jsi vážně krasavice. Až se umyješ, najíš a čistě oblečeš, nebude ti rovno. Kupci dole v Bolgaru nebo Balimeru se o tebe poperou a zasypou tě stříbrňáky z čerstvé emírovsky ražby. A kdo ví, možná se dostaneš až do samotného vladařova harému. Děkuj bohům, že tě vytáhli z toho smradlavého muromského zapadákov. Zítra za úsvitu spustíme loď na hladinu a ty se mnou vypluješ vstříc úplně novému, lepšímu osudu.“

Když ji pod paže a kolena vsunul silné ruce a lehce ji zvedl do náruče, vůbec se nebránila. Jednak na to neměla sílu, a navíc ji po tom všem, co v posledních dnech zažila, připadaly Varjagovy doteky jako opravdu laskavé.

KAPITOLA TŘETÍ

Kníže Svjatoslav

„**M**ohl jsem to tušit,“ zabručel Ilja, když se zvedal z kamenitého břehu, vousy zmáčené chladnou říční vodou.

„Co máš na mysli?“ vzhlédl k němu vládce Muromě. Také klečel na jednom koleni, lesklou přilbici měl položenou vedle sebe a mokkými prsty si prohraboval tmavé, potem splepené vlasy. V očích měl údiv, protože tohle byla první siláková slova od chvíle, co Helgard zmizel v dálce za švihajícími koňskými ohony.

Jeli celý den a celou noc. Nikde se nezastavovali, jen večer se najedli a napojili koně v malé rybářské osadě na východním břehu Oky. Hned poté ještě s plnými břichy vyskočili do sedel. Když se konečně probudil Dažbog a nebeskou temnotu zpřetrhala záře jeho zlatohřívého slunečního oře, netrpělivě podupávajícího někde za obzorem, dorazili k brodu několik verst severně od Muromě. V gejzírech vody překlusali na západní břeh a Alvar-beg dal znamení, že můžou na chvíli zastavit. Chlapi skoro padali z koní. Frkající oři se hrnuli k vodě, ale jezdci je pevně popadli a strhli zpátky – nemohli nechat takhle zpocená a uštvaná zvířata jen tak bezhlavě se nachlemtat. I Ilja nabíral vodu do širokých dlaní a jen po troškách svlažoval Buruškovy pysky a rozechvělé nozdry.

„Že přitáhnou,“ odvětil na begovu otázku.

„Kypčakové?“ nerozuměl Alvar, strkající si přilbici pod paži.

„Ne. Kyjevané. Mohlo mě to napadnout.“

Velmož se zvedl, na kolenou skvrny od mokrého písku, a zavrtěl hlavou. „Jak bys to mohl vědět, Iljo? Málokdo předpokládal, že první Svjatoslavova výprava povede na východ, k Itylu. Čekalo se, že vyrazí proti Cařihradu, jako jeho otec Ingvar nebo starý kníže Helgi, případně proti Chazarům, kteří drásají daně z kmenů v povodí Slavutiče a...“

„Tak to nemyslím,“ skočil mu Ilja do řeči. „Já jsem se s Kyjevany setkal, velký begu. Ráno po vypálení Karačarova.“

Kníže ztuhl a pozvedl obočí. „Ale! Opravdu?“

Mladík zamračeně, s napůl nepřítomným pohledem přikývl. „Z ranní mlhy se vynořili tři jezdci. Nějaké kouzlo jim dalo podobu tuláků, trhanů na neduživých koních, ale já vím, že to ve skutečnosti byli bohatýři. Nakonec se prozradili; z jejich slov jsem pochopil, že mám před sebou Jegora Svjatogora, Volcha Vseslajeviče a Mikulu Seljanoviče.“

Alvarovo obočí pořád stoupalo, až se jeho čelo zvrásnilo jako kůra starého buku. „Jegor, Volch a Mikula? Tři nejjudatnější, nejslavnější Svjatoslavovi bojaři? Poblíž Karačarova? U Prorokova vousu, Iljo, co mi to tu vykládáš?“

„Čistou pravdu. Svjatoslav je určitě vyslal na výzvědy. A... měli namířeno k Muromi.“

„Ale to by znamenalo...“ Alvarovi se zadrhl hlas v hrdle, „... že možná vědí o mém odjezdu. Že viděli, jak Murom zůstala bez ochrany knížecí družiny. Při Alláhově jméně, musíme ihned vyrazit!“

„Nepředjedou nás,“ pozvedl Ilja svěšenou hlavu. „Neslyšel jsi helgardského náčelníka? Svjatoslav sebou táhne velké vojsko. Taková spousta lidí cestuje pomalu...“

„To vojsko má proti Bulharům,“ zavrtěl Alvar hlavou, narazil si na mokré vlasy přilbici a zasunul nohu do třmene. „Chápeš? Na Murom může udeřit s menší skupinou. A pokud hradiště nestřeží má družina, může ho dobýt dokonce jen se svou osobní gardou, s obávanými goryniči. Volch je jejich velitel, a jestli jsi viděl jeho, ostatní dračí bojovníci nebudou daleko. Je jich jen třicet, takže se určitě dokáží přesouvat rychle jako stepní požár!“

Jeden z mužů na begův pokyn zatroubil na roh. Koně nešťastně zaržáli, protože věděli, co to znamená. Vzápětí opět pocítili na hřbetech váhu ozbrojených jezdců. Ostruhy se jim zaryly do slabin, unavené nohy zaklapaly podkovami na kamenech.

Vyrazili společně s Dažbogovým ořem, jehož hřívá z oslňujících zlatých žíní právě v tu chvíli rozzářila oblohu nad východními lesy.

Slovo Murom v jazyce Iljova kmene znamenalo »lesnatý vršek«. Ilja ale kvůli věčné nemoci a neohrabaným nohám v životě nevytáhl paty z Karačarova, takže se o trefnosti toho jména nikdy nepřesvědčil na vlastní oči. Až dnes poprvé měl tu příležitost. Srdce mu bušilo snad ještě hlasitěji než včera, když spatřil majestátní Ityl a naplnilo ho přesvědčení, že určitě hledí na nejširší a nejvodnatější řeku na celém světě.

Murom skutečně vyrostla uprostřed lesů. Jistě, obyvatelé v průběhu staletí bezprostřední okolí hradiště vyklučili a proměnili v pole, ale roztroušené remízky dubiny, bučiny a březových hájů, stejně jako hluboký hvozď na opačném břehu připomínaly, jaká divočina se tu rozprostírala v době příchodu jejich předků.

Jak se knížecí družiníci blížili k hradišti, čím dál častěji se jim pod nohama motali pospíchající vesničané. Špatné zprávy se šířily nejrychleji a také zvěst o blížící se kyjevské zkáze bleskově prolétla vesnicemi a usedlostmi v okolí. Jejich vystrašení obyvatelé teď mířili k Muromi

co jim síly stačily, opanování vidinou bezpečí za jeho hradbami. Samozřejmě se o své životy nebáli zase tak moc, aby s sebou netáhli všechn svůj majetek, včetně stád.

„Uhněte! Z cesty, lidičky! Mocný beg cválá chránit vaše bídné životy! Nechejte ho projet, jinak vás nechá před bránou, ať se vámi nakrmí kyjevští vlci!“

Před netrpělivými, zlostně pokřikujícími Alvarovými jezdci se trhaly nejen sevřené hloučky uprchlíků, ale hlavně stáda ovcí a krav – vyplašeně bečící a bučící zvířata uskakovala do houštin nebo rákosí na břehu Oky. V té vřavě a zmatku, který s příjezdem družiníků na cestě vypukl, jeden z vozů sjel do příkopu a s rachotem se převrátil. Alvarovi bojaři na vozkovy nářky nedbali, ale Iljovi to nedalo, bystře seskočil z Buruška a slezl do strouhy. Nářky ustaly, jako když utne, protože plavovlasý silák popadl vůz a s vyceněnými zuby a s hlubokým hrdelním zavrčením ho zase postavil na kola. Starý vozataj pohotově švihl dlouhým prutem, volí zabrali a povoz, zezadu tlačенý Iljou, vyjel zpátky na cestu.

„Všichni bohové nechť se ti odmění, šlechetný junáku!“ blahořečil mladíkovi mužík na vozíku a mával přitom liščí čapkou jako vítěznou zástavou.

„Už to udělali. To já splácím dluh jim,“ opáčil Ilja už ze sedla a pobídl kaštanového hřebce za ostatními jezdci.

Dohonil je na nevysokém hřebeni svažujícím se k řece. Na vrcholku se mu konečně otevřel výhled na hradiště. Ilja zadržel dech.

Už varjažský Helgard ho ohromil, ale ještě pořád to nebylo nic proti Muromi. Alvarovo hradiště se rozkládalo na táhlém, pozvolna stoupajícím svahu nad Okou. Přinejmenším desetinásobný počet srubů než v Karačarovu chránila mohutná hradba z hlíny a kamení, nahoře ještě posílená masivní palisádou. Byla v ní jedna jediná brána, úplně dole, obrácená k řece a k přístavišti plnému rybářských i kupeckých člunů a lodí. Od brány vedla vzhůru rušným, hemžícím se hradištěm široká ulice až k begovu dvorci na návrší. Ten nad hradiště zvedal

vysoké doškové střechy a hrubě zděnou, nabílo omítnutou věž prosté mešity.

„Buruško, bratříčku,“ promluvil silák k oři a pobídl ho za ostatními jezdci, „o takových věcech se nám ani nesnilo. A někteří říkají, že Murom je jen malé, maličké město. Zkus si představit Bolgar nebo Kyjev. Anebo dokonce proslulý Cařihrad! U bohů, moci je tak jednou vidět!“

Dlouhá řada Alvarových jezdců se blížila k bráně. Beg dovolil zvolnit tempo, protože už věděli, že dojele včas. Navzdory všude panujícímu zmatku a strachu nebylo zatím po Kyjevanech ani vidu, ani slechu.

Na širokém prostranství mezi Okou a opevněním museli tak jako tak zpomalit. Vládla tu hotová tlačenice. Proudý uprchlíků ze všech stran, včetně těch, co připluli po řece a teď rychle vykládali z člunů svůj majetek, se slévaly právě tady. Hulákající, plačící, nadávající, bečící, bučící a řičící dav se hrnul k dokořán rozevřené bráně.

„Z cesty!“ zařval Alvarův pobočník a pro zdůraznění mocně zadul do rohu. Ten ryk zmatkující houfy spolehlivě rozčísil a ocelí zvonící, kypčacké hlavy na kopích vezoucí družina procválala vzniklou uličkou.

V čele jedoucí Alvar už byl skoro u brány, když Ilja, klusající na samotném chvostu jízdy, zaslechl zlostný křik.

Prudce se ohlédl. Zdálo se mu totiž, že zaslechl známý hlas. Ale odkud...

Vzápětí to uviděl. Skrz houfy muromských uprchlíků se k bráně tlačila skupina nějakých otrhaných sedláků. Bylo jich zhruba třicet, všichni s kapucemi nebo s prostými klobouky na hlavách. Pruty a holemi před sebou hnali zhruba stejný počet krav. S příchodem knížecích družiníků pastýři pořádně přidali do kroku, s nečekanou silou začali odstrkovat ostatní Muromce a bezohledně se probíjeli k bráně. Někteří z nich dokonce vyskočili na kravské hřbety a s hlasitými výkřiky poháněli zvířata za Alvarovou družinou. Býk v čele pohodil hlavou a otevřel

tlamu. Když ale místo bučení úplně zřetelně zaržál, do Ilji jako by udeřil blesk.

„To jsou oni!“ vykřikl a sáhl po luku. „Kyjevané!“

Muromští družiníci se nechápavě ohlédli v sedlech. Co to do toho bláznivého Karačarovana vjelo? Vidí snad duchy?

Iljova tětíva zadrnčela. Šíp přelétl nad hlavami panikařících a křičících Muromců, kteří už při zaslechnutí slova »Kyjevané« jako by přišli o rozum.

Mířil na muže na »býčím« hřbetě v čele stáda, ale těsně minul. Šíp zasáhl jednu z krav hned za ním. Zase se ozvalo pronikavé koňské zaržání.

„U Alláha,“ zamrkal Alvar a sáhl po meči.

Ilja přiložil k tětívě druhý šíp.

V tom okamžiku se i ostatní pastýři vyšvihli na kravské hřbety. Zatroubil roh. Vzduch před pečlivě mířícím Iljou se podivně zavlnil a najednou se všechno změnilo. Z dobytka se stali ušlechtilí oři, z otrhaných pastýřů bojovníci v pancířích a přilbicích, z holí a prutů v jejich dlaních oštěpy, meče a luky.

A ze sedláka, na kterého mířil Ilja, byl najednou černovlasý, zelenooký bohatýr s vysoko pozvednutým čarodějnickým žezlem v ruce. Stříbřitý úlomek, který svírala dřevěná dračí tlama na jeho konci, matně zářil a vířily kolem něj cáry falešné skutečnosti, která až do této chvíle zastírala zraky všech kolem.

Pro Ilju jako by se na okamžik zastavil čas. Uši drásající vřava na okamžik ztichla, Muromci drápající se jeden přes druhého znehybněli, poletující hrudky hlíny a sliny ze zvířecích tlam zůstaly viset ve vzduchu. Iljova ruka svírající na doraz napnutý luk se zachvěla. Volch sklonil malachitem vykládanou hůl a pohlédl přímo na mladého siláka. Očividně Muromce poznal, o tom nemohlo být pochyb. A Ilja naplno pochopil, že muž před hrotem jeho šípu je tentýž, který z něj na břehu Něpřy sňal Jukkinu kletbu a vrátil sílu jeho údům.

A tak, ačkoli si uvědomoval, že ho to může stát život, sklonil luk a pomalu povolil tětívu.

Volch Vseslajevič se usmál.

A čas se zase rozběhl.

To, co vzápětí vypuklo před branou Muromě, by Ilja, kdyby dal na otcovo naléhání a přijal Prorokovu víru, nazval peklem a Soudným dnem.

Alvarovi družiníci překvapeně zaječeli a tasili meče, palice a válečné sekery, pozvedli okrouhlé, bronzem kované štíty, napnuli luky, z úchytů na sedlech vyškubli oštěpy. Kopí s nabodnutými hlavami Kypčaků popadala pod nohy na smrt vyděšeného davu. Uprchlíci z okolních osad při pohledu na Kyjevany zařvali hrůzou a hlava nehlava se začali hrnout k bráně. V šílené tlačenicí do sebe vráželi a zakopávali, mlátili se lokty, třískali holemi a šlehalí biči. Mnozí upadli na zem, hlavně staří a děti, a ostatní po nich slepě šlapali a proměňovali tak prostranství před hradbou v krvavé bláto. Tím zmatkem se navíc proplétala splašená a zdivočelá zvířata, bodala rohy, lámala kosti, strhávala lidi pod svá kopyta.

Ramenatý bojovník v čele kyjevské družiny máchl mečem a zařval: „Vpřed, bohatýři! Ve jménu Peruna a Odina!“

Bojaři pobídli koně a začali se davem probíjet k Alvarovým ozbrojencům. Na nikoho nebrali ohled, mlátili kolem sebe meči, sekerami a palicemi, sráželi rolníky štíty se znakem trojhlavého draka Goryna, vládce dávných zmejů. Když to Ilja spatřil, vzkypěla v něm krev a opět pozvedl luk. Tětiva zadrnčela. Jeden z nepřátel se skácel ze sedla s šípem zabodnutým tak hluboko v hrudi, že mu mezi plíšky pancíře trčelo jen opeření.

„Dovnitř!“, vykřikl Alvar-beg duchapřítomně, když viděl ten ocelí zvonící klín, rozhrnující Muromce jako radlice vlhkou zem. „Všichni dovnitř a zavřít bránu! Rychle, jestli je vám život milý!“

Družiníci poslechli a nechali se hustým lidským proudem unášet dovnitř. Vzduchem létaly šípy a oštěpy, dokonce i kameny hozené rukama odvážnějších

vesničanů. Každou chvíli někdo vykřikl a upadl pod nohy davu.

„Nedovolte jim zavřít bránu!“ hulákal vůdce Kyjevanů.

Muromští jezdci se horko těžko protlačili průchodem ve valu. Za bránou seskakovali z koní a jeden po druhém se vši silou zapírali do těžkých vrat. Tlak davu jim zpočátku nedovolil s nimi vůbec pohnout, ale jak se veřejí chápaly další a další silné ruce, vrata se začala zavírat. Muromci před hradbou se rozkřičeli jako smyslů zbavení a začali se ještě zoufaleji drát do čím dál užšího průchodu.

Hlasitě řičícím Buruškem ještě pořád zmítaly houfy před hradbou. Zprava se k Iljovi prodral vůdce Kyjevanů. Muromec vytasil z pochvy u boku kypčacký meč a rozmáchl se. Nad okrajem kruhového štítu se znakem dvouhlavého orla na okamžik zahlédl bohatýrovu tvář. Byla nezvykle mladá, s oholenými vousy, ale s dlouhým knírem barvy zralé pšenice. Zlatem tepaná a jantarem vykládaná přilba měla u nánosníku obloukové oční chrániče. Z nich na Ilju pohlédly světle modré, ale ocelově tvrdé oči.

Vzápětí silák z Karačarova vši silou praštil do nastaveného štítu. Zařinčelo to a zapraskalo, jako když v dutině stromu zamrzne voda a roztrhne silný kmen. Zakřivená čepel se ve spršce jisker rozlétla na kousky. Dřevěný štít praskl. A otřesený kyjevský vojvoda se i s řičícím koněm zřítíl doprostřed vyjícího davu.

„Kníže!“ zařval jeden z Kyjevanů, mohutný rusovlasý muž, který kolem sebe práskal dlouhatánským karabáčem.

Ilja poznal jeho hlas. A vzápětí i jeho sílu, když ho konec biče zasáhl do předloktí a vyrazil mu pahýl zlomené zbraně z prstů. Ilja na nic nečekal a pobídl Buruška směrem k zavírající se bráně. Za jeho zády se Kyjevané hrnuli ke svému ležícímu vůdci a ze sedel bezohledně bili, kopali, ba i rubali všechno, co se kolem něj hýbalo.

Škvíra mezi veřejemi už byla tak úzká, že si Ilja o bronzové kování odřel obě dvě kolena. Vzápětí se za ním brána zabouchla a do velkých závěsů zapadla masivní dubová závora.

Venku zanechaní Muromci spustili šílený vrískot.

Brána se otřásala pod nápirem zoufalých těl. Závora skřípala a ze škvír mezi bronzem kovanými trámy se prášilo. Brána však vydržela.

Ilja se vynořil z lidské řeky, sklouzl ze sedla a se svou starou dobrou dřevorubeckou sekerou v ruce vyrazil vzhůru obranným valem k palisádě. Z hradiště přibíhali ozbrojení muži a zaujímali pozice podél kolové hradby. Většina z nich nesla oštěpy a luky, ale zatím se je neodvažovali použít – kyjevská družina se před bránou tak promísila s houfy Muromců, že se na ni nedalo střílet bez nebezpečí zásahu vlastních soukmenovců.

Ilja se protáhl mezi ozbrojenci a po vrzajícím žebříku se vyšplhal na zastřešený ochoz přímo nad bránou. Kromě Alvara tu dupal a pokřikoval zhruba deset nejschopnějších družiníků. Jeden z nich Iljovi zastoupil cestu.

„Tady nemáš co dělat, sedláku!“

„Nech ho na pokoji, Segere!“ přehlušil vřavu na hradbách begův hlas. „Jen pojď, Iljo. Podívej se, co jsi způsobil.“

„Já?“ Mladík se protlačil k velmoži, který se nakláněl nad zašpičatělé kůly předprsňe a díval se do zmatku dole.

„Víš, koho jsi srazil k zemi? Samotného Svjatoslava!“

Ilja to tušil. Pohlédl dolů.

Před bránou vládl nepopsatelný zmatek. Muromští sedláci bušili na bránu a naříkavě se dožadovali záchrany. Ti rozumnější se dali na útěk, protože jim došlo, že terčem kyjevského hněvu a pomstychtivosti po nevydařeném útoku se stanou právě oni.

Někteří se drápali vzhůru valem a snažili se přes palisádu přelézt do bezpečí za opevněním. Těm

šikovnějším se to podařilo, ti druzí padali zpátky a s křikem se kutáleli po valu.

Volchova družina zachraňovala knížete. Svjatoslav vstal, podrážděně setřásl z předloktí zbytky štítu a vytáhl se zpátky do sedla. Vypadalo to, že nemá nic zlomeného a že ani neutrpěl jiné vážnější zranění. Vztekla si strhl z hlavy přilbici a pozvedl k hlídkovému stanovišti planoucí pohled.

Ilja měl co dělat, aby vyděšeně necouvl od předprsně. Kyjevský velekníže byl sice mladý, sotva pětadvacetiletý a jen střední postavy, takže robustnímu Mikulovi nebo obrovitému Jegorovi, kteří mu pomáhali vstát, sahal sotva po ramena, ale přece z něj sálalo něco, co Iljovi rozechvělo srdce. Svjatoslav měl vyholenou skoro celou hlavu, jen na temeni si nechal dlouhý pramen světlých vlasů – Ilja slyšel, že v Kyjevě je to znak urozeného rodu. To potvrdzoval i velký zlatý kruh ve velmožově pravém uchu. Všechno ale ustupovalo do pozadí, když člověk pohlédl do těch jeho divokých vlčích očí, planoucích pod huňatým obočím. Svjatoslav natáhl proti palisádě ruku s rovným, runami tepaným varjažským mečem v ruce.

„Za tohle zaplatíte, muromští psi!“ překřičel sténání raněných, plazících se po zkrvavené zemi před hradbami. „Přísahám při všech bozích, že jestli přede mnou nepadnete na kolena a nezačnete žebroit o slitování, vypálím ten váš brloh do základů!“

Alvar ustoupil od zahrocených kúlů – skoro jako by se chtěl skrýt před Svjatoslavovým pohledem. Ilja na něj zašilhal koutkem oka. Ten muž, kterého v uplynulých dnech poznal jako odvážného válečníka, měl teď obličej bílý jako tvaroh.

„Lukostřelci jsou připravení, Blahorodí,“ hlásil Seger, begův pobočník. „I muži s oštěpy a praký. Na tvůj rozkaz tu kyjevskou smečku zasypou kamením a ostrými hroty. Pořádně ji proberou a odeženou zpátky do meščerských lesů...“

„Máš rozum, Segere?“ zavrčel na něj Alvar. „Nevidíš, co se tam dole děje?!“

Kyjevané na koních klusali tam a zpátky a s křikem sháněli rozptýlené Muromce do houfu. Když to Ilja viděl, okamžitě mu ztvrdl pohled. Ještě před chvílí byl plný zmatku a obav, ale pohled na koňmi postrkované a kopané lidi ho v duchu vrátil do Karačarova, mezi zmlácené a kvílející soukmenovce v kypčackém a čeremiském sevření. Zdálo se mu, že mezi ukrutnými zbojníky z itylských stepí a slavnými kyjevskými bohatýry není velký rozdíl.

„Musíme jim nějak pomoci,“ otočil se zprudka k begovi. „Raněným i zajatým. Dole přece leží i ženy a děti. Posekaní nepřáteli, podupaní davem i koňmi, rozdrásaní kravskými rohy...“

„Vidím je, Iljo,“ odsekl Alvar. „Jenže co chceš, abych udělal? Otevřel bránu a vyrazil do útoku? Čelit vnukovi obávaného Rurika není jako rozprášit bandu kypčackých zbojníků! Svjatoslavovi koluje v žilách krev varjažských berserků i obávané kněžny Helgy. Neslyšel jsi o její krutosti?“

Ilja se zachmuřil ještě víc. Jistě, že slyšel. Všichni si dobře pamatovali, jak strašně se Helga pomstila kmeni Drevljanů za vraždu svého milovaného muže, knížete Ingvara. A Svjatoslava, tehdy teprve tříletého, vzala s sebou do boje. Když se kyjevské vojsko postavilo proti drevljanským vzbouřencům, vojvoda Sveneld, věrný Ingvarův a později i Helgin pobočník, strčil maličkému knížeti do ruky oštěp. Svjatoslav dokázal hodit zbraň jen tak, že udeřila koně mezi uši a dopadla do trávy pod jeho kopyty, ale bohatýrům to jako povel k útoku úplně stačilo – vyrazili a bez milosti nadělali z Drevljanů žrádlo pro vrány a lišky. A jestli za něj už tehdy dokázali krutě zabíjet, jak mu musejí být oddaní teď, když z něj vyrostl obratný vojevůdce?

„Dobře mě poslouchejte, muromští prašivci!“ Svjatoslavův hlas bušil do hradby jako beranidlo. „Jestli okamžitě složíte zbraně a otevřete bránu, ušetřím vaše životy! Pokud se ale budete rozmýšlet a otálet, začneme zabíjet zajatce. Jednoho po druhém. A až nám dojdou a

vy pořád nedostanete rozum, začneme chytat i ty, co se rozeběhli po okolních svazích jako sysli před jestřábím stínem. Uvidíme, jak dlouho vydržíte poslouchat jejich nářky a smrtelné výkřiky!“

„Poslechněte!“ zvolal skoro prosebně Mikula, držící v ruce karabáč, od něhož Ilju ještě pořád páliło zápěstí. Pohled na oběti tlačenice a šarvátky, se zoufalým kvílením se plazící po zkrvavené zemi před bránou, Seljanoviči drásal srdce. Nejraději by seskočil z koně a běžel jim na pomoc, ale situace to nedovolovala.

„Kde máme záruku, že nás opravdu necháte žít?!“ osmělil se Alvar a přešel zpátky k předprsni. „To máme věřit slovu úskočného Varjaga?“

Pohled Svjatoslavových ocelových očí proklál bega jako jezdecké kopí.

„Ty vládneš téhle díře?“ štěkl.

„Přesně tak. Jsem Alvar, muromský beg.“

„Beg?“ ohrnul kníže rty pod hustými vousy. „U Velese, co je to za titul? Zní mi to jako něco bulharského nebo chazarského, nebo dokonce mohamedánského!“

„Zní ti to správně! Přijali jsme víru v jediného Boha Alláha a v Mohameda, jeho proroka. Jsme oddáni emírovi Ahmedovi ibn Džafarovi z Bolgaru. Jemu a nikomu jinému, rozumíš?!“

„Takže odvádíte daně Bulharům,“ pokýval Svjatoslav hlavou. Mluvil už o něco klidněji a rozvážněji, prvotní zuřivost z něj vyprchala. „V tom případě už vůbec nemáte důvod skrývat se za zavřenou bránou. Se svým vojskem totiž táhnu k Itylu a než přijde čas sklizně, budu sedět na vladařském stolci v Bolgaru a tamější kníže bude skákat podle mých rozkazů jako věrný sluha. To znamená, že podzimní daň už stejně odvedete Kyjevu. Takže si můžeme ušetřit zbytečné zabíjení a nechat průchod tomu, co je neodvratné.“

„Chceš z nás udělat otroky!“ vykřikl Ilja dřív, než ho Alvar a jeho pobočníci stihli zadržet. „Nemáme si rovnou sami nasadit na krky obojky, padnout na všechny čtyři a olizovat ti boty?“

Mladý velmož zúžil oči.

„Ty jsi ten, co mě srazil z koně,“ zavrčel. „Síly máš za tři, to musím uznat, ruka mě ještě pořád brní. Ale v hlavě toho moc nemáš, když se odvažuješ se mnou takhle mluvit! Co jsi vlastně zač, dutá hlavo?!“

„To je Ilja,“ odvětil nečekaně Jegor Svjatogor a přijel se svým koněm blíž k veleknížeti. „Z té vypálené vesnice na jihozápadě, o které jsme ti vyprávěli.“

„Na mou duši, je to on,“ přisvědčil Mikula Seljanovič. „Není hloupý, gosudare,“ obrátil se k Svjatoslavovi. „Jen mladý, prchlivý a hrdý.“

„Věru hrdý,“ přidal se Volch Vseslajevič. „Celý život se hrbil a když už se teď konečně narovnal, není na světě síly, která by ho přinutila znovu sklonit hlavu. Kdybychom takových měli sto, dobudeme Bogar i bez Sveneldových krvelačných Rusů.“

Svjatoslav zamyšleně přikývl. „To možná není zase tak špatný nápad, Volchu. Hej, ty, Iljo! I vy ostatní, co se krčíte za palisádou! Vzdejte se mi a já vám dovolím přidat se k mému vojsku a táhnout na Bolgar! I v téhle odlehle díře už jste museli zaslechnout, jakým nezměrným bohatstvím přetékaají bulharská města. Když se mnou půjdete do boje, dostanete z kořisti štědrý podíl. No tak, náčelníku! Nevěřím, že jsi Bulharům opravdu tak oddaný a že jim odvádíš daně s lehkým srdcem. Nabízím ti možnost vzít si to všechno zpátky. A mnohem víc! Vy všichni se do Muromě vrátíte ověšení kořistí!“

„Abys nás o ni pak na daních oškubal?“ Alvar rázně zavrtěl hlavou. „Nejdřív jsi plival hrozby, teď nám mažeš pod nos med, Ingvarův synu. Zbytečně plýtváš dechem, nevěříme ti ani slovo! Kromě toho tě předchází pověst vášnivého pohana a naše víra nám zakazuje dohadovat se s bezvěrci. Kdybychom se s modloslužebníky a uctívači běsů spojili proti těm, co jsou oddáni Alláhovi, všemocný Bůh by nás proklel a uvrhl naše duše do pekelných plamenů, aby se tam škvařily na věky věků!“

Svjatoslav netrpělivě zaskřípal zuby, ale blízko stojící Volch k němu natáhl ruku a tlumeným hlasem ho začal

uklidňovat. Velekníže se zhluboka nadechl, spolkl zlost a pohlédl vzhůru.

„Svým hloupým rozhodnutím odsuzuješ všechny tyto lidi k záhubě,“ ukázal na houf kvílejících Muromců v sevření kyjevských jezdců. „Tohle se snad tvému bohu líbí? Neuvědomuješ si, že to bude zbytečně prolitá krev? Víš přece, že touhle bránou tak jako tak projedeme. Dříve nebo později, po dobrém či po zlém.“

„Vím,“ přikývl Alvar rozvážně, zachmuřeně. „Ale budete ji muset rozbít, protože my ji neotevřeme!“

Muži na hradbách zahučeli – někteří souhlasně, jiní v obavách. Zajatí Muromci spustili zoufalý nářek, prosebně natahující ruce k ochozu nad bránou.

„Odevzdáváme se do rukou Alláhových!“ zvolal Alvar a tasil meč. „Jestli se rozhodl, že máme zemřít, přijímáme jeho vůli! Smrt v boji s pohany pro nás bude poctou!“

„Kvůli víře obětuješ svůj kmen, hlupáku?“ zařval Svjatoslav nevěřící. „Jak chceš! Dívej se, jak podřezáváme tvé lidi!“

„Jakmile sáhnete prvnímu zajatci na život,“ překřičel Alvar sílící vřavu, „zasypeme vás šípy! Dobře ti radím, Ingvarův synu, obraťte koně a jeďte pryč, jinak naplníme Oku vašimi mrtvolami!“

S těmi slovy beg rázně pokynul svým mužům. Štěkávé hlasy pobočníků a družiníků nesly rozkaz podél celé palisády. Kyjevané dole viděli, jak se nad zahrocené kůly zvedá les oštěpů a napínaných luků. Meče a sekery, zvedající se k popravování zajatců, zaváhaly. Jegor Svjatogor okamžitě pozvedl široký štít a popohnal svého koně před Svjatoslava, aby vůdce chránil. Vseslajevič pozvedl ruku s malachitovým žezlem.

„Volchu?“ zavrčel na něj Svjatoslav. „Dokážeš nás kouzlem ochránit před šípy?“

„Pokusím se!“ rázně přikývl družiník a pozvedl žezlo výš. Stříbrná šupina v dračí tlamě na konci hole matně zazářila.

Svjatoslav sklonil pohled k davu nařikajících zajatců. Modré oči mu potemněly, jako když vítr náhle přižene na blankytné nebe bouřková mračna. Meč sevřel v dlani tak křečovitě, až kůže na jílci slyšitelně zavržala. „Nedá se nic dělat,“ řekl chraplavě, „musíme splnit hrozbu.“

A pobídl koně proti Muromcům, kteří spustili ještě hlasitější pláč a křik.

„Zadrž, gosudare!“ strhl Mikula svou kobytku knížeti do cesty. „Při matičce Mokoš i při samotném Velesovi, neprolévej krev těch chudáků! Jsme přece bohatýři, ochráncové kyjevské země, ne sprostí vrahové!“

„Nekrm mě svou prostoduchou šlechtností, Seljanoviči! Jsme na válečné výpravě a tehdy je potřeba počítat i s nutností páchat ohavné činy. Je potřeba dokázat, že hrozby kyjevského veleknížete nejsou jen nočním prděním pod peřinou. Uhni!“

„Mikula má pravdu!“ přidal se nečekaně Jegor a také zastoupil knížeti cestu. „Nejsme Sveneldovi ruští hrdlořezové, ani Kypčakové nebo Pečeněgové, abychom vraždili jen tak pro potěšení!“

„Pro potěšení?“ otočil se k němu Svjatoslav tak prudce, až se mu masivní zlatá náušnice v uchu rozhoupala. „Ti prokletí tvrdohlavci se nám právě vysmáli do obličeje, urazili nás, vyhrožovali, že naše mrtvolky naházejí do řeky! Musí dostat lekci! Jinak se rozkřikne, že Helga střežila Ingvarův stolec pro slabocha! Splňte rozkaz! Uvidíte, jak to zpupnosti muromského náčelníka podráždí kolena!“

Někteří bojaři souhlasně zachřestili zbraněmi.

„Stůjte!“ okřikl je Volch. „Schovejte tesáky, vlci nedočkaví! Šetřete si krvelačnost pro skutečný boj!“ Obrátil se ke Svjatoslavovi. „Odpusť, kníže, ale musím dát za pravdu bratrům Mikulovi a Jegorovi. Tím vražděním ničeho nedosáhneme, právě naopak – povede to jen k dalším jatcům, včetně ztrát na naší straně. A kvůli čemu? Je to jen jedno bezvýznamné hradiště. Malý kmen, který nás nemůže ohrozit, i když si ho necháme v zádech. Chtěli jsme si Muromci jen doplnit vojsko,

zalátat díry v šicích, které nám nadělaly šarvátky s Vjatiči a Meščery...”

„Jenže jsme nepočítali s tím, že prohlédnou tvé kouzlo, ani s jejich tvrdohlavostí a tak urputným vzdorem,“ procedil Svjatoslav skrz zuby. „Jestli máš nějaký nápad, jak Muromce dostat na lopatky, sem s ním! Jinak přikážu splnit hrozbu a pokud se mi v tom vy tři pokusíte zabránit, na mou věru nakrmím meč i vašimi dušemi!“

„Vymysli něco, bratře Volchu,“ naléhal Mikula. „Ukaž, že ne nadarmo tě nazývají moudrým hadem a lstivým lišákem!“

Mladý Vseslajevič obrátil zrak k hradbám. Přimhouřil oči a prsty si začal kroutit konce knírů, což u něj bylo znamením, že vymýšlí další ze svých úskoků. Nakonec zkřivil pravý koutek úst – o tomhle úšklebku zase věděli, že je předzvěstí klíčícího nápadu.

„Znal bych jedno řešení,“ pokýval hlavou. „Zkusme to ještě jednou po dobrém. Muromský náčelník se odevzdal do rukou Božích. Dobrá. Uděláme to taky tak. Nechme vyšší mocnosti, ať tuhle situaci rozseknou za nás.“

„Jak to myslíš?“ zabručel Svjatoslav.

„Uvidíte,“ opáčil černovlasý bohatýr a aniž by si vyžádal od knížete souhlas, otočil koně a pobídl ho směrem k hradbě.

Nahoře na ochozu jeden z Alvarových pobočníků pozvedl k ústům volský roh, aby zatroubením spustil déšť šípů. Už už se nadechoval, když mu beg položil ruku na předloktí.

„Zadrž. Zřejmě se rozhodli vyjednávat.“

Volch zastavil koně. „Slyšíš mě, Alvar-begu?“

„Ovšem, že tě slyším, Vseslajeviči. Mluv, ale rychle! A nepokoušej se mě ošálit!“

„Znám jeden způsob, jak rozseknout tenhle spletenec. Starý způsob, osvědčený. Varjagové mu říkají holmgáng.“

Beg přimhouřil oči. „Souboj? Boží soud?“

„Přesně tak. Proč prolévat krev stovek mužů, když o vítězství Kyjeva nebo Muromě můžou rozhodnout dva? Náš nejlepší válečník se utká s tím vaším. Uvidíme, na čí straně stojí bohové.“

„Není Boha kromě Alláha!“

„Jestli tomu opravdu v hloubi svého srdce věříš,“ ušklíbl se Volch pod vousy, „tak musíš být přesvědčený, že tvůj válečník zvítězí. Nebo ne?“

„Jistěže. A co pak? Co když opravdu zvítězí Muromec?“

„Propustíme všechny zajatce a odjedeme. Samozřejmě, že ne s prázdnou. Jestli nechceš, abychom se vrátili s posilami, zaplatíš výkupné. Hřivnu zlata každému družiníkovi a deset knížeti.“

Alvar zavrtěl hlavou. „To mám věřit, že opravdu upustíte od úmyslu dobýt Murom a nepřitáhnete zpátky se zbytkem kyjevského vojska?“

„Uvažuj přece. Vojsko vedené vojvodou Sveneldem je u ohybu Oky spousty verst jižně odtud a potřebuje se co nejdříve přesunout na bulharské území. Takže zamíří přímo na východ, do povodí Mokše, a nebude ztrácet celé dny trmácením na sever a obléháním tohoto bezvýznamného hradiště. Samozřejmě, pokud svou tvrdohlavostí nedáš našemu knížeti důvod, aby změnil rozkazy.“

„Chceš říct,“ vysoukal ze sebe Alvar, očividně překvapený, „že kyjevské vojsko vůbec netáhne na Murom?“

„Chápeš to dobře,“ přisvědčil Volch, i když Svjatoslav za jeho zády zlostně syčel, protože tím Volch prozradil jejich hlavní lest.

Alvar pomalu přikývl. „Tak dobrá. Dejme tomu, že vám věřím. Jenže Boží cesty jsou nevyzpytatelné. Co když se Alláh od nás odvrátí a v souboji zvítězí váš muž?“

„Potom složíte zbraně, otevřete bránu, necháte nás vjet dovnitř a ty odpřísáhneš, že nikdy nepozvedneš meč proti služebníkům Kyjeva. A zítra ráno, až budeme

odjíždět, nám dovolíš odvést dobrovolníky, kteří s námi budou chtít táhnout k Itylu. A zaplatíš zlatou hřivnu každému družiníkovi a deset knížeti.“

Muromský beg se zachmuřil a odmlčel.

„Nevěř jim, Blahorodí,“ zavrčel Seger. „Tak jako tak nás obelstí, zákeřně podvedou. Jestli jejich muž zvítězí a ty necháš otevřít bránu, jako by sis do domu vpustil smečku hladových vlků...“

„To si nemyslím. Volch je liška podšitá, ale viděl jsi přece, že společně s Mikulou a Jegorem zabránili Svjatoslavovi, aby začal zabíjet naše.“ Velmož narovnal ramena. „Odevzdal jsem se do rukou Alláhových a on zasáhl. Dal nám naději na přežití. Otázka je, koho proti nám postaví a kdo z nás se s tím bohatýrem odváží utkat. Hej, Vseslajeviči! Kdo pozvedne zbraň ve jménu tvého knížete?“

„Řekl jsem přece, že ten nejlepší,“ opáčil čaroděj s úšklebkem. „A tím je Jegor Svjatogor!“

„Hej!“ štěkl Jegor několik sáhů za Volchovými zády, ale čaroděj si ho nevšímal.

„Slyšeli jste,“ otočil se Alvar ke svým mužům. „Kdo se osmělí bojovat s Jegorem?“

Ilja se nadechl, aby se hned přihlásil, ale v tom okamžiku si vzpomněl na slib, který dal třem tajemným poutníkům, když z něj u Něpry sňali kletbu. Při bozích, jako by tuhle situaci předvíдали.

„Já...“ vykoktal zmateně. „Šel bych, ale...“

„Od tebe to přece nikdo nežádá, chlapče. Síly máš habaděj, ale se zbraněmi ti to vůbec nejde. Navíc tohle má být boží soud, takže v něm obstojí jen věřící muž, oddaný Alláhovi. No tak, chlapi, kdo půjde?“ rozhlédl se po ochozu.

Bojovníci se zahanbeně vyhýbali jeho pohledu. Moc dobře věděli, že ačkoli je Jegorův dlouhatánský vous už notně protkaný stříbrem, s mečem je to pořád nejobávanější bojovník na sever od Cařihradu.

„Nikdo?“ zaburácel Alvar do prohlubujícího se ticha. „Prokletí zbabělci, to tam mám jít sám? Segere? Měl jsi

dost kuráže na to, abys střílel do nepřátel a obětoval tak zajatce. Osmělíš se obětovat i sám sebe?“

Pobočník sklopil zrak a rozpačitě se poškrábal pod nosem. „Proti komukoli jinému bych bez váhání tasil meč, Blahorodí. Jenže Jegor je neporazitelný. V Helginých službách se prosekal nesčetnými bitvami a nikdy prý neutrpěl vážnější zranění...“

„Zavři zobák!“ nenechal ho Alvar domluvit. „Takže tam opravdu musím jít sám.“

„Nemusíš, mocný begu,“ narovnal Ilja ramena. „Já půjdu.“

„O tom jsme už rozhodli, Iljo. Jsi pohan, při božím soudu neobstojíš...“

„Nemáš jinou možnost. Ty jít nemůžeš. Jegor je tak jako tak jen obyčejný bojar a ty jako vládce nesmíš jít do souboje s někým, kdo ti není roven. Pust' před bránu mě. S mečem to opravdu neumím, ale síly mám za tři. Uvidíš, že tomu starému medvědovi zpřelámu hnáty.“

„Tak co?!“ zavolal Volch, vyčkávající před bránou. „Přijímáte výzvu k souboji?“

Alvar ještě jednou přelétl pohledem po družinících. „To vážně nikdo z vás nemá ani tolik odvahy jako tenhle Karačarov?!“

Odpovědí mu bylo hrobové ticho.

„K čertu s vámi,“ zaklel beg a pohlédl na Ilju. Ještě chvíli váhal, ale pak rázně přikývl.

„Dejte mu někdo pořádnou zbroj!“

„Budeš mít svůj boží soud, Vseslajeviči!“ rozlehl se nad kamenitým břehem Alvarův zvukný hlas.

„Výborně!“ zaradoval se Volch upřímně.

„Ale nejdříve od vás chci projev dobré vůle. Ustupte a nechejte nás ošetřit raněné. Jestli se toho nepokusíte zneužít, uvěříme, že dokážete držet slovo!“

„Platí!“ Volch obrátil koně a klusal zpátky ke svým druhům.

„Poslechni, ty usmrkanče,“ přivítal ho Jegor vrčením medvěda, probuzeného uprostřed zimy, „kdo ti dovolil rozhodovat za mě, jestli se půjdu bít?“

„Měl jsem snad na vybranou?“ usmál se na něj Volch prohnáně. „Když už jsem jednou řekl, že půjde ten nejlepší z nás, bylo jasné, že to musíš být ty.“

„Ty jeden... Já tě na mou duši...“

„Navíc,“ nenechal ho čaroděj domluvit, „má to být boží soud. A ty jsi přece muž silný ve své víře, nebo se pletu? A teď,“ obrátil pohled od soptícího Svjatogora k ostatním bojarům, „ustupte a nechejte je posbírat raněné. Za to nic nedáme.“

Svjatoslav po krátkém váhání přikývl a pokynul jezdci. Obrátili se a krokem se vzdalovali dolů mírným svahem k řece. Muromské zajatce hnali před sebou jako ovce.

Závora se vysunula ze závěsů, vrata zaskřípala. Sotva půl sáhu širokou škvírou mezi veřejemi se ven vyhnuli příbuzní raněných a běželi zachraňovat své blízké.

Svjatoslav se ohlédl v sedle a oči mu zajiskřily.

„Teď máme šanci, chlapi,“ procedil skrz zuby. „Ukážeme tomu nadutému muromskému psovi, že kyjevský velekníže nevyjednává s chamradí. Když pořádně pobídneme koně, budeme u brány dřív, než stihnou zasunout závoru. Rozrazíme vrata a pak už nás nikdo nezastaví...“

„Krot' svou rurikovskou divokost, kníže,“ zabručel Jegor. „Uděláme to podle Volcha. Mám sice sto chutí ho roztrhnout jako žábu, ale dal Muromcům své slovo. A já jako křesťan chápu jeho váhu...“

„Ale přestaň,“ osopil se na něj Svjatoslav. „Nechci slyšet další tvoje kázání o zákeřných a věrolomných pohanech! Jako bych slyšel svou bláznivou matku!“

Jegorovo husté prošedivělé obočí se zamračilo tak, že se oči pod ním dočista propadly do stínu. „Neurážej kněžnu Helgu, Blahorodí. Dobře spravovala tuhle zemi, než jsi dorostl do otcovy zbroje!“

„Bráníš ji, protože tě pustila pod své sukně. U Peruna, zatímco se tu hádáme jako malí kluci,“ zalétl Svjatoslav pohledem zpátky k bráně, „zavřou nám před nosem. Máme poslední příležitost, prokletí tvrdohlavci!“

„Ne,“ přidal se i Mikula. „Uděláme to podle Volcha.“

Svjatoslav zaskřípal zuby. Muromci vtáhli poslední raněné za hradby a vrata se rázně zabouchla.

„U Odinoва oka!“ zaklel velekníže. „Zmeškali jsme to, ťulpasové! Jestli se nám teď vysmějí...“

Jenže v tu chvíli brána opět zaskřípala. Kyjevané ztichli a zvědavě na ni zírali. Z přítmi v průchodu vykročil robustní muž. Přicházel pěšky, jeho přilbice a šupinový pancíř se blýskaly na slunci. Na levé ruce měl nasazený kulatý štít z bronzem okovaného dubového dřeva, v pravici svíral masivní sekeru na dlouhém toporu.

„Tady je můj soupeř,“ zabručel Jegor, sklouzl z koně a šňal ze sedla štít.

Volch se vítězoslavně zazubil. „Věděl jsem, že se nenecháš prosit...“

„Neškleb se jako řiť z roztržených kalhot!“ osopil se na něj Jegor a s mečem houpajícím se v pochvě u levého stehna vykročil proti Muromci. Cestou si pod nosem polohlasně drmolil otčenáš. Hned se uvidí, jestli je mocnější křesťanský, nebo mohamedánský Bůh. I když, připustil v duchu, nebylo vyloučeno, že jsou to jen dvě jména pro jednu a tutéž nadpozemskou mocnost.

Rychle tu rouhavou myšlenku od sebe odehnal a pro jistotu se spěšně přežehnal.

Když se za ním muromská brána se zaduněním zavřela, Iljou to trhlo. Musel se ovládnout, aby se vyděšeně neohlédl. Zaťal zuby, potěžkal sekeru a váhavě vykročil proti Svjatogorovi.

Drobné kamínky a krví nasáklý písek mu skřípaly pod podrážkami. Slunce mu svítilo do obličeje, ale bylo už dost vysoko, takže to zase tolik nevadilo. Jak se vzdaloval od hradeb, vkrádala se mu do mysli čím dál dotěrnější nejistota. Muromci zůstali zavření za

opevněním, Kyjevané ho sledovali dravčími pohledy od řeky a on tu kráčet jako osamělý, polonahý poutník, který uprostřed širé pustiny potkal vyhladovělého lva.

Zastavili se na tři sáhy od sebe. Jegor překvapeně hleděl do obličeje pod tepaným okrajem muromské přilbice. Zrak mu už nesloužil jako zamlada, takže svého soupeře poznal až teď.

„Iljo?“ zeptal se chraplavě. „Jsi to ty?“

„Věru já, báťuško Svjatogore,“ přisvědčil mladík s povzdechem.

„Co tě to napadlo, chlapče bláznivý? Volch tě zázračně vyléčil, kletbu z tebe sňal, a ty teď lehkovážně zahazuješ svůj život? Neposlouchal jsi, když ti radil, aby ses nestavěl proti svým zachráncům? Proč sis jeho slova nevzal k srdci?“

„Vzal, věř mi. Ale všechno se seběhlo tak, že nebyla jiná možnost. Nikdo jiný se neodvážil proti tobě postavit. Muromští družiníci se tě bojí jako myš sokola. Prý vyvázneš ze všech potyček bez jediného škrábnutí a zabiješ každého soupeře!“

„A mají pravdu, u kopí svatého Jiřího!“ zaduněl bohatýr, až se mu dlouhatánské prošedivělé vousy zachvěly. „Co myslíš, proč Volch s takovou jistotou vložil osud nás všech, co tu dnes proti sobě stojíme, na ostří mého meče? Protože se ještě nesetkalo s protivníkem, v jehož krvi by se nevykoupalo!“

Ilja nasucho polkl. Už dva dny neměl v ústech medovinu a začínal to cítit. Teď by se mu pár doušků ostré pálenky věru hodilo.

„Nedá se nic dělat, báťuško Svjatogore,“ vysoukal ze sebe a zahoupal sekerou ve spuštěné ruce. „Musíme zkrátit zbraně. Jen tak zabráníme dalšímu krveprolití.“

„Zatracený pitomče,“ zaklel Jegor. „Uvědomuješ si, že tě budu muset zabít? Opravdu si necháš urazit palici kvůli svým soukmenovcům?“

„V tuhle chvíli už nemám na vybranou. Přece se neotočím a nepůjdu bušit na bránu a prosit, aby poslali

pod tvou čepel někoho jiného. Tak se do toho pusťme, ať je to co nejdříve za námi.“

Vousatý bohatýr nespokojeně zafuněl, sáhl k pravému boku a sevřel v ruce jílec meče.

Čepel vyklouzla z pochvy se zazvoněním dobré kyjevské oceli. Varjagové s sebou přes moře přivezli i nejlepší severské kováře, takže oceli kované v kyjevských a novgorodských výhních nebylo široko daleko rovno – dokonce i císař z Cařihradu kupoval pro svou gardu zbraně z povodí Slavutiče. A Jegorův meč patřil k tomu nejlepšímu, co se kdy na kyjevských kovářských zrodilo. Rovná, pečlivě vyleštěná, oboustranně broušená čepel byla ještě o něco širší a o dobrou píd' delší, než bylo u varjažských mečů zvykem. Také rukojeť byla prodloužená, dala se dobře uchopit do obou dlaní. Namísto obvyklé železné hlavice měla na konci nasazenou jakousi dravčí nebo snad dračí tlapu, vytepanou ze stříbra. Mezi pěti drápotivými prsty svírala největší kus jantaru, jaký kdy Ilja viděl. Když Jegor meč pozvedl – lehounce, jako by masivní zbraň nevážila ani čtvrt pudu – slunce rozzářilo útroby kamene magickým svitem čerstvě stočeného medu.

„Jantarová smrt,“ vzpomněl si Ilja na pověsti, které o Svjatogorově zbrani slyšel.

„Tak ho pojmenovala kněžna Helga,“ přikývl bohatýr. „Nechala mi ho vykovat, když jsem přišel ze Svaté hory do Kyjeva a vstoupil do jejích služeb. Ale já mu říkám jednoduše Smert'.“

Muromec se nadechl a potěžkal svou zbraň. Sekera, jak jinak, žádné jméno neměla. Byla to jen obyčejná širočina, se kterou jeho otec chodil do lesa kácet stromy. Vylámaná, s tmavými skvrnami rzi na hlavici a dohledka ohmataným toporem. Měla svou váhu, ale Iljova ruka s ní zacházela stejně lehce jako Jegor se Smertěm.

„Začneme?“ zeptal se mladík a pozvedl štít.

„Co jiného nám zbývá?“ přikrčil se Svjatogor za širokým dubovým kruhem, na který si vlastnoručně namaloval velký kříž.

Nad břehem Oky zavládlo napjaté ticho. Obránci na hradbách sklonili luky a oštěpy, Kyjevané u řeky přestali meči ohrožovat zajatce. Všichni mlčky civěli na váhající soupeře před bránou.

Pak ticho najednou protřel Iljův bojový výkřik a krátké stíny pod nohama obou mužů se konečně rozhýbaly.

Ilja dobře věděl, že jeho jedinou nadějí je rychlý, drtivý výpad. Pokud dá Jegorovi možnost bránit se, nebo dokonce přejít do protiútoků a získat vládu nad bojištěm, bude s ním, jak říkali křesťané, amen.

Proto Muromec skočil prudce jako lovící rys a dal do úderu sekerou veškerou sílu. Síla byla to jediné, v čem se mohl soupeři rovnat. Musel toho využít.

Jegor jako by mu četl myšlenky; nenechal se zaskočit. Pohotově proti dopadající širočině pozvedl štít. Sekera práskla do kruhu s křížem tak hlasitě, až se ozvěna toho zvuku odrazila od muromské hradby. Dozadu zahnutý kus ostří trefil železnou středovou puklici a ve spršce jisker se ulomil. Přední část břitu se zařala do dřeva a rozčísila štít širokou puklinou.

Jegor, i když v okamžiku pozvednutí štítu ukročil pravou nohou vzad, aby získal co nejpevnější postoj, se otřeseně zapotácel a musel ucouvnout. Ilja toho využil a švihl sekerou ještě jednou. Zaznělo hlasité zapraskání, zvětšenou puklinou odštípnutá část štítu zůstala viset na zkřiveném kování a Jegor skoro upadl na zadek. Hrot Smertě zařinčel na kamení a vyryl do země u bohatýrových nohou mělkou brázdu.

Muromci i Kyjevané zahučeli, neklidně se zavlnili.

Ilja se rozmáchl, odhodlaný třetím úderem srazit soupeře k zemi. Jenže zpod Jegorových vousů uniklo zlostné zavrčení a robustní bojar kopl do země. Prach a drobné kamínky vyprskly Iljovi do obličeje a znejistěly ho. Kyjevan svižně přešel do protiútoků. Zbytkem štítu odrazil dopadající širočinu stranou a švihl mečem. Čepel se zaleskla jako z nebe sjíždějící Perunova střela.

Ilja pozvedl štít až na poslední chvíli. Dubový kruh zaduněl pod nárazem Smertě; meč odsekl kus kování,

zasršely jiskry. Mladík potácivě ustoupil celé tři kroky, než znovu získal rovnováhu. To Jegorovi stačilo, aby odhodil rozbitý štít a popadl jílec meče do obou dlaní. Zatočil zbraní nad hlavou, skočil a s býčím zařváním ťal obouruč.

Ilja zachytil úder štítem, ale bolest, která mu přes loketní a ramenní kloub vystřelila až do mozku, mu na okamžik zatměla zrak. Vzápětí ucítil, jak naráží zadkem do země. I přes vyděšený křik Muromců na hradbách slyšel Jegorovo funění, když se bojar znovu rozmáchl mečem. Mladík naslepo pozvedl napůl rozseknutý štít.

Svjatogor udeřil v širokém půloblouku, zprava doleva. Zasáhl hranu Muromcova štítu, strhl mu ho ze zápěstí a odhodil rozštípnutý kruh stranou.

„Vzchop se, Iljo!“ zaslechl mladík kdesi za sebou Alvarův křik. „Sekni ho do kolene!“

V té situaci ho nenapadlo nic lepšího než poslechnout a tak švihl sekerou směrem k Jegorovým nohám. Na půli cesty však širočina narazila do pohotově skloněné čepele Smertě. Meč sklouzl po toporu, zachytil se o hlavici a vytrhl zbraň z Iljovy dlaně. Sekera se zatočila po zemi, rozhrnujíc drobné kamínky a víříc prach.

Muromci zklamaně zanaříkali.

Jegor kopnutím do ramene srazil sedícího protivníka na záda. Přilbice se skutálela z Iljovy hlavy, plavé vlasy se rozprostřely do prachu. Svjatosor mu pravou nohou přišlápl hrud' a rozehnal se, dívaje se na mladíkovo hrdlo.

„Rychle se pomodli, chlapče,“ procedil skrz vousy. „Nadešla tvá poslední chvíle.“

Ilja ale jen sípavě lapal po dechu, jako stařec v záchvatu kašle.

Na hradbách i na břehu všichni zatajili dech. Smert' znehybněl nad Jegorovou hlavou – čepel hladila Dažbogova záře, takže vypadala jako vykovaná z čirého zlata. Svjatosor pohlédl do mladíkových vytřeštěných očí.

A zaváhal.

„Zabij ho, Jegore!“ vykřikl kníže Svjatoslav. „Zpečet naše vítězství!“

Vousatý bohatýr blýskl očima, zafuněl a prsty se mu zahýbaly na rukojeti meče, jako by hledaly pevnější úchop.

Osudový úder ale nepřišel.

„Čert aby to vzal,“ zaklel Jegor rouhavě a uvolnil se. Ruce s mečem poklesly. Když se pak sklonil a natáhl levačku k Iljovi, ten jen nechápavě vyvalil oči.

„No tak, nečum jako jehně na řeznický nůž!“ vyprskl Svjatogor, tak trochu podrážděný vlastním milosrdenstvím. „Vstávej, dokud si to nerozmyslím. Bil ses dobře. Nezasloužíš si takhle hcípnout, v prachu a na lopatkách. Dřív bych ti tu tvoji nerozvážnou kebuli bez váhání usekl, ale na stará kolena začínám měknout.“

Ilja popadl podávanou ruku a s Jegorovou pomocí vstal. Bohatýr se otočil k hradišti, vzhlédl k palisádě a bodl mečem proti nebi, jako by zvedal vítěznou zástavu.

„Bůh rozhodl!“ zakřičel. „Slyšíš, Alvare? Otevři bránu a podřid se!“

Neozvala se žádná odpověď. Přes hradby Muromě se přelévalo zaražené ticho. Svjatoslav vzhlédl k ochozu nad bránou. Ve stínu doškové stříšky se to hemžilo vzrušenými begovými družiníky.

„Přísahám u všech ďáblů z pekla, Navu i Nilfheimu,“ zavrčel kníže a pozvedl meč, „že jestli ten smradlavý náčelník teď couvne a opovází se zpochybnit souboj, tak na tu hradbu zaútočím třeba sám!“

Jenže právě v tu chvíli brána opět zaskřípala. Kyjevané ztichli a napjatě pozorovali otevírající se veřeje. Z přitmi za valem vyjel jezdec v plné zbroji. Pár kroků za ním se drželi další dva družiníci v pancířích a přilbicích.

„To je on,“ promluvil do zaraženého ticha Volch. „Muromský vládce osobně. Uznal výsledek souboje.“

„Bohům budiž díky,“ vydechl si Mikula a mezi knírem a bradou mu zasvítily zuby v širokém úsměvu.

„Vidíš, Blahorodí? Pokořil jsi Murom i bez zbytečné krutosti.“

„Pojďme mu naproti,“ přikázal Svjatoslav a pobídl koně. „Volchu, Mikulo!“

Dva bohatýři vyrazili za velmožem.

Setkali se s Alvarem uprostřed krví nasáklého prostranství, jen pár kroků od místa, kde stáli Jegor a Ilja. Oba vládcové se navzájem důkladně přeměřovali.

„Vítězství patří vám,“ pokýval beg hlavou. „Taková je Alláhova vůle. Teď splníme dohodu, otevřeme bránu a nabídneme vám svou pohostinnost. Dodržíš své slovo a nepozvedneš už nikdy zbraň proti mým lidem?“

„Proč ne?“ pokrčil Svjatoslav rameny. „K čemu dál otupovat meče?“

Alvar přikývl, dívaje se přímo do protivníkůvých modrých očí. „Věřím ti. Myslím, že na knížecí stolec v Kyjevě zasedl důstojný nástupce velkého Ingvara a moudré Helgy...“

„Nemám v úmyslu vysedávat v Kyjevě,“ opáčil Svjatoslav. „Mým vladařským stolcem vždy bude sedlo válečného oře. Odložme uctivé řeči stranou, náčelníku. Zajímají mě jen vojenské záležitosti. Nechááš mě vybrat si z Muromců družinu a posílit své vojsko na tažení proti Bulharům?“

„Pod podmínkou, že jim nesáhneš na víru. Nikdo nesmí nutit Alláhovy služebníky, aby se poklonili kyjevským a varjažským bohům.“

„Podmínka?“ sevřel Svjatoslav zuby. „Další podmínka? Zkoušíš mou trpělivost, náčelníku...“

„Ano nebo ne?“

„Samozřejmě, že můžete dál vzývat toho svého Alláha! V mém vojsku jsou křesťané, vyznavači Odina i ti, co obětují Perunovi! Na víře prd záleží, důležitá je jen oddanost vojevůdci! Takže jsme dohodnuti?“

Alvar sáhl k levému boku, pomalu vytáhl ze stříbrem okované pochvy meč, opřel zakřivenou čepel o předloktí a jílcem napřed podal zbraň Svjatoslavovi.

„Tady ti nabízím svůj meč. A svou pohostinnost. Na oslavu našeho spojení uspořádáme hodokvas.“

Svjatoslav zamrkal. Přejel s koněm blíž a vzal do dlaně podávanou zbraň. Pak přelétl zachmuřeným zrakem hradby.

„Ještě pořád na nás míří, že?“ zeptal se.

„Stačí jediný neuvážený pohyb a prošpikuje vás stovka šípů,“ přikývl Alvar.

„Tebe taky.“

„Už jsem svou duši poručil Bohu.“

„Prokletý mohamedán,“ odfrkl si kníže. „Nesáhnu na tebe. Slibuju. A teď jim přikáž, ať odloží zbraně.“

„Proč? Teď jsou to tví vojáci. Chceš snad neozbrojené vojsko?“

„Poslouchej, ty chytráku,“ vycenil Svjatoslav zuby, „myslíš, že mě doběhneš? Že mě vlákáš dovnitř a tam mé chlapy zezadu probodáte šípy a oštěpy?“

„To se nestane. Dávám ti své slovo.“

„Pcha!“

„Já jsem tomu tvému věřil. Teď je na tobě, abys důvěřoval ty mně.“

Kyjevský velmož se nadechl a pohlédl nejdřív na Volcha a pak na Jegora, který mezitím přišel blíž. Oba přikývli. Obrátil tedy pohled k Alvarovi a souhlasně pokynul. „Dobrá. Ať se stane, co nám bohové předurčili. Vstoupíme teď do hradiště a přijmeme tvou pohostinnost. Ale varuju tě: Jestli se o něco pokusíte, budete toho trpce litovat. Volchovi chlapi jsou goryničové, nejlepší bojovníci v povodí Slavutiče.“

Alvar pomalu přikývl. „Beru to na vědomí.“

Pak se otočil a udělal směrem k hradbě důrazné gesto. Zatroubil roh. Oštěpy a konce luků, čouhající nad palisádu, se pomalu, váhavě sklonily. Vzápětí zavržaly panty a brána se otevřela dokořán.

Tak kníže Svjatoslav Ingvarsson a jeho družina vstoupili do sídelního města Muromě na řece Oce.

KNIHA DRUHÁ:

**Tři cesty
Ilji Muromce**

KAPITOLA ČTVRTÁ

Cesta, na níž číhá smrt

„Já vím, Buruško,“ přikývl Ilja chápavě, když se ho koník při nasazování ohlávky pokusil kousnout. „Ani já jsem si nestihl kdovíjak odpočinout a nelíbí se mi představa, že vyrazíme na cestu takhle na noc. Jenže tady nezůstanu už ani chvíličku. Rozuměl bys tomu, kdybys viděl, jakou jsem si dnes uhnal ostudu. Bohové, kdyby to aspoň byla jenom moje potupa! Ale ne; společně se mnou muselo padnout na kolena celé hradiště.“

Ilja přitáhl ohlávku pevněji a strčil jehlu spony do dírky v řemeni. Buruško hodil zadkem a zadusál zadníma nohama, aby zdůraznil svůj nesouhlas. Ostatní koně ve stáji ho podporovali hlasitým frkáním nebo občasným úsečným zaržáním.

„Rád bych tě poslechl, věř mi,“ bručel si Ilja pod nosem, když kladl na hřebcův hřbet odraný potník, „ale měl bys vidět, jak se na mě všichni dívají. Jako na malomocného! O to věru nestojím. Raději se vytratím, než po mně začnou házet kameny a kobylince.“

Když se otočil pro kypčacké sedlo, Buruško bystře obrátil hlavu a zuby si stáhl páchnoucí deku ze zad. Dopadla do slámy smíšené s močůvkou a hnojem. Pro jistotu na ni ještě dupl.

„Poslyš,“ zachmuřil se Ilja, když se otočil a zjistil to, „teď se nechováš jako bohatýrský oř, ale jako hloupý, tvrdohlavý osel. Tohle si přece přátelé v nouzi nedělají. Nech si říct, jinak schytáš jednu mezi oči! Nežertuju!“

Koník jako by rozuměl, přestal jančit a uražené odvrátil pohled. Ilja z potníku vyklepal slámu, vytřásl hrudky kobyliců a zase přehodil přikrývku přes svalnatý hřebcův hřbet. I sedlo nasadil bez problémů, přitáhl a pozapínal řemeny. Přidal raneček s jídlem, čutoru s medovinou, do kožené smyčky pod hruškou zastrčil nalomenou sekeru, do ruky vzal těžký oštěp. Když se chopil uzdy, Buruško se ještě naposledy vzepřel, ale po rázném trnutí poslechl a následoval Ilju ven ze stáje.

Nad Muromí se už stmívalo. I proto dvě urostlé postavy, co se najednou vynořily z šera na dvoře a zastoupily silákovi cestu, byly jen dvěma stíny na pozadí hasnoucího západního nebe.

„Ale podívejme se,“ promluvil ten štíhlejší. „Ty odjíždíš?“

Ilja sebou trhl, protože ho napadlo, že za ním Alvar poslal nějaké hrdlořezy, aby se mu za prohru v souboji odměnili nožem mezi žebra. Jenže pak si všiml hole, kterou měl ten, co promluvil, položenou v ohybu lokte. Dračí tlama na jejím konci svírala v zubech magickou šupinu.

„Dobrý postřeh,“ zabručel nevlídně. „Nechte mě projít, bohatýři.“

„Nespěchej tolik, brachu,“ promluvil druhý muž, ten mohutnější. Ilja podle kučeravé hřívy na hlavě a stočeného biče u boku poznal Mikulu Seljanoviče. „Přišli jsme s tebou prohodit pár slov, o hlt medoviny se podělit.“

„Na medovinu nemám chuť a na řeči zase čas,“ odsekl Ilja. „Leží přede mnou lán cesty.“

„Koukni na něj, jak je namíchnutý,“ pohlédl Volch na svého ramenatého společníka. „Doufal jsem, že se k nám bude chovat přátelštěji. Nebo alespoň uctivěji. Pravda, dnes jsme stáli na opačných stranách bojiště, ale za tu

nedávnou pomoc bychom si trochu vděku zasloužili. Co myslíš, bratře Mikulo?“

„Souhlasím s tebou, bratře Volchu,“ přisvědčil Seljanovič.

„Za to, že jste mi pomohli, kletbu ze mě sňali, se za vás každého dne pomodlím k bohům, ale více ode mne nežádejte,“ zavrčel Ilja.

Volch rázně přehmátl Malachitové žezlo a ťukl jeho užším koncem o zem. Tajemný úlomek na konci hole ožil a přízračné stříbřité světlo vylouplo ze tmy tváře všech tří mužů. Buruško zafřkal a křísl kopytem o zem. Ilja o krok ucouvl.

„Nezkoušej na mě ty svoje vědmácké triky, Vseslajeviči,“ procedil skrz zuby. „Chceš mě omámit kouzly a vnutit mi svou vůli? Dobře vím, co jsi zač. Ty a tví goryničové uctíváte zmeje, dávné dračí bohy. Tohle žezlo jsi určitě zdědil po svém otci, posledním velkém goryničském veleknězi. Je plné zrádných hadích kouzel.“

„Nehodlám na tebe vrhnout kletbu, Iljo,“ zavrtěl Volch hlavou.

„Chci si jen promluvit.“

„O čem?“

„Například o tom, kam ses tak narychlo, navzdory houstnoucímu soumraku vypravil,“ nadhodil Volch. „Máš taky nějaký cíl, nebo chceš jen rychle nechat Murom za zády?“

„Obojí. A jednu na sever, jestli to chceš vědět.“ V Iljově hlase nebylo vlídnosti ani co by se za nehet vešlo.

„K Itylu? Co tam?“

„Nechal jsem tam nedodělanou práci. Musím ji dokončit. Když už člověk vykáčí les, měl by i vyklučit pařezy, zorat zem a zasít zrno.“

„Moudře pravíš, jako bych slyšel svého otce,“ přitakal Mikula, v němž se ozval selský původ. „Stejně ale nechápu, co tím myslíš. Protože kácet lesy se k Itylu určitě nechystáš.“

„Já vím, o čem mluví,“ přimhouřil Volch oči. „Určitě chce pronásledovat ty ničemy, co vypálili jeho osadu. Je to tak, Iljo?“

„Je. Většina z nich už díky Alvarovi vykrvácela do Oky, ale někteří utekli a odpluli na lodi do čeremiského Suchodolu v ústí Vetlugy.“

„Slyšel jsem o tom místě,“ zkřivil Volch rty, jako by si chtěl odplivnout. „Co na to řekneš, bratře Mikulo? Tenhle chlapík chce putovat až k hnízdu otrokářů, kteří vozí panny do nechvalně proslulého bulharského hadího chrámu. To je čiré bláznovství, Iljo. Nevíš snad, že otrokyně ze Suchodolu neputují do Suwaru proto, aby sloužily? V tamějším Zilantawu se stávají obětinou a krmí pro draka...“

„Nikdo netvrdí, že jedu své rodné osvobozovat,“ odsekl Ilja. „Dobře vím, že je nenajdu živé. Ale aspoň je pomstím. To pro ně udělat můžu. Nadarmo mě přemlouváte, plýtváte mým i svým časem. Nechte mě projít. Do rána chci být na půli cesty ke Kljazmě...“

„Počkej, příteli,“ přikročil Mikula blíž. „Nejezdi na sever. Pojeď na východ. S námi.“

Muromec do něj zabodl pohled chladný jako kus železa. „Co to má být, Seljanoviči? Posmíváš se mi, zahanbenému chudákovi pliveš na hlavu?“

„To by mě ani nenapadlo,“ opáčil Mikula vážně.

„Proč myslíš, že jsme tě vyhledali?“ přidal se Volch. „Chceme ti navrhnout, aby ses přidal ke Svjatoslavově družině.“

Ilja se syčivě zasmál. „Tak to mi pověz, proč byste to dělali. K čemu by vám byl nešika, který neumí bojovat s mečem ani se sekerou a lukem netrefí ani vola na tři kroky? Proč byste mezi slavné kyjevské bohatýry lanařili někoho, s kým dnes Svjatogor zametl zem před muromskou bránou?“

„Plácáš, Iljo,“ pohlédl mu Volch tvrdě do očí. „Ta sebelítost ti nesvědčí. Kromě toho, není důvod se cítit zahanbeně. Jistě, Muromci se na tebe dnes asi nedívají

kdovíjak vděčně. Je to pochopitelné, i když krátkozraké. My to vidíme jinak.“

„Úplně jinak,“ potvrdil Seljanovič. „Podle nás jsi obstál dobře.“

„Co dobře – výborně,“ upřesnil Vseslajevič. „Jsi chlap, který jediným úderem srazil z koně samotného Svjatoslava. Taky jsi dokázal Jegorovi, pro něhož jsou všichni protivníci jako mouchy, rozlousknout štít a skoro ho shodit na zem. To se nepodařilo ani onačejším bijcům, kamaráde – Jegor většinou zabíjí první ranou a ty jsi jich odvrátil půl tuctu a vyvázl jsi bez zlámaných kostí. Ale hlavně jsi jako jediný prohlédl mé kouzlo, odhalil jsi náš úskok. S něčím takovým jsem se ještě nesetkal. Určitě ne u člověka, který nepodstoupil dlouholetý magický výcvik. Rozumíš tomu, Iljo? Jestli jsi tohle všechno dokázal pár dní poté, co jsi poprvé narovnal hřbet a postavil se na rovné nohy, pořádný výcvik z tebe udělá jednoho z nejlepších kyjevských bohatýrů.“

„Jestli ne úplně nejlepšího,“ dodal Mikula. „Přidej se k nám, Iljo. Byla by škoda chcípnout v nějakém čeremiském nebo bulharském čarodějnickém doupěti. Protože věř tomu, že utkat se s čaroději na vlastní pěst není moudré. Chytí tě a nakrmí tvými kostmi šupinatou obludu. A svým soukmenovcům už stejně nijak nepomůžeš, jejich smrt nepomstíš. Tvá neobyčejná síla přijde vniveč. U matičky Mokoš, nedopust' to. Raději cválej po našem boku, nauč se mávat mečem a kyjem, cvič se v jízdě a střelbě z luku.“

„Navíc,“ nakroutil si Volch špičku kníru mezi palcem a ukazovákem, „ve válce s Bulhary určitě narazíme i na dračí uctívače. Slyšel jsem, že Tugarin Drakovič, Zilantův velekněz, se chystá do boje. Určitě se s ním dříve nebo později setkáme. Nakonec budeš mít i tu svou pomstu, Iljo. Uvidíš, jak ti bude dobře chutnat, když ji necháš pořádně uzrát.“

Muromec na ně hleděl s nakrčeným obočím.

„Krmíte mě polévkou ze sekery,“ opáčil po dlouhé odmlce. „Všechno jsou to jen hezké řeči. Nevěřím slibům

o bohatýrské slávě. Jste stejní jako ta sebranka, co mi zabila otce a zavlékla polovinu vesnice do otroctví. Nazýváte tažení na východ válečnou výpravou, ale i vy prahnete jen po drancování, zabíjení, loupení a zotročování. Naposledy vám říkám, táhněte mi z cesty!“

Buruško, jako by chtěl zdůraznit slova svého pána, výhruzně zaržál a zase dunivě křísł kopytem o zem.

„Nuže dobrá, ať je po tvém,“ zafuněl Volch nespokojeně a ustoupil. „Skoč do sedla a cválej, kam tě horká hlava vede. A až ti ji noční vzduch zchladí a vyžene ti z ní tu paličatost a hloupost, víš, kde nás najdeš. Cváláme na jih, do povodí Mokše, a tam se obrátíme na východ. Stopy kyjevského vojska nemůžeš přehlédnout.“

„Nebudu je hledat, s tím nepočítejte,“ odsekl Ilja a vytáhl se do sedla. „Už se víckrát neuvidíme.“

S těmi slovy pobídl Buruška, ten pohodil hřívou a jeho kopyta se s hlasitým klapotem rozběhla mezi stáje a maštale. Zprava, od begova dvorce, se do Iljova zorného pole vlilo ohnivé světlo. Krátce se za ním ohlédl a zaslechl hlasitou vřavu. Kyjevané plenili Alvarovy zásoby jídla a pití, strkali jeho dcerám pracky pod sukně, chodili močit a ulevovat si na jeho dvůr. Hovno bohatýři! Nadutí, nenasytí, bezohlední zbojníci bez špetky cti nebo šlechtnosti! Nechce mít s tou vlčí smečkou pranic společného.

S nadávkami na rtech a zatrpkle staženým hrdlem Ilja rázně otočil Buruška a rychlým klusem zamířil dolů uličkou k bráně.

„Je příliš hrdý,“ zabručel Mikula, když s Volchem bok po boku zamířili zpátky k dvorci. „A mnohem, mnohem tvrdohlavější, než jsme si mysleli. Možná jsi mu neměl ten hřbet narovnat zase tak moc – ten zvedá hlavu i nad nás samotné. Pokora z něho vyvanula příliš rychle.“

„Trpělivost, bratře,“ poplácal ho Vseslajevič po rameni a ještě jednou se ohlédl za vzdalujícím se jezdcem. „Na junáka toho bylo v posledních dnech příliš. Potřebuje si všechno nejdřív uspořádat v hlavě. A až mu vítr vyfouká ten zmatek z mysli a krev v žilách

vychladne, pak všechno zváží. Uvidíš, že se nakonec rozhodne správně. Rozumu má víc, než by jeden od vesničana z muromských lesů čekal. Jsem si jistý, že se s ním nevidíme naposledy.“

Západní obloha nadobro potemněla a měsíční bohyně Chors rozsypala po sametové klenbě nad Muromí hrst třpytivých hvězdných střípků.

Urazil dobré tři versty, než se horečnatý vír v jeho mysli trochu ustálil a hučení v lebce utichlo. Po další verstě se Iljovy myšlenky jakž takž uklidnily a vychladly, začaly se v hlavě ukládat a třídit. Dovolil Buruškovi zpomalit. Souvislý dusot kopyt se rozdrobil do jednotlivých úderů podkov o kamenitou cestu. Koník volnější tempo přivítal se zafrkáním a pohozením bujně hřívy.

Splašené srdce tlouklo čím dál pomaleji. Ilja ucítil, jak na něj padá únava. Pramenila někde v nitru a rozlévala se žilami jako silné, omamné řecké víno. Po Muromcově pravici poklidně plynula Oka, putovala na sever společně s ním. Odlesky měsíce a hvězd byly jako úlomky stříbra, které se tavily a roztékaly po černé hladině, až z toho přecházel zrak. A Iljovi skutečně klesla víčka. Dech se prohloubil, neoholená brada padla na širokou hrad'.

Buruško zastavil, zafrkal a křísł kopytem o zem.

Ilja sebou trhl. Zamrkal, polekaně zvedl hlavu...

A užasl.

Všechno zmizelo. Hvězdami rozzářená Oka, okolní pahorky i černý les na opačném břehu. Kolem se rozprostírala nekonečná step. Rovná jako stůl, bez jediného vršku nebo alespoň stromu, jen posetá bílými balvany, vyčnívajícími ze země jako obrovské kosti.

„Bohové,“ zachraptěl Ilja a pevněji sevřel ratiště oštěpu.

Nad tou bezútěšnou rovinou viselo podivné zelenavé šero. Ilja nikdy takovou oblohu neviděl – zdála se mu být strašlivě nízko, jako by každou chvíli chtěla spočinout na jeho ramenou. Nedokázal odhadnout, jestli je ráno nebo

večer, noc či den. Svěží noční vzduch u Oky vystřídalo zdejší tíživé dusno.

Jediné, co zůstalo, byla cesta. A nejen jedna.

Muromec stál na rozcestí.

Uprostřed spojnice prašných cest trčel ze země masivní bílý kámen, podobný náhrobku, jaký si na své hroby stavějí křesťané a mohamedáni. Tenhle kámen ale byl jistojistě pohanský, možná dokonce posvátný, žehra označující starobylé obětiště. Svědčily o tom lidské i zvířecí lebky a hnáty, rozházené všude kolem.

Co ale bylo nejzvláštnější, na kameni se skvěl nápis. A ne ledajaký – písmena ohnivě zářila, jako by někdo do vytesaných žlábků nalil žhavý kov.

Ilja se zmateně, nechápavě ohlédl. Nikde nikdo. Váhavě tedy pobídl Buruška blíž ke kameni. Vyplašil tím několik krkavců, posedávajících na žehře i na lebkách v trávě – zatřepetali křídly, odporně zakrákali, zobáky zaklovali do kostí a kamení. Muromec si jich ale nevšímal; zíral na nápis.

Poznal ty znaky. Matka ho učila číst črty, do nichž vědmy a čarodějové zaklínali svá kouzla. Stálo tam:

Ten, kdo půjde vlevo, toho láska nemine.

Kdo se vydá přímo, bohatství ho zasype.

Kdo zamíří vpravo, nalezne jistou smrt.

Ilja si to zachmuřeně přečetl ještě jednou, ujistil se, že správně poznává jednotlivé znaky. Pak se zase podíval do všech tří stran. Cesty se ztrácely v zamlžených dálavách.

„Stojíme před prapodivnou volbou, Buruško,“ promluvil ke koníkovi, možná spíš proto, aby prolomil skličující ticho. „Lásku jsem zatím nepoznal, o bohatství ani nemluvě. Jen smrt, tu už jsem potkal, teprve nedávno jsem se jí díval přímo do očí...“

Hřebec, jako by chtěl něco říct, pohodil hřívou, zaržál a zase dupl kopytem do země.

V tom okamžiku Ilja skutečně zvedl hlavu a otevřel oči.

„Co to...“ zachrptěl.

Buruško stál na vyvýšeném břehu nad Okou. Všechno bylo zpátky. Hvězdnatá noc, tichounce šeptající řeka, ponuré lesy kolem. Obětní kámen zmizel, stejně jako krkavci a poházené lebky.

„Och... Usnul jsem v sedle,“ pochopil Ilja. „Jak živý sen... Tomu bys nevěřil, Buruško...“

Koník pohodil hlavou, jako by věděl, o čem je řeč. Jako by na tom záhadném rozcestí pod šedivě zelenou oblohou s Iljou skutečně stál i on.

Jenže už se vrátili do skutečnosti. Cesta, doposud směřující podél Oky přímo na sever, se před nimi prudce stáčela doprava a brodem přecházela na druhý břeh. Ilja to místo okamžitě poznal – ráno se tady zastavili společně s Alvarem a jeho družinou na cestě do Muromě.

Silák se podíval doleva a potom rovně. V obou směrech mu ale přehrazovala cestu hustá křoviska a pichlavé trní.

„Takže doprava,“ zabručel a obrátil Buruška na východ, čelem k brodu. „Jestli je smrt jediná možnost, nenechme se skolit zezadu.“

Za řekou se cesta kroutila podél hustého černého lesa. Burušková kopýtko z ní neukrojila ani celou verstu, když Ilja před sebou postřehl jakýsi tmavý, hranatý obrys. Hned zpomalil a sjel z cesty, aby na trávě umlčel klapání koňských podkov – hrozivý sen ho naplnil samými zlými předtuchami.

U cesty pod lesem stál vůz. Navlas stejný, jaký Ilja pomáhal vytahovat z příkopu před Muromí, jen po vozataji a volském zápřahu nebylo ani vidu, ani slechu. Náklad někdo rozházel kolem, jako by mezi tím šatstvem a dřevěným náčiním nedočkavě hledal něco cennějšího.

Buruško neklidně zafrkal.

„Souhlasím,“ zabručel Ilja a sklouzl ze sedla. Něco zahlédl v příkopu u cesty. „Přihodilo se tady něco zlého.“

Sehnul se a zvedl čapku z vypelichané liščí kožešiny.

„Moc, moc zlého,“ upřesnil. „Přesně takovou čapku měl i ten vozka, kterému jsem ráno pomohl. Co se tomu chudákovi...“

V tom okamžiku se z lesa ozval výkřik. Nejdříve pronikavý a jasný, o pomoc zoufale volající, vzápětí ale ukrutnou bolestí zlomený do přímo nelidského skřeku a přecházející v přiškrcené skučení. V korunách stromů zapleskali křídly noční ptáci.

Muromce zamrazilo tak, že mu husí kůže na zádech až nadzvedávala rubašku. Rychle uvázal Buruškovy opratě ke kolu u vozu. Pak vytáhl z úchyty na sedle sekeru a zastrčil si ji za opasek.

V dlaních sevřel těžký oštěp, s jakým se chodívalo na lov zubrů. Ryzák neklidně zadupal.

„Musíš na mě počkat, příteli,“ poplácal ho Ilja po šíji. „V houštinách bys nadělal lomoz a prozradil mě.“

S těmi slovy Muromec zamířil do tmy. Vřískot neznámého nešťastníka utichl v hlubinách hvozdů, ale Ilja měl dobré uši a už podle něj stihl odhadnout směr. Bystře stoupal po mírném, hustě zarostlém svahu. Spěchal, ale zároveň se snažil nenadělat zbytečný hluk. Nohy zvedal vysoko, aby nezakopl o vyčnívající kořen nebo si nezapletl chodidla do ostružin.

Brzy se přikrčil za košatým dubem na temeni vyvýšeniny.

V úvalu za vrcholkem probleskovalo mezi stromy ohnivé světlo. Ilja zahlédl pohybující se stíny, zaslechl hlasy. Mužské hlasy. Řehtaly se, hýřily dobrou náladou. Onen zoufalý, bolestný křik už slyšet nebylo, dokonce ani tiché kňučení ne. Muromec zaťal zuby. Tušil nejhorší.

Kdo zamíří vpravo, nalezne jistou smrt.

Když smrt, tak smrt, řekl si v duchu a jal se opatrně jako rys sestupovat dolů úbočím.

Hlasy byly čím dál srozumitelnější. Mluvil muromsky.

„Pospěš s tím masem, Urho! Mám hlad jako vlk po dlouhé zimě!“

„Nehoň mě, Gallene, nerozčiluj! Nejsi jediný, komu v žaludku vyhrává celá družina guslarů. Jestli sis nevšiml, ani já jsem v poslední době neseděl za knížecím stolem a nenacpával se samými dobrotami. Žral jsem syrové houby, maliny a kořínky, stejně jako ty. Tak vydrž, než na tebe přijde řada!“

Ilja zaslechl rány. Pod ostrím sekery praskaly kosti, čvachtalo maso. Modlil se, aby to, co se zbojníci chystali jíst, byl jen vůl ze zápřahu.

„Gallen má pravdu, bratře,“ promluvil třetí hlas. „I mě už tečou sliny z huby. Na mou duši, nebýt té hověziny, ukrojil bych si kus toho sedláka.“

„To by ses kdovíjak nenasytil, Jormo,“ opáčil ten, co sekal a krájel vola. „Podívej se, jak je vyzáblý, samá kost a kůže. Jenom by ti šlachy skřípaly v zubech, nic víc.“

„No jo, to je pravda. To děvče, co jsme unesli v zimě, bylo jinačí. Krev a mlíko, tučnoučká, s masem sladkým jako med, mastnota z něj jen kapala...“

„A navíc,“ zachechtal se ten, co mu říkali Gallen, „jsme si s ní předtím, než jsme ji zapíchli, mohli pořádně užít. Z toho prašivého vozataje nebyl věru žádný užitek. Dobře jsi udělal, Jormo, že jsi mu podřízl kejhák. Aspoň nám jeho kňučení nezkazí chuť k jídlu.“

Ilja se přikradl ještě blíž, přitiskl rameno k mohutnému buku a zpoza vrásčitého kmene vyhlédl k táboru. Z toho, co slyšel, se mu ježily vlasy na hlavě a tuhla krev v žilách. To, co uviděl, bylo ještě horší.

Vozka, vousatý mužík, visel hlavou dolů na okraji tábořiště, ruce spoutané za zády, nohy ve smyčce přivázané k větvi divoké třešně. Hlavu měl hlubokým řezem skoro oddělenou od těla, oči vytřeštěné, ze splených vlasů ještě pořád odkapávala krev. Mech a tráva pod ním se vlhce leskly. Pomalu se na vrzajícím provaze otáčel dokola. Jako zaříznuté prase...

Ilja sevřel ratiště oštěpu tak pevně, až mu skoro prasklo mezi prsty. Srdce mu divoce bušilo. Cítil, jak se

mu ztuhlá krev zase rozlévá tepnami, jak ho zaplavuje horkost. Prvotní hrůzu vystřídalo spravedlivé rozhořčení. Přesunul planoucí pohled z nebožtíka na zbojníky. Byli tři – uválení, vousatí, všiví, v otrhaných oděvech a vypelichaných kožešinách. Až sem cítil smrad špíny, potu a zaschlé moči. Nepřerazil ho dokonce ani pach čerstvě vyvržených hovězích vnitřností.

Muromec zaskřípal zuby a rázně vykročil zpoza stromu. Na praskot suchých větviček pod nohama nedbal.

Okamžitě ho zaslechli a s kletbami vyskočili ze špalků a polen, na nichž doposud seděli. Jorma pozvedl dlouhatánský nůž, ještě vlhký vozatajovou krví, Gallen výhruzně švihl sukovitým kyjem, Urho si nadhodil v dlani sekeru, kterou porcoval vola.

„Stůj, čubčí synu! Už ani krok! Co jsi zač?!“

Ilja se opravdu zastavil, ztuhl na pomezí tmy a chvějivého světla, na krok od visící mrtvoly.

„Nepřicházím se zlými úmysly,“ vysoukal ze sebe. „Zaslechl jsem hlasy, zahlédl oheň, a tak mě napadlo, že tady najdu dobré pocestné, co se podělí o trochu jídla a tepla...“

„Tak to ses teda spletl,“ zavrčel Urho, nejstarší z trojice, vůdce tlupy. Nebyl úplně hloupý, jeho oči přebíhaly po tmě okolo tábora, snažily se odhalit úskok. „Jsi sám? Řekni pravdu! Protože jestli jste nás obklíčili, chcípneš jako první, to přísahám při Erlikových drápech!“

„Nepřivolávej boha smrti, nebo opravdu přijde,“ poradil mu Ilja. „Nikdo vás neobklíčil. Jsem úplně sám.“

„Nevypadá jako begův družiník,“ ozval se Jorma, přeměřující si Ilju pohledem zlých, bezcitných očí. „Nemá pancíř, ani pořádnou výzbroj. Možná je opravdu sám. Kdo jsi? Mluv!“

„Ilja, syn Jahjův, z Karačarova,“ odvětil silák poslušně a nenápadně postupoval blíž k táboráku.

„Z Karačarova?“ zachmuřil se Urho nevěřicně. „Vždyť je to až někde za Muromí, na druhé straně řeky. Co hledáš tak daleko od rodného domu?“

„Musel jsem utéct. Soused mi lezl za ženou, tak jsem ho polechtal nožem mezi žebry. Chtěli mě za to zabít, mezi dvě ohnuté břízy uvázat a údy utrhat jako stehna z pečeného kuřete. Tak jsem vzal nohy na ramena. Do Muromě jsem nešel, tam teď není moc bezpečno...“

„Slyšeli jsme,“ přikývl nejmladší Gallen. „Proto číháme u cest. Když se roznesla zvěst o přicházejících Kyjevanech, sedláci začali vyplašeně pobíhat sem a tam, hehe, jako slípky před jestřábím stínem. Nechali opuštěné domy, dá se tam teď leccos vyčenichat...“

„Vím. Válečné časy lupičství přejí. Lidé jsou zmatení, vyděšení, lehká kořist. Cestou jsem zabil jednoho jezdce a ukradl mu koně. Pak jsem zamířil na východ, za řeku. V těchto lesích se prý skrývají svobodné zbojnické družiny, tak mě napadlo, že se k nějaké přidám. Jak vidím, dlouho jsem hledat nemusel. Která tlupa jste vy?“

„Bratři Rachmantičové,“ opáčil Urho, pořád přikrčený jako šelma před skokem, obličej zkřivený, oči plné nedůvěry. „Ale k nám se nepřidáš, s tím nepočítej. My se s nikým nebratříčkujeme. Nikomu totiž nevěříme. Jen vlastní krvi.“

„Opravdu? To je škoda.“ Ilja zase přikročil blíž k ohništi. „Můžu se aspoň ohrát u vaší vaty? I jídla máte, jak vidím, dost. Už dlouho jsem neměl nic v ústech...“

„Nech si zajít chuť,“ přerušil ho Urho. Tón jeho hlasu byl čím dál zlověstnější, výraz ve tváři nepřátelštější. „O kořist se s nikým nedělíme. Je to tak, bratři?“

Gallen a Jorma mlčky přikývli. I oni své zbraně pevně svírali v rukou – vytušili, co má Urho v úmyslu.

„No...“ zabručel Ilja. „Když ne, tak ne. Tak tedy nejspíš půjdu svou cestou...“

„To si vážně myslíš,“ vycenil nejstarší Rachmantič zuby v hnusném úšklebku, „že tě necháme jen tak odejít? Že ti uvěříme tu báchorku o vraždě a útěku? Ty nemáš obličej chlapa, co je schopný někoho chladnokrevně zabít. Podle mě jsi přišel jen vyzvídat, čenichat kolem jako lovecký pes. Alvar z Muromě slíbil za naše hlavy

celou zlatou hřivnu. Zatoužil jsi shrábnout odměnu? Kde máš kumpány, mluv!“

Ilja se přestal přihloupě usmívat. Ústa se mu zkřivila, oči zkameněly.

„Kumpány?“ řekl do ticha. „K čemu by mi byli? Takové tři prašivce, jako jste vy, zapáchnu i sám.“

Gallen a Jorma ztuhli, sevřeli rty. Jen Urho se pořád šklebil. V tom výrazu bylo něco nepřítelného, děsivého, nelidského.

„Vidíte, bratři?“ zasyčel. „Vždycky vám říkám, že nemáte nikomu věřit. Nikomu kromě vlastní krve.“

Stáli nehybně jako čtyři modly na lesním svatišti. Plamenné jazyky vyletovaly z ohniště a poblikávaly na zkrvavených zbojnických zbraních. Plátky čerstvého hovězího syčely na rozžhavených kamenech kolem ohniště. K pachu dlouho nemytých těl a volských střev se přidala spálenina.

Ticho se prohlubovalo.

Pak v ohništi najednou prasklo poleno a vyplivlo ke korunám stromů roj jisker.

V tu chvíli se pohnuli. Všichni čtyři naráz.

Hněv a spravedlivé rozhořčení daly Iljovi takovou rychlost, že s ní překvapil i sám sebe. Obouruč popadl ratiště oštěpu a mocně s ním švihl. Masivní hrot zasáhl Jormu ze strany do hlavy. Ilja ho chtěl jen praštit, srazit na zem, ale trefil ho bronzovým ostřím. Nebylo kdovíjak nabroušené, ale Muromcova síla udělala své. Polovina Jormovy lebky odlétla do houští a kolem se rozstříkly slizké chuchvalce mozku. Ilja se nestihl podívat, jak moc toho lotr v hlavě měl, protože v tu chvíli zbylí dva Rachmantičové strašlivě zavyli a vyrazili proti němu.

Urho byl blíž. Prolétl deštěm Jormovy krve a rozmáchl se sekerou. Ilja proti němu v poslední chvíli napřáhl oštěp. Zbojník se mu už nestihl vyhnout a vlastní tíhou a setrvačností se nabodl na hrot. Širočinou už mávnout nestihl, protože Muromec hned o krok ustoupil, zařval, prudce pozvedl oštěp a přehodil si ho i s

nabodnutým Urhem přes hlavu. Zbojník se s příšerným vytím a hlukem zřítíl někam za Iljova záda.

Gallen přeskočil oheň jako srnec a švihl kyjem. Ilja instinktivně zvedl levačku a dopadající zápěstí uvázlo v jeho dlani. Zloduch jako by narazil do balvanu. Muromec nezaváhal, pravačkou popadl soupeře za loket a prudce mu rukou trhl. Kosti praskly jako suchý klacek, ostrými konci potrhaly svaly i kůži, vystříkla krev. Gallen ohlušivě zařval a zhroutil se Iljovi k nohám. Muromec mu snadno vykroutil kyj ze slábnoucích prstů a praštil nejmladšího Rachmantiče po hlavě jeho vlastní zbraní. Bílé kmeny břízek zacákala krev.

„Mamííí, maminkóóó...“

Ilja se ohlédl. Urho kňučel jako dodělávající zvíře a pokoušel se odplazit k houštinám. S oštěpem zamotaným ve střevech se mu to kdovíjak nedařilo.

„Vaše matka musela být samotná Baba Jaga, když z vás vychovala takové kruťasy, takové netvory,“ zavrčel Ilja, přikročil blíž, popadl zkrvavené ratiště a pozvedl ho patkou proti nebi, čímž zbojníka obrátil na záda. Lesem znovu prolétl strašlivý řev. Urhovy krví podlité oči se zastavily na Iljovi.

„Ještě pořád si myslíš, že nemám obličej člověka, který by dokázal zabít?“ procedil Muromec skrz zuby a mocně se rozmáchl.

Poslední, co nejstarší z obávaných bratrů Rachmantičů v životě spatřil, byl Gallenův kyj, zvětšující se závrtnou rychlostí před jeho očima. Pak to křuplo a jeho svět se v kratičkém výbuchu ochromující bolesti navždy propadl do vlhké tmy.

Iljovi bylo, jako by vypil příliš mnoho medoviny. Obrazy toho strašného krveprolití se mu bez ustání přelévaly mozkem a znovu a znovu se draly před oči. Srdce mu bušilo až někde v lebce – měl dojem, že se mu z jeho tepu zvětšuje hlava. Žaludek se točil jako vodní mlýn v silném proudu. Vykroutil z Jormových křečovitě sevřených prstů nůž a přešel k zavražděnému mužíkovi.

Popadl ho za spoutané nohy, přetrhl provaz a pomalu tělo položil na zem. Při pohledu na nebožákovu tvář, ještě pořád zkřivenou hrůzou a překvapením, ho přepadla lítost...

V lese zašustilo listí pod opatrným krokem.

Ilja hned vyskočil na nohy, vytrhl z Urhovy mrtvoly oštěp a obrátil zkrvavený hrot proti houštinám.

„Kdo je tam?“ vykřikl, až se listí na stromech zachvělo.

Ze stínů se vynořila vousatá tvář s vyděšeně vyvalenými očima.

„Nepotřebuješ zbraň, mocný bohatýře,“ zazněla nesmělá odpověď. „Jsem jen prostý pastýř.“

Ilja se nedůvěřivě zamračil, ale z lesa opravdu vyšel jen ovceci páchnoucí mužík v beraní houni a s pastýřskou holí v ruce. Navíc ve tmě zašoupal i druhý pár nohou a za ovčákem se objevil asi patnáctiletý kluk s obličejem tak hustě posetým pihami a znamínky, jako by stál někde u krav, když vyděšeně dupaly po čerstvých lejnech. Navzdory vysokému věkovému rozdílu se nedala přehlédnout jejich vzájemná podoba.

„To je můj syn,“ potvrdil Iljovu domněnku pastýř. „Našli jsme vyrabovaný vůz chvíli před tebou. Právě jsme se rozmýšleli, jestli se odvážíme jít hledat vozataje, když jsme zaslechli dusot kopyt. Schovali jsme se v houští a dívali se, jak přijíždíš, seskakuješ z koně a jdeš zbojníkům po stopě. Pak jsme uslyšeli ten strašný křik a hluk. Zabil jsi je, mocný bohatýře? Pobil jsi je všechny?“

„Všechny,“ přikývl Ilja, uvolnil se a obrátil oštěp hrotem k nočnímu nebi. „Raději ani nechodte blíž, dobří lidé. Není to hezký pohled...“

„Oj, to věru ne,“ potvrdil ovčák přiškrceným hlasem. Když se se svým synem rozhlédli po mýtině a uviděli tu spoušť, zbledli a chvíli polykali naprázdno, očividně přemáhající dávné nutkání. „Ale dobře jsi udělal, mocný bohatýře. Ti prašivci si nic jiného nezasloužili...“

„Přestaň už s tím *bohatýrem*, báťuško. K někomu takovému mám na hony daleko...“

„Ale co tě nemá?!“ pohlédl na něj pastýř. „Vždyť ses dnes bil se samotným Jegorem Svjatogorem! Na něco takového je potřeba mít odvážné srdce skutečného bojovníka!“

„A já dokonce slyšel,“ přidal se chlapec, „že jsi srazil ze sedla samotného kyjevského vladaře! Jediným úderem!“

„Vy jste tam byli?“ užasl Ilja.

„Jistěže,“ přisvědčil pastýř. „Doslechli jsme se o táhnoucím vojsku a spěchali jsme se schovat za muromské zdi. Jenže jsme se nedostali dovnitř. Naštěstí prý kyjevská horda zamířila do povodí Mokše a muromské území nepodupá, naše domovy nezpustoší. Tak se vracíme do své salaše. Ale jak ses uprostřed téhle divočiny ocitl ty? Jsi přece hrdina, měl jsi dnes v noci sedět na čestném místě u begova stolu.“

Ilja na něj pohlédl jako na choromyslného, který plácá páte přes deváté. „Co to říkáš, dobrý muži? Hrdina? Čestné místo? Ty snad nevíš, jak dopadl souboj?“

„Vím, jistě, ale nechápu, proč by...“ Najednou ovčák zmlkl a zamračil se. „Och,“ řekl po chvíli. „Už mi svítá. Páni tě vyhnali. Vyštvali do noci jako sirotu s černými neštovicemi. Když se vybíralo, kdo půjde zkřížit zbraň se Svjatogorem, mlčeli jako larvy v ráně, pohledy odvraceli. Ale když bylo potřeba na někoho svalit vinu za kyjevské vítězství, najednou se směle překřikovali a předbíhali, kdo na tebe dřív ukáže prstem. Nemám pravdu, junáku?“

„Máš,“ povzdechl si Ilja. „Ale asi nemám právo jim to vyčítat. Mnoho slávy jsem našemu rodu nevydobył...“

„Jak to, že ne?“ vyjekl pastýř. „Co to říkáš? Každý přece ví, že Jegor je neporazitelný. Ani ty jsi ho nemohl přemoci. Ale byl jsi jediný ze všech Muromců, kdo měl odvahu postavit se mu. A to prý ani nejsi členem begovy družiny! Je to pravda?“

„Je.“

„Takže jeden z nás!“ zvolal ovčák. „Slyšíš, synku? Prostý člověk, a bojoval s nejudatnějším bohatýrem! Kyjevského veleknížete k zemi srazil, tři kruté zbojníky

sám samotinký zahubil! A zdráhá se, když ho nazýváme bohatýrem. Dej na mě, příteli, páni z Muromě tě možná odvrhli, ale obyčejní lidé o tobě budou zpívat písně. I my jednu složíme, až budeme mít při pasení ovcí dlouhou chvíli, a až půjde kolem potulný guslar, tak ho tu písničku naučíme, aby ji odnesl k dalším uším. Řekni, jak se vlastně jmenuješ? Kterému muromskému rodu proudí v žilách tak dobrá krev? Půjdu tam najít nevěstu mému synovi.“

„Jsem Ilja. Ilja z Karačarova. Ale tu vesnici byste už hledali zbytečně. Vypálili ji Čeremisové a Kypčakové. Před pár dny, velká tlupa. Neslyšeli jste o tom nájezdu? Museli přece řídit i v dalších osadách podél Oky...“

„Ano, něco takového už jsem zaslechl,“ přikyvoval mužik. „Chlapče nešťastný, na mou věru, potkal tě smutný osud. Srdce puká, když člověk slyší, že takový švarný junák přišel o domov i o rodinu. A teď tě vyhnali i ti nafoukanci z Muromě... Zůstal jsi dočista sám. Co budeš dělat? Kam se poděješ?“

Ilja se zhluboka nadechl. V blikajícím světle vatry se stíny stromů kolem podivně chvěly a tváře pastýřů se vlnily jako odrazy ve zčeřené vodě. Ilju najednou přepadl pocit cizoty a samoty. Všechna ta krev a hrůza kolem, ten smrtí nasáklý vzduch a ozvěny smrtelných výkřiků, co se mu pořád chvěly v uších, onen dojem jen znásobily. Bezradně zavrtěl hlavou.

„Nevím, dobří lidičkové,“ přiznal po pravdě. „Nemám potuchy.“

V ohništi prasklo další březové poleno.

Svjatoslavova družina ujížděla rychle, ačkoliv většina bohatýrů včetně samotného knížete vstala s očima kalnýma a hlavami rozbolavělými vypitou medovinou. Naložili na koně výkupné od Alvara, vzali dva tucty dobře vyzbrojených muromských jezdců toužících po válečné slávě a bulharské kořisti a svižně vyrazili podél Oky přímo na jih.

Brzy po poledni řeku přebrodivili, aby dál pokračovali podél černých lesů, které se tiskly k Oce od východu. Na druhém břehu kníže dovolil družině na chvíli si oddechnout, vodu z bot povylévat, kalhoty vyždímat, něco málo zakousnout. Když opět strkali nohy do třmenů a vytahovali se do sedel, Volch Vseslajevič se najednou zarazil, obrátil koně a zadíval se na sever, k úzkému travnatému pruhu mezi řekou a lesem.

Mikulovi to neuniklo a také pohlédl oním směrem, cloně si dlaní oči před sluncem.

„Co vyhlížíš, brachu?“ zeptal se. „Že by nás někdo sledoval? Snad nás Muromci v touze po pomstě nechtějí přepadnout zezadu?“

„Kdepak. Toho by se neodvážili. Země se chvěje pod kopyty jednoho jediného koně.“

„Jak můžeš něco takového vycítit? Víím, že máš smysly jako divoké zvíře, ale tohle snad... Počkat! Zdá se mi, že i já něco vidím... Ano, přes ten vršek támhle na obzoru právě přejel jezdec! Při bozích, chtěl bych mít tak ostré smysly jako ty, Volchu!“

„Co se děje?“ ozval se za nimi hlas knížete Svjatoslava. „Přijíždí nám posila, gosudare,“ usmál se Volch. „Sice jen jeden jezdec, ale ten stojí za to. Pojedeme mu tuhle s Mikulou naproti. Vy neztrácejte čas a vydejte se na cestu – doženeme vás.“

Mladý vojevůdce jen přikývl a pokynul družině. Postroje zacinkaly, kopyta zadusala a Kyjevané vyrazili.

„Ať se propadnu, brachu, měl jsi pravdu,“ divil se Seljanovič, když s Volchem bok po boku pobídl koně přijíždějícímu v ústrety. „Nebo že by to nebyl on?“

„On, jistěže,“ ušklíbl se Vseslajevič. „Kdo jiný?“

„Jak jsi to mohl vědět? Když jsem ho večer slyšel, jak nám spílá, přísahal bych na hrob vlastní matky, že své rozhodnutí nezmění. Že pojede tvrdohlavě svou cestou.“

„Ale kdepak. Nikdo si osud osamělého vlka nevybere dobrovolně. Všichni si touží najít smečku, a on není výjimkou. Vsadím se, že jako mrzáka ho všichni celý život jenom odstrkovali. A my jsme mu nabídli, že může

někam patřit. Že může jet s námi jako rovný s rovnými. K tomu přece nemohl zůstat hluchý a lhostejný.“

„Jsi lišák, Volchu,“ zavrtěl Mikula hlavu. „Stejnými sliby jsi i mě odtáhl od pluhu na rodném poli.“

„Neříkej, že se chceš vrátit k sedlácké dřině.“

Seljanovič se jen zachechtal.

Jezdec se rychle blížil, jeho ryzák rozhrnoval vysokou travu na břehu jako čelen varjažské lodi neklidné vody Itylu. Když spatřil čekající dvojici, zpomalil.

„Vítej, brachu,“ zahlaholil Volch bodře. „Takže ses rozhodl?“

Ilja zastavil frkajícího Buruška tři sáhy před nimi. Obočí měl nakrčené, čelo nad kořenem nosu mu protínala hluboká vráska.

„Ano,“ kývl hlavou. „Rozhodl.“

„Moudře,“ řekl Mikula. „Nebudeš litovat.“

„To se uvidí,“ zabručel Muromec. „Nestůjme tady a pojedme. Na nic se nevyptávejte, nemám na to náladu. Alespoň zatím ne.“

„Mluvit nemusíme, ale připít si můžeme, ne?“ navrhl Mikula a sňal ze sedlové hrušky objemnou čutoru. „Na spojení.“

Ilja nic nenamítal, takže Seljanovič přešel s koněm blíž a podal mu láhev potaženou sešněrovanou kůží. Muromec se jí po krátkém zaváhání chopil, pozvedl ji k ústům a dopřál si mohutný doušek.

„Hohó!“ zachechtal se Mikula. „Vidím, že v jedné věci výcvik postoupit nemusíš. Žízeň máš už teď vpravdě bohatýrskou!“

Volch vyprskl. Ilja přelétl pohledem z jednoho na druhého a nejdřív se zachmuřil. Pak ale pochopil, že se mu nevysmívají, čelo se mu vyrovnalo a rty zvlnil úsměv. Vrátil čutoru, aby si i jeho noví druhové mohli přihnout.

Pak otočili koně a vyrazili za kyjevskou družinou, která se už pomalu ztrácela z dohledu. Muromská země se ořům rychle míhala pod nohama a Ilja se v duchu ptal, jestli ji ještě někdy uvidí.

Ale i kdyby ne, naříkat kvůli tomu nebude. Už se v životě nafňukal dost.

Byla už skoro půlnoc, když Svjatoslav konečně dovolil družině zastavit a sesednout. Rozdělili ohně a napíchli na rožně labutě a divoké kachny, jejichž střílením se bojaři bavili během jízdy.

Ilja se postaral o Buruška, promluvil na něj, pročísł mu bujnou hřívu. Pak se rozhlédl po nocležišti. Muromci se shlukli kolem vlastního ohně, mlčenliví, zadumaní, zachmuření. Společně poklekli a s táhlými modlitbami na rtech se klaněli směrem ke svatým místům muslimů. I Kyjevané ještě před večeří uctili své bohy. Goryničové se shromáždili kolem Volcha. Malachitové žezlo v čarodějových rukách zazářilo a družiníci s obličejí obrácenými k hvězdnému nebi volali trojhlavého Goryna. Býval nejmocnějším ze zmejů, kteří kdysi vládli nebi nad povodím Slavutiče – proto se uctívači draků nazývali jeho syny. Jegor Svjatogor odešel stranou, na břehu řeky si klekl ke Smerti opřenému hrotem o zem a s čelem na jantarové hlavici meče se tiše modlil ke svému křesťanskému Bohu.

Ilja znovu zalétl pohledem k muromské vatře. Pak ke kyjevské. Nakonec s povzdechem ukázal záda oběma, zamířil do ještě hlubší tmy a rozložil si přikrývku mezi břízkami.

Oka tiše šuměla a Ilja myslel na Dinaru. V myšlenkách se ptal duchů šeptajících v listí stromů, jestli je ještě naživu, a pokud ano, jestli netrpí. A zda udělal dobře, když ji ponechal svému osudu. Nemohl ji přece jen zachránit, vymyslet nějakou lest?

„Bohové, proč jste mi nenechali křivé kosti?“ zašeptal si sám pro sebe. „Tak bych měl alespoň jistotu, že pro ni nemůžu nic udělat!“

Z chmurných myšlenek ho vyrušil zvuk kroků. Zvedl se na loktech.

A vzápětí se rovnou posadil a narovnal ramena, protože na pozadí roztančeného světla táboráku spatřil

ramenatou postavu s oholenou hlavou, pramenem vlasů na temeni a velkým zlatým kruhem v pravém uchu.

„Kníže?“ hlesl překvapeně.

Svjatoslav hodil na přikrývku vedle Ilji měch s vínem a strčil mu pod nos šťavnaté labutí stehno. „Na, jez.“

Muromec zamrkal. Kyjevský velekníže mu vlastníma rukama podává jídlo a pití?

„Na co koukáš? Neříkej, že ti od rána nevytrávil.“

Ilja více neotálel, chopil se masa a lačně se do něj zakousl. Svjatoslav odešel dál mezi stromy a tam se důkladně vymočil, vzdychaje úlevou. K tomu si nahlas, vskutku bohatýrsky uprdl, zakašlal a odplivl tak, že hlen dolétl až k řece a zvučně pleskl o hladinu. Potom, zavazuje si kalhoty, vykročil zpátky. Kupodivu ne k ohni, ale k Iljovi. Muromec po očku sledoval vládce Kyjeva a Novgorodu, jak si sedá k němu do trávy.

„Chtěl jsem s tebou prohodit pár slov už dřív,“ promluvil Svjatoslav, dloubaje se nehtem v zubech, „ale Volch mě od toho odradil. Prý tě mám nechat, aby se ti nejdřív všechno uleželo v hlavě. Není to mudrlant, ten Volch? Až se někdy ptám, jestli mi těmi svými radami nemate rozum a nepokouší se jejich prostřednictvím vládnout Kyjevu sám. Matka mě varovala, že si potomka čarodějnických goryničů nemám moc pouštět k tělu. Ale myslím, že její názor ovlivnila ta bláznivá křesťanská horlivost.“

„Nemusíš přece nikoho poslouchat,“ zamumlal Ilja s ústy plnými labutího masa. „Jsi velekníže z Rurikova rodu, syn Ingvarův. Ani za mnou jsi nemusel chodit, stačilo poslat některého z bojarů, aby mě přivedl k ohni. Před zraky všech jsi mohl žádat, abych poklekl a přísahal ti věrnost.“

„A poslechl bys?“

Ilja na něj pohlédl, ale neodvětil. Dál hltal maso, hladce se odlupující od kosti.

„Myslel jsem si to,“ zachechtal se Svjatoslav a chopil se měchu s vínem. „Ještě štěstí, že si na takové způsoby povětšinou nepotrpím. Starý Asmud, který mě

vychoval v Novgorodu, mi bez ustání vtoukal do hlavy, že dobrý vojevůdce se nepovyšuje nad své družiníky. Takže je tak беру – jako bratry a druhy ve zbrani, ne jako sluhy. Na válečných taženích si nedělám nárok na větší přiděly jídla, nepiju hustší medovinu ani dražší víno. Nebydlím ve stanu a nepovaluju se na polštářích a drahých kožešinách, zatímco moji bojaři spí pod holým nebem – ustelu si na chvojí a na koňském potníku, se sedlem pod hlavou, po jejich boku.“

„Ale tvé rozkazy by poslouchat měli, ne?“

„Jistě. A taky poslouchají. I když je pravda, že si občas dupnou. Mají vlastní hlavy, hlavně Volch a Jegor. I v Mikulovi se občas ozve selský rozum a našeptá mu, aby mi odmlouval. Pak jsem rozzlobený a musím si v duchu připomínat, že mi nikdy nevzdorují bezdůvodně, jen z touhy po hádce samotné.“

„Včera jsem to viděl na vlastní oči,“ přikývl Ilja zachmuřeně a vyplivl chrupavku. „Řekni, kdyby tě nezastavili, pozabíjel bys zajatce? Smočil bys meč v krvi starců, žen a dětí, prostých vesničanů?“

Svjatoslav oběma rukama pozvedl žbluňkající měch a dopřál si několik hlubokých doušků. Pak si otřel vousiska hřbetem dlaně a podíval se na Muromce. „Mám ti tvrdit, že ne? Že to byl jen trik a že kdybyste odolali nátlaku, tak bych se nad nimi slitoval? Lhal bych. Obyčejný muž si může dovolit milosrdenství – jako třeba Jegor, když ti nechal hlavu na krku. Jenže vládce, ten nesmí polevit ani na okamžik, jinak se jeho slabost nebo zaváhání okamžitě obrátí proti němu. Hlavně ve válečných časech to tak chodí. A my jsme na válečné výpravě, Iljo... Pamatuju si dobře tvé jméno? Jmenuješ se Ilja, že?“

„Jmenuju.“

„Podivné jméno. Co vlastně znamená?“

„Je z Koránu, jmenoval se tak jeden z proroků. Křesťané mu říkají Eliáš, mohamedáni Iljas...“

„Takže se klaníš Alláhovi?“

„Ne. Můj otec byl mohamedán, ale matka mě naučila uctívat vjatičské bohy. Hromovládného Peruna, rohatého

Velese, slunečního Dažboga, matku Mokoš i vládkyni mrtvých Kostromu. I Vodjanoje, vládce řek, nebo Diva, který střeží lesy. Anebo dvouhlavého Simargla, který je poslem bohů...”

„Tak to se modlíme ke stejným bohům, Iljo,“ přikývl kníže a podal měch s vínem silákovi. Muromec olízl z kosti poslední zbytky masa, odhodil ji do trávy a chopil se kožené nádoby.

„Neuctíváš varjažské modly jako tvoji otcové?“ zeptal se dřív, než se napil. „Odina, Thora, Aegira...”

„Ale ano, ty taky. Jsou to dobří bohové. Jenže z Kyjeva se stává mocnářství, které musí stát na vlastních nohou. Proto potřebuje své bohy. Proč ne ty, které kmeny u Slavutiče a okolních řek a jezer uctívají už celá staletí? Perunovi se přece klanějí Polané, Dregoviči, Radimiči i Křivici...”

„Myslíš, že když přijmeš jejich bohy, budou se cítit rovnoprávní? Že zapomenou na to, jak je zotročilo cizí varjažské plémě, co přitáhlo přes moře a začalo se tady roztahovat?“ opáčil Ilja pichlavě. „A že když se místo jména Sfendald, které ti dal otec, necháš nazývat Svjatoslavem, přijmou tě za svého a přestanou se bouřit?”

„Jazykem sekáš šikovněji než mečem,“ zabručel Kyjevan, „ale nevidíš dopředu. Časy válek mezi Varjagy a starými kmeny brzy skončí a pak už nebudou žádní Varjagové, Vjatiči ani Křivici, ale jen jeden národ. Podívej se na Volcha. Pochází z drevljanského knížecího rodu. Určitě jsi slyšel o tom, jak Drevljané zákeřně zabili knížete Ingvara a jak s nimi pak má matka v záchvatu pomsty zatočila. Pozabýjela jich celé stovky, mnohá hradiště v jejich kraji vypálila a srovnala se zemí. Volcha, tehdy ještě jako malého chlapce, přivlekla do Kyjeva jako zajatce. Navzdory tomu mi dnes věrně slouží.”

„To jsem nevěděl, že Volch je bývalý otrok,“ napil se Ilja znovu a vrátil měch knížeti.

„Nejen on, i všichni goryničové,“ obrátil Svjatoslav pohled k hloučku mužů kolem přízračně planoucího Malachitového žezla. „Každý z nich přišel do Kyjeva

jako zajatec. Pokaždé, když můj otec nebo matka pokořili některý ze starých kmenů, vzali jim děti a odvěkli je s sebou jako rukojmí.“

„Chceš říct,“ divil se Ilja, „že obávanou kyjevskou knížecí gardu tvoří bývalí nepřatelští zajatci? Že tvůj život střeží synové těch, které Kyjev povraždil a zotročil?“

„Přesně tak,“ usmál se Svjatoslav. „Volch a asi tucet chlapů jsou Drevljané, pak je tam pár Křivičů, Poljanů, tři Radimiči, ta dvojčata jsou z Polocka a támhle ti dva dokonce Sloveni, až z dalekého Novgorodu. Nejednomu z nich proudí v žilách urozená knížecí krev.“

„Nebojíš se, že v nich dodnes doutná touha po pomstě? Co když některý z nich jen čeká na vhodnou příležitost, aby tě zradil a podřízl ti hrdlo?“

„To se nestane, Iljo. Nerozumíš tomu? Sňal jsem z nich otrocký úděl a udělal z nich výkvět kyjevské družiny, nejobávanější vojenskou sílu široko daleko. Staré sváry se nadobro propadají do zapomenutí. Od Rurikova příchodu už uplynulo sto let a varjažská i domácí krev se za tu dobu úplně promíchala. Já sám jsem zplodil syny se ženami, které nemají varjažský původ – Jaropolka s Poljankou, Olega s Drevljankou, Vladimíra dokonce s divokou Pečerkou. Můj nástupce, ať už na stolec zasedne kdokoli z nich, už nebude považován za varjažského knížete, ale jednoduše za Kyjevana. Zrodí se úplně nový národ.“

„Hm... Vzletnými řečmi tedy nešetříš. Já jsem ale jen prostý venkovan, takže si můžu dovolit vidět věci takové, jaké jsou. Zkus popřít, že za těmi vznešenými plány neskrýváš jen touhu po moci a kořisti, jen obyčejné dobytelské choutky. Koneckonců, proč táhneš proti Bulharům? Ne proto, že Bolgar je největším tržištěm na Itylu a ve skladech emíra Ahmeda je tolik vzácného zboží, že se o tom nesnilo ani kyjevským kupcům? Neláká tě bohatství, skryté za vysokými hradbami bulharských měst?“

„O to jde taky, samozřejmě,“ zazářily v přítmi Svjatoslavovy zdravé, bezchybné zuby. „Slyšel jsi už o nějakém válečném tažení bez rabování, plenění a zotročování? Bez toho to snad ani nejde. Chlapům musíš slíbit kořist, jinak se k tobě otočí zády a raději se vrátí ke svým polím a stádům, do tepla za pecemi a mezi stehna svých žen. Víš, na čem jediném záleží?“

„Jsem jedno ucho.“

„Aby vojevůdce, v jehož jméně se tažení koná, myslel víc jako vladař, než jako loupežník. Dobytí Bulharska a zajištění kyjevského vlivu v povodí Itylu je jen začátek. Řekni, brachu, co vidíš, když se rozhlédneš? Jaký kus světa obsáhneš pohledem ze zápraží své muromské chýše? Dohlédneš těch pár verst nahoru k Itylu? Na vjatičské území? K Mokšům, Čeremisům, Meščerům? Řeknu ti, co vidím já, když se rozhlížím z věže kyjevského dvorce – Chazarskou říši, Východní Řím, arabský kalifát. Velká, silná mocnářství. A já se musím postarat, aby jim byl Kyjev rovnocenným soupeřem, aby nás už nepovažovali jen za špinavé barbary ze severu, kteří čas od času přijedou loupit a vraždit. Proto se musí všechny kmeny na sever od Krymu sjednotit, semknout a rázně si vynutit respekt svých sousedů. Na východě rozšíříme veleknížectví k Itylu a Chvaliskému moři, na západě až k Dunaji a na jihu posuneme hranice až na Kavkaz, k bagdádskému kalifátu. Přiznej se, Iljo, neláká tě představa zúčastnit se toho všeho? Uvidíš, nebudeš litovat, že ses k nám přidal. Chlapy jako ty potřebuju.“

„Určitě? Když už jsi to nakouzl – pořád ještě nechápu, proč o mě tolik stojíte. Proč za mnou přišli samotní Volch a Mikula a krmí mě polévkou ze sekery? Nejsem moc dobrý jezdec, ani se zbraněmi to kdovíjak neumím...“

„Bojoval jsi s Jegorem a přežil jsi to, což je důkaz, že tě bohové mají rádi. Odvaha, síla a přízeň bohů pro začátek úplně stačí. To ostatní se naučíš. Přemluvíme toho starého bručouna, aby netrávil tolik času v modlitbách a raději tě naučil zacházet s mečem. Neboj se, raz dva z tebe bude bohatýr, jak se patří.“

S těmi slovy Svjatoslav vstal.

„Pojď se mnou k ohni, Iljo. Nesed' tu sám. V téhle tmě ti akorát tak někdo nachčije na hlavu.“

Muromec zamyšleně vzhlédl. Po chvíli přikývl a vstal.

„Opravdu mi nepřikážeš, abych před tebou padl na kolena a přísahal ti věrnost?“ zeptal se svrchu. Podsaditý kníže mu sahal sotva k bradě.

„Ne. Uděláš to sám, ať to uznáš za vhodné.“

Bok po boku vkročili do světla táboráku. Volchova třicítka skončila se vzýváním dračí síly a připojila se k Mikulovi u vatry krmené březovým dřevem. Ilju přivítali mlčky, jen zkoumavými, zvědavými pohledy. Volch na něj kývl a posunul se zadkem po padlém kmeni, aby si Muromec mohl sednout vedle něj.

Jeden z goryničů zrovna vytáhl z koženého vaku u sedla citaru, položil si ji na kolena a přešel prsty po strunách. Mikula Seljanovič jako by čekal jen na to, vstal, zvedl pohled ke hvězdám a vyslal nad koruny bříz svůj hluboký, překvapivě melodický hlas.

*Spinkej jen, děťátko,
synku můj milný,
ať z tebe vyroste
bohatýr přemocný.*

*Rozčešu ti, synáčku,
kadeře zlatinké,
pro velkou potěchu
tvé rodné matince...*

Ilja si všiml, jak Volchův úsměv posmutněl a v koutku smaragdového oka se zaleskla slza. Pochopil, že je to píseň o něm, že stejnou ukolébavku mu v kolébce zpívala jeho matka, drevljanská kněžna.

*Nehal mě matičko,
v hedvábí, ve zlato,
radši mi kyj podej,*

co váží pudů sto.

*Do ruky palici
k boku ostrý meč,
vyrazím do bitvy,
v divokou seč...*

Ilja civěl do plamenů, usrkával medovinu a nechával Mikulův procítěný zpěv, aby mu proudil žilami a naplňoval mysl i srdce.

A pak, poprvé od onoho osudného slunovratu, najednou pocítil klid a vyrovnanost.

Když si o něco později lehl, okamžitě usnul jako zabitý.

KAPITOLA PÁTÁ

Cesta za láskou

Obloha už zase byla odpudivě šedozelená – jako velikánská žabí kůže, napnutá od obzoru k obzoru. Nehybný, dusivý vzduch svíral široširou step. Do ticha jen občas zakrákali krkavci, zaskřípaly jejich spáry na lebkách a balvanech poházených kolem.

Ilja v Buruškově sedle zase stál na rozcestí a civěl na kámen uprostřed. Něco se změnilo. Pod starým nápisem o třech cestách přibýly další ohnivé znaky, jasně planoucí do neradostného šera. Říkaly toto:

*Bohatýr Ilja, Muromcem zvaný,
šel vpravo, kde číhá smrt,
on se jí však vysmál do očí
a cestu prosekal a vyčistil.*

„Vidíš ten div divoucí, Buruško?“ promluvil Ilja k věrnému koníkovi. „Hm... Budiž. Je potřeba vydat se po další cestě. Vlevo čeká láska, vpředu bohatství. Kterým směrem se dáme tentokrát?“

Koník, jako by rozuměl, mocně dupl levým kopytem a hlasitě frkl.

V tom okamžiku Ilja prudce otevřel oči. Překvapeně zjistil, že leží na zádech. Buruško k němu skláněl hlavu a strkal do jeho obličeje mokrým čenichem.

Muromec se nadzvedl na loktech a zmateně se rozhlédl. Chvíli trvalo, než ze sebe setřásl omámení způsobené hlubokým, otupujícím spánkem.

Zpoza lesů východně od Oky se nad kraj prodíral úsvit. Svjatoslavovi družiníci ze sebe shazovali přikrývky a kožešiny, se sténáním si protahovali údy, ti čilejší už narychlo dojíдали zbytky od večere a sedlali koně. Mikula stál u ohniště, pohvizdoval si nějakou veselou písničku a močil do popela. Syčelo to a kouřilo, kolem se šířil ostrý pach.

Byl nejvyšší čas vyrazit na cestu.

Ujížděli rychle, kopyta koní hltala verstu za verstou. Občas narazili na nějakou muromskou usedlost nebo osadu, ale kolem většiny z nich jen nevšimavě procválali. Jen v poledne se zastavili v jedné vesnici, napojili koně a pojedli, co našli v kotlících nad ohništi – na odpor nenarazili, protože když vesničané spatřili blížící se jezdce, bleskově se rozprchli po půdách, stodolách a keřích za humny. Kyjevané si vzali jen to, co odnesli v žaludcích, na drancování jednak neměli čas, a jednak se nechtěli zatěžovat kořistí. Stačilo jim Alvarovo zlato, které jim zvonilo v sedlových vacích.

Krátce před soumrakem dorazili k velkému říčnímu ohybu – Oka, přitékající od západu, z vjatičských lesů, se právě tady prudce stáčela na sever, k Muromi. Z jihu se do oblouku velké řeky vlévala Mokše. A právě na jejích březích konečně narazili na stopy kyjevského vojska – širokánský pruh podupané země mířící do lesů na východě.

„U Perunova vousu...“ vyjekl Ilja při pohledu na tu spoustu stop. „Těch ale je.“

„Tři tisícovky,“ upřesnil Svjatoslav. „Není to moc, ale rozhodl jsem se dostat k Itylu co nejrychleji. Proto jsem vzal jen jezdce.“

„Žádná pěchota?“ podivil se Muromec.

„Kdepak! Pěšáci by z nás udělali pomalu se plazící slimáky. Mou hlavní zbraní je rychlý přesun a překvapivý

úder. Proto cestujeme nalehko. Vidíš snad někde stopy vozů?“

„Věru ne. Cestujete bez vozů? A co zásoby, proviant pro tu záplavu mužů?“

„Nic takového s sebou nevláčíme. Ani žádné stany a už vůbec ne válečné stroje. Ba dokonce ani kotle – jsou zbytečně těžké a vaření je ztráta času, mí chlapi se krmí jen narychlo upečeným masem.“

„Kde ho berete?“

„Cválá s námi.“

„Jíte koňské maso?“ pozvedl Ilja obočí.

„Přesně tak. Stádo koní může běžet stejně rychle jako jezdci, nezdržuje nás. Nařežeme maso na tenké plátky, upečeme na horkých kamenech v ohništi a hotovo. Občas si zpestříme jídelníček zvěřinou nebo divokými ptáky, ulovenými cestou. Nebo kořistí ze selských dvorů. Zvykneš si na to, žádný strach.“

Muromec pokýval hlavou. Pomalu začínal chápat, s jak hroživou a účinnou vojenskou silou má co do činění.

Následujícího dne Dažbogův sluneční hřebec rozpustile přeskakoval z mraku na mrak – chvíli blýskal svou zlatou hřívou a máchal ocasem, až žhavé paprsky zasypávaly kraj, jindy se jakoby bojácně schovával za nadýchanými bílými obláčky. A právě když chvilku před polednem přikryl kraj další šedivý stín, z lesa nalevo od čile klusající družiny se ozvalo zaržání a zpoza stromů vyběhl splašený kůň.

Bojarům stačil jediný pohled, aby pochopili, že se stalo něco zlého. Bělouš byl osedlaný, ale bez jezdce, s podrásaným zadkem a stehny flekatými zaschlou krví. Když spatřil blížící se jezdce, vylekal se ještě víc, prudce odbočil na stezku vyšlapanou kyjevským vojskem a tryskem vyrazil podél lesa na východ. Svjatoslav rázně pokynul Volchovi. O Vseslajevičovi se říkalo, že rozumí řeči zvířat, takže v podobných situacích padala první volba právě na něj. Volch bez otázek vyrazil za zraněným ořem, až za ním černé vlasy vlály. Zoufale řičící bělouš i

bohatýrův statný hnědák brzy zmizeli za stromy, které se zleva tlačily družině do cesty. Když je bojaři objeli, zase dvojici zahlédli – zraněný koník stál na kraji lesa, hlavu svěšenou, nohy roztřesené, a černovlasý gorynič k němu tiše promlouval, malachitem vykládanou hůl pozvednutou nad běloušovu šíji.

Družina přiklusala blíž a zastavila. Bílého hřebce ani nenapadlo utíkat – Volchovo kouzlo jako by mu proměnilo oči v dva kusy vzácného bagdádského skla. Svjatoslav si mohl koníka a jeho postroj prohlédnout pečlivěji a bleděmodré oči mu najednou zešedly, husté obočí se stáhlo ke kořeni nosu.

„Poznáváte ho?“ rozhlédl se po bohatýrech.

„Jakpak by ne?“ odvětil i za ostatní zamračeně přikyvující muže Jegor. „Kdo z nás nezáviděl, když jsi tohohle utěšeného koníka z nejlepšího chovu daroval Aljoši Kněžicovi? I sedlo je jeho, i ta stříbrem vykládaná uzda.“

„Aljoša se nejspíš vydal na lov jako obvykle,“ přemýšlel nahlas Volch. „A potkalo ho něco nedobrého. Koník se z ran vylíže, ale jezdec na tom může být hůř.“

„Co ho tak poškrábalo?“ zeptal se Svjatoslav, zatímco si neklidně kousal špičku kníru. „Medvěd? Rys? Nebo dokonce tygr či sněžný levhart? Žijí prý v lesích pod Uralem, mohli se zatoulat až do těchto končin...“

Volch přešel k běloušovu svalnatému zadku a pozorněji si prohlédl stopy po drápech, brázdící bílou kůži.

„Ne, gosudare,“ zavrtěl hlavou a natáhl ruku, přejížděje zkřivenými prsty po škrábancích. „Nic takového. Bojím se, že to vůbec nebyla zvířecí tlapa.“

„Nestraš,“ dotkl se Svjatoslav zlaté Perunovy sekerky, která mu visela na řemínku kolem krku. Jeho tvář zastínily nejhorší předtuchy. „Co jiného by to asi mohlo být?“

„Kdo ví?“ pokrčil Vseslajevič rameny. „V téhle bohy zapomenuté divočině můžou žít tvorové, o kterých jsme nikdy ani neslyšeli. Anebo slyšet nechtěli.“

„Tím spíš nad tím nemůžeme mávnout rukou,“ ozval se Jegor hlasem podobným vzdálenému hřmění. „Nenecháme Aljošu, dobrého křesťana, napospas nějakým krvelačným lesním běsům. Musíme ho najít – nebo aspoň jeho ostatky.“

„Nemůžeme jít všichni,“ mračil se Svjatoslav čím dál víc. „Rozprchli bychom se po lese, vyplýtvali spoustu času. A kdo ví, kolik mužů by padlo pod těmi drápy, které strhly ze sedla Aljošu...“

„Ty veď družinu dál,“ přikývl Volch. „Já pojedu do lesa s bratry Mikulou a Jegorem. Aljošu najdeme a později vás doženeme.“

Velmož se ošil a šťavnatě zaklel. Zjevně mu na ztraceném muži záleželo a nejraději by se do pátrání po něm pustil sám. Ilja si vzpomněl na noční rozhovor a pochopil, že tohle je jedna z chvil, kdy se Svjatoslav musí zachovat jako vladař.

„Dobrá, jedte,“ přikývl kníže po krátkém, ale urputném vnitřním boji. „Bohům by se nelíbilo, kdybychom naše bojary nechali jen tak beze stopy mizet v cizích lesích.“

Nato si zraněného bělouše přivázal uzdou k hrušce sedla a pobídl vlastního oře dál původním směrem, na východ. Goryničové a Muromci ho následovali.

Volch, Jegor a Mikula obrátili koně proti husté zelené hradbě. Ilja nezaváhal, vyklouzl z proudu jezdců a popohnal Buruška za nesourodou trojicí.

„Hej,“ ohlédl se Jegor, „a ty jedeš kam, Muromče?“

„S vámi,“ odvětil Ilja klidně. „Na sever znamená doleva a tam mě čeká láska. To přece nepropásnu.“

„Co to plácáš, hlavo popletená?“ zahučel Svjatogor.

„Ale nic,“ mávl Ilja rukou a proklusal kolem zaraženého Jegora směrem k lesu. „Jen se mi něco zdálo.“

„Sen ti ukázal tuhle cestu?“ zeptal se o dost chápavěji Volch. „V tom případě ho musíš poslechnout.“

Bylo rozhodnuto. Dažbogův hřebec zase jednou vyskočil zpoza oblaků a kraj zasypaly ohnivé sluneční

šípy. Čtyři bohatýři to ale skoro nepostřehli, protože ve stejnou chvíli vklusali do chladného stínu prastarého lesa.

„Aljošóóóóóóóóó!“

Z Mikulova řevu přes spojené dlaně Iljovi zalehlo v pravém uchu. Jegor se nenechal zahanbit, sňal ze sedla veliký býčí roh s bronzem okovaným náustkem, nadmul plíce jako velký kovářský měch a mocně zatroubil.

Volání i troubení rohu se přehnaly lesem jako poryvy vichřice. Ve vzduchu zavířilo listí, vysoko nad stromy zatřepotala křídly hejna vyplašených ptáků. Volch se nadzvedl v třmenech a našpicoval své rysí uši.

Ať však naslouchali jakkoli pozorně, nezachytili žádnou odpověď.

„Co je vlastně ten Aljoša zač?“ zeptal se Ilja, když se pohnuli dál. Naštěstí nebyl les zase tak hustý, aby se nedalo pokračovat koňmo. „A proč mu říkáte Kněžic?“

„No, protože je synem knížete,“ vysvětlil mu Volch s úsměvem. „Z kmene Uličů, který sídlí na dolním toku Slavutiče, ve stepích kolem Pontského moře. Zhruba před patnácti roky poslala Helga Svendela a jeho Varjagy, aby dobyli sídelní hradiště Peresečeň a podřídili Uliče Kyjevu. Sveneld jako obvykle uspěl a z výpravy přivedl celé zástupy zajatců – mezi nimi i desetiletého knížecího následníka. Jako rukojmí, chápeš?“

„Jistěže chápu,“ přikývl Ilja. „Prý i ty ses takhle dostal do Kyjeva. Jako otrok.“

Vseslajeviči ztuhl úsměv ve tváři. Pohlédl Muromci do očí – hluboce, pichlavě. Ilja si uvědomil, že zasáhl citlivé místo, že zabořil nehet do ještě pořád úplně nezhojené rány.

„To už je hodně dávno,“ pokusil se to zamluvit Volch. Podivně zastřený pohled ho ale prozradil. „Mnozí z nás přišli do Kyjeva jako rabové. Vyrostli jsme, dospěli a zapomněli na staré křivdy. A Svjatoslav nás přijal do svých služeb.“

„Vyprávěl mi o tom. Ze synů svých úhlavních nepřátel si postavil osobní gardu.“

„Vidíš? Neudivuje tě to? Pro mě je to jeden z důkazů jeho velikosti.“

Mikula zase přiložil spojené dlaně k ústům. „Aljošóóóóóóóó!“

„Aljoša,“ vrátil se Volch k Iljově otázce, „už taky dávno zapomněl na otrocký úděl. Dnes je jedním z nejlepších knížecích jezdců a lukostřelců. Nezapře v sobě, že jeho kolébku houpal stepní vítr – ani chvíli nepostojí na místě, nevydrží dlouho jet spořádaně s hlavním vojem. Bez ustání čenichá po kraji, stopuje a loví.“

„Ale tentokrát se mu ta neposednost možná stala osudnou,“ zabručel Jegor, pozvedl roh a z plných plic zatroubil. Nato opět zastavili koně a pozorně naslouchali. Kromě štěbetání vyplašených ptáků v korunách stromů však nezaslechli ani hlásku.

„Takhle ho nenajdeme,“ zabručel Volch. „Tím spíš, jestli ho to, co mu podrásalo koně, zabilo a odvěklo do svého brlohu.“

„Měli bychom se rozdělit,“ navrhl Ilja. „Volchu, ty určitě lehce najdeš stopy Uličova koně. Musíme je sledovat až k místu, kde k těm škrábancům přišel...“

„Podívejte se na něj!“ houkl Jegor s jistým podrážděným pobavením. „Teprve včera se stal členem družiny a dneska už by chtěl rozkazovat!“

„Muromec má pravdu,“ uznal Volch. „Uděláme to přesně tak. Já půjdu na západ a najdu běloušovy stopy. Jegore, ty se odkloň víc na východ, a Ilja s Mikulou půjdou středem.“

Prošedivělý bohatýr si nesrozumitelně odfrkl a rázně obrátil koně na východ.

„Aspoň od vás budu mít pokoj...“ slyšeli ho ještě zabručet, než se ztratil mezi stromy.

Volch kývl hlavou a rychle vyrazil na západ. Ilja a Mikula vyrazili rovně. Postupně se i vzdálenost mezi nimi zvětšovala, až si nakonec zmizeli z dohledu.

Ilja se nevesele ušklíbl a zavrtěl hlavou.

„Prý láska,“ promluvil k Buruškově. „To určitě – v tomhle pustém lese! Příště mi, hlavo ryšavá, připomeň, abych nevěřil všemu, co se mi bude zdát.“

„Aljošóóóóóóóó!“ ozvalo se odněkud zprava Mikulovo volání.

Les neodpověděl.

Jak se Ilja na Buruškově hřbetě nořil do porostu, nedobré předtuchy z jeho mysli postupně vyprchávaly. Les byl kupodivu čím dál světlejší a přívětivější. Trní a hustá mladina jako by se před jezdce samy rozestupovaly, vyčuhující kořeny se schovávaly do země, nízko visící větve se naopak zvedaly, aby před nimi nemusel sklánět hlavu. Čím dál řidšími korunami pronikaly husté snopy zlatavých paprsků, v nichž poletovali motýli a vířilo chmýří z odkvétajících pampelišek. Stinnou, nevlídnou dubinu vystřídaly ve slunci se koupající bělokmenné břízky, ze svěží trávy na mýtinách vystrkovaly své tečkované červené kloboučky muchomůrky. Iljovi z toho až přecházel zrak. Jako omámený šel dál a dál. Volání jeho druhů zmlklo v dálce, dokonce i Jegorův roh už slyšel jen jako občasné vzdálené zaševelení. Kukala kukačka, ťukal datel.

Pak pod Buruškovými podkovami zachřestilo kamení. Muromec zaslechl šumění nějaké bystřiny nebo snad pramene a malebný les se před ním nadobro rozestoupil.

Ryzák frkl, pohodil hřívou a zastavil se.

Před nimi se tyčilo bílé skalisko, ve sluneční koupeli zářící jako velká hrouda stříbra nebo snad perleti. Zhruba uprostřed bylo rozpolceno širokou trhlinou, v níž byl usazen dům. A ne ledajaký – nebyla to žádná hlínou omítnutá chýše z proutí a mechu, ale masivní stavba z pečlivě opracovaných trámů, vsazených do zděných základů, chráněná ostře lomenou doškovou střechou. K roubené bráně vedl úzký dřevěný můstek. Pod ním v širokém skalním korytu zurčela a pěnila voda z pramene ve skalní puklině vpravo od domu.

„Vidíš to, co já, Buruško?“ podíval se Ilja nahlas, když sesedal z koníka. „Neklame mě zrak? Kde se něco takového vzalo uprostřed těch odlehlých končin? Vypadá to jako nějaká svatyně.“

A skutečně, skalní stěny po stranách domu pokrývaly malované i tesané obrazce a nápisy – znaky připomínaly varjažské runy nebo vjatičské čarodějnické črty. Také do šterkového povrchu těsně před domem bylo vsazeno několik podlouhlých kamenů, nahrubo otesaných do podoby stojících postav. Ze dřeva vyřezaná podoba neznámého božstva zdobila i štít střechy.

„Zkusím se místních žreců zeptat, jestli nevědí něco o zmizelém Aljošovi,“ promluvil Ilja k Buruškově. „Ty na mě počkáš tady.“

Hřebec opět neklidně zafrkal a křísil kopytem o zem, jako by chtěl namítnout, že nechce dopadnout jako Aljošův bělouš.

„Neboj se,“ poplácal ho Muromec po šíji, zatímco druhou rukou omotával opratě kolem kmene nejbližšího stromu. „Uvážu tě jen slabě – kdyby ti něco hrozilo, lehce se vysvobodíš a utečeš.“

Buruško ho vyčítavě strčil nozdrami do ramene, ale Ilja už v tu chvíli vykročil k mostu. Za opaskem měl sekeru, v ruce oštěp.

Když byl zhruba v polovině vzájemného můstku, najednou zaskřípaly panty a bronzem okovaná brána se otevřela dokořán. Muromec ztuhl a pro jistotu sevřel oštěp v obou dlaních.

Vzápětí se ale uvolnil a narovnal ramena. Jakékoli obavy byly úplně zbytečné.

Ze dveří svatyně totiž vyšly tři krásné dívky.

Jejich štíhlé, pružné postavy halila splývavá bílá roucha s jemnými výšivkami na lemech. Dvě z nich, černovlásky, je měly přepásané opasky z tepaných stříbrných kroužků. Třetí kněžka, kráčející krok před nimi, měla opasek z ryzího zlata a její vlasy zářily stejnou barvou.

„Vítej, Iljo, udatný Muromče,“ promluvila melodickým hlasem, který přímo hladil duši. „Neváhej a pojď dál, do naší dvorany. Nepohrdni pohoštěním.“

„Vy znáte mé jméno?“ užasl junák.

„Jistě,“ usmála se zlatovláska shovívavě, jako když matka odpovídá něčím samozřejmým na dětskou otázku. „Jsme kněžky bohyně Umaj, matičky-země. Ona nám vyjeví jméno každého tvora, který po ní kráčí, dokonce i jeho myšlenky a sny. Víme, že se ti zjevil posvátný kámen s hořícím písmem, stojící na křižovatce cest ve světě duchů. A víme, co ti slíbil, že tady najdeš. Tak tam nestůj a následuj nás. Už jsme pro tebe nachystali chléb a sůl, korbel medoviny i měkkou postel s nadýchanou duchnou.“

Ilja polkl naprázdno. Někde v koutě mysli mu hlodal červík pochybností, protože za těmito svody se mohlo skrývat cokoli – hlavně v lesích, kde se ztrácejí smělí bohatýři a jejich koně pobíhají na smrt vyděšení a s ošklivými škrábanci. Zbývající část mozku ho ale přesvědčila, že takové pozvání nesmí odmítnout. Bohyni Umaj znali i v Muromi a věřili, že je to dobrá, smrtelníkům nakloněná mocnost. Kněžky byly navíc skutečně přenádherné, až se z toho tajil dech. Ilja si pomyslel, že ho bohové možná skutečně chtějí odměnit za roky posměšků a odstrkování ze strany Karačarovských děvčat. Nakonec, první nápis na kameni nelhal, tak proč by měl ten druhý? A tak se Ilja zhluboka nadechl a sešel z klenutého mostu ke krasavicím mezi stojícími kameny.

„Jestli jste opravdu hadačky, které vědí skryté věci,“ nezapomínal, proč přišel, „možná mi pomůžete najít Aljošu, Uliče, knížecího družiníka. Ztratil se někde v těchto lesích. Jen jeho kůň přiběhl zpátky k řece, poraněný neznámou šelmou...“

„O Aljošovi nic nevíme,“ zavrtěla zlatovláska hlavou a vzala Ilju za paži. Voněla tak omamně a její dotek byl tak něžný a hřejivý, až se mladíkovi zatočila hlava. Černovlásky se mu s chichotem a svůdným pomrkáváním

pověsily na druhou paži. Všechny tři ho jemně, nenápadně odvedly do stínu brány.

Vrata se za nimi zavřela sama, bez jediného doteku. Ponurému zavržení pantů a zadunění závory v závěsech Ilja nevěnoval pozornost. Také si jen letmo povšiml tmavého schodiště, které vedlo z předsíně někam dolů, do útrob skály. Kněžky ho nenechaly kdovíjak důkladně se rozhlédnout – nedočkavě se k němu tiskly a doslova ho táhly k dalším dveřím.

Vstoupili do hlavní dvorany. Vůbec to tu nevypadalo jako ve svatyni, spíš jako v nějaké velmožské palotě. Na ohni se opékalo maso, na dlouhém dubovém stole čekal vonící chléb, sladký krupicový koláč a objemný džbánec. Na stěnách visely zbraně, paroží a kožešiny. Příbytek bohyni oddaných služebnic připomínala jen silná bylinková vůně.

„Najež se, Iljo,“ vtlačily ho dívky na stolec. Ani si nevšiml, kdy mu vzaly oštěp a vytáhly zpoza opasku sekeru a odnesly je stranou. „S prázdným žaludkem láska nechutná. A dobře se napij, ať se ti krev ohřeje a rychleji rozběhne žilami. Protože bez mužné síly zase nechutná láska nám.“

Všechny tři se zase zahihňaly a vyměnily si mnohomluvné pohledy.

Ilja, rozesmátý od ucha k uchu, se věru nenechal dvakrát pobízet. Ukrojil si chleba i koláč, pořádně si přihnul z džbánu. Medovina byla sladká, ale přitom ostrá – ještě byla teprve na jazyku a už motala hlavu a otupovala smysly. Pečeným masem ho však neuhostily, hned ho táhly ke dveřím do zadní části svatyně. Těsně před nimi Ilja postřehl, jak velekněžka významně kývla na černovlásky. Hned ho pustily a ustoupily, rty ukřivděně našpulené, zraky zklamaně sklopené.

„Proč nemůžou jít s námi?“ zastal se jich Muromec. „Za ty roky, co jsem si musel odříkat všechny rozkoše, se mi nahromadilo dost mužné síly pro vás pro všechny.“

„Nenabádej je k neposlušnosti, Iljo,“ odsekla zlatovláska ostře a otevřela před ním dveře. „Mají teď své povinnosti. Však si tě ještě užijí dosyta, uvidíš.“

Červík pochybností mu zase zaryl do mysli pichlavé zoubky, ale když Ilja spatřil za otevírajícími se veřejemi ložnici se širokou postelí, umlčel vyděšené vnitřní hlasy a překročil práh. Zlatovláska vklouzla za ním a rychle dveře zabouchla.

Zadní stěnu místnosti tvořila samotná skála, ke které se svatyně choulila. Vyřezávaná pelest i běloskvoucí zeď nad ní byly pomalovány podobnými znaky jako skaliska venku. Iljovi se vkradla do mysli znepokojivá myšlenka, že se vlastně nedívá na lůžko, ale na nějaký oltář. Bylinková vůně tu byla ještě silnější, omamovala mysl...

Vtom za ním něco zacinkalo. Ohlédl se a dech se mu hned zrychlil, srdce se divoce rozbušilo. Ten zvuk vydal zlatý opasek, který si kněžka rozepnula a nechala dopadnout na kamennou podlahu. Pak si z ramen stáhla horní část oděvu, zavržela se a vyklouzla z hávu jako užovka ze staré kůže.

Pod halenou byla úplně nahá. Ilja se až zachvěl, protože něco tak nádherného ještě v životě neviděl. Ňadra měla malá, ale pěkně tvarovaná, s bronzově růžovými bradavkami, boky klenuté, chloupky v lůně jako zkroucená zlatá vlákna.

Neřekla nic, jen se usmála, přikročila k dočista ztuhlému mladíkovi a objala ho bělostnými rukama kolem krku. Když ho chtěla políbit, musela si stoupnout na špičky, ale Ilja k jejím vlhkým pootevřeným rtům ochotně sklonil hlavu.

Ten polibek proměnil svět kolem něj v divoký, přímo nezastavitelný vír.

Když vrata svatyně zase zavržala, Buruško zvedl hlavu a pohledem jednoho tmavého oka s nadějí zalétl pod bílou skálu. Naděje hned splaskla jako propíchnutá měchuřina. Nebyl to vracející se Ilja. Z brány vyšly dvě

černovlasé dívky. Lehkým krokem proběhly mezi modlami a po mostu se blížily ke koníkovi.

Buruško přešlápl z nohy na nohu. Viděl jen dvě křehké, zdánlivě slabé a neškodné lidské samičky, ale zvířecí instinkty mu i tak zmrazily krev v žilách. Koňskou myslí prolétl obraz podrásaného bílého hřebce a z neznámých příčin se spojil právě se dvěma kněžkami.

Buruško švihl ocasem, jako by odháněl mouchy. Z nozder se mu vydralo nervózní frknutí.

Zastavily se u něj. Jedna z nich natáhla ruku a pohladila ho po šíji. Hřebec polekaně ukročil stranou. Měl pocit, jako by mu někdo přejel po kůži chladným, dobře nabroušeným železem.

„Jen klid,“ usmála se druhá dívka a vzala ho za ohlávku. „Bude to rychlé. I když neslibuju, že bezbolestné.“

Buruško vyděšeně vyvalil oči. Slovům sice nerozuměl, ale nemohl si nevšimnout, jak z kněžčiných usmívajících se úst vyběhly ostré dravčí tesáky.

Pronikavé koňské zaržání prolétlo stinnými prostory svatyně a ve slabé ozvěně se prodralo až do nejzazší komnaty. Ilja prudce otevřel slastně přivřené oči. Velekněžka mu ale nedovolila se odtáhnout – nečekaně pevně mu ovinula ruce kolem krku, vklouzla prsty do vlasů, dychtivě se mu přisála k ústům. Její vlhký jazyk mu lačně klouzal po zubech a rtech. Kroutila se v jeho ochabujícím objetí a umíněně ho táhla k posteli. Muromec si uvědomil, že nemůže popadnout dech a že kněžčiny doteky najednou přestaly být příjemné a vzrušující.

Právě naopak – byly odporné, až mu z toho naskakovala husí kůže.

Prvním rázným trhnutím Buruško vyprostil ohlávku ze sevření ruky, jejíž prsty se najednou protáhly do dlouhých, jako železo pevných drápů. Druhým šklubnutím strhl ze stromu lehce přivázanou uzdu.

Černovláska, která ho předtím laskavě hladila po šíji, zlostně zavrčela a bleskově se ohnala pařátem, míříc mu na tepny. Koník ale uskočil a drápy proťaly jen vzduch. Kněžka zavřískala – zuřivě, krvelačně, dočista nelidsky. Buruško odvětil dalším hlasitým zaržáním, vzepjal se na zadní a mocně, prudce vykopl.

Černovláska s krvavým otiskem podkovy v rozbitém obličejí odlétla několik kroků dozadu a zřítíla se do potoka.

„Počkej!“ zvolal Ilja, když konečně odtrhl rty od velekněžčiných úst a pohlédl ke dveřím. „Můj kůň! Zaslechl jsem...“

„Co je ti po prašivém koni!“ s překvapivou silou obrátila jeho tvář zpátky k sobě. „Teď budeš poslouchat jen mé slastné sténání!“

Ilja jí užasle pohlédl do očí. Viděl, jak se její zorničky stáhly do úzkých dravčích štěrbin a v tom okamžiku pochopil, že měl toho červíka pochybností poslechnout už dávno.

„Pusť mě, strigo!“ popadl ji za lokty, až kosti zaskřípaly jedna o druhou. Zaječela a jak zaklonila hlavu, zuby se jí bleskurychle prodloužily a zašpičatily.

Do krční tepny se mu však už zakousnout nestihla. Ilja totiž nahou bestii odtrhl od sebe jako nacucané klíště, snadno ji zvedl a vší silou ji odhodil na postel.

Jakmile dopadla, celé lůžko se prudce otočilo kolem podélné středové osy. Pod ním se jako nenasytný chřtán rozšklebilo propadliště. Velekněžka do něj okamžitě sklouzla a její zoufale mlátící bělostné údy zmizely v temnotě. Příšerný skřek rychle utichal v hlubině skalního masivu.

Ilja chvíli jen vyvaloval oči a oddechoval jako lovecký pes po dlouhé štvanci na vytrvalého zajíce. Pak mu najednou něco blesklo myslí. Prudce se otočil na patě.

„Buruško!“

Ryzák pádil lesem, jako by mu někdo podpálil ocas. Schválně se proplétal mezi hustěji rostoucími stromy a trnitými keři, aby se zbavil nechtěného břemene. Když se totiž před svatyní obrátil na útěk, druhá černovlasá striga po něm skočila jako divoká kočka. Po sedle sice jen sklouzla drápy, ale zachytila se třmene a pevně se do něj zaklesla. Koník ji s sebou vlácel jako mrtvého jezdce na válečném poli, narážel s ní do kmenů a pichlavého houští, ale zuřivě skučící kněžka se nepustila. Tady už nešlo jen o kořist, o kus syčícího koňského masa na rožni. Striga chtěla odplatu za zabitou sestru a pomstychtivost byla o hodně silnější než obyčejný hlad.

Brzy se po třmeni začala vytahovat výš. Oči jí planuly jako dva uhlíky a mezi tesáky vylétával hadí jazyk.

Když Ilja ramenem rozrazil bránu a vyběhl mezi kamenné modly před svatyní, po Buruškově nebylo ani vidu, ani slechu. Zato si všiml těla v bílém hávu, nehybně ležícího v potoce pod mostem. Voda pročesávala černé vlasy a vyplavovala z nich krev.

„Mor aby to...“ začal Muromec cedit skrz zuby, ale kletba zůstala nedopovězena. Svatyní za ním opět prolétly ozvěny strašlivého, nelidského vrískotu. Ilja se polekaně otočil, v pravačce sekeru, v levačce oštěp – když probíhal hlavní dvoranou, nezapomněl si vzít zbraně, kterých ho kněžky tak šikovně zbavily.

Váhavě vykročil zpátky ke dveřím, do stinné předsíně. Vřískot zazněl znovu – nepochybně přicházel zespoda, z hlubin skaliska. A tentokrát se k němu přidávaly i dunivé nárazy, jako když někdo marně buší do zamčených dveří. Ilja sklonil pohled k úzkému schodišti, které se kousek od něj příkře nořilo do země. Takže kněžka pád do hlubin přežila. Kdo ví, možná bylo propadliště záměrně vyhloubené šikmo, aby se nadržovaný hlupák pádem ze zrádné postele nezabil, ale jen sklouzl do podzemní temnice a tam zůstal živořit, vydaný napospas choutkám tří čarodějnic. Neslíbila velekněžka svým družkám, že si Ilji ještě dosyta užijí?

Muromec se dlouho nerozmýšlel. Věděl, co je potřeba udělat. Zastrčil si sekeru za opasek, sňal ze zdi olejový kahanec s plamínkem chvějícím se na krátkém knotu a vykročil po strmých schodech do podzemí.

Černovlasá čarodějnice, zavěšená na Buruškově třmeni, natáhla ruku a zachytila se sedlové hrušky. Vzápětí se, i když celá potlučená, poškrábaná a pokopaná koníkovými cválajícími kopyty, mrštně vytáhla na ryzákův hřbet. Drápatá ruka šikovně zachytila povlávající opratě a pevně jimi šklubla.

Buruško zoufale zaržál, ale neposlechl. Právě naopak – vyrazil ještě rychleji.

Zhruba na dvacátém schodu si Ilja poprvé všiml, že z podzemí stoupá odporný puch. Nejdřív ho nedokázal přesněji určit, ale jak sestupoval hlouběji a hlouběji, rozeznával jeho jednotlivé složky a začínaly se mu ježít vlasy a kroutit střeva.

Krev. Vyvržené vnitřnosti. Výkaly. Hnijící maso.

Velekněžčin vřískot a bušení byly čím dál zřetelnější. I smrad sílil, až se stal nesnesitelným, doslova dusil. Ilja pochopil, proč bylo nahoře všechno tak provoněné bylinkami – budoucí oběť nesměla ucítit pachy stoupající z podzemních děr, jinak by se hned dala na útěk.

Ještě pár schodů a prudce se svažující chodba náhle vyústila do prostorné komnaty. Muromec s žaludkem stoupajícím do krku pozvedl kahanec. A v tu chvíli se mu žilami rozlila ledová hrůza, protože plamínek vyloupl z temnoty ten nejohavnější výjev, jaký kdy Ilja viděl.

Volch Vseslajevič právě sklouzl ze svého hnědáka a sklonil se ke kapradí, na jehož svěže zelených listech zhnědly kapky koňské krve, když doposud tichým lesem náhle prolétlo žalostné zaržání.

Bohatýr se bleskově narovnal, nastražil uši a zablýskal smaragdovými očima.

Koňský hlas zase zazněl mezi stromy. A spolu s ním zběsilý dusot kopyt.

Volch skočil do sedla, až na něm kroužková suknice hlasitě zazvonila. Hnědák pohodil hřívou a vyrazil s větrem o závod.

Když Ilja procházel kolem masivního dubového stolu, na němž se povalovaly naporcované lidské ostatky, snažil se nedýchat. Blikající plamínek lampy vytrhával z temnoty jednotlivé hnusné obrazy. Zmrzačený lidský trup rozpáraný od hrudi až k rozkroku, pečlivě vyvržený. Bíle svítící okrájená žebra. Hromada kostí zbavených masa. Řeznický sekáček zaseknutý do hrany stolu, celý ulepený krví, vlasy a chlupy. Velká dřevěná nádoba na podlaze, až po okraj plná slizkých střev, mezi nimiž se utápěla tmavovlasá mužská hlava. Ještě pořád překvapeně vyvalovala oči...

Ilja odvrátil zrak, protože už ho v hrdle pálily žaludeční šťávy a hrozilo, že se opravdu pozvrací. Vzpomněl si na maso opékající se nad ohništěm nahoře v palotě a blahořečil bohům za to, že ho neochutnal. Chudák Aljoša. Muromec sice neměl Uliče kdy poznat, ale takový konec nepřál nikomu...

Ilja došel k masivním dveřím na opačném konci strašlivé komnaty. Byly kované bronzovými pásy a z téhle strany zajištěné hrubou dubovou závorou. Ještě před chvílí se otřásaly pod nárazy nedočkavých pěstí, ale najednou se rozhostilo ticho. Velekněžka určitě zaslechla blížící se kroky.

„Sestry?“ zaslechl Ilja zpoza dveří. „Jste to vy? Ten prokletý Muromec mě přelstil a svrhl do temnice. Doufám, že jste ho nezabily – chci se mu pomstít sama! Zadusím ho jeho vlastním ukousnutým přirozením!“

Ilja neodpověděl, jen se zachmuřil jako hromový bůh. Bude potřebovat víc světla. Kahancem zapálil velkou smolnou louči zastrčenou v držáku na stěně a odložil měděnou lampičku do výklenku. Pevně sevřel oštěp v pravačce a levou rukou se chopil držadla závory.

„Takže jsi to ty, Iljo,“ usoudila velekněžka, když nedostala odpověď. Vrchlý hlas překypoval nenávistí. „Co jsi udělal mým sestrám?“

Neodvětil. Rty měl sevřené, tělo napjaté, chystal se k útoku.

„Slyšíš?!“ zavřískala zlatovláska tak, že ačkoli její hlas tlumily masivní dveře, Iljovi zadrnčely zuby. „Co jsi jim udělal, ty všivý muromský zkurvysynu?!“

Muromec se nadechl, rázně vytrhl závoru ze závěsů, prudce otevřel dveře, rozmáchl se a bodl před sebe oštěpem. Hrot však proklál jen zatuchlý vzduch.

Divoce řičící Buruško vyskočil na prosluněnou paseku, z níž teprve před okamžikem splašeně uteklo početné srnčí stádo, které zaslechlo jeho blížící se dupot a ržání. Černovláska na jeho hřbetě šklubla uzdou tak prudce, až mu skoro zlomila čelist. Kaštanový hřebec se zatočil na místě, zabubnoval kopyty v trávě, vztekale vyhodil zadními. Striga na jeho hřbetě divoce poletovala, černé vlasy jí vlály ve vzduchu, ale nepustila se, ze sedla nevyletěla. Právě naopak – se zlostně vyceněnými tesáky přešla do protiútku. Ruka s dravě zkřivenými prsty a vysunutými drápy se rozmáchla k úderu na koníkovy tepny.

Vtom něco zasvištělo vzduchem. Hlasitý náraz kněžkou trhl a proměnil její skřek v bublavé chrčení. Drápy už nedopadly. Černovláska překvapeně spatřila hrot šípu, který jí trčel mezi žebry těsně nad levou bradavkou. Bílý háv zalila krev.

Vzápětí Buruško opět prudce vyhodil zadními a skučící striga sletěla do trávy. Tam se ještě jednou pokusila zvednout, bojovala o život jako dodělávající zvíře, ale zrak jí padl na hnědého hřebce stojícího na okraji mýtiny. Muž v jeho sedle, mladý zelenooký bohatýr, opět natáhl luk.

Druhý Volchův šíp vlétl čarodějnici do rozšklebené tlamy, přibil jí čelist k hrudi a definitivně ji srazil na zem.

Kmitající plamen louče jen s námahou rozháněl mastnou tmu v kobce za otevřenými dveřmi. Ilja rozeznával jen kus špinavé kamenné podlahy a náznak hrbolaté zdi. Po velekněžce ani stopy. Dokonce neslyšel ani její dech.

S rozbušeným srdcem a oštěpem sevřeným v obou dlaních posouval chodidla k prahu temnice. Striga mohla kdykoli zaútočit. Ale ať napínal zrak jak chtěl, skoro nic neviděl. Ukročil tedy zpátky, vytáhl louči z držáku a hodil ji do kobky.

Skutálela se na podlahu a roztrousila za sebou drobné plamínky. Chvíli se zdálo, že na slizké skále zhasne, ale pak zase zaprskala a rozhořela se. A tehdy Ilja zahlédl postavu.

Nebyla to ale kněžka. U zadní stěny kobky, hned pod černým otvorem, který byl nepochybně ústím propadliště pod zrádným lůžkem, napůl ležel, napůl seděl zády opřený o skálu bezvládný muž. Na sobě měl bílou rubašku, plátěné kalhoty a vysoké boty, všechno ušpiněné a pokryté tmavými skvrnami, zřejmě od zaschlé krve. Světlé vlasy mu zakrývaly obličej ve špínou slepených pramenech.

Zajatec se nehýbal, nejevil známky života.

Ilja opatrně, rozhlížeje se napravo nalevo, překročil práh kobky. Strigu pořád neviděl. Udělal další dva kroky. Ratiště oštěpu mu skoro vrzalo v dlani, tak pevně ho svíral.

Najednou vězeň pohnul hlavou.

„Za tebou...“ ozvalo se zpod špinavých vlasů. Hlas byl chraplavý, sotva slyšitelný, ale Ilja měl bystré uši.

Bleskově se otočil, pozvedl oštěp a přikrčil se do bojového postoje.

Nahé bílé tělo se s ohlušujícím zavytím odrazilo od skály nad dveřmi a skočilo na Muromce. V záblesku světla z ležící louče silák zahlédl vytřeštěné dravčí oči, vyceněná zubiska a drápy připravené rozdrásat mu tepny.

Hrot oštěpu se s ohavným zvukem ponořil mezi bílá řadra. Rozdrtil hrudní kost, rozevřel žebra, rozpáral srdce

i plíce, protal páteř a v gejzíru krve vylétl ze zad. Drápy ještě křečovitě švihly proti Iljovi, ale junák duchapřítomně odhodil oštěp i s napíchnutou strigou ke zdi, takže mu stihly jen rozškubnout halenu a zanechat na rameni neškodné šrámy.

Zlatovláska umírala odporně, špinavě, hlasitě. Krví zalévané bělostné údy bušily do podlahy a zdí, z tlamy se dralo bublavé chrčení. Ilja ustoupil až k protilehlé zdi a konečně vzdal boj s bouřícím se žaludkem – natrávený koláč, chléb a medovina vychrstly na studený kámen.

Křeče ustávaly, kněžčino tělo ochabovalo. Skučení utichalo. Ilja od čarodějnice odvrátil pohled a trochu rozechvělým krokem zamířil k vězni. Když se k němu sklonil a odhrnul mu vlasy, spatřil mladý, pohledný, plavým strništěm zarostlý obličej. Byl však strašlivě bledý, s chorobně propadlými tvářemi, jako by z toho chudáka někdo vysál všechnu krev. Což se vzápětí ukázalo jako oprávněná domněnka – na ubožákově krku Ilja našel stopy po ostrých zubech.

„Aljoša?“ zeptal se. „Jmenuješ se Aljoša?“

Matné, horečnatě se lesknoucí oči se na něj překvapeně zahleděly. „Tak... ano... Kdo... kdo...“

„Nenamáhej zrak, neznáš mě. Ale patřím ke Svjatoslavově družině. Našli jsme tvého koně a vydali se tě hledat, společně s Volchem, Mikulou a Jegorem. Už jsem si myslel, že je po tobě. Za dveřmi leží na stole rozčtvrcený chlap a jeho maso se opéká na rožni...“

„To byl... můj předchůdce...“ chraptěl Aljoša. Naděje na záchranu mu vlila do těla trochu síly. „Když mě... ty strigy... chytily... jeho zabily... Krmí se... věžňovou krví... chodí ho vysávat... dokud neuloví dalšího... a pak...“

„Nemluv, jsi slabý, ještě vypustíš duši. Vynesu tě na slunce, Dažbog ti vlije sílu do údů, uvidíš.“

„Neuneseš...“

Aljošovy námitky ztichly, když ho Ilja snadno zvedl a opatrně si ho přehodil přes ramena jako uloveného jelena. Když se sténajícím Uličem na zádech opouštěl

strašidelnou kobku, snažil se nezavadit pohledem o mrtvou zlatovlásku. I svůj oštěp raději oželel a nechal ho zabodnutý v tom bílém, krví potřísněném těle.

„Při bozích,“ bručel si pod nosem, stoupaje po schodišti. „První zkušenost s láskou jsem si namouduši představoval jinak.“

„Volchu...“

„Aljošo! Brachu, jsem tak rád, že jsi naživu! I když, abych řekl pravdu, vypadáš jako bys právě přeplaval Smorodinu a nalokal se její shnilé, smradlavé vody. Iljo, polož ho támhle do trávy, podívám se mu na rány.“

„Ty čubky ho pokousaly, krev mu vysály. Nepromění se v upíra?“

„Nejspíš ne. Nebyly to pravé upírky, nebály se slunce a zabila je obyčejná ocel. Ale hlavy jim pro jistotu urízneme. A z Aljoši kouzlem vyženeme všechny nečisté síly.“

Ilja opatrně uložil mrtvolně bledého Uliče do trávy ve stínu trojklanného buku, nechal ho ve Volchově péči a spěchal se přivítat s Buruškem. Hřebec radostně frkal a pohazoval hřívou. Hlavně byl rád, že nenese podobné břímě jako Vseslajevičův kuň – přes hnědákové sedlo bylo přehozeno bezhlavé ženské tělo v krvavé haleně. Hlava strigy byla za černé vlasy přivázaná k sedlové hrušce a poulila na svět kalné, v sloup obrácené oči.

Než Volch ošetřil Aljošu, Ilja vytáhl z potoka druhou strigu. Na to, co bylo potřeba udělat, ale neměl žaludek, a tak to byl Vseslajevič, kdo ji popadl za vlasy a jediným švihnutím meče tmavovlasou hlavu usekl. Pak gorynič navzdory Iljovu varování vešel do svatyně. Brzy se vrátil a táhl za sebou nahou mrtvolu. Tvář měl bílou jako tvaroh a ústa sevřená. Vyměnili si s Muromcem významné pohledy, jako dva lidé, kteří se dělí o nějaký strašlivý zážitek. Meč opět zasvištěl a také zlatovlasá hlava dopadla na kamenitou zem před svatyní.

Právě v tu chvíli se z lesa bok po boku vynořili Jegor a Mikula. Vyvalili oči na zuboženého Aljošu i na

rozsekané divoženky, ale Volch jejich zvědavé otázky zarazil už v zárodku.

„Všechno vám řekneme cestou, braši. Ted' pojd'te dovnitř a pomozte mi všechno rozsekat, roztrhat a naházet do ohně. Uděláme z tohotole čarodějnického brlohu pohřební hranici.“

Jak řekl, tak udělali. Když zase nasedli na koně – Ilja se nabídl, že vezme Aljošu k sobě na Buruškův hřbet – mezi doškami na střeše svatyně už přeskakovaly první ohnivé jazyky.

Opouštěli to prokleté místo svižným klusem. Za jejich zády stoupal nad les zlověstně černý kouř a špinil blankytné, sluncem prozářené nebe.

Na první pohled se nic nezměnilo. Popraskaný bílý kámen se pořád tyčil uprostřed rozcestí, obloha zůstala plísňově zelená, step mlčenlivá a mrchožrouti dál pozorovali Ilju lesklými černými korálky podivně vševědoucích očí.

Když se ale Muromec podíval pozorněji, přece jen si všiml něčeho nového. Pod staré nápisy na žehře přibýly další ohnivé znaky:

*Bohatýr Ilja, Muromcem zvaný,
šel vlevo, kde čeká láska,
on však jejím nástrahám odolal
a cestu prosekal a vyčistil.*

„No, Buruško,“ promluvil Ilja ke koníkovi, „už nám zbývá jen poslední cesta. Smrt si na nás vylámala zuby, z milování nic nebylo, ještě musíme jít přímo, kde prý čeká bohatství.“

Koník, jako by rozuměl, vykročil po cestě, která vedla rovně. Vyplašení krkavci zamávali černými křídly a vzlétli nad pustinu.

Buruško zrychloval, až nakonec přešel do svižného klusu. Kopyta ukrajovala z cesty hon za honem, ale kolem se nic neměnilo. Všude se rozprostírala jen zoufale

rovná step s občas vyčnívajícím kamenem. Cesta mířila rovně, bez jediné zatáčky nebo vlnky, jako by ji na koncích popadli dva obři a pevně ji napnuli. Jen ty konce Ilja neviděl.

Proklusal dobré tři versty a pomalu ho z té jednotvárnosti kolem začala popadat úzkost, když se najednou před ním něco objevilo – jakýsi tmavý tvar tyčící se u cesty. Jak se k němu ale blížil, zjistil, že je to jen další kámen, jen mnohem větší a na rozdíl od bílých skal, roztroušených po stepi, černý jako uhl. Zlé pocity se vrátily...

Jenže pak si všiml ještě něčeho. Na kameni cosi svítilo. Když dojel až docela blízko, překvapeně zjistil, že i na tomhle balvanu se skví ohnivý nápis.

Zastavil tedy Buruška, naklonil se v sedle a četl:

*Kdo má dost síly, aby pohnul
tímto kamenem, zbohatne.*

„Iljo!“

Silák sebou trhl, prudce zvedl hlavu a zamrkal.

„Prober se, chlapče,“ zazubil se na něj Mikula Seljanovič ze sedla kobylinky, klusající po Buruškově boku. „Jinak spadneš ze sedla i s ubohým Aljošou a zlámete si krky.“

Ilja potřásl hlavou, aby odehnal zbytky dřímoty. Aljoša, sedící v sedle před ním, byl pořád v bezvědomí a bezvládně se opíral o Muromcovu rozložitou hrud'. Ilja i přes oděv cítil sálavé teplo – Uliče spalovala horečka.

Ujížděli temnou nocí. Roztroušená oblaka během dne postupně houstla, spojovala se a k večeru už zastírala nebe souvislou vrstvou. Nebyl vidět ani měsíc, ani hvězdy. Jen Malachitové žezlo ve Volchově ruce, s patkou opřenou o jeho sedlo, matně svítilo bohatýrům na cestu.

Dlouho klusali po loukách, mýtinách a lesních průsecích, než uprostřed temnoty před nimi konečně

zablikaly ohně. Na pozadí mihotavého světla se náhle rozhýbaly stíny, zazvonila ocel, zazněly varovné výkřiky.

„To jsme my!“ zavolal Volch.

Konečně dostihli Svjatoslava s družinou.

„Vypadá, jako by jeho duše už byla na půli cesty přes Smorodinu,“ strachoval se Svjatoslav, když položili mrtvolně bledého, studeným potem zalitého a viditelně se třesoucího Aljošu na pohotově rozprostřené přikrývky u ohně. „Přežije to?“

„Jestli mu budou bohové nakloněni, tak ano,“ odstrčil Volch zvědavce a klekl si k blouznícímu Uličovi. „Posilním ho kouzly. Je hodně slabý, ztratil spoustu krve...“

„Jak?“ pátral kníže zrakem po ranách.

Vseslajevič odhrnul z Aljošova krku potem a krví splepené vlasy a ukázal velmoži ošklivé kousance. „Lesní divoženky. Strigy, živící se lidským masem. Vnadami a svůdnými sliby ho nalákaly do svého brlohu, zrádně ho svrhly do temnice a pak vysávaly jeho krev jako pavouk mouchu chycenou v pavučině. Kdybychom nebyli včas zasáhli, Aljoša by skončil na rožni jako kus srnčího.“

„Popravdě řečeno,“ ozval se Mikula, „tím zachráncem v poslední chvíli byl tadyhle mladý Muromec. On vyčenichal hnízdo ježibab, dal jim pořádně za vyučenou a Kněžice vynesl z podzemí na vlastních zádech.“

Svjatoslav zvedl hlavu a pohlédl na Ilju. „Ale, opravdu? Že by měl Volch pravdu a v tom junákovi bylo skutečně něco výjimečného?“

„Na tyhle věci mám přece nos,“ zamumlal Vseslajevič, zatímco se věnoval Aljošovi. Rozžvýkával nějaké bylinky, které natrhal cestou, postupně si vlhké chuchvalce vytahoval z úst a přikládal je Uličovi na rozkousaný krk.

Velekníže se vztyčil a přikročil k Iljovi. Chvíli mu zkoumavě hleděl do tváře. Muromec jeho pohled nehybně, bezvýrazně, jakoby lhostejně opětoval.

„Alexandr se mnou vyrůstal na knížecím dvoře, je pro mne jako bratr,“ promluvil Svjatoslav nakonec. „A ty jsi mu zachránil život. Jsem ti zavázaný. Jakou žádáš odměnu?“

„Neudělal jsem to z touhy po zásluhách,“ pokrčil Ilja rameny. „Z té hnusné díry bych vytáhl kohokoli, i kdyby to byl tvůj poslední sluha... Ehm, Alexandr?“

„To je jeho skutečné jméno. Řecké.“

„Křesťanské,“ upřesnil Jegor, který se právě vynořil ze stínu. „Od cařihradských věrozvěstů, kteří Ulice pokřtili už v dobách, kdy je chtěl pokořit Ingvar. Uličové si mysleli, že přijetím křesťanství se dostanou pod ochranu Cařihradu. Před kyjevskou rozpínavostí je to ale nespasilo.“

„Jdeš jako na zavalanou, Jegore,“ usmál se Svjatoslav pod vousy. „Mám pro tebe úkol. Co úkol, hotové poslán. Tadyhle Ilja už předvedl svou odvahu a sílu, a teď ukázal, že má i bohatýrské srdce. Je nejvyšší čas, abychom z něj začali kovat skutečného bojovníka. Zbroj dostane, až se připojíme k vojsku, ale s výcvikem může začít už teď.“

Jegorova tvář se s každým vladařovým slovem zachmuřovala víc a víc. „A co s tím mám společného já, Blahorodí?“

„Zkus hádat. Vezmeš si mladého Muromce na starost a naučíš ho zacházet s mečem a štítem.“

„U svatého Jiřího,“ vydralo se z Jegorovy hrudi hluboké, temné zabručení, „proč právě já?“

„Protože jsi nejlepší. A protože jsi ubručený starý medvěd, se kterým je ze dne na den těžší vydržet. Být mladíkovi učitelem ti prospěje, uvidíš. Vzpomeneš si, co je to družnost a vlídnost.“

„Kníže, ty přece víš, že jsem zbytek života zasvětil Bohu...“

„Ale jdi, na to ti neskočím. Kdybys byl opravdu tak oddaný tomu vašemu Ukřižovanému, nepřidal by ses k téhle výpravě. Ty přece nejsi žádný kněz, Jegore. Jednou jsi jím zkoušel být, ale ochotně jsi vyměnil obětní nůž za

meč. To není nic pro tebe, strávit život na kolenou před modlami. Žilami ti proudí žhavá krev bojovníka...

„Bojovníka s pohanstvím!“ zahučel Jegor. „A tenhle holobrádek je trojnásobný pohan – mísí se v něm mohamedán s Vjatičem a uctíváčem divokých běsů z muromských lesů...“

„Stane se, jak jsem řekl!“ ut'al Svjatoslav ostře. „Je to moje knížecí vůle! A teď všichni spát, hned za úsvitu skočíme do sedel!“ S těmi slovy se kníže rázně otočil na patě a odkráčel k ohni. Jegor pohlédl na Ilju, div že ho nerozpáral zlostně planoucím pohledem. Muromec pohled chladně opětoval. Přímo slyšel skřípání bojarových zubů.

„Kdybych to býval věděl,“ zavrčel Svjatogor, zatínaje pěsti, „tak ti tam na zemi před Muromí useknu palici jako zralou makovici a odkopnu ji do Oky!“

Nato i on udělal prudkou otočku a rychlým krokem se ztratil ve tmě.

„Žádný strach,“ poplácal Ilju po rameni Mikula. „Dědek si dá dvě, tři modlitby a zlost ho přejde. A pak přijde a chladnokrevně, s rozvahou a nesmírnou chutí ti udělá ze života peklo.“

„Na něco takového,“ ucedil Muromec, „si už pomalu začínám zvykat.“

KAPITOLA ŠESTÁ

Cesta k pokladu

Řeka Mokše plynula klikatě, ve velkých obloucích se stáčela z jihu na sever a zase zpátky, takže následujícího dne večer po dlouhé jízdě napříč lesy zase dorazili do jejího povodí. Na břehu, mezi šumícími olšemi, vrbami a břízami našli velké páchnoucí tábořiště po Kyjevanech. Když ho prozkoumali, Volch potvrdil, že Sveneldovi Varjagové tady strávili minulou noc. Svjatoslav by nejraději cválal dál i potmě, aby ten zhruba denní náskok ještě zkrátil, ale museli brát ohled na Aljošu. Ulič se pořád úplně neprobral z bezvědomí, jen občas kolem sebe zamžoural zakalenýma očima, které zjevně nerozeznávaly tváře ani místa, a zase ztratil vědomí. Okamžiky nesrozumitelného blouznivého blábolení a mimovolných svalových záškubů se u něj střídaly s ochablostí, kdy se báli, že jeho tělo dočista opustila duše. Právě teď přišla taková chvíle – když ho položili na zem, byl jako pařez a zdálo se, že vůbec nedýchá.

„Bojuje,“ uklidnil je Volch, když odtáhl dlaň od Kněžicova čela. „Dokonce je na tom o něco líp než včera.“

„Moc na to nevypadá,“ zabručel Svjatoslav, sňal si přilbici a prohrábl chvost vlasů, přilepených ke krátkým strništům zarostlé lebce.

„Jen navenek. Ale krev mu zase houstne, tělo se uzdravuje, síla se vrací. A má kouzla od něj odehnala běsy. Žádný strach, přežije to.“

S těmi slovy se Volch zvedl, vzal Malachitové žezlo a pokynul svým družiníkům. Mlčky vstali a vzdálili se od ohně, aby ve tmě nerušeně vzývali své dračí božstvo. Ilja se za nimi díval s nakrčeným čelem.

„Měl by ses vidět, Muromče,“ zachechtal se Mikula, porcující obrovský kus syrového masa na oheň. „Koukáš na ně jako otec dospívajícího děvčete na opilé jinochy blekotající dcerušce pod oknem.“

„Že to říkáš právě ty...“ Ilja obrátil pohled k ohni a posadil se na nejbližší špalek. „Když Volch a jeho chlapi začnou vzývat ty své šupinaté běsy, taky se jich straníš jako křesťanský kněz Perunovy modly s velkým vyřezávaným ptákem. Proč ses vlastně nestal goryničem?“

„Já? Dej pokoj. Jsme sice s Volchem dobří přátelé, ale abych se klaněl nějaké dávnověké tříhlavé obludě, to není nic pro mě. Jsem sedlák, příliš ve mně zakořenila víra ve Velese a v Mokoš, kteří se starají o dobrou úrodu. I Peruna mám v úctě, protože na jaře přináší potřebný déšť a blesky hubí zlé mocnosti, co hnízdí v zemi. Na druhou stranu, proti bratrům goryničům nic nemám a jejich podivnou víru jim neberu, ani nevyčítám. Zato tebe pořádně hryže, když je slyšíš modlit se k drakům. O co jde?“

„Matka mi o goryních od Slavutiče vyprávěla jen samé strašidelné zkazky. Prý svému dračímu bohu obětují panny. Úplně stejně jako uctíváči Zilanta dole v bulharském Suwaru...“

„Aha. Rozumím,“ zvažněl Seljanovič. „Ale neházej goryniče a suwarské černokněžníky do jednoho pytle. Volch a jeho chlapi nemají zálibu v krvavých obřadech. Když se jim dostanou do rukou nějaké spanilé panny, udělají s nimi to samé, co každý obyčejný muž. Jistě, bez trošky krve, bolesti a fňukání se to neobejde, ale tak už to chodí. Dívky tak o věneček přicházejí od počátku světa.“

„To je pravda,“ zazubil se Svjatoslav, sedící na opačné straně ohniště. „Nemáš je proč podezřívát, Iljo. Posledním goryničským knězem, který žádal lidské oběti, byl Vseslajev.“

„Volchův otec?“

„Ten. Sloužil mému otci, radil mu, čaroval pro něj, věštil a vrhal kletby...“

„Kdyby jen to,“ usmál se Mikula potměšile. „Říká se, že Vseslajev vlastně dosadil Ingvara na knížecí stolec. Že pomohl starému Helgimu na onen svět. Slyšel jsi o knížeti Helgim, Iljo?“

„Málo,“ zabručel Ilja. Nebylo mu moc do řeči.

„Helgi byl mocný vojevůdce, který přitáhl k jezeru Ilmeň a do povodí Slavutiče společně s Rurikem, velkým varjažským vojevůdcem a dědem tadyhle našeho knížete. Když Rurik zemřel, jeho syn Ingvar byl ještě příliš malý. A tak se vlády nad Novgorodem a Kyjevem chopil jeho švagr Helgi. Slyšel jsi o věštbě, která mu předpověděla, že ho zabije jeho vlastní kůň?“

„Ne,“ opáčil Ilja tónem, kterým naznačoval, že ho pokračování příběhu nijak zvlášť nezajímá.

Jenže Mikula se nenechal odbýt. „Helgi vládl dobře – podnikl několik válečných tažení proti Cařihradu a přinutil Řeky podepsat smlouvu, která zvýhodňovala kyjevské kupce. Jenže moc mu zachutnala, zaťala do něj pařáty a on se jí potom nedokázal, ani nechtěl vzdát. Když malý Ingvar vyrostl a zesílil a byl připraven chopit se otcova dědictví, Helgi odmítl zvednout zadek z knížecího stolce. A tak bylo potřeba ho odstranit. Proto Vseslajev, už tehdy věrně sloužící Ingvarovi, vymyslel tu lest s věštbou. Prorokoval Helgimu, že ho zahubí jeho vlastní kůň...“

„Nekrm mladíka báchorkami,“ zabručel Svjatoslav. „Polovina z toho, co tady vyprávíš, jsou jen výmysly guslarů...“

„Možná jsou, možná ne,“ nenechal se umlčet Mikula. „Tak nebo onak, Helgi dostal strach. Přikázal koníka zavřít do stáje a dobře krmit, ale už na něj nikdy

nenasedl, ani se k němu nepřiblížil. Kníže odjel na výpravu proti Cařihradu, vrátil se živý z krutých bojů a věřil, že věštbu přelstil. Jednoho dne mu jeho podkoní oznámili, že hřebec najednou pošel. Vsaďím se, že i tohle byla Vseslajevova zásluha. Helgi si goryniče zavolal a vysmál se mu. „Jen se podívej, můj kůň natáhl kopyta a já pořád žiju! Jsem nesmrtelný!“ Nato nechal koně spálit a po několika dnech zašel k té hranici a se smíchem dupl na zčernalou koňskou lebku. A v tu chvíli vylezla z lebky zmijs a kousla ho. Helgi z toho onemocněl a během několika dní v horečkách a se zvracením vlastních rozkládajících se vnitřností zemřel. Všichni věří, že tu zmijsi vyčaroval Vseslajev, aby pomohl Ingvarovi zasednout na knížecí stolec.“

„Kdo ví, jak to bylo doopravdy,“ odfrkl si Svjatoslav, žmoulaje mezi prsty konec dlouhého copu, který mu visel z temene. „Ingvar a Vseslajev nebyli zase tak dobří přátelé, jak to tady líčíš. Později se nepohodli, načež gorynič opustil Kyjev a odešel ke kmeni Drevljanů. S tamější kněžnou, sestrou knížete Mala, na stará kolena zplodil Volcha a těsně před smrtí mu odevzdal své žezlo. Z někdejší slávy goryničů zůstaly jen strašidelné pohádky. Volch víru v draky oživil, když jsem ho pověřil sestavením třicetičlenné knížecí gardy z bývalých zajatců. Družina potřebovala svůj symbol, svou modlu. A Volcha napadlo, že by jím mohla být hrozivá tříhlavá saň. Ty rituály vyvolávání Gorynovy duše naplňují bojary silou a bojovností. Není na tom nic zlého ani tajemného.“

Ilja mlčel, ve tváři zadumaný výraz.

„Já vím, proč jsi tak bez nálady,“ pokýval Mikula hlavou. „Ty řečí o dracích ti připomněly tvou milou, že?“

„Co je s ní?“ zajímal se Svjatoslav.

„Neříkali jsme ti to, gosudare?“ pohlédl na něj Seljanovič. „Iljovu rodnou vísku vypálili a vyvraždili přísluhovači Zilanta, bulharského černého draka. A koho nezabili, toho odvěkli k Itylu a odtamtud do hadí svatyně ve městě Suwar...“

„Ach tak. Chápu,“ přikývl kníže. „Slyšel jsem o tom místě. Kmeny pod vedením suwarského vládce se prý vzbouřily proti bolgarským mohamedánům a vyhlásily vlastní knížectví, kde dál uctívají staré bohy. A Zilant je zřejmě ztělesněním jejich dávné víry. Říká se, že spí v podzemí staré věže, které vládne černokněžník Tugarin. Jednou za rok se drak probudí, nažere se masa panen a pak zase usne...“ Velmož se zarazil. Všiml si, že Ilja sklopil zrak a zaťal zuby, až se mu svaly v obličejí zavlnily. Muromce zaplavila směs žalu a bezmocného hněvu a vehnala mu slzy do očí. „Odpusť, nechtěl jsem otáčet rezavým ostřím v ještě nezhojené ráně. Tvé milé je mi líto. Ale slibuju ti, že dostaneš příležitost se pomstít. Jakmile pokoříme Bolgar, vytáhneme proti Suwaru. A společně strhneme tu čarodějnickou věž. Ty sám vezmeš největší balvan z jejích rozbitých zdí, svrhneš ho do podzemního brlohu a rozdrtíš dračí bestii kebuli.“

Ilja neodpověděl, jen se sevřenými rty nepřítomně hleděl do plamenů. Dal by všechno za kouzlo, které by mu ukázalo, kde je právě teď Dinara. Tak rád by věděl, jestli netrpí, nebo zda je ještě vůbec naživu...

V korunách olší a bříz zašuměl vítr.

Večerní vánek, na toto období nezvykle chladný a zvěstující změnu počasí, neprocesával jen lesy v povodí Mokše. Proháněl se i nad širokou hladinou Itylu daleko na severovýchodě, v místech, kde se velká řeka, doposud tekoucí rovně na východ, náhle obracela na jih.

Na pravém břehu, na kamenitém výběžku omývaném ohybem řeky, větřík prohrábl vlasy mladé ženě a přilepil jí šaty ke štíhlému tělu. A i když její pokožku zvrásnila husí kůže, dívka zvedla hlavu a s přivřenýma očima si vychutnávala doteky svěžích vzdušných proudů. Po celém dni stráveném mezi zpocenými chlapy na páchnoucí palubě drakkaru nemohlo být nic příjemnějšího. Na chvíli zatoužila jít se vykoupat, ale to nemohla riskovat – posádky veslic, které vlevo od ní spočívaly na pláži jako mrtvé ryby, na ni už i tak vrhaly

lačné, nadržené pohledy. Kdyby se před nimi svlékla, prchliví Varjagové by se určitě neudrželi a mohla by téct krev. Její i jejich.

„Dinaro.“

Otevřela oči a ohlédla se. Výraz jejího obličeje se tváří v tvář přicházejícím mužům nezměnil. V posledních dnech se v jejím nitru prohluboval klid. Smířila se s osudem a strach, který ji dlouho ovládal, se pozvolna vytrácel. Odevzdala se do rukou bohů.

A do rukou Bragiho Halvorssona.

„Pojď do stanu,“ přikázal helgardský náčelník, když stanul vedle ní.

Pohlédla na prostý přístřešek z pevného plátna a kožešin, který Varjagové vztyčili na vyvýšeném místě na břehu. Pak se podívala do Bragiho šedých očí.

„Už jsi zase nedočkavý, můj pane?“ zeptala se bez okolků. „Možná bys měl svou touhu krotit. Už tak jsi snížil mou cenu, když jsi mě připravil o panenství. Jestli na mně bulharští kupci uvidí stopy tvé divoké vášně, nedostaneš za mne víc, než pár stříbrníků.“

Bragi se zachmuřil, až se mu v koutcích očí udělaly vrásky.

Poprvé se jí zmocnil před třemi dny. Přímo na palubě, pod přístřeškem, během noční plavby. Když do ní vnikl a ona bolestně vykřikla, chlapi dřímající mezi veslařskými lavicemi se rozchechtali a začali svého náčelníka hlučně povzbuzovat. Možná doufali, že až se Bragi uspokojí, podělí se i s nimi, ale neudělal to. Zavinul vzlykající dívku – teď už vlastně ženu – do měkké kožešiny a celou noc ji ve spánku objímal.

Vzal si ji i následující noc. Ještě pořád prolévala slzy a kňučela skrz sevřené zuby, ale bolest už nebyla ani poloviční.

Během třetí noci se přistihla při tom, že tichounce sténá a lůnem ji probíhaly zvláštní, příjemné záchvěvy. Když se ukojil a odtáhl, sama se k němu otočila a přitulila se k jeho zjizvenému, šlachovitému tělu. Neodstrčil ji.

Bragi neodpovídal. Černovlasá Muromka se otočila tváří zpátky k řece a ukázala na opačný břeh. Tam, nad ústím menší řeky stálo hradiště s mohutnými valy a palisádami.

„To je Kazaň, že?“ zeptala se. „Pohraniční pevnost Bulharů.“

„Uhm,“ zamumlal.

„Říkal jsi, že mě možná prodáš už tady. Proč jsme nepřistáli na protějším břehu a nevyhledali nějakého obchodníka s otroky? Jsem už přece zdravá a při síle, tak proč čekat až dolů do Bolgaru?“

„Vy ženské,“ zabručel. „Dokážete proměnit svá slova v dýky, kterými rýpete chlapům pod žebry. Nezkoušej to na mě. Jestli mě rozzlobíš, tak tě opravdu prodám. A možná ne do emírova harému, ale nějakému sedlákovi na břehu, za kozu nebo pár jehňat.“

Opět mu pohlédla do obličeje, ve tváři tázavý výraz.

„Rozuměla jsem dobře, můj pane? Ty mě nechceš prodat Bulharům? Tak jaké máš se mnou úmysly?“

„To ještě uvidím. A teď hajdy do stanu. Když se tady takhle předvádíš, chlapům zbytečně vře krev v žilách!“

Poslušně sklonila hlavu – hlavně proto, aby před ním ukryla letmý úsměv. Pak rychlým krokem přešla přes tábořiště do stanu. Varjagové za ní obraceli pohledy – včetně Ratimíra, který se zachmuřil, zadíval se na osaměle stojícího Bragiho a pak přikročil k němu.

„Na něco se tě zeptám, konungu,“ oslovil ho tlumeným hlasem. „Ty tu černovlásku neprodáš, že ne?“

„Ne,“ opáčil Halvorsson, dívaje se se založenými rukama na řeku.

Pobočník ani nehnul brvou. „Myslel jsem si to. Všiml jsem si, jak se na ni díváš. Nejenom teď; celou cestu, už od Helgardu. Nejdřív jsem si myslel, že se o ni staráš proto, abys na bolgarském trhu nabídl co nejlepší zboží. Pak jsi ji ale připravil o panenství a tím jsi snížil její cenu nejmní o polovinu. Tehdy jsem pochopil, že s jejím prodejem možná zaváháš. Neočarovala tě náhodou?“

„Nežvaň,“ zabručel Bragi. „Nejsem jako ty a nepovažuji každou ženskou za čarodějnici. Ale máš pravdu, chci si ji nechat pro sebe. A myslím, že i ona si na mě zvykla. Něco ti řeknu, Ratimíre. A jestli se zasměješ, vyrazím ti pár zubů... Toho dne, kdy ji k nám přivlekla ta čeremiská špína, jsem zrovna přemýšlel o tom, že už by bylo načase se usadit. Vyrazit do poslední velké bitvy a pak, třeba i jako Svjatoslavův místodržitel, zapustit kořeny na nějakém dobrém, bohatém místě.

Ratimír se nesmál. „V Bolgaru?“

„Třeba. A když už budu mít své panství, je potřeba se postarat i o to, aby po světě co nejdřív běhalo pár Bragissonů. Už nejsem nejmladší, je nejvyšší čas zplodit několik dědiců. A musíš uznat, že tahle Muromka mi porodí krásné děti.“

„Nepochybně. Jestli budou po ní,“ zašklebil se Rujanec. „Ale myslel jsi na to, že ji teď s sebou vlastně táhneš do války? A to není dobré. Ženská na válečném tažení je přítěž, překáží, odvádí chlapovu mysl od povinností.“

„Zvládne to. Je silná. Když přežila doted, už vydrží cokoli. A já si nenechám zblbnout hlavu. Láska je láska a boj je boj.“

Najednou se na břehu po jejich levici strhl rozruch. Muži vstávali od vater a dívali se někam proti proudu; nejeden z nich šťavnatě zaklel, odplivl si nebo dokonce sáhl po zbrani. Bragi a Ratimír pohlédli oním směrem.

A taky se zamračili.

Po řece se blížila loď. Dlouhý, černý obrys na hladině zrcadlící noční oblohu kromě silného proudu poháněla i hlasitě cákající vesla. Člun se očividně snažil proplout kolem co nejrychleji.

A zřejmě nejen proto, že dva tucty varjažských drakkarů na břehu představovaly jednoznačnou hrozbu.

„Hádej, kdo to je,“ zavrčel Bragi.

„Proč hádat?“ odvětil Ratimír ponuře. „Zrak mám jako jestřáb, to přece víš. I potmě vidím lidské hlavy a lebky přibité k čelenu lodě. Styrwit. Veze otrokyně svým

pánům do Suwaru, do dračí věže. Ech, takové vzácné zboží. V Bolgaru bychom ho proměnili ve zlato. Nemáš chuť poslat toho čeremiského zkurvence na dno řeky a vzít mu jeho náklad?“

„Mám, ale pluje příliš rychle. Než bychom spustili na hladinu kteroukoli z našich lodí, bude ta čeremiská kocábka dávno z dohledu.“

Vítr vanoucí od Itylu přinesl k Bragiho táboru závan hniloby z černé lodi. Ucítla ho i Dinara, zvědavě vyhlížející ze stanu. Žaludek se jí stáhl a tělo zachvátil chlad a nevolnost.

Rychle se vrátila dovnitř, zase naplněná strachem, který ji už nějakou dobu netrýznil. A to nemohla tušit, že tajemné plavidlo tam venku veze i její soukmenovce, vstříc strašlivému osudu, kterému ona unikla jen o vlásek.

Ilja naslouchal šumění stromů a vzpomínal na Dinaru a na ostatní zotročené a zavražděné soukmenovce. Srdce mu ztěžklo jako hrouda železa. Když se k ohni vrátil Volch s goryniči, otočil se a vstal. Chtěl se vzdálit, najít si kousek samoty pro svou tesknost, ale na hranici mezi světlem a tmou mu cestu zahradil obrovitý stín.

„Kam ses vydal?“ zavrčel na něj Jegor.

„Kam asi? Vyprázdnit si měchýř. Kromě jiného.“

„Kromě čeho?“

„Ty se ptáš? Ty, co se každý večer uklidíš stranou od ostatních a ponoříš se do zadumání jako kámen do jezera? Proč bych se i já nemohl oddávat smutným vzpomínkám?“

„Dobře mě poslouchej, holobrádku,“ zabručel Svjatogor. „Kníže nám dal rozkaz. Je potřeba z tebe co nejdříve vytesat pravého bohatýra a já mám být dláto, které ten hrubý balvan opracuje. Nelíbí se mi to o nic víc než tobě, ale knížecí vůli nemůžeš jen tak házet za hlavu. Souhlasíš?“

Ilja opětoval jeho pohled. Po Jegorově zamračené tváři se míhalo oslnivé světlo a neklidné stíny.

„Když to říkáš...“ pokrčil Muromec rameny.

„Dobrá. Hned na začátku si vyjasníme jednu věc: budeš mě poslouchat. Bez odmlouvání, bez kohoutího nadýmání hrudi. Když na mě vystrčíš tu svou beraní hlavu, hned tě po ní praštím a urazím ti rohy. A to bude pekelně bolet. Rozumíš?“

„Podřídím se ti,“ ucedil Ilja, „ale jen ve věcech výcviku. Nemysli si, že ti budu dělat pacholka a zbrojnoše. Nemíním ti sedlat koně ani cítit zbroj nebo něco podobného. Tomuhle zase rozumíš ty, že?“

Svjatogor zafuněl jako podrážděný býk. Neodvětil, jen ukázal palcem za sebe.

„Máš nůž? Když už jdeš do houští, najdi dva silnější pruty, co nejrovnější, uřízni je, očisti a přijď za mnou.“

„Takhle potmě?“

„Padej!“

Ilja se s bojarem dál nedohadoval. Zašel mezi keřky, vymočil se a pak – ne bez nadávek a bručení – našel a uřízl dva palec tlusté, přes půl sáhu dlouhé lískové pruty. Odřízl z nich listí a větvičky, vrátil se k Jegorovi a zabodl hole před něj.

„A teď? K čemu ti budou?“

Svjatogor pozvedl jeden prut a přelétl ho pohledem. „K čemu? Snad sis nemyslel, že hned popadneme opravdové meče a začneme do sebe rubat jako pomatení? Víš, jakou bychom měli spotřebu štítů? A jak rychle bys přišel o prsty, o ruce a možná i o hlavu? Mám tě učit, ne rozsekat hned napoprvé.“

„Takže se budeme bít holemi? Jako malé děti?“

Jegor neodvětil. Odtrhl zrak od hole a spočinul jím na Iljovi. A pak se znenadání prudce ohnal a vší silou překvapeného Muromce praštil do boku. Ilja vykřikl a klesl na kolena. Měl pocit, že mu úder urazil levou nohu.

„Co se děje?“ vyskočili od ohně polekaní bojaři. Někteří dokonce sáhli po zbraních. I nedaleko stojící koně poplašeně zafrkali.

„Co asi?“ zabručel Jegor. „Kníže mi nařídil cvičit Muromce, tak neztrácím čas. První věc, kterou se musí

naučit...“ Opět bleskurychle švihl holí – tentokrát zasáhl klečícího mladíka do ramene.

Ilja zaskučel skrz zaťaté zuby a kdyby se neopíral o druhou hůl, svalil by se do trávy. „... je pokora. Já vím, že vám pohanům není vlastní, ale dříve nebo později pochopíte, že pýcha, hrdost a paličatost nemusejí být vždycky ku prospěchu. A zároveň s tímhle poznatkem si Muromec procvičí postřeh. Zvelebím jeho duši i tělo zároveň.“

Poslední slova ještě procházela Jegorovi pod vousy, když se opět zprudka rozmáchl holí. Ilja se ale najednou narovnal, zuby vyceněné, a vší silou i zuřivostí mávl svým prutem. Hole se srazily, prasklo to, kolem se rozlétly cáry vlhké kůry. Hole klesly oběma mužům v rukách, uprostřed rozlomené a naježené třískami.

„Vypadá to, že je učenlivý,“ zašklebil se Svjatoslav.

Bojaři se rozchechtali.

„Budete potřebovat silnější hole,“ dodal Mikula. „Z lepšího dřeva.“

„Jo,“ zabručel Jegor, nevšímaje si vzteklych pohledů, které na něj Muromec z pokleku vrhal. „A ještě jeden poznatek z toho vyplývá.“

„Jaký?“

„Tohle bude hodně bolestivý výcvik.“

„Zatraceně bolestivý,“ procedil Ilja skrz zuby, zatímco se pomalu zvedal. „Ale slibuju ti, že nejen pro mne.“

Jegor na něj pohlédl a po krátké odmlce vážně přikývl. „S tím počítám.“

Následujícího dne odpoledne konečně narazili na lidská obydlí. Od chvíle, kdy odbočili od povodí Oky na východ, s výjimkou svatyně lesních čarodějnic projížděli jen liduprázdnou divočinou.

„Nejspíš jsme vstoupili na území Mokšů,“ utrousil Ilja, když vklusali do zlověstně tiché osady na vyklučném břehu řeky. Panovalo nesnesitelné dusno. Oblohu už druhý den zastírala souvislá vrstva nízko

visících mraků. Houstly a temněly každým okamžikem a čím dál těžší vzduch hrozil deštěm.

„Zůstane jen u domněnek,“ zavrčel Mikula Seljanovič, zachmuřený jako velitel po prohrané bitvě. „Sveneld se postaral, abychom se neměli koho zeptat.“

Na dvorech, zápražích a v uličkách mezi prostými chýšemi se povalovaly rozsekané, podupané mrtvoly. Do ticha žalostně zavyl pes, zabečela zatoulaná ovce. Ilja pohlédl na Svjatoslava. Kníže pohled neopětoval, nepromluvil, nedal na sobě znát žádné pocity.

Nezdržovali se, nezkoumali, k čemu přesně tady došlo, co vyvolalo krveprolití. Pobídli koně a rychle vyrazili dál. Než jim vesnice zmizela z dohledu, na přílbicích a pancířích zacinkaly první kapky a vzápětí se spustil déšť – ne moc prudký, ale zato vytrvalý.

Usedlostí a vesnic kolem řeky přibývalo. V zemljankách a prostých proutěných chýších ale vládlo ticho, tma a nehybnost. Občas zahlédli mrtvolu pohozenou mezi prázdnými domy nebo plovoucí v Mokši obličejem dolů. Všimli si i několika hloučků uprchlíků, v panice běžících k lesům a mizejících v houštinách. Na cestě jim pod kopyta skoro spadl zatoulaný, polonahý, srdceryvně nařikající sirotek. Mikula, měkké srdce, chtěl zhruba osmiletou holčičku za každou cenu vzít s sebou a nechat ji v nejbližší osadě. Jakmile ale seskočil z koně, ubožátko se rozběhlo do lesa a jako lasička se ztratilo v porostu.

Děšť neustával. Pláště, kterými se chtěli proti němu ubránit, dávno nasákly vlhkem, z okrajů kapucí visících do tváří v čůrcích stékala studená voda.

A pak, když už houstnoucí šero začalo předznamenávat večer, najednou šuměním deště a duněním kopyt pronikly nečekané zvuky – vzdálený křik, rachot, lomož, řinčení zbraní. Přicházelo to odněkud zepředu, ale když zvedli hlavy, viděli jen černý les, sahající až k Mokši.

Svjatoslav v čele družiny zrychlil a bojaři následovali jeho příkladu. Hluk rychle sílil. Obešli dubinu a nalevo se

z vlhké šedi na okraji lesa vynořily spousty neosedlaných koní, schovávajících se pod košatými korunami stromů.

„To je naše stádo!“ vykřikl Mikula a Ilja pochopil, že se dívá na zásobárnu masa pro kyjevské vojsko.

Vzápětí odbočili společně s Mokši na sever, vřava do nich udeřila jako povodňová vlna a z šera se vyloupil hrozivý výjev.

Na jakémsi vyvýšeném poloostrově, obtékaném krouťící se řekou, stálo hradiště. O něco menší než Murom a od řeky chráněné jen nevysokými, ale strmými břehy. Úžinu, která kamenitý výběžek spojovala s břehem, přehrazoval val naježený palisádou. Mohutné opevnění ale obyvatelé hradiště neochránilo. Brána už byla dávno prolomená a útočníci se nedočkavě valili dovnitř. Na zahrocených kůlech hradby byly nabodnuty čerstvé hlavy.

Svjatoslavova družina rychle projížděla osadou v podhradí. Okolo se sem a tam míhaly skupinky jezdců, pátrajících po kořisti a uprchlících. Přijíždějícího knížete vítali pozvednutými zbraněmi a pozdravným pokřikem. Ilja rozeznával šťekavou řeč Varjagů, a také vzhled mužů naznačoval, že tohle jsou neblaze proslulí Sveneldovi zabijáci z rodu Rusů – povětšinou robustní chlapi s ryšavými nebo plavými vlasy, s opálenými, zjizvenými tvářemi a pichlavýma očima. Ale dali se zhlédnout a zaslechnout i muži z kmenů hovořících podobně jako Vjatiči, jejichž jazyk naučila Ilju jeho matka – Křiviči, Radimiči, Sloveni nebo Dregoviči, ti všichni poskytlí veleknížeti své nejlepší bojovníky a on z nich vykoval svou ocelovou družinu. Ve službě rychle zapomínali na svou kmenovou příslušnost a hrdě se nazývali Kyjevany nebo Rusy.

Knížecí družina vklusala do průchodu ve valu. Bojovníci jí rychle uskakovali z cesty a vítali přijíždějící divokým voláním. Jezdci minuli rozbitá vrata, žalostně visící na zkřivených, napůl vytržených pantech a vstoupili do hradiště.

Iljovi se okamžitě stáhlo hrdlo. Z deštivého šera kolem se vynořovaly kruté výjevy. Vítězní Varjagové vtrhli do každého domu, sýpky a chléva a bezuzdně rabovali, ničili a zabíjeli. Jejich řehot se mísil se zoufalým nářkem pokořených Mokšů, odevšad zaznívalo řinčení zbraní, chrčení umírajících, skučení raněných a nářky žen, znásilňovaných kdekoli, kde je muži popadli a strhli na zem – třeba i venku na dešti, na hnojištích, v bahně na dvorech.

„Tohle není správné,“ šeptal Mikula, klusající kousek před Iljou, s Volchem po boku. „Slyšíš, Vseslajeviči? Odvedl jsi mě od pluhu se slibem, že budeme bránit knížectví před nepřátelskými nájezdníky, před zbojníky a obludami. Místo toho my sami útočíme, drancujeme a podřezáváme hrdla. Kdyby můj otec viděl, kvůli čemu jsem nechal ladem ležet rodné pole, vzal by mi karabáč a spráskal mě s ním tak, až by mi na zádech naběhly krvavé klobásky.“

„Myslíš si snad, že mě těší pohled na tahle zvěrstva?“ odsekl Volch. „Ale s takovými věcmi musíš v knížecí družině počítat. Každému z nás musí ztvrdnout srdce. A nejvíc Svjatoslavovi. Určitě to nemá lehké.“

Muromec se skřípajícími zuby odvrátil pohled od jednoho chlupatého mužského zadku, natřásajícího se mezi bělostnými stehny děvčete, které podle hlasu muselo být hodně mladinké, skoro ještě dítě, a zachmuřeně se podíval dopředu.

Na okraji ostrohu nad řekou stálo sídlo místního náčelníka – jediný pořádný srub široko daleko, z masivních klád, s vysokým průčelím, doškovou střechou a s velkou okovanou bránou. Ta doposud odolávala náporu útočníků, i když do ní tlupa Varjagů bušila dlouhým žlabem vydlabaným z jediného kmene a přineseným z nedalekého chléva. Dunivé nárazy se rozléhaly nad vším tím strašlivým vřískáním a lomozem a vrata se povážlivě otrásala.

Svjatoslavovi vyjelo naproti několik jezdců v honosné varjažské zbroji a se znakem dvou Odinových havranů na

štítech. Prošedivělého chlapa s tělem tak šlachovitým, že se od něj musely nepřátelské zbraně odrážet jako od železné sochy, nemusel Iljovi nikdo představovat. Tohle byl bezpochyby Sveneld Sigurdsson, věrný Ingvarův a později i Helgin družiník, obávaný vojenský velitel, jehož jméno proklínaly kmeny Uličů, Tiverců a Drevljanů, protože je nelítostně a krvavě srazil na kolena a podřídil Kyjevu. Už i tak dost hrozivý vzhled umocňovala ošklivá tmavě rudá jizva, táhnoucí se mu zpod přilbice přes zakalené levé oko až do hustého porostu na bradě.

„Kníže!“ přivítal Svjatoslava chraplavým hlasem, příjemným asi jako vylámaná, zrezivělá čepel, nořící se do střev. „Přijíždíš právě včas na oslavu vítězství!“

„Vidím,“ opáčil mladý velmož chladně. Radost bylo asi to poslední, co mohli z jeho zachmuřené tváře vyčíst. „Co je to vlastně za doupě?“

„Mordva, sídelní hradiště prašivých Mokšů. Pokoušeli se bránit, ale stejně dobře by mohl zajíc zápasit s medvědem. Prosekali jsme se dovnitř s mizivými ztrátami, naše padlé spočítáš na prstech dvou rukou. Jejich vladýka se i se stařešiny a několika družiníky zavřel v dvorci, ale dlouho se neudrží. Brzo vylomíme bránu a vymalujeme vnitřek jejich krví. A co ty, jak se ti dařilo na severu?“

„Docela dobře. Chvíli to vypadalo, že budeme muset přehradit Oku hrází z utřatých muromských hlav a vylomit jejich bránu odraženou vodou, ale Volch, ten had, je přelstil. Vyzval je na souboj, na starý dobrý holmgang. Jegor porazil jejich nejsilnějšího bojovníka a oni to uznali jako boží vůli a otevřeli bránu.“

Jegor a Sveneld si vyměnili ledové, nevraživé pohledy. Ilja už z řečí ostatních družiníků pochopil, že postarší bohatýři se mají v oblibě asi jako had s ježkem. Nebylo těžké uhodnout příčinu – v dobách, kdy Kyjevu vládla kněžna Helga, Sveneld a Svjatogor soupeřili o pozici prvního družiníka. Sveneld byl ale pověřen spravováním Novgorodu, a tak se Helginým důvěrníkem a pravou rukou stal Jegor. A povídalo se, že nezůstalo jen

při tom. Koneckonců, i pokřtít se v Cařihradu nechali společně.

„Vracíme se obtěžkaní zlatem,“ dodal Svjatoslav, „a vzali jsme i dva tucty jejich nejlepších bojovníků, takže se nemusíme bát, že nám Muromci budou škodit v tyle.“

V tom okamžiku bylo rytmické dunění provizorního beranidla konečně završeno zvukným zapraskáním a masivní brána do vladykova domu se uprostřed rozštípla vedví. Varjagové dokončili dílo zkázy několika údery seker a kladiv a vzápětí s řevem, tlačíce se jeden přes druhého, vtrhli do domu. Zuřivé řinčení oceli svědčilo o tom, že narazili na tuhý odpor, ale proud bojovníků valících se dovnitř to nezastavilo. Ilju při tom řevu a ohlušujícím rámusu zaznívajícím ze srubu zamrazilo – uvědomil si, že takhle to mohlo dopadnout i v Muromi.

Svjatoslav a Sveneld bok po boku přiklusali blíž k dvorci. Netrvalo dlouho a zvuky boje uvnitř ztichly. Varjagové se s řehotem zase vyhrnuli ven. Déšť smýval čerstvou krev z jejich širokých mečů, těžkých palic a seker na dlouhých násadách. Někteří přinášeli hlavy zabitých nepřátel a hrdě je ukazovali oběma vojevůdcům.

Nakonec vyvlekli ven samotného vladyku, vyzáblého padesátníka s dlouhými černými vlasy spletenými do copů. Ještě žil, i když krvácel ze spousty ran. Srazili jej na kolena do bláta a počastovali ho několika dalšími kopanci a údery do hlavy a do zad.

„Našli jste jejich poklad?“ zeptal se Sveneld chlapů. Ryšavé hlavy s vousy zmáčenými lijákem se vrtěly zleva doprava.

„Prohledali jste dům pořádně?“ zahřměl šedivý Varjag podrážděně. „Je to hlavní sídlo kmene, vládce má určitě někde shromážděné zlato, stříbro, jantar, možná i perly a slonovinu od kupců z jihu...“

„Našli jsme železem pobitou truhlici,“ hlásil jeden z ruských hrdlořezů. „Úplně prázdnou, i když byla zamčená na obrovský zámek. Je docela možné, že v ní předtím bylo něco cenného...“

„Někam to zašli,“ zavrčel Sveneld. „Vytáhněte z toho všiváka, kam. Rozumí někdo tomu jejich blábolení?“

Svjatoslav se ohlédl v sedle a pokynul Iljovi. „Ty bys mohl, Muromče. Není vaše rodná řeč podobná jazyku tohohle kmene?“

Mladík váhavě přikývl. Pak sklouzl z Buruška a s chodidly mlaskajícími v blátě přešel k náčelníkovi Mokšu. Zmlácený muž na něj pohlédl šterbinami v tmavnoucích opuchlinách, které mu rychle zavíraly oči. Ilja si stáhl kapuci z hlavy. Už na tom nezáleželo, beztak byl promočený do poslední nitky. A z nějakého důvodu chtěl, aby mu zajatec viděl do obličeje.

„Chtějí váš poklad,“ vyslovoval pomalu, důrazně. „Vaše zlato a drahé kameny. Řekni jim, kam jste je schovali.“

Mokša se z posledních sil usmál ústy plnými polámaných zubů a vyplivl k Muromcovým nohám krvavý hlen. „Nikdy... ho nenajdou...“

„Najdou, věř mi,“ zachmuřil se Ilja. „Nemá smysl to tajit. Pověz, kde je poklad, jinak tě začnou mučit.“

„Nic nenajdou...“ zopakoval vládyka. „Můj syn ho vzal... a odnesl do lesů... Děšť smyl stopy... Bohové jsou na naší straně...“

Ilja si povzdechl a pokýval hlavou, hledě statečnému Mokšovi do slepnoucích očí. Bylo mu ho líto, ale v tuhle chvíli pro něj nemohl nic udělat. Narovnal se a obrátil pohled ke Svjatoslavovi.

„Prý jeho syn ještě před útokem odnesl zlato z hradiště.“

„Kam přesně?“ štěkl Sveneld. „Ať řekne, kde mají skryš, jinak z něho budeme strhávat kůži v tenkých prouzcích!“

„Škoda námahy,“ namítl Volch Vseslajevič. „Kdyby šlo jen o zlato, cestu k němu by nám možná nakonec prozradil. Ale svého syna nám nepředhodí ani v těch nejhorších mukách. Já ten poklad najdu.“

Varjažský vojevůdce ho probodl pohledem jediného zdravého oka. „Určitě? Tak moc spoléháš na ty své drevljanské čáry máry?“

„Tak moc,“ přikývl Volch chladně a významně pokynul Svjatoslavovi. Kníže přikývl, sesedl z koně a zamířil ke klečícímu Mokšovi. Cestou pomalu, jakoby neochotně vytahoval z pochvy u boku meč.

„Ustup, Iljo.“

Muromec poslušně couvl. Široká runová čepel se zvedla do výšky. Dešťové kapky se o ni zvučně rozstříkovaly. Náčelník vyvražděného kmene se hrdě narovnal a pohlédl mladému Kyjevanovi přímo do očí. Svjatoslav sevřel ústa.

A sekl. Obouruč, silně, přesně.

Tělo se svalilo na zem a v křečích škubalo nohama, rozstříkujíc kolem bláto smíchané s krví. Svjatoslav s tváří jako vytesanou z mramoru popadl utřatou hlavu za černé vlasy, otočil se k Varjažům a rázně zvedl krvavou trofej, aby ji všichni viděli. Okolostojící bojovníci vítězoslavně zařvali a zabušili zbraněmi do štítů.

Někde v dálce zahřmělo, jako by i sám Perun chtěl pozdravit vítěze.

Děšť neustával.

Když se Ilja a Jegor dlouho po setmění vrátili z dvora do vladykova srubu, byli udýchaní, potlučení a stejně jako po každém cvičném souboji v sobě dusili vztek. V dlouhé, prostorné palotě vládla podivná nálada. Sveneld a jeho družiníci, všechno žoldnéři z krajů za Varjažským mořem daleko na severu, hlučně oslavovali vítězství, hodovali, bezuzdně chlastali a bez ustání se něčemu řehtali. Také si s sebou přivlekli pár místních děvčat a bezostyšně se jich zmocňovali přímo před zraky svých druhů.

Svjatoslav s Volchem, Mikulou a goryniči seděl na opačném konci dlouhatánského stolu. Zatímco si ostatní mastili vousy a tváře pečeným skopovým a zapíjeli ho hustým kvasem z kobyliho mléka, kníže se zamračene, s

nepřítomným pohledem skláněl nad miskou s ohřátou vodou. Mikula stál za ním se zavíracím nožem v prstech a holil vojevůdci hlavu. Obvykle to dělal Aljoša Kněžic. Seljanovič to zkoušel poprvé v životě, takže s pekelně nabroušenou čepelí zacházel nanejvýš opatrně.

Družina neměla kdovíjak dobrou náladu. Goryničové by se možná i přidali k bujarému veselí Varjagů, ale kníže byl v neobvykle mrzutém rozpoložení, takže mlčeli i oni. Až když se objevila deštěm zmáčená, blátem zacákaná dvojice, Svjatoslav odtrhl zrak od svého matného odrazu v misce a vzhlédl. Mikula stáhl ruku s břitvou až na poslední chvíli.

„Tak co, jak mu to jde?“ zeptal se kníže.

„Jako hříběti, které právě vypadlo z kobyly a pokouší se cválat se stádem,“ odsekl Jegor podrážděně, odložil otlučenou dubovou hůl, shodil ze sebe promočený plášť a spěchal k ohni ohřát si kosti. „Síly má na rozdávání, přísámbohu, až je mi to podezřelé, ale je to spíš na škodu. Jen by mlátil a bušil, hlava nehlava. Naučit ho skutečné bojové zručnosti bude pořádná dřina.“

„Ale všiml jsem si, že trochu kulháš, brachu,“ uškíbl se Volch a potměšile mrkl na Ilju. „To znamená, že tě tím klackem přece jen zasáhl, a ne zrovna málo. Takže tak špatné to s ním zase nebude, hm?“

„Trefil mě, když jsem uklouzl na kravském lejně,“ zabručel Jegor, popadl své dlouhatánské vousy pod bradou a na pupku a zakroutil rukama proti sobě, jako když se ždímá vyprané plátno. Voda mu ze šedivých vousů crčela proudem. „Měl štěstí, nic víc.“

Ilja na to jen pokrčil rameny, sedl si mezi ostatní bojary a nedočkavě se chopil Volchem podávaného poháru s kvasem. Během dne se pokoušel bez chlastu vydržet, i když ho tělo zvyklé na dřívější dávky bolestivě vyžadovalo, ale každý večer do sebe musel něco nalít. Hlavně když se mu všechny údy trásly bolestí po Jegorových úderech, svaly se mu chvěly vyčerpáním a chlad z neobyčejně studeného deště mu měnil krev v pomalu tekoucí med.

Najednou uslyšeli zakašlání a šouravé kroky.

„Hej, Seljanoviči...“ zachraptěl slabý hlas. „To je... moje práce...“

Překvapeně vzhledli a otočili se. Ze stínu v zadním koutě paloty se jako přízrak, jako kouzlem oživlá mrtvola vypotácel Aljoša Kněžic. Přes ramena měl přehozenou medvědí kožešinu, kterou ho přikryli, když ho ještě pořád v bezvědomí ukládali na lůžko. Obličej měl bledý, oči zakalené, tváře propadlé, ale okolní svět už zjevně vnímal ostře, bez horečnatých přeludů.

„Rád bych ti ji přenechal, brachu, to mi věř,“ zachechtal se Mikula, odložil břitvu a spěchal potácejícího se Uliče podepřít. „Ale kdyby ses do toho pustil s těmahle roztřesenýma rukama, gosudarova hlava by brzo vypadala, jako by si na ní zatancovaly meče celého bulharského vojska.“

„Neměl bys nás takhle děsit, Aljošo,“ přivítal raněného bojara Svjatoslav. „V první chvíli jsme si mysleli, že nás přišel strašit duch nějakého zabitého Mokše!“

Družina se zachechtala – hodně, hodně ponuře. Aljoša se nechal Mikulou usadit na lavici a nechápavě se rozhlédl.

„Mokšové?“ zachraptěl. „To už jsme... v Mordvě?“

„Přesně tak,“ poplácal ho kníže po svěšeném rameni. „Prospal jsi pořádný kus cesty, nepokochal ses pohledem na deštivé lesy, blátivé louky a kalnou Mokši. Dokonce jsme se chvíli obávali, jestli se ještě vůbec probereš, ale naštěstí máš tuhý kořínek. Vítej mezi živými!“

„I když, abych pravdu řekl,“ ušklíbl se Volch, „vypadáš, jako bys právě vylezl z hrobu.“

„Taky se... tak cítím,“ zachrčel Aljoša. „Co se vlastně... stalo? Pamatuju si... že jsem vyrazil na lov... Byla tam svatyně... A kněžky... A pak...“ Zachmuřil se, protože si očividně vzpomněl na něco ošklivého. „Jak... jak jste mě...“

„To Ilja,“ ukázal Mikula na Muromce a zase se s povzdechem chopil břitvy. „On vyčmuchal svatyni,

prokoukl čarodějnou lest a vrazil hlavní strize oštěp do toho jejího černého srdce. I když ona nejspíš čekala, že do ní zapáchne něco jiného.“

Okolo stolu opět prolétla vlna temného zachechtání.

„Ilja?“ Aljoša nechápavě pohlédl na mladíka. Zjevně si na svého zachránce nevzpomínal, ale krátkým kývnutím hlavy mu projevil svou vděčnost. Silák se na něj letmo usmál.

„Takže Ulič žije,“ zahučel znenadání Sveneld, který se odvrátil od bujarých Varjagů a zamířil k čelu stolu obsazenému knížecí družinou. „To mě jen utvrzuje v tom, že ho bohové mají mimořádně v oblibě. Jako dítě přežil náš útok na Perešečeň, z otroka se stal bohatýrem, a teď...“

„Bohové s tím nemají nic společného,“ přerušil ho Svjatoslav nevlídně. „To mí chlapi ho nenechali chcípnout v cizím lese.“

Varjažskému náčelníkovi ztuhl úšklebek na rtech. „Jen se mi to zdá, nebo ve tvém hlase opravdu slyším výčitku, kníže? Chceš mě snad obvinít, že jsem Ulič záměrně ponechal jeho osudu?“

„A není to tak?“ narovnal se vládce Kyjeva rázně. Zpod ostří břitvy vytryskl tenoučký pramínek krve. Mikula sebou škubl a vyděšeně zakoulel očima, ale Svjatoslav si drobného zranění vůbec nevšiml. „Nevěděl jsi snad, že vyrazil na lov? A nevšiml sis, že se nevrátil?“

„Věděl. A všiml,“ procedil Sveneld skrz zuby. Očividně už měl rozum trochu zakalený medovinou a nálady se mu měnily jako lusknutím prstů. „Ale co jsem měl podle tebe dělat? Zastavit celé vojsko a vydat se ho hledat? Bloudit po lesích a nechat mezitím chlapy přešlapovat na nepřátelských hranicích, aby se Mokšové stihli pořádně opevnit a připravit na náš útok? Kvůli nějakému Uličovi, který se neumí postarat sám o sebe?“

„Ulič, Radimič, Varjag, žoldnér nebo bývalý otrok, kníže nebo sedlák, to je přece jedno! Všichni jsme si rovni. Nemusel jsi zastavovat vojsko. Stačilo vyslat dva nebo tři muže, aby šli Aljošu hledat. Když lhostejně

mávneme rukou nad životem jednoho chlapa, brzy nám přestane záležet na osudu celých šiků. A to není vlastnost dobrého vůdce, sám jsi mě to učil!“

„Uvažuj chvíli rozumem, kníže!“ zablýskal šedivý Varjag zdravým okem. „Jsem velitel, ne chůva! Kdybych troubil na poplach kvůli každému zatoulanému muži, ještě pořád bychom po ohlédnutí přes rameno viděli kyjevské věže!“

„Varuju tě, Sigurdssone,“ zavrčel Svjatoslav. „Věrně jsi sloužil otci i matce a velel jsi kyjevskému vojsku, když jsem já ještě běhal po paláci s holou prdelí. To ti ale nedává právo na mě zvyšovat hlas. Nezapomínej, že mi v žilách koluje Ingvarova a Rurikova krev!“

„A ty nezapomínej,“ odsekl Sveneld vzdorovitě, „že většina kyjevského vojska je odhodlaná položit život za mne, ne za tebe! Ve skutečnosti tady velím já. Ty si úctu a oddanost chlapů musíš teprve získat!“

Svjatoslav zaťal zuby, až mu na napůl vyholené lebce naběhly žíly, a pak se pomalu, hrozivě vztyčil. V palotě se rozhostilo ticho. Dokonce i podroušení Varjagové ztichli, odstrčili od sebe kvílející zajatkyně a obrátili pohledy k rozhádaným vojevůdcům.

„Nehádejte se,“ zasyčel Volch a popadl knížete za loket. „Aspoň ne před všemi chlapy. Bude z toho zlá krev...“

„Nemíchej se do toho, čaroději,“ sykl na něj Sveneld a přelétl knížecí družinu pohledem, který neměl daleko k pohrdání. „Jen se na sebe podívejte! Vojsko oslavuje, raduje se z vítězství, a vy tu sedíte se zamračenými výrazy jako staré panny, které už dlouho nikdo neošoustal! Co ti přelítlo přes nos, kníže? Dnes jsem pro tebe dobyl tohle hradiště a srazil na kolena další kmen! A ty mi místo vděku nadáváš za to, že jsem neběžel zachraňovat bývalého otroka z pařátů nadržovaných lesních ježibab? Když jsme vyjížděli z Kyjeva, měl jsi plná ústa řečí o rozšiřování knížectví, o dobývání vzdálených měst a sjednocování kmenů pod svou vládou. Změnil jsi snad cestou názor?“

„Nezměnil,“ zavrčel Svjatoslav po krátké odmlce, která drnčela napětím jako tětíva dobrého kočovnického luku. „Ani nezpochybňuju tvé zásluhy. Ale jak jsi správně připomněl, mluvil jsem o sjednocování kmenů. Ne o jejich vyvražďování. Z popela a mrtvol nové mocnářství nevybudujeme.“

„U Odina, a jak sis to představoval? Snad jsi nedoufal, že dobudeš svět řečmi o šlechtnosti, milosrdenství a vznešených cílech? Nebo snad intrikami a zákeřností, jako to mají ve zvyku Řekové a Chazarové?“

„Samozřejmě, že ne. Ale proč bychom měli být pokaždé krutí a rozsévát jen smrt? Proč bychom nemohli použít pověstnou varjažskou prohnanost?“

„Protože se jedno bez druhého neobejde, chlapče. Vzpomeň si na to, jak tvá matka rozdrtila Drevljany. Oklamala je, přechytračila, vlákala jejich hodnostáře do pasti, ale dobře věděla, že to nestačí. Jakmile skočili na její lest, bez milosti je nechala povraždit. Upalovala je, pochovávala zaživa, nechala je trhat ohnutými břízami, přesně jako to oni udělali Ingvarovi. I ona, moudrá žena, věděla, že je to nevyhnutelné. Chápala, že jestli se chceš stát mocným vládcem, musíš rozsévát strach.“

„Krutost není jediný způsob,“ namítl Svjatoslav. „V Muromi jsem se o tom přesvědčil. Nemuseli jsme zabíjet a pálit, aby před námi padali na kolena a odevzdali nám své meče.“

„A víš proč?“ ušklíbl se Sveneld. „Protože se tě báli. Protože věděli, že přichází syn muže, který zaútočil na samotný Cařihrad, potomek ženy, která srovnala se zemí starodávňý Malin a Vručij. Nechápeš to, Svjatoslave? Cizí kmeny si před tebou serou do kalhot kvůli pověsti tvých předků, ne díky tvým vlastním schopnostem. Jestli chceš, aby se chvěli i před tvým jménem, budeš je muset o své moci přesvědčit!“

Svjatoslav se zhluboka nadechl. O desku stolu se opíral zaťatými pěstmi. Krvavý pramínek z pořezaného temene mu stekl na čelo a z obočí kapal na stůl, ale on jako by si ho vůbec nevšiml. „Nepoučuj mě, Svenelde.“

Už nejsem ten malý spratek, kterého jste s Asmudem vychovávali v Novgorodu. Na tvých slovech je kus pravdy, to uznávám, ale strach není všechno. Ještě existují úcta, obdiv a respekt. Můj otec to nikdy nepochopil. Šířil jenom hrůzu a kmeny z povodí Slavutiče si ho pamatují jako surového, bezohledného a chamtivého muže. Vzpomínají na něj s nenávistí, při vyslovení jeho jména si odplivují, jako by mluvili o nějakém běsovi nebo ďáblovi. Já nechci jen dobývat a ničit, chci být skutečným vojevůdcem. Máš pravdu, nemám dost zkušeností; tohle je moje první velká válečná výprava. Ale já v té zkoušce obstojím, to tady slibuju tobě i všem ostatním, Perun a Odin jsou mi svědky.“ Velekníže se hrdě narovnal a zvýšil hlas. „Na východě nás čekají skutečné boje a skutečná válečná sláva. U Itylu se srazíme s opravdovým vojskem, ne jen s hrstkou sedláků a lesních divochů, kterým ráno rozmlátíte bránu a v poledne už zaséváte syny do lůn jejich žen. Až když porazíme jezdce emíra Ahmeda a vstoupíme do Bolgaru, pak budeme oslavovat. Protože až tehdy Kyjev ukáže svou skutečnou sílu! Chcete snad říct, že mě do té bitvy nebudete následovat?“

Na konci už Svjatoslavův hlas hřměl palotou jako hromobití. A když poslední slova podpořil zlostným úderem pěstí do stolu, najednou všem mužům kolem, Varjagům i goryničům, vzkypěla krev v žilách a na velmožovu výzvu odpověděli sborovým křikem, zabušili pěstmi a rukojetmi nožů do tabule a rázně pozvedli poháry, až z nich nápoje vyšpláchly v jakési neúmyslné úlitbě bohům. I sám Sveneld o krok ucouvl. Chvíli jen zíral, ale pak uznale pokýval hlavou a jizvou rozřátá tvář se mu zkrivila do úsměvu.

„Dobrá řeč, kníže,“ zachraptěl. „Uvidíme, jestli i v boji dokážeš muže tak strhnout a vyburcovat.“

„Tu zkoušku postoupím už brzy,“ přikývl Svjatoslav. Hlas měl zase klidný, jako by předešlý výbuch ani nepatřil jemu. „Jeden den se tady zdržíme. Myslím, že takovou ztrátu času si můžeme dovolit. Pozítří ráno

vyrazíme všichni společně na východ. K řece Latur a pak přes Suru přímo k Itylu. A tam, pod hradbami Bolgaru,“ Svjatoslavovi se zježily vousy, „vám dokážu, že jsem hoden titulu kyjevského veleknížete.“

Bojaři uznale zabručeli a opět pozvedli poháry k přípitku.

V noci přestalo pršet a úsvit našel lesy nad Mokší tonoucí v husté mlze. Přes sídelní hradiště Mordva se přeléval přízračný opar. Chvillemi to vypadalo, jako by z řeky na břeh vystupovaly zástupy duchů.

Mikula Seljanovič se vyšoural na dvůr, aby se vymočil. Obvykle vstával jako první – bojaři byli po nočních pitkách zvyklí vyspávat, ale on se nedokázal zbavit starých sedláckých návyků. Prostí vesničané, jakým ještě před dvěma roky byl i on sám, vstávali už za tmy, aby se postarali o dobytek, nanosili vodu, naštipali dříví. Dnes ho ale přece jen někdo předběhl. Do mokrého ticha už klepaly hole a v mlze před vladykovým dvorcem se s funěním a syčivými kletbami pohybovaly dvě robustní postavy. Jejich chodidla čvachtala v blátě, cákala v kalných kalužích.

„Kníže říkal vycvičit, Jegore, ne umořit k smrti,“ zachechtal se Seljanovič, když si vyprázdnil měchýř a zamířil k soupeřícím mužům.

„Má síly na rozdávání,“ zafuněl Svjatogor, když se od sebe s Iljou odtrhli a couvli. „Vydrží to. A kdyby náhodou ne, není toho hoden.“

„Akorát,“ zadýchal se Muromec, čímž přiznal, že mu postarší bohatýr dává pořádně zabrat, „si zrovna nejsem jistý, jestli to bude mít nějaký význam.“

„Jak se opovažuješ o tom pochybovat?“ zamračil se na něj Jegor. „Boj s mečem je výsada, které by sis měl vážit. V Cařihradu, kde jsem se mu naučil já, to umění nazývají šerm. V těchto končinách ho málokdo doopravdy ovládá. Muži jsou tady naučení bojovat se sekerami, kladivy a kyji. K boji s nimi taky potřebuješ určitou zručnost, ale většinou jde jen o to, kdo rychleji a

silněji praští protivníka, zlomí mu štít, prorazí pancíř, zpřeláme kosti. Meč je úplně jiná zbraň. Ne nadarmo mu říkají nástroj velmožů, prodloužená ruka bohatýrů. Většina jeho zdejších vlastníků ho pořád používá jen jako sečnou zbraň, mávají s ním a mlátí jako nějací dřevorubci. Když se s ním naučíš zacházet, staneš se neporazitelným. Té zbrani patří budoucnost.“

„V tom má bratr Svjatogor asi pravdu,“ přitakal Mikula. „Ale já přesto raději zůstanu u svého válečného kladiva. Zdá se mi... důraznější. A v boji se mi osvědčil i můj starý dobrý bejkovec. Na nepřátele je ještě účinnější než na krávy u nás doma u Vlčince. Jestli budeš někdy chtít, Iljo, můžu tě naučit, jak s ním práskat a vyrážet protivníkům zbraně z rukou.“

Ilja na to nestihl nic říct, protože v mlze zadusala kopyta. Uličkou od vylomené brány se k nim blížil osamělý jezdec.

„Podívejme se,“ podivil se Mikula. „Nějaké ranní ptáče předběhlo i nás tři.“

„Přesněji řečeno,“ odvětil Volch, protože právě jeho podobu na sebe vzala temná silueta, vynořující se ze sychravé šedi, „jsem vůbec nešel spát.“

„Sliby je potřeba plnit, co?“ nadhodil Jegor. „Tak co, vypátral jsi poklad Mokšů?“

„Zatím ne. Ale našel jsem stezku, která vede nahoru do severních kopců. Myslím, že právě po ní utekl vladykův syn i se všemi kmenovými cennostmi.“

„Jak to můžeš vědět?“ pochyboval Jegor. „Děšť musel smýt všechny stopy.“

„Jsou i takové stopy, které nespláchne ani ten nejsilnější liják,“ usmál se Volch záhadně. „A svědkové, kterým trocha vody nezastře zrak.“

„Zase jsi mluvil se zvířaty?“ zeptal se Mikula.

„Možná. Sedlejte koně, bratři. Šel bych poklad hledat sám, ale je možné, že ho hlídá víc mužů. A určitě budou dobře ozbrojení. Bude se mi hodit vaše pomoc.“

„To je pro nás opravdu čest,“ odfrkl si Jegor, ale bez otálení se otočil na patě a zamířil k nedaleké stáji. Mikula ho následoval.

„Jedu s vámi,“ zvedl Ilja pohled k Volchovi. Došlo mu, že tohle je třetí cesta z jeho snů. Všechno do sebe zapadalo, až z toho šel trochu strach.

Vůdce goryničů se na něj ušklíbl. „O tom jsem ani na okamžik nezapochyboval. Tak neotálej, Muromče, a rychle do sedla!“

„Nedobrá je tu půda, kamenitá,“ bručel Mikula, zatímco po klikaté cestičce stoupali do kopců. Pod kopyty ořů zvonily skály, i les kolem řídł a mezi stromy se množily balvany. „Špatně se musí rozorávat. Skoro jako u nás doma u Vlčince.“

„Pokud si dobře pamatuju,“ ohlédl se Volch, jedoucí v čele skupinky a rozhánějící mlhu divotvornou září Malachitového žezla, „kolem Vlčince nebyla země kamenitá, ale bahnitá. Koneckonců, jako na celém dregovičském území.“

„Paměť ti slouží dobře, brachu. Staré slovo dregva znamená močál a my Dregovičové jsme prostě lidé z močálů. Každý oráč ti potvrdí, že na vodnaté zemi se hospodaří stejně špatně jako na skalnaté. Je úplně jedno, jestli zrno zadusí kameny, nebo shnije v blátě.“

„Konečně vím, ze kterého kmene pocházíš,“ pohlédl Ilja na vedle klusajícího Mikulu.

„Nedomýšlel sis to dřív, smrkáči?“ podivil se Seljanovič. „Vždyť jsem říkal, že pocházím z Vlčince. Každý ví, že Vlčinec leží na území Dregovičů.“

„Každý možná, ale já jsem nikdy předtím o té vesnici neslyšel.“

„O vesnici?!“ zvolal Mikula, až ho Jegor a Volch probodli varovnými pohledy – byli na nepřátelském území a nevyplatilo se dělat zbytečný hluk. „Ty zabedněnče! Vlčinec není žádná vesnice, ale mocné, pyšné hradiště. Pravda, není tak velké jako Turov, sídlo dregovičského knížete, ale zato je dobře opevněné.“

Palisády jsou vysoké, věže špičatými stříškami párou oblaka a valy obtéká vodní příkop, tak hluboký, že do se do něj může postavit pět velkých chlapů jeden druhému na ramena a ten nahoře stejně nedosáhne na hladinu...“

„Polévka ze sekery,“ odfrkl si Ilja, kterého nadzvedlo, že mu právě Mikula, vyhlášený sedlák a prostáček, nadává do zabeďněnců. Jako by mu starý, hnojem ulepený kozel vyčítal, že mu smrdí podpaží.

„Polévka ze sekery,“ potvrdil Volch s pichlavým úsměvem. „Zapomínáš na to, bratře Mikulo, že jsem Vlčinec viděl na vlastní oči. Je to jen palisádou a smradlavou žumpou obehnaná osada.“

Mikula zrudl. „Polévka ze sekery? Jaká polévka ze sekery? Co to vlastně je, aby vám koule uhnily!? Slýchám to pořád. Co to má znamenat?“

„Ty jsi neslyšel zkazku o polévce ze sekery?“ posmíval se Ilja Mikulově zlosti. „Ten příběh přece zná každý.“

„Každý? To určitě! Jegore, ty víš, co je to za pitomost?“

„Ovšem, že vím,“ přikývl Svjatogor. „Vypráví takový příběh o bojovníkovi z kmene Křivíčů, který se po výpravě knížete Helgiho na Cařihrad vracel domů z války...“

„Mně máma tvrdila, že to byl Vjatič a vracel se z války s Pečeněgy,“ namítl Ilja.

Volch se zachechtal. „Já jsem slyšel, že to byl Drevljan a zúčastnil se Ingvarova tažení proti Chazarům.“

„Na tom prd záleží, odkud pocházel a ve které válce proléval krev,“ mávl Ilja rukou. „Důležité je, že se vracel domů jako většina obyčejných vojáků – bez kořisti, bez odměny za prolitou krev, dokonce i bez koně. Neměl nic, jen pár čerstvých jizev, hodně ošklivých vzpomínek a na rameni sekeru, se kterou rubal pečeněžské hlavy...“

„Řecké.“

„Chazarské.“

„To je jedno,“ pokrčil Muromec rameny. „Jak se tak ploužil lesy, utmáčený a hladový jako vlk, narazil jednoho večera na osamělou usedlost. U domu zahrádka a políčko, chlívek s prasátkem, ohrada s ovci. Vojáka napadlo, že když pěkně poprosí, ti dobří, v hojnosti žijící lidé mu určitě dají něco k večeři. Tak zaklepal, čapku z hlavy uctivě sňal, dobrý večer popřál a poprosil o trochu jídla a náruč slámy na přespání. Jenže staříček a staříčka, co v domě žili, byli staří lakomci. Okřikli ho, ať neobtěžuje, že oni chudáci sami nic nemají, že z ruky do úst žijí a nemůžou krmit a hostit každého tuláka, který k jejich domku zabloudí. A ať táhne zpátky někam do lesa, ať se listům a chvojím přikryje a kořínků a hub se navečeří. Voják je hned prokoukl, popřemýšlel bystrým vjatičským rozumem...”

„Křivičským.“

„Drevljanským.“

„... a ptá se starých lakomců, jestli by mu aspoň kotlík a vařečku nepůjčili, že si sám uvaří polévku. Podivili se, z čeho chce vařit polévku, a on na to, že ze sekery. A protože byli nejen skoupí, ale i hloupí jako dva ztrouchnivělé pařezy, lest neprohlédli a ze zvědavosti, jak chce voják ze sekery polévku uvařit, kotlík a vařečku mu půjčili. Voják chrastí z blízkého lesa nalámal, ohniček rozdělal, kotlík vodou z čirého pramene naplnil. A šup do ní hlavu ze sekery. Pak klidně čekal, až voda začne vřít, ruce si mnul a vousy lačně olizoval. Když v kotlíku začalo bublat, voják vzal vařečku a polévku ochutnal. Spokojeně mlaskal, jak je skvělá, ale že by to chtělo ještě trochu soli. Lakomci, kteří se samozřejmě nedočkavě dívali a byli na vojákovu večeři náramně zvědaví, běželi do domu a přinesli pytlík soli. Voják posolil, zamíchal, zase ochutnal a ptá se, jestli by se nenašla cibule...”

„Cha!“ přerušil ho Mikula. „Už mi svítá. A pak si řekl o trochu česneku, mrkve, krup, ba možná i o kousek masa. Nemám pravdu?“

Ilja přikývl. „Nakonec byla polévka pěkně hustá, voják ji sundal z ohně a nabídl i starým lakomcům. Jedli

s ním a pochvalovali si, jak je ta sekera dobrá. Náramně se divili, když všechno vyjedli a uviděli hlavici širočiny na dně kotle. Voják ale jen pokrčil rameny. Prý asi málo míchal, když se sekera nerozvařila. Ale že to nevádí, aspoň si z ní může takovou dobrou polévku navařit i příště.“

„Už rozumíš, selská palice?“ pohlédl Jegor na Mikulu. „Chápeš, co je to polévka ze sekery?“

Seljanovič přimhouřil oči. „Jasně, že chápu. Blud, výmysl, lež, podvod. Takže chcete říct, že vás s Vlčincem balamutím, co? To jsi chtěl naznačit, Volchu? Jen zkus popřít, že hradiště nechrání vodní příkop. Vím, proč to zatloukáš. Protože ses v té smradlavé vodě sám vykoupal!“

„Opravdu?“ usmál se Ilja. „Co se tam přihodilo?“

Jenže k dalšímu příběhu se nedostali. Volch v čele jízdy najednou varovně sykl, přitáhl hnědákovu uzdu a pozvedl žezlo výš. Šupina na konci hole zazářila jasněji, až šedivá mlha okolo zbělala a rozestoupila se. Ilja postřehl, že Jegor sáhl po Smerti. Mikula sevřel v dlani stočený bič, visící na hrušce kobylčina sedla.

Před nimi se z oparu vynořil mohutný temný obrys. Muromec se zamračil. Nebylo se čeho bát, protože to byl jen velikánský stojící balvan, černý jako uhlí, ale Ilja si okamžitě vzpomněl na sen. Byl by přísahal, že je to tentýž kámen, který se tyčil uprostřed podivuhodné stepi pod zelenavým nebem. Jenže na tomhle nebylo nic napsáno, jeho povrch byl matný, dokonce se ani neleskl vlhkostí. Ilja rázně zatáhl za opratě a zastavil Buruška.

„Copak?“ ohlédl se Volch, který kámen nevšímavě minul a očividně hodlal pokračovat dál po cestičce.

Silák civěl na balvan.

*Kdo má dost síly, aby pohnul
tímto kamenem, zbohatne.*

„Je to tady,“ řekl nepřítomně.

„Cože?“ Mikula a Jegor u něj zastavili, v obličejích tázavé výrazy. I Volch obrátil hnědáka a vrátil se k balvanu.

„Musíme ten kámen odvalit,“ opětoval Ilja jeho pohled. „Poklad je ukrytý pod ním.“

„Jak to můžeš vědět?“ zabručel Jegor, prošedivělé obočí nakrčené až ke kořeni nosu. „Pravda, ten kámen je černý, úplně jiný než skaliska okolo, jako by sem nepatřil, ale to ještě neznamená...“

Volch ho utišil rázným gestem. „Proč si myslíš, že skrýš je tady, Muromče?“

„Viděl jsem to ve snu,“ usmál se Ilja křivě. „Bylo tam rozcestí. A kámen s nápisem. A tři cesty.“

V goryničových smaragdových očích se podivně zablesklo. „Jedna z nich tě zavedla k té lesní svatyni, že? Díky vidině ze snu jsi našel Aljošu...“

Muromec přikývl.

„Co je to za čarodějnictví?“ zkřivil Jegor ústa.

„Mě se neptej,“ pokrčil Ilja rameny. „Netuším, odkud se ten sen vzal, která mocnost mi ho seslala do mysli, ale už dvakrát se mi vyplnilo to, co jsem viděl ve spánku...“

„Potom nám o tom budeš vyprávět,“ uzavřel Volch. „Teď dolů z koní a opřete se do balvanu.“

„Snad nevěříš, že je tady opravdu...“ začal Mikula.

„Samozřejmě, že věřím,“ odsekl Volch. „Hněte sebou!“

Všichni čtyři sklouzli ze sedel a přikročili ke kameni. Nejdřív se do něj zapřel Mikula. Balvan se ani nepohnul. Zkusili to i Volch a Jegor. Balvan temně zaskřípal a začal se naklánět. Když se k nim se zaťatými zuby a napnutými svaly přidal Ilja, těžká černá hrouda se s rachotem a zaduněním svalila stranou.

„Pozor!“ vykřikl Ilja. V poslední chvíli zachytil padajícího Mikulu a strhl ho zpátky. I Jegor a Volch museli divoce zamávat rukama, aby získali rovnováhu. Rychle ucoupli.

Ve skále pod balvanem se černala zhruba půl sáhu široká díra. Volch do ní posvítíl žezlem. Zahlédli strmě dolů klesající šachtu s hrbolatými kamennými stěnami.

„Matičko Mokoš,“ vydechl Mikula a kývnutím hlavy poděkoval Iljovi. Nebýt pohotového Muromce, byl by se zřítil do otvoru a ošklivě se odřel a možná si i něco zlomil.

Všichni čtyři si navzájem vyměnili udivené pohledy. Pak se zraky tří bohatýrů zastavily na Iljovi. Mladík se rozpačitě ušklíbl a pokrčil rameny.

„Jestli si myslíte, že to dokážu vysvětlit, tak jste úplně vedle!“

Jako první do díry sklouzl Volch – díky čarodějným schopnostem dokázal vycítit nebezpečí dřív než jeho druhové a navíc byl nejštíhlejší. Za ním se po Mikulově dlouhém karabáči spustil do podzemí Ilja, a nakonec Seljanovič. Jegor zůstal hlídat u koní. Ochránců pokladu bylo určitě víc, mohli číhat poblíž a bohatýři ani trochu netoužili po tom, aby Mokšové přivalili černý kámen zpátky a uvěznil je v pozemí. V úzké díře se zespoda mohl zapřít jen jeden z jich, a to by nestačilo.

Jakmile Ilja seskočil na dno jeskyně, vyškubl zpoza opasku sekeru. Jen o několik úderů srdce později vedle něj dopadl na nohy Mikula, v pěsti těžké kladivo. Volch stál kousek od nich, přikrčený v bojovém postoji, v pravé ruce meč, v levé pozvednuté žezlo. Stříbrný úlomek na hlavici zazářil silněji a roztrhl tmou.

Stáli v členité, klikaté chodbě, nepochybně vyhloubené a vytvarované podzemní řekou. Už dávno tudy netekla, stáli na suché skále, ale když se pozorně zaposlouchali, zachytili její vzdálené hučení v novém korytu.

„Je to tady,“ řekl Volch tlumeně. „Určitě.“

„Proč myslíš?“ přistoupil k němu Mikula.

Vseslajevič přiblížil zářící žezlo k nejbližší stěně. Pod vlhkým povlakem spatřili splet' jednoduchých kreseb, rituálních znaků a různobarevných otisků lidských dlaní.

„Je to posvátné místo Mokšů. Navíc výborně skryté. Kam jinam by zalezli s kmenovým pokladem?“

Ilja a Mikula jen němě přikývli a opatrně, s pozvednutými zbraněmi vykročili za Volchem. Chodba pozvolna klesala. Světlo Malachitového žezla klouzalo po vodou vyhlazených stěnách a rozhánělo zrádné stíny jako lodní požár houfy kryš v podpalubí. Tichem zněl jen zrychlený dech mužů, občasné zaskřípání kamínků pod chodidly a v ozvěnách se rozléhající kapání vody.

Najednou čarodějný svit vyloupl ze tmy lebku. Civěla na ně prázdnými očními důlky z vyhloubeného výklenku ve stěně. Mikula se polekaně dotkl Perunovy sekery na své hrudi a šeptem přivolal Velese a Mokoš. Vzápětí jich uviděli víc – umrlčí tváře cenily zuby ze stěn všude kolem.

„Už jsme blízko,“ sykl Volch a pevněji sevřel v dlani meč.

A skutečně, po několika krocích chodba vyústila do prostornější podzemní síně. Zastavili se na jejím pomyslném prahu. Gorynič před sebe napřáhl ruku s žezlem. Magický úlomek zapulzoval. Záře sílila a rostoucí světelná skvrna před jejich zraky postupně odhalovala čím dál větší a větší kus podlahy a hrbolatých stěn.

Ilja cítil, jak mu srdce duní v hrudi. Křečovitě svíral v dlaních topor otcovy sekery a vytřeštěně se díval, jak se ze tmy vynořují zvířecí kosti a lebky, rozházené po podlaze. Vzápětí světlo dorazilo k masivnímu ležícímu kameni, nahrubo otesanému do podoby stolu. Tmavé skvrny, které ho pokrývaly, nasvědčovaly tomu, že se dívají na prastaré obětiště. Záře žezla se přelila přes žehru.

V tom okamžiku ve tmě za oltářem zablikaly vytřeštěné oči. Někdo něco vykřikl a tma se rázem roztrhla na několik dvounohých a dvourukých stínů.

„Pozor, bratři!“ vykřikl Volch, skočil dopředu a bleskově švihl mečem.

Oštěp, který přilétl přes obětní kámen, zařinčel na zemi ve dvou kusech. Gorynič usekl hrot těsně předtím, než zasáhl jeho kolčugou chráněnou hrud'.

Mokšové zaskočeně zahulákali, zanádařovali. Vzápětí ale jeskyni naplnil bojový pokřik, ve stříbřité záři žezla se zableskly zbraně a stíny se mrštně rozhýbaly.

Ilju zaplavila podivuhodná směsice strachu a bojovnosti. Dokonale ho naplnila a vytryskla v podobě odhodlaného křiku. Mikula a Volch se přidali a všichni tři bok po boku vyrazili do střetu s nepřáteli.

Jegor se právě nakláněl nad díru do podzemí, když z temnoty najednou vychrstla polámaná ozvěna křiku a řinčení zbraní. Okamžitě sáhl po meči. Napadlo ho, že by měl skočit do jeskyně a běžet druhům na pomoc...

Vtom Muromcův ryšavý kůň pohodil hřívou a hlasitě zafrkal. Svjatogor se rychle ohlédl. Smert' se zasvištěním vylétl z pochvy. I Jegorův statný vraník, Mikulova bílá kobyla a Volchův hnědák zvedli hlavy a zavěťřili. Vzápětí zaržáli a splašeně zabušili okovanými kopyty o skálu.

Kruhový štít se nacvičeným pohybem přesunul z bojarových zad na levé předloktí. Než se jím ale stihl zakrýt, v mlze zadrnčela tětiva.

Šíp zasáhl Jegora doprostřed hrudi – kamenný hrot se rozprskl o šupinový pancíř a střela zůstala viset v bojarově hustém, až po pás sahajícím plnovousu.

„Kyjevská ocel, sráči,“ objevily se v prošedivělých vousech vyceněné zuby.

Další dva šípy už zaduněly do štítu.

„Zbabělí zkurvysyni!“ zařval Svjatogor nekřesťansky. „Pojďte a bojujte!“

Vyrýtili se z mlhy celí naježení, hulákající, mávající kyji a sekerami. Rychlým pohledem, vrženým mezi spodním okrajem přilbice a horní hranou štítu, jich napočítal půl tuctu. Byli podstatně mladší než on, silní a zoufale odhodlaní.

Zvláštním způsobem ho to potěšilo. Možná byl křesťan a věřil, že láska je nejmocnější síla na tomto světě. Zároveň byl ale bojovník každým kouskem těla a zbožňoval ten pocit, kdy mohl rozsévat smrt v nepřátelských šicích.

V následující chvíli mu k tomu Bůh dal příležitost.

Křik, rachot, zmatek. Ilja se do něj propadl jako točící se javorový list do vodního víru. Jediným zdrojem světla bylo Volchovo poskakující žezlo, takže podzemní svatyni naplnila divoká změt' rozkmitaných stínů a kratičkých záblesků na ostřích zbraní a ve vytřeštěných očích. Muromec se do toho chaosu naslepo ponořil a bezhlavě kolem sebe mlátil sekerou, doufaje, že nezasáhne Mikulu ani Volcha.

Kdepak, už nebyl list. Zběsilá řež ho nestrhla. Probíjel se jí jako pevný kámen s ostrými hranami. Cítil, jak se sekera zatíná do těl, drtí kosti, trhá svaly. Na ruce a do tváře mu stříkala horká krev. Občas ho praštilo ratiště oštěpu, škráblo zubaté ostří, udeřil kyj, ale nevšímal si toho. Rubal, mlátil, kopal.

A křičel, aby ze sebe uvolnil hrůzu a nesmyslnou zuřivost.

Jegor se hromově smál – jako zlomyslný bůh, co z vrcholků hor vrhá na svět strašlivou blýskavici. Kyje, kladiva a sekery bušily do dubového štítu, občas i do pancíře nebo dokonce do přilbice. Ale přestože útočníci dávali do úderů všechnu sílu, Svjatogor se ani nezachvěl. Byl jako hora, jejíž jméno nosil. I Smert' zatím jen odrážel nepřátelské zbraně, tancoval a posměšně blýskal jantarovým okem.

„Co jsou to za muší kousance, havěti pohanská? Nic lepšího mi nepředvedete?“

Jako by to přivolal, jedna z palic ho praštila do zad tak, že to opravdu zbolelo.

A tehdy se Svjatogor konečně rozzuřil a začal rubat. Hlava nehlava, ruka neruka, noha nenoha. Krev přšela

hustěji než včerejší liják. Odhodlaný křik Mokšů se změnil v zoufalé skučení.

„Iljo!“

Do Muromce jako by vstoupil krvelačný běs. Křičel, vyl, sekal kolem sebe jako smyslů zbavený. Z jeho poletující širočiny stříkala krev na stěny, na podlahu, přidávala čerstvé cákance na flekatý obětní stůl. Mokšové se snažili utéct z dosahu běsnícího zabijáka, ale Ilja jim surově zatínal zbraň do ledvin, do zátylků, mezi lopatky, kam dosáhl.

„Dost, Iljo! Slyšíš?!“

Neslyšel. Jeden ze strážců pokladu před ním zděšeně couval, dokud neklopýtl o masivní zubří lebku a nedopadl na zadek k žehře. Muromec se obouruč rozmáchl sekerou. Mokša s nářkem a prosbami o slitování proti němu zvedl ruce. Širočinu samozřejmě zastavit nemohly. Zubaté ostří přesešlo jedno zápěstí a praskavě se zaťalo do mužovy tváře.

„Iljo, u všech bohů! To stačí!!!“

Před silákův zkřivený obličej vyskočilo Malachitové žezlo a blýsklo mu do očí. Vykřikl, upustil topor sekery zaťaté do Mokšovy lebky a zakryl si zrak předloktími. Vrávoral několik kroků dozadu, zakopl o mrtvolu a dopadl mezi zkrvavená, smrtelnými křečemi zmítaná těla. Řev se zlomil a změnil v neartikulované blábolení.

Volch a Mikula se nad něj sklonili. I oni byli potřísněni krví, ale rozhodně nevypadali jako Ilja, který jako by se v ní vykoupal. Muromec rozechvěle vyhlédl zpoza zápěstí. Mikula se na něj vyčítavě mračil.

„Člověče, co se s tebou stalo?“

„Já... já nevím...“

Opravdu nevěděl. Události uplynulých okamžiků se mu v mysli slily do nepřehledné změti krvavých gejzírů, příšerného křiku a hrůzou zkřivených obličejů jeho protivníků.

„Jako by tě něco posedlo,“ vrtěl Volch hlavou. „Něco zlého, krutého, cizího. Zabíjel jsi jako jeden ze

Sveneldových zabijáků, když se jich zmocní berserk, severské bojové šílenství...”

„Já... netuším... co...” Iljovi se zlomil hlas. Zachrčel, udělalo se mu zle, rychle se otočil na bok a hlučně se vyvracel do kaluže čerstvé krve. Dávivé křeče přešly do trhaných vzlyků. Volch a Mikula si vyměnili pohledy a oba si ztěžka povzdechli. Pak popadli Ilju pod pažemi a pomohli mu vstát. Odvracel zrak, aby neviděl tu spoušť kolem – z větší části totiž byla jeho dílem.

Čarodějné světlo se vlilo do kouta za obětištěm. Tam, mezi zužujícími se skalními stěnami, dřepěl chlapec. Asi třináctiletý, s kostnatou postavou, která se teprve nedávno vytáhla do výšky, s očima přes půl obličeje a rukama objímajícími k bradě přitisknutá kolena. Tiše kvílel a třásl se jako osamělá osika uprostřed větrné stepi.

„Vladykův syn,” řekl Volch. „A podívejte se za něj.”

Docela vzadu, ve skalní prohlubni, bylo složeno několik objemných vaků.

„Poklad Mokšů,” přikývl Mikula. „Měl jsi pravdu, Iljo. Slyšíš, Muromče? Vzpamatuj se! Řekni tomu klukovi, že se nemusí bát. Nic mu neuděláme.”

„Jenom ho odvedeme zpátky do Mordvy a použijeme ho pro nastolení loutkové vlády nad kmenem,” dodal Volch s trpkým úšklebkem. „To mu samozřejmě překládat nemusíš. Tak co, už ses dal dohromady?”

Muromec si odkašlal, vysmrkal se mezi prsty, otřel si z obličeje směsici slz a krve, zhluboka se nadechl a trhaně přikývl.

„Dobrá,” položil mu Vseslajevič ruku na rameno. „To, co se tady stalo, tě možná bude pár nocí strašit ve snech. Ale postupně to vstřebáš. Všichni jsme si prošli něčím podobným. Jednoduše tě ovládl strach a zatemnil ti rozum. To se v boji občas stává. Někdy ti to dokonce může zachránit život.”

„Doufám...” popotáhl Ilja a odplivl si. „Doufám, že to byl strach.”

„Vidím, že ses tu mezitím nenudil, Jegore,“ poznamenal Volch, když se horko těžko vyškrábali z podzemí a vytáhli na povrch i roztřeseného vladykova syna a vaky s cennostmi.

Kolem díry a odvaleného černého balvanu ležely rozházené ostatky čtyř těl a Svjatogor se zadýchaně opíral o zakrvácený Smrt’.

„Dva vzali nohy na ramena,“ zabručel nespokojeně. „Matko Boží, Muromče, vypadáš jako žrec po celém dni usilovného obětování. Co jsi tam dole vyváděl? A kde máš sekeru?“

„Zůstala zaseknutá v jednom mrtvém Mokšovi,“ odvětil místo zachmuřeného, nepřítomně civícího Ilji Mikula. „Na víc se neptej, povyprávíme ti to večer u plného kovše.“

„Věru, pojed’me zpátky do hradiště,“ souhlasil Volch. „Nestojím o to, aby nás v těchto zamlžených lesích zastihl soumrak.“

„Takže Muromcův sen nelhal,“ řekl udiveně Jegor, když se vytáhl do vraníkova sedla. „Pod kamenem byl opravdu poklad.“

Volch přikývl a pohlédl na Ilju. „Slyšíš, chlapče?“ vyzval ho, možná spíš proto, aby ho přivedl na jiné myšlenky. „Je načase, abys nám o tom snu povyprávěl víc.“

Muromec se na něj podíval a s povzdechem přikývl.

„Zajímavé,“ zabručel Jegor, zatímco po lesní pěšině pomalu sestupovali do údolí Mokše. „Všechny tři předpovědi z kamene se vyplnily. Smrt, láska i bohatství.“

„Vyplnily jak vyplnily,“ namítl Mikula. „Smrt přemohl, láska byla falešná a bohatství taky nebude patřit jemu. Je to společná kořist.“

„No právě,“ přikývl Volch zamyšleně.

„Máte někdo ponětí, co to všechno znamená?“ zeptal se Ilja, kterému po krveprolití v jeskyni nebylo dvakrát

do řeči, takže ze sebe vyprávění o třech snových cestách soukal pomalu a neochotně.

„Podle mě,“ navázal Vseslajevič, „to byly zkoušky. Přemýšlejte. Smrt, láska i kořist jsou tři největší nebezpečí, která číhají na bohatýra. Všechny ho můžou svést z cesty. Kdo z nás jim nikdy nečelil?“

„Na tom něco je,“ přikývl Jegor. „Když se to tak vezme, knížecí služba je pořád o tom, že ti někdo usiluje o život, nebo se pokouší zlomit tvou čest...“

„No vidíš, a Ilja těm hrozbám odolal. Nepřátele zabil, ženské svody prokoukl a pokladem se nenechal zlákat. Nemusel nám prozradit, kde se zlato skrývá, a později se sem vrátit a získat ho vlastní pěst.“

„Dejme tomu, že to byly opravdu zkoušky,“ dumal Mikula, až se mu ze střapaté hlavy kouřilo. „Jenže kdo je na Muromce uvalil? Která mocnost mu vstoupila do snů a vedla ho vstříc všem nástrahám?“

„To by mě taky zajímalo,“ zabručel Ilja a tázavě pohlédl na Volcha.

Ale gorynič jen bezradně zavrtěl hlavou.

„Na to ti neodpovím, příteli. Nemám o tom ani ponětí. Ale už od začátku se nedokážu zbavit pocitu, že do tvého osudu zasahují tajemné, nadpozemské síly. Proč si vybraly právě tebe, to je taky záhada. Ale dřív nebo později se to dozvíš. Stačí dávat pozor a všímat si znamení.“

Koně dosáhli úpatí pahorku. Kolem se z mlhy začala vynořovat prázdná, nedávno vydrancovaná obydlí. V šedi před bojary se objevil tmavý obrys hradištního opevnění.

Ilja cítil, že má za sebou důležitý úsek cesty. Kam ale ta cesta vedla?

Malá zlatá sekerka zdobená jemnými, tepanými ornamenty a magickými črtami se na koženém řemínku ve Svjatoslavově pozvednuté ruce houpala sem a tam a rozsévala kolem kratičké záblesky ohnivého světla. Mihotavá záře loučí v rukou okolostojících mužů

odhodlaně rozháněla mlhu, která se mísila s večerním šerem.

„Tohle jsem chtěl udělat už dřív,“ promluvil kyjevský kníže vážně, „ale je dobře, že jsem počkal. Myslím, že právě dnes nastal ten správný čas.“

„Rozhodně,“ přidal se Volch. „Lepší příležitost se ani nemohla naskytnout.“

„Dnes se Muromec opravdu vyznamenal,“ uznal dokonce i Jegor, i když při tom měl tradičně zamračené obočí, jako by neustále o něčem přemýšlel a závěry, na které přicházel, ho naplňovaly pochybnostmi. „Bez něho bychom poklad nenašli.“

„Nezapomínejte, že zachránil Aljošu,“ připomněl Mikula. „To je ještě hrdinštější skutek.“

Svjatoslav přikývl, ale nespouštěl při tom pohled z Ilji. Když opět promluvil, hovořil pomalu, slavnostně a kladl důraz na každé slovo.

„Tohle je amulet Peruna Hromovládce, nejmocnějšího válečníka mezi všemi bohy, ochránce Kyjeva a zemí kolem Slavutiče, Dviny a Ilmeňského jezera. Nosí ho ti nejlepší bohatýři ve službách Kyjevského veleknížectví. Jakmile se dotkne tvé hrudi, Iljo z rodu Muromců, vezmeš tím na sebe velkou poctu a ještě větší závazek. Bude to, jako bys složil přísahu věrnosti. A naopak, zároveň se staneš naším bratrem a získáš slib naší oddanosti k tobě. Budeš ho nosit až do poslední chvíle a nakonec, pokud zemřeš se ctí, tě bude následovat na pohřební hranici a roztavené zlato splyne s tvými kostmi a popelem. Přijímáš to?“

Ilja se nadechl a rozhlédl se po tvářích okolostojících mužů. Shromáždili se tu všichni v plné zbroji, s meči a sekerami u boků, s odznaky svých družin na hrudích. Viseli na něm pohledy a slavnostně, skoro zbožně mlčeli – dokonce i Sveneld a jeho divoká ruská garda.

Muromec se vrátil zrakem ke Svjatoslavovi a pohlédl mu do očí.

„Přijímám,“ protlačil skrz sevřené hrdlo.

Kníže se letmo usmál a pokynul Volchovi. Vseslajevič vztáhl k Iljovi ruku, v níž držel nůž s oboustranně nabroušenou, črtami pokrytou čepelí a neúměrně dlouhou rukojetí, přizpůsobenou pro uchopení do obou dlaní.

„Zpečet' ten slib krví prolitou na Perunovu počest.“

Muromec se chopil obětního nože a obrátil se k ponurému dubu, pod jehož rozložitou korunou stáli. V těchto končinách uctívali jiné bohy a v Mordvě ani v okolí samozřejmě nestála žádná Perunova svatyně ani posvátný háj. Kyjevané s sebou ani nevláčeli žádné přenosné modly. K čemu taky – Hromovládce přece sídlil v každém mocném dubu. Košatý obr, který stál hned za vesnicí v podhradí, posloužil svému účelu stejně dobře jako kterýkoli jiný.

Dva goryničové už před chvílí přivlekli ke stromu statného huňatého berana se svázanýma nohama. Ilja se teď k němu rychle sklonil, popadl ho za jeden ze zkroucených rohů, aby znehybnil škubající hlavu, a rázným, jistým tahem změnil vyděšené bečení v žalostné, bublavé chrčení. Žlutavou houni potřásla krev. Jeden z goryničů vzal objemný vyřezávaný kovš a přidržel ho pod ranou. Pak se vztyčil a vztáhl ruce s nádobou ke knížeti. Svjatoslav namočil zlatou sekerku do ještě horké tekutiny, pověsil ji Iljovi na krk a krátce, pevně ho objal. Bojaři vykřikli, až mlha zavířila, zařinčeli ocelí.

„Vítej v kyjevské družině, Iljo Muromče,“ odtáhl se kníže na délku paží, drže siláka za ramena. „Oba stojíme na počátku cesty. Od této chvíle po ní budeme cválat spolu. Bok po boku s ostatními bratry bohatýry.“

Volch si vzal od Mikuly čutoru s medovinou a celou ji vlil do obětního kovše. Pak nádobu podali Iljovi. Muromec pozvedl kovš oběma rukama, přiložil si ho k ústům a pil a pil, povzbuzovaný smějícími se chlapy. On ale radost ani veselí necítil. Vraštil čelo a dychtivě hltal směs krve a medoviny. Doufal, že si tím božským nápojem vyplaví z mysli vzpomínky na všechny hrůzy, kterých byl v posledních dnech svědkem i účastníkem.

Na druhou stranu si uvědomoval, že to otupení a zapomenutí bude jen krátkodobé.

*Bohatýr Ilja, Muromcem zvaný,
šel rovně, kde čeká bohatství,
on však i třetí nástraze odolal
a odměnu si tak vysloužil.*

Ilja udiveně civěl na kámen uprostřed rozcestí. Nový planoucí nápis nebyl jedinou věcí, která se změnila. Ke krkavcům, kostem a balvanům něco přibýlo.

V trávě pod kamenem ležela bohatýrská zbroj. Kroužková suknice se třemi tepanými puklicemi vpletenými do hrudní části, přilbice se stříbrnou obrubou, koňským chocholem na špičce a posuvným nánosníkem, k tomu dlouhý rovný meč s varjažskou rukojetí a pěkně tvarovaný toulec se šípy a dvakrát prohnutým rohovinovým lukem. O kámen byl navíc opřený leštěným bronzem okovaný kruhový štít a dlouhé jezdecké kopí.

„Vidíš to co já, Buruško?“ řekl Ilja koníkovi. „A rozumíš tomu? Ta zbroj má být odměnou za to, že jsem obstál ve třech zkouškách?“

Koník zafřkal a potřásl hlavou, jako by chtěl jezdcovu domněnku potvrdit.

„Jestli ano, tak od koho ty dary jsou?“ zabručel Muromec. Popravdě ho všechna ta tajemství a nezodpovězené otázky začínaly dráždit a zlobit. Rozhlédl se kolem. Nikde nikdo, jen krkavci mávali křídly a přeskakovali z jednoho balvanu na druhý, z lebky na lebku. Ilja seskočil z Buruška, přešel k žehře a zvedl meč. Vytáhl čepel ze stříbrem kované dřevěné pochvy. Ve středovém žlábků byly vyryty čarodějnické črty. *Gněv*, rozluštil mladík jméno meče. Věru tak, i v jeho žilách bublalo rozhořčení a zlost.

„Kdo jsi?“ vykřikl z plných plic a bodl mečem proti nebi. „Slyšíš?! Ukaž se! Dej mi znamení! Prozrad', co ode mě vlastně chceš!“

Jeho hlas se zvučně rozléhal po stepi. A z dálky přišla odpověď. Ponuré zadunění hromu. Ilja se prudce otočil tím směrem. Přimhouřil oči. Čekal, jestli se to nebude opakovat.

A pak najednou sklouzl ze skoro bezoblačné oblohy blesk – jasný klikatý bílý záblesk roztal zelenavé šero nad obzorem. Netrvalo dlouho a k Muromcovým uším dolétla ozvěna hromu.

„Hromovládce,“ zachraptěl a otevřel oči.

Nad jeho prostým lůžkem z kožešin a koňské příkrývky v koutě mordvanského dvorce se skláněly náramně udivené obličej.

„Ať se propadnu...“

„U Gorynových hlav!“

„Marie, Josefe a všichni svatí!“

„Co se děje? No tak, uhněte, pusťte mě k němu!“

Hradba z ramenatých postav Volcha, Mikuly, Jegora a několika dalších mužů se roztrhla a nad Iljou se sklonila vyholená hlava kyjevského veleknížete.

Svjatoslav vyvalil oči.

„Co je?“ zachraptěl Muromec rozespale a pohnul se. Ve stejném okamžiku uslyšel kovové zaskřípění a zjistil, že ho něco tíží.

Měl na sobě pancíř. Stejný, který ležel pod kamenem na rozcestí v carství snů. Na opasku měl připnutý meč, na levé ruce mu ležel masivní štít, u hlavy měl položenou přilbici. Když se s rozbušeným srdcem posadil a rozhlédl, zjistil, že je tam i kopí a toulec s lukem a šípy.

„Vysvětlí mi to někdo?“ rozhlédl se Svjatoslav.

„Já vím jen tolik,“ ozval se do zaraženého ticha Mikula, „že když jsem se před chvilkou probudil a šel se na dvůr vychcat, Muromec měl určitě na sobě jen tu svou otrhanou, ušpiněnou rubašku. A když jsem se vrátil, vidím tohle. Zdá se nám to, bratři? Vypili jsme příliš mnoho medoviny a jsme pořád uvěznění v nějaké snové krajině, kde se dějí zázraky?“

„Nespíme,“ zavrtěl Volch hlavou. „A na podivné vidiny tady máme Ilju. Řekni, brachu, co se ti zdálo tentokrát?“

Muromec omámeně vyprávěl a jeho novoučká, dokonale vyleštěná a naolejovaná zbroj zářila do šera v probouzející se dvoraně tak jasně, jako by se v ní zrcadlilo polední slunce.

KNIHA TŘETÍ:

**Ilja Muromec
a
Jegor Svjatogor**

KAPITOLA SEDMÁ

Synové černého draka

V povodí Itylu vrcholilo léto. Deštivé počasí uplynulých dní rychle ustupovalo do sychravých lesů na severu, vytlačované horoucím větrem z jihu. Rozpálený vzduch ze stepí a pouští kolem Chvaliského moře prolétl nad východním výběžkem Chazarské říše v rozvětvené deltě Itylu, zvířil prach na rovinách Kimekského chanátu pod jižním Uralem a přehnal se stanovými tábory kočovných Kypčaků, Pečeněgů a Baškirů v širých stepích. Pak se otřel o nevysokou vrchovinu na západním břehu Itylu a odrazil se na východ, k bulharským městům Arbuga, Balimer, Bilar nebo samotnému Bolgaru. Jak jinak, nevyhnul se ani velkému Suwaru, sídlu vzbouřenců proti bolgarské nadvládě. Na jeho vysokých věžích, ať už vybudovaných ze silných trámů nebo ze žlutohnědého kamene, s chutí zatřepotal hrdě vztyčenými vlajkami. Na zlatém pruhem lemovaném bílém poli se vyjímal obludný černý had s červenými blanitými křídly a žlutým plamenem vyletujícím z tlamy. Zilant byl symbolem starých bohů a odporu vůči mohamedánské víře, kterou přijali vládcové v nenáviděném Bolgaru na severozápadě. Když zástavami trhal onen dusivý jižní vítr, vzbuzovalo to dojem, že draci na nich ožívají a nedočkavě vlní svými hadími těly. Skoro jako by už dychtili po boji.

Suwar se rozkládal na sluncem spálené travnaté rovině mnoho verst východně od Itylu. Obranu před nepřáteli – a že jich bylo v pestře osídleném povodí požehnaně – mu zajišťovalo hned několik opevnění. Palácově-chrámový komplex v srdci města střežila silná kamenná zeď, vysoká dobré čtyři sáhy. Podobně dobře byl chráněn pahorek v severovýchodním cípu města, na jehož temeni se tyčil Zilantaw, obávaná dračí věž. Celý Suwar pak obklopoval podstatně starší val z hlíny a kamení, neobyčejně mohutný, obehnaný hlubokým příkopem. Nahoře byl zesílený dvojitou palisádou – asi tři sáhy široký prostor mezi vyšší vnější a nižší vnitřní řadou kůlů byl vyplněn hlínou a kamením a prošpikován silnými trámy. Po širokém, dobře udusaném ochozu mohl klidně projet vůz, takže když se chán Mutahar v ono větrné červencové odpoledne vydal na pravidelnou obhlídku obranných pozic, klidně mohl vyjet na hradbu na svém koni. Takové věci dělal rád. Ne, že by si potřeboval něco dokazovat – nevysoký, ale zato ramenatý a houževnatý padesátník s vyholenou hlavou, dlouhým černým plnovousem a zlatými, perlami vykládanými kruhy v uších působil majestátním dojmem snad i ve chvíli, kdy seděl v kadibudce. V plné zbroji, na ušlechtilém oři a klusající po vrcholku masivního opevnění vypadal jako ztělesnění samotného Arkliga, boha války. Mladý bagain Kalin, který po jeho boku kráčel po vlastních, se mu nemohl rovnat ani náhodou. Sotva třicetiletý Kalin byl do hodnosti nejvyššího velitele suwarských vojsk povýšen teprve nedávno, a tak se choval uctivě a většinu času nechával mluvit chána. Probírali otázku bezpečnosti města.

„To kočovnické tábořiště smrdí den ode dne hůř,“ zastavil se Mutahar na půli cesty mezi západní a jižní bránou a přimhouřenýma očima se zahleděl na stany posetou planinu pod hradbami.

V rozlehlém, rušném tábořišti čekali na vyhlášení války žoldnéři, povětšinou příslušníci stepních kmenů z jihu – Pečeněgové, Kypčakové, Baškirové.

„Ty jejich blechy, vši, filcky a svrab brzo nalezou do města a sežerou nás zaživa. Jenže ty prokleté hrdlořezy potřebujeme. V jejich žilách pořád burácí divokost a krvelačnost, na kterou jsme my, usedlíci zpoza hradeb, už skoro zapomněli.

V boji se nám budou hodit.“

„Špína a smrad nejsou to nejhorší,“ osmělil se Kalin opatrně namítnout. „Žoldnéři jsou hlavně hrozbou pro pořádek v ulicích, v přístavišti a okolních vesnicích. Sice tu sběr nazýváme *cheši*, přáteli a spojenci, ale ve skutečnosti je to jen smečka divochů. Nezabráníme jim krást, znásilňovat nebo podřezávat nějaké ty rolnické, pastýřské nebo dokonce kupecké krky. Dlouho to takhle pokračovat nemůže. Čím dřív vyhlásíš válku, velký cháne, a přikážeš chešům cválat na sever, tím lépe...“

Mutahar po něm šlehl pohledem, který pátil jako rána karabáčem. „Nechceš mě snad poučovat, kdy mám zavelet k útoku na Bolgar, že ne, Kaline?!“

Bagain před vrčícím vládcem pokorně sklonil hlavu. Z chána přímo sálala arogance – kdykoli se dal s Kalinem do řeči, dával mladíkovi pocítit, že i když z něj nová hodnost dělá Mutaharovu pravou ruku, pro něj je pořád jen sluha. Zlověstné ticho naštěstí protrhly varovné výkřiky strážců na palisádách a vysokých dřevěných věžích.

Mutahar a Kalin se zadívali na západ, k řece Utak, která obtékala jižní oblouk hradeb a napájela příkop pod nimi svou kalnou vodou.

V Suwaru se suchozemská cesta, přivádějící od jihu velbloudí i koňské karavany, křížila s cestou vodní. Když se varjažští, chazarští nebo arabští kupci chtěli dostat k Suwaru na svých lodích, museli z Itylu zabočit do menšího Utaku. Ten sice takto uprostřed léta na horním toku vysychal a měnil se ve strouhu plnou bahna, ale tento rok byla zima bohatá na sníh, takže v korytu zůstalo dost vody. Lodě tak mohly bez větších těžkostí doveslovat až do velkého přístaviště pod suwarskými valy. To tvořilo jakési kupecké předměstí, přelévající se

přes jižní bránu až do vnitřních ulic a vytvářející s nimi jedno velké tržiště. Obchod kvetl i navzdory hrozící válce. Nebo možná právě proto.

Hlídky ukazovaly na nezvyklou loď, která zčeřila línou hladinu Utaku. Kalin si dlaní zaclonil oči před sluncem klesajícím k západu a zadíval se přes zubatý vrcholek vnější palisády. Večerní červánky proměnily řeku v proud roztaveného zlata a zdálo se, že dlouhá, štíhlá veslice musí být vykována ze železa, aby v něm neshořela.

„Podivná loď,“ uvažoval mladý bagain nahlas. „Není chazarská, ani arabská...“

„Samozřejmě, že není,“ odfrkl si Mutahar. „Galéry z jihu bývají břichatější a pohání je mnohem více vesel; tahle jich má jen asi třicet. Navíc arabské a chazarské lodě obvykle bývají pestrobarevně pomalované jako šaty mladé nevěsty. Tahle loď, pokud mě neklame zrak, je celá natřená na černo.“

Kalin přimhouřil oči. „Máš zrak jako sokol, velký cháne. Dokonce i velká ráhnová plachta je černá jako havraní křídlo. Ale zdá se mi, že vidím na čelenu vyřezávanou dračí hlavu. Že by Varjagové?“

„Kdepak Varjagové,“ zavrtěl chán hlavou, až se jeho drahocenné náušnice zatřpytily na slunci. „Jsou to sice špinaví barbaři a mají spousty ohavných a krutých zvyků, o tom není pochyb, ale ani oni by si neozdobili loď hnijícími lidskými hlavami.“

„Cože?“ hlesl Kalin a zadíval se pozorněji. Vzápětí musel uznat, že vládci navzdory prvním stříbrným pramenům v dlouhých vousech ještě pořád výborně slouží zrak. Vyvýšený čelen a boky veslice byly skutečně ozdobeny přibitými lebkami i čerstvějšími hlavami, jimž vítr pročešával vlasy a odnášel jejich odporný smrad ke břehu, k tábořícím chešům. Ne, že by pach rozkladu dokázal přehlušit zápach vojenského tábora.

„Při Arkligovi...“ zaklíнал se Kalin jménem válečného boha.

„Vím, komu patří ta loď,“ zabručel Mutahar. „A je hanbou pro nás ze Suwaru, že i tenhle pes se pyšní znamením černého draka. Že je naším spojencem, ba dokonce jedním z nejoddanějších Tugarinových služebníků.“

„O kom to mluvíš, velký cháne?“ pohlédl na něj Kalin zamračeně.

„O kom asi?“ počastoval ho povýšenecký vládce dalším šlehnutím neviditelného býkovce. „O Styrwitovi ze Suchodolu.“

Mohutný Čeremis se usmíval, cenil zuby jako vlk. Vždycky ho pobavilo, když si z něj suwarské hlídky, ačkoli po zuby ozbrojené, navlečené do zvonivé, dobře kované zbroje a skryté za silnými štíty, dělaly do kalhot. Za jiných okolností by muži určitě na obrovitého divocha s vyholenou, potetovanou lebkou, černým knírem zaháknutým za ušima a masivní palicí v dlani namířili svá dlouhá kopí a odmítli ho vpustit do města. Jenže znamení černého draka na bronzovém kruhu, který mu chránil hrud', na ně působilo jako česnekový věnec na upíry. Bez jediného slova mu ustoupili z cesty a mnozí dokonce v bázni odvraceli obličej, aby jejich pohledy náhodou nepochopil jako výzvu. Styrwit si koutkem oka všiml Mutahar-chána nahoře na hradbách. Ani on se neobtěžoval Čeremise přivítat, nechtěl se s ním vůbec setkat, jen na něj mlčky civěl z palisádou lemovaného ochozu a něco při tom říkal jakémusi holobrádkovi v honosné velitelské zbroji po svém boku.

Báli se ho. A zdaleka nejen proto, že sloužil Zilantovi.

Čeremisové odložili vesla, chopili se zbraní a bičů a vyvlekli z černé, páchnoucí lodě na prkenné molo asi dva tucty mladých otrokyň. A pak, následující Styrwita, vkračeli do města Suwaru, bašty starých bohů.

Všichni jim ustupovali z cesty.

„Vítej, Styrwite.“

„Buď pozdraven, Zamrachu.“

Vysoký šlachovitý ozbrojenec s černým drakem na stříbřitě se lesknoucí zbroji patřil k obávaným *baghaturům*, válečným čarodějům, kteří střežili Zilantovi zasvěcená místa. Zamrach byl velitelem osobní gardy samotného velekněze Tugarina. To postavení mu dovolilo bez obav se dívat Styřwítovi do očí. Byl vlastně prvním člověkem v Suwaru, který se dnes odvážil zkřížit Čeremisům cestu.

„Přicházíš právě včas,“ dodal Zamrach. Opálenou tvář měl chladnou, jakoby vytesanou z kamene, bez nejmenšího náznaku vlídnosti. „Mocný Zilant má každým dnem neklidnější spánek. Když se zavrtí v základech věže, chvěje se zem. Brzy se probere z ročního spánku a bude žádat krev.“

„Nevidíš, jak vydatnou hostinu jsem mu přivezl?“ ušklíbl se Styřwit a ukázal rukojetí biče na hlouček otrokyň, svázaných jedním dlouhým provazem.

„Vidím,“ přisvědčil vrchní baghatur. „Vždycky připlouváš s prvotřídním zbožím, to se musí nechat.“

„Kromě toho přináším naléhavé zprávy. Zaveď mě k Tugarinovi, musím s ním okamžitě mluvit.“

„Krot’ svou nedočkavost,“ opáčil Zamrach. „Syn draka je nahoře ve věži. Už včera večer rozdmýchal kouzla v Ocelovém žezle, uvedl se do tranzu a vyslal svou duši na výzvědy do vzdálených krajů. Máme přísný zákaz ho rušit.“

Styřwit nesnášel, když mu kdokoli cokoli nařizoval nebo zakazoval, ale tváří v tvář sebejisté, zlověstné Zamrachově neústupnosti spolkl vzteklost námitku. Odrhl pohled od družiny baghaturů před masivní bránou a vzhlédl k veleknězově věži.

Samozřejmě, že se nad Suwarem tyčilo i mnoho jiných, podstatně honosnějších staveb. Třeba uprostřed Suwaru se ze zeleně rozlehlých zahrad tyčil běloskvoucí palác chána Mutahara, obehnaný vlastním opevněním a obklopený svatyněmi a vilami dalších kmenových hodnostářů. I chrámy slunečního boha Tangry a jeho nebeského býka Obuzgana, pána smrti a válečné vřavy

Arkliga či bohyně země a úrody Umaj zvedaly nad město své pyšné věže nebo dokonce pozlacené kupole.

Navzdory tomu musel každému návštěvníkovi města jako první padnout do oka proslulý suwarský Zilantaw. Dračí věž stála na pahorku na severním konci města, obklopená záměrně přízemními, skromnými příbytky kněží a baghaturů a pohřebištěm plným prastarých kurganů i novějších zděných mauzoleí. Nevynikala krásou ani stavitelským umem, právě naopak – byl to jen hrubý, nevzhledný, směrem k patě se rozšiřující válec bez střechy, s několika nezasklenými otvory místo oken. Žádné ozdoby, žádný přepych, nic výjimečného. Jen kombinace žlutohnědých a černých kamenů, vytvářející obraz tmavého hadího těla, obtáčejícího celou stavbu. Zatímco střechy chrámů a paláce zářily ve světle podvečerního slunce, věži jako by se slunce vyhýbalo a ponechávalo ji ve stínu, ponurou a ošuntělou.

A přece sálala ze Zilantawu hrozba a síla.

Věž byla totiž stará.

Přesněji řečeno nesmírně stará – pamatovala doby, kdy sem přišli dávní předkové dnešních kmenů a našli tyhle končiny ovládané dračí bestii z hory. Tehdy nejvyšší bůh Tangra vyslyšel modlitby smrtelníků a přivedl čaroděje, Tugarinova prapředka, který s pomocí úlomku zázračné dračí šupiny vsazené do Ocelového žezla obludu zkontroloval a uvěznil v podzemí. Na tomto místě pak dávní Sabirové, z nichž pocházeli dnešní Suwaři, vztyčili proslulý Zilantaw.

I Strywitova divošská a krutá duše, jejíž tvrdou skořápkou dokázalo proniknout jen máloco, cítila dávnověkou moc tohoto místa. Prodchnutý pokorou sklouzl Čeremis pohledem zpátky k jednotce baghaturů před kovanou bránou do věže a přikývl.

„Počkám. Mým mužům a otrokyním dejte napít a najíst a nechejte je umýt se a odpočinout. Já zůstanu tady. Počkám na mého pána.“

Zamrach ani jediným slůvkem nezaprotestoval.

V útrokách věže skučel vítr. Neposednému živlu bylo samozřejmě úplně jedno, že je vchod zajištěný závorou, zámkem i smrtícími kouzly. Otevřeným vrcholem neustále vrážel dovnitř, točil se mezi stěnami vroubenými točitým schodištěm, nespoutaně poletoval volným prostorem, který žádná zeď nečlenila na další komnaty. A když slétl až dolů, na úroveň návrší, nezastavil se. Vtrhl do zděné studny, která se nořila hluboko do útroby pahorku a zavyl v něm jako meluzína v komíně.

Na flekatém obětním kameni nad propadlištěm ležel muž. Vítr mu neodbytně čechral dlouhé vlasy, metal je do hladce oholené kožnaté pobledlé tváře, chvílemi připomínající sluncem vysušenou lebku. Ty vlasy byly sněhobílé, ale muž navzdory tomu nevypadal staře. Více než sáh vysoká postava ještě nebyla shrbená nebo zkroucená věkem, a i vyzáblé a šlachovité tělo se zdálo být pevné jako kus tvrdé, vařené kůže.

Vypadalo to, že muž vůbec nedýchá, že tu jeho polonahé tělo pouze čeká, až ho s poctami odnesou do jedné z hrobek na svazích kopce. Pozornější pohled ale mohl odhalit, že jeho hrud' se přece jen nepatrně zvedá – v mělkých, krátkých nádech. Kostnaté ruce měl složené na břiše, kde svíraly dlouhou, úplně černou kovovou tyč, jejíž patku měl bělovlasý mezi chodidly a špičku kousek pod bradou. Hlavice byla vykovaná do podoby šupinaté dračí tlapy. V drápech svírala stříbřitý úlomek veliké plazí šupiny, jehož přízračný svit se odrážel v mužových vytřeštěných, nehybných, nemrkajících očích.

Mohlo se zdát, že bělovlasý slepě zírá do prázdna. Ale byla by to mýlka.

On viděl. A zdaleka nejen spirálu schodiště kroutící se k vrcholu věže a pochmurné reliéfy božských a dračích tváří, vystupující z kamenných zdí kolem. Čarodějná síla dračí šupiny, která prostupovala jeho tělem i myslí, mu umožnila nahlédnout i do míst daleko za stěnami Zilantawu.

Právě teď se jeho vědomí vznášelo nad povodím řeky Sury mnoho a mnoho verst západně od města, dokonce

daleko za povodím Itylu. Sura tvořila hranici mezi územím Mokšů a končinami, které už byly výsostným panstvím Bulharů. Temné lesy obklopující stříbřitou stuhu řeky byly ve světle zapadajícího slunce jako posypané zlatým prachem. V porostu už ale houstlo večerní šero.

A právě ze slévajících se stínů pod listnatou klenbou najednou vyklusali jezdci. Jejich přilbice, pancíře a hroty kopí se zaleskly na slunci jako roj světlušek. Na hrubě šitých vlajkách, které jim vlály nad hlavami, se skvěla znamení Perunovy sekery, dvouhlavého orla Simargla nebo dvou vševidoucích havranů boha Odina. U řeky jezdci zpomalili, ale po krátkém zaváhání pobídli koně do proudu a v gejzírech vody prozářených večerními červánky přejížděli na východní břeh. A za nimi bez ustání proudili z lesa další a další muži – dlouhatánský, nesčetný zástup ozbrojenců.

Muž ležící na obětním kameni v suwarské věži se zachvěl. Zjevně našel přesně to, po čem pátral. Magické síly v něm zapulzovaly, dech se zrychlil a hlavice Ocelového žezla zazářila jasněji.

Když kníže Svjatoslav vyklusal z vod Sury na východní břeh, v rázném gestu pozvedl ruku a přikázal zatroubit na roh.

„Na noc zůstaneme tady,“ rozhodl, když se rozhlédl po širokém travnatém břehu a po kolem roztroušených dubových a březových hájích.

„Nebudeme cválat dál?“ pohlédl Sveneld zdravým okem na slunce, které se právě dotklo vlnobití nevysokých pahorků na západním břehu. „Včera a předevčírem jsi neúprosně hnal vojsko vpřed. Vyskakovali jsme do sedel už s prvním světlem a cválali až do tmy, někdy i do hluboké noci...“

„Neuškodí dopřát si vydatnější oddech. Koně i muži to potřebují. A tohle je výborné místo pro táboření. Rozdělejte ohně, musíme se osušit. Do bot mi nateklo

tolik říční vody, že z nich při troše štěstí vylovím pstruha.“

Ilja s nesmírnou úlevou sklouzl z Buruška a uvázal koně k jedné z bříz. Sňal si z hlavy přilbici, ze zad štít a odepjal si opasek obtěžkaný pochvami s mečem a dlouhou dýkou. Nato s přidušeným zasténáním klesl do trávy. Po večerech neusínal, ale doslova omdléval; často se ani nestihl najíst.

Být součástí rychle ujíždějícího knížecího vojska nebyla žádná zábava. Malí kluci, kteří si něco takového představovali jako úžasné dobrodružství, by byli zaskočení krutou, bolestivou, potem páchnoucí pravdou. Ilja si postupně zvykal a dnes už to všechno snášel o něco lépe, ale ještě měl v živé paměti, jak bručel a nadával, když před několika dny opustili Mordvu.

První den jízdy se podobal mukám pekelným, o kterých často mluvil Jegor, když nadával Iljovi za jeho pohanské řeči.

První věc, kterou si Muromec v souvislosti s novou zbrojí uvědomil, byly bolesti zad. Kolčuga, přilbice i štít, který si po vzoru ostatních bojarů pověsil na záda, měly samozřejmě svou váhu. A ne zrovna malou. I když měl tělo pevné jako nikdy předtím a ještě pořád si vychutnával vědomí rovných kostí, neochrnutých svalů a neobyčejné síly, už po několika verstách jízdy se k obvykle ztuhlému zadku přidala sílící, od kříže k lopatkám vystřelující bolest. I Buruško, kterému se skoro zdvojnásobilo břemeno na zádech, celou cestu nespokojeně pofrkával – jako když si starý mládenec, co se dlouho nevybouřil na vášnivé ženě, bez ustání něco bručí pod nosem.

Druhým poznatkem bylo teplo. Co teplo, horko. Když cválali příjemně chladivou mlhou a lesním stínem, dalo se to vydržet. Po půli dne jízdy od Mordvy se ale opar rozplynul a zpoza roztrhaných mraků nad lesy vykouklo slunce. Opřelo se do země i všeho živého na ní s veškerou svou letní silou. V průběhu chvíle se z Ilji začal řínout pot a halena pod pancířem mu doslova čvachtala.

„Na to si zvykneš,“ říkal mu Mikula, který postřehl, že si Ilja sundal přilbici a prsty si odhrnuje z čela mokré vlasy. „I když pár dní si budeš připadat jako kus masa, které se vaří v kotli nad dobře roztopeným ohništěm.“

„Díky za povzbuzení, Seljanoviči,“ zabručel Muromec, nasadil přilbici na vyčnívající sedlovou hrušku a sáhl po čutoře. Potřeboval se napít, doplnit vypocené tekutiny. Když se ale pokoušel láhev odzátkovat prsty pravačky, ve kterých zároveň svíral kopí, ratištěm praštil do houpající se přilbice. Ta samozřejmě z nízké hrušky spadla. Když se ji pokusil zachytit, vyklouzlo mu z prstů i kopí. Navíc trhl čutorou a polil se jejím obsahem. Železo zazvonilo na kamenné cestě; Buruško polekaně zafrkal, když se mu ratiště kopí zapletlo mezi nohy. Svjatoslav, Jegor a Volch se ohlédli. Iljovi se dostalo pobavených úšklebků a Jegorových očí obrácených v sloup. Ostatní jezdci míjeli Muromce s přidušeným chechtáním a uštěpačnými poznámkami.

„Jen se neposerte,“ klel Ilja, sesedající z Buruška.

„Všechno se naučíš, na všechno si zvykneš,“ opakoval Mikula, který u něj zastavil kobytku. „Sám jsem si tím předloni prošel, ještě to mám v čerstvé paměti. I mně se řehtali, když jsem po první celodenní jízdě musel spát na břiše, protože se mi od sedla udělaly na prdeli krvavé puchýře. Budou si tě dobírat, provokovat, předbíhat se ve vymyšlení hloupých vtipů. Dokud je to jednoho dne neomrzí.“

„Nebo dokud jednomu z nich nevymlátím pár zubů,“ zavrčel Muromec.

K ničemu takovému ale samozřejmě nedošlo. Ilja měl co dělat sám se sebou, na nějaké hádky, hrozby nebo dokonce pěstní souboje mu vůbec nezbyvala síla. Vůči posměškům zkušených bojarů otupěl.

Dnes, po pěti dnech cesty, cítil, že se to zlepšuje, že si zvyká na váhu zbroje i na otláčený zadek a že i záda má čím dál pevnější a už tak nebolí. Navzdory tomu se do trávy na břehu Sury svalil jako podřátý a nepředpokládal, že se mu ještě podaří vstát. Proto když na něj padl

mohutný stín a on uviděl Jegora s holí v ruce, považoval to za špatný vtip.

„Máš rozum, báťuško?“ zašklebil se bolestně. „Po dnešku necítím údy...“

„Na to ti prdím,“ zabručel Svjatogor. „Myslíš, že kdyby nám teď skočili na krk Bulhaři, brali by ohled na tvůj otláčený zadek a na bolavá záda? Kyjevský bohatýr musí být schopen bojovat a zabíjet, i kdyby měl za sebou tři dny beze spánku a bez odpočinku. Poprvé od Mordvy máme trochu času, tak budeme pokračovat ve výcviku!“

„Ani náhodou,“ opáčil Ilja podrážděně. „Jdi si odbýt večerní modlitbu. Já si tu zatím schrupnu...“

Jegor ho kopl do podešví natažených nohou a ohnal se holí.

„Vstávej, jinak tě zmlátím na zemi, že se budeš kroutit jako vyoraný, volem zašlápnutý krtek!“ procedil skrz zuby.

Ilja zaskřípal zuby, ale než stihl říct něco hodně neuctivého, zadusala kopyta a padl na něj další rozložitý stín.

„Muromče!“ Ze sedla statného hnědáka seskočil Aljoša Kněžic. Mladý Ulič měl mimořádně tuhý kořínek. Odmítl zůstat v Mordvě – řekl, že Mokšové by mu místo vyléčení pomohli spíš do hrobu. A tak se uzdravoval během namáhavé jízdy, při nedostatku spánku a jídla. I navzdory tomu jakoby *zázrakem* ze dne na den sílil a do tváří se mu vracela zdravá barva. Taková houževnatost se jen tak neviděla.

„Zvedej se, brachu, jdeme na lov!“ vyzval Ilju vzrušeně. „Kousek po proudu je slepé říční rameno a v rákosí se to jen hemží divokými kachnami. Koňského masa už mám plné zuby.“

„Neotravuj, Aljošo,“ vyjel na něj Jegor. „Ted' si mladého беру do parády já...“

„Zbytečně zdržuješ, Svjatogore,“ vkročil Ulič mezi něj a Ilju, který právě s nadávkami a se zatřátými zuby začal vstávat. „Musíme to stihnout ještě před západem slunce. Bušit do sebe těmi holemi můžete i při světle

táboráků. Pojdme, Iljo, zvedej se, je načase vyzkoušet ten tvůj zázračný luk. Vsadím se, že jsi ještě ani nenapjal tětívu. Nechceš ho přece nosit jen pro okrasu, ne?“

„Poslyš, Aljošo...“ začal Jegor hrozivě, ale bývalý otrok se k němu zprudka otočil.

„Kníže mi přikázal, abych Muromce cvičil v lukostřelbě. Ještě jsme se k tomu vůbec nedostali. Je nejvyšší čas. Tak ustup.“

„Ten nápad s kachním masem k večeři se mi líbí,“ ozval se Mikula, který u nich právě zastavil svou kobylku. „Ale sotva se ho dočkáme, jestli necháš lovit Muromce.“

„To je pravda,“ přiznal Ilja. „Netrefím ani tu řeku, i kdybych se postavil doprostřed proudu.“

„Ale začít s tím musíš,“ ut'al ho Aljoša a pohlédl na toulce, visící u Burušкова sedla. Vyčnívalo z ní bělostné opeření šípů i jeden z oblouků skládaného luku. „Dostal jsi dar od bohů, mohli by se rozzlobit, když ho necháš zahálet...“

„Uvědomuješ si, chlapče, že se rouháš?“ zabručel Jegor.

„Ty jsi mi tedy podařený křesťan – co vás ti řečtí věrozvěstové vlastně učili? A vůbec, všichni vidíme, jak nedočkavě blýskáš bulvami. Řekni rovnou, že sám toužíš ten luk vyzkoušet.“

„A i kdyby, co je na tom špatného?“ ušklíbl se Aljoša a tázavě pohlédl na Ilju. „Můžu?“

„Jen si posluž,“ pokrčil Muromec rameny.

Ulic vytáhl luk z toulce, potěžkal ho, přelétl obdivným pohledem a konečky prstů skoro láskyplně pohladil rohovinou vykládané lučiště, kůží opletený dřík i okované konce.

„Všichni svatí, stůjte při mně,“ zavzdychal z něj rodák ze stepi, kde byl luk nejdůležitějším nástrojem každého muže. „Takové skvostné zbraně se mé ruce v životě nedotkly. Přímou z něj sálá síla. Jako z nějaké živé bytosti.“

„Udělej si radost a napni ho,“ zachechtal se Mikula a Ilja mu se souhlasným přikývnutím podal tětivu.

Aljoša navlékl drobnou smyčku na konci tětivy na spodní konec luku, opřel zbraň o zem a zatlačil na ni, aby lučiště ohnul a mohl navléknout druhé oko na opačnou stranu. Avšak světe, div se, nepodařilo se mu to – malá smyčka se k hornímu konci luku nepřiblížila ani na tři palce. Aljoša se překvapeně rozhlédl. Jeho společníci pozvedli obočí. Ulič se nadechl, sevřel rty a zatlačil na luk silněji. Přesto se mu tětivu nepodařilo nasadit.

„Kristovy rány...“ zafuněl. „Jako by byl kovaný z oceli...“

„Ještě nejsi úplně při síle, brachu; ty čarodějnice tě pořádně vycucaly. Dej to sem,“ zachechtal se Mikula a vzal Aljošovi z rukou lučiště i tětivu. Opřel si zbraň o chodidlo a zatlačil na ni, natahuje konec tětivy k okovanému konci dřevěného těla. Tvář mu zrudla, žíly na čele naběhly, oči vylezly z důlků.

Bez výsledku.

„Matičko Mokoš,“ sípal, „tohle je opravdu luk samotného Peruna – žádný smrtelník ho nedokáže napnout...“

„Ale hovno,“ zavrčel Jegor netrpělivě a vytrhl mu zbraň z rukou. „Běžte zpátky ke svým matinkám, usmrkanci, a poproste je, aby vás ještě pár let kojily. Pak možná zesílíte. Ukážu vám, jak to dělá opravdový bohatýr.“

Prošedivělý bojar nadmul hrud', sevřel tětivu i konec luku ve velkých prstech a ze všech sil zatlačil na dvakrát prohnutou zbraň. Lučiště se prohnulo, ale jen nepatrně. Smyčka na konci se začala blížit k okované špičce. Když už od ní byla sotva na palec, Svjatogor vycenil zuby, zaúpěl, zakoulel očima a s hlasitým výdechem pustil.

„To není možné...“

Aljoša i Mikula se chechtali. „Co jsi to říkal o chlemtání mateřského mléka?“

„Ať to zkusí mladý,“ odfrkl si Jegor a podal zbraň Iljovi.

„Ano, ať to zkusí,“ přikývl Aljoša. „Jinak se toho kachního masa na mou duši nedočkáme.“

Ilja sevřel v dlani luk, uchopil mezi prsty třetiv, opřel zbraň o zem, zatlačil na ni a bez výraznější námahy nasunul očko na kovový konec lučiště. Rozechvělá třetiva temně zadrnčela.

Bojaři zírali na Muromce s pokleslými bradami – včetně Volcha, který u nich před chvílí sesedl ze svého hnědáka.

„Ať se propadnu,“ zachraptěl Mikula.

„Tušil jsem to,“ pokýval Jegor hlavou, oči přimhouřené.

„Ale jsem zvědavý, co bude teď,“ vysoukal ze sebe Aljoša. „Třetiva je najatá jako struna na citaře. Dokážeš z toho luku vůbec vystřelit, Muromče?“

Ilja natáhl levou ruku s lukem před sebe, popadl třetivu dvěma prsty pravačky a s hlasitým zafuněním si ji rázně natáhl až k zarostlému líci. Když ji vzápětí pustil, šlehla a zadrnčela tak, že jeho druhům zalehlo v uších.

„Člověče,“ vyvalil Mikula oči, „s touhle zbraní nesmíš lovit kachny. Jen si to představ – když nějakou zasáhneš v letu, šíp ji odnese až někam zpátky do Mordvy. Nechceme přece krmit prokleté Mokše!“

Bohatýři si navzájem vyměnili pohledy a vzápětí se dunivě rozesmáli.

Jen Volch jejich veselí nesdílel. Z ničeho nic se zamračil, zvedl hlavu a zavěťřil jako vlk. Všimli si toho, tázavě na něj pohlédli a také ztichli. Vseslajevič se tvářil navýsost znepokojeně.

„Co se děje, brachu?“ hlesl Mikula a sevřel v dlani rukojeť biče, stočeného u boku. „Co čenicháš?“

Volch neodvětil, namísto toho popadl malachitovou hůl do obou rukou a znenadání jí prudce bodl proti nebi. Šupina ve vyřezávané dračí tlamě zazářila. Vzduch zavířil jako v náhlém poryvu větru, z okolních stromů se vynesl roj listů. Poblíž se nacházející Kyjevané obraceli k čaroději zaskočené pohledy a mimovolně stahovali hlavy mezi ramena. Koně ržáli a jančili.

„Čarodějnictví!“ zařval Jegor do sílícího hučení. Dlouhatánské vousy se mu v tom nadpřirozeném vichru kroutily jako přišlápnutý had.

Padl na ně podivný stín, jako by nad Suru najednou přilétlo bouřkové mračno. V tu chvíli se hučení změnilo v podivný, nelidský, nesrozumitelně hulákající hlas.

Volch vykřikl a opět bodl žezlem do vzduchu. Čarodějný svit zesílil a rozlil se kolem jako bílá záplava. V tom okamžiku se záhadný stín roztrhl a rozlétl do všech stran. Úder neviditelné síly doslova shodil Volcha ze sedla – zřítíl se do trávy pod stromy, až na něm kolčuga zazvonila. Splašený hnědák odběhl pár sáhů po břehu.

Hluk pozvolna utíchal, vichr slábl.

Zděšení bojaři běželi k Volchovi. Nic se mu nestalo, ale byl otřesený a zadýchaný jako po dlouhém namáhavém běhu. Malachitové žezlo mu vyklouzlo z prstů a dopadlo do trávy. Dračí šupina pohasla.

Zvířené listí se pomalu snášelo k zemi.

Mužem v útrokách suwarské věže to trhlo, jako by ho proklála ostrá bolest. Světlo z úlomku v dračí tlapě zakolísalo, zakmitalo, v rychlých tepech zahušťujíc a zase rozhánějíc stíny ve věži. Vítr slyšitelně zakvílel – znělo to, jako by kolem čaroděje kroužil roj neviditelných, naříkavě skučících duchů.

Kloubovité prsty pevněji sevřely železnou hůl. Záře žezla ještě jednou zapulzovala a pak se zase ustálila.

Vědomí oddělené od těla zakroužilo nad vzdálenými končinami a z povodí Sury se rychle vracelo zpátky k Itylu. Přehouplo se přes řídce zalesněnou vrchovinu na západním břehu Dlouhé řeky a sklouzlo do údolí. Chvíli letělo na sever, až dokud se řeka pod ním prudce nerozšířila. V těchto místech Ityl napájela mohutná Kama, přitékající z východu. V rozlehlé hladině vodnatého soutoku se shlíželo město Bolgar.

Čarodějovo pátravé vědomí se vznášelo nad hlavním sídlem Bulharů a pozorovalo večerní ruch v ulicích, v

palácích, na hradbách, okolo velké mešity s vysokým běloskvoucím minaretem. I Bolgar se připravoval na válku, vojsko se sbíralo, odevšad přijížděli jezdci.

Vyzvědače však zaujalo ještě něco. Letěl zpátky k Itylu. Na západním břehu, naproti městu, se rozprostíralo velké varjažské tábořiště, pozvolna se měnící ve skutečné hradiště. Na kamenité pláži se to hemžilo po zuby ozbrojenými veslaři. Právě vytahovali na břeh dva tucty dlouhých veslic, na nichž před chvílí připluli od severu. Nebylo pochyb o tom, že je přilákaly zvěsti o blížící se válce.

Jeden z drakkarů však nepřistál ve varjažském táboře. Odtřhl se od hlavní flotily a přirazil k východnímu břehu. V rozlehlém přístavišti před hlavní městskou bránou to vyvolalo pořádný rozruch. Posádka lodi byla totiž zakována v nejlepší severské oceli a ani trochu nevypadala na to, že připlula za obchodem.

Bragi Halvorsson si samozřejmě všiml, jak se přístaviště okolo jeho pevně stojících, nevlídné pohledy rozsévajících družiníků rychle vyliďňuje. Ušklíbl se pod vousy, protože ho to potěšilo. Obavy v srdcích Bulharů byly dobrým východiskem pro následující vyjednávání.

Na masivním opevnění Bolgaru pohasínala záře zapadajícího slunce. Bílá věž mešity, vyčnívající vysoko nad hradby i ostatní stavby, se naposledy zatřpytila jako velký diamant a vzápětí už se přes město přeléval stín. Soumrak se v těchto končinách snášel ďábelsky rychle.

„Jen se podívej, co je tady cizokrajných lidí, Ratimíre,“ zadíval se Bragi podél břehu. Pláž lemovaly tucty plavidel, od prostých rybářských člunů až po objemné chazarské galéry. „A toho zboží. Tímhle městem protéká nepředstavitelné bohatství.“

„Až se nechce věřit, že Varjagové na Bolgar nikdy nezaútočili,“ utrousil vedle něj stojící Rujanec.

„Co nebylo, může být. Zase se blíží čas mečů a seker. A my budeme při tom, brachu.“

„Už se nemůžu dočkat,“ ušklíbl se Ratimír zlověstně. „Toho vysedávání v Helgardu jsem už měl akorát tak po krk. Jenom jsme tam obrůstali tukem.“

„O tom mi povídej,“ zazubil se Bragi. „Bohům budiž dík za Svjatoslava. Ten chlap ještě pořádně zčeří stojaté vody. A nejen tady v povodí Itylu.“

Na vzdálených hradbách zatroubily rohy. Padesátka Varjagů se přes okované hradby štítů zadívala dlouhou ulicí k dokořán otevřené bráně. Ve stinném průchodu pod hradbou nastal rozruch. Dav proudící do bezpečí za mohutnými zdmi se roztrhl, lidé uctivě padali na kolena. Vzápětí zarachotila kopyta a z brány vyklusala impozantní jízda – ušlechtilí koně se stříbrem kovanými postroji a nádherně vyšívanými čabrakami, muži v honosné zbroji, se šavlemi u boků a dlouhými kopími v dlaních. V dusném větru povlávaly černé vlasy jezdců, jejich pláště z nejlepších bagdádských látek i chocholy z koňských ohonů na špičkách přilbic. Nad hlavami se jim na dlouhých žerdích zachvívaly tугy, obdoba kyjevských vlajek, ale kované ze zlata. Tradiční bulharský sokol seděl na muslimském pŕlměsíci. Na srpku se chvěl ozdobně vyrytý nápis, který Bragi sice nerozluštil, ale v těch klikyhácích bezpečně poznal arabské písmo.

Jezdci klusali rozlehlým předměstím, kterému místní říkali Agha-bazar. Bylo to vlastně obrovské tržiště, osídlené především cizími kupci. Tváří v tvář blížící se družině se posádka drakkaru přikrčila za štíty a zařinčela železem. Bragi ale natáhl ruku.

„Schovejte zuby, vlci. Jsme tady přece na přátelské návštěvě.“

Ratimír se syčivě zachechtal.

Jezdci zastavili v uctivé vzdálenosti. Pouze jeden z nich, doprovázený dvojicí bojarů nesoucích tугy, klusal dál. Bragi pokynul Ratimírovi a oba bok po boku vykročili Bulharovi v ústřety.

Vyjednaváč byl o dobrých deset let mladší než Halvorsson. Mandlové oči ve snědé tváři však měl tvrdé

jako někdo, kdo toho hodně viděl a máloco z toho byly hezké věci.

„Ty jsi Bragi ibn Halvor,“ promluvil bezvýrazným, kovově znějícím hlasem, když zastavil koně. „Z Helgardu nad ústím Oky do Itylu.“

„Přesně tak,“ přikývl konung. Zpočátku si chtěl na znamení úcty sundat přilbici a možná dokonce pozdravit Bulhara skloněnou hlavou, ale ten šikmooký nadutec ani neseskočil z koně, a tak se se zdvořilostmi neobtěžoval. „Řekneš mi, s kým mám tu čest?“

„Hassan ibn Ahmed,“ narovnal jezdec ramena a zvedl bradu, ozdobenou pečlivě zastřiženým černým kartáčkem pod spodním rtem.

„Bulharský následník trůnu,“ pokýval Bragi hlavou. „Jsem poctěn, že poslali právě tebe. Slyšel jsem, že jsi udatný bojovník a schopný velitel.“

„Podobné zvěsti kolují i o tobě,“ připustil princ. „Někteří říkají, že jsi nejmocnějším varjažským náčelníkem v povodí Itylu. Ale nejsme tady proto, abychom si navzájem lichotili. Proč jsi připlul? Co žádáš? Táhle na opačném břehu vidím tvoje lodě. Napočítal jsem jich dobré dva tucty. Kolik mužů přivezli?“

„Každá paluba pojme zhruba čtyřicet až padesát mužů. Když k tomu připočítáš chlapy z varjažského tábořiště, na protilehlém břehu je tisíc pět set chlapů, kteří mě poslouchají na slovo.“

Tmavé oči jako by se propadly hlouběji do černovlasé hlavy a zůstaly po nich jen strašidelné díry. „Takže žádáš výkupné? Máme zlatem vyvážit tvůj slib, že nezačneš drancovat okolí, nebo že nezaútočíš na Agha-bazar či dokonce na samotné město?“

Bragi se zeširoka usmál. „Jen se dobře rozhlédni, principi. Vidíš snad někde na obzoru stoupat kouř ze spálenišť? Plavou v Itylu rozpárané mrtvoly vašich poddaných? Dostal jsi zprávu, že jsme dobyli Kazaň, vaši pohraniční pevnost nahoře na severu?“

Hassan neodvětil, jen se dál hrozivě mračil.

„Ne,“ odpověděl si Bragi sám. „Nic z toho jsme totiž neudělali. Věř mi, že kdybychom vás chtěli vydírat podobně, jako to jezdí dělat Kyjevané do Cařihradu, nejdřív bychom se vám snažili nahnat strach. Rozsévání hrůzy nám jde líp než cokoli jiného. Stáli bychom tady se sekerami rudými od krve vašich rybářů a rolníků a kabátce bychom měli mokré od slz znásilněných žen. Jak ale vidíš, nic z toho není pravda. Nepřipluli jsme na Bolgar zaútočit, synu Ahmedův. Připluli jsme ho zachránit.“

Ať už se snažil jakkoli, nedokázal si princ zachovat kamenný výraz a překvapeně protáhl obličej.

„Zachránit?“ opakoval nevěřicně.

„Slyšel jsi dobře. Moc dobře vím, v jaké jste situaci. Na jihu povstal proti tvému otci chán Mutahar. V Suwaru se sbírá obrovské vojsko, k domácím se přidali kočovnickí žoldnéři z jihu. Nikdy vás Bulhary neměli rádi a když jste se jim teď pokusili vnutit novou víru, Zilantovi kněží je zburcovali a přiměli vyhlásit samostatné mocnářství...“

„Suwar porazíme,“ procedil Hassan skrz zuby. „S Alláhovou pomocí se ti prokletí pohané stanou potravou pro naše meče...“

„Ale no tak!“ zavrtěl Bragi hlavou. „Jestli tomu opravdu věříš, žiješ v sebeklamu. Víš dobře, že suwarští čarodějové jsou pořád hodně mocní. Jestli se Tugarinovi podaří probudit moc dračích bohů, Bolgar je odsouzený k zániku. A oba víme, že je tu ještě horší hrozba. Z východu se blíží Kyjevané. Svjatoslav se třemi tisícovkami ocelí řinčících jezdců. Bude tady dřív, než se naděješ. Přesunuje se ďábelsky rychle; řekl bych, že už určitě překročil Suru a za pár dní ho máte na krku. Vidím to tak, že Bolgar se ocitl mezi dvěma mlýnskými kameny, mezi kladivem a kovadlinou. Rozdrtí vás, jedni nebo druzí. Jestli vyšlete vojsko proti Svjatoslavovi, Suwarští toho okamžitě využijí a pěkně zezadu zaútočí na oslabené město. Když se opevníte ve městě a budete vyčkávat, brzy budete mít pod hradbami dvě nepřátelské

armády. Nemluvě o tom, že by se mohly spojit. Svjatoslav je pohan, možná se suwarskými uctívači starých bohů najde společnou řeč. Pomůže jim dobýt Bolgar a udělá z nich své vazaly v itylském údolí.“

„A ty,“ naklonil se Hassan v sedle, „to chceš všechno změnit? Se svými patnácti sty muži?“

„Proč ne? Nepodceňuj tu sílu. Vstoupíme do emírova žoldu a potáhneme na západ, proti Svjatoslavovi. Samozřejmě s podporou bulharských jezdců. Když s námi pošlete, dejme tomu, tisíc pět set mužů, ještě pořád vám zůstane dost chlapů na obranu města. Odrazíte Kyjevany a zároveň vám zůstane naděje, že se ubráníte Suwarům.“

Bulharský princ zúžil oči jako smrtelně jedovatá zmije z jižních stepí. „A co z toho budeš mít ty?“

„Co asi?“ usmál se Bragi od ucha k uchu. „Válečnou slávu. Kořist. Tučnou odměnu z pokladnice tvého otce. Vliv v Bolgaru. A hlavně,“ zdůraznil, „jistotu, že zůstanu nejmocnějším Varjagem v povodí Itylu. Nestojím o to, aby se tady roztahovali kyjevští nenažranci a kazili mi obchody.“

„Jsou to přece lidé stejné krve jako ty...“

„Ale jdi s tím někam. Komu dneska záleží na něčem takovém? Tohle je bratrovražedná doba. A Svjatoslav je asi stejný Varjag jako ty. Už prý ani neuctívá naše staré severské bohy, klaní se modlám divokých kmenů od Slavutiče.“

Hassan mlčel a mračil se. Vítr pleskal cípy jeho sytě rudého pláště. Na pancířích a přilbicích šustil zvířený prach. Nakonec princ pokýval hlavou.

„Všechno, co jsem tady slyšel, vyložím velkému emírovi. Svolá radu vezírů, kmenových vůdců a vojenských velitelů. Společně rozhodnou, jestli ti budou důvěřovat a přijmou tvůj návrh.“

„Ať ale nepřemýšlejí moc dlouho, principi. Svjatoslav žene koně cvalem a když se mu nepostavíme do cesty, brzy je bude napájet vodou z Itylu. Něco mi říká, že jsi rozumný muž. Buď svému otci moudrým rádcem.“

Zpoza hradeb zaslechli zpěvavé volání. Rozléhalo se z vysokého minaretu a připomínalo bolgarským muslimům čas večerní modlitby. Princ a jeho doprovod se rychle rozloučili, otočili koně a vraceli se do města.

Bragi a Ratimír bok po boku zamířili zpátky k veslici. Když si pokradmu vyměnili pohledy, Halvorssonův obličej zkřivil lišácký úsměv. Hrdlořez z Rujany se dokonce tiše chechtal.

„Takže je to pravda?“ zeptala se Bragiho Dinara, když drakkar odrazil od břehu a vyplul přes řeku k varjažské skalle na opačné straně. „Nechceš mě prodat?“

„Kdybych to měl v úmyslu, už by se o tebe handrkovali kupci támhle na trhu s otroky,“ opáčil konung, po úspěšném vyjednávání v dobré náladě.

„Tak co se mnou vlastně bude?“

„Co asi? Nechám si tě. Porodíš mi pár synů.“

Dinaře se nad tou přímočarou odpovědí rozšířily oči. Pak se najednou usmála a prudce Bragiho objala kolem krku.

„Ale bude to muset trochu počkat,“ poplácal ji po zadku a jemně ji odstrčil. „Brzy vyrazím do bitvy.“

„A já?“

„Počkáš na mě támhle v té skalle na západním břehu.“

„Sama? Mezi tolika cizími muži?“

„Neboj se. Nikdo ti neublíží. Právě naopak, manželky místního náčelníka tě přijmou mezi sebe a budou se o tebe starat jako o sestru.“

„Jak si tím můžeš být tak jistý?“

„Protože,“ odvětil po krátkém zaváhání a se zvláštním leskem v očích, „žádný Varjag v povodí Itylu nesáhne na ženu Bragiho Halvorssona z Helgardu. Něco takového se rovná rozsudku smrti.“

Oči se jí rozšířily ještě víc. „Na tvou ženu? Chceš snad říct...“

„Přesně tak. Ještě než odjedu do bitvy, zdejší žrec z tebe udělá mou manželku. I kdyby to mělo být proti tvé vůli, je mi to jedno.“

Zírala na něj a dlouho se nezmohla na jediné slovo. Nakonec jen řekla: „Nebude to proti mé vůli.“

Bragi spokojeně pokýval hlavou a i když ji předtím odstrčil, teď si ji zase přitáhl blíž a přitiskl k opancéřované hrudi.

Na obloze zablikaly první hvězdy.

„Vítej, Styrwite. Dorazil jsi právě včas.“

Bylo už dávno po soumraku, když se brána suwarské dračí věže konečně otevřela. V útrokách ponuré stavby zaskučel průvan a v tmavých dveřích zavířily bílé vlasy muže, který pomalým, trochu nejistým krokem vyšel ven. Do kamenitého návrší zvonivě klepala patka jeho černého žezla. Dračí šupina v železné tlapě už zmatněla a pohasla, vypadala jako kus dávno nevycíděného stříbra.

„Ty a tvoji muži se přidáte k baghaturům,“ pokračoval Tugarin. „Společně se stanete nástrojem zkázy, hrozivě sevřenou pěstí Suwaru.“

Styrwit klesl na kolena a sklonil vyholenou hlavu skoro až k zemi. „Jsem tvůj oddaný služebník, vznešený veleknězi! Železné hroty mého kyje se touží vykoupat v krvi a mozku prašivých mohamedánů z Bolgaru! Naše pomsta dozrála a je načase dát jim ji sežrat.“

„Já vím. Ti psi odvrhli pravé bohy a poklonili se cizímu prorokovi. Za to je stihne Zilantův hněv. Černý drak už je neklidný.“

„Moje loď, ozdobená hlavami nepřátel naší víry, přivezla krásné panny, aby se mocný Zilant nasytil a se žaludkem plným sladkého člověčího masa zase na rok usnul.“

„Sloužíš mi dobře, Styrwite,“ přerušil ho Tugarin, „ale tento rok Zilanta pannami nenakrmíme.“

Mohutný Čeremis sebou překvapením trhl, zvedl hlavu a zpod hustého obočí nesměle pohlédl na velekněze.

„Cože? Nedáme mu nažrat? Ale... jestli se velký drak hned po probuzení nenasytí, rozzuří se...“

„Přesně tak. Poprvé za celá staletí se probere do úplné bdělosti. Když nenajde své krmení, vyleze z podzemí a bude hledat, čím by utišil hlad.“

„Zahubí nás,“ zachraptěl Styrwit, náhle plný strachu a přesvědčený, že jeho pán se dočista pomátl. „Promění Suwar v trosky, celý kraj obrátí v popel...“

„Mýlíš se. Drak neublíží ani městu, ani nikomu z nás.“

„Kdo ho zastaví?“

„Přece já. Celá léta jsem sbíral magickou sílu k tomu, abych ho mohl prostřednictvím Ocelového žezla ovládat. Když se Zilant, hladový a rozzuřený, vyškrábe na vrchol věže a rozprostře svá černá křídla, přikážu mu letět na sever.“

Styrwit vytřeštil oči. „Proti Bolgaru...“

„Samozřejmě. Uvidíme, jestli je bůh, kvůli kterému poplivali víru našich předků, ochrání před dračím ohněm.“

Tugarin se rozchechtal. Zlověstně, téměř choromyslně. Horký noční vítr mu trhal syčivý smích od úst.

Temnotu, která se z okolních lesů plazila k břehům řeky Sury, trhal na kusy celý roj táborových ohňů na východním břehu. Medovina a kyselé víno, které s sebou Kyjevané vezli, rozproudily kolem vater hlasité hovory a zpěv. U ohniště knížete Svjatoslava ale panovalo ponuré ticho. Všichni viseli pohledy na Volchovi. Vseslajevič seděl na špalku, Malachitové žezlo měl opřené o rameno, zamračeně civěl do ohně a už hodnou chvíli si nepřítomně kroutil v prstech konce knírů, což nasvědčovalo hlubokému zamyšlení. Prameny černých vlasů mu padaly do tváří jako mrtví hadi.

„Tušíš, kdo to byl?“ přerušil tíživou zamlklost Svjatoslav. „Kdo nás to špehoval pomocí kouzel? Čí duše nad námi poletovala jako neviditelný přízrak?“

Volch zamrkal a jeho smaragdové oči se zjevně vrátily pohledem zpátky do tábora, do tohoto času. Zachmuřeně přikývl.

„Nejen tuším,“ zabručel. „Já to vím. Úplně přesně to vím.“

„Nenapínej nás, brachu,“ zavrtěl se Mikula netrpělivě. „Kdo nás poctil takovou pozorností?“

„Tugarin, přezdívaný Drakovič,“ Volch to jméno vyslovil rychle, jako by bylo jedovaté a on se bál, že mu z něj ochrne jazyk. „Velekněz a čaroděj. Nejmocnější mág v celém itylském povodí.“

„Tugarin,“ vydechl Svjatoslav s očividnou úlevou. „Ten, jestli se nepletu, sídlí v Suwaru. Takže je tu naděje, že emír Ahmed v Bolgaru se o nás nedozvěděl. Nebo alespoň netuší, kde přesně se nacházíme a jak rychle postupujeme. Pořád můžeme na Bolgar zaútočit nečekaně, překvapivě...“

„Pokud Tugarin nepošle zprávu o nás do Bolgaru,“ zašeptal Volch.

„Proč by to dělal?“ pohlédl na něj kníže s pozvednutým obočím. „Mezi Bolgarem a Suwarem přece vládne nesmiřitelná nenávist. Proč by Tugarin varoval své úhlavní nepřátele před naším útokem, hm?“

„Proč asi? Aby Ahmed proti nám vyslal vojsko a oslabil tak obranu Bolgaru. Suwar zatím může zaútočit z jihovýchodu a vyfouknout ti Bolgar před nose.“

Svjatoslav se zarazil a přimhouřil oči. „Myslíš, že se Mutahar odváží zaútočit na Ahmedovo město? Nepřeháněj, Vseslajeviči...“

„Nepřehání,“ vložil se do rozhovoru Ilja. „Povodím Itylu se už od jara šíří zvěsti, že mezi mohamedány a starověrci každou chvíli, možná už tohle léto, vypukne válka. Velká, zničující válka, která Bulharsko úplně rozvrátí a některá města srovná se zemí.“

„Opravdu? Zajímavé.“ Svjatoslav si zamyšleně pohládl rašící strniště na lebce, prsty pročísl plavý chvost vyrůstající z temene. „A pro nás je to zřejmě dobrá zpráva. Horší by bylo, kdyby se všechny kmeny v povodí

sjednotily a společně se postavily proti nám. Mocnářství rozdělené vnitřními spory dobudeme snadněji. Bohové jsou na naší straně.“

„Neradoval bych se předčasně, Blahorodí,“ zchladil ho Volch. „Z určitého pohledu se dá říct, že namísto jednoho nepřítele proti nám stojí dva. Pro získání vlády nad povodím budeme muset dobýt Bolgar i Suwar. A to druhé bude možná ještě tvrdší oříšek. Suwar má totiž nejen silné vojsko, ale navíc ho chrání dračí kouzla.“

„Dračí kouzla, pche!“ odplivl si pohrdavě Jegor. „Lekneme se něčeho takového? Já určitě ne. Ne nadarmo jsem přijal jméno proslulého drakobijce...“

„Nenaparuj se, Jegore, nevíš, o čem mluvíš,“ osopil se na něj Volch. „Neposmívej se mocností, o kterých nemáš ani potuchy. Já sám jsem se domníval, že dřívější moc suwarských dračích kněží už vyprchala. Jenže dnes jsem se přesvědčil o opaku. Pro oddělení duše od těla a její vyslání do vzdálených končin na výzvědy jsou potřeba mocná kouzla. Jasně jsem cítil Tugarinovu sílu. Pochopil jsem, že Drakovič nezeslábl, právě naopak. Koneckonců, jeho moc pochází z úlomku Zirnyťřiny šupiny, stejně jako moje...“

Muži překvapeně ztichli a obrátili pohledy k Vseslajeviči.

„Cože?“ zeptal se Jegor za ostatní.

Volch se ošil, jako by ho do zadku píchla tříska ze špalku, na němž seděl. Zjevně prozradil víc, než měl původně v úmyslu.

„Slyšeli jste,“ zabručel. „Můj úlomek,“ narovnal ruku a vztyčil tak malachitem vykládanou hůl, „je jen jeden ze tří. Druhý, hodně podobný, vlastní Tugarin. Taky ho nosí vsazený do čarodějného žezla. To jeho je prý vykováno z oceli.“

„Mám takový dojem,“ naklonil se Mikula vpřed, „že nám dlužíš vysvětlení, Volchu. Zkazky o dracích a zázračných holích jsou sice trochu otřepané, ale v dobrém podání nemusejí být k zahoeení...“

„Ničeho takového se nedočkáš, brachu,“ zachmuřil se Vseslajevič. „Tohle není jeden z těch příběhů.“

„Stejně nám ho povyprávěj,“ přikázal Svjatoslav důrazně. „Právě ses podřekl, že tvá magická síla je nějak spojená s kouzly našich nepřátel. Nemysli si, že to necháme přeslechnuto nebo nedořečeno. Řekni, co je to za šupinu? A kdo nebo co je ta Zirnytra?“

Volch se rozhlédl po tvářích mužů sedících kolem. Z jejich napjatých výrazů pochopil, že se z toho nevyvlékne. Povzdechl si a požádal o medovinu. Ochotně mu ji podali.

„Zirnytra,“ promluvil, když si dopřál vydatný doušek, „byla prastará dračí bohyně. Sídlila daleko na severozápadě, na tajemném mizejícím ostrově uprostřed chladného Varjažského moře. Tělo prý měla pokryto šupinami z ryzího stříbra. A byla nesmírně moudrá a přátelská k lidem. Smrtelníci se jí klaněli ne ze strachu, ale z úcty. Proto když nakladla tři vejce a z nich se vylíhli tři silní dračí synové, Zirnytra si vytrhla z hrudi jednu šupinu a zaklela do ní část své moci. Pak ji rozlomila na tři části a dala je lidem, aby s její pomocí dokázali draky ovládat.“

Volch se opět napil.

„Ukázalo se to jako jasnozřivý krok,“ pokračoval po chvíli, „protože její synové toho z její moudrosti moc nezdědili. Byli divocí a dychtili po lidském mase. Rozlétli se do světa, aby si našli vlastní hnízdiště. Zelený drak Goryn se usídlil v povodí Slavutiče, červený drak Rudrog prý střeží most přes Smorodinu na hranici carství mrtvých a černý drak Zilant ovládl povodí Itylu. Někteří se dokonce spářili s místními hadími obludami a rozmnožili svůj rod – tak se z Goryna zrodili zmejové. Přesto draci svět neovládli. Smrtelníci je totiž pomocí tří stříbrných úlomků, zasazených do tří žezel – Malachitového, Ocelového a Krvavého – dokázali zkrotit.“

„Kdo vlastní třetí úlomek kamene?“ zajímal se Mikula.

„Kolují zvěsti o mocné čarodějnici ze vzdálených severských lesů, která střeží bránu do záhrobí, k mostu přes řeku Smorodinu. A k tomu jí slouží právě Krvavé žezlo, které jí dává moc nad červeným drakem Rudrogem. Ale možná jsou to jen báchorky. Na rozdíl od Ocelového žezla, se kterým může Tugarin ovládat černého Zilanta. To je skutečnost, které budeme muset čelit.“

„Co když,“ promluvil Svjatoslav a jeho slova byla těžká obavami, „velekněz draka probudí a poštvě ho proti nám?“

Volch na něj pohlédl.

„Musíme se modlit ke všem bohům,“ řekl a v jeho hlase zaslechli neobvyklé zachvění, „aby nenašel odvahu něco takového udělat. Protože Zilant je ze všech Zirnytríných synů nejdivočejší a nejhorší. Je to ztělesněné zlo.“

Toho večera už pochmurnou náladu kolem knížecího ohniště nerozehnaly ani Mikulovy písně.

Krátce po půlnoci se v Suvaru najednou zachvěla zem. V mnohých příbytcích, ať už to byly z hlíny a proutí slepované chatrče v chudých okrajových čtvrtích, nebo kamenné paláce a chrámy v opevněném srdci města, zarachotily věci padající ze stěn, zavrzal posouvající se nábytek, z už pohasínajících ohnišť vylétly snopy jisker. Ze škvír ve zdech se sypal prach, padaly poháry a rozlévalo se víno. Děti se s pláčem probouzely a matky je chlácholily, snažíce se nedat najevo vlastní strach. V ulicích skučeli psi, ve stájích řičeli koně. V přístavišti na břehu Utaku se lodě neklidně kymácely na nepřírozeně zvlněné vodě a narážely do sebe plátováním.

A potom se k hřmotu připojil tajemný, hluboký, vnitřnosti rozechvívající zvuk.

Všichni věděli, že to není obyčejné zemětřesení, a že to táhlé hřmění není rachot posouvajících se zemských desek. Bylo to vrčení. Podrážděné, mumlavé, hroživé.

Samotnému chánovi Mutaharovi se vyděšeně rozbušilo srdce. Naboso vyšel na palácový balkón a zamračeně se zadíval k dračímu pahorku, k černé siluetě Zilantawu tyčící se proti hvězdnému nebi.

Zvuk se nezopakoval, země zůstala nehybná.

„Ne, ještě se neprobudil,“ řekl někdo za ním.

Mutahar se ohlédl. Mezi větrem nadouvanými závěsy ve dveřích se zavlnily dlouhé bílé vlasy a na balkón vyšel Tugarin Drakovič.

„Jen se zahemžil ze spánku a zamumlal ze snu,“ dodal. „Tak jako tak, každým dnem je neklidnější a jeho spánek mělčí. Nebude to trvat dlouho a probudí se úplně. A až se to stane, tvé vojsko už musí v plné síle pochodovat proti Bolgaru.“

„Jsi si jistý, že to chceme právě takhle?“ zabručel Mutahar. „Že je rozumné dovolit černému drakovi, aby vylezl z podzemí?“

„O tom nesmíš mít ani nejmenší pochybnosti,“ přikročil Tugarin ke kamennému zábradlí. Patka Ocelového žezla při každém kroku zvučně klepala o kamennou dlažbu. „Dnes jsem viděl sílu kyjevské jízdy. Pak hordu Varjagů, co připlula na dračích člunech od Oky. A nakonec vojsko, které se na Ahmedův rozkaz shromažďuje v Bolgaru. Všechno jsou to naši nepřátelé a nakonec se obrátí proti Suwaru.“

„Jen hádáš, nebo jsi nahlédl i do budoucnosti? Podle mě to není tak jisté. Svjatoslav a Ahmed se můžou oslabit ve vzájemných bojích...“

„Nepotřebuju věštecké schopnosti, abych odhadl budoucí vývoj. Ty boje, o kterých mluvíš, budou krátké. Kyjev přijíždí zakutý v oceli a v sedle statných koní. Jediným úderem rozpráší bolgarské šiky a nezabrání mu v tom ani Ahmedovi noví spojenci z Helgardu. Než se nadějeme, od Itylu proti nám vyrazí vojsko pod Svjatoslavovým velením. A pak nás zachrání jen síla starých bohů. Dračí síla. Zilant se probudí a rozpoutá zkázu, jakou tyhle kraje ještě nezažily. Bude hodovat na tisícovkách uškvařených mrtvol.“

„Doufám, že víš co děláš,“ procedil Mutahar skrz zuby.

„Buď bez obav. Vítězství bude naše, jak káže spravedlnost. Tahle země odjakživa patřila nám. Sabirové, ze kterých jsme vzešli, tu sídlili dlouho předtím, než se rozpadla říše Onogur a prokletý chán Kotrag sem přitáhl s bulharskými kmeny. My jsme o hodně starší a prostoupení božskou silou, která vyvěrala ze země, když jsme sem přišli a našli ji nedotčenou člověkem. Blíží se čas, kdy budeme opět vládnout rovinám kolem Itylu. A to bude konec slabého nového boha, kterého si Bolgarští koupili od cizinců z jihu.“

„Ať se tak stane,“ opáčil chán a obrátil pohled zpátky k městu. Pozvolna utichalo a uklidňovalo se. Země se už nechvěla, hlas starověké obludy se více neozval. Málokdo tušil, že je to jen dočasné.

Horoucí vítr svištěl nocí a drze škubal Mutaharovým černým vousem a Tugarinovými bílými vlasy.

KAPITOLA OSMÁ

Jezero krve a kapka medu

Údolí připomínalo ženské břicho. Namísto pánevních kostí a nader se ale nad ním zvedaly travnaté vršky s táhlými svahy a místo chloupků v lůně seděl v úvalu chomáč lesa – hustý dubovo-bukový porost se přeléval přes výšinu na jižní straně a natahoval se až k nevelkému jezeru uprostřed údolí. To bylo samotným pupkem, díky lesknoucí se vodní hladině jakoby ozdobeným třpytícím se šperkem. Na jezera byla tato země mimořádně bohatá. Během několikadenní jízdy od Sury k Itylu jich kyjevské vojsko objelo celé tucty.

Ilja a Jegor zastavili koně na jednom z rozložitých pahorků na západním okraji údolí. Jejich zbroj se v měkkém světle odpoledního slunce zlatavě leskla. Starší bohatýr se zhluboka nadechl, nasáváje silné vůně dozrávajícího léta.

„Jen se na to podívej, Iljo,“ proměnil výdech v zasténání. „Jak utěšený kraj. Úrodný, rozkvetlý, voňavý. Jako by se tady zastavil samotný Bůh a požehnal mu.“

Muromec na něj koutkem oka vrhl udivený pohled. Co se tomu starému mrzoutovi, věčně nabručenému, zamračenému a schopnému rozzlobit se kvůli sebemenší drobnosti, stalo? Ten rozněžný tón v Jegorově hlase Ilju

dočista vyvedl z míry. Nebyl by věřil, že tím starým bručounem dokáže něco na světě pohnout.

„To jo,“ přikývl nejistě, napůl přesvědčený, že se za těmi vlídnými slovy skrývá nějaký úskok. „Radost pohledět. Jako by tu přebývala samotná Živa.“

Za jiných okolností by ho Svjatogor okřikl za ty pohanské řeči, ale vypadalo to, že dnes ho nedokáže popudit nic.

„Slyšíš to bzučení?“ naklonil hlavu. „Celé údolí hučí jako velký úl. V tom lese musejí být dutiny plné divokých včel.“

„Rojí se,“ zadíval se Ilja pozorněji. „Jako vždycky, když konečně přijdou horké dny. Léto si tento rok dalo načas, takže už musely být nedočkávané... Podívej támhle. Na tu lípu, co roste osaměle na úbočí. Na spodní větvi se hemží černý střepec...“

„Opravdu?“ přimhouřil Jegor oči. „Zrak už mi neslouží jako zamlada... Ech,“ vzdychl si znovu, „co bych dal za krajíc tmavého chleba s máslem a čerstvým medem. Doma, na Svaté hoře, jsem si ho mohl dopřát kdykoli. Včelařil jsem. Celé léto jsem trávil kolem úlů.“

Iljovi se podivně zakalily oči – i on se v duchu zadíval do minulosti. „Já jsem zase chodíval do lesa za vesnicí a hledal med v dutinách stromů. Včely jsem vyhnal kouřem, plástve husím brkem očistil, med nechal stéct do misek a džbánů...“

„Vážně?“ pohlédl na něj Jegor překvapeně. „Nevěděl jsem, že jsi byl brtník. Řemeslo po otci?“

„Ale kdepak.“ Zpod okraje Muromcovy přilbice se vyplížila vráska. „Jediné, co mě otec kdy naučil, i když neúmyslně, bylo vyhýbat se lidem. Včelaření jsem pochytil od matky. Takovéhle věci, to byl její život. A mně vyhovovalo toulat se o samotě lesem, s kuklou na hlavě a vykuřovadlem v ruce...“

„Kolik jsi tak vybíral?“

„Když byl dobrý, slunečný rok, když kvetly lípy a akáty, tak i deset pudů.“

„Ale?! Opravdu? Od divokých včel? Tolik jsem nevybral ani já z domácích úlů.“

„Matka každý rok dělávala medovinu. Ostrou, až z toho trnuly zuby, prý nejlepší v celém muromském kraji.“

Jegorovo další zasténání bylo přímo bolestné.

„Jednou mě táta naučil včelařský veršík,“ přidal se Mikula, který vedle nich právě zastavil svou strakatou kobylku. „Když ho máš malého, nezoufej – strč si ho do úlu a zabouchej!“

Ilja s Jegorem na něj pohlédli tak nevlídně, až se chechtání zadrželo Dregovičovi v hrdle.

„Co je? Tváříte se, jako by vám popraskaly puchýře na zadcích a teď vás v nich štípal pot...“

Nevšímali si ho. Společně se zadívali zpátky do údolí.

„Učiněný ráj,“ zavzdychal Svjatogor naposledy.

„Vskutku,“ přikývl Ilja smutně. „Škoda, že tu nezůstane kámen na kameni.“

Země se zachvěla a bzučení včel a štěbetání ptáků přehlušilo zlověstné dunění. Ilja se zachmuřeně ohlédl.

Kyjevské vojsko přijíždělo za dusotu několika tisícovek kopyt. Návrší okolo trojice bojarů, sousední pahorek i mělké sedlo mezi nimi se rychle pokrývaly jezdci. Hloučky postupně houstly a slévaly se, jako když se na bledé tváři mrtvého shromažďují mravenci, aby ji nakonec celou pokryli. Kyjevané se zastavovali, ale jejich stíny jako by chtěly pokračovat v jízdě – nedočkavě se natahovaly po mírném svahu dolů do údolí. Koně frkali, vlajky s Perunovou sekerou i Odinovými havrany vlály ve větru.

„Volchu?“ otočil se Svjatoslav k čaroději, který zastavil po jeho boku.

Víc ani nemusel říkat. Potřebovali zprávy o nepřátelském vojsku. Vseslajevič se pozorně rozhlédl. Nakonec mu zrak vzlétl nad les vpravo. Spokojeně pokýval hlavou a pozvedl Malachitové žezlo. Dračí šupina zazářila.

Bohatýři se zvědavě podívali stejným směrem. Nad porostem, vinoucím se do údolí po jižních svazích, s pronikavým hvízdáním kroužil jestřáb. Volch zaklonil hlavu a vydal k nerozeznání stejný, táhlý zvuk, bodající do uší vysokým tónem. Koně zafrkali. Dravec nad pahorky prudce změnil směr letu a zamířil k nim. Snášel se čím dál níž, až se mu pod břichem rozvlnila tráva. Jakmile vzlétl do stínů kyjevských koní na úbočí, prudce zamával křídly, vzlétl k návrší a s dalším pronikavým zapískáním dosedl na Volchovo natažené předloktí.

Bojaři udiveně zahučeli, přestože ti, kteří s knížetem jezdili delší dobu, neviděli Volcha čarovat poprvé.

Najednou v dálce zatroubil roh. Kyjevané ztichli a zadívali se přes jezero na východ.

Naproti nim lemovala údolí táhlá vyvýšenina. Troubení se ozývalo odněkud zpoza ní. Zatím neviděli ani živou duši – jediný pohyb v tom směru obstarával vítr prohánějící se vlnovitým vysoké trávy. Pozornější oko mohlo postřehnout oblaka zvířeného prachu, stoupající nad hřeben a rozplývající se na pozadí blankytné oblohy.

Volch pohlédl jestřábovi do očí. Ptáková hlava, do této chvíle zmateně se otáčející zprava doleva, ztuhla. Pohledy muže a dravce se spojily. Vzápětí se Volchovy oči prudce obrátily v sloup, až byla vidět jen bělma. I jestřábovy oči se změnily – blízko stojící Svjatoslav by mohl odpřísáhnout, že v nich zahlédl záblesk smaragdové zeleně.

Jestřáb rozprostřel křídla. Vseslajevič zhoupł rukou, aby mu pomohl odrazit se. Dravec klouzavým letem zamířil na východ. Jeho stín se mihl po zeleném dně údolí, rozřízl stříbrný třpyt na hladině jezera a pak už jestřáb vzlétl nad vrcholky naproti.

Prvnímu vzdálenému rohu odpověděly další – jejich hlasy se slévaly do hrozivého dunění. Buruško zastříhal ušima, pohodil hlavou a úsečně zaržál.

„Já vím, kamaráde,“ zabručel Ilja, naklonil se dopředu a poplácal hřebce po svalnaté plec. „Taky mi nejde na rozum, kde jsme se tady vzali a co tu vlastně děláme.“

Uprostřed cizího kraje, v šiku chlapů, které jsme před pár dny vůbec neznali, tváří v tvář nepříteli, vůči němuž necítíme nenávist...“

„Ten pocit dobře znám,“ zašklebil se Mikula nevesele. „Když jsem pod Svjatoslavovým velením poprvé cválal do boje – bylo to proti radimičským vzbouřencům – taky mi v hlavě bzučely jen samé otázky a pochybnosti. V jednu chvíli jsem si uvědomil, že ti chlapi, jejichž lebky praskají pod mým kladivem jako shnilá jablka, se vlastně ode mě v ničem neliší – taky to byli příslušníci starobylých kmenů, kteří bránili svůj kousek země před varjažskými uchvatiteli.“

Jejich krev na mě stříkala jako jarní liják a já jsem v duchu naříkal, že takhle jsem si bohatýrský úděl nepředstavoval.“

„Tak jaký to má celé smysl, bratře Seljanoviči?“ pohlédl na něj Ilja zamračeně. „Našel jsi odpověď na tu otázku?“

„Teď se nezatěžuj otázkami a pochybnostmi, Iljo,“ zabručel Jegor, zase zachmuřený jako obvykle. „Lomcovaly každým z nás, když jsme poprvé zabili v knížecím jménu, a věř mi, byly nám úplně k ničemu. Časem pochopíš, že smysl toho všeho můžeš pojmenovat jedním jediným slovem.“

„To jsem tedy zvědavý, bát'uško. Jaké je to slovo?“

„Družina,“ řekl Jegor a Mikula vážně přikývl. „Jsme jako ty divoké včely támhle na lípě. Vyrojili jsme se, jen místo včelí matky následujeme Svjatoslava. On přesně ví, kam nás vede a jaký má tohle všechno smysl – je sice mladý, ale v hlavě to má srovnané dobře, to tedy ano. Chválabohu je víc po své moudré matce než po chamtivém, mocí posedlém otci. Musíme mu věřit. Na jeho bedra bylo vloženo poslání. Velké, přesahující naše chápání, možná dokonce posvátné...“

„Slyšíš to, Iljo?“ ušklíbl se Mikula. „Ty, Jegore, když jsi přebýval s Helgou v Cařihradu, nestudoval jsi náhodou v tamější mudrcké škole? Prý tam takovou opravdu mají – učí v ní lidi myslet.“

„Ty bys do ní mohl chodit celý život a stejně bys zůstal selským mamlasem,“ zavrčel na něj Jegor a s vážnou tváří se otočil zpátky k Muromci. „Odežeň od sebe všechny malicherné myšlenky a zbytečné sváry. Já vím, my dva se nemáme kdovíjak v lásce, a taky nedůvěřuješ Volchovi, nerozumíš Svjatoslavovi, zatím jsi nenašel společnou řeč s Mikulou ani s Aljošou. Když o tom tak uvažuju, možná jsi našťvaný na nás na všechny. Jenže to přestane platit, až se srazíme s nepřítelem a začne pršet krev a sněžit úlomky zubů a kostí. Uprostřed té mely si rychle uvědomíš, kdo je tvůj druh a kdo se ti naopak snaží rozpárat břicho.“

„To je pravda,“ přisvědčil Mikula. „V bitvě pochopíš, že jsi opravdu součástí družiny a zlatá sekerka na tvé hrudi není jen pro ozdobu. Svět už nebude rozdělený na *tebe* a na ty ostatní. Rozdělí se na *nás* a na ty ostatní. Právě v tom je bohatýrský úděl.“

Jegor na něj udiveně pohlédl a chvíli měl na jazyku něco uštěpačného, ale raději to spolkl a zase se otočil k mladíkovi. „Ale hlavně se soustřeď na to, abys mi neudělal ostudu, Iljo. Za těch pár dní jsem tě přece jen něco naučil. Jistě, nejlepšího šermíře pod sluncem jsem z tebe nevycvičil, ale něco jsi pochytíl a když to spojíš se svou silou, v bitvě se neztratíš. Nenech se zabít, ano? Nechci, aby moje námaha vyšla vniveč a všichni se mi pak posmívali.“

Ilja na něj pohlédl. Věčně zamračený Jegor ho dnes nepřestával překvapovat. Jen se mu to zdálo, nebo v bojarově tváři zase zahlédl záblesk vlídnosti?

„Navíc,“ dodal Mikula, „jsme náramně zvědaví, jak se v boji osvědčí ta tvoje zázračná zbroj.“

Muromcem prostoupil zvláštní pocit. Podíval se na Mikulu, na Jegora, přelétl pohledem ostatní chlapy, kteří kolem nich zastavovali koně. Najednou mu přestali připadat jako cizí lidé. Tu neviditelnou zeď, kterou se celé roky, ba možná i celý život chránil před ústrky a pohrdáním, přetřela další hluboká puklina. Sesypalo se zdivo, spadl uvolněný kámen...

„Na zbroj se nespolehej, i kdyby opravdu byla božím darem,“ poradil mu Jegor nakonec. „Hlavně musíš být součástí družiny. Drž se u nás, rozumíš?“

Ilja přikývl, protože cítil, že to skutečně začíná chápat.

Do uší je zase píchlo jestřábí zapískání. Volch, oči pořád obrácené v sloup, odvětil stejným zvukem a naklonil hlavu ke Svjatoslavovi.

„Už se blíží. Brzy se nám ukáží.“

„To přece víme i bez tebe,“ zavrčel Sveneld, stojící po pravici knížete. „Nevidíš nic víc?“

„Bulharská jízda,“ říkal Volch podivně změněným, nepřítomným hlasem. „Vede ji mladý bojovník. Zřejmě jeden z Ahmedových synů.“

„Kolik jich je?“ zeptal se velekníže klidně. Zůstával až překvapivě chladnokrevný.

„Asi dva tisíce...“

„Jenom?!“ zachechtal se Sveneld. „Co si ti milenci kobyl myslí? Jak chtějí obstát proti naší přesile? Než zapadne slunce, naplníme jejich rozsekanými zdechlinami to jezero v úvalu...“

„Nenechal jsi mě domluvit, Ruse,“ zchladil ho Volch. „Za bulharskou jízdu přicházejí pěší oddíly. Řekl bych, že tak tisíc pět set mužů.“

„To budou žoldnéři,“ odfrkl si Sveneld pohrdavě. „Určitě jenom otrhaní, špatně ozbrojení divoši ze severních lesů. Udmurti nebo Permané od Uralu...“

„Ne. Jsou to Varjagové.“

Sveneld zaskočeně ztichl. Svjatoslav se upřeně zadíval na Volcha. Skvostně tepanou, zlatem a jantarem zdobenou varjažskou přilbicí s obloukovými chrániči očí měl posunutou do týla.

„Varjagové? Jsi si jistý?“

„Právě se na ně dívám. Slunce se blýská na jejich zbroji, na pancířích, přilbicích, štítech, mečích, kladivech a sekerách. Bude to sebranka z povodí Itylu. Seveřané mají podél řeky spousty osad a táborů. Možná přišli až od Oky, prý si nad ústím do Itylu vybudovali velké hradiště...“

„Helgard,“ přikývl Svjatoslav zamyšleně. „Ano, můžou to být bijci z Helgardu. Vlastně bych se divil, kdyby si tohle nechali ujít. Hm... To je vážný protivník. Není radno je podceňovat. Mohli by být nebezpečnější než bulharská jízda.“

„Hodil by se nějaký plán, ne?“ utrousil Sveneld uštěpačně. „Možná nastal čas na nějakou tvoji lest, kníže. Anebo to uděláme postaru a jednoduše budeme nepříteli čelit v poctivém, otevřeném boji?“

„Ty posměšky si strč do prdele, Svenelde,“ opáčil Svjatoslav ostře, až sebou šedivý náčelník trhl a jízva na levé tváři mu viditelně ztmavla. „Kromě toho, já plán opravdu mám. Poslyš, Volchu, ten les na jižní straně...“ podíval se kníže vpravo. „Jak je hustý?“

„Ne tak, jak odtud vypadá,“ odvětil Vseslajevič. Úsměv na jeho tváři svědčil o tom, že pochopil, kam směřují myšlenky knížete. „Většinou jen stromy, málo houští. Jezdci jím lehce projedou.“

„Výborně. To je všechno, co potřebuju vědět.“

Hlavice Malachitového žezla naposledy zablikala. Volch zavřel oči a když je po chvíli otevřel, zelenavé zorničky měl zpátky na svém místě. Zamrkal jako člověk, který po dlouhém spánku hledí vstříc rannímu slunci. Jestřáb, drobný tmavý flíček nad východním obzorem, přestal kroužit a svobodně zamířil zpátky k lesnatým kopcům na jihu.

„Svenelde, dobře mě poslouvej,“ obrátil se Svjatoslav k šedivému zjizvenci. „Bulhaři se prý rodí v sedlech, takže se určitě spoléhají hlavně na jízdu. Určitě nejdřív zaútočí bojovníci na koních. Se dvěma tisícovkami mužů jim pojedeš naproti, přímo přes údolí, a tvrdě se s nimi srazíš na březích jezera. Já s tisícovkou chlapů hned teď vyrazím na jih. Skrz lesy nenápadně objedeme úval, vynoříme se nečekaně v týlu nepřítele a nelítostně udeříme na zadní voj, na varjažské pěšáky. Rozuměl jsi?“

Varjag jen mlčky přikývl.

Svjatoslav několika ráznými gesty a štěkavými rozkazy oddělil třetinu vojska, která ho měla následovat. Mezi bojary nechyběli goryničové a Jegor, Mikula, Ilja a Aljoša. „Za mnou, bratři! Bulhaři nesmějí vidět, že jsme se rozdělili, takže se musíme ztratit v lese dřív, než se ukáží nad obzorem! Tryskem!“

Ostruhy rázně bodly koně do slabin a tisícovky dunících kopyt rozechvěly zemi.

Když Bragi Halvorsson najednou zastavil koně, narovnal se v sedle a zaclonil si dlaní oči, vedle klusající Hassan Ibn Ahmed rázně pozvedl sevřenou pěst. Skvostný pancíř, tvořený kroužkovou suknicí a umně prokládanými, stříbrem a zlatem tepanými lamelami na hrudi a na zádech, na něm hlasitě zachrastil. Jeho pobočníci pozvedli rohy a zatroubili. Z toho ryku se chvěly vnitřnosti.

K hlasům rohů se přidaly štěkavé rozkazy. Vojsko z Bolgaru se postupně zastavovalo. Utichal dusot kopyt bulharských jezdců v čele i rázný, ocelí zvonící krok za nimi pochodujících varjažských pěšáků.

Hassan se podíval stejným směrem jako konung z Helgardu. Také on si musel zaclonit oči. Jeho pohanští předkové by řekli, že sluneční bůh Tangra už vede svého nebeského býka Obuzgana k západním bránám noci. Jeho světlo bodalo bojovníky přicházející od východu přímo do očí.

A to rozhodně nebylo poslední zlé znamení.

Snědá, ušlechtilé rýsovaná, pěstěným černým knírem zdobená tvář bulharského prince prozrazovala, jaký neklid zmítá jeho duší. Nebyl nervózní z toho, že táhne do boje, to ani náhodou. I když tohle bylo teprve třiadvacáté léto jeho života, už několikrát vycválal z Bolgaru v čele vojska a mohl se před staršími bratry pochlubit spoustou válečných zkušeností. Potlačil vzpouru kmene Burtasů na jižních hranicích. Nedaleko města Jelabuga rozdrtil velkou skupinu kočovných Baškirů, kteří se předloni prosmýkli podél Uralu a z

východu nečekaně vtrhli do povodí Kamy. V bitvě s krutými, krvelačnými Pečeněgy, které proti Bulharsku bez ustání poštvávali intrikánští Chazarové, Hassan dokonce utrpěl těžké zranění – břicho mu proklál kočovnický šíp a uběhly dlouhé čtyři měsíce, než mohl zase nasednout na koně.

Ne, z boje samotného Hassan strach neměl. Ani ze smrti, vždyť ty, kdo v Alláhově jménu zemřeli na bojišti, čekaly věčné slasti v ráji. To, co se mu jako tasemnice hemžilo ve střevech, byla obava z varjažské věrolomnosti.

Celý den a celou noc se vezírové, vojenští velitelé a kmenoví náčelníci radili v emírově paláci v Bolgaru o tom, jestli uzavřou spojení s Bragim. Porada se vyvinula přesně opačně, než Halvorsson předpokládal. Hassan nemusel přesvědčovat svého otce, aby Varjagy přijal do svých služeb a vyslal je vstříc kyjevským nájezdníkům. Emír Ahmed se té šance chopil bez váhání. Nakonec to musel být právě Hassan, kdo Radu moudrých varoval, aby Varjagům zase tolik nevěřila a aby si to s přijetím Bragiho návrhu pořádně rozmyslela.

Nikdo ho ale neposlouchal. Hodnostáři se báli. Slyšeli o shromažďujícím se vojsku v Suwaru, o probuzené dračí síle, a zároveň se třásli strachem před blížícími se Kyjevany. Věděli, že Bolgar nemá dost vojska, aby čelil oběma dvěma nepřátelům současně. A tak jim připlití samozvané varjažské posily připadalo jako Alláhova odpověď na jejich úpěnlivé modlitby a prosby o spasení.

Hassan o Alláhově zásahu v téhle věci silně pochyboval. Proč by jim Bůh sesílal na pomoc hordu cizích pohanů? Každopádně emír se na to z hlediska víry nedíval a rozhodl. Povolal Bragiho k sobě, požádal ho o přísahu věrnosti – slovo Varjaga, pcha! – a přijal ho do svých služeb. A jedním dechem nařídil svému prvorozenému, aby povolal dva tisíce jezdců a společně s Bragim vyrazil na západ.

A tak se Hassan ocitl zde. Uprostřed kraje obývaného kmeny, které s úctou hleděly k Suwaru, s nespolehlivými

spojenci po boku a tváří v tvář obávanému kyjevskému vojsku. Ano, Hassan ibn Ahmed byl nervózní, až se mu žaludek dral do krku.

„Už se vrací,“ řekl Bragi.

Princ se podíval lícem. Od vršků, které jim přehradily cestu, k nim uháněl lehce ozbrojený jezdec. Bragi vyslal na výzvědy svého pobočníka.

„Shromažďují se na opačné straně údolí,“ hlásil Ratimír vzrušeně, když škulb uzdou před vojevůdci. „Tři tisíce jezdců.“

„No vida,“ ušklíbl se Bragi a obrátil pohled k Hassanovi. „Odhadli jsme to dobře, principi. Jsme v přesile. Vítězství je už teď naše.“

„Chtěl bych mít tvou jistotu.“ Bulharskému vojevůdci se zase něco zahemžilo v břiše – jako by ten pečeněžský šíp zůstal v ráně a teď jím někdo surově kroutil a namotával střeva na kostěný hrot. „Přesila pěti set mužů vůbec nic neznamena. Boj se může zvrtnout všelijak...“

„Nevěříš snad svým mužům?“ zeptal se Bragi. „Bolgar vyslal nejlepší jezdce. Kyjevané se vám v jezdeckém umění nemůžou rovnat, jsou proti vám pomalí a nemotorní jako staré ropuchy. Udeřte na ně veškerou silou, zasypete je šípy, nabodáte na kopí. Moji chlapi zatím ve dvou skupinách oběhnou údolí ze severu a z jihu. Na tvůj signál zaútočíme ze stran. Sevřeme Kyjevany v železných kleštích a budeme je drtit, dokud z nich nevystříknou vnitřnosti.“

„To byste si měli pospíšet,“ poradil mu Hassan zachmuřeně. Neměl chuť se dál s Varjagem dohadovat – jen by se ještě víc zamotal do jeho přetvářek a lží. Byl nejvyšší čas odevzdat se do rukou Alláhových.

Princ se obrátil ke svým mužům a rázně jim pokynul. Rohy opět zařvaly, zlaté tudy se sokolem a půlměsícem se zatřpytily, kopyta zahřměla. Dvoutisícová jízda se na ten pokyn pohnula k vyvýšenině, za níž už čekalo údolí s jezerem.

Bragi se chvíli díval za vzdalujícím se princem, a pak se nedočkavě otočil k Ratimírovi.

„Tak co?“ zeptal se tlumeně. „Jak to tam vypadá? Co opravdu dělají? Neříkej mi, že Svjatoslav a Sveneld stojí jako polena a čekají, až na ně udeříme.“

„Rozdělili se na dvě skupiny,“ hlásil rujanský hrdlořez. „Zhruba dvě třetiny vojska čekají na západních pahorcích a očividně se připravují na srážku s bulharskou jízdou. Tisícovka mužů ale cvalem vyrazila na jih, do lesů. Myslím, že chtějí objet údolí a vpadnout nám do zad. Zřejmě je vede samotný Svjatoslav.“

Bragi se musel zadržet, aby si nezačal spokojeně mnout ruce. „Výborně, Ratimíre, výborně! Všechno se vyvíjí ještě líp, než jsem doufal. Neztrácejme čas. Povedeš sedm set pěšáků na severní stranu údolí. Ať Hassan ani na okamžik nepojme podezření, že něco nejde podle plánu. Počkáte pěkně v závětrí, dokud neuslyšíte můj roh. A pak... víš, co je třeba udělat.“

„U Svantovíta, konungu, máš můj obdiv,“ zachechtal se Rujanec syčivě. „O Varjažích se sice říká, že jsou lstiví a prohnání, ale do tebe se musel převtělit samotný Loki, bůh všech lží a zákeřností.“

Před úšklebkem, který Bragimu zkřivil tvář, by se obrátil na útěk i rozzuřený vlk.

V prosluněném, nedávnými dešti vydatně zmáčeném lese to vonělo houbami. Z trsů trávy podél potůčků zurčících směrem k jezeru vyčnívaly hnědavé kloboučky.

Mohutné kopyto na ně duplo, až se kolem rozprskla houbová kaše.

Podkovy zařinčely na kamení v bystřině, voda vystříkla jako sprška pableskujících perel. Jezdce to při výskoku na opačný břeh nadhodilo v sedle, ale pružně se v něm zhoupal a dosedl zpátky. Zbroj na něm zařinčela.

Vzápětí vodu zčeřily další prudce bušící kopyta. Zpoza stromů se vynořovali další a další jezdci. Slunce prosvítající větrem rozkolébanými korunami stromů dovádivě poskakovalo z přilbice na přilbici, z pancíře na pancíř, z jednoho lesklého kování štítu na druhé.

Tisíc jezdců se spěšně proplétalo lesem. Svjatoslav v čele, Volch s goryniči hned za ním, pak Jegor, Mikula, Ilja a všichni ostatní. Přeskakovali potoky a padlé kmeny, skláněli hlavy před nízko visícími větvemi, vyhýbali se trnitým houštinám. Už byli za úrovní jezera a ve velkém oblouku se rychle blížili k Bulhary a Helgardany obsazenému konci údolí.

Iljovi divoce bušilo srdce a hlavou mu bzučela Jegorova slova.

Jsme jako ty včely.

Ano, cítil to. Pronikalo jím společné vědomí družiny. Spojovalo ho s ostatními a zároveň znásobovalo jeho vlastní sílu. Skutečně se vyrojili jako divoké včely z vykotlaného stromu. A běda tomu, kdo se jim teď postaví do cesty.

Jejich žihadla byla totiž kovaná z oceli.

Nejdřív se nad východním hřebenem ukázal blýskavý zlatý tug. Sveneld na tuhle vzdálenost samozřejmě nerozeznal jeho přesnější tvary, ale vlastně to ani nebylo třeba – on a jeho hrdlořezové, nazývaní Rusové, moc dobře věděli, s kým mají tu čest.

Za vlajkou se vynořil muž a nakonec i kůň. Jezdec zastavil na nejvyšším bodu vyvýšeniny a hrdě, vyzývavě bodl žerdí proti nebi.

Na to znamení se objevili ostatní jezdci – současně, po celé linii obzoru. Nejdřív les kopí a koňskými žíněmi ověšených tugů, znamení jednotlivých bulharských rodů a vojenských oddílů. Vzápětí samotní jezdci, dlouhatánský šik postupně zdobící zelené kopce podivnou železnou krajkou. Samozřejmě, za prvním vojem přijížděly další a další, celé houfy. Nakonec rohy ještě jednou zatroubily a bulharské vojsko se zastavilo.

„Tak, tady je máme,“ zavrčel Sveneld, narazil si přilbici do tváře a sáhl k pravému boku. Rázně tasil meč a bodl jím proti nebi. Čepel se na slunci zaleskla jen matně – byla celá poškrábaná a zubatá, dávno zešedivěla v desítkách řinčivých střetů s nepřáteli Kyjeva.

„Do zbraně!“ vykřikl. „Zvoňte ocelí! Ať nás slyší samotný Thor v nebeské síni a naplní nám údy božskou silou!“

Varjagové temně zahučeli a zarachotili stovkami dřevěných ratišť i ocelových ostří. První řady se chopily dlouhých kopí nebo masivních oštěpů, šiky za nimi sevřely v dlaních meče, sekery a okované kyje. Kruhové štíty, široké i víc než půl sáhu, se ze zad a sedel přehoupaly na předloktí bojovníků.

Sveneld se jediným zdravým okem zase zadíval přes údolí a zešíroka se usmál. Nadcházející bitvu vítal jako starou známou; jako milenku, která mu vždycky spolehlivě poskytla tu nejvyšší rozkoš. Byl připraven padnout si s ní do náruče.

V rychlém klusu a skrz průzory ve varjažské přilbici se svět před Svjatoslavem změnil ve splet' rozechvělých výřezů hýřících zelení a čepelemi slunečního světla, prořezávajícími les. Byl ale na jízdu v plné zbroji zvyklý a nedělalo mu nejmenší obtíže dokonale se orientovat v prostoru a včas se vyhýbat spleť větví a houštin. O muže za sebou se nestaral – stačilo mu slyšet neutichající dunění kopyt a řinčení železa, aby věděl, že mu jsou v patách.

Najednou les znatelně prořídl, namísto mechu a listů pod kopyty zašustila tráva. Kníže prudce zpomalil. Pomyslel si, že dosáhli hranice porostu a brzy se ocitnou nepřátelům na dohled. Když se ale stromy nadobro rozestoupily, vojevůdce zjistil, že je to jen další velká louka uprostřed lesa.

Navzdory tomu škubl uzdou – tak prudce, že jeho oř zaržal a zabubnoval předními kopyty ve vzduchu. Z okované pochvy vylétl runami posetý knížecí meč a z úst lemovaných vousisky překvapená kletba.

Na opačné straně sluncem zalité mýtiny, úplně u lesa, stál jezdec.

Kyjevané zaskočeně zastavovali koně. Okolo knížete se shlukli goryničové a ostatní blízcí družiníci a zbytek jízdy se rozléval kolem, až dokud bojaři nelemovali více

než hon široký okraj lesa. Koně frkali, jančili a bušili kopyty do země, jako by je pálila. Chlapi s křikem a kletbami sahal po zbraních.

„To jsou Varjagové,“ přešel Volch na svém hnědákovi ke Svjatoslavovi.

„Vidím jen jednoho,“ zúžily se mu oči v průzoru knížecí přilbice.

„V houštinách za ním jsou další,“ tvrdil Vseslajevič, žezlo v natažené pravačce šikmo opřené o sedlo vedle pravého stehna. „Les se jimi jen hemží.“

„Na co čekáme?!“ zavrčel Jegor a Smert' v jeho dlani se nedočkavě zablýskal. „Udeříme na ně a rozprášíme je jako divoké zajíce!“

„Ne,“ zarazil ho Svjatoslav překvapivě klidně. „Podívejte.“

Osamělý jezdec pobídl koně a poklusem zamířil do středu mýtiny. Dal si záležet, aby viděli, že nedrží žádnou zbraň, i když měl na sobě dobře kovanou severskou zbroj a na sedle se mu houpala hotová zbrojnice.

„Co chce?“ zavrčel Jegor.

„Vyjednávat,“ zůstával Svjatoslav klidný. „Vidíte jeho pancíř a přilbici? To není obyčejný posel. Je to jejich vojevůdce, samotný konung. Poslechnu si ho.“

„Gosudare,“ sykl Volch varovně, „může to být past! Na stromech kolem můžou mít lukostřelce! Někteří by se dokonce mohli skrývat v té vysoké trávě. Skolí tě, sotva vyjedeš na louku...“

„Jen ať to zkusí,“ přešel dopředu Aljoša. Už svíral v dlani luk a teď k těživě přiložil šíp. „Kryju tě, Blahorodí. Jestli ten chlap sáhne po meči, nebo z toho lesa vylétne jen jediná střela, okamžitě mu pošlu do huby šíp.“

„Ten chlap vůbec nemusí být jejich vůdce,“ přemýšlel Ilja nahlas. „Co když je to otrok nebo neurozený poskok, navlečený do vojevůdcovského pancíře a přilbice?“

„To si nemyslím,“ opáčil velmož a pobídl svého oře.

„Dovol mi tě doprovázet, gosudare,“ naléhal Volch. „Ochráním tě kouzlem Zirnytřiny šupiny, odvrátím případný...“

„Ne,“ projel Svjatoslav kolem něj a vyklusl ze stínu stromů na otevřené prostranství. „On prokázal statečnost, když nám o samotě vyjel vstříc. Ať všichni vidí, že mám přinejmenším tolik odvahy jako on.“

Bohatýři zamračeně pozorovali knížete, jak svižným krokem projíždí mořem vysoké trávy. Ratiště a jílce zbraní svírali tak pevně, až jim rukavice vlhly potem.

Útok ale nepřišel. Vzduch drnčel napětím jako Aljošova napnutá tětiva, ale v lese naproti nezahledli žádný zrádný pohyb. Svjatoslav a cizí jezdec se k sobě blížili, až nakonec zastavili koně pět sáhů od sebe. Kyjevan se o svého protivníka nejdřív jen letmo otřel zrakem a pozorněji se zadíval do lesa za ním. Volch měl pravdu – pod stromy se hýbala spousta stínů. Občas se ve zbloudilém slunečním paprsku zalesklo železo.

„Zdravím tě, Sfendalde!“ zvolal záhadný jezdec. „Nebo se tak už nejmenuješ? Když jsme se viděli naposledy, ještě jsi používal staré varjažské jméno. Od nástupu na knížecí stolec se prý necháváš nazývat tou slavutičskou zkomoleninou.“

Kníže ani neskřýval překvapení. Zamračeně se zadíval na neznámého, ale mužovu tvář částečně zakrývala severská přilbice, ne nepodobná jeho vlastní.

„Známe se?“

„Kdyby jen to!“ zachechtal se jezdec. „Když jsi ještě neměl pod nosem vousy a přebýval jsi se starým Asmudem v Novgorodu, strávil jsem tam jednu zimu. Chodili jsme spolu na lov, za dlouhých večerů se nalévali medovinou a zkoušeli, jestli jsou lepší milenky divoké Čudky ze severu, nebo Slovenky od řeky Lovat'. Neříkej, že už si to nepamatuješ.“

Svjatoslav na okamžik užasle ztuhl. Pak se nejistě zeptal:

„Bragi?“

Varjag se zase zasmál, zvedl ruku k masivnímu nánosníku a sundal si přilbici. Vítr mu pročísl nazrzlé vlasy.

„Bragi Halvorsson,“ potvrdil sám sobě Kyjevan a pobídl koně blíž. „U kořenů Yggdrasilu a větvích Veledebu, brachu, jsi to ty! Ovšemže jsem na tu bujarou zimu v Novgorodu nezapomněl. I když je to už dlouhých sedm let...“

„Osm,“ opravil ho Bragi, naklonil se v sedle a pevně stiskl podávanou pravici. „Proč jsi tím setkáním tak překvapený? Neslyšel jsi snad, že vládnu v Helgardu?“

„Opravdu ne. Donesla se mi zvěst, že nad ústím Oky do Dlouhé řeky sílí varjažské hradiště, ale tvoje jméno se ke mně nedostalo...“

„To je vážně pěkné,“ zkřivil Bragi ústa. „Tušil jsem, že dřepěním v té díře si žádnou slávu nedobudu. Snad jí na tomhle tažení získám víc. Což mi připomíná, že bychom vzpomínání na staré dobré časy měli odložit na později. Táhle za těmi stromy,“ ukázal palcem doprava, „nás čeká bojiště. Čas na krveprolití uzrál a já chci mít svůj podíl na porážce Bulharska Sfindaldem Ingvarssonem.“

Vládce Kyjeva zúžil oči a původní udivený výraz v jeho tváři vystřídal široký zubatý úsměv.

„Myslíš to vážně? Zradíš své bulharské spojence?“

„Zradit je? Ne, kdepak. Zrada by to byla, kdybych se k tomuhle kroku rozhodl teď a tady. Jenže já jsem to takhle plánoval od samotného začátku. Takže to není zrada, ale lest!“

Svjatoslav se nad tou typicky varjažskou logikou musel zasmát. Jeho smích ale přerušil řev rohů na severozápadě. Kníže se ohlédl a zvažněl.

„Sveneld troubí do útoku. Schyluje se k bouři. Bude hřmít ocel.“

„Tak nečekejme,“ sklopil si Bragi přilbici zpátky do obličeje. „Ať ten starý vlk nesklidí všechnu úrodu sám!“

Vojevůdcové si ještě jednou stiskli ruce, pak se rychle vrátili ke svým vojskům a rozdali rozkazy. Krátce nato se z lesů všude kolem vyhrnuli muži – pěšáci i jezdci, Varjagové i členové podrobených a spojeneckých kmenů. A přestože se Helgardané a Kyjevané nikdy předtím

neviděli, jejich šiky se vzápětí smísily, jako by odjakživa bojovali pod stejným praporem.

Zase zaduněly rohy. Tentokrát na východní straně, na bulharské.

Jakmile se hlasy rohů roztrhaly do ozvěn utichajících mezi okolními vrcholky, Hassan ibn Ahmed rázně tasil meč, zvedl zakřivenou čepel vysoko nad hlavu a obrátil se ke svým mužům.

„Ve jménu Alláha!“ vykřikl. A ve jménu Tangry, Arkliga, Umaj a všech starých bohů, dodal v duchu pro jistotu. „Kopiníci do prvního šiku! Lukostřelci za ně! Vpřed, vnuci Kotragovi! Za Boha, za Bolgar a za emíra Ahmeda ibn Džafara, vašeho pána! Leťte, staňte se stepním vichrem a rozmetejte tu chamrad' jako slaměné panáky!“

Bulhaři odvětili na princovu výzvu pronikavým, hrdelním zaječením. Hassanovi jejich odhodlání rozbušilo srdce a zkřivilo rty do úsměvu. Obavy a pochybnosti se rozlétly na všechny strany jako vrabci vyplašení jestřábem. Obrátil koně a pobídl ho dolů ze svahu. Jezdci za ním rázně popohnali své nízké, ale houževnaté a rychlé stepní koníky. Bohatě okované postroje pronikavě zvonily.

Na západě údolí se už pohnuly kyjevské houfy – sice pomaleji a rozvázněji, ale neméně hrozivě. Kráčející koně pozvolna přecházeli do klusu a nabírali rytmus, sílu, důraz.

Hassan zachytil pohledem sokola rozpínajícího zlatá křídla na vladařském tugu. Naplnila ho odvaha, jako by do něj vstoupila dravčí duše. Nestáhl se do týlu a nenechal se obklopit svou gardou, právě naopak, předjel lučištníky i kopiníky a vyrazil do útoku v samotném čele vojska. Jeho smělý příklad rozbušil Bulharům srdce. Ostruhami nedočkavě bodali do koňských slabin. Jezdci z Bolgaru zrychlovali podstatně rázněji než těžkopádní Kyjevané na opačné straně údolí. Brzy přešli do cvalu.

Raz dva dosáhli dna úvalu. U jezera byli mnohem dřív než jejich protivníci. Na chvíli se semkli, tryskem objeli vodu ze severní strany a vzápětí se zase roztáhli do šířky. Vítr jim hvízdal v uších, do nosů stoupal pach koňského potu, podkovami vytrhané země a trávy. Země duněla, svět se třásl, mračno nepřátel rostlo před očima. V Bulharech se probudila síla kočovných předků, vládců stepi. Bojovníků, kteří rozšířili slavnou říši Onogur od Uralu až k vzdálenému Slavutiči, k Pontskému moři. Z hrdel se jim opět vydral uširvoucí jekot.

Varjagové odpověděli temným, hlubokým hučením.

Hassanovi už do srážky se sevřeným kyjevským šikem zbývalo jen pár úderů srdce. Švihl šavlí a vykřikl tak, že přehlušil i rachot tisíců kopyt. Bulharští lukostřelci se narovnali v sedlech a aniž by zpomalili, pustili uzdy a natáhli luky.

Nad rychle se zužující pás nezdupané trávy mezi vojsky vzlétlo mračno šípů. Ničivé krupobití zasypalo kyjevské houfy. Bodavé železo zvonilo na ocelových pancířích, klepalo do štítů. Muži padali ze sedel. Koně, i když zasažení, cválali dál – vycvičení váleční oři v plném trysku cítili i smrtelné zásahy šípů jen jako komáří bodnutí.

Rachotící kopyta se přehnala přes poslední sáhy volného prostranství. Vzduchem se mihly oštěpy. Muži řvali. Koně řičeli.

Hassan se roztřeseného lesa kyjevských kopí nepolekal. Se štěstím prolétl mezi hroty, úderem vlevo přesekl ratiště nejbližšího kopí, pak hned bleskově sekl vpravo. Hlava ve varjažské přilbici se zatočila vzduchem a ke slunci vychrstly rubínové krůpěje.

„Odiin!“

„Allááh!“

Bulharští a kyjevští kopiníci se drtivě srazili.

Z rachotu a povyku, které naplnily údolí, zvonilo v uších. A nejen mužům uprostřed té paseky dole u jezera,

ale i sedmi stovkám helgardských bojovníků skrývajících se za návršími severních kopců.

„Na co ještě čekáme?!“ křikl netrpělivě jeden z Varjagů, vyskočil a vyzývavě udeřil sekerou do puklice štítu. „Neslyšíte, že nás váleční bohové volají?!“

„Zpátky!“ okřikl ho Ratimír, klečící v trávě. „Ještě je moc brzo! Vydržte, chlapi, krot'te touhu po krvi. Vyrazíme až na náčelníkovu znamení!“

Varjag ho počastoval zlým pohledem, ale poslechl a zase se přikrčil. Chlapi z Helgardu neměli rádi, když jim rozkazoval ten rujanský vyhnanec, ale odporovat konungově pravé ruce se neodvážili.

Divoká tlačení v údolí rychle houstla. Bulharské a kyjevské šiky se nepřehledně smíchaly. Jezdci ze zadních vojů se drali vpřed, aby pomohli svým druhům uprostřed řeže. Muži i koně padali pod kopyta a bez ohledu na vážnost zranění hynuli v mele pod bušícími kopyty. Jejich křik splynul do jediného strašlivého zvuku, ve kterém se skoro nedaly rozeznat lidské a koňské hlasy. Železo řinčelo, vzduchem rotovaly třísky z rozlámaných kopí, šupiny z pancířů a uražené přilbice. Bojiště zahalila načervenalá mlha.

Ratimír si bitvy nevšímal. Svíral v dlani ratiště oštěpu a napjatě se díval na lesnaté vršky naproti.

Po Bragim pořád ani vidu, ani slechu.

Do Sveneldova šípy naježeného štítu dunivě třískaly bulharské šavle a lehké sekery na dlouhých násadách. Po kroužkové košili mu sklouzl hrot oštěpu, od přilbice se odrazil šíp. Varjagem to ale na koňském hřbetě ani nepohnulo, jako by byl k sedlu přinýtovaný. Zato jeho meč, kterým neúnavně odpovídal na výpady, rozséval účinnou zkázu. Drtil kosti, otevíral jeden krvavý gejzír za druhým, srážel štíhlé jezdce od Itylu z koní. Sigurdsson bojoval chladnokrevně, soustředěně a nelítostně. Časy, kdy se v bitvě stával šíleně vraždícím berserkem, už dávno pominuly, zůstaly jen nejasnými vzpomínkami z mládí. Vystřídala je střízlivá krutost,

chladná a cílevědomá jako ostří prodírající se vnitřnostmi směrem k srdci.

Přesně tak si jednooký zabiják prosekával cestu ke zlatému tugu, který se blýskal nad divoce zvlněnou houštinou kopí, přilbic a neúnavně se zvedajících rukou s meči a sekerami. Správně odhadoval, že je to znak osobní gardy bulharského prince. Viděl, jak se emírovův syn bezhlavě vrhl rovnou doprostřed kyjevských šiků. Bez ohledu na zručnost a vášeň, s jakými srážel soupeře, nakonec uvázl v drtivém nepřátelském sevření a utrpěl několik zranění. Na pomoc mu museli rychle přicvátat jeho družiníci. Rozrazili Varjagy, vysekali prince z obklíčení a snažili se ho dostat do bezpečí.

To jim Sveneld neměl v úmyslu dovolit.

„Za mnou, vlci, za mnou!“ zařval přes rameno. Zhruba třicet nejzručnějších hrdlořezů bez zaváhání pobídl koně za ním. Hned pochopili, že je náčelník vede do střetu s nejlepšími bulharskými bijci a nedočkavě zavyl.

Hassan ibn Ahmed zuřil, když ho vlastní pobočníci vyrvali z ocelové řeže a uprostřed svého houfu jej odváděli z dosahu kyjevských zbraní. Po tváři a pancíři se mu sice řinula krev z několika sečných i bodných ran, ale v bojovém záchvatu nevnímal bolest ani úbytek sil. Až když s družiníky vyklusal na severní svah do košatého stínu osamělé lípy a prohlédl si bojiště z nadhledu, světlo mu.

Bulharské šiky byly roztrhané a prořídle, zatímco ocelová masa Kyjevanů zůstávala semknutá a neochvějně tlačila jezdce z Bolgaru zpátky k jezeru.

„Povolejte zálohy!“ šlehl Hassan po bojarech zděšeným pohledem. „Trubte na pomoc! Ať Helgardští okamžitě zaútočí!“

Družiníci přesně na tenhle rozkaz netrpělivě čekali. Zvedli rohy a rázně do nich zaduli.

„Jen trubte, hlupáci. Trubte do sytosti, z plných plic,“ zachechtal se Bragi, když se Svjatoslavem bok po boku

zastavili koně pod stromy na jižní straně údolí. „Ať je vás slyšet až v nebi, aby bohové věděli, že si mají přijet posbírat vaše duše.“

„Zdá se, že přicházíme v nejlepším,“ zhodnotil Svjatoslav chladně, když přelétl pohledem bojiště.

„Očividně. Sveneld nezahálel. Velme hned k útoku a pořádně práskněme do koní, jinak nám jednooký nic nenechá!“

„Ne,“ natáhl před něj kníže ruku. „Vydrž ještě chvíli, Bragi. Jen ať se bulharský princ trochu podusí ve vlastní šťávě. Když uvidí, že jeho skučení o pomoc zůstalo bez odpovědi, zlomí ho to a s ním i celou bulharskou jízdu. Až pak zasadíme rozhodující úder, dupneme na to klubko červů železnou podrážkou.“

Bragi musel svou nedočkavost potlačit hlubokým nádechem, ale pak se ošklivě ušklíbl. Sám měl pověst lišáka, ale teď musel obdivovat Svjatoslavův chladnokrevný úsudek. Za nimi v lese dupali a lomozili blížící se muži, jezdci i pěšáci.

Halvorsson zalétl pohledem na opačný konec údolí. Na pahorcích naproti z vysoké trávy netrpělivě vyhlížela druhá skupina Helgardských.

„Už brzy, hoši,“ procedil Bragi skrz zuby a sáhl po seceře.

Muži krčící se na severních návrších doslova skučeli nedočkavostí – zuby jim hlasitě skřípaly, oči se přímo démonicky leskly touhou po krvi. Jen Ratimír neodkláněl pohled od lesů na jižní straně údolí. Proto mu neuniklo, když se porost zahemžil pohybem blížícího se vojska.

„Připravte se,“ zavrčel a rázně si nasadil přilbici.

Chlapi museli sevřít rty, aby nezačali výt.

Hassan zmateně přeskakoval pohledem z jižních vršků na severní a zpátky, div že si nevykroutil krk. Zlá předtucha, která mu zákeřně hlodala někde v koutku vědomí už od odjezdu z Bolgaru, najednou rozevřela zubatou tlamu a celého jej pohltila.

„U Alláha, co to má znamenat?“ křičel na prince muž, který nesl tyč s tugem. „Kde jsou zálohy? Proč neútočí?“

„Zradili nás,“ odvětil Hassan kovovým hlasem. To děsivé poznání ho kupodivu naplnilo jakýmsi zadostiučiněním. Od začátku to cítil v kostech, varoval otce i radu před varjažskou věrolomností. Neposlouchali ho, strach potlačil jejich soudnost, přinutil je jednat unáhleně. Skočili Bragimu na lep. A teď za to všichni zaplatí...

„Odiin!“

Vržený oštěp minul Hassana jen o pár palců a proklál skrz naskrz nosiče tugu. Muž ani nehlesl – zhroutil se z říčícího koně jako snop slámy. Lesk vladařského symbolu pohasl v trávě.

Na svahu zarachotila kopyta, ve vzduchu zapleskala vlajka se dvěma Odinovými havrany.

„Braňte Jeho Výsost!“ zařval velitel bulharské družiny.

Hassan otočil koně a pozvedl zubatou šavli.

Skupina Kyjevanů se šedivým jednookým hrdlořezem v čele vjela do stínu osamělé lípy. Nebylo pochyb o tom, že chtějí dostat samotného vůdce. Hassanova garda se jim odhodlaně vrhla vstříc. Princ v žádném případě nechtěl zůstat pozadu. S bojovým pokřikem svých kočovnických předků vpadl doprostřed krvavé změti mužů a ořů. Jeho vlastní muži se mu v přímé účasti na boji snažili zabránit, ale odstrčil je, prodral se dopředu a zaútočil na kyjevského vojevůdce.

Sveneld právě skolil jednoho z Hassanových strážců – varjažský meč rozsekl Bulharovu kolčugu, jako by nebyla spletená ze železných kroužků, ale z obyčejné vlny. Krev z rány ještě skrápěla všechno kolem, když se ke Sveneldovi přihnál samotný princ a švihl šavlí. Varjažský náčelník nečekaně rychle mávl těžkým mečem a odrazil zakřivenou čepel. Vzápětí se nadzvedl v třmenech, celý se otočil a mocně udeřil Hassana hranou masivního štítu.

Zařinčelo to, zajiskřilo, princovu oří se podlomila kolena a Hassan ibn Ahmed se zřítíl ze sedla.

„Princi! U bohů, ne!“ zaječel někdo, kdo se v zmatku rozpomněl na starou víru.

Emírův syn dopadl zády do trávy, až mu přilbice slétla z hlavy. Před očima se mu zatmělo, ale jen na chvíli. Vzápětí uviděl velitele své gardy, jak zuřivě útočí na Svenelda a snaží se ho odtlačit pryč od padlého muže. Šedivý Varjag se musel bránit a opravdu couvl, jenže v tu chvíli k Bulharovi zezadu příklusal jeden z Kyjevanů a zákeřně ho praštil palicí do zad. Velitel gardy s vyraženým dechem zakolísal a Sveneld mu v tu chvíli mocným švihnutím prosekl hrdlo.

Ruský vojevůdce obrátil pohled jediného zdravého oka zpátky k ležícímu Hassanovi. Bulva se mu zlověsně zablýskala, v šedivých vousech se objevil posměšný úšklebek. Ale v okamžiku, kdy Sveneld pobídl koně proti Hassanovi, princ se nadzvedl na levé ruce a švihl pravačkou.

Šavle se zatočila ve vzduchu. Sveneld se bleskově sehnul – zakřivená čepel prolétla těsně nad ním a zařinčela v koruně lípy.

Varjag se narovnal a pohrdavě se ušklíbl. Když ale Hassan jeho úsměv opětoval, úšklebek mu ve tváři ztuhl. Všiml si totiž, že se Bulhar dívá někam nad něj.

Sveneld nechápavě vzhlédl.

Na větvi přímo nad ním visel obrovský, hemžící se, temně hučící tmavý střepec. Šavle ho nasekla úplně u vrcholu a vlastní váha ho teď rychle odtrhávala od větve.

Jednooký Varjag strašlivě zaklel. Už nestihl pobídnout koně a utéct.

Mohutný roj dopadl přímo na něj, rozsypal se mu po hlavě a po ramenou, po jeho hřebci. Včely, už tak dost podrážděné nenáviděným řinčením železa všude kolem, se vzteklým bzučením zaútočily. Nejen na Svenelda, ale i na všechny kolem, většinou Kyjevany, protože Bulharů přežilo jen málo. Koně, které nedokázala vystrašit válečná vřava, teď se zoufalým řičením jančili, stavěli se

na zadní a metali jezdci do všech stran. Sám Sveneld odhodil štít, se zuřivým řevem si strhl přilbici a vytřásal si včely z vlasů. Jeho hřebec, celý pobodaný, se postavil na zadní a vzápětí prudkým skokem vpřed vyrazil pryč. Ten pohyb vyhodil Varjaga ze sedla, jako by ho vymrštila ocelová pružina. Zřítíl se do trávy a tam sebou házel jako posedlý zlým duchem.

Hassan se okamžitě po dopadu roje obrátil na břicho a po čtyřech se hrabal pryč. S několika žihadly se samozřejmě dostalo i na něj, ale unikl nejhoršímu, vstal a vyskočil na koně, kterého mu přivedl jeden z přeživších strážců.

„Tryskem pryč, Výsosti!“ křičel na něj gardista, zatímco se rychle vzdalovali od lípy. „Bitva je ztracená, musíš se zachránit!“

„Ne!“ štěkl princ. „Muži se ještě drží. Když se přidám k boji, semknou se a s novou silou...“

Jeho slova zanikla v pronikavém, úderném troubení rohů. Hassan trhl uzdou a s vytřeštěnými očima pohlédl na jižní svahy. Právě z lesa nad jezerem přilétal ten zvuk. Hassana na okamžik napadlo, že mu Bragi přece jen přichází na pomoc, že jeho pěšákům trval přesun na pozice příliš dlouho, a tak se opozdili...

Vzápětí uviděl, jak se z porostu společně s Helgardany valí i neznámí jezdci a jeho naděje pohasla jako průvanem sfouknutý plamínek voskovice.

„U Alláha, jsme ztraceni...“ zakvílel strážce vedle něj.

Bragi zradil, to bylo Hassanovi jasné hned. Řítíl se do údolí společně s kyjevskými zálohami, možná po boku samotného Svjatoslava. Odpovědí na rohy a pokřik z jihu bylo nedočkávané vytí ze severu. Hassan se ohlédl. Z pahorků nad ním se dolů úbočím valilo mračno chlapů. V čele běžel Ratimír, Bragiho pobočník. Už na první pohled bylo zjevné, že ani oni nespěchají Bulharům na pomoc.

Kdepak.

Přicházeli Hassanovu vojsku zasadit ránu z milosti.

„Držte se pohromadě!“ rozléhal se nad troubením rohů, pokřikem bojovníků, rachotem kopyt a zvoněním pancířů a postrojů hromový hlas Jegora Svjatogora. „Jsme jako prsty! Musíme se sevřít do pěsti a tvrdě udeřit!“

Řeka jezdců tryskala z lesních stínů a po nepříteli příkrém úbočí se valila do údolí. V čele kníže a Bragi, bok po boku jako bratři ve zbrani. V jejich patách Volch s goryniči, pak v jednom šiku Jegor, Ilja, Mikula a Aljoša, za nimi další kyjevští jezdci i horda o překot pádících pěšáků z Helgardu, kteří rozhodně nehodlali zaostávat.

Lavina divoce bušících kopyt a žíznivé oceli rychle dosáhla východního břehu jezera. Bulhaři bojující na západ a na sever od vody si už všimli, že se na ně zezadu valí pohroma, v zoufalém vypětí sil se semkli a dobrá polovina přeživších mužů se otočila, aby čelila novému útoku.

„Vpřed, Kyjeve, vpřed!“ řval Svjatoslav.

Ilja děkoval bohům za to, že může přesně poslechnout Jegorovu radu a být součástí družiny. Se štítem na levém předloktí a kopím zaklesnutým pod pravou paží měl co dělat, aby se udržel na Buruškově, natož aby se ještě soustředil na útok. Ryzák pod ním zoufale, vyděšeně řičel. Nebyl naučený na válečnou vřavu jako koně ostatních bohatýrů, a tak jen bezhlavě cválal vpřed, sevřený Jegorovým vraníkem zprava a Mikulovou kobyolkou zleva, prostě se připojil ke stádu jako jeho divocí předkové kdysi dávno na stepích u Itylu.

Jezero se jim zvětšovalo před očima a masa Bulharů blížící se po jeho břehu také. Ve vzduchu zasvištěly nepřátelské šípy. Ilja nešikovně pozvedl štít. Jedna střela se odrazila od puklice uprostřed kruhu. Další cinkla Muromci do přilbice, až ho na tvářích a v obočí popálily jiskry a už tak dost roztřesený svět se zakymácel ještě divočeji.

„Smeeert!“ zařval Jegor a zablýskal mečem nad hlavou.

„Goryyyyn!“ ječela Volchova třicítka. Ve cvalu se zdálo, že trojhlaví zmejové na jejich štítech každou chvíli rozprostřou křídla a vzlétnou.

Aljoša pustil uzdu a za jízdy střílel jeden šíp za druhým. Mikula ze sebe namísto bojového pokřiku přerývaně vyřázel oplzlou písničku o dívčím zadečku, popíchaném od sena ve stodole, kam mladici zatáhl roztoužený mládenec. Přitom točil nad hlavou masivním kladivem, až ohrožoval i muže kolem sebe.

Buruško opět vyděšeně zaržál. Ilja vrhl vytřeštěný pohled přes kovanou obrubu štítu. Bulhaři se stejně jako Kyjevané semkli do šiku, až jeden do druhého naráželi koleny a chodidly v třmenech. Obě sevřené hordy se k sobě tryskem blížily. Muromec zahlédl Bulhara, který se očividně řítí přímo na něj, masivní oštěp pozvednutý nad rameno jako lovec chystající se skolit statné zvíře.

„Perun!“ vykřikl Ilja a pevně sevřel kopí v podpaží.

Vzápětí se čelo útoku – Svjatoslav, Bragi a Volch s goryniči – drtivě srazilo s bulharským vojem. Strašlivý rachot se rozléval do stran a volné prostranství mezi nepřátelskými šiky se rychle zaplňovalo jezdci. V divokém cvalu se voje srážely, trhaly a mísily.

Muromce a jeho druhy už od Bulharů dělilo jenom pár sáhů. Tehdy se jezdec naproti Iljovi nadzvedl v třmenech a vši silou mrštil oštěpem.

Byl to dobrý hod, kance nebo losa by proklál jako žhavá jehlice hroudu másla.

Ilja se bleskově přikrčil za štítem, zapřel se v sedle i třmenech a napjal svaly, čímž se proměnil v nepoddajnou sochu. Štít se pod zásahem sotva zachvěl – hrot oštěpu se doslova rozprskl o kování. Kouřící úlomky se rozlétly všude kolem, společně s třískami z polámané násady. Muromec vyhlédl přes štít. Na kratičký okamžik se jeho pohled a zrak bulharského jezdce spojily.

Bulhar nemohl uvěřit, že soupeř jeho zbraň tak snadno odrazil.

Pak Ilja vši silou bodl.

Kopí prorazilo Bulharův pancíř i hrudní koš a ve výbuchu krve mu vylétlo ze zad. Ratiště neprasklo, ani nevyklouzlo z Muromcovy pevně sevřené dlaně, takže probodnutý muž doslova vylétl do sedla.

Iljův šik se srazil s jezdci z Bolgaru. Muromec měl dojem, že se roztrhlo nebe a pukla zem a rozzuření bohové a démoni z podsvětí rozpoutali konec světa. Všechno kolem zmizelo ve smršťích hlíny a gejzírech krve, do mozku se zařízlo strašlivé řičení koní, řev mužů a praskot štítů a kopí. Ilju odtrhl od Jegora kůň probodnutého Bulhara. Mikula vlevo od něj odbočil a vtrhl mezi nepřátele. Pokaždé, když udeřil kladivem, rozprskly se úlomky dřeva i železa, krev i kousky rozdrcených kostí a lebek.

Buruško řičel. Zoufale, šíleně. Trochu zakopával a velká váha ho táhla doprava. Ilja potrásl hlavou, aby se vzpamatoval z prvního střetu a pohlédl na kopí. Bulhar byl na něj pořád nabodnutý jako šváb na zaostřenou špejli a pomalu klouzal po násadě k Iljově pěsti, přičemž ohavně chrčel a dával krev. Muromce samotného překvapilo, že kopí s tímhle ne zrovna nejútlejším mužem udrží v jedné ruce. Buruškoví ale už opravdu hrozil pád, a tak zbraň i umírajícího soupeře rychle odhodil a sáhl po meči.

Než ho stihl vytáhnout ze skvostně kované pochvy, zleva na něj zaútočil ječící Bulhar. Silák ho mocně udeřil štítem – nejen, že zlomil útočící šavli, ale navíc srazil jezdce k zemi i s divoce řičícím koněm.

„Iljo, kryj se!“

Muromec se ohlédl. Jegorův Smert' poskakoval tam a zpátky, až bulharské hlavy a končetiny létaly vzduchem a postaršího bohatýra zalévala krev. Jeden z jeho protivníků ale bez zranění projel vírem oceli a právě zvedal proti Iljovi sekeru na dlouhé násadě.

Muromec konečně vytrhl Gněv z pochvy a sekl. Ani sám nevěděl, kde se v něm vzala taková rychlost a přesnost. Zespodu zasáhl Bulhara přímo pod pozvednutou pravačku. Čepel prošla hrudním košem a

vylétla z levého ramene. Mužova hlava s ramenem, pravou rukou a kusem hrudníku v jednom hladce useknutém kusu odlétla někam do houfu zuřivě bojujících mužů. Krev chrlící trup se skácel ze sedla a jak se převrátil, vysypaly se z něj vnitřnosti.

Ilja jen vyvaloval oči.

Divoce se přelévající změt' bojovníků tlačila zbytky bulharského vojska k jezeru. Jako na potvoru i mnozí kyjevští bohatýři uvázli uprostřed toho zmatku a taky museli ustoupit k vodě. I pod Buruškovými kopyty to brzy zacákal, mezi nohama mu zašustilo rákosí. Muromcovi se zachvěly vnitřnosti. Vodu nesnášel. Neuměl plavat, takže přebrodění každé řeky na cestě od Muromi až sem mu připadalo jako zápas se samotnou Kostromou, vládkyní záhrobí. O to zuřivěji se teď obořil na Bulhary a snažil se dostat Buruška zpátky na břeh.

Zprava se k němu připojil Mikula. V gejzírech vody, stříkajících zpod kopyt ořů, se bok po boku prodírali rákosím a hemžícími se nepřáteli. Meč a kladivo rozdávaly strašlivé údery, mrzачily a roztínaly lebky, zabíjely jezdce i jejich koně. Chvíli to vypadalo, že dvojici nedokáže nikdo zastavit. A přece se někdo takový našel.

Kupodivu to byl obyčejný pěšák – robustní Bulhar, který někde v tom krvavém zmatku přišel o koně a věděl, že je tím odsouzen k smrti, ale chtěl si cestu do záhrobí vydláždít kyjevskými mrtvolami. S kopím v dlaních odvážně – anebo nepříčetně, kdo ví – skočil Seljanoviči do cesty. Kobylka se polekala krvavého hrotu a s řčením se postavila na zadní. Bulhar toho okamžitě využil a zabodl jí kopí mezi přední nohy do bledé hrudi.

„Neee!“ zavyl Mikula. „Ty zasraný čubčí...“

Jeho výkřik zanikl v lomozu a řčení, protože náhlá slabost podlomila kobylce nohy a nešťastné zvíře se zřítilo na bok. Jak padalo, celou svou váhou vrazilo do Buruška a strhlo ho s sebou.

Iljovy zoufalé kletby umlčela voda, do níž s hlasitým šplouchnutím dopadl. Žáby vyplašeně kvákaly, užovky

vlnivě plavaly pryč a houfy rybek se rozprchly, jako by po hladině přelétl orlí stín.

„Bojujte, Kotragovi vnuci! Neustupujte! Čím víc nevěřících psů pošlete do pekla, tím vybranější slasti vás čekají v ráji! Ve jménu Alláha!“

Hassan ibn Ahmed se ocitl v divoké řeži u severního cípu jezera. O šavli přišel v souboji se Sveneldem, ale stejně zručně zacházel i s jezdeckou sekerou na dlouhé násadě. Bradatice s protáhlou hlavicí poletovala sem a tam a úzké ostří se zakusovalo do přilbic i lebek pod nimi, do kroužkových pancířů i hrudí, které měly chránit.

„Je po všem, Výsosti!“ vtrhl do Hassanova zuřivosti zamlženého zorného pole jeden z jeho bojarů. „Přesila je příliš velká! Nemá smysl tu chcípnout! Probijme se z obklíčení a utečme, zachraňme co nejvíce mužů!“

Princ zápěstím odrazil bodající varjažský oštěp a kovovým trnem na sekeře rozbil nepříteli obličej. Prostor kolem něj se na chvíli uvolnil, a tak měl příležitost se rozhlédnout.

Neexistovala naděje na vítězství. Houfy Bulharů řídly každým okamžikem. Z jedné strany na ně tlačila železná stěna Sveneldových Rusů, zboku zaútočili Ratimírovi přěšáci, z jihu a z východu se přihnali Svjatoslav a Bragi. Varjažská pěst v rukavici z kalené oceli se nelítostně svírala a mačkala z Bulharů krev i vnitřnosti. Voda podél břehů jezera zrudla jako víno.

Hassan zaklel. Družiník měl pravdu. Mohli tady sice padnout pro Alláhovu slávu a hrdinsky s sebou vzít co nejvíc nepřátelských duší, ale myslet jen na vlastní cestu do ráje by bylo sobecké. Už brzy bude potřeba bránit Bolgar. Dnešní bitva byla ztracená, ale zanedlouho přijdou další. Každý muž, který se vrátí k Itylu, bude užitečný v budoucích bojích. Ještě dostanou příležitost zemřít s Mohamedovým jménem na rtech...

Ne, nejvyšší oběť nebyla nevyhnutelná.

„Ústup!“ zařval Hassan. „Trubte na ústup! Všichni pod jeden tug a sevřete se do klínu! Rozrazíme obklíčení!“

Ve tvářích bulharských bojarů se i pod nánosy krve a špíny dala poznat úleva a odhodlání přežít. Rohy okamžitě zatroubily.

Špinavá, krví a bahnem zakalená voda stříkala na všechny strany, když se Ilja horko těžko zvedl na kolena a s dávivým kašláním lapal po dechu. Hluboko tu nebylo ani půl sáhu, ale Muromec se přesto skoro utopil. Voda jako by z něj vysávala sílu a zase z něho dělala neohrabaného mrzáka. Když se zvedl, potácel se a viditelně se chvěl. Oči měl podlité krví, jako by jím zmítala horečka.

Buruško se v gejzírech vody zvedl na nohy a s vyděšeným ržáním běžel pryč – Ilja zaklel, ale na druhou stranu děkoval bohům za to, že koník není zraněný. Mikulova kobylka dopadla podstatně hůř – taky se pokusila vstát, ale krev prýstící z hluboké rány v hrudi jí vzala sílu a každý pokus skončil pádem zpět. Nešťastné zvíře se zmítalo ve vodě, zuřivě kopalo štíhlýma nohama, tipilo se, z nozder a z tlamy se mu draly příšerné zvuky.

„Vy kurvy zkurvené!“ řval Mikula v zuřivém záchvatu žalu a pomstychtivosti. V pravačce svíral kladivo, v levici bič a práskal a mlátil kolem sebe jako pominutý. „Vy pytle hoven! Prdele natržené koňskými čuráky! Za tohle zaplatíte!“

Bulharovi, který to všechno způsobil, pád koně vyrval kopí z rukou. Tváří v tvář zuřivému Mikulovi se otočil k útěku, ale najednou se mu kolem krku omotal kožený šlahoun býkovce. Mocné škubnutí ho navzdory jeho statné postavě zvedlo ze země a strhlo dobré dva sáhy vzad. Jakmile upadl, už nevstal – Mikula byl raz dva u něj a zpod dopadajícího válečného kladiva vychrstla směs krve, úlomků lebky a chuchvalců mozku.

Nad bojištěm řvaly rohy, svolávající Bulhary. Ústupových cest mnoho nezbylo. Údolí bylo zaplaveno

Kyjevany a Helgard'any, ale mělkou vodou a rákosím podél břehu se dalo probojovat k zátočině na severním konci jezera, kde se pohyboval princ Hassan. Kolem Ilji zacákala voda, zaržáli koně. Otočil se a zjistil, že stojí uprostřed proudu prchajících Bulharů. A každý z nich ho chtěl skolit.

Ještě pořád byl otřesený pádem a plival slizké bahno. Než stihl pozvednout štít, do hrudi ho zasáhlo kopí. Náraz byl silný, Iljou to trhlo, ale přesto neupadl. Naopak kopiník skoro vylétl ze sedla a zbraň mu vyklouzla z ruky. Muromec se podíval na svůj hrudník. Byl přesvědčený, že uvidí záplavu krve, ale na puklicích vpletených do kolčugy nezůstal ani škrábanec.

Vzápětí ho do přilbice, kterou při pádu neztratil jen zázrakem, zasáhla šavle dalšího Bulhara. V lebce mu zazvonilo, ale i tenhle zásah ustál. Před očima se mu nezatmělo, neucítil žádnou bolest. Naposledy si odplivl a vzhlédl. Proti němu cválali dva jezdci, jeden s mečem v ruce, druhý s oštěpem pozvednutým k hodů.

Skočil mezi ně. Oštěp odrazil štítem. Zakřivená čepel druhého chlapa ani nedopadla, protože Iljův meč sekl jejího majitele křížem přes hrud'. Bulhar odlétl, tahaje za sebou trhající se krvavou stuhu, a hlučně se zřítíl do hustého rákosí. Ani muž s oštěpem nedocválal daleko. Vzduchem se mihl šíp a skrz naskrz mu proklál hrdlo. Vzápětí zasvištěly další šípy. Na břehu zadusal kůň Aljoši Kněžice. Mladý Ulič vytahoval z toulce poslední střely a nemilosrdně kosil unikající Bulhary. Ani jednou neminul.

Ilja se spěšně brodil ke břehu. Sotva vykročil na suchou zem, cestu mu zkřížil Jegorův vraník. Čepel Smertě v jeho ruce byla zakrvácená od špičky až po zástitu. Za sebou vedl Buruška.

„Do sedla, chlapče!“ hodil mu ryzákovu uzdu. „Na koupání je zatím brzy. Bitva neskončila, ještě se pořádně umažeš bulharskou krví!“

Muromec s nesrozumitelným zavrčením vyskočil na hřebce a drsně ho pobídl za Svjatogorem.

Jegor se mýlil. Plamen boje už pohasínal. Roztroušené hloučky Bulharů hynuly pod soustředěným tlakem Kyjevanů. Hlavně Sveneldovi žoldnéři neznali slitování, životy cizích jezdců pro ně neměly žádnou cenu. Jedině velké skupině, která se shlukla kolem Hassana, zbyla naděje na záchranu. Na princův rozkaz pobídla koně na východ. Vír zakřivených čepelí úspěšně rozrazil Kyjevany a před uprchlíky se otevřelo volné travnaté úbočí. Zdálo se, že už jim nic nestojí v cestě. Pocválají až k Itylu, i kdyby pod nimi měli pochcípát koně...

Hassan uháněl v samotném čele unikající družiny a postupně zrychloval. Pocit hanby se v něm mísil s hněvem nad Bragiho zradou a přirozenou touhou vyklouznout z masakru, nechat řinčení zbraní a kvílení umírajících daleko za sebou. Chtěl být zpátky ve stepi a slyšet jen svištění větru v uších. Jak stoupal k travnatému hřebeni na východě, odkud teprve nedávno velel k útoku, zdálo se, že se to podaří, že unikne a značná část vojska s ním...

Najednou ale zazněl roh a Hassan zachytil rychlý pohyb někde vpravo, na okraji zorného pole. Zaskočeně se ohlédl.

Obchvatem se k přednímu bulharskému voji hnala skupina zhruba padesáti jezdců. Princ i v téhle rychlosti poznal symbol trojhlavého draka na štítech. Goryničové! Neblaze proslulá Volchova třicítka! A s ní několik dalších statných bohatýrů. A Bragi Halvorsson, ten prokletý had, kéž by mu lepra sežrala přirození a navždy tak vyhubila jeho prolhaný rod. A taky vousatý muž v honosné zbroji, bezpochyby samotný kyjevský velekníže.

Úplně vpředu ale cválal černovlasý muž bez přilbice, v jedné ruce svírající meč a v druhé malachitem vykládané čarodějnické žezlo. Hassan ani na okamžik nezapochyboval, že se dívá na vůdce Svjatoslavovy gardy, obávaného drevljanského mága. Pobídl koně tak, že zvíře bolestně zaržálo.

Jenže i Volch Vseslajevič hnal koně tryskem. Možná v tom byla kouzla, ale i když se Bulhaři obrátili vlevo, stejně je brzy dostihl. Proti čaroději vylétlo několik šípů a dva nebo tři oštěpy. Zvedl žezlo, šupina v dračí tlamě zazářila a střely neškodně popadaly do trávy.

Volch neúprosně dojížděl bulharského vojevůdce. Hassanovi bojaři se ho pokoušeli zastavit, ale goryničův meč a kouzla jejich výpady snadno, téměř pohrdavě odvrátily.

Kopyta rachotila, země se třásla, hlína prskala. Princ se ohlédl. Vseslajevič se k němu blížil zprava. Hassana zaplavila zlost. Sevřel v ruce sekeru. Nenechá se přece nahánět po polích jako zajíc s loveckými psy v patách. Zprudka se narovnal, zpomalil a švihl po Volchovi sekerou. Čaroděj uhnul na poslední chvíli, ale nenechal se tím vyvést z míry a pohotově máchl žezlem. Hůl zasáhla Bulhara do zápěstí. Hassan vykřikl – výbuch nepřírozené bolesti mu vyrazil zbraň a rozkymácel ho v sedle. Volch toho využil, předjel ho a šupinou na konci palice praštil princova koně do čela.

Nebyl to kdovíjak silný úder. Měl ale stejný účinek, jako by velká sekera utřala oří hlavu. Kůň se s krátkým zařícením zhroutil k zemi. Síla pádu naopak vymrštila Hassana do výšky – letěl v dešti hlíny, trsů trávy, utržených stříbrných plíšků z postroje a úlomků jedné podkovy, přízračně symbolizující konec nadějí. Skoro ve stejném okamžiku na Bulhary ze strany udeřil Bragi, Svjatoslav, goryničové a další bohatýři. Bojující shluk odřízl ostatním uprchlíkům cestu, přinutil je odbočit a vrhl je tak zpět do rukou pronásledovatelů pod Sveneldovým velením. Jezdcům z Bolgaru nebylo souzeno uniknout.

Hassan se skutálel do trávy v řinčivých kotrmelcích a zůstal ležet s vyraženým dechem a temnotou před očima. Dusot kopyt všude kolem vnímal jako neustávající vzdálené hromobití. Pokoušel se sebrat a vstát, ale nešlo to. Jen se obrátil na záda a zamžoural proti blankytnému

nebi. Ze stínů, které se mu trhaly před očima, se vynořila robustní silueta muže na koni. Jezdec svižně sesedl, naklonil se k Hassanovi a pozvedl masivní sekeru s dvojitým ostřím.

„Rozloučíme se, princi,“ řekl známý hlas. „Tohle je konec našeho spojení.“

„Prokletý... zrádce...“ zachraptěl mladý vojevůdce.

„Ale jdi, snad vůči mě necítíš zášť?“ Tvář zarostlou ryšavými vousy zkřivil ošklivý úsměv. „Posílám tě přece do toho vašeho mohamedánského ráje, do náručí krásných, rozkoší sténajících panen. Víš, že ti docela závidím? Mě ještě čeká spousta potu a krve.“

Sekera se zvedla ještě výš, svaly se napjaly...

„Zadrž, Bragi!“

Svjatoslav prudce zastavil koně u Halvorssona a praštil do pozvednuté zbraně mečem.

„Hej!“ zařval Bragi zlostně. „Co to děláš, u Odinova oka? Jeho hlava patří mně...“

„Když už, tak mně,“ přiklusal z opačné strany Volch. „Já jsem ho srazil k zemi.“

„Na tom nezáleží, kdo ho skolil,“ odsekl Svjatoslav a rychle sklouzl ze sedla. „Tohle je bulharský princ a jeho hlava zatím zůstane na krku!“

„Jakým právem mě chceš obrát o nejcennější trofej?“ zablýskal Bragi očima. „Uvědom si, že jsem tvůj spojenec, Sfendalde, ne poddaný! Nepřikazuj mi...“

„Přemýšlej, Bragi,“ vstoupil Svjatoslav mezi něj a ležícího Hassana. „Pohlédni do budoucnosti. Nemusíš mít dar jasnozřivosti, abys chápal, že na Bolgar nemůžeme zaútočit, na to jsou jeho hradby příliš pevné. Budeme nuceni s Ahmedem vyjednávat. A když budeme držet jeho syna jako rukojmí, určitě si naše požadavky vyslechne mnohem pozorněji.“

Helgard'an se zhluboka nadechl. Po krátkém váhání pomalu sklonil sekeru a zamračeně přikývl.

„Tak dobrá. Asi máš pravdu. Ale pamatuj, že ti vítězství v téhle bitvě přinesla má lest. Máme dohodu, bojujeme v jednom šiku, ale zatím jsem nevstoupil do

tvých služeb, nepřísahal ti oddanost. Nezvykej si na to, že mi budeš dávat rozkazy...”

„Rozkazovat ti? To by mě ani nenapadlo,“ usmál se kníže mazaně. „Jen ti dobře radím.“

Bragi musel chtít nechtít jeho úšklebek opětovat.

Zvonění oceli už utichlo, smrtelné výkřiky se ozývaly jen sporadicky; vystříдалo je táhlé skučení raněných. Když Bulhaři viděli, jak princ padl do zajetí, ztratili poslední naději a začali se vzdávat.

„Do horoucích pekel s vámi,“ zanađával Jegor, který právě v doprovodu Ilji a Aljoši dorazil na bojiště. „Nic jste nám nenechali?“

„Věru ne, kamaráde,“ zašklebil se na něj Volch. „Přijíždíš s loučí na pohřeb, ale vítr už dávno rozfoukal popel z hranice.“

Kníže Svjatoslav zastrčil meč do pochvy u pasu, přikročil k pořád ležícímu, otřesenému Hassanovi a natáhl k němu pravačku. Princ na ni nedůvěřivě zažíral.

„No tak, podej mi ruku a vstaň,“ promluvil na něj kníže hlasem, v němž nebylo ani stopy po nevraživosti, opovržení nebo dokonce výsměchu. „Bitvu jste prohráli, ale tví muži položili životy se ctí. Hlavu vzhůru, princ, není důvod cítit se zahanbeně. Jsi teď sice mým zajatcem, ale nenechám ti svázat ruce. Právě naopak, dostane se ti uctivého zacházení. Tadyhle Volch ti ošetří rány, abys dnes večer mohl zasednout k ohni po mém boku. Tvým mužům dovolím, aby se postarali o mrtvé a raněné. Byl jsi zdatným protivníkem a věřím, že budeš i dobrým spojencem.“

„Spojencem?“ odfrkl si Hassan, ale podávanou ruku přijal a dovolil Svjatoslavovi, aby mu pomohl vstát a podepřít ho. Hlava se mu pořád točila – od tvrdého pádu i ztrátou krve z mnoha ran. „Věř mi, že už v životě neuzavřu spojení se žádným Varjagem.“

„A co takhle s Kyjevanem?“ usmál se kníže.

„Není to snad jedno? Ty a tahle zákeřná sketa,“ šlehl po Bragim nenávistným pohledem, „jste jedné krve. Už vám nevěřím ani nos mezi očima. Nabízíš mi spojení“

a mluvíš o cti, ale určitě je za tím jen další zrada. A vůbec, k čemu by mi byla dohoda s tebou? Mám se snad postavit proti vlastním lidem? Spojit se s pohany proti Alláhovým služebníkům?“

„Ne,“ řekl Svjatoslav vážně. „Proti Suwaru.“

Hassan na něj zprudka pohlédl.

„Ano,“ přikývl Kyjevan. „Vím o válce, k níž se schyluje u Itylu. Vím, že Bolgar se bojí strašnějšího nepřítele, než jsem já a mí jezdci. A chystám se vás toho strachu zbavit. Předstoupím před tvého otce s nabídkou, kterou nebude moci odmítnout.“

Zaduněla kopyta. Vzhůru úbočím se ke knížeti blížila družina statných varjažských jezdců ve zbrojích vydatně poškozených bojem a potřísněných krví. V čele klusal Sveneld. Když si ho bohatýři všimli, nejdřív vyvalili oči a pak si mezi sebou vyměnili udivené pohledy. Ilja se podvědomě zazubil. To neměl dělat. Smích byl nakažlivý a tak si Jegor, snažící si zachovat chladnou tvář, musel přiložit dlaň k ústům a roztrásla se mu ramena. Aljoša vyprskl a Volch se k němu přidal.

Sveneld surovým škubnutím za uzdu zastavil koně a přetáhl bojary pohledem zdravého oka jako žhavým pohrabáčem. Jejich chechtání to ale ani trochu neutišilo, právě naopak – veselí se rychle šířilo; vzápětí se od ucha k uchu šklebili i Svjatoslav a Bragi, ba dokonce i Hassanovi škubaly koutky úst.

„Vy se mi posmíváte, sráči mizerní?!“ zařval varjažský náčelník. „Opovažujete se mi řehtat do očí? Jestli nepřestanete, zavřu vám ty vaše rozšklebené tlamy sekerou!“

Hrozba měla, jako obvykle v podobných situacích, přesně opačný účinek. Jegor se zaklonil v sedle a doposud přidušovaný smích mu vylétl z hrudi a rozlehl se široko daleko. Sveneld zuřivě klel a vyhrožoval mu zabitím, ale Jegor se řehtal dál, až mu po tvářích stékaly slzy a smývaly krev a prach. A ostatní chlapi se k němu přidávali. Smáli se jako pominutí. Napětí z boje a

potlačená hrůza z krveprolévání se prostřednictvím smíchu vylévaly ven jako kal ze dna protržené přehrady.

Svenelda totiž poznali jen podle jizvy a zakaleného levého oka. Šedivý náčelník byl tak opuchlý od včelích žihadel, že mu dokonce i přlbice seděla na hrbolaté hlavě nakřivo. Podobně měl nafouknuté i ruce. Vlastně mohl děkovat bohům, že mu bodnutí divokých včel nezpůsobila smrtelnou otravu nebo ho některá z opuchlin neudusila.

Nad pahorky hlasitě krákali havrani. Nedbali na pískání jestřába. Vzduch byl prosycený pachem krve a oni už se nemohli dočkat hostiny.

„Viděl jsem to na vlastní oči,“ dušoval se Aljoša Kněžic, bijící se pěstí do hrudi. „Cválal jsem vedle něj – nebyl ode mě dál než teď Volch. Dokonce jsem byl tak blízko, že když probodl toho Bulhara kopím, krev postříkala i mě...“

„Věříme ti, Uličí,“ přerušil ho Vseslajevič. „Mluv dál.“

„Když ho napíchl,“ Aljoša vstal, aby ho muži kolem táboráku dobře viděli a aby mohl živě gestikulovat, „cválal dál a pár sáhů nesl toho Bulhara na kopí. Na mou věru, nebalamutím vás. Vidíte, jak Jegor drží ten rožeň s kusem koňského masa? Přesně tak Muromec svíral to kopí s nabodnutým chlapem. Jednou rukou, docela snadno, ani se nezachvěl v sedle! Akorát jeho kůň, ten měl co dělat, aby udržel rovnováhu...“

„No, nevím, nevím,“ zabručel Sveneld, sedící po Svjatoslavově pravici. „Slyšel jsem už všelijaké neuvěřitelné válečné historky, ale tohle jsi přehnal, Uličí...“

„Aljoša nezveličuje,“ ozval se Mikula. Obrátili k němu překvapené pohledy, protože Seljanovič od skončení bitvy nepromluvil ani slovo. Truchlil nad smrtí své věrné kobyly, jako by mu nepřátelé zabili rodného bratra. Když Svjatoslav přikázal, aby z koní zemřelých v boji naporcovali maso na vítěznou hostinu, rozzuřil se a

nedočkavce, kteří se ke kobylice přikradli s noži v rukou, rozprášil bičem. Ba co víc, večer se ani nedotkl pečené koniny a útrpně žvýkal suché pšeničné placky a zapíjel je řídkým vínem.

„Bojoval jsem blízko Ilji,“ pokračoval Mikula, dívaje se někam stranou, „a řeknu vám, jakživ jsem neviděl, aby někdo zasazoval tak strašlivé rány. Jistě, když Jegor začne mávat Smertěm, tak všechno lítá jako sláma ve vichřici, ale to pořád není nic proti zkáze, kterou rozpoutal Muromec. Jediným seknutím dokonce rozpáral jezdce i s jeho koněm. Jak tady sedíme, není mezi námi žádná padavka, ale takovou sílu a divokost může junákovi kdokoli z nás jenom závidět.“

„Vzpomínáte na ten jeho luk?“ zeptal se Aljoška, který si mezitím zase sedl. „Jen Ilja ho dokázal napnout. Všichni jsme se potili, zuby zatínali, a bez výsledku. On nasadil tětívu jako nic.“

„Tak tomu věřím,“ ozval se Bragi Halvorsson. „Já toho Muromce znám. Už jsem se s ním předtím setkal.“

„Opravdu?“ pozvedl Svjatoslav obočí. „Kde?“

„V Helgardu. Přijel tam vysvobodit své soukmenovce. A když mu čeremisští otrokáři upláchli před nosem, rozzlobil se a mrštil po jejich lodi oštěpem. Takový hod jsem jakživ neviděl. Myslel jsem, že oštěp vyletí až do nebe a zabodne se do brány Valhally.“

„Jegore,“ obrátil se kníže Svjatoslav k postaršímu bohatýrovi, „ty s ním každý den zápasíš. Musíš vědět nejlíp, jaká síla v něm dřímá...“

Mohutný bojar se nadechl, poposedl na špalku a otočil prskajícím masem na rožni. „Nejen dřímá. Pokaždé, když od něj v souboji schytám úder holí, skoro si přeju, aby Volch tehdy v Karačarovu nechal jeho sílu spát...“

„Mám snad litovat, že jsem z něj sňal kletbu?“ ohradil se Vseslajevič. „Bylo to naše společné rozhodnutí. Potřeboval pomoc...“

„Já vím. Nic ti nevyčítám. Ale já jediný ho cvičím a já jediný jsem samá modřina a boule od jeho úderů. Muromec je silný, že se o tom nikomu z nás ani nezdálo.

Vy jste ještě nepřemýšleli nad tím, kde se v něm všechna ta síla vlastně vzala? A nebo jaká mocnost si pohrává s jeho osudem a způsobuje všechny ty podivnosti, které se kolem Ilji dějí? Ty jeho prorocké sny, ta jeho zbroj, v níž se jednou ráno probudil, a přitom nikdo z nás nemá ponětí, odkud se vlastně vzala...“

„Když mluvíš o jeho zbraních,“ naklonil se Volch dopředu, „taky jste si toho všimli? Po boji jsem se šel podívat na jeho pancíř, a není na něm ani jediný škrábanec. Viděl jsem, jak tím štítem, co je opřený támhle o strom, odrážel meče, oštěpy i železem okované palice. A jděte se na něj schválně podívat, jestli mi nevěříte. Na kování není po těch drtivých úderech ani stopy.“

„Ani na jeho přilbici,“ přisvědčil Aljoša. „Jeden Bulhar ho sekl šavlí do hlavy, ale Ilja se ani nezapotácel. A na přilbici nezůstala jediná rýha. Ani meč nemá vylámaný, i když s ním přetl pár pěkných pár bulharských pancířů.“

„A jeho kolčuga,“ zabručel Mikula, „odrazila takové zásahy, že i tvůj knížecí pancíř, gosudare, by rozsekl jako máslo.“

Svjatoslav se zachmuřeně rozhlédl po plameny osvětlených tvářích mužů kolem. „Chcete říct, že je v té zbroji nezranitelný? Že mu ji opravdu darovali bohové? Jestli ano, nabízí se otázka, proč právě jemu?“

„Kdo to může vědět?“ pokrčil Volch rameny. „Úmysly bohů my smrtelníci sotva někdy pochopíme. Možná se mu chtěli odměnit za to, že celý život prožil jako chudák a kalika. Že si o něj všichni otírali huby. Možná bohové usoudili, že právě z něj, který nejlépe z nás zná pokoru, udělají nejsilnějšího kyjevského bohatýra. Že muž, který nezná pýchu, bude jako jediný schopen vládnout nadlidskou silou. Že je vyvolený stát se prvním knížecím družiníkem.“

„Myslíš, že ho čeká takový osud, Volchu?“ zeptal se Svjatoslav s letmým úsměvem. „Že zahanbí i tvou

prohnanost, Mikulovu sílu a Jegorovu válečnickou zručnost?“

„Určitě,“ odvětil samotný Jegor. Jeho druhové překvapeně vyvalili oči, protože Svjatogor si na svém postavení nejlepšího bohatýra odjakživa zakládal a každému, kdo se odvážil o něm nahlas pochybovat, bez váhání rozbil nos. „V tom mládenci je něco výjimečného. Jen se z toho musí odloupnout strup starých ran, křivd, zatrpklosti a pochybností. Chce to čas. Pak nám všem ukáže, že si boží přízeň opravdu zaslouží.“

„Musí pořádně škytat, jak o něm tolik mluvíme,“ zachechtal se Aljoša. „Mimochodem, kam se poděl?“

„Nikdo neví,“ pokrčil Volch rameny. „Těsně před soumrakem jsem ho viděl odcházet směrem k lesu. Možná si potřeboval provětrat hlavu, v lesní tišině vyhnat z mysli ozvěny bojové vřavy. Vzpomínám si, že jsem se po své první bitvě necítil o nic líp...“

„Mluvíte o mně?“

Překvapeně se ohlédli. Muromcova ramenatá silueta se náhle vynořila ze stínů mezi táborovými i pohřebními vatrami, rozesetými po celém údolí.

„Iljo,“ vzhlédl Svjatoslav. „Kde vězíš? Pojď se k nám posadit, najež se a napij. Chlapi právě vyprávěli o tvých skutečích v boji. Držel ses dobře, jako pravý bohatýr. Neříkej, že ti po takovém zabíjení nevytrávil.“

„Vytrávil, to tedy ano,“ vkročil mladý bohatýr do světla táboráku. „Ale napadlo mě, že na oslavu vítězství by se hodila onačejší dobrota, než jenom připálená konina a slabé víno.“

S těmi slovy před sebe natáhl ruce. Držel v nich bulharskou přilbici, kterých bylo po bojišti roztroušeno spousta. Byly v ní nastrkány tlusté včelí plástve. Z voskových komůrek vytékaly jantarově se lesknoucí medové slzy.

Svjatoslav, kterému Ilja nabídl jako prvnímu, udiveně zamrkal.

„Med? U bohů, to je v téhle chvíli opravdový přepych, který by se měl vyvažovat zlatem.“ Kousek si

ulomil a strčil do úst, žvýkaje sladký vosk jako největší lahůdku.

Pak se Ilja otočil k Jegorovi. Starý bohatýr se narovnal, pohlédl mladíkovi do očí a zjevně nevěděl, co říct. Ostatní bohatýři se pokradmu šklebili, protože vidět Jegora takhle rozpačitého a v takovém očividném pohnutí, to se opravdu často nestávalo.

„Neříkal jsi, báťuško, že bys za trochu čerstvého medu dal ruku do ohně?“ zeptal se Ilja.

„To... to jo, něco takového jsem říkal... A nepobodaly tě? Vybírat dutiny takhle večer se nevyplácí...“

„Nepobodaly. Ani jediné žihadlo.“

Později, když na to bohatýři vzpomínali, s posměšnými úšklebky a ne bez jistého zveličování, byli ochotni přísahat, že v okamžiku, kdy si Jegor ulomil kus plástve a se skoro posvátným výrazem ho vložil do úst, v koutcích očí se mu zaleskly slzy.

Oheň praskal a přilbice s plástvemi kolovala mezi muži. Mikula s povzdechem a s pořád skloněnou hlavou zanotoval smutnou píseň. Bohatýři okamžitě ztichli a nechali žalozpěv, ať v nich rozezná vzpomínku na ty, kteří dnes padli v boji.

*Vysoko, oj, vysoko je do nebe,
hluboko, oj, hluboko je do moře,
temné jsou vody Smorodiny řeky,
strmé jsou břehy Bujanu ostrova.*

*Na tom ostrově, na Bujanu,
v carství mrtvých, kde tma vládne,
tam černé koně cválají,
černou, oj, černou trávu spásají.*

*Stádo, oj, stádo požehnané,
pastýřem žádným nehlídané,
jen Smrtí samou sedlávané,
Smrtí, co most smorodinský střeží.*

KAPITOLA DEVÁTÁ

Bolgar

„Ten kůň nestojí ani za suché lejno,“ nadával Mikula, nespokojeně se vrtící v sedle urostlého, hřivnatého grošáka. „Neposlouchá, jančí, po kobykách čenichá. Je strašně tvrdohlavý, jako nějaká mula. Das mi ho byl dlužen! S mou ubohou, nešťastnou kobyčkou se vůbec nedá srovnat. Poslušně a neúnavně mě nesla z Vlčince do Kyjeva a z Kyjeva na daleký východ. Na téhle prokleté chcíplotině nedojeďu snad ani k Itylu. Měli jsme ho nechat v zásobovacím stádu. S chutí bych se nacpal jeho masem. Slyšíte?!“

„Slyšíme, bratříčku, slyšíme,“ zabručel Volch otráveně. „Posloucháme, jak si na to dobré zvíře stěžuješ už celé tři dny, co jsme opustili bojiště u jezera. Ale pochybuju, že někdo z nás pochopil, co se ti na něm vlastně nelíbí. Jančí jenom proto, že mu ostruhami krvavíš slabiny a opratěmi škubeš tak, že mu skoro čelist lámeš. Přestaň se na něm mstít a uvidíš, jak bude poslušný. Ten nešťastný koník přece nemůže za to, že tvoji kobyčku proklálo bulharské kopí.“

„Kromě toho,“ zavrčel Jegor koutkem úst, „tvé obavy, že tě nedonese ani k Itylu, byly úplně zbytečné. Co myslíš, že se leskne před námi?“

Mikula si zabručel něco pod vousy, ale bojaři už si ho nevšíмали. Zastavovali koně na nevysokém hřebeni,

mozolnatými dlaněmi si zacláněli oči před pichlavým dopoledním sluncem a s úžasem se dívali do rozlehlého údolí.

Ilja si samozřejmě myslel, že ho pohled na Ityl už nemůže překvapit – viděl ho přece nahoře u Helgardu. Jenomže zapomněl na to, že od ústí Oky až sem k Bolgaru napájejí Dlouhou řeku další velké toky jako Vetluga, Sura nebo mohutná Kama, jejíž ústí se nacházelo několik verst na severovýchodě. Díky tomu byl Ityl v těchto místech skoro dvakrát širší než pod Helgardem. Muromec civěl na tu nesmírnou vodní plochu, zalitou Dažbogovým ryzím zlatem, a v duchu přivolával bohy.

„Podívejte na to město,“ zakoktal Aljoša. „U všech svatých, je snad větší než samotný Kyjev.“

Ityl přitékal od severovýchodu, od soutoku s Kamou, a v širokánském oblouku se obracel na jih. Jeho východní břeh tak dostal podobu jakéhosi mohutného kamenitého poloostrova. Bolgar se rozkládal na jeho břehu.

„Je, nepochybně,“ přikývl Volch. „A má kamenné hradby, zatímco Kyjev se pořád skrývá jen za hliněnými valy a palisádami.“

„Co je to, to bílé, co září nad městem?“ zeptal se Mikula, mhouře oči. „Nějaká věž?“

„To je minaret,“ poučil ho Ilja. „Věž bolgarské mešity, Alláhovy modlitebny. Slyšel jsem o ní od poutníků, kteří přinesli Mohamedovo učení na muromské území. Ale netušil jsem, že je takhle vysoká, že bodá jako slonovinová jehlice do samotného nebe...“

„Co je mi po mohamedánském chrámu,“ zabručel Jegor. „Ale ty hradby, strážní bašty a masivní brány, z těch mi běhá mráz po zádech. V tomhle počtu a s výzbrojí, kterou neseme, takové opevnění nikdy nedobudeme...“

„Bůh ví, co má kníže v úmyslu,“ ozval se Aljoša Kněžic. „Možná chce dobýt jen to rozlehlé kupecké předměstí mezi řekou a samotnými hradbami...“

„Agha-bazar,“ upřesnil Ilja.

„Pokud vím, všechno bohatství Bolgaru se nachází právě tam,“ pokračoval mladý Ulič. „Je to prý největší tržiště v povodí Itylu. Přetéká vzácným zbožím a nechrání ho žádné hradby, kromě těch pár plotů a palisád...“

„Plácáte nesmysly,“ odsekl Jegor. „Nepřijeli jsme sem vyrabovat nějaký kupecký tábor. Tažení musí být završeno Svjatoslavovým vstupem do emírova paláce. A to nebude tak jednoduché. Hodily by se nám katapulty a balisty, jaké jsem viděl na hradbách v Cařihradu, i řecký oheň by byl dobrý...“

„Kdepak, Jegore, nic takového nepotřebujeme,“ skočil mu do řeči Svjatoslav, který k nim právě přiklusal. „Kdo říkal, že dobudeme Bolgar silou?“

„A čím, gosudare? Snad si nemyslíš, že budou stačit slova?“

„Přesně to si myslím. Dokonce věřím, že to bude hodně krátké vyjednávání.“

„Jsi si jistý, že mám pro mého otce tak velkou cenu?“ zeptal se Hassan ibn Ahmed, jedoucí se Svjatoslavem bok po boku. Kyjevané sice principi vzali zbraně, ale nespoutali ho a také mu ponechali zbroj a odznaky jeho postavení. „Že ti vydá město výměnou za můj život?“

„To určitě ne,“ usmál se kyjevský kníže pod vousy. „Popravdě řečeno, kdyby to udělal, považoval bych ho za slabocha a hlupáka. Ale když mu nabídnu, že zachráním životy všech ve městě, určitě mě neodmítne. Pojedme. Už se toho setkání nemůžu dočkat.“

Pobídli koně a sjížděli z vršků k velkému varjažskému přístavišti na západním břehu. Více než čtyřtisícová masa ocelí zvonících jezdců i pěšáků se přelévala přes vyvýšeninu nad řekou a postupně se ukazovala obyvatelům povodí. Nad řekou se rozléhalo troubení rohů a trub a i navzdory vzdálenosti a oslepujícím slunečním paprskům bylo vidět, jak se Agha-bazar vyprazdňuje. Kupci pospíchali do města, pastýři hnali svá stáda pryč od řeky. Na hradbách Bolgaru se to jen hemžilo muži,

ozbrojenci pobíhali sem a tam, zaujímali pozice u cimbuří a na věžích.

Proud kyjevských jezdců stékal ke skupině dlouhých varjažských srubů na mírném svahu nad řekou. Z domů vybíhaly ženy, aby přivítaly své muže. Bragimu Halvorssonovi se najednou rozzářil obličej a nedočkavě vybočil z proudu jezdců. Cestou radostně mával rukou a zdravil nějakou ženu, která na něj volala ze zápraží největší skally.

„Bragi!“

„Dinaro!“

Iljou to trhlo, jako by ho z ničeho nic zasáhl neviditelný oštěp a prorazil mu zázračný pancíř. Prudce se otočil v sedle a pozorněji se zadíval na dívku, u níž Bragi právě seskočil z koně a popadl ji do náruče, až jí chodidla vzlétla ze země.

V tu chvíli se Muromci zastavilo srdce.

Ty černé vlasy...

Ta postava, štíhlá jako proutek a přece vábící každé mužské oko...

Ten zvonivý smích...

Při duších předků, byla to ona. Poznal by ji, i kdyby helgardský konung nevykřikl její jméno.

„Iljo, co je s tebou?“ vstoupil mu do zorného pole Volch. „Proč jsi tak zbledl?“

„Věru, co se ti stalo?“ zastavil u nich svého vraníka Jegor. „Krvě by se v tobě nedořezal. Spatřil jsi ducha? Anebo ti myslí prolétla další podivná vidina?“

„Ne,“ odvětil Ilja slabým hlasem a bez rozmýšlení pobídl koně k objímající se dvojici. „Tohle nemůže být vidina...“

Vyprovázeli ho nechápavými pohledy. Jegor se tázavě podíval na Volcha. Gorynič ale jen pokrčil rameny. Netušil, o co tu jde.

„Dinaro?“ zachraptěl Ilja, když zastavil Buruška u Bragiho hřebce.

Černovláska odtrhla rty od Halvorssonových úst a překvapeně vzhledla k jezdcí. Rozradostnělý výraz v

jejím obličejem se změnil v otázku. Očividně pátrala v paměti a stejně očividně si na mladého bohatýra nevzpomínala. Bragi nevraživě zúžil oči.

„Odkud znáš mé jméno?“ zeptala se zmateně.

„Jak to odkud? Ty si na mě nevzpomínáš? Vždyť jsme spolu...“

Ilja nedopověděl. Najednou pochopil. Nemohla ho poznat. Když ho viděla naposledy, byl hrbatý, pajdavý, s polovinou tváře ochrnutou a ústy zkřivenými a slintajícími.

„To jsem já,“ sundal si z hlavy přilbici. „Ilja.“

„Který Ilja?“ přestala se usmívat.

„Přece Ilja z Karačarova, Jahjův syn.“

Zamračila se, couvla, vyděšeně se schoulila za Bragiho mohutné rameno. Konung počastoval Muromce nepřátelským, varovným pohledem.

„To není možné,“ hlesla Dinara. „Ilja byl... To nemůžeš být ty. Nevím, kdo jsi.“

„Nepoznáváš můj hlas?“ naléhal a seskočil ze sedla. Bragi ale v tu chvíli postrčil Dinaru dál za sebe a rázně vkročil Iljovi do cesty.

„Už ani krok, Muromče,“ zavrčel varovně. „Děsíš mou ženu a to ti nedovolím.“

„Tvou...“ Ilja na něj vyvalil oči. „Cože?“

„Jsi hluchý, nebo pitomý? Tahle Muromka je má žena. Než jsem odešel do boje, společně jsme obětovali bohům a žrec ovázal naše ruce čarodějnou stuhou. Patří mně, rozumíš? Jestli tě uvidím, jak se kolem ní motáš, jak na ni civíš, najdeš moji dýku zabodnutou ve svých ledvinách!“

„Dinaro, vyslechni mě!“ nevšímal si ho Ilja a přes konungovo rameno se snažil zachytit dívčin pohled. „Hledal jsem tě, hnal jsem koně až nahoru k Itylu! Myslel jsem, že tě odvezla čeremiská veslice! Že tě zavlékli do dračí svatyně a dali sežrat černému drakovi...“

„Tak dost!“ zařval Bragi, až sebou Muromec trhl a muži kolem zpozorněli. „Zmiz od ní, dokud ti to říkám po dobrém! Co to tady plácáš za hlouposti? Jen jí

zbytečně naháníš strach. Ještě slovo a budeš trpce litovat, že ses k ní vůbec přiblížil...”

„Važ slova, Halvorssone,“ ozvalo se zpoza Ilji varovné zavrčení. Muromec se ani nemusel ohlížet. Jeho bystré uši už podle dunění kopyt poznaly, že za ním svého vraníka zastavil Jegor. „Nevyhrožuj, nevykřikuj, neurážej. Jinak budeš mít co do činění s námi.“

„A to ti neradíme,“ dodal hlas Míkuly Seljanoviče. „Když začnu vyšívat bičem, tví chlapi budou lítat na všechny strany, jako bys mezi ně pustil zuřivého kance.“

Bragi nezkrotl. „Co se do toho pletete? Zastáváte se ho a přitom nemáte ponětí, o co jde!“

„Ani nemusíme,“ odsekl Aljoša Kněžic, který zastavil koně u Muromce. „Jsme družina. Nezáleží na tom, jestli je Ilja v právu nebo ne. Stojíme za ním, ať už jde o cokoli.“

Helgardský konung zaskřípal zuby a zatvářil se neústupně. I jeho chlapi se stáhli blíž, Ratimír dokonce nenápadně položil ruku na hlavici meče. Ilja pohlédl Bragimu do očí, do těch šedých kotoučků, jakoby vykovaných z kalené oceli.

„Není potřeba, abychom se na sebe vrhali jako dva kohouti na smetišti,“ pokusil se Ilja o smířlivý tón. „O nic přece nejde. Chtěl jsem si s... tvou ženou... jen promluvit.“

„Ó, opravdu? A o čem?“

„Pocházíme z jedné osady. Vyrůstali jsme spolu. Chci se ujistit, že je v pořádku, a zeptat se na ostatní...”

„Je úplně v pořádku. Zdravá a při síle. Zachránil jsem ji před Čeremisy. Ostatní tvé soukmenovce odvezli dolů po proudu Itylu, teď už nejspíš budou v Suwaru. Stačí ti to?“

„Ne úplně. Dinaro, vyslechni mě...”

Jeho slova zanikla v troubení rohu, zaznívajícím od řeky. Bohatýři obrátili zraky za tím zvukem.

„Volá nás kníže,“ zabručel Jegor. „Pojď, Iljo. Teď máme na práci důležitější věci. Na tohle bude čas později.“

Muromec se zhluboka nadechl a vyměnil si poslední nevraživý pohled s Bragim. Pokusil se pohlédnout na Dinaru, ale choulila se za robustním konungem jako dítě za matčinou sukní. Ilja zafuněl, otočil se a vyskočil na Buruška.

Bohatýři společně klusali dolů úbočím k přístavišti plnému veslic s dračími hlavami na čelenech. Cítili, že teď není dobrá příležitost na zvědavé otázky, ale Mikula to nevydržel a prolomil mlčení.

„To je ona, Iljo? Tvoje milá? Ta, o které sis myslel, že skončila v dračím chřtánu?“

Muromec jen mlčky, zachmuřeně přikývl. Seljanovič se znovu nadechl, ale Jegor do něj zaryl ostrý pohled a umlčel tak další otázky.

Svjatoslav, Volch a goryničové na ně čekali na kamenité pláži. Před chvílí mezi drakkary vklouzl dlouhý člun z opačného břehu a z něj vystoupil Bulhar v honosné zbroji. Svjatoslav s ním prostřednictvím tlumočnicka promluvil a pak se otočil k bojarům.

„Jde to rychle, přesně jak jsem předpokládal,“ neodpustil si spokojený úsměv. „Emír Ahmed poslal tohoto důstojníka, aby si se mnou dohodl schůzku.“

„Kdy a kde?“ zajímal se Jegor.

„Hned. Tam, na tom ostrově,“ ukázal Svjatoslav palcem přes rameno. Z širé hladiny Itylu se zvedal písčité pahorek. Nemohli si nevšimnout mohutné lodi kotvící u břehu obráceném k Bolgaru a lidí, kteří z ní vystoupili a teď se hemžili po celém ostrově. „Ahmed už je na místě a očekává mě.“

„Přijmeš pozvání?“ zeptal se Jegor. „Může to být past.“

„To si nemyslím. Bulhaři nejsou jako Varjagové, nejednají tímhle způsobem. V každém případě půjdete se mnou. Vy čtyři a všichni goryničové. Volchu, tví chlapi mi budou krýt záda.“

„To je jasné jako facka, gosudare.“

„Bragi?“ vzhledl Svjatoslav ke konungovi, který právě ve společnosti Ratimíra a dalších družiníků sestoupil na pláž. „Potřebuju loď.“

„Chystáš se vyjednávat s Ahmedem?“

„Přesně tak.“

„V tom případě potřebuješ drakkar hodný tvého postavení. Můžu ti nabídnout svůj vlastní? Je to ten velký, s pozlacenými řezbami podél paluby, támhle na kraji.“

„Výborně. A přiveďte Hassana. Půjde s námi.“

Bojaři se k němu prudce otočili a na Svjatoslava se snesl celý roj nechápavých, nebo rovnou nesouhlasných pohledů.

„Cože?“ zeptal se za všechny Bragi. „Nechtěl jsi Hassana použít jako rukojmí?“

„Už jsem ho přece použil. To tě nenapadlo, že po návratu můžeme najít tohle varjažské přístaviště srovnané se zemí? Z tvých drakkarů už mohly být spálené trosky, unášené proudem Itylu stovky verst na jih odtud. Ahmed to neudělal jen proto, že mu špehové ohlásili zjetí jeho syna.“

„To je možné, ale... Když tam přijdeš i s ním, můžou se ho pokusit osvobodit.“

„Nic takového nebudou muset dělat,“ usmál se Svjatoslav a rázně se otočil na patě, aby dal najevo, že nemá chuť na další otázky. Už se zjevně nemohl dočkat, až se setká tváří v tvář s vládcem Bulharů.

Netrvalo dlouho a Bragiho honosný drakkar sklouzl na hladinu. Vesla se s cákáním ponořila do zelenavé vody a dračí hlava obrátila rozšklebenou tlamu k Bolgaru.

Svjatoslav kráčel po sluncem rozpáleném písku. Synové Striboga, pána větrů, mu čtverácky cuchali dlouhé vousy a pohrávali si s pramenem vlasů na vyholeném temeni. Kníže stoupal po mírném svahu neozbrojený, bez pancíře a bez přilbice. Na sobě měl jen kalhoty ošoupané od sedla a čistou, bílou rubašku se

žlutočerveným vyšíváním na lemech, přepásanou prostým řemenem.

„U ohnivého meče Michalova, ty to myslíš vážně, že?“ mračil se Jegor, když se Svjatoslav před chvílí loučil s bojary dole na pláži. „Opravdu tam chceš jít takhle? Jako nějaký sedlák nebo pacholek?“

„Anebo jako otrok,“ přidal se Sveneld, i když bylo vidět, jak nerad souhlasí s Jegorem. „Rozmysli si to, kníže. Měl bys bolgarskému vládci ukázat svou sílu, své velmožské postavení a setkat se s ním v plné zbroji, s mečem po boku a hlavně v doprovodu svých družiníků. Není zrovna rozumné, abys tam šel sám.“

„Je pravda, že emír přišel v plné parádě,“ konstatoval Volch, který si právě zaclonil oči před sluncem a zadíval se směrem k návrší ostrova. „A kolem jeho stanu se to jen hemží bojary v lesklých pancířích a přilbicích. Trváš na svém rozhodnutí, gosudare? Nechceš mít pro jistotu po ruce goryniče? Jestli na tebe Bulhaři zkusí nějaký úskok, nestihneme tam doběhnout včas...“

„Vy to vážně nechápete, že?“ zazubil se Svjatoslav. „Nejlépe svou moc dokážu právě tím, že před emíra předstoupím sám a oblečený lehce a pohodlně, jako kdybych se procházel po březových hájích kousek za Kyjevem. Ať Bulhaři vidí, že nemám v srdci ani tolik strachu, co by se za nehet vešlo. Ať si zvykají, že po jejich půdě kráčím bezstarostně, protože už vlastně patří mně. Navíc, o nic se nepokusí. Vědí, že jsme zajali následníka bolgarského trůnu.“

Bohatýři ale navzdory těm slovům vyprovázeli knížete pohledy plnými obav.

Nad nejvyšším bodem ostrova pleskaly koňské chvosty na zlatých tuzích se znamením sokola a půlměsíce. Svjatoslav se beze spěchu blížil k nedávno vztyčenému přístřešku, který měl možná větší cenu než všechno bohatství, shromážděné v hlavní palotě kyjevského dvorce. Všechno se na slunci třpytilo, až z toho bolely oči. Zlato, drahokamy, slonovina, eben, tygří kožešiny i bagdádské hedvábí, zřejmě dar od samotného

kalifa. Dokonce i emírova garda, stojící kolem a nervózně bubnující bříšky prstů o opasky poblíž jílců šavlí, měla pancíře, přilbice, nárameníky a chrániče předloktí a holení tepané zlatými ornamenty. Ve větru se vlnily pláště z hříšně drahých cizokrajných látek.

Svjatoslav nepohnul ani brvou, nedal najevo úžas nad tím přepychem. Modré oči se zpod příkrčeného hustého obočí – které mu dávalo mrzutý vzhled, i když měl neobyčejně dobrou náladu – dívaly jen a jen do stínu ve stanu, kde v honosném křesle seděl uvelebený Ahmed ibn Džafar, vládce Bolgaru.

Byl to dobře živený, ne však tlustý muž. Statná postava se zamlada určitě podobala té Hassanově, ale roky jí dodaly mohutnost, leopard se proměnil v medvěda. Emír už měl očividně padesátku na krku, ale stříbrné nitky v hustém černém plnovousu a ve vlasech dopadajících na ramena se daly spočítat na prstech dvou rukou. Tvář nebyla tukovitá ani bledá, jak bývalo zvykem u lidí žijících v palácích, ale ostře rýsovaná, opálená, s pichlavýma a bystrýma očima.

Svjatoslav musel v duchu uznat, že na něj emírovův vzhled a jestřábí pohled zapůsobily mnohem víc, než všechny ty lesklé cetky.

Zastavil se pět kroků před přístřeškem. Dažbog spěchal k polední poloze a Svjatoslavův stín byl jen malým černým flíčkem pod jeho chodidly, obutými v pohodlných botách z hříběcí kůže. Vládce Bolgaru a vládce Kyjeva se na sebe chvíli zkoumavě, beze slova dívali, emír sedící pohodlně uvelebený ve stínu větrem nadouvaného stanu, mladý kníže hrdě stojící na slunci. Ahmed prsty obtěžkanými masivními prsteny pozvedl stříbrnou číši a napil se vína. Pak se narovnal a promluvil svou rodnou řečí. Stranou stojící hubený muž v dlouhém kaftanu na něm visel pohledem. Když emír skončil, hluboce se uklonil, otočil se ke Svjatoslavovi a bezchybnou varjažštinou řekl:

„Buď vítán, Svjatoslave, vládce Kyjeva a Novgorodu. Představuji ti Jeho Výsost emíra Ahmeda ibn Džafara,

služebníka Alláhova a pána Bolgaru, Bilaru, Balimeru, Kazaně, Jelabugy...“

Svjatoslav netrpělivě mávl rukou, až sebou emírovi strážcové trhli a zbroj na nich zařinčela. Tlumočník vyděšeně stáhl hlavu mezi ramena a zmlkl.

„Neplýtvejme slovy ani časem,“ promluvil kníže do zaraženého ticha. „Moc dobře vím, na koho se dívám, jak rozsáhlé je jeho panství a kterému bohu se klaní. Než jsem v Kyjevě nasedl na koně a zavelel mužům cválat na východ, zjistil jsem si o vládci Bolgaru všechno, co se dalo. Od kupců a poutníků, kteří přicestovali od Itylu, jsem se dozvěděl například i to, že emír je moudrý, vzdělaný muž a plynule hovoří řečí Varjagů. Určitě se obejde i bez toho panáčkování,“ zamračil se na tlumočníka, „uklánění se po každém slově, hýření tituly a zbytečného zdvořilostního plácání. Nemám pravdu?“

Emírovo černé obočí se s každým Svjatoslavovým slovem stahovalo blíž ke kořeni nosu a stín pod ním se prohluboval. Už to byl důkaz, že řeči Severanů skutečně rozumí. Když Kyjevan ztichl a tlumočník tázavě pohlédl na svého pána, ten jen úsečně zavrtěl hlavou.

Chvilí bylo slyšet jenom šumění vody dole na pláži a šustění písku přesýpaného větrem.

Pak Ahmed ibn Džafar přikývl.

„Ano, máš pravdu. Rozumím řeči Varjagů.“

Svjatoslav se ušklíbl pod vousy. „Výborně. Takže si můžeme promluvit přímo. Nejdřív ti musím říct, vládce Bolgaru, že jsi svým mužům mohl ušetřit námahu a všechno tohle bohatství nechat v paláci. Myslel sis, že mě při pohledu na ně naplní úžas a pokora? Anebo že dokonce pocítím hanbu, protože mými jedinými ozdobami jsou zlatý kruh v uchu a Perunova sekerka na hrudi? To sis myslel? Jenže já nejsem tvůj bulharský poddaný, emíre. Nepřišel jsem z koňským hnojem páchnoucí chýše ve stepi, nepadám na kolena a nebiju čelem o zem, jen co mi do očí zablýská zlato. V žilách mi koluje varjažská krev. A víš, co Varjaga napadne, když uvidí takový přepych? Hlavou mu prolétne jedno jediné

slovo. Ty, protože jsi prý moudrý muž, to slovo určitě znáš.“

Ahmed po další napjaté odmlce zase přikývl.
„Kořist.“

„Přesně tak. Dívám se na ten tvůj stříbrem a zlatem prošíváný kaftan, na perlami a rubíny vykládané prsteny, na náhrdelník, který je nejspíš těžší než můj pancír, a říkám si, jaké poklady mě asi čekají za hradbami tvého města.“

„Myslíš, že se tam dostaneš?“ zachmuřil se emír ještě víc.

„Samozřejmě. Neprojel jsem tisíce verst z Kyjeva až sem nadarmo.“

„Zdi Bolgaru jsou silné a ty nemáš žádné dobývací stroje...“

„Ani Helgi a Ingvar je neměli, a přece přinutili Cařihrad vydat jim své poklady.“

„Plenili okolí města a páchali ohavné násilnosti, tak jim císař raději zaplatil, aby zabránil dalším škodám. Myslíš, že s něčím takovým pochodíš i tady?“

„Nemám v úmyslu pustošit itylské povodí. Koneckonců, ani to nebude potřeba.“

„Ach tak. Chápu. Chceš mě vydírat hrozbami, že zabiješ mého syna.“

„Zase se mýlíš. A když už jsme u toho, Hassan je na palubě té veslice, co mě sem přivezla. Chceš ho vidět?“

Emír se prudce narovnal v křesle. Naděje však jeho obličejem jen přelétla; vzápětí ji nahradil stín nedůvěry.

„Co je to za úskok?“ zabručel vládce Bulharů.
„Zkoušíš na mě své varjažské triky?“

„Nepodceňuj mě. Nejsem pitomý hrdlořez, za jakého mě zjevně považuješ. Jestli jsi čekal, že budu vyjednávat s nožem přitlačeným k Hassanově krku, tak ses mýlil. Přivezl jsem prince z prostého důvodu – abych ti ho vydal. Je to statečný muž a dobrý bojovník a jednoho dne z něj možná bude velký vládce. Bitvu prohrál, ale čest neztratil. Není na něm ani skvrnka hanby, i když on to asi vnímá jinak.“

Ahmed mhouřil oči jako had před útokem. „Proč by ses zbavoval cenného rukojmího?“

„Ber to jako gesto dobré vůle.“

„Projev dobré vůle od Varjaga?“

Svjatoslav udělal krok ke stanu. Bulharské strážce hned ožily a zazvonily ocelí, ale Ahmed je zadržel pozvednutou rukou.

„Zkoušíš mou trpělivost, emíre?“ Kyjevan se pořád usmíval, ale jeho výraz nebezpečně začal připomínat vlka cenícího zuby na protivníka v souboji o vůdcovství ve smečce. „Očividně to pořád nechápeš. Nepřišel jsem tvou zemi vydrancovat. Co bych z toho měl, kdybych tvá města obrátil v popel a naplnil Ityl mrtvolami tvých poddaných? Tak možná uvažovali mí předkové, stačila jim kořist a víc se o vyplněné území nestarali. Já ale nejsem tak krátkozraký. Víc mi prospěje, když bude bohatství z povodí Itylu do Kyjeva téct pravidelně.“

„Mám se snad dobrovolně stát tvým vazalem?“ ohrnul Ahmed rty.

„Spíš spojencem. Máme přece hodně společných zájmů.“

„Například?“

„Například zlomení chazarské moci.“

Ahmed ztuhl.

„Toho se neodvážíš,“ hlesl po dlouhé odmlce.

„Ale samozřejmě, že ano. A dřív, než bys čekal; možná už příští jaro. Jakmile posílím své pozice podél celého Itylu, pustím se dolů po proudu a udeřím na srdce říše.“

„A z Bolgaru uděláš svou základnu pro útok proti Chazarům, chápu tě dobře?“

„Chápeš to výborně. A neříkej, že ti Chazarové neleží v žaludku stejně jako Kyjevu. Jejich říše odjakživa blokovala cesty na jih, k Chvaliskému moři, na Kavkaz a do Chóresmu, k Hedvábné cestě a jiným karavanním trasám v Arménii a Arábii, po nichž proudí nejcennější zboží z východu. Tvůj otec přijal mohamedánskou víru, jen aby se vymanil zpod vlivu chazarských Židů a získal

mocného spojence v bagdádském kalifovi. Oba ale víme, že Chazarové slábnou, že jejich moc upadá a sláva hasne. Jestli si nepospíšíme a nezmocníme se jejich území, udělají to za nás kočovníci z východních stepí – Pečeněgové, Kypčakové, Turci. Jejich hordy se nedočkavě hrnou na západ a Chazaři je nezastaví. Jestli ta chamrad' dobude chazarské pevnosti, udělá z nich své bašty pro útok proti Kyjevu a Bolgaru. Proto je musíme předběhnout a obrátit ten plán proti nim. Chceš říct, že se mnou nepotáhneš proti vašim odvěkým nepřítelům?“

Ahmed pozorně naslouchal a podvědomě si hryzal spodní ret. Když Svjatoslav domluvil, pozvedl prázdnou číši. Ze stínu v koutě přístřešku se vynořila plavovlasá otrokyně, chopila se objemné karafy a dolila emírovi víno. Ukázal i na druhý pohár na ebenovém stolku. Když naplnila i ten, vládce Bolgaru vstal, vzal obě číše a vyšel zpod přístřešku. Musel při tom sklonit hlavu – vestoje byl ještě robustnější, než se zdálo, když seděl.

Podal jeden pohár Svjatoslavovi. Ten se ho bez podezření chopil. Nebál se, že by ho chtěl emír otrávit.

„Dobře, Ingvarův synu,“ přikývl Ahmed a vykročil po horkém písku. Strážím dal gestem najevo, aby je nenásledovaly. „Získal jsi mou pozornost. Promluvíme si otevřeně, jako rovný s rovným.“

„Bez vytáček a lží?“ ušklíbl se Svjatoslav.

„Bez vytáček a lží.“

„Tak to mám nejraději. Útok na Chazary probereme později. Jsem si jistý, že se dohodneme. Předtím tě ale čeká jiná válka, nemám pravdu?“

„Máš.“ Emírovo čelo se zase zachmuřilo.

„Hádám, že právě proto jsi tak spěchal, aby ses se mnou setkal, že? Tlačí tě čas. Co se děje, emíre? Suwar se odhodlal k činu?“

Ahmed ztěžka přikývl. „Proč zatloukat? Mutahar se zřejmě nějak dozvěděl o tvém vítězství nad Hassanem, o rozdrčení výkvětu bolgarské jízdy. Nezaváhal ani na chvíli a zavelel k útoku. Holub vyslaný mými špehy mi

teprve před chvílí donesl zprávu, že chánovo vojsko se dnes ráno pohnulo napříč pláněmi k Bolgaru.“

„Hm, opravdu?“ Svjatoslav se napil vína. Bylo lahodné, ještě lahodnější než řecké.

„Kolik času potřebuje na přesun?“

„Má s sebou i vozy, takže takových šest, možná sedm dní.“

„Máš představu o Mutaharově síle?“

„Mám. Kromě Burtasů se k Suwarům přidali kočovnící žoldnéři – Pečeněgové, Baškirové, Kypčakové...“

„Kolik?“

„Asi tři tisíce jezdců. Dohromady je jich něco přes sedm tisíc.“

Svjatoslav hvízdal. „Dohodli jsme se, že budeme mluvit otevřeně, emíre, takže musím říct, že jsi uvázl v pořádné hromadě hnoje. Víím, že Bolgar teď nemá dost mužů, aby čelil dvěma nepřátelům. Dokonce si myslím, že nemůžeš čelit ani jednomu z nás. I mé čtyři tisícovky mužů jsou pro tebe nezvládnutelná přesila, o Mutaharovi ani nemluvě. Takže jsi v pozici, kdy nemáš na vybranou a musíš přijmout mou nabídku.“

„A ta zní?“

„Už jsem ti to přece řekl. Spojenectví. Nejpozději pozítří mí i tví muži bok po boku vyrazí na jih, vstříc suwarskému vojsku. Nenecháme tu havěť, aby došla až k Bolgaru a zpustošila jeho okolí. Rozdrtíme je uprostřed stepi.“

„Otázkou je, nakolik ti můžu věřit. Spojenectví s Varjagy se mi v posledních dnech zrovna nevyplatilo, to víš sám. Kde mám jistotu, že se uprostřed válečného pole nespojíš se Suwarskými? Konec konců, Mutahar i ty jste pohané, uctíváči starých bohů. Mohlo by tě napadnout, že se s ním spřáhneš proti nám, kteří jsme přijali Alláha...“

„To se nestane, synu Džafarův. Máš mé slovo. Ne slovo Varjaga, protože něčemu takovému zjevně nevěříš, ale slovo kyjevského veleknížete, syna Ingvara a Helgy. Kromě toho, v Suwaru neuctívají bohy, ale demony. Zlé,

lidožravé, nebezpečné. Víš o tom, že? Víš, že Tugarin Drakovič má možná v úmyslu probudit černého draka?“

„Slyšel jsem takové zvěsti. A při každé modlitbě prosím Alláha, aby k něčemu takovému nedošlo. Jestli Tugarin ovládne Zilanta a pošle ho do boje, je s námi konec. S námi se všemi.“

„Pak bychom se měli postarat, aby k tomu nedošlo.“

„Jak?“

„To nech na mě. Mám v družině šikovné chlapy, kteří by Tugarinovi mohli zkřížit plány.“

Dva vládcové se zastavili na úbočí a dívali se dolů k majestátnímu drakkaru. Svjatoslav strčil do úst dva prsty a pronikavě zahvízdal. Bohatýři u veslice zvedli hlavy. Zamával na ně, jak bylo dohodnuto. Družina se rozestoupila a v tu chvíli z pláže vykročil vzhůru úbočím štlhlý, tmavovlasý muž.

Ahmed se snažil tvářit chladně, ale při pohledu na Hassana, svobodně spěchajícího směrem k nim, jeho obličejem zazmítala bouře pocitů. Když se znovu podíval na Svjatoslava, oči se mu podivně leskly.

„Uznávám, Svjatoslave, jsi muž, který dokáže přesvědčit o váze svého slova. Nejsem si jistý, jestli jednám správně, možná dohodou s tebou uvrhnu Bulhary do zkázy a otroctví, ale... prozatím ti budu věřit. Nakonec, jak jsi sám připomněl, nemám na vybranou. Tobě a tvé družině dnes otevřu brány Bolgaru i mého paláce. Zvu tě na hostinu.“

„Hodláš hodovat? Jestli chceme co nejdříve vyrazit proti Suwarským, měl bys spíš svolat válečnou radu.“

Ahmed ibn Džafar vážně přikývl. Mladý kyjevský kníže ho překvapoval každým vyřčeným slovem. Vůbec to nebyl ten divoký, primitivní, krvelačný zbojník, jakého očekával.

Než zase svlažili ústa vínem, číše o sebe pronikavě zazvonily.

Ilja si musel dávat pozor, aby nezíral s otevřenými ústy. Už z opačného břehu vypadal Bolgar rozlehle, ale

až když se Kyjevané vylodili z drakkaru v předměstském přístavišti a přes Agha-bazar se vydali k vysokým hradbám, pochopili skutečnou majestátnost města. A především sílu jeho opevnění.

„Mocní bohové,“ zachrptěl Muromec, dívaje se někam k zubatým cimbuřím na vrcholcích věží.

„Já vím,“ přikývl Jegor. „Taky jsem si říkal něco podobného, když jsem před lety poprvé spatřil Cařihrad. Zdálo se mi, že něco tak obrovského ani nemůže být dílem lidských rukou. Že to museli stvořit samotní bohové. A když nám pak na císařském dvoře vysvětlili, že uctívají jen jednoho jediného Boha, pochopil jsem, jak mocné božstvo to musí být. I proto jsem přijal křesťanskou víru. Až později jsem přišel na to, že smysl Kristova učení spočívá v něčem jiném než v titánských skutcích.“

„Je snad Cařihrad větší než Bolgar?“ zeptal se Ilja, oči pořád vyvalené.

Prošedivělý bohatýr se na něj podíval. „Jestli je větší? Žertuješ, chlapče?“ rozchechtal se. „Do Cařihradu se vejde tucet Bolgarů, možná i víc. Samotný císařův palác s hipodromem a okolními chrámy je rozlehlejší než celé tohle město.“

„Opravdu?“ ozval se blízko kráčející Volch. „Nepřeháníš trochu, bratře?“

„Přísahám na Svatou Trojici. I když tebe, čarodějníka, taková přísaha nejspíš nepřesvědčí. Na druhou stranu, je mi ukradené, jestli mi věříš nebo ne. Víím, co jsem viděl, když jsem doprovázel Helgu do řeckého velesídla.“

„Chce se mi smát,“ vrtěl Ilja hlavou. „Namouduši, je mi do smíchu, když si vzpomenu, s jakým úžasem jsem nedávno civěl na valy a palisády Muromi... A přitom Murom je ve srovnání s Bolgarem jako mraveniště, obyčejná hromádka slámy a jehličí.“

V Jegorově hrudi to pořád pobaveně dunělo. „Jen počkej, chlapče, ve Svjatoslavových službách ještě uvidíš pár věcí, které ti vyrazí dech.“

Jegor měl samozřejmě pravdu. A začalo to už za bolgarskými hradbami. Město Iljovi připadalo až oblundě veliké. Veliké a velkolepé. Jistě, v chudších okrajových čtvrtích se krčily i obyčejné sruby nebo dokonce jen zemljanky a chatrče z rákosí a bláta, ale jak průvod v čele s emírem a Svjatoslavem, jedoucími bok po boku, stoupal vzhůru mírným svahem k paláci, okolo se množily cihlové a kamenné domy, přibývala poschodí, holé zdi vystřídaly bílé omítky s ornamentálními malbami. A hlavně se vytrácela špína a smrad. Prošli kolem mešity, která se běloskvoucím minaretem skoro dotýkala nebe, a bránou v další, o něco nižší, ale pořád úctyhodně masivní hradbě vstoupili do emirova sídla. Okolo se rozprostíraly bujné zahrady, ze kterých vystupovaly terasy, mohutná sloupořadí a vznešené oblouky kupolí. Dokonce prošli i kolem tryskající fontány – v záplavě podvečerního slunce se zdálo, že z tlam kamenných lvů tryská tekutý jantar.

„Sto střel kalených,“ zachraptěl Aljoša a Ilja byl rád, že není jediným členem družiny, který na všechno vyvaluje oči jako kapr na suchu. „Viděli jste už někdy takovou nádheru?“

A to ještě netušili, jaké zázraky je čekají v útrobách paláce.

„Matičko Mokoš, k čemu je ti uprostřed paláce nádrž s vodou, velký vládce?“ podivil se Mikula, sledující svůj odraz na lesknoucí se hladině. „Chováš tady ryby? Nebo dokonce rusalky?“

„Ani netušíš, jak blízko ses trefil,“ odvětil Ahmed ibn Džafar a po mramorových schůdcích vstoupil do bazénu. Zčeřená voda roztrhala Seljanovičův odraz na kousky. „Ale je to hlavně koupel.“

„Koupel?“

„Ano. Nikdy jsi neviděl koupel, bojare?“

„Viděl, jistě. Nemysli si, že jsme zase takoví barbaři a špinaví divoši. I v Kyjevě máme koupele. Ale u nás jsou to jen sruby s důkladně utěsněnými zdmi, ve kterých lijeme vodu na rozpálené kameny. V páře ze sebe vypotíme nečistoty, březovými metličkami vyšleháme zlé

duchy a pak se vyválíme ve sněhu nebo se vyšploucháme v potoce. Ale ty máš uprostřed svých komnat hotové jezero. Napojil bys tady stádo koní...”

„Zavři už zobák, Seljanoviči,“ zavrčel Jegor otráveně. „Musíš ze sebe dělat ještě většího tupce, než doopravdy jsi? Jak by ses tvářil, kdybys viděl slavné koupele v Cařihradu? Tam je bazén možná pětkrát větší než ténhle. Řekové a muslimové si na tělesnou čistotu potrpí. I tohle bude dílo arabských stavitelů, nemám pravdu?“

„Máš, samozřejmě,“ potvrdil emír, který mezitím přeplaval na opačnou stranu bazénu a vytáhl se na azurovými dlaždicemi vykládaný okraj. Okamžitě k němu přicupitaly tři mladičké otrokyně. Dvě se pustily do otírání svého pána měkoučkými osuškami, třetí mu nalila pohár vína. „Poslal nám je sám velký kalif. Původně měli dohlížet jen na budování mešity, ale když už byli tady, otec nechal přestavět i své sídlo.“

„Na takový život bych si dokázal zvyknout,“ usmíval se Aljoša Kněžic, blýskaje očima po polonahých otrokyních. „Měli bychom emíra poslechnout a před hostinou ze sebe smýt špínu z cest a bojů. Musíme obyvatelům paláce smrdět jako staří kozli.“

„To je pěkně hloupý nápad,“ ztlumil Mikula hlas, aby ho neslyšel žádný z Bulharů. „Budeme si muset sundat zbroj a odložit všechny zbraně. Zůstaneme nazí, jak nás bohové stvořili...“

„Bojíš se, že se ti budeme posmívat?“ rýpl si Aljoša, který si už ochotně rozepínal opasek. „Že pochopíme, proč sis tam u vás v dregovičských močálech nenašel ženu?“

„Sklapni, Uličí! Jinak tě strčím do té vody a budu tě držet pod hladinou tak dlouho, dokud nepřestaneš kopat nohama. Říkám jen, že odkládat zbraně je pitomost. Všude kolem se to hemží palácovými strážemi. Stačí, aby emír luskl prsty a naplní tu nádrž naší krví...“

„Řekni rovnou, že se nechceš umýt,“ zabručel Jegor. „Podle tvého smradu bych řekl, že ještě pořád máš za nehty hnůj z rodného pole.“

„Ty poleno, jenom se bojím, aby to nebyla past! Co když se na nás vrhnou? Jsou nás jen tři tucty. Za tím pozváním na hostinu může být úmysl zajmout, nebo dokonce zavraždit knížete. Kdyby se jim to podařilo, usekli by tak kyjevskému drakovi hlavu...“

„K ničemu takovému nenajdou odvahu,“ přerušil ho Svjatoslav. Tón jeho hlasu naznačoval, že ho řeči družiníků začínají unavovat. Přikročil k bazénu a přes hladinu zrcadlící roztřesené ohně na trojnožkách pohlédl na Ahmeda. „Nechci urazit tvou pohostinnost, emíre, ale koupel raději nepoužijeme. Pochop, máme za sebou mnoho dní jízdy a bojů. Kdybychom do té vody všichni vlezli, zčernala by jako proud záhrobní Smorodiny.“

„Tím si nelam hlavu, velekníže,“ usmál se vládce Bolgaru. „Bazén se dá v okamžiku vypustit a zase naplnit. Vykoupejte se, prosím. Je to dobrý muslimský zvyk, začít návštěvu cizího domu důkladnou očišťovnou. My, kteří žijeme v Alláhově jménu, věříme, že člověk tím ze sebe smyje nejen tělesnou nečistotu, ale i tu vnitřní, tedy zlé úmysly a hříšné myšlenky.“

„Něco jako naše kupalo,“ přikývl Volch.

„Kupalo?“ nerozuměl Ahmed.

„Během letního slunovratu se v řece Počajně za Kyjevem koná obřadní koupání,“ vysvětlil mu Svjatoslav. „Na pobřežních loukách mládenci přeskakují ohně a děvčata házejí do vody své panenské věnečky. I náš svátek slouží k odplašení zlých duchů a k zajištění hojné úrody. Vidíš, emíre, i když uctíváme jiné bohy, obvykle máme podobné... Nuže dobrá, souhlasím, využijeme tvé koupele.“

„Výborně. Ženy z mého harému vám ji zpřijemní.“

„Ženy odkud?“ zakoulel očima Mikula. „Z háme... hámo...“

„Z harému, trdlo,“ opravil ho Jegor. „Nikdy jsi neslyšel o mohamedánských harémech?“

„Ne. A co to jako má být?“

Jegor obrátil oči v sloup a nadechl se, ale s odpovědí ho předběhl samotný Ahmed ibn Džafar, který se ohlédl a

zvučně zatleskal. Na to znamení se ze stínu sloupů řadí vynořil urostlý otrok s neobyčejně tmavou pletí. Přešel k bazénu, sklonil se ke žlábků v dlažbě a zvedl z něj pozlacený řetěz. Přehodil si ho přes rameno, otočil se na bosé patě a pořádně zatáhl.

Někde pod nohama Kyjevanů to zarachotilo, dlažba se citelně zachvěla. Někteří bojaři instinktivně uskočili a sáhli po zbraních, protože je napadlo, že se Mikulovo sýčkování vyplnilo a vzápětí se na ně snese zkáza, případně se jim pod nohama otevře smrtící propadliště.

Nic takového se ale nestalo. Ti, co stáli nejbližší u vody, postřehli, že otrokem tažený řetěz vlastně vytáhl mříž na širokém kruhovém otvoru v boku bazénu, asi půl sáhu pod hladinou.

Svjatoslav si beze strachu dřepel k nádrži a zvědavě nahlédl do otvoru. Chvilí se nic nedělo, jen na oblých stěnách kanálu s vytaženou mříží se chvělo vodou lámané světlo. Pak se po nich mihl vlnivý stín. Kníže zamrkal a zvedl pohled k emírovi. Ahmed se jen usmíval, zjevně si vychutnával užaslé reakce Kyjevanů. Svjatoslav zase ponořil pohled pod hladinu.

Okraje otvoru se zachytily bílé prsty. Jemné, ženské prsty s dlouhými nehty. Proud vody z kanálu vtáhl do bazénu klubko hustých černých vlasů. Hned za nimi se vynořila tvář. Byla nepřírozeně bledá, ale kupodivu nepůsobila mrtvolným ani strašidelným dojmem. Tmavé oči, směle se dívající na statné siluety mužů nad okrajem bazénu, překypovaly životem, zvědavostí, ba dokonce se zdálo, že i nedočkavostí.

Vzápětí se vodní žínka rukama odrazila od okraje otvoru a vplula do bazénu. Štíhlé, přímo útlé a úplně nahé tělo s drobnými ňadry a černým porostem chloupků mezi úzkými boky klouzalo pod hladinou jako štika. Nikdo z bohatýrů ani nehlesl. Až když dívka připlavala ke Svjatoslavovi, zachytila se okraje nádrže a prudce se vynořila, bezostyšně ukazujíc mužům svá hrotitá ňadra, neklidně zašuměli. Jen kníže se ani nepohnul a bez obav,

s letmým úsměvem pod vousy, hleděl do jejích černých očí.

Chvíli se na něj zkoumavě dívala, potom přelétla pohledem ostatní muže a usmála se. Nato se drobnými chodidly odrazila vzad a pleskla zády o hladinu. Uprostřed bazénu se ponořila, obrátila tvář k otvoru a rozevřela ústa.

Zaslechli velmi zvláštní zvuk, něco mezi pískotem, velmi vysokým a pronikavým, a melodickým zpěvem beze slov. Bylo to krásné a zároveň jim z toho běhal mráz po zádech.

Na ten signál se po stěnách kanálu mihly další stíny a vzápětí se otvorem začaly do bazénu hrnout další vodní bytosti – všechny tmavovlasé, s bledou pokožkou a oplývající útlým dívčím půvabem, jako by byly všechny rodnými sestrami. Klouzaly z výpusti jedna za druhou jako pstruzi z přeplněné sádky, nedočkavě se vynořovaly nad hladinu a častovaly hosty vyzývavými, lákavými pohledy.

„Teď už chápu, jak to musí vypadat v mohamedánském ráji,“ ušklíbl se Svjatoslav.

„Neříkal jsem to?“ polkl Mikula nasucho. „Rusalky! Vládce Bulharů chová rusalky!“

„Ne úplně. Tohle jsou šišigy,“ upřesnil emír.

„Šišigy?“ zamračil se najednou Volch. „Víly, které žijí na horním toku Kamy? Ty, kterým kmeny na západě říkají lešenky?“

„Přesně tak,“ přisvědčil Ahmed. „Udmurti je chytají v odlehlých lesích u pramenů řeky, krotí a pak prodávají na bulharských trzích s otroky jako to nejcennější zboží. Já osobně pro ně mám slabost. Vlastním jich něco přes dva tucty. Všechno, co potřebují, je voda a syrové ryby. No řekněte, není radost na ně pohledět?“

Vseslajeviči se zjevně honilo hlavou něco jiného. Rázně přikročil ke Svjatoslavovi a položil mu ruku na rameno. „Dej pozor, gosudare,“ varoval knížete. „Šišigy jsou prý nasáklé zlými kouzly. Slyšel jsem, že kdo je zahlédne, jak si na březích Kamy rozčesávají své černé

vlasy, je od té chvíle prokletý a hodně rychle ho potká ošklivá nehoda – nejčastěji se utopí.“

Svjatoslav znejistěl. „Opravdu? Co to na nás chystáš, emíre? Tohle je pro změnu nějaká bulharská lest?“

„Kdepak,“ zachechtal se Ahmed. „To, co říká čaroděj, je pravda. Proto je lov na šišigy velmi nebezpečný a jejich cena tak vysoká. Udmurti ale přišli na to, jak z nich zlá kouzla vyhnat a udělat z nich docela neškodné potěšení pro majetné znalce.“

„Vážně? Jak?“

„Velmi jednoduše. Jejich kouzla pominou, když přijdou o panenství. Jakmile se z nich stanou ženy, kletba je zažehnána. Jen to zkus, čaroději. Dokážeš přece vycítit kouzla, ne? Můžeš se přesvědčit, jestli z děvčat vyzařuje něco zlého.“

Volch nezaváhal a pozvedl žezlo. Šupina na konci hole matně zazářila. Víly hned zpozorněly a nahrnuly se k okraji bazénu, zvědavě pozorující černovlasého mága. Gorynič jejich pohledy zachmuřeně opětoval. Netrvalo ale dlouho a uvolnil se.

„Je to pravda,“ pokýval hlavou a sklonil žezlo. „Žádná kouzla z nich necítím.“

„Tak vidíš,“ usmál se Ahmed. „Nemáte se čeho bát. Dívky vám jen zpříjemní koupel. Berte je jako součást mého pohoštění.“

„Opravdu?“ zeptal se Svjatoslav. „Slyšel jsem, že arabští vládcové své harémy přísně střeží a kromě nich samotných se dívek nesmí nikdo dotknout, ba ani na ně pohlédnout. Dokonce i správcové harému jsou prý pro jistotu vykastrovaní...“

„To možná platí v Bagdádu nebo v Damašku,“ pokrčil emír rameny. „My jsme sice přijali Alláha, ale zároveň jsme si ponechali bulharské tradice. Například slabost pro dobré víno, které Korán nedovoluje pít. Anebo zvyk, že hosta je nutné uspokojit po všech stránkách.“

Svjatoslav víc slyšet nepotřeboval, pokynul svým mužům a začal si sundávat zbroj. Děvčata na Ahmedův pokyn svižně vylézala z vody a mokřými prsty

nedočkavě pomáhala Kyjevanům se svlékáním. Pach špíny a koňského potu, který z bohatýrů táhl na sáhy daleko, jako by jejich nosánkům vůbec nevadil.

Brzy byl bazén plný smějících se bojarů. Jen jeden zůstal stát stranou.

Ilja se celou dobu držel ve stínu a mračil se jako Perun ze své vysoké, oblaky zahalené hory krátce před bouřkou. Počáteční úžas z města a impozantního paláce vyprchal a do mysli se mu zase vkradla Dinara. Ta Dinara, která se stala ženou jiného. Ilja vnitřním zrakem pořád viděl ten radostný a láskyplný výraz, se kterým vítala Bragiho. Tak oddaně se nedívala ani tehdy doma na Tarika...

Na podlaze zacupitala bosá chodidla. Muromec se skoro polekal, když se zpoza sloupu před ním vynořila nahá dívenka s mokkými černými vlasy přilepenými k ramenům a ňadrům. Zastavila se ve stínu mohutného pilíře na tři kroky od junáka, přikrčila se a tázavě se na něj zadívala. Vypadala jako zvíře, lapající čumáčkem pachy v lesním ovzduší. Spíš než vystrašenou srnku ale připomínala divokou kočku větřící kořist.

„Jdi pryč,“ zabručel na ni. „Mě do vody nedostaneš, to pusť z hlavy. Navíc, na takovéhle radovánky nemám náladu. Srdce mám těžké jako balvan.“

Očividně mu nerozuměla ani slovo, ale zřejmě vycítila jeho rozpolezení, protože zaváhala a nepřibližovala se. Ilja obrátil pohled ke dveřím na širokou palácovou terasu. Byly otevřené dokořán a večerní vánek zmítal závěsy lehoučkými a průsvitnými jako pavučinky. Skrz ně Muromec viděl přímo na severozápad, přes městské hradby k řece a vzdálenému opačnému břehu. V temnotě nad matně se lesknoucím Itylem blikaly vatry tábořících Kyjevanů a válečníků z Helgardu. Tam, v mohutné skále na úbočí, možná právě teď Dinara lehala na lůžko a vášnivě se oddávala svému muži. Ilja zafuněl. Ta představa ho bodla do hrudi jako rezavá dýka...

Na tváři ucítil jemný dotek. Trhl sebou, protože nezaslechl kroky – šišiga se přiblížila jako duch. Jeho prudkého pohybu se kupodivu nepolekala a když ucouvl,

pohotově vykročila a přitiskla se nahými řadry k jeho zaprášenému pancíři.

„Nerozuměla jsi? Přestaň, vrať se ke svým sestrám, najdi si...“

Ztichl, protože mu najednou ovinula ruce kolem krku, postavila se na špičky – byla vedle něj tak maličká, že ji mohl jediným silným stiskem rozmačkat – a vtlačila mu na rty dychtivý polibek. Zamrkal. K jeho překvapení nebyla ústa víly studená, nechutnala vodní zatuchlinou ani rybinou. Něco ho přinutilo zvednout ruce a sevřít v dlaních její ramena. Ani to bledé, mokré tělo nebylo chladné. Hřálo a nedočkavě se chvělo.

Najednou se v Iljovi něco vzbouřilo. Proč by vlastně neměl svodům malé šišigy podlehnout? Doposud neokusil ženu a tak byl možná nejvyšší čas stát se mužem i v tomto ohledu. Kdo ví, snad mezi bělostnými stehny víly zapomene na tu svou nevěrnou Muromku... Nakonec, ostatní bojaři si emírovy pohostinnosti užívali plnými doušky. Dokonce i ten ubručený starý medvěd Jegor se nechal zlákat půvabem divoženek a dovolil jim, aby mu umyly a rozčesaly dlouhatánský plnovous...

Ilja se zhluboka nadechl a sklonil ústa k vlhkým rtům vodní žínky. Přitiskl ji sobě tak prudce a rázně, až z jejího hrdla uniklo zasténání. Nebylo však bolestivé, ale slastné.

Vzápětí trpkou pachutí zklamání a odstrčenosti strhl horoucí proud, který se Iljovi prudce rozburácel v žilách.

„Jsi neobyčejně štědrý hostitel, emíre,“ uznal Svjatoslav, olízl si prsty a spláchl poslední sousto vydatným douškem vína. „Ten jeřáb na smetaně byl lahodný, stejně jako pečená labuť s medem a solené okurky. A ty tvé vodní žínky... přiznám se, že takové potěšení mi zatím neposkytla žádná z mých žen. Jestli takhle vítáš nepřátele, jak musíš hostit přátele?“

„Nepřátele? Ty sám jsi mě přece žádal, abych vás považoval za spojence,“ připomněl Ahmed s tak trochu křivým úsměvem.

„A ta dohoda platí,“ ujistil ho kníže. „Dodržíme slovo a vyvarujeme se násilí na tvém lidu. Samozřejmě, pokud se proti nám nevzbouří. Taky ti můžu slíbit, že se nepokusím svrhnout tě z vladařského stolce. Jsi zjevně muž na svém místě.“

„To je dobře, že si to myslíš.“ Emír pokynul otrokyním, aby jim dolily víno.

Vládcové společně s hlavními kyjevskými družiníky a několika Ahmedovými vezíry a důstojníky seděli v hodovní síni na hříšně měkkých poduškách a kožešinách vzácných šelem a brali si jídlo a pití z nízkých stolků. Kolem nich se za zvuku píšťal, bubínků a rolniček vlnily tanečnice, ale když hostina skončila, emír rázně zatleskal a krásky odehnal.

„Je načase vrátit se k vážným věcem. Necht' nám Alláh dá moudrost, abychom se rozhodli správně,“ začal emír poradit.

„Bismilláh,“ odvětili sborově bulharští hodnostáři. „Všichni víme, že suwarské vojsko už je na cestě k Bolgaru. Pokud mu nezkřížíme cestu, ode dneška za šest dní zastaví před hradbami města...“

„Jenže my chánův postup zarazíme,“ řekl Svjatoslav a ošil se. Byl zvyklý na tvrdé sedlo nebo prostou zem pod zadkem, na měkkých polštářích se mu sedělo divně a nepohodlně. „Pozítří mu vyrazíme naproti a srazíme se s ním uprostřed stepi. Kolik mužů můžeš vyslat, synu Džafarův?“

„V boji s tvými muži jsme utrpěli vážné ztráty,“ řekl emír, ne bez trpkého záchvěvu v hlase. „Zahynulo víc než tisíc našich jezdců. Tak nebo tak, ráno může vskočit do sedla dva a půl tisíce bulharských jezdců. K tomu připočti skoro tisíc mužů, které na můj rozkaz vyslali begové z Bilaru a Balimeru, a sedm set udmurtských žoldnéřů.“

„Takže něco přes čtyři tisíce,“ přikývl Svjatoslav spokojeně. „Zhruba tolik je i mých chlapů, když se spojí s Bragiho oddíly. Takže společně je nás dost na to,

abychom sedm tisíc Mutaharových jezdců porazili. Jejich kostmi se bude bělat celá step.“

„Nepodceňuj chánovy vojáky. Má vynikající lučištníky a jeho kočovnickým žoldnéřům se v divokosti a touze po krvi nevyrovnají ani tví Varjagové...“

„My zase máme těžkou jízdu,“ vložil se do rozhovoru Sveneld. „Už jsem opancéřované muže z Kyjeva vedl proti kočovníkům, když jsme za Ingvarovy vlády bojovali s Pečeněgy. Rozdrtili jsme je jako lavina pšeničné pole.“

„O vítězství v poctivém boji muže proti muži se nebojím,“ zabručel Svjatoslav. „Trápí mě ale něco jiného. Vy víte co.“

Emír zachmuřeně přikývl. Vážné tváře jeho rádců a důstojníků svědčily o tom, že obavy obou vládců sdílejí.

„Tu hrozbu není radno podceňovat,“ prolomil nakonec tíživé ticho Ahmed. „Mí zvědové mi poslali zprávu, že v Suwaru se čím dál častěji chvěje zem a že občas slyší zlověstný hlas. Zní jako vzdálené hřmění, ale ve skutečnosti vychází zpod země. Čeremisští otrokáři prý už dávno přivezli oběti pro Zilanta, ale Tugarin ho pořád nenakrmil, i když prý po dlouhé roky házel zajatce do podzemí, jakmile se drak poprvé zavrtil ve svém doupěti. Alláhův hněv na toho prokletého vědmáka! Určitě něco chystá. A my všichni tušíme, jaký ohavný plán se mu nejspíš zrodil v hlavě.“

„Jestli opravdu dovolí obludě vylézt z podzemí a zaútočit na nás, může to znamenat naši porážku,“ řekl Svjatoslav otevřeně. Postřehl, že mnozí bulharští hodnostáři sklopili zraky a drmolí si pod nosy modlitby ke svému Všemohoucímu. „Volchu, co si o tom myslíš?“

Černovlasý čaroděj zamyšleně seděl vedle knížete, pohled ponořený do číše s vínem a Malachitové žezlo opřené o rameno. Na vládcovu otázku vážně přikývl. „Suwarský černý drak je mocný a staré zkazky o něm tvrdí, že dokáže chrlit oheň. Pokud použije plamenný dech, může v okamžiku proměnit stovky našich mužů a koní v hromady mastného popela a seškvařených kostí.

Může Suwarským zajistit vítězství, aniž by ztratili jediného muže.“

„Dokážeš tomu zabránit? Můžou tvá kouzla ochránit vojsko před dračím ohněm?“

„Hm... Jak se to vezme. Myslím, že dračímu ohni dokážu čelit. Úlomek v mém žezle je kusem stejné dračí šupiny, jejíž část je vetknuta do Tugarinovy hole. Jsou v ní zakleta podobná kouzla, jaká Drakoviči zajišťují moc nad Zilantem. Jenže je otázka, kolik mužů budu schopen zaštitit. Třicet? Padesát? Víc asi ne. Zase takovou mocí nevládnou.“

„To je po čertech málo,“ ozval se emír.

„Vskutku málo,“ přisvědčil Svjatoslav. „Měl bych lepší plán,“ zabručel Vseslajevič a jako vždy, když usilovně přemýšlel, začal si prsty žmoulat konce kníru. „Ale je to hodně nebezpečné.“

„Všechno, co nás v nejbližších dnech čeká, je hodně nebezpečné. Mluv.“

Vůdce goryničů se zhluboka nadechl. „Navrhuju, abychom vyslali do Suvaru družinu, která zaútočí na dračí věž.“

Bulhaři, kteří se skloněnými hlavami modlili k Alláhovi, prudce vzhlédli. I ostatní zabodli do čaroděje užaslé nebo úplně nechápavé pohledy. Jenom Svjatoslav jako jediný souhlasně přikývl.

„Něco podobného napadlo i mě,“ přitakal. „Té družině bys ale musel velet ty sám, Volchu.“

„Přirozeně. Vzal bych si goryniče a možná pár dalších zručných bojovníků. Ale nanejvýš tak čtyřicet mužů, abychom se mohli pohybovat co nejrychleji a abychom mohli nenápadně proklouznout kolem postupujícího nepřátelského vojska k městu v chánově týlu. Když hned za úsvitu cvalem vyrazíme na jih, můžeme se do Suvaru dostat dřív, než se Mutaharovo a bolgarské vojsko setkají někde v půli cesty.“

„Ale co pak?“ nadhodil Ahmed ibn Džafar pochybovačně. „Co uděláte? Zaútočíte na město?“

„Svým způsobem ano,“ přikývl Volch neochvějně. „Obrana Suvaru bude hodně oslabená, protože chán určitě vezme s sebou na tažení co nejvíc bojeschopných mužů. S pomocí kouzel a lstí se dostaneme dovnitř a zaútočíme na dračí věž. Tugarin určitě nepotáhne s Mutaharem do pole, bude draka ovládat ze své svatyně. Udeříme na něj a zabráníme mu, aby Zilanta vypustil z podzemí.“

„U Prorokova vousu, to je šílený plán!“ neudržel se emír. „Vložíme tím životy tisícovek mužů i osud celé bulharské říše na ramena téhle jediné malé družiny. Pokud selže, jsme všichni odsouzeni k smrti!“

„Asi zapomínáš, emíre,“ pohlédl na něj Svjatoslav tvrdě, „že nemáme na vybranou. Druhá možnost je opevnit se tady v Bolgaru a počkat, dokud Mutahar nezpustoší celé povodí a neobklíčí město. Nebude potřebovat ani draka, prostě nás vyhladoví. Ne, tohle není můj způsob vedení boje. Uděláme to podle Volchova plánu. Nebudeme Mutaharovi moc spěchat naproti, aby měla Volchova družina dost času dostat se k Suvaru. Pak už bude všechno v rukou bohů.“

„Zapomínáte ale na jednu drobnost,“ ozval se najednou Ilja, sedící stranou radících se mužů. „Tugarin nás dokáže sledovat. Pamatujete, jak Volch na břehu Sury zachytil jeho pátravé vědomí? Může včas odhalit naše úmysly a dobře se připravit na obranu věže, případně vypustit Zilanta dřív.“

„Tohle je dobrá připomínka, Muromče,“ přikývl Volch. „Už jsem na takovou možnost myslel. Tehdy u Sury nás Tugarin nachytl nepřipravené, jak se říká, se stáhnutými kalhotami. Ted', když už vím, že dokáže oddělit duši od těla a čmuchat po vzdálených zemích, můžu nás před jeho kouzelným zrakem úplně skrýt, takže proklouzneme až k Suvaru úplně nepozorovaně.“

„Koho si vezmeš s sebou?“ zajímal se Svjatoslav, čímž vlastně uzavřel debatu a dal najevo, že tento plán považuje za schválený.

„Myslel jsem, že by kromě dračích bojovníků mohli jet i Jegor a Mikula.“

„Co na to říkáte, chlapi?“ podíval se kníže na dva robustní bohatýry. „Bude to skoro sebevražedná výprava.“

„Takové mám nejraději,“ odfrkl si Jegor Svjatogor. „Těšil jsem se sice na velkou bitvu uprostřed stepi, ale myslím, že ani v Suvaru nebude nouze o nepřátelské krky pro ostří Smertě.“

„To určitě ne,“ ušklíbl se Mikula. „Počítej se mnou, Volchu. Když má odvahu přidat se k tobě ten starý medvěd, já se taky nenechám zahanbit.“

„Chci jet taky,“ postavil se najednou Ilja.

„To není rozumné, Muromče,“ zamračil se na něj Svjatoslav. „Ještě jsi nenabral dost zkušeností a bojové zručnosti. Byla by škoda, kdybys na té výpravě přišel o hlavu...“

„Dovol mi jet, gosudare. Prokletí čeremisští zkurvysyni, kéž by jim vrány vyzobaly oči, odvěkli do suwarské dračí věže mé soukmenovce. Přisahal jsem duším předků, že je pomstím. A kdo ví – pokud Tugarin opravdu nenakrmil draka, možná mám ještě naději je osvobodit.“

„Jestli jede Ilja, já jedu taky,“ přidal se Aljoša Kněžic. „Muromec mi zachránil život a tohle bude dobrá příležitost splatit mu dluh.“

Vládce Kyjeva pohlédl každému jednomu z nich do očí a když v nich spatřil nezlomné odhodlání, rozvážně přikývl. „Dobrá, bratři bohatýři. Jestli skutečně chcete jet, nebudu vám bránit. Bohové nechť vás ochraňují.“

„Otče,“ ozvalo se náhle ze stinného kouta síně, „dovol mi jet taky. Za Bolgar, v Alláhově jménu. Tugarinovi by se měl postavit i někdo se znamením půlměsíce a sokola.“

Ahmed ibn Džafar se překvapeně ohlédl. I ostatní udiveně vzhlédli. Zpoza překrásnými ornamenty malovaných sloupů se vynořil Hassan ibn Ahmed.

„Můj synu,“ řekl emír zvláště ochraptělým hlasem, „nežádej mě o to. Je to neslýchaně nebezpečný úkol a ty jsi příliš cenný. Pro mne i pro Bolgar. Přeji si, abys po mém boku cválal do střetu s Mutahar-chánem.“

„Leží na mě hanba, otče. Za prohru na západní hranici, za to, že jsem se vrátil do Bolgaru jako kyjevský zajatec. Své jméno můžu očistit jen mimořádně odvážným činem. A útok na Suwar takovým skutkem je. Smyju potupu buď krví prokletého Tugarina, nebo svou vlastní.“

Ahmed zprudka vstal a vykročil mu vstříc. „Hassane, nemůžu ti to dovolit. Jsi přece následník trůnu...“

„Zákazem mě jen přinutíš, abych se ti vzepřel.“

„To by byla vzpoura a zrada.“

„Ne, nebyla. Ten čin, jakkoli je šílený a má jen nepatrnou naději na úspěch, může zachránit Bolgar. Chci se toho zúčastnit. Do bitvy s chánovým vojskem po tvém boku pocválají Talib a Mumin. Z mých malých bratrů už vyrostli muži a je načase, aby si vydobyli slávu v boji.“

Emír chtěl něco namítnout, ale jeho pohled se v tu chvíli spojil s princovým a vládce Bolgaru najednou pochopil, že jakékoli další protesty a hádky jsou úplně zbytečné. Hassanova tvář byla jako vytesaná z mramoru, v očích se mu usadil chlad a uzavřenost. Někde hluboko se možná dal vypátrat smutek a zatrpkllost, ale navenek zůstával princ neochvějný.

Ahmed se zhluboka nadechl a položil synovi ruku na rameno. „Opravdu to chceš? Abys pak, až ti vítr vyfouká zmatené myšlenky z hlavy, nelitoval unáhleného rozhodnutí...“

„Uráží mě, když takhle mluvíš, otče. Nemám v hlavě zmatek, právě naopak – už dlouho jsem nebyl o něčem tak přesvědčený. Kromě toho, kraje na jihu jsem mnohokrát procválal křížem krážem a znám je jako svou dlaň. Budu Kyjevanům průvodcem, ukážu jim nejbezpečnější cestu až k bránám Suwaru.“

„To je pravda, průvodce se nám bude hodit,“ přitakal Volch. „A muž, který hovoří místním jazykem, tím spíš.“

„V tom případě,“ opět se syčivě nadechl a zafuněl Ahmed, hledě Hassanovi do očí, „necht’ Alláh střeží tvé kroky, můj synu.“

„Alláh je náš pán a není boha kromě něj.“

KNIHA ČTVRTÁ:

Ilja Muromec
a
Tugarin Drakovič

KAPITOLA DESÁTÁ

Soumrak nad Suwarem

Uprostřed noci Mutahar-chán náhle otevřel oči a prudce se posadil na lůžku. Jeho samotného to překvapilo. Obvykle spával tvrdě a nepřerušovaně, ani si nevzpomínal, že by ho někdy probudila noční můra. Ani uprostřed těchto pohnutých časů si nemohl stěžovat na špatný spánek; jako by stíny smrti a zkázy, kradoucí se itylským povodím, byly jen přeludy, jen přízraky z temných zákoutí, které se rozplynou s prvním ranním světlem. Dnes tomu nebylo jinak. Ještě před chvílí vládce Suwaru spokojeně pochruřoval...

A najednou byl vzhůru, úplně čilý a se smysly ostře lapajícími všechny vjemy. Rukojeť masivního meče mu skoro sama skočila do šmátrající ruky.

Zorientovat se mu trvalo nanejvýš tři údery vyděšeně rozbušeného srdce. Okolo se nezvedaly vysoké zdi jeho suwarské ložnice, pod zadkem neměl měkké matrace a hedvábná prostěradla, noční tmou nerozháněly plameny v měděných koších na trojnožkách.

Stěny z nahrubo otesaných klád podpíraly kuželovitou střechu ze začouzených snopů proutí, pod kůžemi stepních antilop na lůžku šustila obyčejná sláma a v kameny obloženém ohništi uprostřed podlahy z udusané

hlíny blikaly skomírající uhlíky. Kdepak, suwarský palác byl celé versty odtud...

Mutahar spustil nohy z lůžka a pevněji uchopil zbraň. Zachmuřeným pohledem pátral po příčině svého probuzení. Najednou se komnatou prohnal průvan. Zasyčel ve větracím otvoru nad ohništěm, rozcuchal chánovi vlasy a zvedl vír jisker a popela z ohniště. Z uhlíků vyskočily plameny a rozhodily po stěnách prapodivně tvarované stíny.

Mutahar se zachmuřil. S husí kůží mezi lopatkami a zježenými vlasy na zátylku vstal a pozvedl meč.

„Při Tangrovi a všech nebeských duších,“ zavrčel, „ukaz se!“

Stíny se scvrkly a stáhly, jakoby zaplašené hrozbou v chánově hlase. Jen jeden z nich udělal přesně pravý opak – začal růst a mohutnět. Na stěně před Mutaharem se najednou zvedla plochá trojúhelníkovitá hlava. Zakmitala rozeklaným jazykem, zavlnila smyčkami pružného hadího těla.

„Co jsi zač?“ zeptal se velmož nevlídně, pozvolna se příkrčuje do bojového postavení. „Co chceš?“

„Nelekej se, vládce,“ odvětil stín šeptem. „Nemám v úmyslu ti ublížit. Právě naopak, přišel jsem ti na pomoc.“

Ten hlas, i když se v něm slova splétala s nepříjemným syčením, hned poznal. „Tugarine?“ zachraptěl udiveně. „Co tady hledáš? Jak ses...“ Mutahar zamrkal. Konečně to pochopil. „Zdáš se mi?“

„Jistě. Jak říkám, nemáš se čeho bát.“

Chán se rozhlédl. Všechno vnímal ostře, všechno bylo hmatatelné, skutečné. Nikdy v životě se mu do spánku nevetřel živější a podivnější sen...

„Dnes v noci jsem opět oddělil svou duši od těla,“ pokračoval velekněz. „Vznášel jsem se nad planinou severně od tvého tábora. Viděl jsem tvé nepřátele.“

Mutahar okamžitě zpozorněl, zvedl hlavu a narovnal ramena. „Vyjeli nám naproti? Nečekají ukrytí za hradbami, za zamčenými bolgarskými branami?“

„Nečekají. Vyrazili ti vstříc. Nevěděl jsi o tom? Nevyslal jsi zvědy?“

„Vyslal, ale žádný se ještě nevrátil...“

„A zřejmě se už ani nevrátí. Musely je odchytit nepřátelské hlídky... Takže nevíš, jaká síla proti tobě pochoduje. Neplýtvám tedy kouzly nadarmo, když jsem se rozhodl jít tě varovat...“

„Jak to, že Bolgarští táhnou proti nám? Nečelí útoku Kyjevanů?“

„Kdepak. Bulharští zbabělci padli před těmi smradlavými barbary ze západu na kolena a uzavřeli s nimi dohodu. Svjatoslav a Ahmed ti teď hodlají čelit bok po boku.“

Chán dlouho mlčky, nehybně civěl na přízrak. Pak se konečně uvolnil a sklonil meč.

„Uzavřeli spojenectví?“ zavrčel. „Divocí varjažští vlci ovládli Bolgar bez vraždění a drancování a dokázali se s někým dohodnout? Nikdy bych nevěřil, že jsou něčeho takového schopni...“

„V tom jsme Svjatoslava zjevně podcenili. Musíš se připravit na boj.“

„Kolik jich je?“

„Víc než tvých mužů. Ne o mnoho, ale tak jako tak jsou v přesile. Pokud se s nimi střetneš v přímé, otevřené bitvě, máš jen malou naději na vítězství. Dobrá polovina vojska jsou v oceli zakutí Varjagové. Tvé kypčacké a pečeněžské žoldnéře rozmetají jako vlčí smečka stádo ovčí.“

„Tak tedy zaujmu obranné postavení. Použiju starý způsob boje a nechám okolo osady postavit vozovou hradbu. Kolik máme času?“

„Málo. Nejpozději zítra večer budou Bulhaři a Kyjevané na dohled.“

„Co tvůj slib, že mi pomůžeš kouzly?“

„Důvěřuj mi. Dnes v noci se velký Zilant probudí a na můj rozkaz vám poletí na pomoc. Nepřátelé se nedostanou ani na dostřel vašich šípů. Vaším jediným

úkolem bude dorážet skučící raněné a mrzáky uškvařené dračím ohněm.“

„To nebude moc slavné vítězství,“ zabručel suwarský chán.

„Ale bude dokonalé. Vstoupíš do Bolgaru, aniž bys narazil na jakýkoli odpor. Tvá moc bude nesmírná. I samotní Chazarové naplní Chvaliské moře svým strachem vyloučenými výkaly, až k nim doletí tahle zvěst. A teď vstaň a uděľ rozkazy. Nesmíš ztrácet čas.“

Had sklonil hlavu a prohnul tělo do oblouku. Ze zad mu najednou vyrostla blanitá křídla. Jejich stín se rozprostřel po všech stěnách, plameny v ohništi prudce zhasly a komnatu pohltila tma. Mutahar vyděšeně o krok ucouvl...

A v tu chvíli otevřel oči doopravdy. Strhl ze sebe přikrývku, bleskově se posadil, sáhl po meči...

„Mor aby to...“ zasyčel skrz zuby.

Mohutná hrud' se zvedala zrychleným dechem. Chán si prsty odhrnul z tváře vlasy a vzhlédl. Noc pominula – větracím otvorem ve střeše vnikalo do srubu kalné světlo úsvitu. Venku dusali koně, zvonily postroje.

Vstal, přešel ke dveřím, odsunul závoru a vykročil na zápraží. Stráže před srubem okamžitě narovnaly záda, zabodly pohledy do prázdna a udeřily patkami kopí do dvora.

Osada se jmenovala Toktu a rozkládala se na břehu stejnojmenné řeky. Koryto, takhle uprostřed léta vyschlé, tvořilo hranici mezi bolgarským a suwarským územím, ačkoli Ahmed samozřejmě nic takového neuznával a Mutaharovy oddíly loupeživých jezdců také byly častými hosty na opačném břehu. Srub, v němž chán přespál, byl zdaleka nejhonosnějším obydlím ve vesnici. Jinak se kolem krčily jen prosté chýše z bláta a proutí, do půdy vyhloubené zemljanky nebo obyčejné stany z koňských a volských kůží.

Kolem se to hemžilo muži i koňmi. Sedmitisícové vojsko se probouzelo a chystalo na další celodenní jízdu.

„Velký cháne,“ předstoupil před mračícího se Mutahara bagain Kalin, už v plné zbroji a s osedlaným koněm za zády, „přikázal jsem vojsku, aby se připravilo k odchodu. Než Tangra vystoupá nad obzor, muži budou v sedlech a na tvůj pokyn pobídnou koně k severu...“

„Zastav to,“ zavrčel chán mrzutě.

„Výsosti?“ zvedl velitel hlavu, doted' uctivě skloněnou.

„Dobře jsi slyšel, bagaine. Zůstáváme tady.“

Obočí stoupalo Kalinovi výš a výš do čela. „Odpusť mi, velký cháne, ale nerozumím, proč...“

Vládcova tvář hrozivě potměněla. „Nebudu to opakovat, bagaine. Tohle jsou mé rozkazy: Máte den na to, abyste tenhle špinavý sedlácký brloh změnili v pevnost. Suché koryto řeky se stane příkopem. Vyzdobte ho kopími a zašpičatělými kůly. Na jižním břehu vztýčte hradbu z vozů, tak jako naši předkové při bojích s bulharskými vetřelci. Ze severu proti nám táhnou spojené smečky bolgarských a kyjevských psů. Nejpozději večer budou na dohled. Jsou v přesile, takže se budeme bránit. Tohle místo bude naším bojištěm.“

„Bránit? Za hradbou? To se náčelníkům stepních kmenů nebude líbit...“

„Ani mně se to nelíbí. Ale situace to vyžaduje. Splň rozkaz, bagaine. Do večera musíme být připraveni na útok.“

Kalin podle chánovy mimořádně špatné nálady usoudil, že klást další otázky nebo dokonce něco namítat by bylo krajně nemoudré. Proto se jen uctivě uklonil, ustoupil několik kroků, pak se otočil, naskočil na koně a rychlým klusem vyrazil napříč táborem. Nad hlavami bojovníků se rozléhal jeho zvukný hlas. Muži na nové rozkazy reagovali udivenými pohledy. Mnozí z nich, hlavně příslušníci žoldnéřských oddílů, zlostně kleli a přitom si vůbec nelámali hlavu s tím, jestli je chán zaslechne.

Mutahar se otočil na patě a rázným krokem se vrátil do sruhu. Hlavou se mu jako slizký kal, jako černá krevní sraženina rozlévala jediná myšlenka.

Jeho vítězství záviselo na Tugarinových kouzlech.
Dal by tři roky života za to, aby tomu tak nebylo.

Styrwitem lomcoval neklid.

Když se svou družinou dorazil do Suwaru, slíbil jim Tugarin koupel v nepřátelské krvi. Čeremisům tato slova zněla jako rajska hudba, protože po ničem jiném ani netoužili. Letos se nepřišli jen klanět drakovi a krmit ho sladkým masem zajatých panen. Chtěli se až po uši ponořit do krvavého víru války, která už vábivě voněla v horkém vzduchu. Dychtili po zabíjení, po párání mohamedánských těl na počest starých bohů, a samozřejmě i po drahocenné bolgarské kořisti.

Jenže pak velekněz rozhodl, že zůstanou v Suwaru. Čeremiskou družinou posílil jednotky baghaturů, strážců Zilantawu, a i když ho Styrwit úpěnlivě žádal o svolení táhnout do boje, odmítl ho propustit ze svých služeb. Když zaduněl velký válečný buben a Mutaharovo vojsko se pohnulo k severu, robustní čeremiský náčelník stál na svahu pod věží, hleděl za vzdalujícím se oblakem mužů a pěsti zatínal tak, až mu nehty zkrvavily dlaně.

Vůle drakova syna však byla vůlí bohů. Neodvážil se jí protivit. Navíc Tugarin ho ujistil, že čeremiská krvelačnost a válečná zručnost se můžou hodit i tady, v týlu, daleko od hlavního bojiště. Styrwit si sice nedokázal představit, jakému nepříteli by tu mohli čelit, ale dalo mu to alespoň malou naději, že nezahálí v závětrí nadarmo.

To ještě netušil, jaké dobré zprávy se doslechne dnes ráno.

Velekněz strávil noc ve věži. Od půlnoci až do úsvitu zněly z útrob Zilantawu podivné, hrůzostrašné zvuky, v kterých se lidský hlas – zřejmě Tugarinův, ale děsivě změněný – mísil s démonickými skřeky a vytím. Styrwit v jednu chvíli vyskočil z lůžka a chtěl běžet veleknězi na pomoc, ale velitel baghaturů Zamrach ho zastavil a s

tradičně kamennou tvář jej ujistil, že se neděje nic neobvyklého.

Když vládce nebes Tangra konečně zaplavil ulice Suwaru zlatavým světlem a vrhl hrst paprsků i do nitra ponuré stavby, brána věže se skřípavě otevřela a čaroděj vyšel ven. Byl bledý jako třídní mrtvola, sotva pletl nohama a vypadal ještě vyzábleji než obvykle.

„Dnes večer...“ zachraptěl, ztěžka se opíraje o ocelové žezlo. „Dnes večer to vypukne... Moc bohů se probudí... Zilant povstane... Potřebuju sílu. Spoustu síly.“

Když se ho zeptali, co můžou udělat, aby se zotavil, přikázal obětovat jednu z otrokyň.

„Přineste mi její čerstvou krev a srdce. A pak upečte její maso.“

Styrwita ten rozkaz ani trochu nevyvedl z míry – sám už zažil nouzi a hladomor a věděl, jak chutná lidské maso. Poznal, jaká síla se ukrývá v každém soustu, v každém hltu lidské krve. Věděl i to, že čarodějové považují panenskou krev za nejvydatnější zdroj magické síly. Požádal Tugarina, aby sám mohl podržnout jednu z muromských otrokyní. Už mu to chybělo – ten pocit, jaký zažíval jen v okamžiku, kdy někomu bral život. Už celé dny nikoho nezabil a začínal mít pocit, že jeho síla kvůli tomu ochabuje.

Velekněz laskavě svolil.

Styrwit cítil skoro tělesnou slast, když rychlým, zkušeným říznutím nože změnil zoufalý nárek vybrané panny ve vlhké, bublavé chrčení. Zvedlo mu náladu držet její křečovitě se třesoucí tělo a chytat stříkající krev do stříbrné misky. Když konečně přestala kopat a znehybněla, otevřel jí hrud' a vytrhl z ní ještě horké, chvějící se srdce. Pak tělo odevzdal kněžům. Tugarinovi pomocníci věděli, jak připravit lidské maso, jaké obřady a zaklínání u toho vykonat, aby posvátný pokrm měl co nejvíce posilující účinek.

Čaroděj se na misku s krví vrhl jako vyhladovělá šelma, které se několik dní nepodařilo nic ulovit. Hlasitě

polykal, hltal slizké chuchvalce sraženiny a tmavě rudé pramínky mu stékaly po bradě na bílé roucho s obrazcem černého draka. Pak mísa zazvonila o stůl, Tugarin ji odstrčil a zmocnil se Muromčina srdce. Trhal ho zuby, urputně rval tuhou svalovinu a nedočkavě polykal velké, špatně rozžvýkané kusy. Občas ohavný pokrm zapil zbytky krve z mísy.

Styrwit a Zamrach stáli opodál, naslouchali skoro zvířecímu mlaskání a trpělivě čekali. Mohutný Čeremis se zlehka usmíval a lesk v jeho očích prozrazoval, že by se k ohavné hostině klidně připojil. Tvář mlčenlivého velitele gardy jako obvykle neprozrazovala vůbec nic, zůstávala kovovou maskou s až znepokojivě studenými očima. Ve svazcích slunečních paprsků, vnikajících do hlavní dvorany Tugarinova sídla malými okny vysoko u stropu, vířil prach.

„Už zítra...“ promluvil čaroděj nakonec a pustil z krvavých prstů rozkousaný zbytek srdce. „Nejpozději zítra za svítání vypukne uprostřed stepi boj. Chán bude čelit nepřátelům dřív, než jsme předpokládali. Ne pod hradbami Bolgaru, ale na březích řeky Toktu.“

Styrwit přimhouřil oči. „Takže mohamedánská prasata se přece jen odvážíla mu vyjet vstříc.“

„Syn Džafarův se zbaběle poklonil před synem Ingvarovým.“ Když Tugarin pohrdavě ohmul rty, uviděli kousky srdce, které se zachytily mezi jeho zuby. „Chán bude čelit jejich spojenému vojsku.“

„Takže Zilant musí být probuzen co nejdřív,“ promluvil Zamrach.

„Dnes za soumraku,“ přikývl velekněz. „Tento posvátný pokrm mi vrátil sílu. Až dojím, odeberu se na lůžko a až do západu slunce budu odpočívat. Vy mezitím musíte být ve střehu.“

„Ve střehu?“ přikročil Styrwit blíž k čarodějovu křeslu. „Před čím, Mocný? Hrozí nám něco?“

Tugarin se vrčivě rozchechtal. „Jsi netrpělivý, Styrwite? Dychtíš po zabíjení?“

„Přesně tak, Mocný! A celá čeremiská družina se mnou. Už nás omrzelo jen tak vyčkávat. Dej nám příležitost hubit tvé nepřátele. Zabíjet ve jménu velkého Zilanta!“

„Tu možnost dostaneš, můj věrný Čeremisi. Dřív, než by ses nadál. Možná už dnes.“

Styrwit se viditelně chvěl nedočkavostí. „Řekni mi víc. Před kým se máme mít na pozoru?“

„V noci jsem viděl postupující vojsko Ahmeda z Bolgaru a kyjevského Svjatoslava. Má duše se vznášela hodně nízko nad pochodujícími šiky. Něco mě zaujalo víc než jejich počet. Nikde jsem totiž nezachytil moc Svjatoslavova čaroděje. Gorynič určitě netáhl s vojskem.“

Styrwit se nechápavě mračil. Zamrach veleknězovým náznakům rozuměl lépe.

„Ahmed má v Suwaru své špehy,“ pokýval hlavou. „Většinu jsme vypátrali, umučili k smrti a jejich v soli naložené hlavy poslali do Bolgaru. Někteří nám ale mohli uniknout. Takže ten mohamedánský pes mohl dostat zprávu, že se chystáš vypustit černého hada z podzemí. Nakonec, celé město si o tom šeptá...“

„Uvažuješ správně, Zamrachu,“ přisvědčil Tugarin a rukávem roucha si otřel krev z brady. „Celé to může znamenat, že gorynič je na cestě k Suwaru. A že se, zřejmě i s družinou vybraných kyjevských hrdlořezů, pokusí zabránit nám ve vypuštění Zilanta.“

„Ihned nařídím uzavřít městské brány,“ řekl Zamrach rázně. „Povolám do služby všechny členy městské tváře a zburchuju všechny baghatury. Ztrojnásobím hlídky na městském opevnění i na hradbách svatyně. Dovnitř neproklouzne ani myš.“

„Udělej to,“ přikývl Tugarin. „Nevěřte vůbec nikomu. Čaroděj by mohl použít kouzla, aby sebe i své družiníky zamaskoval, změnil jejich podobu. Brány města i svatyně musejí zůstat zavřené, ať už se vstupu bude dožadovat kdokoli!“

„Pane,“ ozval se Styrwit, „nedokážeš tu nepřátelskou tlupu vypátrat kouzly? Odděl duši od těla, vzlétni nad step a najdi je. A já potom skočím s mými chlapy do sedel, pojedeme jim naproti a rozdrtíme je dřív, než se vůbec dostanou k městu...“

„Ne, Styrwite. Já už teď nesmím plýtvat magickou silou. Všechnu potřebuji na ovládnutí Zilanta. A i kdybych měl dost moci na to, co navrhuješ, zřejmě by to bylo bezvýsledné. V goryničově žezle je také zakleta moc velké Zirnytry, dračí matky, takže ten pes ovládá podobná kouzla jako já. Vím, co všechno dokáže. Pokud není hlupák, a to si nemyslím, ukryje družinu pod kouzelným štítem. Tak jako tak bych je nenašel.“

„Nepotřebuju kouzla, abychom Kyjevanům zabránili vniknout do Suwaru,“ řekl Zamrach. Každé jeho slovo bylo jako seknutí dobře nabroušeným mečem. „Nech to na mně, Mocný. Odpočívej. Nikdo tě nebude vyrušovat, máš mé slovo.“

Tugarin přikývl. „Jděte. Splňte svou povinnost.“

„Dokážu ti svou oddanost, pane,“ prohlásil obrovský Čeremis a udeřil pěstí do znaku černého draka na své hrudi.

„O tom vůbec nepochybuju, Styrwite.“ Velekněz se opět dravě usmál. Vypadal jako upír z pověr jižních kočovníků – jako nemrtvý, kterého kletba vyhnala z hrobu, aby se krmil krví živých.

Když mu kněží přinesli podnos s pečeným stehnem muromské panny, s chutí se zase pustil do jídla.

„Stát! Všichni stát!“

Už krátce po svítání si hlídky na suwarských hradbách všimly mračna prachu, zvedajícího se nad planinou severovýchodně od města. Po bilarské cestě se k severní bráně blížila početná karavana – více než tucet vozů tažených koňskými i volskými záprahy, skupinka pastýřů s malým stádem dobytka, pár poutníků na oslech a samozřejmě několik dobře ozbrojených strážců na rychlonohých ořích. Karavana v takovém počtu nebyla

žádným neobvyklým úkazem – v těchto vlčích časech se pocestní a kupci často spojovali do velkých družin, aby svým počtem odehnali loupeživé bandy, kterých na cestách číhalo opravdu bezpočet. Odlehlými končinami mimo města a osady se proháněly tlupy kočovníků z jihu, Kypčáků, Baškirů nebo Pečeněgů, a čenichaly po jakékoli snadné kořisti. Čím byla karavana větší, tím spíš se dokázala ubránit případnému útoku. A tento průvod přijížděl po cestě, která spojovala Suwar s velkým kupeckým městem Bilar. Proudilo po ní nejvíc zboží, a proto také byla nejnebezpečnější. Poutník, který by se po ní vydal na vlastní pěst, byl dopředu odsouzený k tomu, že jeho nahou, důkladně obranou mrtvolu sežerou stepní mrchožrouti.

Razantní výzvu Umara, velitele hlídky, ještě zdůraznily varovně se lesknoucí hroty kopí v rukou sedmi strážců před zatím ještě dokořán otevřenou bránou. Další pultucet mužů sledoval karavanu jestřábími pohledy z ochozů a dřevěných věží nahoře na palisádách – byli ozbrojeni dalekonosnými luky a připraveni kdykoli pokropit prostor před valem smrtícím deštěm šípů.

„Umare? Jsi to ty, příteli?“ ozvalo se z vozu, který jako první s rachotem vyjel na dřevěný most přes vodní příkop. Zpod pestrobarevné plachty vystrčil hlavu objemný muž s vyholenou hlavou a dlouhými černými vousy, oblečený v drahém kaftanu.

Velitel hlídky přimhouřil oči. „Strumo?“ poznal bohatého bilarského kupce. „Netušil jsem, že je to tvůj průvod. Přikaz svým lidem, aby zastavili. Hned!“

„Proč ten ostrý tón, Umare?“ slezl vousatý obchodník z kozlíku. „Děje se snad něco mimořádného?“

„Jestli se děje něco mimořádného?“ Umar si vyměnil pohledy se svými muži a vzápětí se všichni svorně rozchechtali. „Ne, ani ne. Kromě války Suwaru s Bolgarem je všechno při starém.“

„Válka, jistě,“ pokýval Struma hlavou, až se mu při tom orosená lebka zaleskla na slunci. „Kvůli ní jsem

tady. Málokdo se v těchto časech odváží cestovat za obchodem...”

„Právě proto se divím, že tě tady vidím. Cesty jsou nebezpečnější než obvykle...”

„O tom to právě je, Umare. Zatímco ostatní kupci suší lichvu ve skladech a sklepích a raději doma za pecí zbaběle vyčkávají, jak se události vyvinou, já jednám. Obchod vážne, ceny stoupají a každé zboží jde na dračku.”

„Ty jsi ale prohnanec, Strumo,” zazubil se velitel hlídky. „Chceš vytřískat zisk ze strachu a bídy? Zbohatnout na prašivé době?”

„Tak už to chodí. Největší boháči se rodí právě v prašivých dobách. Znáš to – kdo zaváhá, nežere. A kdo neváhá, koupe se ve zlatě. Prosím, přátelé, odložte kopí a nechte nás projet.”

„Ne tak zhurta,” přestal se Umar usmívat. „Máme přísnější rozkazy. Musíme všechny, co přijíždějí do města, důkladně prohledat a prověřit. Chápeš, Suwar je teď zranitelný. Všelíjací nepřátelští špehové a podvrtné živly se pokoušejí proniknout do ulic, využít nepřítomnosti chánova vojska.”

„Jistě, že to chápu,” přikývl Bilaran. „Ale jsme přece staří známí, Umare. Na suwarské trhy jezdím už deset let a ty dobře víš, že moje zboží nepředstavuje pro město žádnou hrozbu. Neobchoduju se zbraněmi, ani s ničím podobným. I tentokrát přivážím sůl, med, víno, hovězí maso a támhle v klecích na těch čtyřech vozech vykrmené slípky z nejlepšího chovu. Město je bude potřebovat na oslavu, až poslové přinesou zprávu o velkém vítězství Mutahar-chána na severu.

„Ohledně zboží tě nemám proč podezřívat. Ale co lidi, členové tvého doprovodu? Můžeš se za ně zaručit?”

„Jak by ne? Jsou to jen mí vozatajové, pár prostých pastýřů, támhle na oslících potulný básník, muzikant a poustevník, co se k nám přidali cestou, no a samozřejmě tucet ozbrojených strážců, jako obvykle. Chceš se podívat pod plachty, Umare? Klidně se podívej, hele!”

Velitel stráže přešel k prvnímu vozu a ponořil pohled do stínu. Strumova tlustá ruka, ozdobená zlatými prsteny, ukazovala na několik dubových sudů.

„Vidiš? Víno.“ Kupec pokynul vozataji. Mohutné chlapisko s koženou čapkou a šátkem na obličeji, aby se nenadýchal prachu zpod volských kopyt, se poslušně otočil, popadl jeden sud a lehce ho vytáhl na kozlík. Uvnitř to hlasitě zažbluňkalo.

„Nejlepší bilarské červené,“ mrkl Struma na Umara. „Pro tebe a pro tvé muže. Aby vám bylo veseleji a služba rychleji ubíhala.“

„Mám to chápat jako úplatek?“ zeptal se Umar, ale bylo vidět, že přísný pohled jen předstírá – koutky úst už mu škubal spokojený úsměv.

„Ještě to tak!“ zazubil se Struma. „Co si to o mně myslíš? Je to jen dar pro přítele. Za vřelé přivítání v Suwaru. Nesluší se přece přijet na návštěvu jen tak, s prázdnými rukama!“

Velitel hlídky se ušklíbl a gestem přivolal dva členy stráže. Ochoťně odložili kopí a chopili se sudu. Měli co dělat, aby ho společnými silami uzvedli, i když Strumův vozká s ním zacházel, jako by byl naplněný jen vzduchem.

„Kdybyste chtěli k tomu vínku něco zakousnout,“ podlézal jim kupec, „můžu postrádat i pár slepic. Nebo aspoň vajec, na smaženici...“

„Není třeba,“ zachechtal se Umar a poplácal zavalitého Bilarana po rameni. „Můžete projet. Ale pamatuj – jestli se doslechnu, že se někdo z tvé karavany dopustil ve městě nějaké neplechty, bude tě to stát víc, než jen soudek červeného!“

„Bohové nechť tě za tvou šlechtetnost obdaří dlouhým životem a mužnou silou,“ uklonil se Struma vděčně, překvapivě svižně se vyškrábal zpátky na kozlík a zakřičel na celou kumpanii, aby ho následovala.

Biče zapráskaly, kopyta zaklapala, okovaná kola vozů zaduněla na mostních trámech. Průvod se za frkání koní a

bučení dobytka rychle nořil do stínu průchodu v mohutném valu.

„To bylo o chlup,“ zachraptěl Struma varjažsky, když se jeho vůz vynořil na opačné straně. Kupec si zhluboka vydechl a rukávem vyšívaneho kaftanu si otřel z tváře pot.

„Nezveličuj, proběhlo to hladce,“ zamumlal vozataj přes zaprášený šátek. „Jestli platí to známé pravidlo, že kupec musí umět lhát, tak ty musíš být nejschopnější obchodník v celém italském povodí.“

Vůz v čele karavany se ale nevzdálil od brány ani na deset sáhů, když se najednou od valu ve zvučné ozvěně odrazil rachot kopyt. Struma sebou trhl, jako by ho bodl sršeň.

Širokou ulicí proti nim spěchali tři jezdci. Nad koňskými zadky se vzdouvaly jejich tmavé pláště, na blýskajících se hrudních puklicích, připevněných ke kroužkovým kolčugám, se do dálky skvěly symboly černého draka. Smrtelná bledost, která Strumovi vysála krev z tváře, dokazovala, že se naplnily jeho nejhorší předtuchy.

„Baghaturové,“ zašeptal kupec se staženým hrdlem.

„Kdo?“ zavrčel vozataj.

„Strážcové Zilantawu. Tugarinova osobní garda. Necht' nás Tangra i Alláh ochraňují!“

Zlověstná trojice přehradila karavaně cestu. Strumovi vozkové museli zase přitáhnout opratě. Strážci karavany spěchali do čela průvodu a častovali přísluhovače draka ostrými, znepokojenými pohledy. Bystřejší oko by postřehlo, jak pod pláště a za štíty nasazenými na levačkách nenápadně přesouvají ruce ke zbraním.

„Z příkazu velekněze Tugarina, syna Černého draka!“ zahulákal povýšenecky jeden z baghaturů. „Do svatého města Suwaru dnes nesmí vstoupit nikdo cizí! Brány budou okamžitě zapečetěny!“

„Pokorně prosím o chvíličku strpení, dračí bojovníci!“ zvolal Struma. Snažil se potlačit rozechvění v hlase, ale kdovíjak se mu to nedařilo. „Moje karavana už je skoro

uvnitř. Už jen pár vozů a krav a hned vám uhneme z cesty. Pak můžete bránu zavřít.

„Ty jsi nerozuměl, hlavo skopová?!“ osopil se na něj Tugarinův posel. „Nikdo cizí nesmí vejít! Takže ta tvoje smradlavá chamrad’,“ přelétl karavanu pohrdavým pohledem, „se okamžitě otočí a vypadne z města! Bez dohadování a vyjednávání! Syn draka vydal rozkaz a nestrpí žádný odpor! Slyšeli jste, psi? Táhněte, odkud jste přišli!“

Pot se ze Strumovy holé lebky valil v krupějích velkých jako hrachy. „Slitování, šlechtí bohatýři! Jsme jen prostí pocestní a kupci, přivezli jsme víno a jídlo...“

„Na to vám seru, co jste zač!“ štěkl baghatur a sáhl po meči. „Žádná cizí sebranka nevstoupí do města! Otočte vozy a upalujte do stepi! Hned! Jinak vás naše meče rozsekají na kusy, přísahám při Arkligovi!“

Do napjatého ticha, které se po jeho slovech rozhostilo, najednou zadusala kopyta. Mezi strážci karavany projel osel s nějakým otrhaným hrbáčem na dekou zakrytém hřbetě. Jako by se nechumelilo, minul podivný jezdec Strumův vůz a dojel před našťvané baghatury. Ušákova okovaná kopýtka pronikavě zvonila, jako by nepatřila hubenému oslíkovi, ale statnému oři.

„Zpátky, hlupáku!“ zasyčel na něj Struma. „Zpátky, nebo přijdeš o hlavu!“

„Taková rychlá smrt by byla poctou,“ zavrčel vůdce baghaturů a pomalu vytáhl z pochvy u pasu zakřivený meč. Čepel hrozivě zaskřípala. „Jestli ihned neposlechnete, tak tomuhle trhanovi před vašimi zraky pro výstrahu rozpárám pupek!“

Ubožák seskočil z oslíka do prachu. V hubených, kloubových prstech svíral ohmatanou, podivně zakroucenou hůl.

„Nerozuměl jsi, potkane? Jdi mi z očí, jinak chcípneš v ukrutných bolestech!“

„Nezabíjej ho, pane!“ zvolal jeden ze žoldnéřských strážců karavany. Z nezakrytého pruhu mezi šátkem proti prachu a koženou kočovnickou čapkou se dívaly tmavé,

mírně sešikmené oči. „Je to potulný poustevník. Takoví lidé hovoří s bohy a znají všelijaká zaklínadla – jestli mu vezmeš život, může ti to přinést smůlu. Chceš snad žít s kletbou na krku?“

„Ty čubčí synu,“ opáčil baghatur se zlostně vyceněnými zuby, „vyhrožuješ nám kouzly nějakého všivého tuláka? Jak se opovažuješ? Jsme služebníci velkého Tugarina, žilami nám proudí Zilantova dračí síla a nějaké vesnické čáry máry nám nemůžou...“

Poutník zprudka udeřil spodním koncem hole do udusaného povrchu ulice. Zablesklo se – kratičce, baghaturům rovnou do obličejů. Zvuk nárazu zhltnul zbytek jezdcovy výstrahy.

Do ticha zafrkali zmatení koně. Velekněžovými služebníky se vyrovnaly vrásky ve tvářích. Vyvalenými očima civěli pod poutníkovu roztřepenou kapuci, jako by ve stínu konečně rozeznali jeho tvář a nedokázali od ní odtrhnout pohledy. Ruka s taseným mečem poklesla.

„Co se tady děje?“ zazněl odněkud zezadu Umarův hlas. Velitel hlídky spěchal podél řady vozů, jezdců a bučících krav do čela karavany. Jakmile zahlédl tři ozbrojence s černými draky na hrudích, zúžil oči. Městské hlídky podléhaly velení *tarkana*, suwarského správce, a neměly moc rády, když se nad ně velekněžovi nohsledi povyšovali a nutili je plnit Tugarinovy rozkazy. „Něco není v pořádku?“

Struma a strážcové karavany se tázavě podívali na baghatury. Kdyby se někdo díval pozorněji, všiml by si v zorníčkách Zilantových přísluhovačů něčeho, co připomínalo stříbrné kuličky – jako by jim v očích ztuhly zbytky odraženého čarodějného záblesku.

„Ne, nic se nestalo,“ řekl překvapivě klidným hlasem velitel trojice. „Vezeme rozkazy od velekněze. Brány se uzavírají. Od této chvíle nikdo cizí nevzkročí do města.“

„A tihle tady?“ ukázal Umar na Strumovy lidi a vozy.
„Ti už jsou stejně uvnitř. Hlavně ať uvolní cestu.“

Umar se podíval na Strumu. „Slyšeli jste? Jed'te. Ztraťte se. Rychle, ať už vás tady nevidím!“

Kupec jen ztuhle přikývl. Otěže bez otálení zapleskaly. Karavana se pohnula, ulici zase naplnil dusot a rachot. Baghaturové ustoupili stranou a nepřítomně se dívali na průvod, proudící okolo. Když je minuli i poslední pastýři, ženoucí stádo krav, jezdci potřásli hlavami, obrátili pohledy ke strážcům brány a zase začali štěkat rozkazy.

„Tak *tohle*,“ promluvil vozka na kozlíku prvního vozu, „bylo o chlup. O tenoučký chloupek z panenského ohanbí.“

Struma neodpověděl. Seděl jako přibitý, ve vytřeštěných očích se mu ještě pořád zračila hrůza a pot se mu z obočí a špičky nosu lil proudem.

„Nemůžu tomu uvěřit,“ chechtal se zpod obličejového šátku jeden z ozbrojených strážců karavany. „Stejný hloupý trik, který jsme použili v Muromi. A zase vyšel!“

„Zase?“ pohlédl na něj vozataj vedle Strumy. „Nás v Muromi jste neobalamutili. Prokoukl jsem vás, Mikulo, nepamatuješ?“

„To je pravda,“ promluvil poutník, zase se natřásající na zádech vyzáblého osla. „A ani tentokrát jsme k odhalení neměli daleko. Modlete se, aby Drakovič nezachytil moje kouzla.“

Ilja švihl opratěmi do volských hřbetů. „Pořádně se mi sevřela řiť, když se objevili ti parchanti s černými draky na prsou. Kdybys nezasáhl, Volchu, ulice před bránou by teď čvachtala krvavým blátem. Myslíš si, že to poblouznění vydrží? Že se ty skety po nějaké době nevzpamatují, nepochopí naši lest a neudeří na nás s posilami?“

„Doufám, že kouzlo nějakou dobu vydrží. Alespoň dokud něco nepodnikneme.“

„Měli jsme z pekla štěstí,“ vydechl si tmavooký žoldněř.

„Kdepak z pekla, princí Hassane,“ přiklusal k nim zezadu další ozbrojený jezdec. „Od samotného Boha... Hej, vy to necítíte? Co je to za smrad?“

Začichali a jak obraceli nosy za pachem, postupně se jejich pohledy zastavovaly na Strumovi.

„Ano,“ přiznal bilarský kupec slabým hlasem. „To jsem já.“

„Posral ses?“ pokrčil Mikula nos.

„Posral. A nestydím se za to. Víte, co by s námi Zilantovi uctívači udělali, kdyby nás odhalili? Vzpomněl jsem si jenom na zlomek toho, co jsem slyšel o jejich ukrutnostech a hned jsem měl kalhoty plné bláta. Vylítlo ze mě i to, co jsem jedl před několika dny doma v Bilaru. Ať je proklet den, kdy jsem vás potkal, kyjevští vlci! Nemohli jste ve stepi narazit na karavanu nějakého jiného nešťastníka?“

Bohatýři se přidušeně rozchechtali.

Hostinec *U ohnivého hřebce* nebyl jen tak lecjakou zblešenou, začouzenou krčmou páchnoucí laciným pitím, močí a zvratky – měl pověst nejlepšího hostince v Suwaru, ba možná v celém itylském povodí. Patrová budova z kamene a cihel, s vlastními stájemi, koupelí, zahradou a velkým zadním dvorem byla chráněna vysokou zdí. Hostinec obvykle nehostil běžnou cestující lůzu. Nenalévalo se tady pančované víno pro sedláky, pastýře, vozataje nebo rybáře, nenabízely se laciné štětky, které za stříbrňák poskytovaly všechny rozkoše světa a všechny druhy filcek. Tady přespávali urození pocestní a nejbohatší kupci nejen z povodí Itylu, ale až z dalekého Chazarska, Arábie, Cařihradu nebo varjažských krajů. U vybraných pokrmů a jídel a ve společnosti nejkrásnějších břišních tanečnic uzavírali obchody, při nichž putovaly z ruky do ruky celé truhlice zlata a hory drahocenného zboží.

Ať už ale do hostince zavítal kdokoli, nenechal si ujít vyhlášenou místní lahůdku. O zdejších holubech s borůvkami na smetaně skládali potulní guslaři oslavné

písně. Mirtimer, majitel *Ohnivého hřebce*, choval tyhle ptáky ve velkém holubníku na zadním dvoře u stájí a pravidelně čištěných chlívů. Málokdo ale tušil, že v jedné z klecí vrkají holubi, kteří nejsou určeni na pekáč. Nebyli to ptáci ze zdejšího chovu. Byli přivezeni z Bolgaru a když Mirtimer občas některého z nich pustil, holub si to namířil rovnou na sever, domů, do holubníku v paláci emíra Ahmeda. A vždycky s sebou nesl pouzderko s maličkým svítkem popsaným drobným písmem.

Mirtimer byl špeh. A dobrý špeh. Neexistovalo lepší místo pro zachycení všech klevet a tajných zpráv, než právě krčma. Mirtimer ale zároveň žil ve strachu. Jistě, díky své pověstné pohostinnosti, úplatkům a šikovně zachyceným poznatkům se přátelil se všemi významnými muži ve městě. Se všemi kromě Tugarina. Velekněz se nepřátelil s nikým, nebyl zapleten do žádného úplatkářství, nebyl vydíratelný, nepatřil k žádným politickým spolkům. Proto Mirtimer věděl, že jestli ho jednou odhalí a na dveře mu přijdou zabušit baghaturové, nepomůžou mu ani jeho vysoce postavení známí, ani holubi s borůvkami na smetaně, nepomůže mu nic. Sám se stane soustem, pečlivě připraveným podle speciálního receptu na mučidlech a předhozeným černému drakovi.

A tak, když uprostřed toho slunečního dopoledne ulicí za hostincem zaduněla kopyta a brána zadního dvora se otřásla pod netrpělivě bušící pěstí, Mirtimer se úlekem skoro sesypal z žebříku pod holubníkem.

„Už jdu! Už běžím!“ volal, spěchaje k bráně, s myšlenkou na to, že jeho dny jsou sečteny. „Kdo je tam?“

„Neptej se a rychle nás pusť dovnitř!“

Když s pomocí pohotově přiběhnuvšího čeledína vytahoval ze závěsů těžkou závoru, byl si jistý, že další bránou, kterou v životě uvidí, budou zamřížované dveře hnilobou páchnoucí kobky někde v sídle Zilantových uctíváčů.

O to větší balvan mu spadl ze srdce, když spatřil známou tvář.

„Strumo? To jsi ty? U bohů, už jsem si myslel... K čertu, co to tak smrdí?“

„Říkám ti, aby ses nevyptával. Pust' nás dovnitř a pak všechno pozamykej. Dnes hostinec neotevřeš.“

„Cože? Proč? Co se to...“

Mirtimer polkl zbytek otázky, protože v tu chvíli u něj seskočil z koně jeden ze strážců karavany a stáhl si z obličeje zaprášený šátek.

Jen síla vůle zabránila hostinského očím, aby vyskočily z důlků v jeho lebce. „Vaše Výsosti...“

„Mlč. Uslyší nás jedno nepovolání ucho a je po nás.“

„Už chápeš?“ odstrčil ho Struma a pokynul karavaně, aby se rychle přesunula z rušné ulice na dvůr hostince.

Mirtimer se po celou dobu, co bránou proudil zástup vozů a poutníků, nezmohl na jediné slovo. Promluvil až v okamžiku, kdy se brána zavřela a jeden z nečekaných hostů, nějaký otrhaný tulák, pozvedl svou žebráckou hůl, dvůr zalilo nepřirozené světlo a skutečnost se začala vlnit a trhat. Krávy a osli se přímo před Mirtimerovými očima měnili ve statné oře, pastýři, poutníci a vozatajové v ramenaté bohatýry a obyčejné hole v kopí a meče. Až tehdy krčmář konečně protlačil hrdlem jediné šeptané slovo.

„Alláh...“

V mohamedánského boha samozřejmě věřil potají – v Suwaru se nová víra považovala za zradu a krutě se trestala. Mirtimer v duchu poprosil Alláha, aby tohle všechno byl jen zlý sen. Jenže nadarmo se štípal do sádelnatého předloktí. Neprobudil se, noční můra nepominula.

Napadlo ho, že by možná nebyl žádný rozdíl v tom, kdyby bránou na zadní dvůr vjeli rovnou Tugarinovi kati.

„Takže to je ona,“ zabručel Jegor, když vyšel na leštěným kamenem dlážděnou terasu hostince. „Suwarská dračí věž.“

„Zilantaw,“ přikývl Ilja. Už nějakou chvíli nehybně postával ve stínu, který na terasu vrhaly vyřezávané

sloupy podpírající stříšku. Ruce měl založené na rozložené hrudi, čelo zamračené a oči zastřené, jako by byl myšlenkami někde hodně, hodně daleko. „Prokleté hadí hnízdo.“

Mezi špičatými korunami dvou topolů, tyčících se nad zahradním posezením před *Ohnivým hřebcem*, dohlédli přímo k pahorku v severovýchodní části města. Prostá kamenná stavba, ve spodní části výrazně rozšířená, se majestátně a zároveň zlověstně zvedala nad střechy nízkých budov na kamenitém svahu.

„Mor a cholera! Už na první pohled to není zrovna přívětivé místo,“ přidal se ke dvojici Aljoša. Jak se tak zastavil mezi robustními bohatýry, vypadal vedle nich až směšně malý a útlý, i když rozhodně nebyl žádný skrček. „Vidíte to i vy, nebo se to zdá jenom mně? Je poledne, na obloze ani obláček, město se koupe v Dažbogově jasu, ale na tom čarodějnickém pahorku jako by ležel nějaký stín, nebo co...“

„Nezdá se ti to, Kněžici,“ spočinula mu na rameni Mikulova medvědí tlapa. „Vidím to taky. Co se divíte? Od chvíle, kdy jsme vyrazili z Kyjeva, zakopáváme na každém kroku o zvěsti o černém drakovi a jeho brlohu. Jako by z podzemí té věže tryskal pramen všeho zla, které kdy povodí Itylu zažilo. Děkuj bohům, Iljo, že tvoje milá skončila jen v náruči jiného muže, a ne v tomhle odporném doupěti.“

Muromec přes rameno počastoval Seljanoviče vyčítavým pohledem. Nebyl Mikulovi zrovna vděčný, že mu připomněl Dinaru. Od příjezdu do Bolgaru ji zahlédl jen jednou – když se brzy ráno ve varjažském táboře na západním břehu chystali na cestu. Dívka tehdy s hlasitým vzlykáním a s tváří zalitou slzami visela na krku Bragiho Halvorssona. Na Ilju se ani nepodívala – zato helgardský konung mladíkův upřený pohled zachytil a opětoval ho tak nepřátelsky, že Muromec raději odvrátil zrak jinam. Dobře, že Bragi táhl s hlavním vojskem, alespoň se jejich cesty na nějakou dobu rozešly.

„Tady nejde jen o moji... o tu dívku,“ vzdychl si Ilja. „Čeremisové zajali a v poutech odvěkli spoustu jiných děvčat z Karačarova a dalších vesnic kolem Oky, Kljazmy a Itylu. A všechny ty chudinky nejspíš skončily v támhle té věži.“

„V tom se nemýlíš,“ ozval se ze stinné místnosti za jejich zády Mirtimer. „Viděl jsem je na vlastní oči. Před několika dny Čeremisové připluli v té své ohavné černé lodi s přídí ověšenou lidskými hlavami. Přivezli asi dva tucty panen. Utěšených, na mou duši, za kteroukoli z nich bych ochotně vysázel dvacet zlatých. Jenže je neodvěkli na otrokářský trh, ale svému pánovi do Zilantawu. A to znamená, že už je nikdy nikdo neuvidí.“

„Chceš tím říct,“ ohlédl se na něj Jegor, „že v tuhle chvíli už jsou všechny mrtvé?“

„Hm. Tím si zase tak jistý nejsem,“ poškrábal se krčmář v dlouhých vousech. „V uplynulých letech by se už dávno staly potravou pro černého draka, aby se bestie nasýtila a spala dál, jenomže tentokrát má Tugarin jiné plány. Po celém Suwaru se šeptá, že dovolí Zilantovi, aby se úplně probudil a vylezl z podzemí...“

„Takže otrokyně můžou být pořád naživu,“ ožil Ilja.

„Není to vyloučeno,“ připustil Mirtimer.

„Můžeme se vrátit k našemu skutečnému poslání?“ zaznělo z komnaty netrpělivé zavrčení. Bohatýři se otočili. Hassan ibn Ahmed s dlaní na šavli houpající se u boku přecházel sem a tam po místnosti jako leopard v kleci. „Pamatujte, že jsme sem nepřišli vysvobozovat panny z dračích spárů. To patří do starých hrdinských zpěvů. Naší úlohou je zlikvidovat Tugarina. A to dřív, než poštvě draka proti našemu vojsku. Jestli selžeme, čeká vaše i mé rodné strašlivá zkáza a chána Mutahara drtivé vítězství...“

„Uklidni se, princi,“ zvedl hlavu Volch, sedící na taburetu, s Malachitovým žezlem opřeným o rameno. „Do západu slunce musíme tak jako tak zůstat v úkrytu. Do té doby už vymyslíme, jak proniknout do dračího

brlohu. Hostinský, ty o něm víš nejvíc. Už celá léta pokradmu sleduješ Zilantaw. Máš pro nás nějakou radu?“

„To tedy mám,“ přisvědčil Mirtimer s křečovitým, tak trochu nepřičetným úsměvem, který se mu čas od času objevoval v obličeji – zřejmě vždy, když ho přepadlo poznání, v jaké se ocitl situaci. „Nedělejte to! Všichni zahynete strašlivou smrtí! A my, co jsme vám pomáhali, taky.“

„Zmlkni, zbabělče,“ osopil se na něj Hassan. „Pamatuj, že jsi služebníkem bolgarského emíra. Když tady kňučíš jako zbitý pes, děláš svému pánovi hanbu!“

Krčmář spolkl další nářky, zhluboka se nadechl a přikývl. „Máš pravdu, Výsosti. Odpusť. Co přesně potřebujete o dračí věži vědět?“

„Všechno,“ řekl Volch. „Začni počtem stráží.“

„Tak dobrá... Baghaturů je zhruba padesát. Všechno dobře vycvičení, krutí bojovníci. A fanaticky oddaní Tugarinovi a Zilantovi.“

„Padesát?“ zopakoval zamyšleně Jegor, který se spolu s ostatními bohatýry vrátil z terasy do komnaty, k číším s drahým vínem. „To není velká přesila.“

„Navíc,“ přitakal Mikula, „na naší straně bude stát okamžik překvapení. Vtrhneme tam jako vlci do košáru a...“

„Jenže to není všechno,“ přerušil ho Mirtimer. „Kromě baghaturů žije na posvátném pahorku na tucet nižších kněží...“

„To pro nás nejsou protivníci,“ odfrkl si Hassan.

„... a skoro třicet Čeremisů. Styrwitova družina.“

„Styrwit?“

Všichni přítomní pohlédli na Ilju. Vyslovil to jméno, jako by mluvil o nějaké mimořádně odporné, nakažlivé, smrtící chorobě. Ústa měl zkřivená a z očí mu sálala chladná nenávisť. Ten ponižující úder skopovou kostí, kterým ho obrovitý bojovník pohrdavě srazil k zemi, ještě pořád bolel.

„Ty už ses s těmi Čeremisý setkal, Muromče,“ nadhodil Volch. „Řekni, co jsou zač?“

„Synové prašivých psů, odporná nákaza, svrab...“

„To určitě, ale spíš nás zajímá, jací jsou v boji.“

Ilja se nadechl a rozdrtil zlost mezi skřípajícími zuby.
„Divocí a ukrutní. Zabijáci, co klidně podříznou hrdlo novorozenci...“

„Nepamatujete si, jakou paseku jsme po nich našli v Iljově rodné vísce?“ zamračil se Mikula. „Povraždili všechny, které neodvedli do otroctví. Ženy, děti, starce. Ještě pořád mám tu hrůzu před očima. Říkáte, že se s těmi zkurvysyny potkáme tady v Zilantawu? Výborně! S chutí pár z nich pošlu do horoucích pekel.“

„Budeš se muset podělit se mnou, bratře,“ zabručel Jegor, kterému ona vzpomínka také vehnala do očí temnotu. „Jestli tomu dobře rozumím, Čeremisové nebudou slabší protivníci než baghaturové. To už je dohromady skoro osmdesát nepřátel. Hm. Nejspíš nás čeká zajímavá a vzrušující noc.“

„Nejdřív se ale musíme dostat dovnitř,“ vrátil se Hassan k první, pořád nezodpovězené otázce. „Jestli mě neklame zrak, tak Zilantaw chrání vlastní hradba...“

„Přesně tak,“ přisvědčil Mirtimer. „Celý pahorek obíhá zeď. Žádná hlína a zašpičatělé kůly, jako městské opevnění, ale zeď z těžkých kamenných kvádrů, vysoká skoro čtyři sáhy. Dobrá zpráva je, že kolem není příkop. Ale zato je hradba ve dne v noci dobře střežená. Zhruba každého tři čtvrtě honu se tyčí strážní bašta. Na každé hlídkují dva baghaturové...“

„U brány jsme slyšeli, že Tugarin nechal posílit hlídky,“ přerušil ho Volch. „Takže počítejme s tím, že i na hradbách Zilantawu bude víc mužů. Jaká jsou přístupová místa?“

„Jedna jediná brána, otočená na jihozápad,“ odvětil hostinský. „Jinak nic, jen souvislá zeď.“

„Žádné slabé místo?“ mračil se Hassan. „Třeba úsek hradby, který je hlídáný méně pozorně?“

Mirtimer zavrtěl hlavou. „Jak jsem řekl, stráže jsou rozmístěny rovnoměrně. Kromě toho, po celém obvodu odděluje zeď od okolního města široké nezastavěné

prostranství. Není šance dostat se k hradbě nepozorovaně. Možná až na jediné místo...”

Bohatýři zbystřili pozornost a podvědomě se naklonili blíž.

„Mluv,“ přikázal Hassan.

„Na západní straně je pod zdí kanál.“

„Cože tam je?“ nechápal Mikula.

„Kanál,“ pohlédl na něj Mirtimer udiveně. Když narazil na neměnně prázdný výraz obličeje, dodal: „Stoka. Odpadní strouha.“

„Jak to vypadá? K čemu to slouží?“

„Ty sedlácký ťulpase!“ vybuchl Jegor a loktem strčil do Mikuly tak, až se Seljanovič zapotácel. „Zase musíš dokazovat, z jak zaostalé díry pocházíš? To vážně nemáš ponětí ani o základních vymoženostech civilizovaného světa?“

„Neurážej, šedivče,“ vrátil mu Mikula šťouchanec, který by útlejšímu muži zlomil žebro. „To tvoje věčné blábolení o civilizovaném světě si můžeš strčit akorát víš kam. Pokud vím, tak ani v Kyjevě nemáme ty... to... jak tomu říkáte?“

„Kanály,“ zopakoval trpělivě Mirtimer. „Slouží k odplavování všech nečistot z města rovnou do řeky.“

„Chápeš, zabeďněnče?“ neodpustil si Jegor. „Tady lidi nechcují na každém rohu jako u vás doma, ani se nevyprazdňují do jam vykopaných za domy, případně jen tak do kopřiv na sousedově mezi. Všechnu špínu odplavují zděné žlaby do řeky. Viděl jsem to v Cařihradu, tam měli takových kanálů celou síť, pěkně v podzemí, aby jim ty sračky nedráždily urozené nosy...“

„V Cařihradu, v Cařihradu,“ opičil se po něm Mikula. „Jednou jsi byl v Cařihradu a myslíš si, že jsi viděl všechny zázraky světa a sežral všechnu moudrost. Dokdy to budeme muset poslouchat?“

„Nechcete přestat?“ sykl na ně Volch a obrátil se k Mirtimerovi. „Pokračuj, krčmáři.“

„Jak říkám, pod zilantawskou zdí je otvor, kterým protéká stoka. Po městě kolují strašidelné zvěsti o tom, co

všechno lidé viděli plavat v odpadu z dračí věže...“ Krčmář si odkašlal, jako by potlačoval dávivé nutkání. „Tak jako tak, ten otvor je zamřížovaný.“

„Mříže můžeme vylomit,“ navrhl Ilja.

Mirtimer pochybovačně ohrnul rty a zafuněl. „Připouštím, že zdivo může být rozežrané vodou a těmi svinstvy, které ze Zilantawu odtékají, ale i tak... Do těch mříží byste museli zapřáhnout pár volů, abyste je vytrhli.“

„Anebo chlapa, který je silný jako pár volů,“ mrkl Volch pokradmu na Ilju. „Uvidíme. Je to jedna z možností. Hlavní je, že se kanálem dá nepozorovaně dostat až k hradbě.“

„Pokud vám nevadí, že se budete brodit tím nejodpornějším svinstvem, jaké si jen dokážete představit,“ nakrčil Mirtimer nos, jako by byli pachem stoky nasáklí už teď.

„Jenže ať už zkusíme vylomit mříž nebo vyšplhat po hradbě, neobejde se to bez hluku,“ uvažoval Hassan nahlas. „Myslím, že přímo nad smradlavým kanálem nebude na zdi moc strážců, ale i tak...“

„To je pravda.“ Volch vzal mezi prsty konečky svých černých knírů a začal si je zamyšleně žmoulat. „Zkusím vymyslet nějaké krycí kouzlo, ale i tak by se hodil trik na odpoutání pozornosti.“

„Požár,“ napadlo Jegora. „Pěkný velký požár, přeskakující z domu na dům. Způsobí zmatek a zaměstná městské hlídky. Protože pamatujte, že jestli se u Zilantawu rozpoutá boj, Tugarinovi přiběhnou na pomoc i strážé z ulic, vnějších hradeb nebo Mutaharova paláce. Nebylo by na škodu zabavit je něčím jiným.“

„Požár je dobrý nápad,“ přidal se Aljoša Kněžic. „Po setmění si najdu dobré vyvýšené místo a vyšlu pár zápalných šípů...“

„Ne,“ zavrtěl hlavou Volch. „Nemůžeme se spoléhat na náhodu, kde se oheň rozhoří a kde ne. Potřebujeme jeden pořádný, spolehlivý, zdaleka viditelný požár...“

„Co takhle chánův palác?“ navrhl Mikula. „Nebo některý z chrámů? Měli bychom jistotu, že se tam seběhne celé město...“

„Nesmysl,“ zavrtěl hlavou Mirtimer. „Palác a chrámy jsou chráněny hradbou a hlídány stejně dobře jako Zilantaw...“

„Já mám lepší nápad,“ vykročil Ilja vpřed. „Víte, co dobře hoří? Chlast.“

V komnatě se rozhostilo hrobové ticho. Hostinský vzhlédl, postupně opětoval upřené pohledy okolostojících bohatýrů a nasucho polkl.

„Já... tady mám většinou víno... To vůbec nehoří...“

„Neříkej, že nemáš ve sklepe i pár soudků okovitky,“ zazubil se na něj Jegor zlověstně.

„Čeho?“

„Pálenky, kořalky, tvrdého. Určitě se ho tu najde dost na to, aby hostinec jako lusknutím prstů zmizel v krásném modrém plameni.“

„To... to mi nemůžete udělat...“ koktal Mirtimer. „Roky jsem věrně sloužil velkému emírovi... A teď mám kvůli němu přijít o všechno?“

„Uvažuj,“ naklonil se k němu Hassan. „Po tom, co se chystáme rozpoutat dnes v noci, je s tvým živobytím v Suwaru stejně konec. Místní si domyslí, že jsme přijeli se Strumovou karavanou, kterou spousta očí viděla vjíždět na tvůj dvůr. Tak jako tak odsud musíš utéct. Do večera si sbalíš všechny cennosti a najdeš si cestu do bezpečí. A kdo ví, za pár dní se sem možná vrátíš s vítěznou bolgarskou armádou a začneš znovu. Kamenné zdi oheň nestráví, počkají tady na tebe. Navíc emír tvou oddanost a pomoc nenechá bez povšimnutí. Až se bude rozdávat kořist, dostaneš takovou odměnu, že v porovnání s obnoveným hostincem, který tu do roka postavíš, budeš na tenhle vzpomínat jen jako na špinavý útulek pro žebráky.“

Mirtimer se jako omámený díval do princových tmavých očí a zoufalstvím zkroucené rysy jeho tváře se

postupně uvolňovaly. Následník bolgarského trůnu v něm očividně rozechvěl tu správnou strunu – obchodnickou.

„Tak tedy,“ pronesl nakonec, „když si to žádá Alláh.

„Není boha kromě něj. A ty jsi jeho pokorný služebník, je to tak?“

„Ano... Mám zásobu hořlavého oleje do lamp. A velký sud s pálenkou odněkud ze Smolenska, jednou jsem ho koupil od družiny Varjagů. Nazývali ty ďáblový chcanky křivíčským slovem *vodka*, jako by to byla lahodná voda z horského pramene. Dal jsem si jediný hlt a celý den jsem pak necítil chuť jídla.“

Jegor se dunivě rozchechtal, čímž k sobě přitáhl tázavé pohledy.

„Vodka ze Smolenska?“ šklebil se prošedivělý bohatýr. „Občas jsem ji pil, ještě doma na Svaté hoře. Věřte mi, ta bude hořet, jako by pod hostincem otevřelo chřtán samotné peklo.“

Nad nedozírnými travnatými rovinami, které se od Itylu táhly na východ, k městům Suwar a Bilar, se rychle stmívalo. Dažbog na svém slunečním hřebci – anebo Tangra na nebeském býkovi Obzukanovi, záleželo na tom, jaké víry byl ten, kdo západ slunce pozoroval – už zmizel za modravým hřebenem daleko na západě a Zorja Večernaja za ním zavřela nebeskou bránu. Nad stepí se rozžínaly plamínky hvězd.

Úplné bezvětří způsobilo, že večer byl horký a dusný. Neobyčejně dusný i na období vrcholícího léta. Na planině severně od koryta vyschlé řeky Toktu se nic nehýbalo, ani stébélko se nezakývalo. Jen štěbetající pták se mihl na pozadí tmavnoucího nebe, hledaje si na noc shluk keříků nebo korunu stromu, která občas osaměle trčela z oceánu trávy.

Vtom do tišiny zaduněla kopyta. Nad temenem vyvýšeniny se asi půl druhé versty severně od Toktu vynořily dvě žerdi, zachvívajících se v rytmu koňského klusu. Jedna nesla honosný tug se zlatým půlměsícem a

sokolem, druhá vlajku s výšivkou Perunovy sekery a dvouhlavého božského ptáka Simargla.

Na návrší zastavila skupina jezdců. Kníže Svjatoslav Ingvarsson, emír Ahmed ibn Džafar, vojvoda Sveneld Sigurdsson, konung Bragi Halvorsson, mladičci a po válečné slávě dychtící bulharští princové Talib a Mumin a pár dalších bojarů, kmenových náčelníků a vojevůdců.

Stáli a mlčky se dívali ke vzdálenému říčnímu korytu. Na jeho opačném břehu blikaly táborové ohně. Tucty, ba stovky vater, jako by tam nebyla step, ale velikánské jezero, na jehož černé hladině se zrcadlí hvězdné nebe.

Nějakou chvíli nikdo z jezdců nepromluvil. Ani to nebylo potřeba – moc dobře věděli, na co se dívají, i kdyby jim vyzvědači na rychlých koních ještě před soumrakem nepřivezli podrobné zprávy o nepřátelském ležení.

„Je to pravda,“ ozval se nakonec Ahmed ibn Džafar. „Chystají se na obranu.“

V houstnoucím šeru se zlověstně zalesklo Sveneldovo jediné oko. „Ta jejich vozová hradba vypadá docela masivně. Skoro jako opravdová zeď.“

„Je to jejich stará taktika. Chán zřejmě doufá, že to, co pomohlo jeho předkům proti Kotragovým jezdcům, zachrání i jeho...“

„Spíš bych řekl,“ promluvil Svjatoslav zamyšleně, „že chce získat čas. Udržet si nás od těla, dokud mu nepřijde na pomoc zkáza probuzená Drakovičovými kouzly...“

„Což znamená,“ pohlédl na něj emír, „že musíme zaútočit a rozbít suwarskou obranu co nejdřív.“

„Přesně to jsem měl na mysli,“ přikývl kníže a ohlédl se. Zatímco step mezi pahorkem a Toktu zůstávala nehybná, za zády vojevůdců se pláně vlnily pohybem. Temné dunění a chvějící se země předznamenávaly příchod tisícovek jezdců i pěšáků. „Teď se utáboříme. Muži i koně si potřebují odpočinout. Ale hned ráno, s prvním světlem...“

Svjatoslav obrátil pohled k nepřátelskému táboru.

„... na ně udeříme jako Perunova pěst.“

Na okraji suwarského tábora, daleko od srubu, v němž měl své velitelské stanoviště chán Mutahar, se u velkého ohně setkali velitelé žoldnéřských oddílů z kočovnických kmenů. Nechal je potají svolat Bajan, vůdce Pečeněgů, syn obávaného chána Kurji.

„Už jsou tady,“ ukazoval do tmy na opačném břehu Toktu, kde se pomalu rozhořívaly ohně cizího vojska. „Všechny ty bulharské a kyjevské lebky, ze kterých uděláme číše na pití vína, máme na dosah...“

„To víme i bez tebe, Bajane,“ zavrčel náčelník Kypčaků, postarší muž, kterému se nelíbilo, že mu chce mladý Pečeněg dávat rozumy. „Co z toho? Mutahar rozhodl, že zůstaneme za řekou, za tou jeho směšnou vozovou hradbou, a budeme se bránit.“

„Ano,“ přikývl Bajan. „Tak se chán rozhodl. Je ale na nás, jestli ho poslechneme. Jestli jsme opravdu jen psi, kteří musejí počkat, než jim pán sundá náhubky a obojky, aby mohli zaútočit.“

„Chceš se vzepřít jeho rozkazům?“ přistoupil blíž k ohni náčelník Baškirů. „Suwarští nás označí za zrádce...“

„Zrada...“ usmál se Pečeněg křivě. „Zradou bych mohl nazvat i to, že nám Mutahar slíbil lýtý boj, bohatou kořist a hory bulharských lebek. A teď nás chce držet za tou hradbou jako nějaký dobytek v ohradě. Vy se snad chcete jen bránit? Bojovat s nohama na zemi? Já určitě ne! Chci cválat do útoku, v koňském sedle, s větrem o závod. Chci bojovým pokřikem měnit nepřátelská srdce v roztřesená lejna!“

„Je pravda,“ přiznal neochotně vousatý Kypčak, „že Mutahar vyčkává na pomoc Tugarina, drakova syna. Slyšel jsem takové zvěsti, že čaroděj chce probudit suwarského černého hada a poštvat ho proti těm bulharským psům...“

„A to by znamenalo,“ skočil mu Bajan do řeči, „že nepřátelé nechcípnou pod našimi čepeli, ale v dračím plameni. Jejich mastný popel rozfouká vítr společně s naší válečnou slávou. A když nebudeme mít válečné

zásluhy, Mutahar nás při dělení kořisti oškube jako slepice. To chcete?“

„Jasně, že ne,“ přiznal Baškir. „Co ale navrhuješ?“

Bajan se jim podíval oběma do očí a ztlumil hlas. „Zaútočíme. Ještě před půlnocí. Vykrademe se z tábora, velkým obloukem ho objedeme, přebrodíme se na druhý břeh a nečekaně, prudce, zboku udeříme na tábor Bulharů a Kyjevanů.“

„Je nás málo...“

„Nesmysl. Neumíš počítat? Společně je nás skoro tři tisíce. A jsme odpočinutí a naše koně neklidně podupávají, jak už je omrzelo nečinné postávání. Naopak ti psi na severním břehu jsou unavení z celodenního trmácení ve slunečním žáru. Vtrhneme do jejich ležení jako vichřice a než se vzpamatují, porubeme aspoň třetinu z nich. Pak se cvalet vrátíme zpátky na jižní břeh. Se slávou, s čerstvými hlavami na kopích, s čepelemi napojenými krví.“

„Mutahar bude zuřit.“

„Bude, a co na tom? Co může udělat? Tak co, najdete odvahu jít se mnou?“

Baškir a Kypčak si vyměnili temné, zamyšlené pohledy. Bajan se musel usmát, když viděl, jak obavy z Mutaharova trestu v jejich tvářích postupně přebíjí typická kočovnická bojovnost a touha po krveprolévání.

Nakonec náčelník Kypčaků přikývl.

„Kvar, hromovládny bůh války, určitě nechce, abychom tady jen tak čekali na nepřátelský útok. Půjdeme s tebou, Bajane. Ale tohle z tebe nedělá našeho vůdce, rozumíš? Vyrážíme do útoku jako rovný s rovným.“

„Máš mé slovo,“ ušklíbl se Pečeněg a nabídl novopečeným spojencům ostrý kvas z kobyliho mléka.

Tugarin se z Dračí věže díval, jak ulice Suwaru *zalévá* temnota.

Rušné město s příchodem soumraku až podivně ztichlo. Do mysli se vkrádaly zlé předtuchy a nutily

obyvatele zůstat doma, pořádně se zamknout a se šeptanými modlitbami pokleknout k modlám předků a domácích bůžků.

Ten, jehož nazývali Synem draka, tentokrát nespočíval na obětním kameni u zděné obruby šachty, nořící se do útroh pahorku pod Zilantawem. S pohasínajícím dnem vystoupal po schodišti, kroucím se podél stěn věže. Vrcholek ponuré stavby zevnitř lemoval široký kamenný ochoz. Teď stál na něm a bloudil pohledem po střechách města i hvězdách nad nimi.

Suwar jako by ovládla únava a malátnost. Velekněz se tím ale nenechal oklamat. Po vydatném celodenním spánku, protkaném kouzly a jasnozřivými sny, se probudil plný varovných předtuch. Nepochyboval o tom, že nepřátelé jsou blízko; možná dokonce blíž, než si byl ochoten připustit. Dal si zavolat Zamracha a Styrwita a přikázal jim, aby zůstali ve střehu a připravili se na případný zákeřný útok. Velitel baghaturů to přijal chladně, jen temnota v jeho černých očích se ještě více prohloubila. Čeremis dravě vycenil zuby. Pak rychle odešli na strážní stanoviště rozdat pokyny svým družinám.

Tugarin přelétl město posledním zkoumavým pohledem. Jistě, mohl nepřátele vypátrat kouzly, ale vyžádalo by si to mnoho jeho síly a dnes večer jí nesměl plýtvat. Strážcové věže si s tím budou muset poradit obyčejnou ocelí.

Otočil se na patě a ponořil zrak do temnoty v útrobách Zilantawu. Nastal čas. Hodina draka. Příležitost ukázat, že je mocnějším čarodějem než celá řada jeho předchůdců. Přesvědčit sebe i ostatní, že má odvahu drakovi nejen sloužit a chlácholit ho každoroční ukolébavkou z řevu obětovaných panen, ale také mu rozkazovat a použít jeho sílu a divokost pro vlastní zájmy.

Tugarin sevřel v dlaních ocelové žezlo a pozvedl ho nad prostor věže. V úlomku Zirnytriny šupiny se probudila divotvorná moc. Sílící stříbrné světlo se rozlilo

po stěnách, vytrhlo z černoty reliéfy bohů a démonů, dotklo se dna věže a přelilo se přes okraj obětní studny. Jak kouzla žezla sílila, klesalo čím dál hlouběji a hlouběji do podzemí, až se nakonec rozprostřelo jeskynní sáhy a sáhy pod úrovní města.

„Povstaň,“ řekl Tugarin a magická záře ještě zesílila. V tom okamžiku se na dně propadliště se šramotem pohnulo obrovité černé tělo a k vrcholku věže vzlétlo ohavné zasyčení.

„Velesovy koule,“ zaklel Mikula, když se jim pod nohama zachvěla země a z okolních stěn se sesypal prach a drobné kousky zdiva. „Co to bylo?“

Volch se jako jediný nedíval pod nohy. Z výklenku v temné uličce, která ústila na prostranství před hradbami Zilantawu, hleděl někam vzhůru, k dračí svatyni. Ilja a Aljoša nabrali rovnováhu, vystrčili hlavy ze skryše a rovněž vzhledli.

Na věži sílilo stříbřité světlo, jako by se o vrcholek Zilantawu zachytila padající hvězda.

„To je on?“ zeptal se Ilja skřípavým hlasem.

„On,“ zavrčel Vseslajevič. „Tugarin Drakovič.“

„Takže už to začalo.“

„Ano, začalo,“ přisvědčil gorynič a přetáhl si černý šátek, uvázaný kolem krku, přes nos. „Drak se probouzí. A nám zůstalo už jen zoufale málo času. Pojdme!“

Volch s mečem v jedné a Malachitovým žezlem v druhé ruce vyklouzl ze stínu a přeběhl k okraji kanálu. Nejdřív si dřep, pak si sedl na zděnou hranu, spustil nohy do slizkého proudu a vzápětí seskočil dolů. Stoka byla hluboká zhruba sáh. Kal vystoupil goryničovi nad pupek.

Ilja následoval jeho příkladu. Se štítem na zádech a Gněvem v ruce se ponořil do toho svinstva. Aljoša se s nakrčeným nosem a zaťatými zuby přidal. Snažil se udržet svůj luk a dva toulce šípů nad hustou hladinou, ve zřejmě oprávněné obavě, že mu slizká tekutina rozežere tětívu a hroty šípů.

„Ať je proklet člověk, který má tenhle civilizační vynález na svědomí,“ bručel Mikula, otáleje na okraji zděného žlabu. Dlouhý bič měl omotaný kolem hrudi, v dlani svíral palici a u boku mu visel krátký meč se širokou čepelí, jaký se obvykle používal v Cařihradu. „Smrdí to tu jako v dračí prdeli. Namouduši, hůř než všechny kyjevské žumpy dohromady. Zbytečně jsme vyžrali krčmářovy zásoby – stejně všechno vyzvrácíme...“

„Zavři zobák a pojď už,“ osopil se na něj Volch, i když i jemu se z toho pachu dělalo zle. „Musíme si pospíšet. A chvíli to potrvá, než se těmi sračkami přebrodíme až ke zdi.“

Mikula si stejně jako jeho druhové zakryl tvář šátkem, zhluboka se nadechl – jako by to mohlo pomoci – a se zadržným dechem vlezl do kanálu. Už brzy se ale musel nadechnout a přesně jak předpovídal, zachvátila ho křeč, rychle si šátek strhl z obličeje a z úst mu vytryskly napůl natrávené zbytky večeře. Aljoša se k němu okamžitě připojil a Ilja musel zatnout zuby, aby nedopadl stejně.

Cedíce skrz zuby ty nejsprostší kletby, začali se brodit k hradbám Zilantawu.

„Kristovy rány,“ zasténal Jegor, když dřevěnou naběračkou zalovil v Mirtimerem načatém soudku a obrátil do sebe pořádný doušek průzračné tekutiny. „Ta je opravdu výborná, uzrálá. Vypálí z člověka všechny nečistoty a choroby, možná dokonce i jeho hříchy.“

„Nerouhej se, bohatýre,“ napomenul jej hostinský. „Zdřevění ti jazyk.“

„Už zdřevěněl.“ Svjatogor si dopřál ještě jeden hlt a zase zavzdychal. „Téhle vodky je věru škoda. Velká škoda. Měli jsme ji vzít s sebou. Stačilo rozlít ty zásoby lampového oleje.“

„Udělej, co je potřeba,“ přikázal Mirtimer. Když už se jednou odhodlal, měl v úmyslu postupovat rázně. Na nějakou lítost a nešťastné vzdychání bylo pozdě.

Jegor přikývl, odhodil naběračku, popadl sud – lehce, jako by byl prázdný – a začal jeho obsahem polévat stoly

a vyřezávané lavice v šenku. Mirtimer to pozoroval s nešťastným výrazem v obličeji. Nakonec Jegor praštil prázdnou nádobou o podlahu, až odlétla železná obruč a dubové latky se rozlétly do stran.

„A teď,“ sundal bohatýr ze stěny blikající měděný kahanec, „jsi na řadě.“

„Já?“ vyvalil na něj krčmář oči.

„Jistě. Abys později nikomu z nás nevyčítal, že jsme ti obrátili hospodu v popel.“

Mirtimer se neochotně chopil svítilny. Spolu s robustním bojovníkem ustoupil na práh místnosti.

„Alláhu, stůj při mě. Za emíra. Za Bolgar,“ vysoukal ze sebe a mrštil kahanec do kaluží oleje a pálenky na podlaze.

Oheň vzplanul prudce, s hlasitým zahučením, jako by do hostince skrz okno dýchl samotný Zilant. Modravé plameny rázem pohltily nábytek a závěsy a muže ovanulo sílící horko. Ucouvli.

„Hodně štěstí, krčmáři,“ poplácal Jegor Mirtimera po zádech. „Odted' se o sebe musíš postarat sám.“

„Já si nějak poradím. Ale ty se bez pomoci samotného Alláha neobejdeš. Tak ať tě ochraňuje, bohatýře.“

Jegor věděl, že slovo Alláh není jméno nějaké pekelné mohamedánské modly, ale že vlastně znamená Bůh. Takže si řekl, že Mirtimer mu vlastně požehnal úplně po křesťansku. Vděčně přikývl a zlehka se dotkl kříže na hrudi.

Vzápětí se otočil k Hassanovi ibn Ahmedovi a goryničům, kteří ho už čekali v sedlech koní. Na svůj věk a rozměry překvapivě svižně vyskočil na vraníka.

„Pojeďme, braši! Tady jsme skončili, jinde zábava teprve začíná!“

Brána do uličky za zadním dvorem už byla otevřená. Družina skrz ni rychle vyklusala do tmy a otočila koně směrem k pahorku na severovýchodním konci města.

Mirtimer počkal, dokud dusot kopyt neztlumila vzdálenost, a pak se zhluboka nadechl.

„Hoří!“ zaječel z plných plic a rozběhl se směrem k hlavní ulici. „U všech bohů, lidé, pomozte!“

Zoufalství, kterým naplnil svůj řev, ani nemusel příliš předstírat.

Ze střechy hostince *U ohnivého hřebce* vylétl do výšky nenasytný plamen a v okolních ulicích se roztančily kmitavé stíny. Vypadalo to, jako by všichni duchové a přízraky uspořádali bujarou pouliční oslavu – možná na počest těch, kdo dnes v noci měli rozšířit jejich řady.

Bohové věděli, že jich nebude málo.

Na útlé věži, vykukující z rozložené kupole Tangrova chrámu, visel pod špičatou stříškou na dvou řetězech velký, bohatě tepaný kruh z mědi a zlata. Představoval sluneční štít nebeského vládce. Údery do puklice ozdobené reliéfem býka Obuzgana obvykle svolávaly suwarské věřící k pravidelným obětním rituálům.

Štít, protože byl zasvěcen denním mocnostem, se samozřejmě nikdy nerozezněl v noci. To se stávalo jen v případech mimořádného ohrožení.

Proto když se do tmy ozvalo pronikavé kovové dunění, nebyly to ty obvyklé rozvážné, majestátní údery, doznívající v chvějivých ozvěnách mezi jednotlivými nárazy palice do štítu. Muž, který dnes Tangrův sluneční kotouč rozezněl, do něj bušil rychle, horečnatě, vyděšeně.

Bil na poplach.

„Bijí na poplach!“ zasyčel Volch do pronikavých kovových úderů, letících městem a rozechvívajících ušní bubínky. „Teď, bratři! Teď nás neuslyší!“

Ilja a Mikula ukázali mříži pod zdí záda, přehodili si provazy přes ramena a zabrali jako dva tažní koně, zapražení do chomoutu obrovského Velesova pluhu na poli v zemi bohů. Zaskřípalo to, zarachotilo, ale zvuky skutečně zanikly v dunění štítu na Tangrově chrámu. Strážcové nahoře na hradbách nic nepostřehli; dívali se směrem k požáru.

„Popláááh!“ znělo suwarskou nocí.

„Popláááh!“ znělo nocí nad planinou severně od Toktu.

Svjatoslav jako obvykle nocoval v kruhu svých bojarů pod holým nebem – dokonce tvrdošíjně odmítal i pozvání emíra Ahmeda do honosného stanu, kde přespávali bulharští hodnostáři. Proto když se nad ležením rozlehl křik a trubení poplašného rohu, byl mezi prvními, kdo se zbraněmi v rukou vyskočili na nohy.

„Útočí na nás! Do zbraně, havěti líná!“

To byl hlas Bragiho Halvorssona a zazníval z míst na východním konci tábora, kde nocovali helgardští pěšáci. Svjatoslav odběhl dál od ohně, aby ho záře plamenů neoslepovala.

Vzápětí spatřil záplavu jezdců, kteří se jako horda přízraků znenadání vyřítili z tmy nad stepí a s ohlušujícím vytím vpadli do tábora. Šavle sekaly všechno v dosahu, roje šípů kropily zemi a srážely zpátky vstávající, zaskočené muže.

„U Alláha!“ vykřikl Ahmed, který právě vyběhl ze stanu a zastavil se vedle knížete. „Chopte se luků, střelci z Bolgaru!“

Svjatoslav se ani nezdržoval zvedáním štítu a kopí. Jen si nasadil na hlavu přilbici a s runovým mečem v ruce se rozběhl k poplašeně frkajícím koním. Svižným skokem se ocitl v sedle svého oře.

„Do sedel, bojaři!“ řval, dusaje mezi budícími se chlapy. „Do sedel a za mnou! Ve jménu Peruna, uctíme válečné běsy!“

Poplašný křik a lomoz se nesl táborem.

Poplašný křik a lomoz se nesl Suwarem.

Tugarin na vrcholku Zilantawu podrážděně zasyčel. Chvilí se snažil naplno soustředit na proud magie, který jím a Ocelovým žezlem protékal, ale vřava za jeho zády sílila. Nakonec to nevydržel a ohlédl se. Stříbřité světlo zapulzovalo.

Ze středu temnotou zahaleného města šlehal mohutný plamenný sloup. Jeho světlo se v záchvěvech rozlévalo ulicemi a drobné lidské postavičky se v něm rojily jako hmyz. Obyvatelé spěchali hasit, ani ne tak z nutkání pomoci sousedovi v nouzi, jako spíš ze strachu, aby oheň nepřeskočil na jejich vlastní domy.

„To jsou oni, vy hlupáci!“ zařval velekněz.

Styrwit a Zamrach dole na svahu pod věží zachytili Tugarinův hlas a vzhledli.

„Je to jen trik na odpoutání pozornosti! Braňte Zilantaw!“

Přikývli, vyměnili si pohledy a tasili zbraně. Styrwit se dvěma tucty Čeremisů zaujal postavení před vraty věže a Zamrach se rozběhl dolů k hradbám.

Na zdi obklopující pahorek se to hemžilo pobíhajícími strážemi.

Pod zdí si Ilja a Mikula vyměnili pohledy. Seljanovič kývl hlavou, načež se oba rázně nadechli a vzápětí svorně zatahli za provazy. Jejich rozložené hrudě rozhrnuly kal ve stoce.

Zapraskalo zdivo, zaskřípalo železo.

Jak jinak, mříž povolila nejdřív na Muromcově straně. Rozlámané kamení zažbluňkalo ve slizu. Bohatýři na chvíli povolili, a pak se znovu zapřeli.

Konce železných prutů vyskočily z lůžek ve zdi. Aljoša tlumeně zajásal zpod šátku zakrývajícího tvář.

„Pojďme,“ zavelel Volch.

„Pojďte,“ zavrčel Tugarin. „Pojďte si pro smrt, hnidy!“

Díky kouzlům, které jím pulzovaly, si všiml toho, co zatím baghaturové dole na hradbách a Čeremisové pod věží vidět nemohli.

Jednou z postranních ulic k Zilantawu svižně klusala početná skupina jezdců. Velekněz ani na okamžik nezapochyboval o tom, že hledí na nepřátelskou družinu,

kteřou do Suwaru přivedl Volch, poslední z čarodějů nasáklých mocí dávných zmejů.

Jenže varovat obránce věže už nestihl.

Pod ním, v útrobách ponuré stavby, zarachotilo kamení.

Tugarin se bleskově otočil a opět propojil svou nadpřirozenou moc s žezlem. Stříbřitá zář, nějakou dobu nestála a poblikávající, zase mocně vzplála.

Ze studny v přízemí věže proudilo jako tasemnice z nemocných úst černé tělo. Podrážděné, lačné syčení se slévalo se škrábáním tvrdých šupin na kamenech, praskáním lámaného zdiva a šustěním sypajícího se písku a prachu. Obrovitý plaz se kroutil podél zdi k vrcholku věže a šupinami na břicho drtil reliéfy bohů i vlastní podobizny, tesané z tmavého kamene.

Tugarin se zachvěl, protože ani on sám nikdy neviděl Zilanta v plné síle a velikosti. Zaťal ale zuby, ještě pevněji sevřel čarodějnou hůl v rukou a soustředil veškerou svou moc.

Obrovská hadí hlava dosáhla ochozu pod Tugarinovým bosým nohama a vzápětí se vznesla nad vrcholek věže, nesená impozantním obloukem šupinatého těla. Nemrkající oči, jakoby odlité z načervenalého zlata, ještě žhavého a tekutého, hleděly přímo na velekněze.

„Zaklínám tě mocí dračí kněžny, z níž jsi vzešel!“ vykřikl Drakovič a bodl žezlem proti dračí hlavě.

Rozeklaný jazyk se sykotem vylétl z mezery mezi sevřenými čelistmi. Dva špičaté konečky se zlehka dotkly zářícího úlomku na konci čarodějné hole. V tom okamžiku sebou Zilant vyděšeně škubl vzad, jako by ho šupina popálila. Pružný oblouk černého těla narazil do ochozu naproti a vyrazil z něj spršku polámaného kamení.

Věž se zachvěla.

Tugarin ne.

„Cítíš to, že?“ vykřikl. „Cítíš kouzla velké Zirnytry! A její moc teď proudí mými tepnami! Budeš mě

poslouchat! Vím, že mi rozumíš! Pokorně splníš každý můj příkaz!“

Zlatavé oči sledovaly malou postavičku, jako by se ji snažily uhranout.

Ve skutečnosti to ale bylo právě naopak.

Volch, Ilja, Mikula a Aljoša se právě prosmýkli kolem vylomené mříže a přebrodivili se pod zdí, když nad rozechvělým pahorkem náhle zaznělo hrůzostrašné zasyčení. Vyděšeně vzhledli.

„U Gorynových spárů...“ uniklo Volchovi.

„Matko boží,“ přežehnal se Aljoša.

„Do prdele,“ zakleli Ilja a Mikula skoro jednohlasně.

Ve stříbřitém světle Tugarinova žezla se nad věž zvedala obrovská, na pružném krku se pohupující hadí hlava.

„Rychle k bráně!“ štěkl Vseslajevič. „Zbývá málo času!“

Vyškrábali se z kanálu, strhli si šátky z tváří a příkrčeně se rozběhli stínem pod dřevěným ochozem a žebříky na vnitřní straně zilantawské zdi. Mířili k hlavnímu a zároveň jedinému vchodu do areálu. Od stoky k bráně to bylo podél opevnění asi půl druhého honu. Uběhli skoro polovinu vzdálenosti, než je spatřily strážce na hradbách.

Baghatur, který jako první varovně vykřikl, se vzápětí zřítíl z ochozu s Aljošovými šípem v krku. A právě tím proudem zpěněné krve, kterou vychrlil k nohám bohatýrů, začala ona pověstná jatka pod suwarskou dračí věží, o nichž se v povodí Itylu vyprávělo ještě dlouhá léta.

„Předved' svou sílu!“ vykřikl Tugarin, zvedající zářící Ocelové žezlo vysoko nad hlavu. „Rozprostři křídla a probud' oheň ve svém nitru!“

Kožnaté perutě vyrůstaly ze silného plazího těla zhruba v jedné třetině délky mezi hlavou a chvostem, ještě pořád ponořeným v šachtě na dně věže. Zilant se

vyplazil z kruhové stavby natolik, aby mohl velekněze poslechnout, a nejistě, váhavě odlepil křídla od těla. Masivními ostny na jejich kloubech a špičkách neúmyslně urazil několik otesaných kamenů z vrcholku věže. S rachotem se odrážely od zdí směrem dolů se rozšiřující stavby a hrozivě se kutálely po svahu. Styrtwit a Čeremisové dole před bránou se museli krýt před kamenným deštěm. Jeden z balvanů prorazil cihlovou zeď kněžského obydlí dole na úbočí, jako by byla jen z blátem pomazané slámy.

„U Prorokova vousu!“ vykřikl princ Hassan a rázně trhl uzdou svého oře. Vytřeštěnýma očima se díval nahoru na věž. „Ten bláznivý vědmák to doopravdy udělal!“

Jegor, který zastavil vraníka po Bulharově boku, se chvíli nezmohl ani na slovo. Za nimi se v uličce, ústící na prostranství před zilantawskými hradbami, zastavovali goryniči a svorně s otevřenými ústy a polohlasnými modlitbami zírali na ten výjev.

Černý drak na vrcholku věže rozprostřel křídla. Podobala se netopýřím a měla úctyhodné rozpětí, ve světle poledního slunce by svým stínem zakryla značnou část posvátného pahorku. Teď hrozivě zaclonila hvězdy.

„Jdeme pozdě,“ zachraptěl Hassan. „Selhali jsme...“

„Ale hovno,“ zavrčel Jegor a rázným pohybem tasil Smert'. „Ještě není po všem. Připravte se, chlapi!“

Goryničové zařinčeli železem.

„No tak, bratři,“ zahudral šedivý bohatýr a zahleděl se na bránu tak upřeně a naléhavě, jako by ji chtěl prolomit pouhou silou pohledu. „Otevřete nám, ať můžeme to hadí hnízdo vyčistit!“

Brána ale zatím zůstávala zavřená.

Hadí hlava pohlédla doprava a doleva – ten pohyb a pohled prozrazovaly překvapivou inteligenci. Netvor zahýbal nejdřív jedním, a pak i druhým křídlem. Nebyl si jistý, jestli mu budou sloužit jako kdysi. Strávil v

podzemí celou věčnost a za tu dobu mohly perutě ochrnout a úplně ztratit sílu a švih, potřebný k odlepení se od země.

„Na co čekáš?!“ vykřikl Tugarin znovu. „Dokážeš to!“ Zilant posbíral všechnu sílu, zvedl obrovité perutě do výšky a mocně jimi mávl.

Od věže jako by se po úbočí přehnal k hradbám poryv vichřice. Ve vzduchu zavířila sláma a proutí, plameny loučí na zdi a na věžích se zatřepetaly, několik strážců srazil tlak na kolena, nebo jimi mrštil o cimbuří. Žebříky vedoucí na ochoz popadaly.

Šípy a oštěpy, létající z hradby směrem k běžícím vetřelcům, odfoukl proud vzduchu daleko od jejich cílů. Ne, že by to pro bojary znamenalo záchranu – Volch, Mikula a Aljoša beztak běželi skrčením pod pozvednutým Malachitovým žezlem a neviditelný kouzelný štít od nich odrážel všechny hvízdající střely. Ilja běžel kus před svými druhy, přikrčený, se štítem zavěšeným na zádech a chránícím mu zátylek. Všechny šípy a dokonce i oštěpy se na jeho zbroji lámaly a zvonivě se odrážely. Někteří baghaturové seběhli nebo seskočili z hradby a pokusili se jim postavit do cesty, ale Iljův zlověstně syčící meč je v gejzírech černé krve rozhazoval na všechny strany. A kdo mu unikl, toho skolila Mikulova palice nebo Volchův meč. Aljoša na bez ustání drnčící tětivě luku vyluzoval monotónní melodii smrti.

Když Zilant poprvé mávl křídly, k bráně jim chybělo už jen několik sáhů. Vítr jim vmetl vlasy do tváří a znejistil krok. Chtě nechtě zpomalili a ohlédli se k návrší.

„Velesova kopyta!“

„Panebože...“

Zilant soukal dlouhatánské tělo z věže a zvenčí omotával stavbu silnými černými prstenci. Jen zázrakem při tom nerozdrtil Tugarina. Zato po nevzhledných stěnách se plazily čím dál viditelnější praskliny a na úbočí se bez přestání sypalo rozdrčené zdivo. Drak opět

mávl perutěmi. A pak ještě jednou. A znovu. Nad posvátným pahorkem řádila zuřivá větrná smršť, která přelétávala hradby, vtrhávala do ulic města a brala s sebou všechno, co nebylo přibité nebo přivázané. Dokonce rozdmýchala plameny v hořícím hostinci *U ohnivého hřebce* a přinutila lidi, pokoušející se hasit, aby prchali před sílícím horkem.

„Rychle k bráně!“ zahulákal Volch do hučení nepřírozené vichřice a rozsekl mečem tvář jednoho z přibíhajících strážců. „Ještě to můžeme stihnout!“

Gněv už v tu chvíli vtrhl do houfu mužů před vysokými dvoukřídlovými vraty. Těla baghaturů se pod Iljovými údery měnila ve zmrzačená torza a v krvavých sprškách se sypala všude kolem. Rudý déšť ještě zhoustl, když se k boji připojili Muromcovi druhové. Aljošovy šípy bzučely jako podrážděné vosy a s neomylnou přesností nořily železné špičky do hrudí, krků a očí. Mikulův kyj také nelenil a dopadal s příšerným zvukem drcených kostí a trhaného masa a šlach.

„Iljo, bránu!“ zavelel Volch a bleskovým sekutím přes břicho vykuchal jednoho z protivníků.

Muromec ještě jednou švihl masivní čepelí. Trup strašlivě vyjícího baghatura narazil do zdi a zasypal její patu chuchvalci slizkých střev. Když dopadly nohy, Ilja už lomcoval masivní závorou.

Tugarinovy předčasně zešedivělé vlasy se zmítaly v poryvech horkého vzduchu. Velekněz s vytřeštěnými očima a nepřičetným úsměvem civěl na Zilanta. Pochybnosti, které v něm doposud hlodaly, jako by odvál vítr zpod dračích křídel. Opravdu se mu to podařilo. To, k čemu jeho předchůdci, celé generace veleknězů suwarského dračího kultu, nikdy nenašli odvahu. Vypustil Zilanta a zkontroloval ho mocí Ocelového žezla a Zirnytriny šupiny.

A teď ho použije jako válečný nástroj.

„Rozdmýchej svůj oheň!“ křičel na něj jako posedlý zlým duchem. „Začni plivat plameny! Ukaž svou opravdovou ničivou sílu!“

Obluda prohnula krk a stáhla hlavu dozadu, jako zmije chystající se zakousnout do neopatrně došlapující lidské nohy. Tlama se rozevřela, uvnitř bledě růžová, skoro bílá, slizce vlhká a lemovaná řadami krátkých, tupých zubů. Drak doširoka rozšklebil čelisti, jako by se chystal polknout velké sousto, a zvedl zrak ke hvězdám. V tlamě to podivně zasyčelo, jako když se lije žhavé železo do ledové vody. Tugarin mimovolně stáhl hlavu mezi ramena.

Do tmy vystříkl plamen. Skutečně vystříkl, protože to i k čarodějově vlastnímu překvapení nebyl pouhý oheň, ale vlastně hořící tekutina – podobala se řeckému ohni, jehož strašlivé účinky jednou Tugarin viděl na vlastní oči, když ho cesta za magickým poznáním zavedla do tajných dílen cařihradských alchymistů. Plamen byl ale slabý, na okamžik zaplápolal nad věží a rozstříkl se na malé ohníčky, dopadající do útrob Zilantawu a rychle pohasínající v temnotě.

Zilant nespokojeně potřásl hlavou. V tlamě mu to varovně začvachtalo a zasyčelo, když se žlázy, také dlouho nečinné, nalily druhou dávkou ohňotvorných výměšků.

Pak hadí hlava vystřelila k nebesům ještě jednou.

Tentokrát plamen vytryskl do dálky, na dobrých deset, patnáct sáhů. Impozantní ohnivý sloup rozčísł temnotu nad městem a na okamžik zalil ulice mihotavým světlem a roztřesenými stíny. I Suwarští, kteří si do této chvíle ve zmatku kolem požáru nevšimli dění u věže, se vyděšeně ohlíželi a s posvátnou hrůzou civěli na obrovitou, plamenem na okamžik dobře osvětlenou bestii s doširoka rozprostřenými křídly na vrcholku Zilantawu. I na úpatí pahorku na okamžik utichly zbraně a muži se s úžasem dívali vzhůru, na probuzeného démona z dávných dob.

Plamen se rozprskl v ohnivý déšť, pršící na svah a střechy kněžských obydlí. Tugarin, i když ho tlak a horko

srazil na kolena a měl co dělat, aby se z otlučeného ochozu nezřítil do nitra věže, se chraptivě rozesmál.

Nezáleželo na tom, že k bráně svatyně se už řítla družina kyjevských jezdců. Ani na tom, že Mutahar daleko na severu stojí proti početnější a lépe vyzbrojené přesile. Čaroděj se díval na svého obludného dračího sluhu a neměl ani nejmenší pochybnosti o tom, že staří bohové budou ještě před úsvitem oslavovat velké vítězství.

Opřel se o Ocelové žezlo a zvedl se na pevné, jisté nohy. Byl nejvyšší čas rozpoutat zkázu. Nejdříve zahubí nepřátele tady v Suwaru a pak i ty ve stepích na severu.

Zirnytřina šupina mocně zazářila. Zilant sklonil pohled k Tugarinovi. Necítil hněv, právě naopak – vděčil tomuto smrtelníkovi, nasáklému mocí jeho matky, za vysvobození z nenáviděné podzemní kobky a za probuzení dávné síly.

Byl připraven splnit každý jeho rozkaz.

„Dokázali to!“ vykřikl Jegor, když viděl, jak se dvoukřídlá vrata uprostřed rozevřela a škvíra mezi okovanými křídly se začíná rozšiřovat. „Vpřed, molodci!“ zařval přes rameno a mávl Smertěm, až čepel hlasitě zasyčela. „Za Kyjev! Za Svjatoslava!“

Goryničové nedočkavě zavyli a pobídli koně.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Noc draka

Noc nad Toktu si zpívala. Jenže dnes to nebyla obyčejná ukolébavka tvořená šustěním větru v trávě a cvrkáním cvrčků. Tentokrát tma nad stepí skučela děsivou píseň na počest válečných bohů a běsů. Předehrou bylo temné dunění tisícovek cválajících kopyt. K nim se přidalo svištění šípů. Vzápětí zatroubily poplašné rohy. A pak už se rozlehl sbor mužských hlasů, bojovných i rozervaných smrtelnou bolestí, zuřivých i zmatených. Do toho všeho se naléhavě zapojovalo zvonění oceli a ržání koní.

Mutahar stál na zápraží stařesinova srubu v Toktu, mírně rozkročený, v plné zbroji, s mečem v ruce, a opájel se tou písní, jako by to byl marnivý zpěv vodních víl. Přilétala ze severu, z nepřátelského tábora, vznášela se nad stepí, přelévала se přes suché koryto řeky, prostupovala skrz vozovou hradbu a kroutila se ve vírech nad překvapeně se probouzejícím a čím dál rušnějším a hlučnějším suwarským táborem.

Zarachotila kopyta a vedle vládce s hlasitým cinkáním honosně zdobeného postroje zastavil nevysoký, ale houževnatý koník. Bagain Kalin sklouzl ze sedla a padl na jedno koleno.

„Mluv!“ zavrčel na něj Mutahar.

„Útok na bolgarský tábor, Výsosti...“

„To přece vím! Ale kdo?!“

„My.“

„My?“ Blesky v tmavých očích varovaly, že jestli chán okamžitě nedostane pořádnou odpověď, jeho meč rozsekne na dvě poloviny první lidské tělo v dosahu.

Kalin se už těm zlověstným zábleskům v chánových očích, po nichž vždy přicházely výbuchy hněvu a krutosti, naučil rozumět. „Žoldnéři,“ vysvětlil rychle. „Pečeněgové, Kypčakové, dokonce i ti baškirští osli. Podle všeho je k tomu přemluvil Bajan, pečeněžský princ. Nenápadně odvedli koně na východ, verstu od ležení skočili do sedel, přebrodili řeku a z obchvatu nečekaně zaútočili na Svjatoslavův a Ahmedův tábor...“

„Bajan, jistě,“ zopakoval chán. „Jen v jeho všivé hlavě se mohl vylíhnout ten šílený a zároveň odvážný nápad.“

„Konal bez tvého vědomí, Výsosti, na vlastní pěst. Ohrozil tím osud celé válečné výpravy. To je velezrada!“

Mutahar na to neřekl nic. Pořád se díval na sever, naslouchal ocelové hudbě a smrtelnému zpěvu.

„Snad si nemysleli, že ty psy opravdu překvapí a porazí?“ zavrčel po chvíli. „Kyjevané a Bolgarští je brzy odrazí a zaženou zpátky k Toktu.“

„Jaké mám vydat rozkazy? Někteří velitelé žádají, abychom vyskočili na koně a cválali žoldnéřům na pomoc. Když teď udeříme na tábor z opačné strany...“

„Ani nápad,“ skočil mu vládce do řeči. „Bajan si tu horkou kaši navařil sám, tak ať si v ní i sám spálí čumák. Beztak potřebuje lekci za svou umíněnost. Otázka je, co udělají Svjatoslav a Ahmed, až zaženou útočníky na útěk. Budou si lízat rány a počkají do rána, nebo v hněvu odvěti okamžitým protiúderem?“

„Vydám rozkaz zaujmout obranná postavení a připravit se na útok,“ pochopil Kalin a rychle vstal.

Mutahar jen rázně přikývl. Bagainovi, který opět vyskočil do sedla a pobídl koně k hemžícím se stínům mužů na pozadí světlá táboráků, nevěnoval ani jediný pohled. Naslouchal vzdálenému vytí Arkliga, démonického boha války, a temnému bručení Erlika,

sběrače duší a strážce záhrobí. Krev mu začínala vřít v žilách, srdce vzrušeně bušilo, prsty se neklidně svíraly na rukojeti masivního zakřiveného meče. Už se nemohl dočkat, až si tu divokou píseň zazpívá s nimi.

Masivní dvoubřítá sekera na neobvykle dlouhém toporu jako by byla stvořena právě pro tento boj. Šavle kočovníků s ní nemohly soupeřit – byly zoufale krátké. Bragi Halvorsson před svištícími čepelemi mrštně uskakoval a odpovídal rychlými švihy dvoubřité širočiny. Zuřil, protože ho útok vyrušil ze snu o jeho krásné muromské nevěstě, a tu zlost proměňoval v sílu a přenášel ji do poletující zbraně. Skoro každým úderem strhl ze sedla dalšího vyjícího útočníka. Lebky a hrudní koše praskaly jako spálené kostry v popelu vychladlé pohřební hranice, utáté údy se sypaly do podupané trávy, vzduchem vířila smršť krve, podkovami vytrhané půdy a jisker z rozkopaných ohnišť.

„Takhle sis představoval tu válečnou slávu?“ zařval na něj Ratimír, kryjící se za štítem a sekající po koňských nohách dlouhým mečem.

„Přesně takhle!“ zařehtal se Bragi a protočil sekeru v dlaních, aby dopřál krvavou koupel rovnoměrně oběma ostřím. „Neslyšíš, jak valkýry nadšeně zpívají?“

První vlna útočníků, která se vyvalila z noční temnoty nečekaně jako armáda duchů, Helgardské nachytala nepřipravené. Krupobití šípů a první vír zakřivených čepelí mezi nimi nadělaly pořádnou paseku. I díky Bragiho šťekavým rozkazům se ale Varjagové rychle sebrali, pozvedli proti střelám a šavlím široké štíty, proti koňským hrudím kopí a oštěpy a houfy jezdců se okamžitě začaly trhat. Koně padali, jezdci vylétávali ze sedel, strašlivý křik a vřískot rval uši.

Halvorssonova družina zadržela útočníky dost dlouho na to, aby Svjatoslav a Ahmed vyskočili do sedel. A, samozřejmě, společně s nimi stovky Bulharů a Kyjevanů. Takže když se první kočovníci prosekali přes helgardské ležení a zaútočili na hlavní tábor, už se nesetkali jen se

zmatenými, právě se probouzejícími muži, kteří rozespale šátrali po zbraních.

Kdepak.

Čekala je sevřená, kopími naježená a zlověstně zachmuřená masa převážně těžkooděných jezdců. Zuřivé vytí útočníků se roztráсило o hradbu nenávistného mlčení Bulharů a Kyjevanů. Na Ahmedův pokyn zadrnčely bulharské luky. Lehkooděnci z jihu padali ze sedel po tuctech a ti, co projeli lijavcem střel, se vzápětí rozbili o ocelový kyjevský šik. Těla v kůžích, v hrubém plátně a v ovčích houních se napichovala na kopí, rozbíjela si obličej o neústupné štíty a stávala se lehkou kořistí pro meče, sekery, kladiva, palice. Podsadití stepní koníci padali pod kopyta statných, kousajících a bojovně dusajících kyjevských ořů.

„Bijte tu havěť!“ řval Svjatoslav. Jako obvykle nevelel boji ze závětrí, dral se dopředu a jeho meč nelítostně sekal lidské i koňské maso.

Kyjevské šiky zůstávaly neochvějně, neustoupily ani o krok. Masa nájezdníků se o ně rozbíjela a jak se zezadu valili další a další jezdci, postupně houstla a měnila se v nepřehlednou tlačenicí, v níž bylo velice snadné přijít k rozseknuté lebce nebo bulharskému šípu v plicích.

„Vpřed, vlci!“ zahučel Sveneld.

Bohatýři pobídli koně a začali tu zmatenou hordu hrnout zpátky, skrz rozmetaný helgardský tábor do stepi. Zlatý tug s půlměsícem a sokolem se nenechal zahanbit a pohnul se zároveň s třepetající se Perunovou sekerou na zaprášené vlajce. Ahmed a jeho synové dokazovali, že nejsou žádní palácoví rozmazlenci – jejich meče prolévaly krev po vědrech.

O kus dál se Bragi a Ratimír ocitli uprostřed víru nepřátelských jezdců. Postavili se zády k sobě a svištícími zbraněmi kolem sebe vytvořili kruh smrti. Najednou ale Halvorsson za sebou zaslechl výkřik, spíš zlostný než bolestný, a ucítil náraz do zad. Polekaně se otočil. To břemeno byl Ratimír s oštěpem vraženým těsně

pod hrudní kost. Svezl se po konungovi do trávy, ústa zalitá krvavou pěnou. Meč mu vyklouzl z dlaně.

„Bratře!“ zařval Bragi, ale v tu chvíli i kolem něj procválal stepní koník a na Varjagově přilbici zařinčela šavle. Zajiskřilo se mu před očima, zalehlo mu v uších, zatrnuly zuby. Klesl na kolena a podvědomě se naklonil k Ratimírovi, jako by chtěl vyslechnout jeho poslední slova.

„Já ty tvoje... prašivé valkýry... nevidím...“ zachřčel Ratimír, naposledy vykopl a hlava s otevřenými ústy a vyvalenými očima se mu zvrátila dozadu.

„Já je přivolám...“ zablekotal Bragi napůl omráčeně, vytrhl mu oštěp z hrudi a zhnuseně ho odhodil, jako by to byl jedovatý had. „Potřebují jen víc krve...“

Helgardský náčelník potřásl hlavou, párkrát se zhluboka nadechl, zapřel sekeru toporem o zem a roztřeseně vstal. Svět se po tom úderu do hlavy propadl do dokonalého chaosu. Koně a hulákající jezdci se kolem míhali rozmazaně jako duchové, co se nedokáží rozhodnout, jestli patří ještě do tohoto, nebo už do přízračného světa. V dáli planuly nejasné ohně, pršela hlína a krev.

Najednou Bragi v tom zmatku uslyšel pronikavé dunění kopyt. Celého jej to rozechvívalo, jako by ten kůň byl těžší než jakékoli jiné zvíře nablízku, jako by vůbec nepocházel z pozemského světa. Halvorsson obrátil mírně zakalený pohled za tím zvukem.

Ne, nebyl to bůh ani přízrak, kdo se na něj tak majestátně řítí. Snědý obličej se zuřivě vytřeštěnými očima a vyceněnými zuby se v ničem nelišil od obličejů ostatních útočníků. Kůň byl možná o něco urostlejší, než bylo v jižních stepích obvyklé, ale i tak to bylo jen obyčejné zvíře z masa a kostí. Co jezdce odlišovalo od kočovnické sebranky, byl dobrý pancíř a lesklá přilbice s rudě nabarvenými koňskými zíněmi na špičce. A taky masivnější meč v pozvednuté pravici – Bragi takové vídával u Arabů, když cestoval dalekými jižními zeměmi.

Tváří v tvář kočovnickému veliteli jako by z něj omámení náhle vyprchalo. Narovnal ramena, rázně pozvedl sekeru, obouruč s ní zatočil nad hlavou, uskočil stranou a s ohlušujícím zařváním sekl.

Kůň jako by předníma nohama skočil do zamaskované jámy. S děsivým řčením se zřítíl k zemi, dopadaje na hlavu a vyhazuje zuřivě kopajícíma zadníma nohama vysoko do vzduchu. Jezdec vylétl ze sedla jako vystřelený katapultem. Zhroutil se mezi mrtvoly navršené Bragim a Ratimírem a několik kroků se řinčivě kutálel. Ztratil meč i přilbici, ale když se konečně zastavil, kupodivu nezůstal ležet. Jen s mírným potácením se zvedl, potřásl hlavou, odhodil si dlouhé černé vlasy z obličeje a pohlédl směrem ke svému zoufale řičícímu koni. Zpoza zvířete, kopajícího zmrzačenýma a krvácejícíma nohama, se zvedl Bragi. Pevně popadl obousečnou sekeru a vykročil proti kočovnickému náčelníkovi.

Ten vytrhl z mrtvoly u svých nohou oštěp, rozmáchl se a hodil. Bragi, ještě pořád trochu otřesený, se pokusil uhnout, ale oštěp ho stejně zasáhl do horní části hrudi, rozrazil šupiny pancíře a vnikl pod klíční kost. Konung se s kletbou svalil na záda.

Kočovník se vítězoslavně zařehal.

Vtom mu za zády zaduněla těžká kopyta. Než náčelník stihl zareagovat, sykla dobře nabroušená čepel a stále se šklebící černovlasá hlava se zatočila ve vzduchu. Tělo v pancíři dopadlo na kolena a z pahýlu krku vystříkl proud krve přímo na Svjatoslava. Právě jeho runová čepel totiž jako blesk, vedená silnou a přesnou rukou, prolétla hrdlem kočovnického vůdce.

„To je skvostná trofej, kníže!“ zvolal Ahmed ibn Džafar, který vedle něj zastavil koně. Z meče mu v lepkavých krůpějích stékala čerstvá krev. „Každý bolgarský bojovník ti ji bude závidět!“

„Proč myslíš?“ pohlédl kníže na emíra. „Znal jsi toho psa?“

Kolem nich proklusal princ Talib, šikovně se naklonil ze sedla, nataženou rukou popadl černovlasou hlavu a hned se zase vyšvihl zpátky na koňský hřbet. Potom otočil koně a jak se vracel, hodil hlavu Svjatoslavovi. Kníže ji chytil a prsty, v nichž pořád svíral rukojeť meče, odhrnul vlasy z obličeje. V nebožtíkových tmavých očích ztuhlo překvapení, rty se pořád křečovitě usmívaly.

„Nemýlil jsem se,“ zachechtal se emír. „Zabil jsi Bajana, pečeněžského prince, syna velkého chána Kurji.“

„Tak to mi určitě vedli ruku samotní bohové,“ zabručel Svjatoslav spokojeně. „Můj otec kdysi s Kurjou bojoval. Když byl ten zkurvenec ještě mladý vojevůdce, přivedl Pečeněgy až ke Kyjevu. Tohle je má pomsta za všechna zvěrstva, která tehdy kolem Slavutiče napáchali.“

„Dej si pozor, kníže,“ varoval ho Ahmed. „U nás se říká, že krevní msta je dvojsečná zbraň, může se obrátit i proti tobě.“

Svjatoslav jen pokrčil rameny a narychlo si přivázal hlavu za černé vlasy k sedlové hrušce. Pak pobídl koně.

„Bragi, žiješ?!“

Halvorsson se posadil. Mělce zabodnutý oštěp mu vlastní váhou vyklouzl z rány. Po pancíři tekla krev, ale nebyl to nijak silný proud. Vzhlédl ke Svjatoslavovi mírně zakalenýma očima.

„Už ses konečně probudil?“ zeptal se chraplavě. „Myslel jsem... že ty zkurvysyny budu muset rozsekat sám... a přinést ti jejich játra ke snídani... až se vyspíš dorůžova...“

„Nenechám ti přece všechnu slávu. Podívej, už se dali na ústup. Když viděli, jak jsem jim skolil náčelníka, vzali nohy na ramena. Bulhaři cválají za nimi, ta stepní chamrad' má u nich hodně nesplacených dluhů.“

„Tu svini jsem chtěl zabít sám,“ řekl Bragi, když s pomocí sekery vstal a ocitl se tváří v tvář useknuté Bajanově hlavě na Svjatoslavově sedle.

„Co teď, kníže?“ zeptal se Ahmed, dívaje se za vzdalujícími se houfy kočovníků a za Talibem a

Muminem vedenými pronásledovateli. „Stáhneme se, nebo okamžitě podnikneme protiútok? Podle mého by bylo lepší vyrazit až ráno. Musíme se postarat o raněné, přeskupit se, naplánovat útok...“

„Nesmysl,“ zavrčel Sveneld, který se právě objevil poblíž, celý potřísněný krví jako modla nějakého severského běsa po vydatném obětním rituálu. Zjizvený obličej zkřivil jeho typický vlčí úsměv. „Přeskupíme se raz dva a ranění budou muset vydržet. Sluší se nepřátelům oplatit návštěvu a svlažit krví i jižní břeh.“

Svjatoslav zachmuřeně přikývl. „Řekl bych, že v jejich táboře je teď pořádný zmatek a ti vracející se spráskaní psi ho ještě znásobí. Využijeme toho a udeříme hned. Souhlasíš, emíre?“

Ahmed ibn Džafar zalétl pohledem k vyschlé řece. Ve světle ohňů, spoutaném provizorní hradbou na druhém břehu, se divoce míhaly stíny mužů a koní. Ano, opravdu tam vládl shon a chaos. Vládce Bolgaru se podíval zpátky na Svjatoslava.

„Souhlasím. Proč nechat zbraně odpočívat až do rána? Zadujte na rohy!“ obrátil se ke svým družiníkům. „Ať se všichni muži shromáždí! I ranění! Každý, kdo ještě dýchá, půjde s námi!“

Muži to rozhodnutí podpořili bojovným pokřikem.

„Bragi, jak jsi na tom?“ sklonil Svjatoslav zrak k helgardskému konungovi. „Jdeš s námi?“

„Chceš mě urazit, že se na něco takového ptáš?“ vycenil Halvorsson krví zašpiněné zuby. „Už jsem bojoval i s horšími zraněními. Tohle je jenom škrábnutí. Vypláchnu si to pálenkou, vypálím hořícím klackem z ohniště a hned skočím do sedla. Ti koňomrdi mi zabili pobočníka, starého druha, a za to mi zaplatí vlastními kůžemi!“

Svjatoslav se jen zachechtal a pobídl koně. Klusaje bojištěm, metal rozkazy na všechny strany.

Válečná píseň na chvílku utichla, ale to se jen bohové a běsi nadechovali před hlavním zpěvem.

Zamrachovi bušilo srdce tak divoce a hlasitě, jako by měl místo něj v hrudi zvon.

Na tento okamžik velitel baghaturů čekal už celé roky. Ne, že by si výslovně přál, aby se Zilantaw stal terčem nepřátelského útoku, aby se těm špinavcům podařilo otevřít bránu a aby vzápětí dovnitř vtrhla smečka bojovně vyjících jezdců. To ne. Byl oddaným služebníkem svatyně, povinnost považoval za smysl života a na ničem mu nezáleželo tak, jako na bezpečí velekněze Tugarina.

Šlo o něco jiného. Zamrach totiž už hodně dlouho nesvlažil čepel meče v nepřátelské krvi. Baghaturové byli zřejmě nejlépe vycvičení bojovníci široko daleko, ale jejich úkolem bylo střežit Zilantaw. Občasných válečných výprav proti kočovníkům a loupežníkům ohrožujícím karavanové cesty se nezúčastňovali. A na Suwar, natož na hrozivou dračí věž, se už roky nikdo neodvážil zaútočit. Takže Zamrachovi a jeho družině chyběly bojové zkušenosti. Žili v tvrdé disciplíně, celé dny cvičili lukostřelbu a boj s mečem, vítězili v chánem pořádaných turnajích a jezdeckých zápolech, jenže o přímém střetu se skutečným nepřítelem mohli jen snít. Když Mutahar vyhlásil válku Bolgaru, tajně doufali, že Tugarin potáhne s chánem na sever a oni konečně předvedou svou válečnickou zručnost. Jenže velekněz zůstal v Suwaru a oni s ním. Zamrach viděl, jak jeho muži, i když si nahlas nestěžovali a nepřiznávali zklamání, jen těžko polykají tohle trpké sousto.

Dnes v noci ale velitel pochopil, že válečný bůh Arklig na baghatury nezanevřel. Právě naopak, přichystal jim jejich vlastní, neméně lýtý boj. Útok na svatyni byl, v určitém smyslu, naplněním jejich tajných tužeb. Přesně k tomuhle byli vycvičení. Cítili se jako tesaři, kteří celé roky jen káceli stromy v lese a až dnes v noci mohli z toho dřeva konečně něco vytesat.

Nepodlehli zmatku. Vzrušení, které je ovládlo, nemělo žádný vliv na jejich rozvahu a kázeň. Všechno se dělo rychle, všude vládl pohyb a křik, ale zároveň šlo vše podle pravidel. Z každé tříčlenné hlídky na jednotlivých

věžích se oddělili dva muži a rozběhli se po dunících ochozech k bráně. Jeden strážce na každé baště zůstal – pro případ, že by útok na bránu byl jen trik pro odpoutání pozornosti a jiné místo hradby by bylo vystaveno silnějšímu úderu.

Tak nebo onak měl teď Zamrach u brány na povel skoro tři desítky mužů. Útočníků bylo také zhruba tolik – nejméně půl tuctu jezdců se díky soustředěné lukostřelbě baghaturů nedostalo ani k hradbám.

Když vzápětí Kyjevané procválali bránou a jejich koně zadusali na posvátné půdě, Zamrach nezuřil, že k tomu došlo. Takhle měl alespoň příležitost střetnout se s nepřáteli v bezprostředním boji. A společně s ním další nedočkaví baghaturové. Zatímco skupina obránců na hradbách a věžích nad bránou nepřestávala zasypávat útočníky dobře mířenými šípy, Zamrach a asi dvacet chlapů s meči, štíty a kopími v dlaních přehradili cestu vedoucí nahoru k věži.

„Nesmějí projít!“ řval Zamrach tváří v tvář blížícím se jezdcům, na jejichž štítech otevíral své tři tlamy zelenošupinatý Goryn. „Stůjte pevně!“

Ze šiku baghaturů vylétl roj oštěpů. Tři nepřátelští koně, už zkrvavení od šípů, ale stále se držící na nohou, po zásahu masivními hroty konečně padli k zemi. Zoufalé řičení rvalo uši.

„Kopí!“ zavelel Zamrach a sám celou svou váhou nalehl na šikmo opřené ratiště.

Střet kopí s více či méně opancéřovanými koňskými hrudníky byl drtivý. Praskalo dřevo, létaly ostré úlomky zlomených ratišť, stříkala koňská krev, bušila kopyta. Několik baghaturů to odhodilo vzad, ale hned se sebrali, tasili zakřivené meče a s vytím se vrhli zpátky do té mely. Zamrach cítil, jak hrot jeho kopí vniká do koňského těla. Přes ohýbající se ratiště se přenesly do jeho rukou záchvěvy těla, jako by kopím unikala ze zvířete duše a vlévala se do baghatura. Zavyl. Vzrušením z boje, rozkoší, jakou poskytovalo jen braní životů. Včas ratiště pustil a uskočil. Probodnutý oř se ve smršti hlíny a

kamení zřítíl k zemi. Zamrach se vrhl na jezdce. Ten včas vytáhl nohy z třmenů a vykutélel se zpod koně. Na kolena se zvedl dost rychle na to, aby pohotově pozvednutým mečem odvrátil Zamrachův výpad. Velitel zilantawských stráží zahlédl jezdcovu tvář – byla snědá, s černými vousy a mírně sešikmenýma očima. Bulhar.

Hassan ibn Ahmed odrazil i druhé baghaturovo seknutí. Věděl ale, že takto z pokleku mu dlouho vzdorovat nedokáže. Naštěstí se v tu chvíli na Zamracha vrhl jeden z goryničů, švihající sekerou na dlouhé násadě. Velitel se mu vyhnul až na poslední chvíli a odpověděl mocným seknutím. Ostří odseklo goryničovi nohu v polovině stehna a zastavilo se až o sedlo. Kyjevan se s řevem svezl z koně. Krev z pahýlu nohy stříkala mohutným proudem.

Hassan mezitím vyskočil na nohy. Jeho a Zamrachův meč se opět řinčivě srazily. Do přítmní protrhávaného jen plameny loučí a světelnými záchvěvy vzdáleného požáru vyprskly jiskry. Baghatur zjistil, že má proti sobě důstojného protivníka a nadšeně vykřikl. Divoce šermovali, zatímco se kolem přelévala strašlivá bitva. Goryničové nebyli o nic horší bojovníci než baghaturové a navíc měli bohaté válečné zkušenosti. Každý zabítý Kyjevan s sebou vzal dva nebo tři obránce svatyně. Zamrachův meč zasáhl Hassana do levého boku. Seknutí ztlumil princův pancíř. Bulhar nezaváhal, levačkou popadl soupeřovo zápěstí a s bleskovým rozmachem mu vrazil hrot svého meče do břicha. Ocel našla šterbinu mezi kovovými destičkami pancíře, prorazila kožený kabátec a vnikla do těla. Zamrach měl pocit, že se mu do střev ponořil kus ledu. Zavrčel a pokusil se protivníkovi vytrhnout, aby ho mohl z posledních sil seknout a vzít do záhrobí s sebou, ale Hassan držel pevně a nelítostně nořil čepel hlouběji, tlačel rukojeť dolů a hrot naopak vzhůru, do hrudního koše. Ostří brzy našlo plíce. Zamrach se krvavě rozkašlal, padl na kolena a meč mu vyklouzl z prstů. Hassan z něj vytrhl zbraň a rozhlédl se.

Šik baghaturů byl rozmetaný a poslední vzdorující obránci hynuli pod zbraněmi kyjevských jezdců. Lukostřelba z hradeb už také utichla – goryničové ji zastavili rojem vlastních střel. Aljoša už vytahoval šípy z druhého toulce.

„Vpřed, bratři!“ křičel Jegor Svjatogor, držící zakrvácený Smert' nad hlavou. „Nezastavujte se! Opravdový boj nás teprve čeká!“

Od brány přiběhl Ilja Muromec, na levačce štít, v pravé ruce meč mokrá krví. Vypadalo to, že nemá jediné zranění. Za ním kulhal Aljoša, kterému nepřátelský šíp proklál stehno. Volch a Mikula přiklusali v sedle koní po zabitých goryničích.

Všichni se dívali vzhůru k věži.

Na jejím vrcholku si protahoval křídla černý drak. Roky, ba možná celá staletí je nepoužíval, takže jeho pokusy odlepit se od Zilantawu byly zatím marné. Urputně ale perutěmi mával a sílící poryvy větru čechraly bohatýrům dole pod svahem vlasy a vousy, škubaly pláště a koňskými hřívami.

„Kupředu!“ zavelel Volch. „Dokud ta bestie opravdu nevlétne.“

„Co jeho oheň?“ zeptal se s obavami Mikula.

„Zkusím ho odvrátit kouzly,“ pobídl Vseslajevič koně do čela družiny a pozvedl Malachitové žezlo. „Držte se za mnou!“

Zhruba dvacítká přeživších Kyjevanů cvalem vyrazila vzhůru po úbočí. Ilja, Hassan a kulhající Aljoša vyskočili na koně, které jim přivedl jeden z goryničů. Buruško pozdravil Muromce radostným zafrkáním. Princ z Bolgaru nasedl na Volchova hnědáka. Odrážejíce útoky zbylých baghaturů a knězů, přibíhajících z uliček mezi obydlení na úbočí, stoupali ke zlověstné stavbě na návrší.

Zamrach ještě pořád klečel na mrtvolami posetém a šípy zasypaném prostranství na úpatí pahorku. Hluk boje se od něj rychle vzdaloval. Mezi gejíry bolesti, které mu zaplavovaly mozek s každým krvavým zakašláním, si uvědomoval, že selhal. Nechal nepřátele, aby vnikli na

posvátnou půdu a zaútočili na samotnou věž... Budou to muset být ti prašiví Čeremisové, kdo je zastaví... Anebo dokonce samotný Tugarin či Zilant...

Navzdory tomu Zamrach v posledním záblesku vědomí poděkoval bohům za to, že mu dovolili zemřít v boji.

Pak v dávivé křeči vychrlil proud tmavé krve, obrátil oči v sloup a svalil se obličejem do prachu.

„Zamrach zhebl. A většina baghaturů s ním,“ zavrčel Tugarin, dívaje se na kyjevskou družinu, která rychle stoupala po svahu k věži. „A Čeremisové ty psí syny taky nezastaví. Potřebuju tvou ničivou sílu, velký Zilante!“

Černý drak přestal mávat křídly a sklonil pohled k velebnězi. Tugarin se otočil a mezi sebe a zlověstný pohled příšery pozvedl Ocelové žezlo se zářící Zirnytrinou šupinou.

„To je rozkaz,“ procedil čaroděj skrz zuby. „Slyšíš?“

Zdalo se, že Zilant přimhouřil oči.

„Upeč ta prasata!“

„Kryjte se!“ zařval Volch v čele družiny a pozvedl Malachitové žezlo. Stříbřitý úlomek na jeho konci pronikavě zazářil. Bohatýři ale i přes oblak bělostné záře jasně viděli, jak had na vrcholku věže útočně prohnul krk, zavlnil černým tělem okolo zdí věže a rozšklebil tlamu. Spatřili i plamen, rodící se v temném chřtánu.

„Uhněte!“ vykřikl Ilja. Cválali s Aljošou a Hassanem na samotném konci útočné skupiny. Muromec pochopil, že Volchovo kouzlo naplno ochrání jen muže držící se těsně za Vseslajevičem.

Strhli koně doleva, do stínu mezi kněžské příbytky.

Zilant vymrštil hlavu vpřed a dolů. Z rozšklebené tlamy vytryskl obrovitánský tekutý plamen. Zalil světlem nejen pahorek, ale i celé město a neomylně zasáhl blížící se jezdcy.

Volch zařval a bodl žezlem proti blížícímu se plameni. Bohatýři za jeho zády stáhli hlavy mezi ramena, přikrčili se za štíty a nejeden z nich pronikavě zaječel. Ohnivé světlo se odrazilo ve vytřeštěných očích koní.

Tekutý oheň se rozstříkl o Volchův magický štít; muže hned za čarodějem, mimo jiné Jegora a Mikulu, plameny sotva olízly – horoucí závan byl ale přesto dost silný, aby jim zrudla kůže a ožehly se konečky vousů a vlasů. Jenže přesně, jak Ilja předpokládal, kouzla nedokázala zaštitit celou družinu. Goryniče vzadu a po stranách oheň zasáhl naplno. Hukot a syčení přehlušilo příšerné řičení koní a drásavý řev hořících mužů. Tekuté horko z dračího chřtánu se přilepilo na kůži a okamžitě se prokousalo ke kostem. Bohatýři proměnění v živé louče s vytím padali ze sedel a koně s hořícími hřívami a ohony zběsile cválali tmou jako přízračné stádo z pekla.

Ilja a Hassan se v poslední chvíli vřítili do stínu cihlové zdi jednoho z domů na svahu. Aljoša tolik štěstí neměl. Zaostal jen o pár kroků, ale stačilo to, aby ho plamen ze strany olízl a pokropil zadek jeho koně. Zvíře příšerně zaržalo a skočilo, takže Ulič vylétl ze sedla.

„Bohové!“ vykřikl Ilja, seskočil z Buruška a běžel Kněžicovi na pomoc. Vtáhl kňučící, kouřící tělo do úkrytu a snažil se ho uhasit. Hassan mu hodil čutoru s vodou a Muromec rychle polil Aljošovi obličej. Jeho pravá polovina se okamžitě pokryla puchýři, vlasy kolem spečeného ucha shořely až na kůži.

„Oči!“ křičel Aljoša a zoufale svíral víčka. „U bohů, nechci oslepnout! Jestli přijdu o zrak, můžeš mě rovnou utratit jako nemocného psa!“

„Neoslepneš,“ konejšil ho Ilja, i když si tím vůbec nebyl jistý. „Není to zase tak zlé!“

Zato na svahu to zlé bylo. Hodně zlé. Cestu k věži zalily plameny a v nich strašlivým způsobem umíralo přinejmenším deset goryničů a jejich koní. Muže, kteří žili ve znamení draka a v úctě se mu klaněli, teď jiná obrovitá šupinatá bestie poslala do náruče Moreny.

Ale Volch, Jegor, Mikula a více než půl tuctu mužů tím peklem projeli. Od Čeremisů vyčkávajících před bránou věže je dělilo už jen pár koňských délek.

„Tohle je naše chvíle, bratři!“ zahřměl Styrwit, zahákl si vousy za uši a sevřel v dlaních kůží opletenou rukojeť palice. Rozkročil se a rozvážně, jako by mě ještě fůru času, obrovitou zbraň pozvedl. Železné ostny na sukovité hlavici byly pokryty tmavými skvrnami a proto zůstávaly matné, světlo smrtících plamenů se v nich nezrcadlilo. Barbarský náčelník pohrdl přilbicí i štítem, jedinou ochranou a zároveň amuletem mu byl kruh se znakem okřídleného hada na hrudi.

Čeremisové zařinčeli zbraněmi. Od paty věže vzlétlo pár oštěpů, ale magické pole, stále se ve stříbřitých vlnách rozlévající kolem Volchova žezla, je srazilo stranou. Bohatýři se v plné rychlosti roztáhli do stran. Obránci Zilantawu měli dvojnásobnou přesilu, takže boj musel rozhodnout hned první, drtivý úder.

„Goryyyyn!“

„Zilaaant!“

Srazili se a dali do toho všechnu sílu a divokost – Čeremisové i Kyjevané. Meče, sekery i kyje zarachotily na štítech. Zapraskaly lidské i koňské kosti.

Styrwit od počátku probodával pohledem jediného muže – nejmohutnějšího z nepřátel, postaršího bohatýra s dlouhatánským plnovousem a mečem s jantarovou hlavicí v dlani. Jezdec jako by vycítil jeho upřený pohled a nasměroval svého statného vraníka přímo na čeremiského náčelníka.

Styrwit neuhnul. Nohy jako by mu vrostly do země. Rozehnal se palicí a v okamžiku, kdy se jezdec ocitl na dosah, vši silou udeřil.

Masivní zbraň zboku zasáhla vraníkovu hlavu. Železné bodce ji doslova rozmetaly – vzduchem zavířily kusy koňské lebky a mozku v zářivě rubínové spršce. Oř nestihl ani zařičet; zřít se na pravý bok jako podřatý.

Jezdec se s výkřikem svalil ze sedla. Styrwit zařval a rozběhl se k němu.

„Všichni svatí...“ Jegor vleže šátral po upadlém meči. Síla, s níž mu čeremiský obr zabil koně, ho šokovala. Nahmatal Smerť, jenže v tu chvíli širokou čepel přišlápla těžká noha. Svjatogor vzhlédl. Spatřil holohlavého, potetovaného barbara s kníry zastrčenými za ušima. Styrwit se opět rozmáchl kyjem, aby ho po koňské krvi vykoupal i v lidské.

Vtom něco zasvištělo vzduchem a násadu palice omotal pružný kožený řemen. Čeremis se podrážděně ohlédl. Rukojeť na opačném konci biče svírala mocná ruka Mikuly Seljanoviče.

„Vidím, že potřebuješ pomoc, starouši!“ zakřičel bohatýr na Jegora a zašklebil se od ucha k uchu.

Styrwit zavrčel a prudce trhl zbraní. Kyj ale ze smyček karabáče neuvolnil a rukojeť ani na palec nevyklouzla z Mikulovy dlaně. Seljanovič se jen zakýval v sedle a jeho kůň se zapotácel a zadusal kopyty ve snaze udržet rovnováhu.

Jegor se mezitím snažil vstát, zvedaje Smerť ze země.

Čeremis se otočil k Mikulovi, rozkročil se a potáhl ještě jednou, silněji. Mikulův koník se zapřel nohama do země, až vyprskl štěrk a kousky tvrdé hlíny. Bohatýr v sedle zůstal neochvějný. Styrwit pochopil, že takhle neuspěje. Najednou povolil tah a rozběhl se proti jezdcí.

Seljanovič pozvedl druhou ruku. Svíral v ní své těžké kladivo.

Čeremisova palice zasvištěla, cedíc vzduch přes ocelové bodce, a drtivě se srazila s válečným kladivem.

Násada mlatu se zlomila, rozprskla se na třísky, jako by ji omylem vyrobili ze ztrouchnivělého dřeva. Mikula zaklel. Styrwit jeho překvapeního zaváhání využil, ohnal se znovu a praštil bohatýra do hrudi.

Hroty naježená hlavice zařinčela na železných šupinách chránících Mikulovu hrud'. Zapraskalo to, rozprskly se kousky polámaného kovu. Seljanovič s vytřeštěnými očima zalapal po dechu a svalil se dozadu.

Nohy mu vylétly nad sedlo a robustní tělo se hlučně složilo na zem.

„Mikulo, bratře!“ zařval Jegor.

Styrwit se už nestihl otočit, jen sebou instinktivně škubl stranou, takže mu bodající Smert' nevnikl přímo do ledvin, ale jen do levého boku. Hrot prošel mělce tělem a vynořil se z břicha. Čeremis zaskučel a otočil se, čímž ránu nebezpečně zvětšil a vyvolal mohutné krváčení. Vůbec na to ale nedbal; jako by necítil žádnou bolest. Zuřivostí zakalené oči pohlédly Jegorovi do obličeje. Bohatýr trhnutím uvolnil meč, ale druhý, smrtelný úder už zasadit nestihl. Styrwit totiž švihl pravačkou a vzduchem se mihl stín obrovitého kyje.

Strašlivá zbraň zasáhla Jegora do hlavy. Zařinčelo to, zajiskřilo. Zkrvavená přilbice odlétla stranou, táhnouc za sebou potrháný kroužkový závěs. Prošedivělý bohatýr se zřítil jako podťatý a udusanou hlinu potřísnila jeho krev. Styrwit vítězoslavně vykřikl, ale hlas mu zlomila ostrá bolest. Sáhl si na bok. Ošklivou, rozšklebenou, krev chrlicí ránou se tlačily ven vnitřnosti. V Čeremisovi vzplála pomstychtivost. Otočil se tváří k bojujícím mužům, hledaje někoho, na kom by si vylil zlost.

Plameny posetým úbočím stoupali vzhůru k věži dva jezdci.

Volch se mezitím prosekal ke vchodu do věže, seskočil z koně a zatímco mu dva goryničové urputně kryli záda, kouzly se obořil na masivní bránu. Úder žezlem doprovázel oslepující stříbřitý záblesk a hlasité zapraskání.

Tugarin nahoře na věži sprostě zaklel. Přeběhl po ochozu přímo nad Volcha a patkou Ocelového žezla praštil do okraje zdi. Zahřmělo to, uvolnil se masivní kámen a padal rovnou na Vseslajeviče. Drevljanský čaroděj zaslechl rachot, když opracovaný balvan narazil do zdi svatyně. Vzhlédl a v poslední chvíli nad sebe pozvedl malachitem vykládanou hůl. Kámen se rozbil o Zirnytrinu šupinu jako špatně vypálená cihla o železnou

kovadlinu. Jeden úlomek ale přece zasáhl goryničovu hlavu. Vseslajevič se zapotácel a podél stěny se svezl na zadek.

„Volchu!“

Rachot kopyt oznámil příjezd Ilji a prince Hassana. Zatímco Bulhar se vrhl na zuřivě vzdorující Čeremisy, Muromec po uštědření několika tvrdých seknutí zastavil Buruška před bránou věže a seskočil. Volch k němu omráčeně vzhlédl, tvář zalitou krví z rozbitého temene. Tugarin nahoře na věži úderem žezla urazil z hrany zdi další kámen. Ilja přiskočil k Volchovi a zvedl nad něj štít. Zdivo a rozbité kameny do něj neškodně zabubnovaly.

„Dveře...“ chraptěl Volch, zapíraje Malachitové žezlo do země a pokoušeje se vstát. „Musíme se dostat dovnitř.“

Ilja pohlédl na bránu. Jako by se mu svou masivností a zdánlivou neochvějností posmívala. Podrážděně zafuněl, ustoupil o dva kroky, rozběhl se a pravým ramenem vrazil do bronzem spoutaného dubového dřeva. Zarachotilo to, zapraskalo, dveře se otřásly, kovové pláty se prohuly jako železo tvarované kovářem v dobře rozpálené výhni. Muromec ustoupil, chystaje se ke druhému útoku. Volch mezitím nelenil a udeřil do vrat čarodějnou holí. Ani to nezůstalo bez účinku – praskání a smrad spáleniny naznačovaly, že k vniknutí do Zilantawu už bohatýrům mnoho neschází.

Muromec se rozběhl jako býk rozdrážděný rudou plachtou. Tentokrát už ho vrata nezastavila – pod nárazem vylétla z pantů a zhroutila se dovnitř. Setrvačností hnaný Ilja po nich přeběhl a dopotácel se až ke zděné obrubě temného propadliště.

Volch zajásal a vběhl za ním. Vyměnili si krátké, ale významné pohledy. Podařilo se to. Byli uvnitř.

Pak společně vzhlédli. Guslaři, kteří v pozdějších zpěvech o tomto boji tvrdili, že bojaři vstoupili do dračí věže směle a bez jediné známky strachu ve tvářích, lhali.

Tugarin se z ochozu díval do nitra věže. Nenávistně zúženými očima sledoval dvě postavy, které ve

stříbřitém světle Volchova žezla vyrazily po točitém schodišti vzhůru k němu.

Pohlédl na Zilanta.

„Zabij je,“ zavrčel. „Proměň Zilantaw v rozpálenou pec.“

Černý drak ale zíral na blížící se dvojici s viditelnými obavami a váháním. Cítil moc Malachitového žezla a věděl, že je stejná jako divotvorná síla zakletá v Tugarinově holi. I ona pocházela od jeho matky, mocné dračí kněžny...

Volch a Ilja brali schody po dvou a rychle stoupali k velebnězi.

„Slyšíš?“ zařval Tugarin, když pochopil, proč obluda váhá. Namířil na draka Ocelové žezlo. „Okamžitě z nich udělej škvarky, nebo tě zaženu zpátky do podzemí na dalších tři sta let! Anebo rovnou na tisíc, dokud v těch smradlavých kobkách neshniješ!“

Hadí hlava se stáhla dozadu a pohlédla na čaroděje, jako by Zilant zvažoval, že se svému pánovi postaví na odpor. Pak se hadí krk prohnul do oblouku a tlama vystřelující rozeklaný jazyk se obrátila ke schodišti v útrobách stavby.

Strašlivý dračí chřtán se rozevřel.

Ilja a Volch zaslechli varovné syčení, zarazili se a zděšeně vzhlédli.

„Kryj se, Muromče!“ vykřikl Vseslajevič, shrbil se a pozvedl žezlo.

Ilja se vrhl ke stěně, klesl do podřepu a skrčil se za štítem. V duchu volal všechny muromské i vjatičské bohy.

Zilantova hlava vlétla do věže a ohnivým plivancem ji proměnila v peklo.

Obyvatelům Suwaru, kteří se v tu chvíli dívali směrem k věži, se naskytl strašlivý a zároveň fascinující pohled.

Záplava ohně, zlatožlutého, s občasnými červenavými jazyky, naplnila Zilantaw od vrcholku až po temeno kopce. Několikasáhové plameny vytryskly z oken a rozprskly se v ohnivý déšť. Proud divoce vířící, spalující zkázy vyrazil i z brány a rozlil se po bojišti před vchodem. Plameny samozřejmě vlétly i do dračí studny a zahučely v podzemních kobkách. Země se otřásla, zaduněla a udusaná hlína v ulicích popraskala jako rozžhavená hliněná nádoba, kterou někdo nedopatřením polil ledovou vodou. Lidé ječeli hrůzou a hrnuli se k chrámům, aby našli ochranu v příbytcích samotných bohů. Naráželi ale na pevně uzavřené brány, což je úplně zbavovalo přičetnosti.

Městem se rozlévalo šílenství.

Plamenný gejzír, který vytryskl z vylomené brány, doslova smetl poslední bojující muže před věží. Goryničové i Čeremisové s řevem přecházejícím do ohavného chroptění padali k zemi a během několika úderů srdce se měnili ve zčernalé kostry ověšené ohněm rozleptanými zbytky svaloviny. Pod princem Hassanem se vzepjal kůň, ale plamen ho dostihl, podpálil mu ocas i hřívu, zakousl se do břicha a v okamžiku mu uškvařil zadní nohy. Zvíře se s příšerným řičením zhroutilo. Hassan ibn Ahmed vylétl ze sedla a skutálel se mezi hořící, křečovitě se zmítající mrtvoly. Vlasy se mu okamžitě spekly, oblečení začalo doutnat a kouřit. Střídaje kletby a prosby k Alláhovi se princ vydrápal na nohy a potácivě se rozběhl pryč z horka. Přimhouřené oči si chránil zápěstím a tak si obrovité postavy, stojící na okraji ohnivého pekla, všiml až v okamžiku, kdy už neměl kam uhnout.

Styrwitova palice udeřila. Hassan při pádu z koně ztratil meč, takže ho neměl čím odrazit. Instinktivně pozvednuté levé předloktí prasklo jako suchá větvička; železné bodce mu skoro utrhly ruku v lokti. Vytryskla krev a Bulhar strašlivě vykřikl. Navzdory bolesti ale v sobě našel dost duchapřítomnosti, aby pravačkou vytrhl

zpoza opasku kinžál a s bleskovým rozmachem ho vrazil Čeremisovi mezi krk a levé rameno. Styrwit zařval a udeřil Hassana pěstí do obličeje. Pod princem se podlomila kolena.

Obrovitý barbar popadl rukojeť kinžálu a cedě skrz zuby temné, hrdelní skučení, vytrhl čepel z rány. Vytryskla krev. Nevšímal si toho. Pohrdavě odhodil Bulharovu zbraň, ukročil stranou a pozvedl kyj. Mířil na zátylek klečícího prince – vypadalo to jako poprava. Hassan se pokusil uhnout, ale už mu nezbylo dost síly.

Bodce Čeremisovy zbraně mu rozdrtily lebku a skoro mu utrhly hlavu od těla.

Styrwit surově kopl do zohaveného těla a obrátil krví podlitý pohled ke věži.

Ilja otevřel oči. Nemohl uvěřit tomu, že pořád žije, dokonce že je při vědomí. Ležel na dně věže nedaleko vyražených dveří. Shodila ho tam ohnivá vlna, která utrhla kus schodiště pod jeho nohama. Na mladíkově hrudi ležel zčernalý, drobnými plamínky posetý, ale jinak nepoškozený štít. Muromec byl přesvědčený, že je celý rozlámáný – tvrdý pád mu vyrazil dech a rozbolavěl každou kostičku v těle. Když se ale pokusil posadit, šlo to. Rychle se prohlédl. Pořád měl vlasy i vousy, i když jejich konečky doutnaly a kouřilo se z nich. Podobně dopadl oděv – na cípech ožehl, ale nevzplanul. Přilbice, pancíř a štít sálaly teplem, ale nepálily. Stejně tak rukojeť upadlého Gněvu se mu nepřiškvařila k dlani, když ji vzal a vytáhl zbraň zpod hořících trosek a polámaných kamenů.

Muromec s drásavým kašlem vstal. Nepocítil žádnou ostrou bolest, údy ho poslouchaly. Zjevně neměl nic zlomeného. Pohlédl na štít a pochopil. Zázračná zbroj ho ochránila. Odvrátila ohnivou zkázu, která by na něm obyčejný pancíř roztavila a z něj samotného udělala jen černý flek na zdi Zilantawu.

Na nějaké děkovné modlitby ale teď nebyl čas. Ilja zvedl hlavu.

Volch, díky kouzlům, také přežil bez vážnější újmy. S mečem v jedné a zářícím žezlem v druhé ruce stoupal po schodech a rychle se blížil k ochozu na vrcholku. Zilant vyděšeně uhýbal před Zirnytřinou šupinou na konci malachitem vykládané hole. Obrovité černé tělo se neklidně kroutilo kolem věže a s rachotem drtilo zdivo. Okolo se sypal prach i kamení. Neustále mávající kožnatá křídla vířila kouř v útrobách stavby. Tugarin pochopil, že proti goryničovi mu drak nepomůže a uchopil Ocelové žezlo jako zbraň. Muromec neotálel a rozběhl se Volchovi na pomoc. Jakmile ale položil nohu na první schod, vyvrácené dveře za jeho zády zaduněly pod něčím těžkým krokem. Ilja se překvapeně ohlédl.

Z oblaků kouře několik kroků od něj se vynořila ramenatá postava s masivní palicí v dlaních. Dým z doutnajícího oblečení a pramínky krve z ošklivých ran propůjčily příchozímu podobu pekelného démona, jakými šířitelé Mohamedova nebo Kristova učení strašili váhavé pohany.

Muromci poskočilo srdce a oči se mu rozšířily. Navzdory horku mu tělo obsypala husí kůže. Před vnitřním zrakem se mu zase v rychlém sledu odehrály události oné strašlivé noci, kdy zahynul jeho otec, nevlastní bratr a mnoho dalších Karačarovců. Se skřípajícími zuby si vzpomněl, jak vůdce útočníků jeho samotného pohrdavě srazil k zemi a pak ho přinutil dívat se na všechny ukrutnosti a vraždění bezmocných.

A ten muž, náčelník oné krvelačné smečky, teď stál přímo před ním. Ilja ucítil, jak se mu tělem rozlévá podivná ztuhlost. Nohy jako by mu přirostly ke schodům.

„Bohové tě musejí mít rádi,“ zasyčel Styrwit, když si přeměřil nezraněného mladíka. „Jedině s jejich přízní jsi mohl přežít v Zilantově plameni..“

„Bohové jsou dobří, o tom není pochyb,“ přikývl Ilja, přemohl strnulost a sestoupil ze schodu. „Jinak by mi nedopřáli pomstu, o kterou jsem je žádal při každé modlitbě.“

Čeremis přimhouřil oči. „Pomstu za co? Setkali jsme se už někdy?“

„Ovšem, že setkali. Nevzpomínáš si na Karačarovo, na muromskou vesnici na břehu Něpry? Smečka čeremiských a kypčackých zkurvysynů pod tvým velením ji přepadla v noci před svátkem slunovratu. Chýše jste spálili a obyvatele vyvraždili nebo zotročili.“

Styrwit si hlučně odplivl – krvavá slina zasyčela na rozpálené dlažbě. „Na tu špinavou díru si pamatuju. Ale na tebe ne. Kam jsi zbaběle zalezl, když jsme ti podřezávali soukmenovce?“

„Nikam. Byl jsem tam, když jste zaútočili. Setkali jsme se tváří v tvář, tak blízko, až se mi žaludek zvedal z tvého smradlavého dechu. Jen si vzpomeň. Na toho hrbatého mrzáka, kterého jsi srazil k zemi ohryzaným skopovým hnátem.“

Styrwit civěl na urostlého bohatýra s nechápaným výrazem ve tváři. Zjevně netušil, o čem to Muromec mluví. Z ran proudila krev, brala sílu a zamlžovala mysl. Skrz vyceněné zuby se dral chrčivý dech.

„Tehdy jsi pro mě měl jen pohrdání a posměch,“ dodal Ilja. „Nechal jsi mě žít, aby měl kdo vyprávět o tvých hnusných skutcích. Je načase, abych ti tvou shovívavost oplatil. Ocelí do střev.“

Tomu už Styrwit rozuměl lépe. Palice se zhoupla v dlaních – pořád v nich měl dost síly. Muži vykročili proti sobě.

„Je mi jedno, co jsi zač,“ vrčel Čeremis, zvedající zakrvácenou zbraň. „Pro mě jsi jen pytel sraček, který teď rozmetám po celé věži!“

Ilja sám sebe překvapil divokou pomstychtivostí, která najednou vytryskla odněkud z temných koutů podvědomí. Doposud tam jen tajně vyčkávala, utlačená jinými pocity, žalem a zatrpklostí, ale teď se vyvalila mocným gejzírem. Muromec zařval, rozmáchl se Gněvem a skočil.

A ve stejném okamžiku, kdy se ve spodní části věže srazily Styrwitův kyj a Iljův meč, na ochozu vysoko nad nimi do sebe vši silou narazila dvě čarodějnická žezla.

V rozpáleném, zakouřeném ovzduší to ohlušivě zapraskalo, jako by sám Hromovládce mrštíł do vrcholku věže ohnivou střelu. Stříbřitý záblesk muselo být vidět daleko do okolních stepí.

Po děravém ochozu se rozsypaly malachitové šupiny i úlomky dřevěné hlavice s podobou dračí hlavy. Pohasínající Zirnytřina šupina z Volchova žezla zvonivě dopadla Tugarinovi k nohám.

Vseslajevič se zapotácel a narazil zády do cimbuří lemujícího vrcholek věže. Jen s vypětím všech sil se nesvezl na zadek. Zděšeně pohlédl na zbytek žezla ve své dlani. Potřásl hlavou, odhodil bezcenný pahýl a pohlédl na Tugarina.

I z Ocelového žezla se kouřilo. Jinak ale veleknězova čarodějná hůl zůstala nepoškozená. Tugarin na Volcha triumfálně vycenil zuby. Potom sklonil dychtivý pohled k úlomku stříbrné šupiny u svých nohou.

Gorynič pochopil, narovnal se, přehodil si meč do pravačky a zaútočil. Suwarský čaroděj pohotově ukročil a odrazil čepel středem železné hole. Opět se zablesklo a prudká bolest Volchovi skoro ochromila pravačku. Kolena se mu podlomila a jen s vypětím všech sil neupadl. Tugarin toho využil a obouruč švihl žezlem. Vseslajevič jen tak tak vykryl úder mečem – čepel ale další čarodějný záblesk nevydržela a rozprskla se na kousky. Volch klesl na koleno. Veleknězův další úder mu vyrazil zlomenou zbraň z ruky. Zatočila se v útrobách věže a když někde dole narazila na dlažbu, její zazvonění se přidalo k řinčení zbraní divoce bojujícího Styrwita a Ilji.

„Volchu!“ vykřikl Muromec.

Vseslajevič ho ale neslyšel. Otřeseně, nechápavě civěl na šklebícího se Tugarina.

„Proč jsi tak překvapený?“ posmíval se mu Drakovič, opět pozvedávající žezlo. „Snad sis vážně nemyslel, že mě usmrkanec jako ty může porazit? Byl jsem nejmocnějším mágem v povodí Itylu, když ty jsi ještě cucal kozy té nehodné drevljanské čubky!“

Ocelové žezlo dopadlo. Zboku zasáhlo Volcha do hlavy a mrštilo jím o cimbuří. Bezvládné tělo se svezlo na ochoz.

„Volchu!“

Když Muromec po dopadu druhova zlomeného meče vyplašeně vzhlédl, Styrwit toho pohotově využil. Přestože byl zraněný, v obrovitém těle se pořád skrývalo dost síly. Palice přirazila Iljovi hranu štítu k hlavě. Přílbice mu spadla z plavé hlavy a zařinčela na podlaze. Muromec potácivě ustoupil. Patou narazil do spodního schodu. Styrwit v zuřivém vypětí sil nepřestával bušit do štítu a nutil znejistělého Ilju ustupovat. Mladík krok za krokem pozpátku stoupal po schodišti, jako by on byl obráncem věže a Čeremis útočníkem. Naštěstí štít úderu spolehlivě odrážel – z kování sice odletovaly jiskry, ale jinak zůstávalo nepoškozené, stejně jako dřevěný kruh, který navzdory drtivým dopadům kyje neprořála jediná prasklina. Styrwita to přivádělo k šílenství a síla jeho úderů se stupňovala. Ilja, naplno soustředěný na odrážení výpadů, pořád couval a sbíral sílu k protiúderu. A když se zlomil jeden z bodců na palici a úlomky železa prskly Čeremisovi do obličeje, mladý bohatýr se konečně narovnal a bleskově švihl mečem.

Kyj a čepel se srazily. Dřevěné tělo obuchu podélně prasklo. Gněv uvázl v puklině. Bojovníci zalomcovali spojenými zbraněmi. Ilja uvolnil ostří tak rázným trhnutím, až se Styrwit zapotácel. Muromec mu ruku s palicí přirazil štítem ke stěně a vší silou sekl.

Čepel zasáhla Čeremise zešíkma do hrudi. Bronzový kruh se znakem černého draka rozťala na dvě poloviny, stejně jako hrudní kost a zanořila se hluboko do těla. Musela zasáhnout srdce, protože Styrwit okamžitě ztuhl a kyj mu vyklouzl z náhle ochablých prstů. Ústa vychrlila

proud krve z rozřátých plic. Ilja vyškubl ostří z rány, zvrátil dým ještě jedním zářícím obloukem a shora zařal Gněv do soupeřovy holé, potetované lebky. Čepel se zastavila až na kořeni nosu a Styřwit obrátil oči v sloup, jako by se divil, co mu to vyrostlo uprostřed čela.

„Měl jsi mě tenkrát místo kostí raději praštit kyjem,“ zavrčel Muromec, pomocí meče pořád zaseknutého v hlavě odstrčil tělo k okraji schodiště a mocně do něj kopl.

Styřwit v dešti vlastní krve dopadl na obětní kámen na okraji studny, převážil se přes hranu a zmizel v černém otvoru do podzemí – přesně jako všechny obětované otrokyně, které kdy přivlekl do Suwaru jako pokrm pro strašlivého obyvatele kobek.

Ilja si za ním odplivl a zvedl pohled k vrcholku věže.

V tu chvíli ztuhl hrůzou. Uviděl totiž, jak Zilant sklání hlavu k zubatému, otlučenému ochozu a bere do tlamy jakési bezvládné tělo. Muromec podle černých vlasů poznal Vseslajeviče. Muže, kterému vděčil za to, že z něj šňal kletbu a přesvědčil ho, aby si zvolil cestu bohatýra.

„Voolchu!“ zařval a rozběhl se vzhůru.

Už nebral schody po dvou, ale rovnou po třech.

Tugarin sklonil hlavici Ocelového žezla k šupině vypadlé z Volchovy zničené hole. Úlomek okamžitě ožil, zablikal stříbrným světlem, zvonivě se zachvěl a postavil se na hranu. Velekněz přisunul žezlo ještě blíž.

V tom okamžiku se střípek Zirnyťřiny šupiny připojil k úlomku na konci ocelové hole – jako kus železa přitáhnutý magnetickým kamenem. Dosedl přesně na místo, z něhož byl před dávnými časy odlomen. Oba dva kusy pronikavě zazářily a když Tugarin se skoro posvátným výrazem v obličeji Ocelové žezlo zvedl, dračí tlapa na jeho konci svírala očividně větší kus stříbrné šupiny. Na místě, kde úlomky srostly, nebyla vidět žádná jizva nebo zatavený spoj.

„Už chybí jen třetí úlomek,“ zabručel sám pro sebe a zvedl zrak k Zilantovi.

Obluda právě v tu chvíli pohodila hadí hlavou, načež Volchovo tělo vklouzlo dovnitř a úplně zmizelo v rázně se zavírající tlamě.

„Nééé!“

Tugarin se ohlédl za hlasem a přiskočil k ústí schodiště na ochoz. Ilju už od něj dělilo jen pár schodů. Čaroděj se rozmáchl žezlem, teď o dost mocnějším, a udeřil do Muromcova štítu. Bohatýra jako by skosil blesk. Skutálel se po schodech a jen zázrakem se nepřekulil přes okraj a nespadl do hloubky.

Tugarin se otočil k Zilantovi a zasyčel rázný rozkaz. Drak sklonil pružný krk. Velekněz na něj šikovně vylezl a žezlo prudce zastrčil pod jednu z masivních černých šupin. Zilantem trhla bolest, ale pak se poslušně začal na vlnách mocného těla zvedat z věže. Křídla mávla jednou, podruhé, znovu a znovu.

„Vzlétni!“ řval Tugarin, obkročmo sedící za dračí hlavou a pevně se držící zaklesnutého žezla. „Dokážeš to!“

Vzdušný vír pod čím dál rychleji mávajícími křídly pronikavě skučel. Ilja se sebral a tvrdošíjně vyrazil proti vichru. Zilant prudce rozvinul smyčky šupinatého těla, aby se odrazil od věže. Černé tělo se skutečně začalo zvedat do noci.

Muromec vyběhl na ochoz, odhodil štít, uchopil Gněv do obou rukou a vší silou sekl do hadího těla. Čepel s pronikavým zařinčením prorazila černé šupiny a zanořila se hluboko do masa. Vystříkla tmavá, horoucí krev. Had se zazmítal, přičemž rozdrtil kus ochozu a cimbuří. Náraz masivního těla odhodil Ilju zpátky ke schodišti. Meč mu vylétl z dlaní a zřít se někam do nitra věže.

Navzdory zranění kožnatá křídla mávala čím dál rychleji. Hadí hlava s Tugarinem uchyceným těsně za krkem se vznášela čím dál výš. Jak se hadí tělo otíralo o vrcholek Zilantawu, odlamovalo ze zdi jeden velký kámen za druhým. Nakonec se přes okraj věže prosmýkla špička ocasu.

Zilant skutečně vzlétl.

Vzápětí ale začal ztrácet výšku a zřít se na příbytek samotného Tugarina na svahu pod věží. Obrovité tělo se propadlo do domu, jako by střecha nebyla z pořádných prken, ale z obyčejné slámy. Rozdrtilo i kamenné zdi a doslova dlouhé obydlí rozřízlo na dvě poloviny.

Drak se nevzdával. Zkroutil tělo – bouraje další zdi – zvedl hlavu do výšky jako zmije chystající se zaútočit a zase rozprostřel křídla. Když jimi zamával, jejich ostnaté konce bušily do země. Zilant opět začal získávat moc nad ovzduším. Větrné smrště vířící pod křídly ho nadnášely čím dál výš. Rozvíjející se smyčky plazího těla strhávaly jednu zeď Tugarinova domu za druhou a měnily stavbu v hromadu rozdrčeného zdiva. Nakonec švihnutí chvostu rozprášilo kolem kameny vážící i několik pudů a Zilant zase vzlétl.

„Mocní bohové...“ chraptěl Ilja, zvedající se u rozdrčeného cimbuří na nohy a zírající na ten neskutečný výjev.

Drak přelétl nad hradbami Zilantawu a zamával křídly nad městem. Pořád měl problémy s udržení výšky, takže ocasem rozdrtil několik střech. V chudinské čtvrti na vnějším okruhu města vichr zpod křídel rozmetl chatrče na drobné třísečky, stébélka a proutky. Pak se černý drak vznesl nad městské hradby. Narazil do nich ocasem a strhl jednu z dřevěných věží, ale pak už začal nabírat výšku a rychlost. Brzy se stal jen obludným okřídleným stínem na pozadí hvězdné oblohy. A než splašené Iljovo srdce tucetkrát udeřilo, splynul s temnotou nad obzorem.

Muromec se vyčerpaně svezl zpátky na ochoz. Možná se měl radovat z toho, že všechnu tu hrůzu přežil. Nebo si vychutnávat pomstu, kterou vykonal na Styřwítovi. Dokázal ale myslet jen na to, že selhali.

Drak totiž mířil na sever, přímo ke vzdálenému bojišti uprostřed stepí.

Nocí nad Toktu se rozléhal řev rohů. Suwarové na chánův příkaz rozezvučeli válečný buben – čtyři statní

muži střídavě bušili do kůže napnuté na obrovském dřevěném kotli. Každé srdce v táboře na jižním břehu se přizpůsobovalo dunivému rytmu a vhánělo do žil odvahu, bojovnost a lačnost po nepřátelské krvi.

„Ve jménu Tangry, vládce nebes, a Arkliga, pána válečné vřavy!“ řval Mutahar, v sedle svého oře a s mečem nad hlavou cválající podél muži obsypané vozové hradby. „Každý nepřítel, kterého zabijete, bude obětí pro bohy a oni vám za to vlijí do údů sílu a zuřivost! Prastaré mocnosti Země a nebe jsou na naší straně! Ti zrádní psi na druhém břehu se jich zřekli, trestuhodně je odvrhli a zbaběle se poklonili novému bohu! Slabému bohu! Bohu, který ještě před úsvitem padne!“

„Alláh! Alláh!“ křičel emír Ahmed ibn Džafar, cválající před nedočkavými bulharskými šiky. „Není Boha kromě Alláha a my jsme jeho bojovníci! Alláh je všemocný a my v jeho jménu zničíme ty prokleté suwarské bezvěrce! Nemůžou zvítězit, protože jsou to jen prašiví pohané, co krví žen a dětí krmí své staré, umírající běsy! Dnes jim ukážeme, že náš Bůh je mocnější!“

„Při Perunovi, Dažbogovi, Odinovi a Thorovi!“ zamával Svjatoslav runovým mečem nad hlavou a horda Kyjevanů mu odpověděla mohutným sborem. „Udeříme na ty psy jako Hromovládova plamenná sekera! Ničivým bleskem rozmetáme tu jejich směšnou hradbu a naplníme to suché koryto proudem jejich krve!“

„Probud'te svou dračí sílu!“ řval Mutahar. „V každém z nás dřímá duch mocného Zilanta! Musíte ho jen vzkřísit a dopřát mu, aby ukázal svou divokost! Tou silou jsme spojení se zemí! Se zemí, která nám patřila dávno předtím, než ji kopyty svých prašivých koní rozdupali bulharští červi!“

„Jsme děti velkého chána Kubrata! Potomci mocné bulharské říše Onogur, která se rozkládala od Itylu až po Kavkaz a ke břehům Pontského moře! Dnes nám zbyl jen

tento kus země! Chcete, aby nám i ten vzali krákající mrchožrouti, kteří kdysi hodovali na zákeřně usmrceném těle Onoguru?!“

Bulhaři hromovým pokřikem vyjádřili nesouhlas.

„Tak tedy vpřed!“ zařval emír Ahmed. „Vpřed, vnuci Kubratovi! Ve jménu Alláha a Mohameda!“

Jezdci z Bolgaru prudce pobídli koně. Masa se rozdělila na dvě. Ahmedem vedení Bulhaři a Bilarové vyrazili vpravo, žoldnéři z kmenů Udmurtů a Esegelů pod velením princů Taliba a Mumina zase vlevo. Obě křídla měla po stranách opevněné osady překročit řeku a potom obchvatem udeřit na boky a týl suwarského tábora.

A zatímco Ahmedovi jezdci měl být kleštěmi, které nepříteli sevrou, úlohu kladiva mířícího přímo do čela na sebe vzali Kyjevané a Helgardští. Svjatoslav počkal, až se bolgarští jezdci na obou křídlech dostatečně vzdálí, a pak zahrozil mečem hvězdám.

„Kupředu, bratři!“ zakřičel a pobídl koně. „Za naše bohy! Za slávu Kyjeva!“

Bojaři se za ržání tisícovek koní a zvonění proslulé kyjevské oceli rázně pohnuli – středem, přímo k řece a vozové hradbě. Hned za nimi vyrazili helgardští pěšáci. I když po nočním útoku kočovníků viditelně prořídli, odvahu ani bojovnost to v nich nezadusilo, právě naopak – dychtili po pomstě.

„Vpřed, vlci, vpřed! U Thorovy krve!“ řval Bragi Halvorsson ze sedla svého hřebce.

Step se chvěla pod zrychlujícími kopyty a běžícíma nohama. Rohy řvaly, obrovitý suwarský buben duněl jako neustávající hromobití.

Útočníci se rychle blížili k vyschlé řece. Obránci na Mutaharův povel pozvedli stovky luků. Chán zařval a mávl mečem.

Nad řeku plnou popraskaného suchého bahna se vznesla mračna šípů. Na jejich svištících letkách zpívali svou krutou píseň váleční běsi.

Chaosem a hrůzou zaplavenými ulicemi rachotila cválající kopyta. Skupinu uprchlíků se pokusili zastavit jen dva zbývající baghaturové u zilantawské brány. Jednoho Ilja skolil mečem, druhého srazila k zemi Buruškova široká hrud'. Kopyta mu rozdrtila lebku.

Hnali se tryskem k severní bráně. Moc jich nezůstalo a i ti, co přežili, na tom nebyli zrovna nejlíp. Aljoša se spečenou polovinou obličeje. Mikula s polámanými žebry a při každém zhoupnutí sedla chrčivě lapající po dechu. Jegor se zkrvavenou hlavou a s otřesem mozku, neustále zápasící s mdlobami a nebezpečně se kymácející v sedle. A dva goryničové, rodní bratři z Polocka – Divljan s vykloubeným ramenem a pořezaným stehnem, Borovej s ošklivými popáleninami na polovině těla.

Ilja jako jediný vyvázl bez vážnějších zranění. Bylo na něm, aby své druhy dostal z města. V ulicích nenarazili na žádný odpor, všichni se jim s varovným křikem klidili z cesty. Jenže se blížili k pevně uzavřené bráně. Muromec tušil, že se to bez boje neobejde.

Temný val, osvětlený jen blikajícími loučemi nahoře na palisádě a pod stříškami dřevěných věží, se hrozivě zvětšoval před očima. Ilja v břevny vykládaném průchodu k hluboce zanořené bráně zahlédl skupinu mužů, koní a velbloudů. Ani nezpomalil, jen pozvedl meč a přivolal na pomoc Peruna.

„Stůjte!“ zavolal jeden z mužů a vyrazil bohatýrovi naproti, směšně se natřásaje na hrbatém velbloudím hřbetu. „Zastavte se! Skloňte zbraně!“

Muromec se prudce narovnal v sedle a škul bloudou. Buruško zaržal a zastavil, až mu zpod kopyt odletovalo kamení.

„Krčmáři?“ civěl Ilja udiveně na blížícího se jezdce. „Šálí mě zrak?“

„Oči máš v pořádku,“ usmíval se Mirtimer. „Mysleli jste si, že už budu za sedmero horami, co? Nejsem zase takový strašpytel. Čekám na vás. Ale teď už je nejvyšší čas vypadnout! Už jsme v tomhle městě nadělali zkázy až!“

„A co strážě?“ šlehl Ilja pohledem k bráně.

„Co by? Podplatil jsem je. A slíbil jim, že až Bolgar zvítězí a přitáhne obsadit Suwar, emír nejenže ušetří jejich životy, ale dokonce z nich udělá velitele.“

„Takže jsi musel lhát,“ řekl Muromec trpce. „Neviděl jsi letět draka na sever? Vítězem bude Suwar.“

„V tom případě se strážci nebudou z mého zlata radovat dlouho. Ale to už je jejich starost, ne? Pojďme, neztrácejme čas!“

Hostinský otočil bručící zvíře a pospíšil ke svému doprovodu a skupině strážců. Vyměnili si pár vzrušených vět, kterým Ilja nerozuměl. Pro případ, že by se něco zvrtilo a hlídky je chtěly podrazit, v dlani pořád pevně svíral rukojeť meče.

Když ale brána skutečně zaskřípala a Muromec rozšiřující se šterbinou mezi vraty zahlédl hvězdným světlem posetou step, pochopil, že krveprolévání v Suwaru dnes skončilo.

Krveprolévání u Toktu ale neutichalo. Boj pořád neměl vítěze, ačkoli na východě, v modravé mlze vzdálených uralských lesů, se už rodil den a Dažbog se chystal vyjet na oblohu. Obě strany už své padlé počítaly ne na stovky, ale na tisíce, Suwarové a jejich spojenci se však stále bránili. Zoufale, unaveně, z posledních sil, jenže Mutaharův tug se znamením draka dál hrdě odmítal padnout před bolgarským sokolem a půlměsícem.

Koryto řeky naplnily lidské mrtvoly a koňské zdechliny v takovém množství, že vytvořily strašlivý most z rozsekaného, chladnouceho masa. Zašpičatělé kůly, kterými nechal Mutahar vyzdobit jižní břeh, byly zacákané krví a ověšené cáry lidského i koňského masa. Většinu už ale Kyjevané vyvrátili nebo polámali. Rozbitá byla i vozová hradba. Svjatoslavem, Sveneldem a Bragim vedení bojaři ji ještě za tmy dobyli, prosekali se dovnitř a s blížícím se úsvitem už postupovali osadou. Z opačné strany tlačili na nepřátele Ahmedovi bojovníci, kteří svedli urputný boj s Mutaharovými kočovnickými

žoldnéři a postupně, za cenu obrovských ztrát, je pobili do posledního muže.

Několik stovek obklíčených Suwarů urputně vzdorovalo uprostřed osady. Chánův hlas už byl ochraptělý od štěkání rozkazů a neustálého vyhrožování, že kdo jen pomyslí na složení zbraní, okusí jeho vlastní meč. Víra v moc starých bohů v Mutaharovi pořád doutnala a odmítala brát na vědomí, že v srdcích ostatních mužů dávno pohasla.

„Bojujte, zbabělci! Každý krok vzad musíte vykoupit krví deseti nepřátel!“

Jenže unavené suwarské šiky se rychle trhaly. Tug se znamením Zilanta se zachvíval. Velký válečný buben už dávno zmlkl, ležel uprostřed bojiště špinavý od krve a s proděravělou blánou.

Mezi přeživšími byl i Kalin. Mladý bagain krvácel z několika povrchových ran, ale bolest z nich nebyla ničím proti bodavému vědomí, že jako velitel selhal. O to zuřivěji se teď po boku prostých vojáků vrhal do přímého boje, snaže se smýt tu hanbu co největším množstvím nepřátelské krve. Dařilo se mu to – krev Kyjevanů ho pokrývala od hlavy až k patám. Uprostřed řeže najednou vytřeštil oči a zadržel dech. Ne, nezpůsobilo to nějaké nepřátelské ostří, konečně proniknuvší jeho obranou. Kalin něco zahlédl. Odrazil dotěrné kyjevské kopí a vycouval z urputně bojujícího šiku dozadu, aby se mohl podívat líp a ujistit se, že to nejsou jen předsmrtné vidiny. Jeho místo v krvavé tlačenci hned obsadil jeden z nejbližších chánových družiníků.

Kalin se nevěřícně díval na oblohu.

„Velký cháne!“ vykřikl vzápětí. „Výsosti!“

Mutahar se ohlédl.

„Podívej se tam, pane!“ ukazoval bagain krvavým mečem někam k jihu.

Vládce Suwaru vzhlédl a ztuhl.

Od temnoty nad obzorem se odlepil velký stín. Na pozadí blednoucí oblohy rozprostřel širokánská, usilovně mávající křídla. Přízrak rychle letěl směrem k Toktu.

„Bohové...“ zachraptěl Mutahar, ale hned se vzpamatoval, narovnal ramena a z plných plic vykřikl. „Bohové nám přicházejí na pomoc! Hleďte, synové Suwaru! To je velký Zilant! Vypuštěný z podzemního vězení a připravený svrhnout záhubu na hlavy bulharských bastardů!“

„Velesovy rohy,“ zaklel Svjatoslav, už dávno bojující pěšky, s mečem ztupeným tucty suwarských mečů, štítů, pancířů a kostí. „To snad... Vidíte to, bratři? Je to to, co si myslím?“

Bragi roztál sekerou další nepřátelskou hrud', skopl umírajícího muže z ostří a zvedl pohled k obloze.

„Suwarský drak,“ hlesl.

I Ahmeda ibn Džafara vyděšené výkřiky jeho mužů přinutily ohlédnout se v sedle.

„Alláhu, stůj při nás!“

Obrovitý okřídlený had se rychle blížil. Letěl nízko. Vzdušný vír zpod jeho křídel rozhrnoval moře trávy na stepi. Počáteční překvapení v hlasech Bulharů vystřídalo nefalšované zděšení.

„To je Zilant! Kryjte se! Jeho plamenný dech obrátí všechno živé v popel!“

Boj na okamžik ustal a všichni muži, ať už pod Ahmedovým, Mutaharovým nebo Svjatoslavovým velením, se instinktivně krčili a schovávali za štíty, pláště, zbytky chatrčí a vozů nebo v hromadách mrtvol a zdechlin.

„Kníže!“ vyjekl Sveneld a s velkým štítem na předloktí skočil před Svjatoslava. Mladý velmož a jednooký Varjag se společně shrbili za okovaným dřevěným kruhem.

Už slyšeli pravidelné, temné hučení mávajících křídel. Poryvy větru vtrhly na bojiště, rozcuchaly vousy a vlasy mužů a hřívy ořů, zacloumaly chocholy na špičkách přilbic, cáry zkrvavených plášťů a suknic, potrhanými vlajkami i koňskými ohony na tuzích. Zalomcovaly houštinami šípů, oštěpů a kopí, trčících z vrstvy mrtvých na obou březích. Zvířily prach i kouř z hořících chýší,

rozmetaly slaměné střechy, rozkutálely upadlé přilbice i kožešinové čapky.

„Perune, ochraňuj nás!“ zachraptěl Svjatoslav, sáhl si na hrud' a ve špinavých, zakrvácených prstech s otlučenými klouby pevně sevřel zlatou sekerku. „Zaklínám tě veškerou lidskou i býčí krví, kterou jsem kdy prolil na tvou počest!“

Černé hadí tělo se zavlnilo nad hlavami mužů. Přelétlo tak nízko, že ti, co se odvážili k němu vzhlednout, mohli spatřit lidskou postavu sedící na pružném krku.

Žádná ohnivá zkáza se z nebe nepřiřítla. Namísto plamenů ztropila muže jakási horká, tmavá sprška. Svjatoslav a Sveneld se narovnali a překvapeně pohlédli na štít. Jeho povrch byl zacákaný čerstvou červení.

„Krev,“ zachraptěl kníže a ohlédl se za drakem. Zilant mířil dál na sever a nezdálo se, že by měl v úmyslu se otočit a udělat druhý nálet na tábor. Z hadího těla kousek pod křídly tryskal tmavý pramen.

„Krvácí,“ dodal Svjatoslav. „Drak krvácí!“ zařval vzápětí. „Slyšíte, bojaři?! Obluda je zraněná! Smrtelně zraněná! Už nemá sílu na chrlení ohně, protože by s plamenem vyplivla i duši! Volch to dokázal! Goryničové uspěli! Ranili bestii a zahnali ji na útěk!“

Kyjevané se narovnali a zahučeli. V jejich hlasech se únava mísila s triumfálním pokřikem a dočista přehlušila zoufalé skučení a nárek Suwarských.

Ted' už o vítězi noční bitvy nebylo pochyb.

Svjatoslavovi chlapi se vrhli na zklamané, dočista zlomené Suwary s novou silou, jako vlci na jehňata. Zbraně zase zařinčely, váleční bohové se opět rozezpívali.

Kalin věděl, že jsou ztraceni. Na chvílku v něm vzplála naděje a víra v bohy, v dračí sílu, jenže ted' stejně rychle pohasla a změnila se v popel, rozmetaný křídly smrtelně raněného Zilanta.

Už mu zbývalo jen jediné. Umřít se ctí. Hrdinsky. Tváří v tvář důstojnému protivníkovi. S mečem nad

hlavou se prodral trhlinou v suwarském šiku a vrhl se na vysokého, prošedivělého Kyjevana v honosné zbroji. Slyšel ho vydávat rozkazy a tak si domyslel, že je to jeden z vojevůdců.

I Sveneld věděl, že divoce útočící muž je velitelem suwarského vojska, druhým po Mutaharovi. Zkřížení zbraní s chánovou pravou rukou považoval za dobrodiní bohů, za odměnu od samotného Odina. Zavrčel a pozvedl štít.

Zakřivené suwarské ostří udeřilo do kruhu s otlučeným znakem dvou havranů poprvé, podruhé, a pak ještě jednou. Vzápětí se Sveneld prudce narovnal a přešel do protiútoků. Úder těžké varjažské čepele přinutil Kalina ustoupit. Bagain zakopl o mrtvolu, zapotácel se a tehdy mu Sveneldovo zubaté ostří dopadlo mezi krk a rameno. Zapraskaly drcené kosti, vytryskla krev a mladý bagain s nesrozumitelným výkřikem klesl na kolena.

„Kaline!“ zařval někdo.

Sveneld vzhlédl a zjistil, že ten zoufalý výkřik vyšel z hrdla samotného suwarského vládce. Mutahar zleva, z boku, obouruč sekl mečem do hrany Varjagova štítu a tím ho odrazil doprava. Šedivý vojevůdce se zapotácel. Druhé chánovo seknutí musel vykrýt mečem. Bylo však tak silné, že mu na chvíli ochromilo ruku a srazilo ho na zadek.

Mutahar kopnutím vyrazil Sveneldovi meč z ruky a rázně se rozmáchl, plný pomstychtivé síly a odhodlání rozseknout varjažskou přilbici i s lebkou, kterou chránila.

Severští bohové ale očividně měli pro jednookého hrdlořeza slabost a rozhodli se, že tuhle bitvu – tak jako spousty předcházejících – přežije. Jejich nástrojem se stal samotný Svjatoslav. Kníže přiskočil ze strany k rozhánějícímu se Mutaharovi a mocně ho sekl mečem do hrudi. Pancíř zařinčel, kolem se rozprskly drobné železné kroužky z proseknuté kolčugy, chán zalapal po dechu, udělal dva potácivé kroky vzad a zhroutil se vedle chrčícího Kalina. S pohledem obráceným k hasnoucím hvězdám pochopil, že je konec. Pustil meč, z posledních

sil se obrátil na bok a přitáhl se k mladému veliteli. Ten na něj pohlédl kalnými očima.

„Odpusť, otče,“ vydávil bagain chuchvalec krvavé pěny a vzepjal se v poslední křeči.

„Synu!“ zachrčel Mutahar, jenže Kalinovo tělo náhle ochablo.

Vládce Suwaru vzhlédl ke Svjatoslavovi. Kníže pohled opětoval, zhluboka se nadechl, pozvedl meč a rychle, obouruč, přesně sekl.

Sveneld se snažil posbírat a zlostně při tom klel. Svjatoslav k němu natáhl ruku. Varjag na něj podrážděně pohlédl, ale když ve tváři knížete nezahlédl ani náznak výsměchu, jen ryzí soudržnost, jakou cítil jeden bojovník ke druhému uprostřed válečné vřavy, sevřel podávané zápěstí a dovolil mladému velmoži, aby mu pomohl vstát.

Svívalo. Nad obzorem vykoukl Dažbogův sluneční hřebec – nesměle, jedním okem, jako by se chtěl přesvědčit, jestli už je po boji a on může bez obav vyklusat na oblohu.

Tug se zlatým Zilantem se naposledy zaleskl ve sluneční záři a vzápětí dunivě dopadl do prachu společně s odhozenými zbraněmi vzdávajících se Suwarů.

Pak Svjatoslavovi přivedli koně. Vyskočil do sedla a za hlaholu rohů a vítězoslavného pokřiku mužů objížděl vojsko. Když ho zahlédl Ahmed a jeho synové a v trofeji v jeho pozvednuté ruce poznali Mutaharovu hlavu, pokorně sesedli z koní a poklekli na zkrvavenou zem. Bulharští i kyjevští muži následovali jejich příkladu. Bragi, krvácející z mnoha ran, v pokleku vyčerpaně opřel čelo o násadu zkrvavené sekery. Po chvíli už stáli jen hrdí Sveneldovi muži, nazývaní Rusové. Kníže zastavil koně před náčelníkem a pohlédl mu do zdravého oka. Zdálo se mu, že se v něm ještě naposledy zableskl vzdor, ale pak zjizvený Varjag opřel meč hrotem o zem, klesl na jedno koleno a s nepředstíranou úctou sklonil hlavu. Jeho smečka se k němu beze slova, úplně potichu přidala.

Dažbog se zvedl od obzoru. Vítr mu pročísl zlatou hřívu a rozsypal její pronikavou záři po itylských pláních. Krev se v tom světle třpytila jako marnotratně rozsypané tmavé rubíny.

Ilja pozoroval východ slunce z návrší nevysokého pahorku, zarostlého hájkem mladých, nesměle šumících javorů. Dlouho stál se zavřenýma očima a nechával slunečního oře, aby ho hřejivými slunečními paprsky hladil po tváři. Do této chvíle netušil, jak si člověk může vychutnávat obyčejný úsvit. V průběhu uplynulé noci ale tolikrát zapochyboval, že ještě někdy slunce uvidí, že mu teď svítání připadalo jako dar bohů.

„Byla to zkouška ohněm,“ řekl za ním slabý hlas. „Doslova.“

Muromec se ohlédl. Jegor se teprve před chvílí probral z bezvědomí. Seděl opřený zády o kmen stromu a unavenýma očima se díval na Ilju.

„Ale obstál jsi,“ dodal.

„Já možná ano,“ zabručel Muromec. „Ale nebyl to vítězný boj. Příliš mnoho nás padlo. Zahynul princ Hassan. Ztratili jsme Volcha. Tugarin a Zilant přežili a jen bohové vědí, jakou zkázu rozpoutali na severu.“

Opodál, v chvějivých stínech javorů, leželi nebo seděli ostatní bohatýři a nechávali si ošetřovat rány Mirtimerem a jeho sluhy. Jak se hostinský přiznal, i v přepychovém *Ohnivém hřebci* se občas strhla nějaká ta rvačka a on se musel naučit, jak váženým hostům rychle zastavit krvácení nebo znehybnit zlomeninu. Teď se mu ty zkušenosti hodily – družiníci byli potlučení, jako by se přes ně převalila kamenná lavina.

„Možná jsme nezvítězili,“ připustil Jegor, „ale bojovali jsme nejlíp, jak jsme dokázali. A ty jsi alespoň dokonal svou pomstu, je to tak?“

Ilja zamračeně přikývl. „To ano. Styrwit před pádem do temnot ochutnal můj meč. Ale, abych řekl pravdu, kdovíjak mě to neuspokojilo. Cítil bych se líp, kdybych býval měl čas postarat se o ty chuděrky zajatkyně...“

„Našel jsi je? Otrokyně, které se měly stát obětmi pro Zilanta? Přežily?“

„Přežily. Osvobodil jsem je. Ale musel jsem je nechat jejich osudu. Ztratily se někde v suwarských uličkách.“

„To přece stačí,“ zabručel Jegor. „Nějak se protlučou. Přinejhorším se zase stanou otrokyněmi. Ale od smrti v dračím chřtánu jsme je zachránili. Nic lepšího jsi pro ně udělat nemohl.“

„Hm. Asi ne. Musel jsem se tam pod věží rychle rozhodnout. Buď zachraňovat unesené dívky, nebo dostat do bezpečí své raněné druhy. Vybral jsem si. A nelituju, nevyčítám si to – byla to dobrá volba. Jsme přece družina, ne?“

Jegor se začal škrábat na nohy. Ilja k němu přistoupil a podal mu ruku. Starý bohatýr se jí po kratičkém zaváhání chopil. Přestože byl mohutný a kvůli bolavé hlavě pořád nemotorný, Muromec ho zvedl docela lehce.

Jegor jeho ruku nepustil.

„Přesně tak, chlapče,“ přikývl. „Družina je nejdůležitější. Už jsi tomu očividně porozuměl. Dnešní noc z tebe udělala skutečného bohatýra.“

A pak si mladého valibuka trhnutím přitáhl k sobě a krátce, chlapsky, ale zato pevně a vřele ho objal. Ilja se unaveně, smutně usmál. Tvářil se, že si slz v Jegorových očích nevšiml.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Ukradené jméno

Odlehlé, ponuré lesy v údolí řeky Jušut většinou halilo majestátní ticho, rušené jen štěbetáním ptactva, občasným vlčím zavýtím nebo zařičením jelena v říji. Tyhle končiny si nárokoval kmen Čeremisů, ale jejich osady a hradiště stály daleko odtud, takže to vlastně byla země nikoho. Nejvíce vzrušující událostí za celé měsíce bylo vyskakování ryb nad říční a jezerní hladiny a lapání neopatrného hmyzu. Občas nad stromy zapískal jestřáb a střemhlav se vrhl na sysla běžícího loukou, anebo se lesy prohnala divoká štvanice, srnčí stádo s vlčí smečkou za kopýtky. Po nocích se z nejtemnějších hlubin hvozdu ozýval tajemný zpěv a ohavně skřípavé hlasy, které nebyly ani úplně lidské, ani úplně zvířecí. Ani na tom ale nebylo nic mimořádného – každý les měl své demony.

Jenže dnes byl celý les na nohou. Do povodí přicválali jezdci. Hnali se údolím řeky, po travnatých nebo oblázky posetých březích. Přijížděli od Kokšagy, velkého hradiště na severozápadě, hlavního sídla Čeremisů. Dva tucty urostlých, po zuby ozbrojených chlapů vedl sám čeremiský kníže Vargan. Ten měl sice za sebou jen pětatřicet zim a na vladařský stolec zasedl teprve loni, ale krvavý způsob, jakým se chopil vlády, už mu vysloužil pověst obávaného muže. Zvěsti o tom, jak mocí posedlý

Vargan nelítostně zavraždil bývalého knížete, svého vlastního staršího bratra, nutily vypravěče těch zveličených zkazek vyslovovat vládcovo jméno šepem a s uctivou bázní.

Hlučný příjezd jezdců ale nebyl ničím ve srovnání s událostmi, které vyplašily les před dvěma dny. Uprostřed neobvykle chladné, temné noci přilétl od jihu obrovský, strašidelný stín. Letěl tak nízko, že poryvy větru zpod jeho křídel ohýbaly vrcholky stromů. Nakonec ztratil výšku úplně a zřít se do lesa. Lomoz stromů, lámaných obrovitým tělem, jako by to byly jen suché proutky, byl slyšet na versty daleko.

Ve stejnou noc se Varjagovi zjevil ve snu stín okřídleného hada a volal ho na tohle odlehlé místo uprostřed lesů. Kníže moc dobře věděl, kdo ho tímto nadpřirozeným způsobem žádá o pomoc. Ještě před úsvitem zburcoval svou družinu a nařídil osedlat koně. Dva dny uháněli téměř bez oddechu.

Knížecí družina se blížila k polomu. Jezdci už viděli nalevo od řeky světlejší les, skrz sytou zeleň probleskovalo bledé dřevo na pahýlech polámaných stromů. Jenže neodbočili tím směrem. Už před chvílí totiž zahlédli stuhu kouře, kroutící se nad břehem řeky. Vargan pozvednutou rukou přikázal zpomalit. Muži se nadzvedávali v třmenech a nedočkavě hleděli vpřed. Kníže jim totiž o cíli nečekané výpravy neřekl ani slovo, takže byli náramně zvědaví, za čím se dva dny tak krkolomně hnali.

Na travnatém břehu seděl u vesele praskajícího ohně bělovlasý, šlachovitý, ale kupodivu ne starý muž. Na sobě měl potrhaný, uválený, tmavými skvrnami zaschlé krve pokrytý oděv. O poleno, na němž seděl, byla opřena zvláště kovaná ocelová hůl, jejíž hlavice s podobou dračí hlavy svírala velký, plochý kus stříbra.

Blížícím se jezdcům nevěnoval neznámý ani jediný pohled – soustředěně si opékal rybu nabodnutou na lískovém prutu. Až když čeremiský velitel zastavil koně pár kroků od něj, zeptal se:

„Proč ti to trvalo tak dlouho, Vargane?“

V tu chvíli se družiníci z Kokšagy dočkali něčeho, co nikdy neviděli a nevěřili, že ještě někdy uvidí. Vargan, ten pyšný nadutec, svižně seskočil z koně, poklekl a uctivě sklonil hlavu.

„Odpust' mi, velký Tugarine. Spěchal jsem, jak jsem jen mohl. Málem jsme uštvali koně.“

Když Čeremisové uslyšeli to jméno, vyvalili oči a také se jali sesedat a padat na kolena.

Čaroděj jen něco zamumlal a přitáhl si blíž rybu. Když zjistil, že ještě není hotová, otráveně ohrnul rty a natáhl prut zpátky nad oheň.

„Suwar padl,“ řekl jakoby mimochodem. „Věž je zničená a Zilant mrtvý. Já sám jsem musel utéct. Kokšagu jsem si zvolil za své útočiště. Na určitou dobu. Pak se vydám na sever.“

Vargan sebou nejdřív trhl, když uslyšel ty zvěsti, ale pak přikývl. „Je to pro nás pocta, že sis vybral právě Kokšagu, synu draka. Čeremisové tě přivítají jako vyslance bohů.“ Kníže se zarazil a pohlédl doleva. Přístřešku z chvojí, postaveného v hustém jedloví u břehu, si samozřejmě všiml už dřív. Až teď ale postřehl, že ve stínu pod ním leží nehybné lidské tělo.

„Kdo je to, Mocný?“ zeptal se.

„Zajatec,“ odvětil Tugarin.

„Žije?“

„Zatím ano.“

„Co to má s obličejem?“ přimhouřil Vargan oči. „A s rukama... s celým tělem...“

„To mu způsobily šťávy z dračí tlamy.“

„Ach tak... Prozradíš mi, kdo to vlastně je? Musí to být cenný zajatec, když jsi ho celou tu dálku táhl s sebou...“

„Je úplně jedno, kým byl předtím. Má určitou cenu, ale když z něj vysaju kouzla, která zdědil po svých mnohem mocnějších předcích, zůstane z něj jen kus masa. Bez cenný a bezejmenný. *Zajatec*. Otrok. U nás na jihu takovým říkáme *košči*.“

Vargan chápavě přikývl. „V jazyce Čeremisů máme podobné slovo. Budeme mu tedy říkat Koščej.“

„Jak chceš,“ pokrčil Tugarin rameny, dívaje se na rybu. „Beztak mu zbývá už jen pár dní života. A pak se na něj zapomene, ať už ho pojmenuješ jakkoli. Věř mi, Vargane – nikdo si nikdy na žádného Koščaje ani nevzpomene.“

Košice, leden – červenec 2006

Dodatky

DOBOVÝ ZEMĚPIS:

Arbuga – město v Povolžském Bulharsku, ležící na jižních hranicích země.

Balimer – město v Povolžském Bulharsku, ležící nedaleko sídelního Bolgaru, poblíž Volgy.

Bilar – jedno z hlavních měst Povolžského Bulharska, v 8. – 13. století důležité obchodní centrum. Ve starých ruských kronikách se o něm píše jako o »velkém městě«, protože mělo na tu dobu úctyhodných 100 000 obyvatel.

Bolgar – hlavní město Povolžského Bulharska, dnes významná archeologická lokalita. Bílá mešita, zmiňovaná v tomto románu, dodnes stojí a je významnou historickou památkou.

Cařihrad – ruský název Konstantinopole, hlavního města Byzantské říše.

Řecko – ve starém Rusku nikoli označení dnešního Řecka, ale Byzantské říše. Známá obchodní cesta »iz Varjag v Greky« znamenala spojnici mezi Skandinávií a Konstantinopolí – Cařihradem. V románu je pro čtenářovu lepší orientaci použito i označení Východní Řím, i když takto se Byzanci v ruském prostředí určitě neříkalo.

Hedeby – významné vikingské obchodní centrum poblíž dnešních hranic Dánska s Německem, známé hlavně díky velkému přístavu obehnanému mohutnou, dobře střeženou hradební hrází.

Chazarská říše – stát založený v 7. století Chazary, původně kočovnickým tureckým národem. Rozkládal se od Černého po Kaspické moře, na dolním toku Volgy a na severních úpatích Kavkazu. Hlavním sídlem bylo dvojměstí Atyl-Chazaran v deltě Volgy. Říše byla rozvrácena a zničena kyjevským knížetem Svjatoslavem v 60. letech 10. století.

Chórezm – nakrátko skutečný stát, ale většinou jen společné pojmenování pro několik starověkých

městských států v dnešním Uzbekistánu. Tato města byla důležitými zastávkami na Hedvábné cestě a právě sem zřejmě jezdili kupci z Kyjeva, Chazarska nebo Povolžského Bulharska kupovat vzácné zboží, běžně dopravované po této trase.

Chvaliské moře – starý název pro Kaspické moře, používaný ve staroruské kronice Pověst dávných časů. Jindy také nazývané Chazarským mořem.

Ityl – starý název řeky Volgy, pocházející z turkotatarských jazyků a znamenající jednoduše Dlouhá řeka.

Jelabuga – město v Povolžském Bulharsku, vzniklo jako pohraniční pevnost na řece Kamě. Je známo dodnes stojící Dáblou věží (Šajtán kalasi), v níž údajně sídlil obrovský had – drak. Tato lokalita značně inspirovala Zilantaw v tomto románu, jen byla pro potřeby příběhu přenesena do města Suwar. Ostatně, v Suwaru byli draci také uctíváni a není vyloučeno, že podobná věž, zasvěcená »posvátným hadům«, skutečně stála i v tomto městě.

Kimecký chanát – stát založený svazem turkotatarských kmenů, jako jsou Kypčakové, Kimekové nebo Jamakové. Rozkládal se ve stepích jižně od Uralu a trval cca od 6. do 13. století.

Kokšaga – starý název pro Joškar-Olu, hlavní město ruské republiky Mari-El, centrum kmene Čeremisů.

Kyjev – aby čtenář nebyl z dobových názvů ještě více zmatený, pro hlavní město varjažského státu na území dnešní Ukrajiny bylo zachováno současné pojmenování. Přitom Varjagové (a zřejmě i sám Svjatoslav a jeho současníci) nazývali Kyjev severským pojmenováním Konungardr. Novgorod byl Holmgardr, Murom Moramar, Smolensk Smalenskja, Polock Palletskja. Seveřané nazývali území, které dnes známe jako Rusko, jménem Gardariki nebo Gardarna.

Murom – hlavní sídlo kmene Muromců, o němž Pověst dávných časů uvádí, že stálo už před příchodem

Rurika, tedy počátkem 9. století, a už tehdy prý patřilo k největším sídlům na území Ruska.

Onogur – jiný název pro tzv. »Staré velké Bulharsko«, tedy říši původních Bulharů, která se rozkládala od Černého moře až po jižní výběžky Uralu. Jejím prvním a posledním vládcem byl chán Kubrat. Po rozpadu říše jeho syn Asparuch odvedl jednu větev kmene k Dunaji, kde vzniklo dnešní Bulharsko, druhý syn Kotrag odešel s jinými rody k Volze, kde vzniklo Povolžské Bulharsko.

Počajna – řeka, která se nedaleko Kyjeva vlévá do Volgy a je zmiňována hlavně v souvislosti s přijetím křesťanství v Kyjevské Rusi – právě do jejích vod byly svrhávány rozsekané modly starých slovanských bohů.

Pontské moře – starý ruský název pro Černé moře, uváděný v Pověsti dávných časů. Je vlastně nesmyslný, protože pontos znamená »moře«.

Rujana – ostrov v Severním moři, dnes patří Německu, kdysi významné sídlo severozápadních Slovanů. Proslavil se hlavně jako hnízdo pirátů a místo, na němž stávala významná svatyně a věštírna, zasvěcená bohu Svantovitovi.

Slavutič – starý název pro řeku Dněpr, pocházející zřejmě ještě od původních slovanských kmenů žijících v jejím povodí.

Suwar – jedno z nejdůležitějších měst v Povolžském Bulharsku, v polovině 10. století centrum samostatného panství a velké obchodní centrum, které razilo vlastní mince. Kmen Suwarů (nebo Suarů, předchůdců dnešních Čuvašů) skutečně povstal proti Bolgaru a jako důvod se uvádí právě neochota přijmout muslimskou víru.

Zilantaw – ve skutečnosti jde o název kopce na území dnešní Kazaně v ruské republice Tatarstán, nad ústím Kamy do Volgy. Legenda říká, že na hoře sídlili draci, v místních jazycích nazývaní »zilanti«. Kombinací této hory a Ďáblovy věže z Jelabugy vznikla suwarská dračí věž v tomto románu.

STARÉ KMENY A NÁRODY:

Burtasové – kočovný turkotatarský kmen z povodí Volgy. **Baškirové** – kočovný turkotatarský kmen z povodí Volgy.

Čeremisové, Čudi, Merjové, Meščerové, Mokšové, Muromci, Permané, Vesové, Udmurti – ugrofinské kmeny, žijící v povodí Volgy a jejích přítoků jako Kama nebo Oka.

Dregoviči, Drevljané, Křiviči, Poljané, Poločané, Radimiči, Sloveni, Tiverci, Uličové, Vjatiči – slovanské kmeny z východní větve, sídlící na území dnešního Ruska, Ukrajiny a Běloruska.

Kypčakové – jedno z pojmenování pro turkotatarský kočovný národ, který známe ze Slova o pluku Igorově jako Polovce. Známé je i pojmenování Kumáni.

Pečerové – záhadný, zřejmě neslovanský kmen, sídlící na území Kyjevské Rusi a zmiňovaný v Pověsti dávných časů. Protože »pečera« znamená jeskyně a legendy tvrdí, že Svjatoslav našel svou otrokyni Malušu, matku budoucího veleknížete Vladimíra, v jeskyni, kde se věnovala čarování a věštění, v románu došlo ke sloučení těchto informací.

Pečeněgové – turkotatarský kočovný národ, velmi výbojný, odjakživa nepřítel Kyjevské Rusi. Bojoval s ním Ingvar – Igor, ale i Svjatoslav a jeho následník Vladimír. V roce 968 Pečeněgové obléhali Kyjev a v roce 972 zákeřně přepadli a zabili Svjatoslava (pravděpodobně na objednávku Byzantinců).

Rusové – Ruotsi, jedno z pojmenování Skandinávců, kteří kolonizovali povodí ruských řek. Později se toto pojmenování přeneslo na všechny obyvatele Kyjevské Rusi, severské i slovanské.

Varjagové – většinou ze Švédska pocházející seveřané, kolonizující území dnešního Ruska. Byli zakladateli Novgorodu i Kyjevské Rusi, několikrát

zaútočili na Cařihrad a během Svjatoslavových tažení rozvrátili Chazarskou říši. Varjažská garda vyslaná Vladimírem věrně sloužila byzantskému císaři, byla elitní jednotkou jeho armády a potlačila několik vnitrostátních povstání. Během 4. křížácké výpravy roku 1204 právě varjažská garda nejdéle bránila město a svedla s křížáky extrémně krvavou bitvu.

SKUTEČNÉ HISTORICKÉ POSTAVY:

Ahmed ibn Džafar – vládce Povolžského Bulharska v pol. 10. století.

Ahmed ibn Fadlán – arabský učenec, cestovatel a věrozvěst, který roku 922 na příkaz bagdádského kalifa al-Muktadira putoval do povodí Volgy a přinesl do Bulharska Korán a muslimskou víru. Je autorem významných písemných památek o zvyklostech Varjagů a Slovanů v Povolží. Spisovatel Michael Crichton ho použil jako vypravěče fiktivního příběhu Pojídači mrtvých, který známe i z filmové verze pod názvem Vikingové (13th Warrior), kde ibn Fadlána ztvárnil Antonio Banderas.

Almas res. Džafar – vládce Povolžského Bulharska, který se snažil vymanit zpod vlivu Chazarské říše (kde byla státním náboženstvím židovská víra) a proto v roce 922 přijal muslimskou víru a původní jméno Almas si změnil na arabské Džafar ibn Abdulláh.

Asmud – podle Pověsti dávných časů starý varjažský vojevůdce, jeden z vychovatelů knížete Svjatoslava.

Helga res. Olga – kněžna Kyjevské Rusi, která po smrti svého manžela Ingvara (Igora) roku 945 vládla zemi jako regentka až zhruba do roku 963, dokud nedospěl právoplatný následník Svjatoslav. Proslavila se jednak mimořádně krutým a nemilosrdným potlačením povstání slovanských kmenů, ale na druhou stranu i přijetím křesťanské víry (byla pokřtěna v samotném Cařihradu).

Legendy ji nazývají Olgou Překrásnou. Zemřela 11. července 969 a později byla prohlášena za svatou.

Helgi res. Oleg (vládl 879 – 912) – Rurikův příbuzný (pravděpodobně švagr), který se chopil vlády nad Kyjevem a Novgorodem v době, kdy byl Rurikův syn Ingvar ještě příliš malý. Podnikl obrovskou výpravu proti Cařihradu, díky níž Byzantinci přistoupili na smlouvu,

zvýhodňující varjažské kupce při obchodování ve městě. Podle legendy zemřel po kousnutí hadem, jak se uvádí i v našem příběhu.

Ingvar res. Igor (vládl 912 – 945) – kyjevský kníže, pravděpodobně syn Rurika (i když o tom odborníci diskutují), otec Svjatoslava. Podnikl dvě velké výpravy proti Cařihradu, bojoval s Chazary a Pečeněgy, potlačil několik povstání slovanských kmenů. Do historie vstoupil jako muž, jehož zabila vlastní chamtivost – když podruhé ve stejném roce přijel vymáhat daně od kmene Drevljanů, ti se rozzuřili, knížecí družinu pobili a Ingvara samotného uvázali mezi dvě ohnuté břízy a roztrhli. To se jim však nevyplatilo, protože vdova po Ingvarovi, kněžna Helga, se jim krutě pomstila, kmenové náčelníky nechala pochovat zaživa a většinu jejich hradišť a osad spálila a srovnala se zemí.

Kotrag – chán, zakladatel Povolžského Bulharska, který do této oblasti přivedl kmeny po rozpadu velké bulharské říše Onogur v polovině 7. století.

Kubrat – chán, první a zároveň poslední vládce velké bulharské říše Onogur, kterou založil roku 632 po porážce Avarů. Zanikla zároveň s jeho smrtí okolo roku 660.

Kurja – napůl mýtický vládce Pečeněgů, který podle Pověstí dávných časů uzavřel tajnou dohodu s Byzantinci a nechal zákeřně zabít Svjatoslava, aby si pak mohl připíjet číší z jeho pozlacené lebky. V románu Bohatýr vystupuje jeho fiktivní syn Bajan.

Mumin – syn vládce Povolžského Bulharska Ahmeda, vládl zemi zároveň se svým bratrem Talibem, konflikt mezi nimi způsobil občanskou válku.

Rurik (cca 830 – 879) – napůl mýtický zakladatel ruské vládnoucí dynastie, Ingvarův otec a Svjatoslavův děd. Původem skandinávský vojevůdce, který údajně na žádost znesvářených slovanských a ugrofinských kmenů přišel kolem roku 862 do oblasti Lagody a Novgorodu a zavedl zde zákon a jednotnou vládu.

Svjatoslav (cca 942 – 972) – kyjevský kníže, syn Ingvara (Igora) a Helgy (Olgy), otec Vladimíra Velikého. Vládl krátce, ale podobně jako Alexandr Veliký, k němuž ho historici často přirovnávají, toho stihl hodně. Objektivně nešlo o příliš dobrého panovníka, protože se více staral o dobovačné výpravy než o zvelebení své domoviny. Například během jeho vojenského tažení v Bulharsku přitáhli ke Kyjevu Pečeněgové a skoro jej dobyli. Svjatoslav však byl schopný velitel. Jeho taktika, jak je popisována v našem příběhu (rychlé jezdecké přesuny, skromné podmínky během tažení) je doložena písemně. Stejně tak jeho vzhled (modrooký, zamračený, nízký, ramenatý, s dlouhými vousy a jediným pramenem vlasů na jinak vyholené hlavě, velká zlatá náušnice v uchu) je koncipován podle byzantských záznamů, takže tak, jak je Svjatoslav v knize popsán, také skutečně vypadal. Svjatoslav byl roku 972, ve věku necelých třiceti let, zabit Pečeněgy během zákeřného útoku u dněperských brodů a pečeněžský chán si z jeho lebky nechal vyrobit číši.

Sveneld – kyjevský vojevůdce, několikrát zmiňovaný v Pověsti dávných časů. Byl družiníkem Ingvara (dokonce prý bohatším a mezi muži váženějším než samotný kníže), Helgy, Svjatoslava i jeho syna Jaropolka, šlo tedy o mimořádně houževnatého muže. Vzhledem k jeho očividně významnému postavení a podobnosti jeho jména s varjažskou formou Svjatoslava (Sfendald) se nabízí domněnka, zda nešlo o jednu a tutéž osobu, ale v příběhu jsem se držel Pověsti dávných časů, která tyto dva muže rozhodně odděluje.

Talib – jeden ze synů bulharského emíra Ahmeda, který vládl v Suvaru a po otcově smrti se dostal do konfliktu se svým v Bolgaru sídlícím bratrem Muminem, takže mezi Suwarem a Bolgarem opět vypukla válka. Roku 976 však byl Talib poražen a Suwar byl konečně definitivně připojen k Bulharsku.

DÁVNÍ BOHOVÉ, MÝTICKÁ ZVÍŘATA A MÍSTA:

Arklig – starobulharský bůh války.

Asgard – v nordické mytologii říše bohů, v níž stojí Odinovo božské sídlo Valhalla.

Bujan – mýtický ostrov v ruském folklóru a mýtech, zjevující se a opět mizící v mlhách někde uprostřed vzdáleného severního moře. Někteří badatelé ho ztotožňují s Rujánou. Pohádky ho označují za sídlo Koščeje Nesmrtelného a místo, na němž se nachází posvátný kámen Alatyr, obrovský kus jantaru, nad nímž roste obrovitý železný dub a zpod něhož tryská pramen nesmrtelnosti. V našem příběhu je Bujan umístěn do záhrobí, doprostřed proudu záhrobní řeky Smorodiny.

Dažbog – východoslovanský bůh slunce.

Erlik – u tureckých, povolžských, uralských a západosibiřských národů obávaný bůh smrti, zla a hříchu, zjevující se v podobě medvěda.

Kvar – u turkotatarských národů bůh hromu a bouře.

Mokoš – slovanská bohyně země, vlhkosti, úrody – Matka Země.

Obuzgan – ve starobulharské mytologii posvátný nebeský býk.

Perun – bůh hromů, blesků, bouřek, ale také úrody, v téměř celém slovanském prostředí považovaný za nejvyšší a nejmocnější božstvo.

Smorodina – mýtická řeka, často se vyskytující v ruských pohádkách a bylinách. Vzhledem k názvu, odvozenému od slova »smrdět«, a k faktu, že hrdiny po překročení Smorodiny většinou čeká něco zlého, nebezpečného nebo dokonce smrtícího, se Smorodina interpretuje jako jakýsi ruský Styx, tedy řeka, oddělující svět živých a mrtvých.

šišigy – ve folklóru národů žijících pod Uralem a na území dnešního Tatarstánu vodní žínky, rusalky nebo

sirény, které žijí v řece Kamě, svým zpěvem lákají pocestné a sesílají tak na ně zlé, většinou smrtící kouzlo.

Tangra – starobulharský bůh nebes a slunce, stvořitel, totožný s avarským, tureckým nebo mongolským Tengrim.

Veles – slovanský bůh dobytka a úrody, zároveň strážce záhrobí. Později v křesťanském pohledu ztotožňovaný s ďáblem nebo čertem.

Umaj – u turkotatarských národů pod Uralem a v Povolží bohyně matka, stvořitelka.

zilant – okřídlený had, drak, který má dodnes nezastupitelné místo v mýtech povolžských zárodů, hlavně na území republiky Tatarstán, jejíž hlavní město Kazaň ho má dokonce v erbu a místní výroční setkání fanoušků sci-fi a fantasy se jmenuje Zilant-con. Zilanti se skutečně těšili velké úctě v dávném Povolžském Bulharsku – téměř každé město má nějakou legendu, spojenou s těmito mýtickými zvířaty (Dáblova věž v Jelabuze, Zilantova hora v Kazani, vrch v Bilaru, na němž první osadníci našli hnízdo obrovského hada). Román Bohatýr původně neměl být příběhem o boji s draky, ale zilanti byli tak pevnou součástí místního folklóru a pohanského náboženství, že nebylo možné tuto skutečnost obejít.

VŠEDNÍ PŘEDMĚTY, NÁZVY, TITULY, VÁHOVÉ A DÉLKOVÉ MÍRY:

bagain – v dávném bulharském prostředí vysoký vojenský důstojník, generál. Bulharská mafie v USA dodnes používá toto označení pro významné členy zločineckých klanů (podobně jako má italská mafie své »dony«, bulharská má vajdy, chány a bagainy).

baghatur – výraz pocházející z turečtiny, označuje významného bojovníka, družiníka, hrdinu. Právě z tohoto výrazu pochází slovo »bohatýr«.

beg – v arabském nebo tureckém prostředí vysoký důstojník, státní úředník, případně vazal či místodržitel. Doslova znamená »náčelník«.

„**Bismilláh!**“ – doslova „Ve jménu Božím!“

čabraka – ozdobná přikrývka pro koně.

bát'uška – v ruštině oslovení staršího, váženého muže.

črty – staroslovanské znakové písmo, podobné runám a používané hlavně k mystickým a věšteckým účelům.

drakkar – vikingská (varjažská) loď, nazývaná tak podle vyřezávané dračí hlavy na čelenu, která měla za úkol vystrašit obyvatele dobývaných území.

emír – arabský vojenský, později šlechtický titul, který převzali povolžští Bulhaři po přijetí muslimské víry jako svůj panovnický titul (předtím byl vládce oslovován jako chán nebo elteber). Emír znamená doslova »velitel«.

gosudar – v ruštině oslovení vládce, panovníka, ale i významného rodového nebo kmenového hospodáře.

hon – stará délková míra, cca 100 metrů nebo 125 kroků.

cheš – ve starobulharském vojenství označení pro žoldnéře a spojence, doslova znamená »přítel«.

chorovod – slavnostní taneční dívčí průvod během svátků v Rusku.

kalif – významný, případně nejvyšší vládce v islámském prostředí. Kalif, o němž se mluví v našem příběhu, tedy ten, který vyslal do Povolžského Bulharska zvěstovatele muslimské víry, byl kalif al-Muktadir z dynastie Abbásovců a vládl v letech 908 – 932.

kolčuga – součást zbroje, kroužkový pancíř, drátěná košile nebo suknice.

konung – titul významných skandinávských náčelníků a velitelů, právě z tohoto slova pochází výraz »king«, tedy král.

kovš – typická ruská nádoba na pití (ale i na nabírání obilí nebo pro jiné všední potřeby) v podobě jakési protáhlé misky s krátkými, často pěkně zdobenými držáky na obou stranách. Bohatě vyřezávané, případně zlaté nebo stříbrné kovše byly nejčastějším nádobím na carských hodovních stolech.

kurgan – turecký výraz pro mohylové hroby stepních národů ze středoasijských oblastí (podle nich dostal jméno hlavní zloduch ve filmu Highlander, který prý také pocházel z ruských stepí).

okovitka – starý výraz pro pálenku, ostrý alkoholický nápoj (z »aqua vitae«, živá voda).

palota – ve slovanském prostředí označení hlavní síně domu, případně knížecí dvorany, obdoba známého antického megaronu.

píd' – stará délková míra, cca 19 cm.

pud – stará ruská váhová míra, 16,4 kg.

sáh – stará délková míra, desetinásobek pídě, tedy cca 1,89 metru.

skalla – staré nordické označení pro dům, dvorec, hradiště, nejčastěji příbytek náčelníka a vládce.

versta – stará ruská míle, 1,6 kilometru.

tarkan – v turkotatarském nebo bulharském prostředí vladařský titul, v podstatě jiná forma kagana nebo chána. Později se titul začal používat pro místodržitele a městské starosty.

tug – v turkotatarském nebo bulharském prostředí označení šlechtického či vojenského znaku, neseného na dlouhé ozdobné tyči.

zmej – ruský výraz pro draka (např. z pohádek známý Zmej Gorynič), který je v našem příběhu použit jako označení určitého druhu, konkrétně tříhlavých zelených draků, kteří se v ruském folklóru vyskytují nejčastěji.

žehra – staré označení pro pohanský obětní kámen.

Juraj Červenák
BOHATÝR: OCELOVÉ ŽEZLO
/Bohatier: Ocel'ové žezlo/

překlad © 2006 Robert Pilch
obálka, mapa a ilustrace © 2006 Michal Ivan
české vydání © 2006 Václav Soukup – Wales
Veškerá práva vyhrazena.
Vydalo nakladatelství Václav Soukup – Wales
jako svou 135. publikaci
Doporučená maloobchodní cena: 299, –
Cena Klubu čtenářů SF: 269, –

ISBN 80-86939-29-4

Distribuce tel./fax: 241 741 952
e-mail: wales@volny.cz
web: <http://www.wales.cz>